

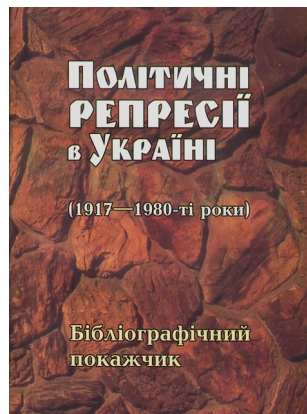
Національна академія наук України
Головна редакційна колегія
науково-документальної серії книг
«Реабілітовані історією»
Відділ по розробці архівів ВУНК-ДПУ-НКВС-КДБ

Політичні репресії в Україні (1917–1980-ті рр.)

Бібліографічний покажчик

Київ–Житомир: «ПОЛІГОН» 2007

ББК 63.3(Укр.—4 Жит)
П 50

П 50

**Політичні репресії в Україні. (1917–1980ті рр.).
Бібліографічний покажчик** / Авт. вступ. статей:
С. Білокінь, Р. Подкур, О. Рубльов; Упоряд.:
С. Калитко, О. Рубльов, Р. Подкур, Л. Шевченко.
К., 2007. – 456 с.

Пропонований бібліографічний покажчик став певним підсумком роботи дослідників політичних репресій з виявлення та оприлюднення архівних документів, осмислення багатогранної системи радянського державного терору.

Для істориків, аспірантів, політологів, краєзнавців, всіх, хто цікавиться історією України.

ББК 63.3(Укр.—4 Жит)

ISBN 966-655-233-7
978-966-655-233-7

© Головна редакційна колегія
науково-документальної серії книг
«Реабілітовані історією»
© Відділ по розробці архівів
ВУНК–ДПУ–НКВС–КДБ

ІСТОРІОГРАФІЯ ТЕРОРУ: спроба аналізу

Радянський державний терор — виключно складне явище в історії України ХХ ст. — зацікавлював і продовжує цікавити як наукове співтовариство, так і громадськість. Це і не дивно. Поряд з нами живуть покоління співгромадян — сучасників трагічних подій.

Пропонований бібліографічний покажчик «Політичні репресії в Україні. (1917–1980-ті рр.)» став певним підсумком розлогої науково-дослідницької і краєзнавчої роботи вчених та громадськості щодо вивчення політичних репресій радянської доби.

У розділі «Історіографія терору: спроба аналізу» увазі читачів пропонується дві статті «Історіографія політичних репресій в Україні (друга половина 1980-х – 1990-ті рр.)» (Р. Ю. Подкур, О. С. Рубльов) та «Історіографія державного терору й тероризму в СРСР: проблеми систематизації й періодизації» (С. І. Білокінь), які розкривають основні етапи, головні напрями та тенденції дослідження радянського політичного терору в СРСР та Україні.

Бібліографічний покажчик включає видання, що стосуються здійснення державного терору в Україні. Автори-упорядники свідомо використали також основні газетні публікації центральних та деяких обласних газет Радянської України, які розповідали про основні політичні процеси 1930-х рр., маловідомі постаті вітчизняних політичних діячів, митців, урядовців тощо. Широке коло проблем щодо формування та функціонування системи державного терору в Україні у ХХ ст., які досліджувалися у більшості праць, зумовили розташування бібліографії за алфавітом. Класифікація «за проблемою» зумовила б включення однієї праці у декілька розділів.

Сподіваємося, що пропонований бібліографічний покажчик стане у нагоді всім, хто цікавиться історією України ХХ сторіччя.

Автори-упорядники

Р. Ю. Подкур, О. С. Рубльов

Історіографія політичних репресій в Україні (друга половина 1980-х – 1990-ті рр.)

Системна політична та економічна криза спричинила розпад СРСР. З карти світу зникла найбільша й одна з наймогутніших держав земної кулі. Стереотипи радянської суспільної свідомості під впливом політичних, економічних, соціальних, культурних змін були зруйновані. Відновлена 1991 р. державна незалежність України ініціювала трансформацію свідомості політичної та інтелектуальної еліти, широких верств населення, висунула на порядок денний проблему пошуку ідентичності та самоідентифікації. Національна історична наука мала на меті довести свою самостійність й спроможність здійснювати серйозні наукові розробки. Однією з таких соціально значущих проблем, табуйованою у колишньому Радянському Союзі упродовж багатьох десятиліть, стало дослідження політичних репресій тоталітарної доби.

Переломного 1985 р. академік-секретар Відділення історії Академії наук СРСР С. Л. Тихвінський бачив перспективи історичних досліджень до 2000 р. у шести напрямках: «Історія будівництва розвинутого соціалістичного суспільства», «Революція і соціальний прогрес», «Проблеми війни та миру», «Історичний вклад народів СРСР в загально-світову культуру», «Етногенез та етнічні процеси сучасності», «Загальні закономірності і специфічні особливості розвитку суспільних формацій»¹. Відповідно у межах цих напрямів мав відбуватися вибір тематики монографічних досліджень, публікацій, наукових конференцій, мали плануватися перспективні дослідження провідних наукових інституцій СРСР і України зокрема.

Партійно-державне керівництво СРСР та Академії наук у 1985 р. цілком погоджувалися з формулюваннями В. Іванова щодо соціальної функції історичної науки: розпізнавати й викривати класові цілі західних реакціонерів; демонструвати досягнення зрілого соціалізму; виховувати ненависть до експлуататорів; викривати антикомуністичні змови; служити справі соціального прогресу².

Але проголошення М. Горбачовим курсу на перебудову настільки різко змінило перспективні плани наукових досліджень, похитнуло методологічну основу історичної науки, що радянські історики розгубилися. Спершу, як варіант виходу з кризи перспективи історичних досліджень, на круглому столі «Сучасна немарксистська історіографія й радянська історична наука», що його організував журнал «История СССР» у 1987 р., пропонувалося шукати шляхи для спільної роботи, обґрунтованих наукових дискусій, припинення ідеологічного протистояння³. Того ж року академік С. Л. Тихвінський сформулював офіційну точку зору Відділення історії АН СРСР щодо негативних явищ у дослідженні історичного минулого. Виявилося, що радянська історична наука — однобічна, схоластична, політизована, їй притаманне замовчування цілих історичних періодів, неспроможність виявлення тенденцій суспільного розвитку, відсутність дискусій тощо. Проте вихід зі складної ситуації бачився — не у розгортанні методологічної дискусії, пошукові нових тем дослідження, розширенні джерельної бази, кон'юнктурній деідеологізації, розробці та застосуванні нових методів обробки історичних джерел, а винятково у творчому застосуванні марксистсько-ленінської теорії⁴.

У газетах та у фахових журналах публікувалися стенограми численних «круглих столів», на яких історики, філософи намагалися знайти вихід з методологічної кризи. Дніпропетровський політолог В. В. Головкин у монографічному дослідженні спробував докладно розглянути усі перипетії перебудовних дискусій в радянській історіографії⁵. Слід лише додати, що, по-перше, в результаті численних дискусій стало зрозумілим, що один з основних марксистських стереотипів — «класова боротьба як рушійна сила суспільного прогресу» — можливий для застосування в проблематиці, присвяченій революціям, народним рухам та їх відображенню у політичній та ідеологічній надбудові⁶. Крім того, довготривала теоретична розробка лише марксистсько-ленінських законів розвитку людства, панування класової ідеології та її прямий адміністративний вплив через партійні та державні органи на історичну науку не залишав жодного шансу для розвитку інших методологічних систем. У дещо своєрідній ситуації перебувала невелика група історіографів, що обрали своєю спеціалізацією «критику буржуазних фальсифікацій зарубіжної історіографії». Готуючи свої книжки, оцінюючи здобутки іноземних істориків — фахівців з радянського періоду, вони знайомилися з немарксистськими методологічними підходами, методами обробки історичних джерел

тощо. Але, як засвідчила практика, ця групка істориків не спромоглася (чи з суб'єктивних причин не забажала) наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр. ознайомити своїх колег з цією інформацією.

По-друге, акад. С. Л. Тихвінський та інші московські вчені-чиновники у період перебудови відразу помітили у республіканських історичних інституціях спроби або й цілком реальне відновлення напрямів дослідження національних історичних особливостей, а також появу цілком нової проблематики, зорієнтованої на вивчення історії окремих територій. Це зазначалося серед недоліків розвитку історичної науки — «негативних явищ, що визначили низький науковий рівень праць з історії», а саме: «Оживление националистических трактовок исторического процесса в трудах по истории отдельных народов и народностей нашей страны, идеализация, своего рода обожествление истории своего народа и всего, что с ней связано (не только прогрессивного), отход от классового анализа. В немалой степени это было сопряжено с резко отрицательным отношением ряда руководителей в республиках и некоторых крупных историков к анализу негативных явлений и тенденций в области национальных отношений»⁷. Ця ж теза присутня у підсумковому документі роботи Координаційної ради керівників академічних установ історичного профілю СРСР, союзних та автономних республік. У ньому засуджувалися найменші спроби «випинання національних особливостей, протиставлення історії і культури окремих народів нашої країни» та неврахування у розвитку республік братерської допомоги народів СРСР, і, в першу чергу, російського⁸. Таким чином, академік-секретар Відділення історії АН СРСР відмовляв національним науковим історичним установам у праві досліджувати складні й суперечливі події, тим паче, які виходять за межі стереотипу «братерської допомоги російському народу».

Проблема «злочинів сталінізму», «політичних репресій» стала предметом відкритого обговорення після виступу Генерального секретаря ЦК КПСС М. С. Горбачова на урочистому засіданні 2 листопада 1987 р., присвяченому 70-річчю Жовтневої революції. Він назвав політичні репресії «масовим злочином на ґрунті зловживання владою»⁹. Такий висновок генсек зробив після роздумів про зародження й функціонування «командно-адміністративної системи». Він виправдовував жорстку централізацію при проведенні індустріалізації, заявивши, що не було іншого виходу у тій складній зовнішньо- й внутрішньополітичній ситуації: «У тих умовах, коли зримо наростало відчуття загрози імперіалістичної агресії, в партії утвердилося переконання в необхід-

ності не пройти, а в найкоротші історичні строки буквально пробігти відстань від кувалди і селянської сохи до розвинутої індустрії, без якої була б неминуchoю загибель усієї справи революції»¹⁰. Оцінюючи колективізацію, М. С. Горбачов засудив дії партійно-державного керівництва СРСР щодо застосування жорсткої централізації у реформуванні сільського господарства, зазначивши, що це був «відступ від ленінської політики щодо селянства»¹¹.

За логікою М. С. Горбачова, утвердження командно-адміністративної системи в економіці спричинило її поширення на надбудову, призвело до виникнення теорії «загострення класової боротьби», «обмеження демократичного потенціалу», створення атмосфери підозрілості, ворожнечі, нетерпимості й як наслідок — культ особи і політичні репресії. Оцінка сталінських репресій в 20–30-х рр. XX ст. здійснювалася партійним лідером на тлі економічних, політичних та соціальних досягнень в СРСР. Деформації партійні керівники вбачали лише у «політичній надбудові» тодішнього радянського суспільства.

Така ж подвійність у політичних оцінках політичних репресій простежувалася у доповіді першого секретаря ЦК КПУ В. В. Щербицького, присвяченій Жовтневому ювілею. Він кваліфікував, як і М. С. Горбачов, політичні репресії як відступ від ленінської політики, перекручення, прорахунки тощо¹². Таким чином, отримавши політичний дозвіл на проведення досліджень, науковці провідних історичних установ приступили до вивчення періоду 20–30-х рр. XX ст.

В Україні лідером у визначенні нової проблематики став Інститут історії партії при ЦК Компартії України. Так, у листопаді 1987 р. на круглому столі «Актуальні проблеми історико-партійної науки», на якому були присутні усі провідні фахівці історико-партійної тематики, директор Інституту історії партії при ЦК Компартії України член-кореспондент АН УРСР В. І. Юрчук у контексті проблеми написання узагальнюючої праці «Нариси історії Компартії України» наголосив, що важко висвітлити в рамках одного і того ж проміжку часу діаметрально протилежні явища. З одного боку — ентузіазм, з яким створювався економічний потенціал СРСР, з іншого — створення атмосфери нетерпимості, підозрілості, культу особи, свавілля, репресій¹³. Обережну пропозицію В. І. Юрчука щодо зняття «табу» з багатьох постатей українських політичних діячів, вчених, представників мистецької інтелігенції заступник директора інституту В. Ю. Мельниченко сформулював набагато чіткіше — «необхідна громадянська реабілітація діячів партії, які були неправомірно названі ворогами народу»¹⁴. Для

цього, вважав він, необхідно подолати «дослідницький страх»¹⁵, викликаний жорстким ідеологічним контролем. Хоча деяка частина матеріалів була на відкритому зберіганні, оцінки політичних діячів були стереотипні, відповідно до вказівок провідних партійних істориків. В. Ю. Мельниченко наводив приклади з висвітленням постатей М. І. Бухаріна, Г. Л. П'ятова, Х. Г. Раковського, пропагуючи натовість мобільність історичної свідомості. Але він не згадав численних спроб наукової й творчої інтелігенції республіки у 1960–1970-х рр. повернути вітчизняній історії імена її табуйованих діячів¹⁶. Ці спроби назагал закінчувалися звільненням з роботи, «профілактичними» розмовами у місцевому управлінні КГБ чи арештом за антирадянську агітацію¹⁷. Необхідно зважити на те, що ці думки «осінили» керівників провідного партійного науково-дослідного закладу УРСР лише після реформаторських ініціатив М. С. Горбачова, особливо після його виступу на урочистому засіданні з приводу 70-річчя більшовицького жовтневого перевороту 1917 р.

Завідувач кафедри партійного будівництва Вищої партійної школи при ЦК КПУ професор В. М. Орлов вважав, що при з'ясуванні «про-рахунків минулого» у 1930–1950-х рр. не можна ігнорувати ряд специфічних факторів — соціально-економічну відсталість, тривалу відсутність дипломатичних та торговельних зв'язків з іншими країнами, наявність капіталістичного оточення, надзвичайну гостроту класових та внутріпартійних суперечок, відсутність досвіду будівництва нового суспільства. Виняткову роль, за В. М. Орловим, відігравав фактор часу — необхідно було ціною величезних зусиль вирішити соціально-економічні проблеми, на розв'язання яких у інших країн за сприятливіших умов пішло набагато більше часу¹⁸. Введення таких, формально логічно «умотивованих» поправок створювало натомість хибне враження, що політичні репресії були цілком закономірні й навіть, мовляв, «життєво необхідні» для подолання «історичної відсталості», здійснення «стрибка з царства необхідності у царство свободи» тощо.

Доктор історичних наук завкафедрою історії КПРС Дніпропетровського держуніверситету А. М. Черненко ідеалізував ленінський стиль керівництва, який допускав, на його думку, дискусії, суперечки, максимально використовував потенційні можливості колег по партії. Професор історії КПРС вважав, що Й. Сталін, нехтуючи ленінськими нормами партійного життя й принципами партійного керівництва, дискусії замінив політичними процесами, а полеміку — фізичним знищенням опонентів. Тому необхідно показати справжню роль незаконно

репресованих діячів партії та радянської держави, проаналізувати причини їх позиції з принципових питань політики партії¹⁹.

Проректор Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук Київського університету, доктор історичних наук Б. І. Корольов вважав, що особисті якості Й. Сталіна (безапеляційність, смакування помилок, їх гіперболізація і т. д.) та його погляди на партію як «замкнений орден мечоносців» стали причиною політичних репресій. Він теж порівнював стиль керівництва В. Леніна (боротьба думок як шлях до єдності) та Й. Сталіна (дискусія — шлях до дискредитації, причина політичного обвинувачення й фізичного усунення). Репресії, на його думку, ще більше змінили психологічний клімат, насаджувалася атмосфера нетерпимості, ворожнечі, взаємної підозрілості²⁰. До речі, проф. Б. І. Корольов під час обговорення застеріг від крайнощів в оцінках історико-партійних досліджень, присвячених 1970-м – першій половині 1980-х рр., наголошуючи, що зробити це необхідно без «образ», «ярликів», «розносів»²¹. Досвідчений учений прекрасно розумів, що сталінський стиль керівництва історичною наукою неможливо раптово змінити одним виступом Генерального секретаря ЦК КПРС. Для цього необхідні роки й роки і покоління істориків.

Маючи політичне замовлення ЦК КПУ й вагомі джерельні переваги — пріоритетний доступ до закритих матеріалів республіканської партійної організації, співробітники Інституту історії партії зробили перші кроки у вивченні політичних репресій в Україні. Основним завданням стало дослідження біографій українських політичних лідерів у контексті подій 1920–1960-х рр. Вчені намагалися довести, що права, політична, партійна реабілітація не дає підстав до «канонізації» особистості, не знімає відповідальності за її політичні помилки та прорахунки²².

Політичні репресії, за С. С. Дібровою та М. І. Панчуком, — це наслідок функціонування командно-адміністративної системи, культу особи та бажання прискорити побудову соціалізму, яке стало домінантою тогочасної суспільної свідомості. Політичні процеси кінця 1920-х – початку 1930-х рр. — це інспіровані ДПУ УРСР операції для прикриття провалів сталінської політики «економічних стрибків»²³. Ці тези стали основними у подальших дослідженнях й не виходили за межі оцінок партійними лідерами.

У березні 1988 р. Інститут історії Академії наук УРСР теж провів круглий стіл «Актуальні проблеми історичної науки», на якому директор цієї провідної наукової установи акад. Ю. Ю. Кондуфор наголосив

на потребі посилення уваги українських істориків до історії радянського суспільства, необхідності відмежувати «трудові звершення будівників комунізму від злочинів Сталіна»²⁴. Присутність члена Політбюро ЦК Компартії України Ю. Н. Єльченка стимулювала науковців до серйозної розмови про майбутні історичні дослідження. Тим паче, що секретар ЦК КПУ обвинуватив істориків у неспроможності вести наступальні дискусії з «неформалами», учасниками «Українського культурологічного клубу». Але він бачив в цьому не методологічну та ідеологічну кризу, а лише методичну та наукову невідповідність²⁵. В порівнянні з круглим столом в Інституті історії партії тут дискусія відбувалася у руслі організації наукового процесу, демократичних методів управління науковими установами та оприлюднення нових наукових здобутків щодо «білих плям історії».

Оцінки й погляди співробітників Інституту історії АН УРСР суттєво не відрізнялися від поглядів їхніх колег з Інституту історії партії. Так, член-кореспондент АН УРСР П. С. Сохань обвинувачував дослідників у нехтуванні лєнінськими принципами історизму (розгляд історичної події з точки зору тих конкретних умов, в яких вона відбувалася), які намагалися розглядати й оцінювати навіть події початку 1920-х рр. крізь призму культу особи Сталіна. Він зазначав, що, слухно критикуючи Й. Сталіна, його дії, деякі дослідники «разом з тим запускають стріли й у саму сутність соціалізму та в його ідеологію — лєнінізм», виправдовуючи це поняттям «правда історії»²⁶.

Проф. А. В. Санцевич зауважував, що необхідно вивчати механізм формування та функціонування командно-адміністративної системи. Її затратність/неефективність історично доведена була не лише в економіці, а й у повсякденному житті радянського суспільства — внаслідок політичних репресій було втрачено безліч висококваліфікованих кадрів²⁷.

Таким чином, фахівці двох провідних історичних установ після численних дискусій другої половини 1980-х рр. щодо майбутніх історичних досліджень бачили кризу історичної науки не так у методології, як у недотриманні «лєнінських принципів історизму та висвітлення об'єктивної реальності», залишаючи незмінною ідеологічну складову у формуванні майбутніх досліджень. Політичні репресії згадувалися як одне з численних порушень та перекозів командно-адміністративної системи 1920–1950-х рр. й уся провина за них покладалася на Й. Сталіна як головного організатора терору. Інакше й бути не могло. На той період ще не був повністю знятий диктат парткомів у наукових установах (про це свідчить присутність на дискусіях вищих партійних

керівників), не були розсекречені архівні фонди партійних та радянських установ. Вище компартійне керівництво безпідставно побоювалося широкого оприлюднення матеріалів голоду й масових політичних репресій в Україні. Така інформація, на його думку, мала бути дозованою та відповідно інтерпретованою: по-перше, розкриття реальних масштабів злочинів сталінського режиму дало б додаткові аргументи лідерам неформальних громадсько-політичних організацій, які виступали за глибинні, а не косметичні політичні реформи, по-друге, повнота такої інформації могла б спровокувати соціальний вибух. Серйозним позитивом цих дискусій стали перші спроби переоцінки здобутків радянської історіографії. Історики прагнули покласти край бездумному цитуванню класиків марксизму-лєнінізму, відмовитися від вульгаризованих сталінських формулювань, вигідних історичних спрощень тощо. Поступово цей процес переріс у заперечення марксистсько-лєнінської методології взагалі.

Відповідаючи на виклики часу, зокрема на зловодення тоді питання — «Чи маємо ми історичну науку?»²⁸, відповідних змін зазнала й тематика наукового пошуку провідної наукової установи України історичного профілю. 1989 р., згідно з розпорядженням Президії АН УРСР щодо перегляду планів науково-дослідних робіт із врахуванням нагальних потреб докорінної перебудови історичної науки, новітніх досягнень вітчизняної та зарубіжної історіографії, а також у зв'язку з потребою скорегування наукових пріоритетів Інституту історії України АН УРСР було достроково припинено виконання трьох, відверто морально застарілих тем НДР: 1) «Зближення країн соціалізму — закономірність історичного розвитку»; 2) «Буржуазні концепції історії УРСР в політиці та ідеології імперіалізму»; 3) «Проблеми методології й методики критики буржуазної історіографії історії Української РСР». Натомість вже наступного 1990 р. в установі розпочалося дослідження таких піонерських для вітчизняної історіографії тем, як: «Увічнення пам'яті жертв незаконних репресій 30–40-х – початку 50-х років в контексті розробки проблем регіональної історії: На матеріалах України» (науковий керівник канд. іст. наук Ю. З. Данилюк (1958–2005)); «Ради, Центральна Рада, Директорія: Порівняльний аналіз, цілі, методи, лідери протидіюючих сторін (1917–1920 рр.)» (керівник акад. НАН України Ю. Ю. Кондуфор); «Становлення та еволюція Української держави (до кінця XVIII ст.)» (науковий керівник В. А. Смолій). Суттєві корективи були внесені й до планів роботи інших відділів Інституту.

Виконання науково-дослідної теми «Увічнення пам'яті жертв незаконних репресій 30–40-х – початку 50-х років в контексті розробки проблем регіональної історії: На матеріалах України» невдовзі увінчалася публікацією двох знакових книжок — очевидно, вперше побудованих на використанні матеріалів центрального та архівів обласних управлінь СБУ²⁹.

1992 р. з'явилася постанова № 530 Кабінету Міністрів України «Про підготовку і випуск серії книг «Реабілітовані історією», розпочалася робота Головної та обласних редколегій «Реабілітовані історією». Очолив масштабний науковий проект акад. НАН України П. Т. Тронько. Відтоді були опубліковані десятки книжок, сотні, якщо не тисячі, статей, брошур, газетних публікацій, відбулися десятки різноманітних конференцій³⁰.

Програма об'єднала сотні істориків, архівістів, бібліотекарів, музейників, журналістів, краєзнавців, які вважали своїм громадянським обов'язком відновити пам'ять сотень тисяч загиблих громадян України, повернути родинам добре ім'я батьків, дідів та прадідів.

Багатотомна праця, яка не мала аналогів у світовій практиці, отримала широкий міжнародний резонанс. На різноманітних політичних та наукових форумах неодноразово відзначалося, що реалізація цього науково-дослідного проекту збагатить історіографію не лише фундаментальною науковою працею. Вона засвідчить демократичний шлях розвитку Української держави, успадкування кращих гуманістичних цінностей, вироблених людством протягом всієї історії.

Поки історики дискутували й робили перші кроки у вивченні та буйованій раніше тематики політичних репресій, партійно-державне керівництво вирішувало, в якому об'ємі інформувати суспільство про злочини сталінського режиму, — письменники, журналісти, члени громадсько-політичних та культурологічних організацій почали активно оприлюднювати доступні архівні матеріали, спогади репресованих про політичні репресії. Наприкінці 1980-х рр. надзвичайною популярністю користувалися художні твори В. Гроссмана «Жизнь и судьба», А. Рибакова «Дети Арбата», О. Бека «Новое назначение», М. Дудінцева «Белые одежды». Їх популярність була зумовлена не лише літературним талантом авторів. Белетризовані факти політичних репресій 1930–1950-х рр. стали визначальними у читацькому ажіотажі. Як це могло статися у «найсправедливішому» радянському суспільстві: масові арешти, упереджене слідство, північні та сибірські табори ГУЛАГу переповнені безвинними громадянами, безсилля Кірова та інших ви-

щих посадовців у боротьбі проти Сталіна, та чи взагалі була ця сама боротьба? Що за постать така Й. Сталін — довгоочікуваний порядок, який наступив після хаосу війни та політичної боротьби, чи злочинець, винуватець мільйонних втрат й катастрофічних економічних провалів?³¹ Такі думки хвилювали тодішніх читачів. Відповіді давали суб'єктивні твори, роздуми публіцистів та письменників, які формували побутову історичну свідомість суспільства.

У щойно започаткованій московським видавництвом «Прогресс» серії «Перестройка: гласность, демократия, социализм»³² був надрукований збірник статей «Осмыслить культ Сталина», що у ньому переважно публіцисти й письменники виклали свої роздуми про культ Сталіна. Логіка роздумів була такою: сталінізм — це результат тривалої політичної боротьби між політичними угрупованнями після смерті В. Леніна й перемоги та узурпування влади однією з таких груп; культ особи спирався на психологію та настрої найменш освіченої й культурно упослідженої частини революційних мас; волюнтаристські тенденції перетворюються в ідеологію культу особи, яка в оточенні відданої бюрократичної еліти уявляється єдиним творцем історії. Крім того, Й. Сталін — злий геній, майстер інтриги, інтелектуально обмежений сатрап, розпусник. Червоною ниткою проходила ідея порушення «ленінських принципів управління державою»³³.

Політичні репресії розглядалися як розправа у 1930-х рр. над «ленінською гвардією», «кадрова чистка», деякі бачили логіку дій злочинної політичної мафії (розправляються спочатку зі своїми противниками/конкурентами, згодом з соратниками-виконавцями й водночас небажаними свідками), інші некерований «процес кривавої різанини». Жорстокість авторитарного режиму пояснювалася «метафізикою абсолютистської правосвідомості: карався не конкретний проступок, а сам юридично немислимий факт порушення священної влади». Прояви ранньої революційної великодушності (рідкісної, втім), коли під чесне слово відпускали смертельних ворогів, трактували як «монаршу милість»³⁴. Г. Водлазов уявляв собі політичні репресії як боротьбу «народного сталінізму» (Кіров, Орджонікідзе, Куйбишев, Постишев, Косарев, Косіор) й «сталінізму бюрократичного» (Каганович, Молотов, Ворошилов, Жданов, Маленков, Берія, Вишинський, Ульріх)³⁵.

В. Попов, М. Шмельов заявили про початок політичних репресій ще наприкінці 1920-х рр., коли відбувалася ліквідація незалежних профспілок. Окрім селянства та інтелігенції, загальновідомих противників радянської влади, репресії зачепили й робітничий клас. Причину

вони бачили не у зловживанні владою, а у перерозподілі влади на користь бюрократії за рахунок трудящих. Репресії 1937–1938 рр. мали зовсім іншу логіку — бюрократичний апарат, намагаючись максимально розширити й без того безмежні владні повноваження, почав знищувати сам себе. Терор припинявся (призупинявся) тоді, коли спрацьовував інстинкт самозбереження бюрократичної системи³⁶.

Л. Гордон і Е. Клопов вбачали у політичних репресіях, що понівечили десятки мільйонів людських доль, найстрашніший вираз сутності сталінізму. Однак, на думку цих авторів, вони діяли лише в стані надзвичайної ситуації, коли держава, громадяни поставлені в умови виживання. Тому підкреслювання труднощів стало домінантою сталінської пропаганди, у гаслах переважали військова лексика³⁷.

Однією з перших громадських організацій, яка підняла проблему політичних репресій, стало товариство «Меморіал», створене 29–30 січня 1989 р. у Москві на основі історико-просвітницької секції самодіяльного об'єднання «Демократическая перестройка». Спочатку планувалося створити меморіальний комплекс, музей та бібліотеку, які б включали свідчення очевидців і жертв сталінського терору. Згодом з'явилася ідея незалежно від державних організацій вивчати історію політичних репресій всього періоду радянської влади (а не лише 1937–1938 рр.).

В Україні практично одночасно — у квітні 1989 р. — за ініціативи доцента історичного факультету Харківського університету, народного депутата України В. Мещерякова, викладачів Інституту механізації та електрифікації сільського господарства П. Цимбала та Вищого командного училища ракетних військ ім. Крилова Х. Раковського розгорнуло роботу Харківське відділення «Меморіалу». До Ради «Меморіалу» увійшла 31 особа. Серед них народний депутат України, співголова обласного РУХу, відомий дисидент Г. Алтунян, представник партії свободи і прогресу України І. Рассоха та ін. Всього в обласній організації нараховувалося близько 400 членів. Вони займалися пошуком місць масових поховань жертв репресій, виявленням, збиранням та оприлюдненням архівних документів, спогадів³⁸. Громадські організації здійснювали своєрідний тиск на органи влади щодо необхідності активного оприлюднення інформації про політичні репресії.

У період методологічної кризи публіцисти, письменники, громадські діячі почали активно використовувати поняття «історичної правди», яке стосується більше емоційної сфери, аніж наукової. Їх підтримали деякі історики, зокрема, доктор історичних наук Ю. М. Афанасьєв, який заявив, що необхідно його переосмислити «як наріжний

камінь наших днів»³⁹. Поняття «політичні репресії» часто застосовувалося поряд з моральною категорією «історична правда», іноді посиленою емоційними визначеннями «важка», «нелегка», «складна» тощо. Термін «політичні репресії» у другій половині 1980-х рр. у суспільній свідомості набував, окрім політичного, ще й емоційного забарвлення. Історичний аспект відходив все далі й далі.

Історична наука не могла через об'єктивні причини (недоступність архівних джерел, кризу марксистської методології, партійно-державний контроль, дослідницьку розгубленість) вдовольнити запити громадськості.

Реакція професійних істориків на втручання публіцистів у їхню «фахову домену» була неоднозначною. Професор Московського університету В. Кузишкін заявляв, що наприкінці 1980-х — на початку 1990-х рр. здійснювалася дискредитація історії в суспільній думці, яка «супроводжувалася розгулом непрофесіоналізму та дилетантизму». У 1992 р. відомий фахівець, автор багатьох підручників, прогнозував професійним історикам важкі роки вироблення сучасних наукових концепцій за умов сильно політизованого суспільства⁴⁰. Український політолог проф. І. Ф. Курас (1939–2005) на той момент вважав невиправданою концентрованою увагу засобів масової інформації, публіцистів та багатьох істориків на періоді 1930–1940-х рр.⁴¹

У визначення терміну «політичні репресії» на початку 1990-х рр. втрутилися політики, коли розгорілася боротьба між націонал-демократами та прихильниками Комуністичної партії. Політичні репресії, голод стали тією козирною картою, яка активно використовувалася у політичній боротьбі за симпатії суспільства. Логічним завершенням цієї боротьби стало прийняття Верховною Радою України 17 квітня 1991 р. Закону «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». У преамбулі Закону наголошувалося, що частина осіб, постраждалих від необґрунтованих політичних репресій 30-х — початку 50-х рр., законодавчими та нормативними актами СРСР уже поновлена у правах. Але Верховна Рада розширила історичні рамки дії політичних репресій — реабілітація мала охоплювати увесь період після 1917 р. до моменту набуття чинності цим Законом й поширюватись на осіб, необґрунтовано засуджених за цей час судами України або репресованих на території республіки іншими державними органами в будь-якій формі, включаючи позбавлення життя або волі, переселення у примусовому порядку, вислання й заслання за межі республіки, позбавлення громадянства, примусове поміщення до лікувальних

закладів, позбавлення чи обмеження інших громадянських прав або свобод з мотивів політичного, соціального, класового, національного й релігійного характеру.

Постраждалими визнавалися особи, які з політичних мотивів були засуджені:

- судами або позасудовими органами («двійками», «трійками», особливими нарадами чи в будь-якому іншому позасудовому порядку) за вчинення на території України діянь, кваліфікованих як контрреволюційні злочини за кримінальним законодавством України до набуття чинності Законом СРСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» від 25 грудня 1958 р.;
- за антирадянську агітацію і пропаганду за ст. 7 Закону СРСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» від 25 грудня 1958 р. і ст. 62 Кримінального кодексу Української РСР до їхньої зміни Верховною Радою УРСР 28 жовтня 1989 р.;
- за поширення заздалегідь неправдивих вигадок, що паплюжать радянський державний і суспільний лад (ст. 187–1 Кримінального кодексу Української РСР);
- за порушення законів про відокремлення церкви від держави, посягання на особу та права громадян під приводом справляння релігійних обрядів, якщо вчинені дії не поєднувалися з заподіянням шкоди здоров'ю громадян чи статевою розпустою.

Дія Закону поширювалася на громадян, які постійно проживали в Україні і яких з різних причин було переміщено за межі колишнього СРСР, необґрунтовано засуджено військовими трибуналами, Верховним Судом Союзу РСР чи піддано репресіям позасудовими органами, засланих і висланих з постійного місця проживання та позбавлених майна за рішенням органів державної влади і управління з політичних, соціальних, національних, релігійних та інших мотивів під приводом боротьби з куркульством, противниками колективізації, так званими бандпосібниками та їх сім'ями.

Підлягали реабілітації також особи, щодо яких з політичних мотивів застосовано примусові заходи медичного характеру⁴².

Таким чином, Закон України визначив конкретні випадки, законодавчі та нормативні акти, застосування яких упродовж 1917–1991 рр. означало здійснення необґрунтованих політичних репресій. Але зміст терміну «політичні репресії» Закон визначив лише частково — особ-

ливій дискусії у місцевих комісії по поновленню прав реабілітованих викликала його політична складова. Тому у постанові Верховної Ради України від 24 грудня 1993 р. було викладено тлумачення, що політичний мотив репресій — це застосування державою примусових заходів щодо противників радянської влади у вигляді пред'явлення обвинувачення у вчиненні політичного (контрреволюційного) злочину або визнання особи соціально небезпечною у політичному відношенні за наявності достовірних матеріалів, застосування на цих підставах репресій у судовому порядку до ст. 33–34 Кримінального кодексу Української РСР у редакції 1927 р. та в адміністративному порядку⁴³.

Отже, в другій половині 1980-х – на початку 1990-х рр. вище політичне керівництво СРСР зробило своєрідне соціальне замовлення на дослідження проблеми політичних репресій.

Поняття «політичні репресії» визначалося як порушення та перекручення командно-адміністративної системи у 1920–1950-х рр., що уся вина за них покладалася на Й. Сталіна як головного організатора терору. Вчені не розширювали межі дослідження проблеми далі 1953 р. (смерті Й. Сталіна й постсталінської доби).

Потужним імпульсом у подальшій розробці поняття стала діяльність громадських та політичних організацій, публіцистів, письменників, журналістів, які сформували у суспільстві на рівні побутової свідомості уявлення про багатомільйонні жертви політичних репресій російського більшовицького режиму. Правове тлумачення політичних репресій дав Закон «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні».

З часу ухвалення реабілітаційного закону минуло вже понад п'ятнадцять років. Тим не менше, праць, які б подавали панорамне бачення та аналіз радянського тоталітаризму в Україні упродовж усього періоду його існування (чи принаймні вагомого його хронологічного відрізка) не так вже й багато. Серед них привертають увагу, насамперед, роботи І. Г. Біласа, С. І. Білокона, І. І. Винниченка, В. М. Даниленка, Г. В. Касьянова, С. В. Кульчицького, В. В. Ченцова, Ю. І. Шаповала, Б. О. Яроша та ін.⁴⁴ Саме коло згаданих дослідників й дало останніми роками національній історіографії переважну більшість докторів історичних наук із названої проблематики⁴⁵.

Підсумком багаторічної роботи вітчизняних учених по дослідженню феномену політичного тероризму, й зокрема його більшовицького різновиду, є синтетична праця «Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст.: Історичні нариси», опублікована 2002 р. під

грифом Інституту історії України НАН України, у якій творчо враховані й напрацювання зарубіжної україністики й совєтології⁴⁶.

До 60-річчя масових убивств російським комуністичним режимом українських в'язнів, які утримувалися на Соловках (серед них чимало представників вітчизняної інтелігенції), опубліковане тритомне видання «Остання адреса», що в ньому вміщено «розстрільні» протоколи засідання Особливої трійки УНКВД Ленінградської області 1937 р., котра санкціонувала цей злочин, а також документи з тюремних справ соловецьких в'язнів, що зберігаються у Регіональному управлінні Федеральної служби безпеки РФ по Архангельській області, унікальні матеріали з Державного архіву Служби безпеки України, уривки зі спогадів⁴⁷. Значно доопрацьоване перевидання «Останньої адреси» з'явилося друком у 2003 р.⁴⁸

Вартісні документи з історії ВУАН 1918 – початку 1930-х рр. подає серійний збірник «Історія Національної Академії наук України», де вміщено й чимало цікавих матеріалів не лише щодо внутрішнього життя Академії, втручання у її справи комуністичної адміністрації УРСР, а й про різноманітні й насичені контакти наддніпрянських дослідників з галицьким науковим світом, насамперед ученими НТШ у Львові, та специфічну інтерпретацію цих зв'язків республіканською партноменклатурою, її намагання використати їх для обслуговування ідеологічних потреб більшовицького владарювання в Україні⁴⁹.

Прикладом систематичного й системного вивчення тоталітарного минулого й політичних репресій 1920–1980-х рр. в Україні упродовж останніх п'ятнадцяти років була і залишається Головна редколегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», очолювана акад. НАН України П. Т. Троньком, створена, як зазначалося вище, 1992 р., а також її обласні підрозділи, які здійснювали дослідження репресивних дій компартійної влади щодо населення України у регіонально-історичному аспекті⁵⁰.

У руслі її виконання науковці Інституту історії України НАН України Ю. З. Данилюк та О. Г. Бажан опублікували низку праць, присвячених аналізу історії дисидентського руху в УРСР. Використовуючи раніше недоступні документальні матеріали, в т.ч. радянських спецслужб, вчені дослідили етапи формування, ідеологічні засади дисидентських організацій і груп, намагалися розкрити розмаїття думок, проблем, що були в дисидентському русі. Вони висвітлили політико-правову основу політичних репресій в другій половині 50-х–80-х рр. XX ст., каральні заходи, що застосовували правоохоронні органи до

інакомислячих, способи інтелектуальної протидії української інтелігенції жорсткому ідеологічному тиску партійно-державного апарату СРСР та УРСР⁵¹.

Вчені переконливо довели, що дисидентський рух не обмежувався Західною Україною, а мав загальноукраїнський формат. Незважаючи на свою неоднорідність, наявність серйозних розбіжностей у думках і поглядах, баченні перспектив подальшого розвитку нації, рух цей тяжів до об'єднання, самоорганізації, прагнув розширити вплив на громадсько-політичне життя українського суспільства. Автори дослідили процес вироблення українським національним рухом легальних форм боротьби. Це — петиційні кампанії, створення громадських організацій на захист політв'язнів, Української Гельсінської групи тощо.

Окремо предметом дослідження Ю. З. Данилюка та О. Г. Бажана став єврейський та кримськотатарський національний рух в 1940–1980-х рр.⁵² За твердженнями вчених, ці національні рухи, подолавши власну замкненість і обмеженість, вплили в загальнодемократичний рух. Представники цих національних меншин спільно з українською інтелігенцією формували нові підходи у національній політиці демократичної України.

Для кінця 1980–1990-х років характерний новий етап у дослідженні історії національних меншин України. В умовах національного відродження української державності, національної самоідентифікації, пошуку балансу між «українізацією» і забезпеченням прав національних меншин науковці намагалися знайти корені етнонаціональних суперечностей.

Публікації Б. В. Чирка, підготовленні на основі розсекречених документів вищих партійно-радянських органів України, розкрили загальні тенденції сталінської репресивної політики щодо національних меншин⁵³. У 1995 р. монографія «Національні меншини в Україні (20–30-ті рр. XX ст.)» підсумувала його напрацювання попередніх років щодо історії етнічних меншин республіки, в тому числі і політичних репресій сталінщини щодо них⁵⁴.

Конкретну форму політичного переслідування громадян України вивчав Н. Ф. Бугай⁵⁵. Він дослідив роль партійно-державних та правоохоронних органів у здійсненні депортацій, принципи розселення та побутові умови депортованих осіб на нових територіях. Документальні розробки «Німці в Україні 20–30-х рр. XX ст.» та «Кримські татари» оприлюднили нові факти процесу масової депортації народів України⁵⁶.

Процес згортання національно-культурного розвитку та політичних переслідувань на прикладі польської національної меншини України висвітлювали О. С. Рубльов та В. Ф. Репринцев⁵⁷. Використовуючи документи «оперативно-чекістського супроводу» колишніх радянських спецслужб, автори, на прикладі Мархлевського польського національного району, розкрили механізм ліквідації національно-адміністративних одиниць, культурно-освітніх осередків національних меншин України.

Денаціоналізацію національних меншин України, перші кроки вищого політичного керівництва СРСР у творенні «нової радянської спільноти» вивчала Л. Якубова⁵⁸. Я. С. Хонігсман⁵⁹ та Я. Й. Рабинович⁶⁰ піддали жорсткій критиці сталінську політику «єврейського національно-культурного відродження в 20–30-х рр.», яка в кінцевому підсумку привела до ліквідації традиційної єврейської общини, культурних та освітніх осередків, масових арештів єврейської інтелігенції.

Таким чином, у кінці 1980–1990-х рр. вітчизняні дослідники дійшли висновку, що політичні репресії проти представників національних меншин мали на меті позбавити їх національної самоїдентифікації і, таким чином, полегшити вищому партійно-державному керівництву СРСР процес створення «нової радянської спільноти».

Значну увагу вітчизняних дослідників (істориків, архівних працівників і політологів) упродовж останнього п'ятнадцятиліття привертала трагічні події трьох голодоморів в Україні радянської доби — 1921–1922, 1932–1933 та 1946–1947 рр., яким присвячені численні розвідки українських авторів⁶¹, матеріали наукових конференцій різного формату⁶², а також ґрунтовні збірники документів і матеріалів⁶³. Знаменно, що ледь не наприкінці горбачовської «перебудови», під тиском непереборних обставин, вже втрачаючи контроль над ситуацією у республіці, учорашня «керівна й спрямовуюча сила» тоталітарної держави у її республіканській іпостасі — КПУ — 26 січня 1990 р. ухвалила постанову «*Про голод 1932–1933 рр. на Україні та публікацію пов'язаних з ним архівних матеріалів*», завдяки чому було оприлюднено чи не перший вітчизняний збірник документів і матеріалів, присвячений цій трагічній сторінці національного минулого⁶⁴.

Найповажнішою на сьогодні синтетичною працею з проблем Голодомору 1932–1933 рр. є опублікована під грифом Інституту історії України НАН України колективна монографія «Голод 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки»⁶⁵.

Оскільки творці сучасної національної історіографії — люди розумової праці, то не викликає подиву їхня посилена увага до історії української інтелігенції ХХ ст., її духовних пошуків, ролі у національному відродженні та визвольних змаганнях України, активне вивчення спротиву інтелігенції тоталітарній системі та ретельне дослідження перманентних репресивних заходів останньої, спрямованих на фізичне знищення або духовне підпорядкування режимові інтелектуальної еліти нації⁶⁶.

Знаковою постаттю модерної української історії та історіографії був і залишається М. С. Грушевський. Ставлення й оцінка життя і діяльності цього Видатного Українця у радянській історіографії аж надто добре відомі, аби зупинятися на них докладно. Інша річ, що й закордонне українознавство тривалий час не зовсім адекватно оцінювало цю непересічну постать. І лише завдяки зусиллям відомого американського ученого українського походження *Любомира Винара* було започатковано нову українознавчу науку — *грушевськознавство*, що сьогодні розвивається спільними зусиллями науковців України та діаспори⁶⁷.

На теренах же самої України новий відлік часу у дослідженні наукової спадщини та життєвого шляху М. С. Грушевського започаткувала пам'ятна багатьом стаття С. Білоконя у «Літературній Україні» сьогодні вже далекого — 1988 р.⁶⁸ Доводиться лише пожалкувати, що опубліковані науковцем 1989 р. у журналі «Київ» «Спомини» Грушевського й досі не надруковані окремим виданням попри обіцянку десятирічної давнини.

З того часу з'явилися сотні, якщо не тисячі, різноманітних і різнорівневих публікацій з ділянки грушевськознавства, актуалізувалося (внаслідок накопиченого й оприлюдненого джерельного та історіографічного матеріалу) питання щодо підготовки повноформатної наукової біографії видатного ученого⁶⁹. Упродовж останнього п'ятнадцятиріччя здійснені численні перевидання праць історика, включно із фундаментальною «Історією України–Руси», а також його популярними книжками, публіцистичними виступами. Періодично друкуються тематичні хрестоматії⁷⁰. Виходять друком вартісні збірники епістолярної спадщини ученого⁷¹. Систематично відбуваються загальноукраїнські та регіональні наукові конференції та друкуються (на жаль, не настільки регулярно) їхні матеріали⁷².

З огляду на нашу тему особливий інтерес становлять дослідження, автори котрих аналізують радянську добу біографії М. С. Грушевського, тобто після повернення в Україну у березні 1924 р.

Серед таких досліджень варто насамперед згадати ґрунтовні праці проф. Р. Я. Пирога, присвячені висвітленню радянського десятиліття М. С. Грушевського⁷³, розвідки В. І. Пристайка та Ю. І. Шаповала, в яких біографія академіка подається крізь призму таємних документів ГПУ–НКВД УСРР⁷⁴. Тема «Грушевський і Academia» проаналізована у змістовній монографії С. Кіржаєва, В. Ульяновського та П. Соханя⁷⁵. Діяльності Науково-дослідної кафедри історії України М. С. Грушевського присвячена книга О. В. Юркової⁷⁶. У розвідці О. С. Рубльова зроблено спробу проаналізувати перший рік перебування М. С. Грушевського в УСРР, зокрема взаємини ученого із владою та колегами по Академії⁷⁷. Варто відзначити й новітню вдалу спробу популярної біографії М. С. Грушевського, що належить перу авторитетних дослідників — І. В. Верби та Ю. І. Шаповала й надрукована київським видавничим домом «Альтернативи»⁷⁸.

Подією у науковому й культурному житті України останніх років стала публікація «Щоденника» С. О. Єфремова, який свого часу був вилучений ГПУ УСРР й тривалі десятиліття зберігався в архівах цього відомства та його спадкоємців⁷⁹. Автентичні свідчення чільного діяча українського національного руху, одного з керівників ВУАН й провідного опонента М. С. Грушевського, подають не лише цікаві оцінки більшовицької політики в Україні, вартісні особисті спостереження, а й суттєво доповнюють фрагментарну картину академічного життя 1920-х років, дозволяють виразніше уявити ставлення керівного тандему ВУАН (А. Ю. Кримський — С. О. Єфремов) до Історичної секції М. С. Грушевського та пов'язаних з нею численними науковими й особистими контактами західноукраїнських учених на чолі з тодішнім головою НТШ у Львові, давнім приятелем Грушевського Кирилом Студинським, якого С. Єфремов натомість відверто не сприймав.

Збірник документів і матеріалів «Михайло Грушевський: Між історією та політикою» загалом висвітлює совєтське десятиліття біографії видатного українського історика, зокрема його зв'язки з західноукраїнським науковим світом, й вміщує переважно документи з фондів Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України та Центрального державного історичного архіву України у м. Києві⁸⁰.

Активно розвивається останнім часом й така табуована радянською історіографією ділянка історичного українознавства, як історія релігії і Церкви в Україні, що була започаткована наприкінці 1980-х років⁸¹. Переважна більшість таких праць (А. Л. Зінченко, В. О. Па-

щенко та ін.) присвячена антицерковній політиці тоталітарної держави та державно-церковним взаєминам на прикладі історії УАПЦ⁸². Останнім часом доволі активно почала розроблятися й проблематика історії Римо-католицької та Греко-католицької церков в Україні радянської доби та переслідування кліру та вірних цих конфесій тоталітарним більшовицьким режимом. Цим питанням присвячені поодинокі монографії, статті, збірники документів⁸³.

На жаль, окремі автори, які чимало власних публікацій присвятили дослідженню доби тоталітаризму, дозволяють собі речі, які можна оцінити як некоректні з точки зору наукової етики — або відвертіше (і точніше) — як своєрідний *mauvais ton* у науковому середовищі. Мається на увазі винесення їхніх прізвищ на палітурку збірників документів так, ніби йдеться про авторську монографію⁸⁴. Це назагал поєднується (і значною мірою пояснюється) непрофесійним підходом таких авторів до археографічної роботи. Складається враження, що більшість таких «археографів»-неофітів назагал не лише не читали «Правил публікації історичних документів», а й не чули про існування таких (і, на жаль, й надалі не бажають чути).

Як наслідок — відсутність належного археографічного опрацювання документів, котрі вони публікують, випадковість та неаргументованість добору цих документів, неохайно складені заголовки, відсутність приміток, покажчиків тощо, що не лише засвідчує низький фаховий рівень таких публікацій, а й справляє прикре враження якогось дивного поспіху, гарячкової метушні, за яких готувалися ці видання. Враження тим більш прикре, що абсолютна більшість таких видань надруковані за спонсорські кошти. І водночас усі ці книжки пишномоголошують себе «науковими» чи «науково-документальними» виданнями, хоча підготовлені на аматорському рівні й не мають права претендувати на науковість, а хіба на популярну книжку для широкого загалу читачів.

«Моветонівською» новацією останніх років стало поєднання під однією палітуркою (із винесенням, зрозуміло, на титул прізвищ «авторів» — авторів документів?!) розлогого вступу (передмови? монографії?) та добірки документів, підібраних за невідомими принципами, без археографічної передмови та належного опрацювання, приміток тощо у приблизному співвідношенні від 1:3 до 1:1.

Але й на цьому тлі своєю «нетрадиційністю» вирізняється книга А. М. Русначенка (загалом сумнісного дослідника), який випустив *однотомник... у двох томах* (саме томах, а не частинах!)⁸⁵.

Цілком очевидно, що наведені приклади засвідчують, що в нинішній ситуації цілком можна (але не треба) поєднувати в одній особі науковий ступінь доктора (кандидата) наук і рівночасно — при публікації документів — бути на рівні *археографа-початківця провінційного архіву*, де втрачені (або взагалі були відсутні) традиції наукового підходу до публікації історичних джерел. Чи варто наголошувати, що цим самим постачається аргументація для тих, хто залюбки закидає вітчизняній історичній науці провінційність, хуторянство тощо. Ще раз підкреслимо: публікація документів — складна, копітка, багаторічна праця, яка не терпить кавалерійського наскоку, дилетантського підходу⁸⁶.

Якщо не зважати на це, то легко потрапити у становище упорядників академічного(!) збірника документів і матеріалів з історії НАН України, котрі витяг із протоколу закритого засідання Політбюро ЦК КП(б)У про ювілей академіка М. С. Грушевського датують — «за суміжними документами» — 9 січня 1929 р., — так, нібито не відають, коли народився історик, й не чули про те, що ювілейні урочистості відбулися за два роки перед тим — 3 жовтня 1926 р., а згадане рішення Політбюро цілком чітко датується — 7 вересня 1926 р.⁸⁷

Таким чином, підводячи підсумки, можна зазначити, що за минуле десятиліття чимало вже зроблено у напрямку дослідження радянського тоталітаризму в Україні. Але це — лише перші кроки.

Далеко не всі теми вже висвітлено, частина зробленого потребує якісно іншого рівня виконання, назагал на порядок вищим має бути фаховий рівень досліджень, ширшим і ґрунтовнішим — джерельне забезпечення. Питання інформаційної бази даних про жертви репресій в Україні й досі залишається проблемою проблем...

* * *

Політичні репресії у колишньому Радянському Союзі й УРСР 1920-х – початку 1980-х рр., в тому числі й терор голодом, що висвітлювалися у фаховій та популярній літературі, з кінця 1980-х рр. знаходили відображення у відповідних розділах щорічного науково-допоміжного історичного показника з історії України, який готують співробітники Державної історичної бібліотеки України (розділ XI. «Україна в 1921–1939 рр.», підрозділ 3. «Суспільно-політичне життя», §§ «Формування тоталітарної системи» та «Репресії 20–30-х рр.», підрозділ 4. «Соціально-економічний розвиток», §§ «Голод в Україні 1921–

1923 рр.» та «Голод в Україні 1932–1933 рр.»; розділ XII. «Україна в період Другої світової війни (1939–1945 рр.)», підрозділ 10. «Репресії на фронті і в тилу»; розділ XIII. «Україна в другій пол. 40-х – першій пол. 50-х рр.», підрозділ 2. «Відбудова і розвиток народного господарства», § «Голод 1946–1947 рр.»; підрозділ 3. «Суспільно-політичне життя», § «Репресії 40-х – поч. 50-х рр.»; розділ XIV. «Україна в другій пол. 50-х – першій пол. 80-х рр.», підрозділ 3. «Суспільно-політичне життя», § «Опозиційний рух 60–80-х рр.: дисиденти, правозахисники»)⁸⁸.

⁸¹ Тихвинский С.Л. Итоги и перспективы исследований советских историков // Вопросы истории. – 1985. – № 7. – С. 9.

⁸² Иванов И.И. Методология исторической науки. – М., 1985. – С.51–64.

⁸³ Головки В.В. Історіографія кризи історичної науки: Український контекст. – К., 2003. – С. 38.

⁸⁴ Тихвинский С.Л. Январский (1987 г.) Пленум ЦК КПСС и историческая наука // Вопросы истории. – 1987. – № 6. – С. 3–13.

⁸⁵ Головки В.В. Історіографія кризи історичної науки. – С. 55–83.

⁸⁶ Гуревич А.Я. О кризисе современной исторической науки // Вопросы истории. – 1991. – № 2/3. – С. 25.

⁸⁷ Тихвинский С.Л. Январский (1987 г.) Пленум ЦК КПСС и историческая наука // Вопросы истории. – 1987. – № 6. – С. 4.

⁸⁸ Рекомендации координационного совещания руководителей академических и других научных учреждений исторического профиля СССР, союзных и автономных республик «Координация как средство повышения качества и эффективности исторических исследований в СССР в свете решений XXVII съезда КПСС» // Новая и новейшая история. – 1986. – № 6. – С. 82–86.

⁸⁹ Доповідь Генерального секретаря ЦК КІРС М. С. Горбачова на спільному урочистому засіданні ЦК КІРС, Верховної ради СРСР і Верховної Ради РРФСР, присвяченому 70-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції, 2 листопада 1987 р. // Комуніст України. – № 12. – 1987. – С. 14.

⁹⁰ Там само. – С. 12.

⁹¹ Там само. – С. 13.

⁹² Доповідь члена Політбюро ЦК КІРС, першого секретаря ЦК КПУ В. Щербицького на урочистому засіданні ЦК КПУ і Верховної Ради УРСР, присвяченому 70-річчю Великої жовтневої соціалістичної революції, 5 листопада 1987 р. // Комуніст України. – № 12. – 1987. – С. 41.

⁹³ Актуальні проблеми історико-партійної науки: перебудова, пошуки // Укр. іст. журн. – № 2. – 1988. – С. 7.

⁹⁴ Там само. – С. 10.

- ¹⁵ Там само. – С. 11.
- ¹⁶ Див.: Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні. – К., 2000. – 616 с.
- ¹⁷ Див.: Русначенко А.М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 50-х – початок 1990-х років. – К., 1998. – 720 с.
- ¹⁸ Актуальні проблеми історико-партійної науки: перебудова, пошуки // Укр. іст. журн. – № 2. – 1988. – С. 14.
- ¹⁹ Там само. – С. 33.
- ²⁰ Там само. – С. 37–38.
- ²¹ Там само. – С. 42–43.
- ²² Про минуле – заради майбутнього / Упоряд. Ю. Шаповал. – К., 1989. – 408 с.
- ²³ Діброва С.С., Панчук М.І. Вогонь і попіл // Про минуле — заради майбутнього / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К., 1989. – С. 80–84.
- ²⁴ *Історична наука і сучасність: Матеріали «круглого столу»* // Укр. іст. журн. – 1988. – № 8. – С. 6.
- ²⁵ Там само. – С. 9.
- ²⁶ Там само. – С. 31–32.
- ²⁷ Там само. – С. 39.
- ²⁸ Див., напр.: Білокінь С. Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле: журнал незалежної іст. думки за ред. С. Білоконя. – К., 1993. – Ч. 1 (6). – С. 4–16.
- ²⁹ Див.: *Репресоване краєзнавство: 20–30-ті роки* / Ін-т історії України АН України; Всеукр. спілка краєзнавців; Мін-во культури України; Редкол.: П. Т. Тронько (голова) та ін. – К., 1991. – 492 с.; *Реабілітовані історією* / Ін-т історії України АН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.; Полтава, 1992. – 401 с.
- ³⁰ Див., напр.: *Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки*: Матеріали міжнар. наук. конф., Київ, 15–16 вересня 1994 р. / НАН України: Ін-т історії України, Ін-т держави і права; Всеукр. та Київське т-во політв'язнів і репресованих / Редкол.: П. П. Панченко (гол.), Є. В. Пронюк (співгол.) та ін. – К., 1998. – 290 с. та ін.
- ³¹ Аннинский Л. Монологи бывшего сталинца // Осмыслить культ Сталина. – М., 1989. – С. 66.
- ³² Див. також: *Иного не дано*: Судьбы перестройки. Вглядываясь в прошлое. Возвращение к будущему / Под ред. Ю. Н. Афанасьева. – М., 1988. – 680 с. (Сер. «Перестройка: гласность, демократия, социализм»); *Погружение*: Социология. Социальная политика. Экономическая реформа / Ред.-сост. Ф. М. Бородин, Л. Я. Косалс, Р. В. Рывкина. – М., 1989. – 592 с. (Сер. «Перестройка: гласность, демократия, социализм»); *Погружение в трясину*: Анатомия застоя / Сост. и общ. ред. Т. А. Ноткиной. – М., 1991. – 704 с. (Сер. «Перестройка: гласность, демократия, социализм»).
- ³³ Див.: *Осмыслить культ Сталина* / Ред.-сост. Х. Кобо. – М., 1989. – 650 с. (Сер. «Перестройка: гласность, демократия, социализм»).
- ³⁴ Орешин Б., Рубцов А. Сталинизм : идеология и сознание // Осмыслить культ Сталина. – С. 564–565.
- ³⁵ Водозадов Г. Ленин и Сталин // Осмыслить культ Сталина. – С. 155.
- ³⁶ Попов В., Шмелев Н. На развилке дорог: Была ли альтернатива сталинской модели развития? // Осмыслить культ Сталина. – С. 318–319.
- ³⁷ Гордон Л., Клопов Э. Сталинизм и постсталинизм: необходимость преодоления // Осмыслить культ Сталина. – С. 463–464.
- ³⁸ ДАХО. – Ф. 2, оп. 207, спр. 659. – Арк. 80–81.
- ³⁹ Афанасьев Ю. Перестройка и историческое знание // Иного не дано. – М., 1988. – С. 505.
- ⁴⁰ *Актуальные теоретические проблемы современной исторической науки* // Вопросы истории. – 1992. – № 8/9. – С. 164.
- ⁴¹ *Історична наука і сучасність: Матеріали «круглого столу»* // Укр. іст. журн. – 1988. – № 8. – С. 20.
- ⁴² Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» // Закони України: Офіційне вид. / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; Редкол.: В. Ф. Опришко (гол.) та ін. – К., 1996. – Т. 1. – С. 370–374.
- ⁴³ *Постанова Верховної Ради України «Про тлумачення Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні»* // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 15. – Ст. 88.
- ⁴⁴ Див., напр.: Шаповал Ю.І. У ті трагічні роки: сталінізм на Україні / Компартія України: сторінки історії. – К., 1990. – 143 с.; Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20–30-ті роки. – К., 1991. – 344 с.; Шаповал Ю.І. Сталінізм і Україна // Укр. іст. журн. – 1990. – № 12. – С. 47–59; 1991. – № 2. – С. 20–30; № 4. – С. 43–54; № 5. – С. 38–49; № 6. – 45–55; № 7. – С. 26–38; № 8. – С. 30–41; № 10. – С. 33–43; № 11. – С. 13–24; № 12. – С. 28–38; 1992. – № 1. – С. 45–56; № 2. – С. 14–25; № 3. – С. 12–22; № 4. – С. 11–21; № 5. – С. 28–38; № 6. – С. 3–14; № 7/8. – С. 13–23; № 9. – С. 15–25; № 10/11. – С. 3–13; № 12. – С. 3–18; Білокінь С. Про таємниці Мадридського двору // Наше минуле: Журнал незалежної іст. думки за ред. С. Білоконя. – К., 1993. – Ч. 1 (6). – С. 17–38; *Документи з історії НКВД УРСР* / Публ. С. Білоконя // Наше минуле. – Ч. 1 (6). – С. 39–150; Шаповал Ю.І. Україна 20–50-х років: сторінки ненаписаної історії. – К., 1993. – 351 с.; Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2-х кн. – К., 1994. – Кн. 1. – 432 с.; Кн. 2. – 688 с.; Винниченко І.І. Україна 1920–1980-х: депортації, заслання, вислання. – К., 1994. – 126 с.; Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях: 30–50-ті рр. ХХ ст. (історико-політологічний аспект). – Луцьк, 1995. – 176 с.; Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919–1928). – К., 1996. – 396 с.; Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК – ГПУ – НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997. – 608 с.; Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.). – К., 1999. – 336 с.; Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917–1941 рр.): Джерелознавче дослідження. – К.,

1999. – 448 с.; *Ченцов В.В.* Політичні репресії в Радянській Україні в 20-ті роки. – Тернопіль, 2000. – 481 с.; *Шаповал Ю.* Україна ХХ ст.: Особи та події в контексті важкої історії. – К., 2001. – 560 с.; *Шаповал Ю., Золотарьов В.* Всеволод Балицький: Особа, час, оточення. – К., 2002. – 468 с.; *Білокінь С.* Нові студії з історії більшовизму. Ч. I–III. – К., 2006. – 312 с. та ін.
- ⁴⁵ Див.: *Білас І.Г.* Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: Автореф. дис. ... д-ра іст. наук / НАН України: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 1994. – 34 с.; *Шаповал Ю.І.* Україна 20–50-х років: сторінки ненаписаної історії (Україна як об'єкт сталінських політичних репресій): Автореф. дис. ... д-ра іст. наук / Київський ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1994. – 37 с.; *Табачник Д.В.* Феномен тоталітарно-репресивного суспільства в Україні (кінець 20-х – 50-ті рр.): Історичний та етнополітичний аспекти: Автореф. дис. ... д-ра іст. наук / НАН України: Ін-т нац. відносин і політології. – К., 1995. – 103 с. (На жаль, захист дисертації Д. В. Табачником відбувся у формі наукової доповіді, за якою не стояло узагальнюючої монографії з даної проблеми, а лише — сукупність фрагментарних розвідок); *Ярош Б.О.* Тоталітарний режим на західноукраїнських землях в 30–50-х рр. ХХ ст. (історико-політологічний аспект): Автореф. дис. ... д-ра політ. наук / НАН України: Ін-т нац. відносин і політології. – К., 1995. – 43 с.; *Білокінь С.І.* Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917–1941 рр.): Автореф. дис. ... д-ра іст. наук / НАН України: Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – К., 2000. – 35 с. та ін.
- ⁴⁶ *Політичний терор і тероризм в Україні XIX–XX ст.: Історичні нариси* / Ін-т історії України НАН України; Редрада: В. М. Литвин (гол.), В. А. Смолій (відп. ред.), С. В. Кульчицький (кер. авт. кол.) та ін. – К., 2002. – 952 с.
- ⁴⁷ *Остання адреса: До 60-річчя соловецької трагедії*: В 2-х т. / Служба безпеки України; Ін-т укр. археогр. та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України; Упоряд.: П. Кулаковський, Г. Смирнов, Ю. Шаповал; Редкол.: А. Зінченко (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Т. 1. – 325 с.; *Остання адреса: До 60-річчя соловецької трагедії*: В 3-х т. / СБУ; Центр іст. політології Ін-ту політичних і етнонац. досліджень НАН України; Упоряд.: П. Кулаковський, Ю. Шаповал; Редкол.: Ю. Шаповал (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Т. 2. – 286 с.; К., 1999. – Т. 3. – 394 с.
- ⁴⁸ *Остання адреса: Розстріли соловецьких в'язнів з України у 1937–1938 рр.*: В 2-х т. / Служба безпеки України; Ін-т політичних і етнонац. досліджень НАН України; Упоряд.: С. Кокін, П. Кулаковський, Г. Смирнов, Ю. Шаповал; Редкол.: Ю. Шаповал (відп. ред.) та ін. – 2-е вид., доопрац. і доп. – К., 2003. – Т. 1. – LXII, 470 с.; Т. 2. – IV, 624 с.
- ⁴⁹ Див.: *Історія Академії наук України, 1918–1923*: Док. і матеріали / АН України: Ін-т укр. археографії, ЦНБ ім. В. І. Вернадського; Упоряд.: В. Г. Шмельов (ст. упоряд.) та ін.; Редкол.: П. С. Сохань (відп. ред.) та ін. – К., 1993. – 376 с.; *Історія Національної Академії наук України, 1924–1928*: Док. і матеріали / Національна б-ка України ім. В. І. Вернадського; Ін-т укр. археогр. та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Упоряд.: В. А. Кучмаренко, О. Г. Луговський, Т. П. Папакіна та ін.; Редкол.: О. С. Онищенко (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – 763 с.; *Історія Національної Академії наук України, 1929–1933*: Док. і матеріали / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Ін-т укр. археогр. та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Упоряд.: Т. В. Вересовська, В. Г. Врублевський, В. А. Кучмаренко та ін.; Редкол.: П. С. Сохань (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – 543 с.
- ⁵⁰ Див.: *Реабілітовані історією*: У 27 т. / Голов. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Донецька обл. – Донецьк, 2004. – Кн. 1. – 648 с.; Донецьк, 2005. – Кн. 2. – 624 с.; *Закарпатська обл.*: У 2-х кн. / Редкол.: І. М. Різак (голова) та ін. – Ужгород, 2003. – Кн. 1. – 788 с.; Ужгород, 2004. – Кн. 2. – 800 с.; *Запорізька обл.* – Запоріжжя, 2004. – Кн. 1. – 584 с.; *Івано-Франківська обл.* – Івано-Франківськ, 2004. – Кн. 1. – 984 с.; *Київська обл.* – К., 2004. – Кн. 1. – 544 с.; *Кіровоградська обл.* – К.; Кіровоград, 2004. – Кн. 2. – 540 с.; *Луганська обл.* – Луганськ, 2004. – Кн. 1. – 736 с.; *Миколаївська обл.* – К.; Миколаїв, 2005. – Кн. 1. – 870 с.; *Полтавська обл.* – К.; Полтава, 2004. – Кн. 2. – 720 с.; *Харківська обл.* – К.; Х., 2005. – Кн. 1. – 800 с.; *Херсонська обл.* – Херсон, 2005. – 944 с.; *Черкаська обл.* – Черкаси, 2002. – Кн. 2. – 480 с.; Кн. 3. – 528 с.; Кн. 4. – 504 с. та ін.
- ⁵¹ *Бажан О. Г., Данилюк Ю.* Український національний рух: основні тенденції та етапи розвитку (кінець 1950-х – 1980-ті роки). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2000. – 232 с.; *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г.* Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті роки ХХ ст.). – К.: Рідний край, 2000. – 616 с.; та ін.
- ⁵² Див.: *Данилюк Ю.З., Бажан О.Г.* Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті роки ХХ ст.). – К.: Рідний край, 2000. – С. 311–385.
- ⁵³ *Чирко Б.В.* Робота парторганізацій з національними меншостями на Україні (1923–1930 рр.) // Укр. іст. журн. – 1988. – № 6. – С. 68–77; *Його ж.* Національні меншості на Україні в 20–30-х рр. // Укр. іст. журн. – 1990. – № 1. – С. 51–64; *Його ж.* Национальные меньшинства на Украине. – К., 1990. – 24 с.; *Чирко Б.В., Іваненко І.П.* Національно-культурне будівництво на Україні: історія, досвід, проблеми // Радянська школа. – 1990. – №2. – С. 52–57; *Чирко Б.В.* «Шкідництво різних націй...»: Національні меншини на Україні у 1920–30-ті роках за документами ЦДАГО України // Архіви України. – 1992. – №4. – С. 32–40.
- ⁵⁴ *Чирко Б.В.* Національні меншини в Україні (20–30-ті рр. ХХ ст.). – К.: Асоціація «Україно», 1995. – 215 с.
- ⁵⁵ *Бугай Н.Ф.* Депортації населення з України (30–50-ті роки) // Укр. іст. журн. – 1990. – № 10. – С. 32–38.
- ⁵⁶ *Німці в Україні 20–30-х рр. ХХ ст.* – К., 1994. – 234 с.; *Кримські татари.* – К., 1995. – 363 с.
- ⁵⁷ *Рубльов О.С., Репринцев В.Ф.* Репресії проти поляків в Україні у 1930-ті роки // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 116–156.
- ⁵⁸ *Якубова Л.* Національно-культурне життя етнічних меншостей України (20–30-ті роки): коренізація і денационалізація // Укр. іст. журн. – 1998. – № 6. – С. 22–36; 1999. – №1. – С. 41–55.
- ⁵⁹ *Хонігсман Я.С.* Колективізація, голодомор і занепад єврейського землеробства в Україні // Укр. іст. журн. – 1994. – №2–3. – С. 66–75.

- ⁶⁰ Рабинович Я.І. На зламі віків. – К., 1998. – 395 с.
- ⁶¹ Див., напр.: Мовчан О.М. Голод 1921–1923 рр. на Україні // Укр. іст. журн. – 1990. – № 10. – С. 38–45; № 12. – С. 30–36; Кульчицький С.В., Мовчан О.М. Невідомі сторінки голоду 1921–1923 рр. в Україні. – К., 1993. – 70 с.; Командири великого голоду: Поїздки В. Молотова і Л. Кагановича в Україну та на Північний Кавказ. 1932–1933 рр. / Київська міськ. орг. Всеукр. т-ва «Меморіал»; За ред. В. Васильєва, Ю. Шаповала. – К., 2001. – 399 с.; та ін.
- ⁶² Див., напр.: Голод 1946–1947 рр. в Україні: причини і наслідки: Міжнар. наук. конф., Київ, 27 травня 1997 р.: Матеріали / Редкол.: С. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К.; Нью-Йорк, 1998. – 208 с.; Геноцид українського народу: історична пам'ять та політико-правова оцінка: Міжнар. наук.-теорет. конф., Київ, 25 листоп. 2000 р.: Матеріали / Ін-т історії України НАН України, Центр дослідження геноциду укр. народу; Асоц. дослідників голодоморів в Україні; Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К.; Нью-Йорк, 2003. – 596 с. та ін.
- ⁶³ Див.: Голод 1921–1923 рр. в Україні: Зб. док. і матеріалів / АН України: Ін-т історії України; ЦДАВО України; Упоряд.: О. М. Мовчан, А. П. Огінська, Л. В. Яковлева; Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 1993. – 240 с.; Колективізація і голод на Україні, 1929–1933: Зб. док. і матеріалів / АН України: Ін-т історії України; ЦДАВО України; Упоряд.: Г. М. Михайличенко, Є. П. Шаталіна; Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 1992 (2-е, стереотип., вид. – К., 1993). – 736 с.; Упокорення голодом: Зб. док. / АН України: Археографічна комісія, Ін-т укр. археографії; Упоряд. М. Ю. Мухіна. – К., 1993. – 312 с.; Голод в Україні 1946–1947: Документи і матеріали / НАН України: Ін-т історії України; Всеукр. асоц. дослідників голодоморів в Україні; ЦДАВО України; ЦДАГО України; та ін.; Упоряд.: О. М. Веселова (гол. упоряд.) та ін.; Редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К.; Нью-Йорк, 1996. – 376 с.; Чорні жнива: Голод 1932–1933 рр. у Валківському та Коломацькому районах Харківщини: Документи, спогади, списки померлих / Асоц. дослідників голоду-геноциду 1932–1933 рр. в Україні; Східноєвроп. дослід. ін-т ім. В. К. Липинського; НАН України: Ін-т східноєвроп. досліджень; Валківський краєзнавчий музей; Упоряд.: Т. В. Поліщук. – К.; Х.; Нью-Йорк; Філадельфія, 1997. – 368 с. та ін.
- ⁶⁴ Див.: Голод 1932–1933 рр. на Україні: очима істориків, мовою документів / Ін-т історії партії при ЦК КПУ; Упоряд.: Р. Я. Пиріг (кер.) та ін.; Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. – К., 1990. – 605 с. Але і тут не обійшлося без перестраховки: оголосивши формально наклад у 25 тис. прим., владні структури дали вказівку надрукувати книгу у кількості не більше 1 тис. прим. Не диво, що на сьогодні вона є бібліографічною рідкістю.
- ⁶⁵ Голод 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки / Ін-т історії України НАН України; Редрада: В. А. Смолій (голова), В. М. Литвин (відп. ред.), В. І. Марочко (кер. авт. кол.) та ін. – К., 2003. – 887 с.
- ⁶⁶ Див., напр.: Касьянов Г.В. Академік М. І. Яворський: доля вченого // Укр. іст. журн. – 1990. – № 8. – С. 75–86; Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Західноукраїнська інтелігенція та сталінщина / Ін-т історії України АН УРСР. Препринт № 7 (19). – К., 1990. – 58 с.; Кравченко В.В. Д. И. Багалей: научная и общественно-политическая деятельность. – Харьков, 1990. – С. 95–149; Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-і роки). – К., 1991. – 96 с.; Вороненко В.В., Кістерська Л.Д., Матвєєва Л.В., Усенко І.Б. Микола Прокопович Василенко. – К., 1991. – С. 166–244; Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції: 20-ті – 40-і роки ХХ ст. // Укр. іст. журн. – 1991. – № 1. – С. 3–12; № 2. – С. 10–19; № 3. – С. 3–15; № 4. – С. 30–43; № 5. – С. 17–28; № 6. – С. 24–34; № 7. – С. 3–15; Касьянов Г.В. Українська інтелігенція 1920-х – 30-х років: соціальний портрет та історична доля. – К.; Едмонтон, 1992. – 176 с.; Репресоване «відродження» / Упоряд. О. І. Сидоренко, Д. В. Табачник. – К., 1993. – 399 с.; Рубльов О.С. Михайло Козоріс: доля інтелігента // Укр. археогр. щорічник. – К., 1993. – Вип. 2. – С. 104–122; Нариси історії української інтелігенції (перша половина ХХ ст.): У 3-х кн. / АН України: Ін-т історії України; Відп. ред. Ю. О. Курносов. – К., 1994. – Кн. I. – 138 с.; Кн. II. – 172 с.; Кн. III. – 153 с.; Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20–50-ті рр. ХХ ст.). – К., 1994. – 351 с.; Шаповал Ю.І. Людина і система: Штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні. – К., 1994. – 271 с.; Рожченко М.М. Трагедія академіка Володимира Юринця: Штрихи до історії української філософії радянської доби. – К., 1996. – 192 с.; Рубльов О.С. Маловідомі сторінки біографії українського історика: Михайло Марченко // Укр. іст. журн. – 1996. – № 1. – С. 106–118; Михайло Марченко: Документи / Публ. О. С. Рубльова // Укр. іст. журн. – 1996. – № 1. – С. 119–129; № 2. – С. 92–116; № 3. – С. 66–77; Рубльов О.С. Шляхами на Соловки: радянське десятиріччя Михайла Лозинського // Укр. іст. журн. – 1997. – № 4. – С. 103–117; Шляхами на Соловки: радянське десятиріччя Михайла Лозинського / Публ. О. С. Рубльова // Укр. іст. журн. – 1997. – № 4. – С. 118–135; № 5. – С. 97–118; № 6. – С. 84–102; 1998. – № 1. – С. 112–121; Верба І.В. Олександр Оглоблин: Життя і праця в Україні. – К., 1999. – 384 с.; Білокінь С. Доля членів Центральної Ради в СРСР // Визвольний шлях. – 2000. – Січень. – Кн. 1 (622). – С. 14–26; Рубльов О.С. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). – К., 2004. – 648 с.; Білокінь С. Музей України: Збірка П. Потоцького: Дослідження, матеріали. – 3-тє вид., доп. – К., 2006. – 476 с. та ін.
- ⁶⁷ Див. докладніше: Винар Л. Грушевськознавство: Генеза й історичний розвиток. – К.; Львів; Париж; Нью-Йорк; Торонто, 1998. – 215 с.
- ⁶⁸ Див.: Білокінь С. Михайло Грушевський // Літературна Україна. – 1988. – 21 липня.
- ⁶⁹ Докладніше див.: Пиріг Р.Я. Грушевськознавство: стан та перспективи розвитку // Укр. іст. журн. – 1996. – № 5. – С. 71–83; Його ж. Проблеми підготовки наукової біографії Михайла Грушевського // Укр. іст. журн. – 2005. – № 4. – С. 178–189.
- ⁷⁰ Див., напр.: Великий українець: Матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського / Упоряд., підгот. текстів та фотоматеріалів, комент., приміт. А. П. Де-

- миденка; Вступ. слово Л. М. Кравчука; Післямова Ф. П. Шевченка. – К., 1992. – 551 с.; іл.; та ін.
- ⁷¹ Див., напр.: *Листування Михайла Грушевського* / Укр. іст. т-во; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України; Сер. «Епістолярні джерела грушевсько-знавства»; Упоряд. Г. Бурлака; Ред. Л. Винар. – К.; Нью-Йорк; Париж; Л.; Торонто, 1997. – Т. I. – 399 с.; *Листування Михайла Грушевського* / Укр. іст. т-во; Ін-т укр. археогр. та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України; Сер. «Епістолярні джерела грушевськознавства»; Упоряд. Р. Майборода, В. Наулко, Г. Бурлака, І. Гирич; Ред. Л. Винар. – К.; Нью-Йорк; Париж; Л.; Торонто, 2001. – Т. II. – 413 с.; *Листи Михайла Грушевського до Кирила Студинського (1894–1932 рр.)* / НАН України; Львівське відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; ЦДІА України у м. Львові; УВАН у США; Упоряд., археогр. передмова Г. Сварник; Вступна ст. Я. Дашкевича. – Львів; Нью-Йорк, 1998. – XX + 268 с.
- ⁷² Див., напр.: *Михайло Грушевський і українська історична наука*: Матеріали наук. конференцій, присвячених М. Грушевському: Львів, 24–25 жовтня 1994 р.; Харків, 25 серп. 1996 р.; Львів, 29 вересня 1996 р. / Ін-т іст. досліджень ЛДУ ім. І. Франка; НАН України; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського, Львівське відділення; Редкол.: Я. Грицак, Я. Дашкевич. – Львів, 1999. – VI + 378 с.; та ін.
- ⁷³ Див.: *Пиріг Р.Я.* М. С. Грушевський: між історією і політикою (1924–1934 рр.) // Укр. іст. журн. – 1991. – № 4. – С. 54–66; № 5. – С. 50–61; № 7. – С. 38–48; № 8. – С. 54–63; № 9. – С. 50–60; № 10. – С. 44–51; № 11. – С. 3–13; *Його ж.* Життя Михайла Грушевського: останнє десятиліття (1924–1934). – К., 1993. – 199 с.; *Його ж.* Життя і діяльність М. С. Грушевського у контексті ідеологічної боротьби в Україні (1920–1930-ті рр.): Автореф. дис. ... д-ра іст. наук / НАН України; Ін-т історії України. – К., 1994. – 37 с.
- ⁷⁴ Див.: *Пристайко В.І., Шаповал Ю.І.* Сторінки біографії М. С. Грушевського в світлі таємних документів ДПУ–НКВС // Укр. іст. журн. – 1996. – № 5. – С. 83–89; *Пристайко В., Шаповал Ю.* Михайло Грушевський і ГПУ–НКВД: Трагічне десятиліття: 1924–1934. – К., 1996. – 335 с.; Михайло Грушевський: Справа «УНЦ» і останні роки (1931–1934) / Публ. В. Пристайка та Ю. Шаповала. – К., 1999. – 353 с.; та ін.
- ⁷⁵ Див.: *Сохань П.С., Ульяновський В. І., Кіржаєв С.М.* М. С. Грушевський і Академія: Ідея, змагання, діяльність. – К., 1993. – 250 с.
- ⁷⁶ Див.: *Юркова О.В.* Діяльність Науково-дослідної кафедри історії України М. С. Грушевського (1924–1930 рр.). – К., 1999. – 433 с.
- ⁷⁷ Див.: *Рубльов О.С.* Михайло Грушевський: перший рік у Радянській Україні (спроба реконструкції) // Укр. іст. журн. – 1996. – № 5. – С. 50–71; № 6. – С. 3–25.
- ⁷⁸ *Шаповал Ю., Верба І.* Михайло Грушевський. – К., 2005. – 352 с.: фотоіл. (Сер. «Особистість і доба»).
- ⁷⁹ Див.: *Єфремов С.О.* Щоденники, 1923–1929 / Упоряд.: О. І. Путро (гол. упоряд.) та ін.; Редкол.: О. С. Онищенко, О. І. Путро, М. І. Панчук та ін. – К., 1997. – 848 с.
- ⁸⁰ Див.: *Михайло Грушевський: Між історією та політикою (1920–1930-ті рр.)*: 36. док. і матеріалів / Ін-т укр. археогр. та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; ЦДАГО України; Упоряд.: Р. Я. Пиріг (кер.), Т. Т. Гриценко, О. С. Рубльов, А. А. Соловйова; Редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. – К., 1997. – 183 с.
- ⁸¹ Див., напр.: *Боцюрків Б.* Проблеми досліджень історії релігії та церкви в Україні у міжвоєнний період: Джерела та їх опрацювання // Укр. археогр. щорічник. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 285–294.
- ⁸² Див., напр.: *Зінченко А.Л.* Чи була відокремлена церква від держави у 20-ті роки? // Укр. іст. журн. – 1992. – № 1. – С. 104–114; *Його ж.* Благовістія національного духу: Українська церква на Поділлі в першій третині ХХ ст. – К., 1993. – 256 с.; *Його ж.* Визволитися вірою: Життя і діяння митрополита Василя Липківського. – К., 1997. – 423 с.; *Нестуля О.* Доля церковної старовини в Україні, 1917–1941 рр.: В 2-х ч. – К., 1995. – Ч. 1: 1917 – середина 20-х рр. – 278 с.; Ч. 2: Кінець 20-х – 1941 р. – 215 с.; *Пащенко В.О.* Держава і православ'я в Україні: 20–30-ті рр. ХХ ст. – К., 1993. – 188 с.; *Його ж.* «Ніч минула, а день наблизився...»: Держава і православ'я в Україні, 20-ті роки. – К., 1994. – 169 с.; *Його ж.* Свобода совісті в Україні: Міфи і факти 20–30-х років. – К., 1994. – 249 с.; *Його ж.* Православ'я в новітній історії України. – Полтава, 1997. – Ч. I. – 354 с. та ін.
- ⁸³ Див., напр.: *Рубльова Н.* Невідома ділянка антирелігійного фронту: Боротьба владних структур УСРР проти Римсько-католицької церкви, 1920-ті роки // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 228–243; *Її ж.* Антикостюльна кампанія в УСРР: причини, інструментарій, перебіг (кінець 20-х – 30-ті рр.) // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 388–405; *Її ж.* Ліквідація в Україні ієрархії Римо-католицької церкви (кінець 1917 – 1937 рр.) // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4 (13/15). – С. 311–330; *Пащенко В.* Греко-католики в Україні: від 40-х рр. ХХ ст. до наших днів. – Полтава, 2002. – 615 с.; *Влада і Костьол в радянській Україні, 1919–1937 рр.*: Римо-католицька церква під репресивним тиском тоталітаризму: Документи / Передм., упоряд., додатки, покажч. Н. С. Рубльової // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 2 (21). – С. 3–507; *Rubl'ova N.* Римсько-католицька церква в Україні, 1914–1920 рр.: статус, структура, ієрархія, клір // States, Societies, Cultures: East and West: Essays in Honor of Jaroslav Pelenski / Ed. by J. Duzinkiewicz et al.; National Academy of Sciences of Ukraine, European Research Institute; W. K. Lypynsky East European Research Institute. – New York, 2004. – Р. 989–1011; *Боцюрків Б.* Українська Греко-Католицька Церква і Радянська держава (1939–1950) / Пер. з англ. Н. Кочан, за ред. О. Турія. – Львів, 2005. – ХХ, 268 с.; Митрополит Андрей Шептицький у документах радянських органів державної безпеки (1939–1944 рр.) / Київський нац. ун-т, Центр українознавства; Упоряд.: С. Кокін, Н. Сердюк, С. Сердюк; Редрада: С. Богунов, В. Сергійчук (співголови), С. Кокін (відп. секр.) та ін. – К., 2005. – 480 с.; Ліквідація УГКЦ (1939–1946): Документи радянських органів державної безпеки / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Центр українознавства; Ін-т історії України НАН України; Відділ по розробці архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ Голов.

- редкол. «Реабілітовані історією»; ДА СБ України; Упоряд.: С. Кокін, Н. Сердюк, С. Сердюк; Редрада: С. Кокін, В. Сергійчук (співгол.) та ін. – К., 2006. – Т. I. – 920 с.; Т. II. – 804 с. та ін.
- ⁸⁴ Див., напр.: Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2-х кн. – К., 1994. – Кн. 2: [Документи]; Сергійчук В. Десять буремних літ: Західноукраїнські землі у 1944–1953 рр.: Нові документи і матеріали. – К., 1998; та ін.
- ⁸⁵ Див.: Русначенко А.М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х років. – К., 1998. – 720 с. (Т. I. Національно-визвольний рух і робітничий спротив в Україні. – С. 7–308; Т. II. Документи і матеріали. – С. 309–719).
- ⁸⁶ Рубльов О. Дослідження проблем тоталітарного минулого у сучасній українській історіографії: До постановки проблеми // Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики. – Ч. 5; Історіографічні дослідження в Україні. – Вип. 10: Об'єднаний вип. зб. наук. праць на пошану акад. В. А. Смолія: 3 нагоди 25-річчя наук. діяльності та 50-річчя від дня народж. У 2-х ч. / Ін-т історії України НАН України; Відп. ред. М. Ф. Дмитрієнко та Ю. А. Пінчук. – К., 2000. – Ч. 2: Історіографія. – С. 237–238.
- ⁸⁷ Див.: Історія Національної Академії наук України, 1929–1933: Документи і матеріали / НАН України: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Упоряд.: Т. В. Вересовська, В. Г. Врублевський та ін.; Редкол.: П. С. Сохань (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – С. 20. Порівняй: Пиріг Р.Я. Життя Михайла Грушевського: останнє десятиліття (1924–1934). – С. 57.
- ⁸⁸ Див., напр.: Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за рік 1990 / Держ. іст. б-ка України; Упоряд. І. В. Бондаренко; Відп. ред. Л. Ю. Ступак. – К., 1992. – Ч. I. – С. 186, 189; Ч. II. – С. 440–442, 444–461, 500–501, 518, 528–534; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за рік 1991 / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. А. Приліпко, І. В. Бутовська, М. А. Лук'яненко; Ред. Л. Ю. Ступак. – К., 1993. – Ч. II. – С. 177–187, 206–207, 214–217; Історія України: Бібліогр. покажч. 1992 р. / Держ. іст. б-ка України; Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Міжнар. асоц. українців; Упоряд.: Т. А. Приліпко, М. А. Лук'яненко, З. М. Мусіна, І. В. Бондаренко; Ред.: Л. Ю. Ступак, А. М. Комська. – К.; Львів, 1994. – С. 172–176, 177–178, 190–191, 192, 195–196; Історія України: Бібліогр. покажч. 1993 / Держ. іст. б-ка України; Міжнар. асоц. українців; Нац. комітет істориків України; Упоряд.: М. Лук'яненко, І. Бутовська, Т. Приліпко, З. Мусіна, О. Кисельова, О. Серета, О. Старовойт; Ред.: Я. Ісаєвич, А. Комська, Л. Ястремська. – К.; Львів, 1997. – С. 157–159, 161–163, 180, 183–185, 187; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за I кв. 1994 р. / Держ. іст. б-ка України; Ін-т підвищ. кваліф. працівників культури; Міжнар. асоц. українців; Упоряд.: І. В. Бондаренко, Н. М. Коптева, І. С. Пташник; Ред. Л. Ю. Ступак. – К., 1994. – С. 73–74, 75–77, 86–89; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за II кв. 1994 р. / Держ. іст. б-ка України; Ін-т підвищ. кваліф. працівників культури; Упоряд. Т. А. Приліпко;

Ред.: А. М. Комська, Л. Ю. Ступак. – К., 1994. – С. 66–69, 74–75, 78–79; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за III кв. 1994 р. / Держ. іст. б-ка України; Ін-т підвищ. кваліф. працівників культури; Упоряд. Т. А. Приліпко, М. А. Лук'яненко; Ред.: А. М. Комська, Л. Ю. Ступак. – К., 1994. – С. 75–76, 83, 85, 89; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за IV кв. 1994 р. / Держ. іст. б-ка України; Ін-т підвищ. кваліф. працівників культури; Упоряд.: М. А. Лук'яненко, З. М. Мусіна, І. І. Баренфельд, Н. М. Коптева; Ред.: Л. Ю. Ступак, А. М. Комська. – К., 1995. – С. 96–102, 113–114, 117–118; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за I кв. 1995 р. / Держ. іст. б-ка України; Ін-т підвищ. кваліф. працівників культури; Упоряд.: М. А. Лук'яненко, І. І. Баренфельд, А. Г. Кондрашова, О. А. Кисельова; Ред.: Л. Ю. Ступак, А. М. Комська, Т. А. Приліпко. – К., 1995. – С. 78–81, 82, 86, 91–92, 95–96; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за II кв. 1995 р. / Упоряд.: М. А. Лук'яненко та ін.; Ред.: Л. Ю. Ступак та ін. – К., 1995. – С. 67, 69–70, 81, 84–85; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за III кв. 1995 р. / Упоряд.: М. А. Лук'яненко, І. І. Баренфельд, А. Г. Кондрашова, К. П. Копюк, О. А. Кисельова; Ред.: Л. Ю. Ступак та ін. – К., 1995. – С. 69–72, 73–74, 85–87; Історія України: Наук.-допом. бібліогр. покажч. за 1996 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: М. А. Лук'яненко, І. І. Баренфельд, А. Г. Кондрашова, О. А. Кисельова; Ред.: Т. А. Приліпко, А. М. Комська, Л. Ю. Ястремська. – К., 2000. – С. 150–158, 175–176, 178–179, 182–183; Історія України: Науково-допом. бібліогр. покажч. за 1998 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. Приліпко, Н. Вошецька, М. Лук'яненко; Ред.: А. Комська, Л. Ястремська. – К., 2000. – С. 223–229, 231, 250–251, 253–254, 258–259; Історія України: Науково-допом. бібліогр. покажч. за 1999 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. Приліпко, М. Лук'яненко, Н. Вошецька, Т. Шевченко; Ред.: А. Комська, Л. Ястремська. – К., 2001. – С. 254–259, 261–262, 289–290, 292–295, 299–300; Історія України: Науково-допом. бібліогр. покажч. за 2000 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. Приліпко, О. Марченко, О. Політова, О. Кисельова; Ред.: М. Лук'яненко, Т. Приліпко. – К., 2004. – Ч. II. – С. 50–56, 61–63, 112–114, 119, 121–122, 129–130; Історія України: Науково-допом. бібліогр. покажч. за 2001 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. Приліпко, О. Політова, М. Лук'яненко, О. Кисельова, Н. Вошецька, О. Марченко; Ред.: А. Скорохатова, З. Мусіна. – К., 2004. – С. 287–291, 293–294, 324–325, 329, 333–334; Історія України: Науково-допом. бібліогр. покажч. за 2003 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. Приліпко, Н. Вошецька, О. Марченко; Ред.: А. Скорохатова, З. Мусіна. – К., 2006. – С. 282–285, 288–292, 321–322, 325–327, 334; Історія України: Науково-допом. бібліогр. покажч. за 2004 р. / Держ. іст. б-ка України; Упоряд.: Т. Приліпко, Н. Вошецька, О. Марченко; Ред.: А. Скорохатова, З. Мусіна. – К., 2006. – С. 322–325, 329–331, 371–373, 379, 384–385 та ін.

С. І. Білокінь

Історіографія державного терору й тероризму в СРСР: проблеми систематизації й періодизації

Немає нічого дивного, що в СРСР апологетику, герменевтику, го-мілетику, патристику, патрологію й інші дисципліни богословського циклу було заборонено з першого дня совєцької влади. Відтак бого-слов'я дає найяскравіший приклад науки, що вийшла поза територію¹.

1930 р. в Ленінграді вийшла бойова й провокаційна книжка Вла-діслава Равдонікаса² «За марксистську історію матеріальної культу-ри», спрямована проти науки археології. Аналізуючи ідейну спрямова-ність цього видання, еміграційний советолог Михайло Міллер виявив: «В цій праці автор обвинувачував археологію у всьому СССР в тому, що вона ще не пережила своєї революції і досі залишається на старих, дореволюційних, антимарксистських-антисовєтських позиціях. Серед історичних наук археологія є найбільше відсталою ділянкою і прірвою на цьому фронті. Археологи не тільки ухиляються, але й роблять спро-тив новій марксистсько-партійній ідеології». Далі обвинувачення В. Равдонікаса набували вже персонального характеру. Він обвинува-чував найвизначніших археологів того часу, між ними й українських, в тому, що в їх працях нема й згадки про Леніна-Сталіна. «Ця праця, — провадить далі Міллер, — на той час вибухла, як бомба. Скрізь від-бувалися гарячі дискусії, але, звичайно, компартія була по боці Равдоні-каса і підтримувала його. Від цього часу саму назву “археологія” як дореволюційну було заборонено і замінено “історією матеріальної культури”»³. Український археолог і також емігрант Петро Курінний додав до цього такі подробиці: «Року 1931 на археологічно-етног-рафічному “совещанні” в Ленінграді було прийнято постанову про скасування етнографії та археології як наук (пропозиція: Биковського, І. Мещанінова, М. Марра, Б. Аптекаря, а в Україні Ф. Козубовського та академіка І. Соколова). Проте цей вияв середньовічного обскуран-тизму був все ж скасований [...]»⁴. Як стверджує М. Міллер, назву «археологія» було відновлено 1935 р.⁵

По війні, уже на еміграції колега Міллера античник Андрій Коцева-лов відзначав: «Придя к власти, большевики почти совсем упразднили науку о древности»⁶. Фахівці з інших галузей науки називають свої приклади щодо наук, близьких їм. Сергій Пирожков і нині покійний Арнольд Перковський констатували: «В першій половині 30-х років спочатку піддавалися критиці у пресі, а потім і взагалі були заборонені дослідження в галузі антропогеографії, демографічних аспектів геополітики, евгеніки, антропології, економічної географії населення, а та-кож припинені дослідження з історичної та загальної демографії Укра-їни»⁷. У книжці, присвяченій нумізматові Іванові Спаському, петер-бурзька дослідниця Є. В. Лєпєохіна 2004 р. писала: «Утвердившаяся в стране после революции 1917 г. новая идеология относилась с подо-зрением ко всем направлениям традиционной исторической науки (археологии, этнографии, нумизматике и т. д.). Исследование о дукачах, где фигурировали религиозные сюжеты, а также изображения импера-торских особ с коронами, гербами — монархическими эмблемами, оказалось несвоевременным в «год великого перелома» ввиду явной несовместимости темы с новым укладом жизни»⁸.

Було б дивно, якби не зачепили історію України. Як розуміємо, після розгрому школи Грушевського⁹ та менших українських історич-них шкіл (Миколи Василенка, Михайла Слабченка, Олександра Оглоб-лина тощо) науку «історію України» за большевиків спіткала та сама доля, що й археологію, генетику, кібернетику тощо. Саме як науки їх було заборонено¹⁰. Замість праць з історії України під виглядом робіт з історії УРСР певні quasi-наукові структури випустили досить багато імітацій¹¹. Контрпропагандистський характер мали як окремі видання, так особливо — спеціальна серія відповідного відділу Інституту історії «Зарубіжні видання про Україну», що виходила під грифом «Для службового користування».

Природно, що за тодішнього режиму протягом десятиріч тема *масового терору* чи совєцького терору взагалі була глибоко табуованою. Видання, що з'являлись за таких умов, виконували свої конкретні прак-тичні завдання й могли бути тільки санкціоновані владою. Вони вико-нувались на замовлення останньої й перед друком проходили вже оста-точний політичний контроль і скрупульозну обробку. Ясна річ, публі-кації того часу мали позанауковий характер. Щастя, що той історичний період перейшов у минуле¹².

Переглядаючи літературу, що накопичилась після 1917 р., пропо-ную почати з визначення деяких нових підходів і критеріїв.

Як відомо, історичне знання дається через джерела¹³. Саме цим історична наука відрізняється, скажімо, від політології. Що стосується масового терору, за умов СРСР, тобто за умов цілковитої закритості архівних джерел по відношенню до несанкціонованих досліджень, за браком нормальних писаних джерел, значення історичної літератури набирали мемуари. Закріплюючи, з одного боку, позаджерельне знання, з другого боку, вони робили і роблять внесок до історичної літератури, тим більше, коли вони багаті на фактографію і містять спостереження не лише самого автора, а зіставляють їх із спостереженнями інших¹⁴. Розуміється, це вводить до історіографічних студій особистісний, людський аспект. Така новація, думається, закономірна. Ясна річ, спогади мали і мають значення історичного джерела, але глибоко особистісний підхід неминуче вимагає від автора студіювання своєї доби. Тож у кращих своїх зразках (напр., спогади Ол. Лотоцького чи Гр. Костюка), крім розповіді про минуле, мемуари можуть мати характер дослідження своєї епохи¹⁵. В такому випадку від класичної історичної літератури спогади (наприклад, Надії Суровцової чи дочки київського професора-юриста Ірини Бошко¹⁶) відрізняються знов же таки своїми джерелами. Вони базуються не на основі звичайних документів, а на таке специфічне джерело, як власний історичний, передусім, скажімо, тюремний досвід. В історіографії країн світу поява присвячених масовому терору публікацій визначалась наявністю чи відсутністю цензури.

Оглядаючи літературу з історії чи для історії репресій, починати треба, зрозуміла річ, з творів самих Маркса, Леніна, Троцького, Сталіна тощо, і кінчати теж ними¹⁷. Як відомо, доля їхньої спадщини складалась дуже по-різному. Далеко не все, що виходило з-під їхнього пера (узяти б, для прикладу, Леніна), підлягало своєчасному оприлюдненню. Більше того, існували тексти, що призначались для найширшої пропаганди, включаючи радіо й грамофонні записи. Ясна річ, дивитися на ці матеріали треба зовсім інакше, аніж на решту. З другого боку, до ширшого кола текстів, що пульсувало від першого до п'ятого видання, додавались твори, приступні широкому колу читачів. Серед них було те, що коментувалось у лекційних викладах і переписувалось у конспектах, — на жаль, здебільшого без глибокого занурення у їхній зміст. Що ж до серйозного комплексного вивчення спадщини класиків, то його було найменше. У курйозних випадках влада забороняла тексти вже опубліковані, наприклад, такі, що містили заклики до світової революції¹⁸. Дуже різняться ленінські багатотомники й корпусом ко-

ментарів — від повніших до цілком вихолощених. Нарешті, з розвалом СРСР з'явилися публікації творів, яких не могли бачити сучасники¹⁹. З наведених причин історіографічний, сказати б, огляд ленінських творів, так як вони з'являлись на світ один за другим, і огляд видань спеціально для публікації підібраних — перетворюються на цілком окремі й дуже далекі між собою завдання. Розуміється, розвести їх і поодиноці здійснити — це надзвичайно трудомістка й марудна справа.

Якщо оперування сукупністю текстів класиків і опозиціонерів раніше було неможливе з політичних причин, то тепер ще немає фахівців молодого покоління, які їх освоїли б як слід. Хочеться нагадати ім'я старого історика партії та КГБ Петра Павловича Бачинського (5 січня 1919 – 9 грудня 2000)²⁰, який знав, умовно кажучи, і Сталіна, й Троцького, але на наукову роботу над ними в нових умовах уже не мав часу. На жаль, нікому не довіряючи, в останніх своїх працях він покликався не на архівні джерела, а на свої власні статті в газеті «Київська правда» перших років української незалежності²¹.

Щоб забезпечити точність фактографічного аналізу, український історіограф мав би враховувати широку перспективу — віхові праці, що виходили у світі, — «Вестник Института по изучению истории и культуры СССР» (1951–60, 35 тт.)²², «Архипелаг ГУЛАГ» Александра Солженицина (1973), «Чорна книга комунізму» (1997) тощо.

Кількісно історіографія большевицького терору загалом величезна. Наукові бібліографічні огляди міжвоєнних видань базуються на каталозі Російського закордонного історичного архіву в Празі²³. У докладно розробленій структурі каталога є такі розділи: «Социал-демократы (большевики)», «Всероссийская Чрезвычайная Комиссия (ВЧК)», «Национальный вопрос», «Национальная политика», «Украина», що цілком входять у сферу наших інтересів. Існують інші, новіші покажчики²⁴, серед них також бібліографічний огляд англomовної літератури про Україну, до якого входить розділ «Political Terror and Concentration Camps»²⁵. Дуже допомагає в роботі новіша праця, що широко охоплює також стару літературу: «Zorin Libushe. Soviet Prisons and Concentration Camps: An Annotated Bibliography, 1917–1980»²⁶. Тут виявилось, що англійський переклад «В круге первом» Солженицина (1968) зазначено у Л. Зоріна під ч. 355, «Один день Ивана Денисовича» (1968) — 356, а «Архипелаг ГУЛАГ» (1973) — аж 414²⁷.

Ті нечисленні спроби впорядкувати масив історіографії, що робились у часи перестройки в Україні, були ні чим іншим, як продовженням і підсумком державної пропаганди, якою керувала панівна тоді

КПРС²⁸. Наприклад, Державна історична бібліотека України підготувала свій покажчик з історії репресій. Як зазначено у передмові «Від упорядників», добір літератури закінчено в липні 1991 р. (с. 4), тобто він укладений повністю ще до незалежності. Відповідно до тодішніх партійних документів упорядники намагалися своїми засобами показати, що причиною терору не була ні марксистсько-ленінська теорія, ані особа Леніна. Вони намагалися всіляко оминати праці, що виходили за кордоном і показували протилежне. Можливо, у тодішніх бібліотечних фондах просто не було відповідної літератури. Умовно кажучи, у цьому покажчику розписано публікації журналів «Вопросы истории КПСС», «Комуніст України», «Людина і світ», і немає робіт Солженіцина, Лавріненка чи Підгайного. Природно, це не могло не викликати критики²⁹. За вільніших умов спробу бібліографічного огляду джерел і літератури з історії масового терору зроблено в Києві 1999 р.³⁰ Цінний огляд окремих видань з історії терору на терені колишнього СРСР підготував московський «Меморіал». Його видано у вигляді дисків³¹.

Зареєстровані публікації легко поділяються на окремі періоди й масиви. Чому нагромадилося так багато літератури, зрозуміло. Як підсовєцькі громадяни ми маємо тут печальний пріоритет, той історичний досвід, якого, на їхнє щастя, не мають ті самі італійці, американці чи канадці. Тож часи послаблення чи й повної відміни цензури, коли можна говорити вільно й голосно, використовувались в Україні щоразу для якихось публікацій.

Видання незалежної України (1918–1920)

Якщо не помиляюся, взагалі перші публікації в світі, що розкривали тему большевицького терору, з'явилися в українській пресі та виданнях 1918–1920 років. Серед них кілька окремих видань³² і сила газетних публікацій³³. Вони розповідали про ленінську муравйовщину, про діяльність київської, харківської та одеської чревычайок тощо, причому часом траплялись цікаві узагальнення, наприклад, таке: «В каждом городе и в больших селах, как только появлялась советская власть, создавалась и чрезвычайка. Коммунистическое правительство опирается на террор, исполнительным аппаратом которого и являются чрезвычайки. Без чрезвычайек нельзя было бы осуществить того порабощения населения, свидетелями и жертвами которого мы все были»³⁴.

Поява цих публікацій пояснюється тим, що доволі довго, часом цілими місяцями суспільність жила майже цілковитою свободою сло-

ва. Бували моменти, коли владні структури підтримували навіть намагання сказати про «Совдепію» все найгірше. Особливо відзначались у цім носії старої державності — монархісти й добровольці. Наприклад, серед списків розстріляних 1918 р. у Києві відрізняється найперший список — шульгінська «Книга скорби», видана вже того самого літа³⁵. Її видавець В. В. Шульгін продовжив відому серію Владіміра Мітрофановича Пурішкевича «Книга русской скорби» (Вып. 1–14. СПб.: Рус. нар. союз им. Михаила Архангела, 1908–14) і підкреслив ідейне наступництво цих видань³⁶. Усі ці видання розглядають терор, спрямований проти носіїв традиційної культури колишньої Російської імперії. У шульгінському перелічено жертви муравйовщини — митрополит Владімір (Васілій Богоявленський, 1 січня 1848 — 24 січня 1918)³⁷, капітан Георгій Родзянко³⁸, князь Володимир Яшвіль, полковник Лев Стефанович, полковник Олександр Домонтович [Домантович]³⁹ та ін. Чергуючись зі смугами большевицького терору, порівняна свобода слова тривала в Україні аж до 1921 р. Це гарно виглядало, особливо в порівнянні з тодішньою совєтизованою Росією, де неурядові (відповідно протиурядові!) засоби масової інформації було ліквідовано вже в перші місяці нової влади, а вся друкарська справа потрапила під жорсткий контроль.

Видання, що з'явилися за кордоном СРСР у міжвоєнні роки та за часів німецької окупації

Як уже сказано, за умов ленінсько-сталінського тоталітаризму на території СРСР студіювати державний терор було неможливо й неприпустимо. Документальні джерела, що відкладались в архівосховищах, протягом десятиріч для незалежних і незаангажованих дослідників були теж абсолютно неприступні. Отож почали формуватись джерела інших типів — передусім спогади, а пізніше, за німецької окупації — некрополі⁴⁰. Якщо кордони СРСР ставали все менш прозорими, різні, передусім українські й російські, автори здійснили чимало публікацій поза цими кордонами. Так чи інакше, студіювання такого явища національної історії, як масовий терор, вийшло поза територію СРСР⁴¹.

У першу чергу, було зроблено великий внесок у ту саму мемуаристику. Згадаємо передусім другий том спогадів князя Н. Д. Жевахова (Новий Сад), де так багато сказано про Київ⁴². Видатний український археолог Левко Чикаленко, учень Федора Вовка, що за кордоном більше виявив себе, як громадський діяч, зібрав багато розповідей колишніх солдовчан, яким пощастило утекти. Його збірник спогадів «Соло-

вещька каторга» вийшов у Варшаві уже 1931 р.⁴³ Того самого року у Львові з'явилися дві книжки Віталія Юрченка про його табірний досвід⁴⁴.

Як бачимо, історична думка рухалась туди, де мала змогу розвиватись. Незважаючи на дуже обмежену джерельну базу, почала формуватися й історіографія у стислому розумінні слова. Проблема втрат у культурній спадщині виникла в українській громадській думці разом з першими вістками про голод 1921–1922 рр. Природно, що протягом кількох десятиріч і та, й друга теми могли розвиватись лише на еміграції.

Початки історіографії голоду 1921 р. розпочав педагог і громадський діяч, організатор галицького учительства Іван Герасимович⁴⁵. До 1914 р. він працював на Буковині, згодом очолював пресове бюро при Начальній команді УГА. У роки Визвольних змагань, до пізньої осені 1921 р. Герасимович перебував на Україні. У 1932–1939 рр. редагував львівський журнал «Рідна школа». Року 1922 він видав у Берліні монографію «Голод на Україні» (вид. 2 — 1973. Вид-во «Говерля»), де вміщено параграф «Церковні скарби України на фронті голоду» (с. 211–212). Важливі слова про пограбування церковних цінностей знайшов у своїй капітальній праці Іван Власовський. Він відзначив, що «для українського народу це був рабунок його національного скарбу, свідка його багатовікової побожності, національної культури»⁴⁶.

Праці з історії терору, ЧК та НКВД, що виходили в ці роки, мають здебільшого невеликий обсяг. Тим часом, оскільки їхні джерела формувались у т. зв. вільному світі, виглядають вони доволі яскраво. 1922 р. у Філадельфії вийшов невеличкий альбом «Кати України» з 30 рисунками⁴⁷. Тут вміщено портрети Троцького, Леніна, Зінов'єва, Урицького, Бели Куна та ін. Стала класичною праця С. П. Мельгунова про ленінський період масового терору⁴⁸, яка за методом викладу справила вплив на пізніших авторів. Серед них праця Ессад Бея вперше з'явилась німецькою мовою в тому самому Берліні у видавництві Е. Ц. Еттгофена й набула значної популярності. Львівське видавництво «Хортиця» придбало собі виключне право на українське видання цієї праці, яке й з'явилося 1936 р.⁴⁹ У передмові до цієї книжки про автора сказано: «Могамед Ессад Бей є магометанець, родом із Баку в Азербейджані, має тепер більш-менш 35 років»⁵⁰. Втім, його біографії документально не з'ясовано.

Вищою мірою цікаво, що інвективи режимних критиків, а за ними винувачувальних висновків оперативних працівників НКВД, чекістів, виявились напрочуд близькі ідеологам ОУН. Ті й другі були однаково зацікавлені в загостренні боротьби, тож у розпал масового терору в

паризькому видавництві вийшла праця С. Николишина, автор якої у творах репресованих згодом письменників вбачав не лише порівняну свободу слова, не просто опозиційність, а напряду прояви українського націоналізму. Цікаво, що Николишин користувався не так самими творами, як критичними виступами й оцінками тодішніх представників влади — О. Полторацького, П. Постишева, С. Щупака, А. Хвилі. В оповіданні Михайла Могілянського «Убивство», як і члени Політбюро, Николишин побачив першу літературну спробу проповіді тероризму. «Вже говорячи про групу хвильовістів, констатували ми у одного письменника, що він, не можучи працювати образами, вдався до праці «обрізаном». Був це М. Куліш»⁵¹. На грудневому процесі 1934 р. над 37 українськими письменниками говорили про зброю й ручні гранати, і Николишин у це охоче вірив: «Для нас найважливішим є те, що, — як свідчать самі большевики, — боротьба триває. Ми бачимо, як вона поглиблюється й радикалізується»⁵². Цікава його думка, що «явище українського націоналізму в літературі найінтенсивніше себе маркувало в 1925–1932 рр.»⁵³. Тобто він простежував в Україні націоналізм з моменту, коли до Харкова (у квітні 1925 р.!) на посаду генерального секретаря ЦК КП(б)У прибув Лазар Каганович.

В умовах залізної заслони десь із 1936 р. українські емігранти почали писати про деструктивні, руйнівні явища щодо культурної спадщини на території УСРР доволі активно. Тут треба назвати праці учня Вадима Модзалевського, чернігівця Петра Савицького (1895–1968), фундатора євразійства⁵⁴.

Як уже зазначено, широкі дослідження некрополів большевицького терору (Биківня й особливо Вінниця) розпочались у роки німецької окупації. 1944 р. німецькою мовою вийшла капітальна документація вінницької знахідки⁵⁵, фундаментальна праця, що в інформаційному відношенні зробила можливими усі пізніші видання й публікації. Справді, всі вони ґрунтуються на цій книжці, хоч, беручи свої відомості з других чи й третіх рук, не всі автори її бачили. Тут вміщено Звіт судово-медичної експертизи (с. 7–113), кримінологічний звіт (с. 115–248), зокрема 679 біографічних довідок (с. 215–248) про ідентифікованих осіб, складених на підставі знайдених разом з трупами документів і свідчень людей, що розпізнали речі своїх родичів, нарешті «Юридичний звіт» (с. 249–282). Особливу цінність мають вміщені тут світліни. Разом їх 151.

Паралельно працював перший український дослідник вінницького большевицького некрополю Аполон Трембовецький, який видав у Вінниці 1943 р. дві невеликі книжки про злочини НКВД⁵⁶.

Щодо творів письменства, написаних «на злобу дня», то за кордоном, у Празі 1935 р. п'єсу «Земля обітована» створив емігрант Олександр Олесь, батько керівника ОУН на окупованих німцями землях О. Ольжича. За німців протибольшевицького звучання набула комедія Якова Мамонтова «Рожеве павутиння». Пізнавальну роль відіграла яскрава п'єса «Тріумф прокурора Дальського» Костя Гупала⁵⁷, комедія «Директива з центру» Сергія Лебянського та низка інших творів⁵⁸.

Совєцькі видання (1918—1945)

Уперше в літературі використано слідчі справи з архівів ГПУ—НКВД у пропагандистських працях номенклатурних авторів початку 1930-х років. Доступ до слідчих справ одержали тоді самі московські вожді, як-от Ємельян Ярославський, а також київські маріонеткові вождики Володимир Затонський та дружина Постишева Тетяна Постоловська. У замовній і відтак програмній, як завжди, брошурці Єм. Ярославського, що звалась «Від опозиції до контрреволюції», наводилися зізнання зінов'євця Ханіка з невідомою датою та убивці Кірова Л. Ніколаєва від 20 грудня 1934 р.⁵⁹ Думаю, що з головного змісту зізнань показніших політ'язнів того часу (а вибірки з їхніх справ ГПУ робило для членів московського й київського Політбюро за списками), виросло не що інше, як знаменитий короткий курс історії ВКП(б)⁶⁰. Інакше кажучи, ідеологія самообмов була спільним продуктом чекістів, виготовленим під керівництвом большевицької партії.

В. Затонському у його настановчих пасажах після арештів у справі УВО придалися уривки з протоколів допитів Михайла Козоріса, академіка Степана Рудницького й керівника наукового сектору Держплану Климентія Коника⁶¹. Затонський виголосив свій текст як доповідь та заключне слово на січневій сесії ніби реформованої, а по суті нищеної тоді ВУАН⁶².

Тетяна Постоловська вступила до партії 1925 р. Мала вищу освіту — закінчила Інститут права та Інститут червоної професури. З 1933 р. вона працювала у ВУАМЛІН. Працювала доцентом Київського ІНО, потім директором Українського філіалу музею Леніна (звільнена опитом членів Політбюро 17 лютого 1937 р.)⁶³. Була делегатом XII з'їзду КП(б)У. 26 серпня 1938 р. Військова колегія Верховного суду СРСР прийняла рішення її розстріляти⁶⁴.

27 березня 1934 р. вона доповіла свою статтю у ВУАМЛІН'і, сподіваючись видати її згодом у складі своєї монографії «Кримінальна політика в реконструктивний період». У своїй доповіді Постоловська про-

цитувала витяги з протоколів допитів Семена Вітика, Миколи Романюка, М. Чеховича, того самого Михайла Козоріса, Варфоломія Копача (він же Сергій Холодний), професора філософії Петра Демчука, Скрипникового секретаря Миколи Ерстенюка та інших⁶⁵.

Характерно, що ці уривки не містять жодної конкретики, яка все-таки трапляється в такому слабкому джерелі, як слідчі справи⁶⁶, натомість являють собою суту демагогію — наслідок безпосередньої роботи енкаведистів з в'язнями. Наприклад, Лозинський підписав в одному з протоколів таке місце, тим самим його авторизувавши: «Головною базою роботи всього контрреволюційного блоку, зокрема УВО, було село. Тут підризна робота полягала в тому, щоб перешкодити розвиткові колгоспів, розкласти колгоспне середовище, сіяти ворожнечу між колгоспниками і одноосібниками, зривати посівні, збиральні й хлібозаготівні кампанії, викликати і зміцнювати в селі вражіння, що колгоспна політика партії та радвлда означає все більше й більше зубожіння і руйнацію селянства, організувати проти цієї політики опір, який, кінець-кінцем, перетворився б на збройне повстання. Ця підризна робота повинна була одночасно зривати поставання для міст і викликати та зміцнювати в місті вражіння, що колгоспна політика означає все більше й більше утруднення для міста, зубожіння й занепад народного господарства всієї країни»⁶⁷.

У цих ситуаціях використання слідчих справ мало не академічний характер, а було прямим продовженням оперативних заходів угодинських структур. Наприклад, Затонський завершив свій виступ (що містив і низку цитат із справ) таким яскравим пасажом: «Товариші! Ця Сесія Академії Наук повинна бути переламною. Треба остаточно викоринити все негативне, все вороже революції, що досі було в стінах Академії. Це тепер і провадиться. Але Академія цілком ще не перебудувалася. Вона ще не ввійшла як слід в ряди борців за новий суспільний лад. Тим, хто вагається, ми робимо останні попередження: або з нами, або ми обійдемося і без вас. Всі, хто дбає за культурний розквіт, за бурхливий розвиток науки, за щастя безкласового соціалістичного суспільства — ті вже йдуть з нами, з пролетаріатом. (*Бурхливі довготривалі оплески*)»⁶⁸. Ясна річ, функціонер, якого, перестрибуючи багато наукових щаблів, призначили на академіка, навіть не підозрював, які глибокі були його слова.

Авторові найменше хотілося б, аби читач подумав, що я плутаю історіографію з джерелами. Тому наведу ще один аргумент заради того, щоб поширити тему. Бо якщо ідеться не про масовий терор, а, ширше,

про систему тоталітаризму, то тут працями, у яких досліджується сама його атмосфера, була ще одна група видань — офіційні видання Наркомюсту й НКВД. Розуміється, вони теж мають амбівалентний характер — і джерельне значення, й історіографічне разом, — тим більше, що в деяких із них, як-от у посібнику І. Н. Якімова та П. П. Михеєва «Искусство допроса» присутній безсумнівний дослідницький елемент — параграф «Психология некоторых категорий свидетелей и их показаний»⁶⁹. Ця група видань опинилася здебільшого поза увагою дослідників з технічних причин. З часом ці видання опинились у спецфондах, а в Києві, як відомо, перед евакуацією 1941 р., «щоб не потрапив до рук ворога», спецфонд Всенародної бібліотеки України було спалено у внутрішньому бібліотечному підвір'ї. Вважається, тоді загинуло близько 100 тисяч одиниць⁷⁰. Зрештою, облік цих видань вівся, точніше, їх заборонили за проведенням обліком⁷¹. Важко утриматись від спокуси назвати бодай дещо, особливо цікаве істориків. Наприклад, книжечку Акулова й Вишинського (1934), де говориться дослівно, що «нужно покончить с тем недопустимым положением, которое у нас существует в отношении защиты. В этом отношении рекорд опять-таки побила Украина, где с защитой не церемонятся, где защиту третируют до последней степени»⁷². Важливе практичне значення має праця Утевського⁷³.

Об'єктивне дослідження совєцької пенітенціарної системи несподівано вийшло з середовища УАН напередодні процесу СБУ⁷⁴.

За браку нормальних джерел певну групу літератури з історії большевизму складають п'єси, що мали, природно, антисовєцький зміст. Заповнюючи собою відповідну нішу, вони формували уявлення про соціальні моделі. Безпосередньо в умовах тодішнього режиму цикл таких п'єс («Народний Малахій», «Мина Мазайло» і кілька п'єс незакінчених) написав найталановитіший український драматург того часу Микола Куліш.

Мабуть, центральне місце в перспективі офіційної совєцької історіографії займає все-таки короткий курс історії ВКП(б), що задавав тон усій історіографії СРСР. Ідеї цієї книжки протягом довгих років розпоршувались серед численних брошур, друкованих як правило чомусь на найгіршому папері⁷⁵. Втім, одного разу вони втілились у капітальній праці московського чиновника Андрія Лихолата⁷⁶ — згодом співробітника Інституту історії АН УРСР⁷⁷.

Іншою віхою історіографії, ба навіть суспільної свідомості пізнішого часу, стала знаменита доповідь Хрущова 25 лютого 1956 р.⁷⁸,

так само тенденційна й однобічна, як і інші офіційні документи. Особи, що готували для Хрущова текст, теж використовували старе чекістське діловодство. Інша особливість цієї доповіді полягає в тому, що для населення СРСР вона лишилась таємна. Її оголошували усно, причому тільки для членів партії⁷⁹.

Повоєнні закордонні видання (1945—1991)

Повоєнну історіографію масового терору інспірували заходи американської адміністрації, ведені в ключі проголошеної саме тоді холодної війни (Фултонська промова Черчілля 5 березня 1946 р.) і в плані спеціально витвореної науки советології⁸⁰. Велику роль відігравали хронологічно перші видання аргентинського видавництва «Перемога», у яких виявлялась ініціатива еміграційних низів⁸¹. За браком писаних джерел знову наперед виходило таке важливе джерело, як спогади. Українські в'язничні мемуари, що виходили відтоді, репрезентують різні соціальні шари людності й широку географію України. Розуміється, всі мемуаристи, що мали змогу тоді висловитись, перебували на еміграції.

Дуже своєчасно, бо того самого 1946 р., у Нью-Йорку з'явилась книжка спогадів колишнього директора дніпропетровського заводу, потім члена совєцької закупівельної комісії у США Віктора Кравченка «Я выбрав волю»⁸². Він мав за плечима роки навчання у Дніпродзержинському металургійному інституті, де приятелював з Л. Брежнєвим. 4 квітня 1944 р. на першій сторінці «Нью-Йорк таймс» було надруковано його заяву проти політичного режиму в СРСР. Кравченко віддав себе під опіку американської громадської думки. Якщо інші неповоротці мовчали, то балакучість небажаного свідка не на жарт совєцьких володарів перелякала. Соціальне замовлення одержав комуністичний тижневик «Леттр Франсез». Редактором цього видання був учасник Резистансу Клод Морган, другим редактором — розрекламований (тепер кажуть — розкручений), тож широко відомий в СРСР письменник і критик Андре Вюрмсер.

13 листопада 1947 р. вони надрукували кореспонденцію якогось Сіма Томаса, надіслану начебто з Америки, під заголовком «Як був зфабрикований Кравченко». Зміст цього допису зводився до того, начебто агент американської таємної служби відкрив журналістові «таємницю» — Кравченкові замовили книжку, і той за кілька місяців написав 60 нечитабельних сторінок, які нікуди не годились: «Мені їх показали якось як курйоз». Меншовики написали за нього 1000 сторінок.

Віктор Кравченко притягнув французьку газету до відповідальності. На підставі статей 92, 32 й 33 закону від 29 липня 1881 р. й додатку до нього від 6 травня 1946 р., він зажадав від «Леттр Франсез» три мільйони франків відшкодування. Нині матеріали процесу мають велике джерелознавче значення, оскільки там розбирали питання, якою мірою описане в книжці відповідає правді. Видавництво ухвалило продати тільки частину накладу, щоб покрити кошт видання, а решту примірників — розіслати безкоштовно скитальцям, що втечею мусили рятувати своє життя перед НКВД й не мали змоги цієї книжки набутти. СРСР виставив важку артилерію. Щасливе життя в країні Рад заходились обороняти сам Вюрмсер, американський фахівець із п'ятої колони Альберт Кан, совєцький прокурор генерал-лейтенант Роман Руденко, майбутній ревізіоніст Роже Гароді, кентерберійський пастор Х'юлетт Джонсон, нарешті директор Інституту атомної енергії й Нобелівський лауреат Фредерік Жоліо Кюрі. Щоб особливо ускладнити Кравченкові його ситуацію, розшукали й привезли до Парижа його першу дружину.

Натомість з боку Кравченка промовляли прості емігранти — подружжя Марченків, письменник-початківець Лев Силенко, який тоді ще не займався релігієзнавством, інші люди. Новітні емігранти прийняли Кравченкову справу близько до серця. Понад 5 тисяч осіб запропонували йому і його адвокатам виступити на процесі як свідки правдивості його книжки. Із всієї кількості людей було вибрано тих, хто знав особисто його, першу його дружину Зінаїду Горлову, мешканців Дніпропетровська й Харкова, хто краще за інших знав умови описаного в книзі життя. Так, до Парижа приїхали інженери, колишні Кравченкові співробітники, його вчитель з Харківського інституту, розкуркулені колгоспники, студентка-медичка, що навчалася свого часу разом з З. Горловою, тощо. Вони говорили частково російською, частково українською. Віктор Кравченко цей процес виграв. Гучний політичний процес автора зробив книжку особливо популярною.

Кілька книжок видав емігрант у Торонто Микола Приходько. Серед них політологічна характеристика СРСР, що вийшла у згаданому видавництві «Перемога», спогади 1949 р. — у Вінніпегу тощо⁸³. В Англії (1956) було надруковано розповідь селянина з Полтавщини (вужче — Зінківщини) Р. Суслика (арештований у серпні 1931 р., він потрапив на Соловки)⁸⁴. Особливу цінність являє дуже докладна розповідь розкуркуленого 1929 р. селянина з Єлисаветградщини (вивезений до Архангельської обл.) Кузьми Каздоби. Починаючи з 1958 р., вони

друкувались окремими частинами у журналі «Український самостійник», потім вийшли окремо⁸⁵.

Важливі мемуари про БАМЛаб лишив харківський професор-історик Василь Дубровський, який перебував там разом з українськими мистецтвознавцями Стефаном Таранушенком та Дмитром Гордєєвим. Книжка вийшла друком 1965 р.⁸⁶ Тим часом ще 1954 р. мюнхенська Українська вільна Академія наук випустила невелику працю Дубровського «Машина масового вбивства»⁸⁷. Це ні що інше, як нотатки на бережках книжки Ю. Б. Марголіна «Путешествие в страну зе-ка» (Нью-Йорк, 1952). Дивно, що автор заходився коло цієї праці перше, ніж реалізувати свій власний в'язничний досвід, про що він писав ще під час німецької окупації. Як бачимо, його спогади вийшли у світ багаті пізніше. Виникає питання, що в концепції було замовлено Дубровському разом із самим замовленням його передчасної праці?

У мемуарній енциклопедії українського підсовєцького життя, яку створив літературознавець Григорій Костюк, один розділ — «Окаянні роки» — стосується його арешту 25 листопада 1935 р. й перебування на Воркуті до листопада 1940 р.⁸⁸ Аналізувала міжвоєнну епоху також Докія Гуменна⁸⁹.

На жаль, немає змоги прокоментувати появу статті А. Бабенка «Чи можливе в Росії підпілля?», спогадів А. Зуріченка, М. Грищенка, Я. Яковенка та багатьох інших⁹⁰. Життєписи, бодай некрологи авторів — колишніх в'язнів, не кажучи про їхні світлина, листування тощо, здебільшого невідомі.

Однією з найгрунтовніших наукових праць з історії терору була монографія професора Київського університету і редактора прони-мецької газети «Нове українське слово» Костянтина Штепи «Чистка в Росії». Його біографія дуже яскрава. 1938 р. на суді «в отсутствии других подсудимых и конвоя» він заявив: «С 1927 года я начал работать секретным работником НКВД»⁹¹. 1943 р. він переїхав до Берліна, працював в організації «Вінета». 1947–1949 рр. співробітничав у журналах «Грани» та «Посев», де друкувався під псевдонімами *Громов* та *Лагодин*. 1950 р. став одним із засновників мюнхенського Інституту з дослідження історії та культури СРСР (sic). 1952 р. переїхав до США, працював на радіо «Свобода». Дослідження совєцького режиму його захопило, і в наступні роки він надрукував ще кілька студій, висунувшись на роль одного з провідних советологів⁹². Григорій Костюк, автор, із совєцької точки зору, до нього близький (мовляв, «два антисовєтчика»), говорив мені про нього з відвертою зневагою: навіть на еміграції Штепа відрізнявся виразним колаборантством.

Монографію «Чистка в Росії» К. Штепа написав у співавторстві з професором фізики Фрідріхом Гоутермансом⁹³. Позналились вони під час перебування в Лук'янівській в'язниці. А на еміграції, де Гоутерманс займався ядерними дослідженнями, вони зустрілись ну зовсім випадково, після чого подружили. Їхня спільна книжка вийшла англійською мовою 1951 р. під псевдонімами Ф. Бек і В. Годін⁹⁴, а 2000 р. з'явилась українською у Харкові (переклад Ю. Ранюка) за їхніми справжніми прізвищами. Не маючи інших джерел, крім власного досвіду, вони особливо докладно висвітлили контингент в'язнів і системність в арештах. Однак праці притаманна така дивна риса — ніби прагнучи створити наукову монографію, автори разом з тим частенько уникали заглиблюватись у фактографію. Більше того, академік Михайло Грушевський фігурує у них під прізвищем Горсовський (с. 124), а професор Наталя Мірза-Авак'янц — Аркадіан (с. 125). Інакше кажучи, Штепа й Гоутерманс свою працю самі міфологізували й знецінили. Мабуть, у своїй роботі вони виходили не так із матеріалу, як із якоїсь наперед заданої концепції чи навіть замовлення.

Особовий фонд Штепи зберігається у Бахметевському архіві Колумбійського університету. Характерно, що решту його дочка А. К. Горман передала 1998 р. до Державного архіву Російської Федерації (Ф. 10082, оп. 1, 50 од. зб. 1953–1998).

У 1951–1960 рр. у Мюнхені виходив «Вестник Института по изучению истории и культуры СССР». Сам інститут існував, як кажуть, на американські кошти. Цінність виданих у ньому студій (разом вийшло 35 томів) полягає в тому, що автори, здебільшого вчені різних професій, мали власний історичний досвід проживання в умовах СРСР. Деякі з них стали «антисоветчиками» різного градусу напруги, аж до таких «оголтелых», як Абдурахман Авторханов чи Всеволод Голубничий. Декого, навпаки, підозрювали у стосунках з більшовиками. Простежується велика питома вага українців чи вихідців з України, серед них агроном Олександр Архімович, музейник Борис Жук, богослов Василь Зіньківський, перекладач Ігор Костецький, економіст і статистик Василь Марченко, металург Анатолій Поплюйко, лінгвіст Герборд Штейнванд, автор нещодавно перевиданих спогадів про Києво-Печерську Лавру І. Н. Нікодімов та ін.

Струнку систему наукових поглядів щодо політичної системи й масового терору в СРСР розробив Дмитро Соловей (1953)⁹⁵. Не маючи на руках жодних письмових джерел, він із зворушливою відданістю науці тую джерельну базу відтворив і вже на її основі написав ґрун-

товну монографію. Під назвою «Голгота України» вона вийшла з початком «Част. I», але продовження її невідоме. На жаль, автор часом покликається не на імена конкретних осіб, а на ініціали. Хотілося б вірити, що існує авторський примірник, де ці місця розшифровано, але в дочки, Оксани Дмитрівни⁹⁶, нині покійної, такої книжки не виявилось. Навідавши її у Міннеаполісі, я її спеціально про це розпитував. Монографії Солов'я «Україна в системі советського колоніалізму» наслідував Федір Пігідо у своїй праці «Україна під большевицькою окупацією», написаній більш конспективно⁹⁷.

1960 р. англійською мовою у трьох видавництвах вийшла монографія Григорія Костюка «Сталінізм в Україні» (видана в Україні 1995 р.)⁹⁸. У цій праці є своє надзавдання: терміном «сталінізм» автор прагнув заступити інші: комунізм, більшовизм, совєцький режим тощо. Так чи інакше, історію *сталінізму* він розпочав іще від 1917 р. Цікаво, що те саме надзавдання виконують нині в Україні колишні історики партії.

Загальноісторичну роль у суспільному житті світу відіграв три томник Александра Ісайовича Солженіцина «Архипелаг ГУЛАГ»⁹⁹. До чекістського діловодства він доступу не мав, але й за тих умов зробив справу надзвичайної ваги. По суті, його праця — багато більше, ніж монографія, — це народна епопея, де використано, як відомо, свідчення 227 в'язнів комуністичних таборів. Серед авторів, чийми свідченнями він користувався, була Надія Віталіївна Суровцова. Скільки відомо, повний список своїх кореспондентів Солженіцин, на жаль, досі не оголосив.

В історіографії, присвяченій большевицькому терору, на Заході визначилось і розвинулось кілька конкретніших тем. Перша з них — Соловки. Так, у Новому Ульмі (Німеччина) ще 1947 р. вийшли спогади колишнього солдовчанина Семена Підгайного, що набули особливої популярності¹⁰⁰. Інший в'язень Соловків — Михайло Розанов (Романенко) — зіставив всю присвячену Соловкам літературу, відтак виклав її період за періодом, внаслідок чого утворилась її докладна історія¹⁰¹. 1930 р. був арештований маляр Олександр Канюка з Чернігівщини¹⁰², з яким я познайомився в Міннеаполісі. Він написав спомини про свій шлях до Біломор-Балтійського табору й створив кілька документальних полотен, серед них «На Сибір». Нарешті, треба назвати ще одне еміграційне видання, правда, багато скромніше, присвячене іншому большевицькому табору — Безимлагу¹⁰³.

Слідом за книжкою Яковлева¹⁰⁴ 1958 р. Закордонні частини ОУН видали монографію Андрія Микулина про концентраційні табори в СРСР¹⁰⁵. Правдоподібно, джерельну базу цієї праці укладено зусиллями розвідки, адже основні матеріали стосуються вже повоєнного часу, а сама друга хвиля еміграції складалась у 1943–1945 рр. Як зазначило видавництво, воно випускало свої книжки (1958!) «для користування українського революційно-визвольного підпілля в Україні» (с. 2).

У першій половині 1950-х років замість, здавалося б, сподіваної й логічної антикомуністичної орієнтації виявилась антидержавна, спрямована проти Росії. Пріоритет тут належав Апостольському візитаторові для українців у Західній Європі, який видав у Мюнхені серію відбиток «Теорія Третього Риму: Збірник праць членів Церковно-археографічної комісії» за редакцією І. Мірчука. Мені відомі такі випуски:

- 1) Оглоблин Олександр. Московська Теорія III Риму в XVI–XVI ст. – Мюнхен, 1951. – 55 с.
- 2) Василенко-Полонська Наталія. Теорія III Риму в Росії протягом XVIII та XIX сторіч. – Мюнхен, 1952. – 48 с.
- 3) Крупницький Борис. Теорія III Риму і шляхи російської історіографії. – Мюнхен, 1952. – 29 с.
- 4) Гришко Василь. Історично-правне підґрунтя теорії III Риму. – Мюнхен, 1953. – 76 с.
- 5) Кох Ганс. Теорія III Риму в історії відновленого Московського Патріярхату (1917–1952). – Мюнхен, 1953. – 40 с.
- 6) Мірчук Іван. Історично-ідеологічні основи Теорії III Риму. – Мюнхен, 1954. – 64 с.

Починаючи з видання Н. Полонської-Василенко, на обкладинці рекламувалось іще дві відбитки:

Курінний Петро. Модерна форма теорії III Риму.

Шерех Юрій. Від Теофана Прокоповича до Радіщева: Риси ідеологічного стилю доби російської літератури XVIII стол. у зв'язку з теорією III Риму.

Характер тієї самої ідеологічної кампанії мають так само серійні видання Незалежної асоціації дослідників совєтської теорії і практики в національних проблемах¹⁰⁶. Їх надруковано під шапкою «Публікації з наукової конференції, березень 1955»:

- 1) Бойко Юрій. Російське історичне коріння большевізму. – [Мюнхен, 1955.] – 24 с.

- 2) Юрченко О. Проблема інтернаціонального й національного в большевізмі. – [Мюнхен, 1955.] – 24 с.

Росіяни, природно, оборонялися¹⁰⁷.

Тема втрат в українській літературі розпочалась із видання того самого ідеологічного річища. Йдеться про знакову, концептуальну книжку — це антологія Юрія Лавріненка «Розстріляне відродження» (1959)¹⁰⁸. У загальному нарисі, надрукованому у вигляді післямови, й персоналіях найталановитіших письменників тієї доби, супроводжених зразками творів, упорядник репрезентував літературний підйом 1920-х років. Як і в зазначених вище інших випадках, виразна антиросійська орієнтація заступила у Лавріненка феномен большевізму, а системи державного управління він не розглядав. Словник репресованих діячів, роботу над яким він припинив на початку 1960-х років, видано посмертно, без жодних коментарів¹⁰⁹. Тему втрат у літературі продовжили Віктор Петров, Богдан Кравців і Василь Чапленко¹¹⁰.

Крім втрат у духовній сфері, українська еміграція витворила також праці про руйнування нерухомих і рухомих пам'яток. У розпал холодної війни невеличку, але, як тепер кажуть, резонансну книжечку про руйнування культурно-історичних пам'яток у Києві випустив молодший брат Миколи Зерова, поет-перекладач з німецької і мислитель Михайло Зеров¹¹¹. Щоб писати на цю тему, він мав власний історичний досвід — ув'язнення в Лук'янівській тюрмі.

За ними йшли Михайло Міллер (1883–1968), що керував дніпрельстанівською археологічною експедицією 1927–1932 рр.¹¹², а також мистецтвознавці Олекса Повстенко¹¹³ та Володимир Січинський¹¹⁴. Не маючи доступу до джерел, вони дали загальне уявлення про проблему.

Цю тему розробляли різні автори¹¹⁵, але чи не найбільшого резонансу набрала праця Тита Геврика, перевидана згодом у Києві, що представляла широку фотодокументацію¹¹⁶.

Наступний етап — наукового вивчення проблеми — розпочали 1977 р. американські вчені, виходячи з документів, що відклались у США. Тут треба назвати передусім студії історика Роберта Уільямса¹¹⁷. Найґрунтовнішу поки що працю з історії *вилучення церковних коштовностей в часи голоду 1921–1922 рр.* створив українець Василь Верига¹¹⁸, який систематизував величезний матеріал, здебільшого опублікований у совєтській пресі. Архівного матеріалу тут, ясна річ, немає.

Велика література, яку вивершили капітальні праці Ігоря Каме-нецького (нар. 1927 у Рогатині)¹¹⁹ та Олександра Скопа (1927–2003)¹²⁰,

трактує про вінницький некрополь¹²¹. В основі, нагадаю, лежить німецька документація, видана 1944 р. в Берліні¹²².

Унікальним, себто справді єдиним явищем в закордонній літературі стала провокаційна книжка американців Майкла Сайерса та Альберта Кана, автори якої цілковито солідаризуються з більшовиками¹²³. Важко сказати, як з'явилась ця книжка і хто її замовив. Як висловився Єгор Холмогоров, вона містить убивчу концентрацію історичного «флогістону», образно кажучи, тієї фіктивної речовини, що кількасот років тому вважалась за начало «горючості»¹²⁴.

* * *

Огляд літератури, що виходила після війни в СРСР, а з 1991 р. — в незалежній Україні, — окреме завдання, що виходить за рамки даної праці. Тут перегляд літератури можна провести за схемою: 1) представники колишніх керівних органів, 2) ідеологи старого режиму, 3) незалежні автори. З самого початку визначилось і розпочалось дослідження першої за вагою історіографічної проблеми — перебіг ідеологічної боротьби¹²⁵. Систематизація й періодизація історіографії стали актуальною справою, оскільки ідеологічна боротьба триває. Не секрет, що у відповідних розділах дисертацій, буває, спочатку розглядаються постсовєцькі роботи останніх років (праці наукового керівника, опонентів, членів спеціалізованої ради) і лише після цього йдеться про праці, видані поза територією, дарма, що порушується хронологія і зміщується питома вага розглядуваних масивів.

Хочу скористати з нагоди, щоб зробити ще одну, останню заувагу. Зовсім убого виглядає мемуаристика самих чекістів, причому в ній явно виявляється і апологетика щодо минулого, й виконання якихось нових завдань. Тут вирізняються видання державного терориста Павла Судоплатова¹²⁶ та Георгія Саннікова, які подали багато матеріалів про свою боротьбу проти України¹²⁷. Цікаво, що з огляду на зміну кон'юнктури свої міркування про «розгром збройного націоналістичного підпілля в Західній Україні та Прибалтиці» Судоплатов завершив таким плутаним твердженням: «Да, до 1992 года Украина не являлась полностью независимым государством, но я по-прежнему считаю себя украинцем — одним из тех, кто в какой-то мере способствовал созданию того положения, какое она приобрела в рамках Советского Союза. Вес, который имела Украина, укрепление ее престижа в СССР и за рубежом стали прелюдией к обретению ею совершенно нового статуса

независимого государства после распада Советского Союза»¹²⁸. Ідеологічна боротьба триває.

¹ *Зернов Николай Михайлович* (9 жовтня 1898, Москва – 25 серпня 1980, Оксфорд). Русские писатели эмиграции: Биографические сведения и библиография их книг по богословию, религиозной философии, церковной истории и православной культуре, 1921–1972. – Boston, Mass.: G.K.Hall & Co, 1973. XII. – 182 с.

² Див. про нього: *Мезенцева Галина Георгіївна* (15 вересня 1923, Київ – 24 листопада 1997, Торонто, Канада). Дослідники археології України: Енцикл. словник-довідник. – Чернівці: Сіверянська думка, 1997. – С. 24.

³ *Міллер Михайло Олександрович* (13/26 листопада 1883, слоб. Кам'яно-Міллеровська Обл. Війська Донського – 15 лютого 1968, Мюнхен). Доля українських археологів під Советами // Зб. на пошану укр. учених, знищених більшовицькою Москвою / Ред. М. Овчаренко. – Париж; Чикаго, 1962. – С. 114 (= ЗНТШ. Т. CLXXIII).

⁴ *Курінний Петро Петрович* (4 травня ст. ст. 1894, Умань – 25 листопада 1972, Мюнхен), Проф. д-р. Історія археологічного знання про Україну. – Мюнхен: УВУ, 1970. – С. 138.

⁵ *Міллер М.* Доля українських археологів під Советами. – С. 114.

⁶ *Коцевалов (Кацевалов) Андрій Степанович* (22 жовтня 1892, Харків – 20 лютого 1960, Нью-Йорк, США). Кризис науки об античной древности в Советском Союзе // Вестник Ин-та по изучению СССР. – 1957. – [Т.] 1(22). – Январь-март. – С. 72.

⁷ *Пирожков Сергей Иванович* (нар. 20 червня 1948), *Перковський Арнольд Леонідович* (16 січня 1932, с. Северинівка Жмеринського р-ну на Поділлі – 27 вересня 2005, Київ). Екстремальні ситуації і демографічні катастрофи в Україні 1920–1930 // Пам'ять століть. – 1997. – Травень–червень. – № 5(8). – С. 110. Автори пояснюють: «Антропогеографія, політична географія і геополітика були заборонені в СРСР, а отже, і в УРСР, тому що розглядали етноси як суб'єкти геодемографічного процесу зі своєю суверенною територією». Про А. Перковського див.: *Білокінь С.* На зламах епохи: Спогади історика. – Біла Церква: О. Пшонківський, 2005. – С. 276–282.

⁸ *Лепехина Е.В.* Формирование научных интересов И. Г. Спасского в конце 1920 – начале 1930-х гг. // Хранитель Эрмитажа: Сб. воспом. и науч. статей к 100-летию со дня рожд. И. Г. Спасского (1904–1990). – СПб.: Гос. Эрмитаж, 2004. – С. 73.

⁹ *Полонська-Василенко Наталя Дмитрівна* (31 січня 1884, Харків – 8 червня 1973, Дормшадт, Німеччина, похов. в м. Новий Ульм). Історична наука в Україні за совєтської доби та доля істориків // Зб. на пошану укр. учених, знищених більшовицькою Москвою. – Париж; Чикаго, 1962. – С. 7, 10–15, 17–19, 22–25, 27–28, 31–32, 35, 41, 44–45, 47, 64, 78–80, 106–107 (= ЗНТШ. Т. CLXXIII); *Заруба Віктор Миколайович* (нар. 10 вересня 1957). Розгром і знищення київської школи історії Михайла Грушевського // Укр. історик. – Нью-Йорк, etc, 1991–1992. – Ч. 3–4 (110–111); 1–4 (112–115). – С. 147–168.

- ¹⁰ Против реакционного менделизма-морганизма: Сб. ст. – М.; Л.: АН СССР, 1950. – 351 с.; *Miller Mikhail*. Archaeology in the U.S.S.R. – New York, 1956; *Міллер М.* Доля українських археологів під Советами. – С. 112–126 (= ЗНТШ. Т. CLXXIII).
- ¹¹ Пор.: *Білокінь С.* Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле. Ч. 1 (6). – К.: Вид-во М. Коця, 1993. – С. 4.
- ¹² Див.: *У лещатах тоталітаризму: Перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936–1956 рр.):* Зб. док. і мат. Ч. I–II. – К., 1996.
- ¹³ Окреме місце займає тут позаджерельне знання, див.: *Білокінь С.* Шляхи розвитку літературознавчого джерелознавства // Рад. літературознавство. – 1977. – № 10 (202). – С. 75–81.
- ¹⁴ *Солженицын Александр Исаевич* (нар. 11 грудня 1918, Кіслюводськ). Архипелаг ГУЛаг, 1918–1956: Опыт художественного исследования. – Paris: YMCA-Press, [1973]. – [Ч.] I–II. – 607 с.; [1974]. – [Ч.] III–IV. – 659 с.; [1975]. – [Ч.] V–VI–VII. – 583 с.
- ¹⁵ Див.: *Чайковський Ілля.* Наша мемуаристика. – Мюнхен, 1966. – С. 63–94 (+1) с. [Відбитка з: Наукові записки [Укр. технічно-господарського ін-ту]. – Т. XI (XIV)]; *Белоконь С. И., Дмитриенко М. Ф.* Мемуаристика // Специальные исторические дисциплины. – К.: Мин-во образования Украины, 1992. С. 190–200.
- ¹⁶ *Бошко Ірина Володимирівна.* Рік 1938-й, Київ, Лук'янівська в'язниця // Україна. – 1989. – 14 травня. – № 20 (1684). – С. 15–17: іл.; 21 травня. – № 21 (1685). – С. 14–16: іл.
- ¹⁷ Работы Л. Д. Троцкого в фондах Библиотеки Академии наук СССР / Сост. Н. В. Парамонова. – СПб., 1991. [2]. – 83 с.; *Сталин Иосиф Виссарионович* (1879–1953): Соч. Т. 1–13 [Т. 13: июль 1930 – январь 1934]. – М., 1946–51; *Matlock Jack F.*, Assisted by Fred C. Holling, Jr. An Index to The Collected Works of J.V.Stalin [Russian edition]. – New York; London: Johnson Reprint Corporation, 1971. – VI, [4], VIII, – 193 p.
- ¹⁸ *Білокінь С.* Масовий терор як засіб державного управління в СРСР, 1917–1941 рр.: Джерелознавче дослідження. – К., 1999. – Табл. III–VI. – С. 266.
- ¹⁹ Пор.: *Латышев А. Г.* Рассекреченный Ленин. – М.: МАРТ, 1996.
- ²⁰ *Бачинський Петро Павлович:* [Некролог] // УДЖ. – 2001. – № 2 (437). – С. 158–159.
- ²¹ [*Бачинський Петро Павлович.*] Злочини, яким немає прощення // Реабілітовані історією. Київська область. Кн. I. – К.: Ред. журн. «Охорона праці», 2004. – С. 7–246.
- ²² *Рубльов Олександр Сергійович* (нар. 31 травня 1957, Київ). Інститут з вивчення СРСР // Енциклопедія історії України. – Т. 3: Е–Й. – Наукова думка, 2005. – С. 487.
- ²³ *Постников Сергей Порфирьевич* (1883, Архангельськ – 1965, Прага). Библиография русской революции и гражданской войны (1917–1921). – Прага, 1938. – 448 с.
- ²⁴ Див.: *Lawrynenko Jurij* (1905–1987). Ukrainian Communism and Soviet Russian Policy Toward the Ukraine: An annotated Bibliography, 1917–1953. Ed. by David I. Goldstein; Foreword by John S. Reshetar. – New York: Research Program on the U.S.S.R., 1953. – XXVIII, 454 (+2) p.; World Communism: A Selected Annotated Bibliography. – Washington, D. C.: Senate, 1964. – 394 p. (88th Congress, 2nd Session, Doc. # 69).
- ²⁵ *Wynar Bohdan* (нар. 7 вересня 1926, Львів). Ukraine: A Bibliographic Guide to English-Language Publications. – Englewood, Colorado, 1990.
- ²⁶ Див.: *Zorin Libushe*. Soviet Prisons and Concentration Camps: An Annotated Bibliography, 1917–1980. – Newtonville, Mass.: Oriental Research Partners, 1980. [3]. – 118 p.
- ²⁷ Див.: *Константинов Димитрий.* Предшественники «Архипелага» // Новое русское слово. – Нью-Йорк, 1974. – 24 мая. – № 22324.
- ²⁸ Репресії 20–30–40-х і початку 50-х років на Україні: Наук.-доп. бібліогр. покажчик. – К., 1992. – 186 с.
- ²⁹ *Білокінь С.* Чи писав про репресії Солженіцин? // Свобода. США. – 1992. – 19 серпня. – Ч. 158. – С. 2; Літ. Україна. – 1992. – 12 листопада. – № 45 (4506). – С. 7; Українська думка. – Лондон, 1992. – 19 листопада. – С. 3.
- ³⁰ *Білокінь С.* Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. – С. 369–427.
- ³¹ Жертвы политического террора в СССР / Диск подг. В. А. Крахотиним и В. В. Фроловым; Рук. проекта Я. З. Рачинский. М.: Изд-во «Звенья», Мемориал, 2002. – Изд. 2; Науч. конс. проекта: Н. Г. Охотин, А. Б. Рогинский; Програмное обесп. разраб. В. А. Крахотин. – Москва, 2004. – Изд. 3. – 2 диска.
- ³² *Коваленко Григорій Андрійович* (28 січня / 9 лютого 1867, слоб. Коломак Валківськ. пов. Харків. губ. – 1938). До страшних днів у Києві. – К.: Львів: Друк. Л. Віснєвського, 1918. – 32 с. Підп.: Гр. Гетьманець (Гр. Сьогобочний). Див.: УЛЕ. – Т. 2 (1990). – С. 508; Русская интеллигенция: Автобиографии и биобиблиогр. док. в собр. С. А. Венгеров: Аннотир. ук. в 2-х т. – СПб.: Наука, 2001. – Т. 1. – С. 503. Пор.: *Алинин К.* «Чека»: Личные воспоминания об Одесской чрезвычайке: С портретом жертв ЧК. – Одесса, 1919. – 91 с.; Кошмарные тайны киевской чрезвычайки: Рассказ «Смертника». – К.: Юг, 1919. – 8 с. Див. також: *Олень.* Ужасы чрезвычайки: Большевистский застенек в Харькове и Царицыне. – Ростов-на-Дону: Осваг, 1919. – 32 с.; *Авербух (Авенариус) Н. И.* Одесская «чрезвычайка» — большевистский застенек: Факты и наблюдения. Ч. 1. – Кишинев: Импримерия Статулуй, 1920. – 37 с.; *Есив М.* В подземията на Одеската Чрезвычайка. – София, 1931. – 168 с.
- ³³ Следствие об ужасах чрезвычайки // Русь. – К., 1919. – 22 августа / 4 сентября. – № 10. – С. 2; *Ир.[тнев] Вл.* Раскопки «чрезвычайки» // Вечерние огни. – 1919. – 24 августа // 6 сентября. – № 7. – С. 3; Предварительное следствие о «Чрезвычайке» // Вечерние огни. – 1919. – 24 августа / 6 сентября. – № 12. – С. 4; *Борисов Марк.* Из документов Ч. К. // Вечерние огни. – 1919. – 26 августа / 8 сентября. – № 8. – С. 4; Две ночи в Ч.К. // Вечерние огни. – 1919. – 26 августа / 8 сентября. – № 8. – С. 4. Підп.: *Переживший.* Расстрел монахов в Лубнах // Киевская жизнь. – 1919. 27 августа / 9 сентября. – № 2. – С. 3; *Борисов Марк.* Разложение «Красной армии»: По документам недавнего прошлого // Вечерние огни. – 1919. – 28 августа / 10 сентября. – № 10. – С. 3; Раскопки на Лукьяновском кладбище // Вечерние огни. – 1919. 2/15 сентября. – № 13. – С. 2; В концентрационном лагере // Объединение. – К., 1919. – 5/18 сентября. –

- № 8. – С. 1. Подп.: *В. К.*; Расследование деятельности чрезвычайек // Вечерние огни. – 1919. – 6/19 сентября. – № 17. – С. 2; *Ир.[тень]* В. Концентрационный лагерь // Вечерние огни. – 1919. – 24 сентября / 7 октября. – № 31. – С. 4; Контр-разведка // Вечерние огни. – 1919. – 24 сентября / 7 октября. – № 31. – С. 2; *Ир.[тень]* В. Кровавое прошлое // Вечерние огни. – 1919. – 30 сентября / 13 октября. – № 36. – С. 3; 18 октября / 1 ноября. – № 52. – С. 3 та ін. Див.: В Харькове // Общее дело. – Париж, 1919. – 9 октября. – № 59. – С. 4; Виновник ноябрьских расстрелов // Последние новости. – Париж, 1921. – 28 июля. – № 392. – С. 3.
- ³⁴ От коммунизма к чрезвычайке // Полтавский день. – 1919. – 27 июля / 9 августа. – № 9 (1547). – С. 1–2. Підп.: Л. Г.
- ³⁵ Книга скорби // Малая Русь. – К., 1918. – Вып. 2. – С. 153–231.
- ³⁶ Бібліографічний опис див.: *Шевцов Алексей Владимирович*. Непериодические издания русских либеральных и консервативных партий начала XX в.: Библиограф. указатель. – СПб.: Росс. нац. б-ка, 2002. – С. 127. – № 1409. Наклад 500 прим. Див.: *Платонов Олег*. Терновый венец России: История Русского народа в XX веке. – М., 1997. – Т. I. – С. 322.
- ³⁷ *Manuil (Lemeľevskij), Metropolit* (1884–1968). Die Russischen Orthodoxen Bischöfe von 1893 bis 1965. Bio-Bibliographie. Teil II. – Erlangen, 1981. – P. 197–209.
- ³⁸ Син голови 3 й 4 Державних Дум [*Модзалевский Вадим Львович* (1882–1920). Малороссийский родословник. – К., 1914. – Т. 4. – С. 320].
- ³⁹ Можливо, син підполковника Генерального Штабу Олексія Івановича Домонтовича (*Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – К., 1908. – Т. I. С. 450).
- ⁴⁰ *Білокінь С.* Биківня і Вінниця в історіографії терору // *Його ж.* Нові студії з історії большевизму, I–III. – К., 2006. – С. 18–58.
- ⁴¹ Це вгадувалось уже на бурхливому й обнадійливому початку 90-х: «Зараз кожному видно, що в роки холодної війни і застою центр українознавчих студій вийшов поза територію» (*Білокінь С.* Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле. – К.: Вид-во М. Коця, 1993. – Ч. 1 (6). – С. 16).
- ⁴² *Жевахов Николай Давидович* (1876–1949), Товарищ Обер-Прокурора Св.Синода [1916–1917]. Воспоминания. Т. 2. – Новый Сад, 1928. – VIII, 461, [1] с.
- ⁴³ Соловецька каторга: Документи / Ред. Левко Чикаленко. – Варшава, 1931. – 72 с.
- ⁴⁴ *Юрченко Віталій* (наст. прізви. Галинський Юрій). Пекло на землі (в Усевлоні ОГПУ та втеча звідтіля). – Львів, 1931; *Його ж.* Шляхами на Соловки. – Львів, 1931. – 231 с.; *Його ж.* Зі соловецького пекла на волю. – Львів: Червона калина, 1931. – 287 с. Рецензії М. Індигура з'явилися у ЛНВ (1931. – Т. 106. – С. 572–573; 1932. – Т. 108. – С. 191). Перевидання: *Юрченко В.* Пекло на землі: Гостросюжетний іст. роман-спогад.. – Львів: Червона калина, 1994. – 375 с.
- ⁴⁵ *Герасимович Иван* (1876–1942). Голод на Україні. – Берлін: Укр. слово, 1922. – Ч. 31. – 296 с. Фотомех. перевид.: Нью-Йорк: Говерля, 1973. *Інші праці*: Життя й відносини на Радянській Україні. – Берлін: Укр. слово, 1922. – Ч. 14. – 104 с.; Збройна і культурна війна. – Львів: Накладом автора, 1925. – 24 с.; Праця учителя в школі. – Краків: Укр. вид-во, 1940. – 157 с.
- ⁴⁶ *Власовський Иван Федорович* (15 серпня 1883, с. Вільшана Харківської губ. – 10 жовтня 1969, Торонто). Нарис історії Української Православної Церкви. – Нью-Йорк, 1961. – Т. 4. – Ч. 1. – С. 292–293.
- ⁴⁷ Кати України: Альбум з 30 фотографіями (sic) бол[ь]шевиц[ь]ких комісарів. – Philadelphia, Pa., 1922. – 47 с.
- ⁴⁸ *Мельгунов Сергей Петрович* (24/25 грудня 1879, Москва – 26 (29) травня 1956, Шампінї-сюр-Марк, деп. Сена, Франція). «Красный террор» в России, 1918–1923. – Берлін: Ватага, 1924. – XXIV. – 208 с. Дж.: Незабытые могилы; Российское зарубежье: некрологи 1917–1997 / Сост. *Вадим Никитич Чуваков* (28 серпня 1931 – 21 січня 2004). Т. 4: Л–М. М.: Пашков дом, 2004. – С. 495.
- ⁴⁹ Див., напр.: *Ессад Бей* (Noussimbaum Leo). Змова проти світу: І.П.У. – Львів: Хортиця, 1936. – 180 с. Обкладинка Святослава Гординського. Пор.: *Essad-Bey*. OGPU – the plot against the world / Transl. from German by Huntley Paterson. – New York: Viking Press, 1933. – 301 pp. Псевдонім розкрито за вид.: *Zorin L.* Soviet Prisons. – P. 21; *Leggett George*. The Cheka: Lenin's Political Police. – Oxford: Clarendon Press, Reprinted with corrections 1986. – P. 473. Див. також: *Лилик Т.* В кімнатах І.П.У.: В більшовицькому «раю»: Драматична картина в 3-х діях. – Львів: Трембіта, 1936. – 40 с.
- ⁵⁰ *Ессад Бей* (Noussimbaum Leo). Змова проти світу. – С. 6.
- ⁵¹ *Николишин С.* Націоналізм у літературі на Східних Українських Землях. – [Paris,] 1938. – С. 31. Адреса вид-ва: Librairie-edition Ukrainienne. 63, rue Saints-Peres, 63.
- ⁵² Там само. – С. 46.
- ⁵³ Там само. – С. 2.
- ⁵⁴ *Савицький Петр Николаевич* (15 травня 1895, Чернігів – 13 квітня 1968, Прага). Разрушающие свою родину: Снос памятников искусства и распродажа музеев СССР. – Прага, 1936. – 39 с.; *Його ж.* Гибель и воссоздание неоценимых сокровищ: Разгром русского зодческого наследия и необходимость его восстановления. – Прага, 1937. – 38 с. (частковий переклад: *Савицький Петро*. Загибель і віднова неоцінених скарбів: Розгром руської зодеської спадщини і доконечність її відбудови / Пер. з рос. [Н. Цісик]; Передм. В. Вечерського // Пам'ятки України. – 1997. – Ч. 3. – С. 58–65). Дж.: *Бобир Олександр*. Дорога сходження Петра Савицького // Сіверянський літопис. – 1997. – № 4 (16). – С. 63–71; Незабытые могилы; Росс. зарубежье / Сост. В. Н. Чуваков. – М., 2005. – Т. 6. – Кн. 1: Пос-Скр. – С. 378–379.
- ⁵⁵ Amtliches Material zum Massenmord von Winniza. – Berlin, 1944. – 282 S.
- ⁵⁶ *Трембовецький Аполон* (1913–1968). Злочин у Вінниці. Вінниця, 1943 (фрагменти передрук. у вид.: Вінниця: Злочин без кари / Ред. і упор. Є. Сверстюк, О. Скоп. – К.: Воскресіння, 1994. – С. 13–34); [*Його ж.*] Чека, ГПУ та НКВД у Вінниці. – [Вінниця, 1943.] – 48 с.
- ⁵⁷ *Гупало Костянтин Карпович* (1907–1942). Триумф прокурора Дальського: Драма в 4-х діях. Львів: НТШ, 2001. 88 с.
- ⁵⁸ *Гайдабура Валерій Михайлович* (нар. 1 липня 1937). «Чи є одиниця виміру року?»: Антибільшовицька тема // *Гайдабура В.* Театр, захований в архівах. –

- К.: Мистецтво, 1998. – С. 117–129; *Його ж.* Театр між Гітлером і Сталінім. – К.: Факт, 2004. – 320 с.
- ⁵⁹ *Ярославський (Ярославский) Омелян (Смелян) Михайлович* (Губельман Міней Ізраїлевич; 19 лютого 1878, Чита Забайк. обл. – 1943). Від опозиції до контрреволюції. – [К.:] Партвидав ЦК КП(б)У, 1935. – С. 26.
- ⁶⁰ История Всесоюзной Коммунистической партии (большеви́ков): Краткий курс. – [М.:] ОГИЗ, 1945. – 351 с. Тираж 10 млн. прим.
- ⁶¹ *Затонський Володимир Петрович* (1888–1938). Національно-культурне будівництво і боротьба проти націоналізму: Доповідь та заключне слово на січневій сесії ВУАН. – К.: ВУАН, 1934. – С. 25–27. На звороті титулу: «Дозволяється випустити в світ. Голова Редакційно-видавничої ради ВУАН акад. О. В. Палладін». Підписано до друку 4 квітня 1934 р. Тираж 14 000 прим.
- ⁶² Див.: *Полонська-Василенко Н.*, проф. д-р. Українська Академія Наук: Нарис історії. Ч. II: 1931–1941. – Мюнхен, 1958.
- ⁶³ ЦДАГО України. – Ф. 1, оп. 6, № 438. – Арк. 54.
- ⁶⁴ ЦДАГО України. – Ф. 1, оп. 1, № 444. – Арк. 96; Ф. 263, оп. 1, № 39308 ФП / кор. 455, т. 4. – Арк. 264.
- ⁶⁵ *Постоловська Тетяна Семенівна* (1899 – ?). Особливості класової боротьби на Україні в період між XVI і XVII партз'їздами, розгром контрреволюційних організацій і роль органів юстиції в розгромі // Під марксо-ленінським прапором. – 1934. – № 1. – С. 58–60. Пор.: *Абраменко Леонід Михайлович* (нар. 1930), *Амонс Андрій Іванович* (нар. 1946). Репресовані прокурори в Україні. – К.: Істина, 2006. – С. 85.
- ⁶⁶ Пор.: Архівно-слідчі справи репресованих: науково-методичні аспекти використання: Зб. наук. праць. – К., 1998.
- ⁶⁷ *Постоловська Т.С.* Особливості класової боротьби. – С. 62–63.
- ⁶⁸ *Затонський В.* Національно-культурне будівництво. – С. 53.
- ⁶⁹ *Якимов І.Н. и Михеев П.П.* Искусство допроса: Практич. пособие для допрашивающих. – М.: Изд-во НКВД, 1928. – 64 с.; *Они же.* Допрос: Практич. пособие для допрашивающих. Изд. 2. – М.: НКВД, 1930. – 84 с.
- ⁷⁰ На звільнених землях: 3 Кисва // Краківські вісті. – 1942. – 25 січня. – Ч. 14 (461). – С. 2; Величаві твори української культури // Там само. – 17 лютого. – Ч. 31 (478). – С. 6; *Кузьмін Евгений.* Судьбы трофейных архивов // Литературная газета. – 1991. – 2 октября. – № 39 (5365). – С. 13.
- ⁷¹ Зведений алфавітний список книжок, що увійшли до наказів Головліту Української РСР на вилучення та списання в макулатуру з бібліотек громадського користування за період з 1937 по 1 липня 1947 року включно. – К., 1947. – 159 с. ДСК; Зведений покажчик застарілих видань, що не підлягають використанню в бібліотеках громадського користування та книготорговельній сітці. – Х.: Вид-во Книжкової палати УРСР, 1954. – 415 с. ДСК.
- ⁷² *Акулов И.А., Вышинский А.Я.* За перестройку и улучшение работы суда и прокуратуры. – [М.:] Сов. законодательство, [1934]. – С. 52.
- ⁷³ Действующие распоряжения по местам заключения: Сист. сб. с пояснениями / Сост. консультант Главн. упр. мест. закл. Б. С. Утевский. – М., 1929. – 298 с.
- ⁷⁴ *Малиновський Іоаннікій Олексійович* (4/16 листопада 1868, Остріг Волинської губ. – 12 січня 1932, Київ). Радянські поправчо-трудові установи порівнюючи з буржуазними тюрмами. – К., 1928.
- ⁷⁵ Див., напр.: Шпигуни і диверсанти за роботою. – К.: Соцеквидав України, 1937. – 80 с.
- ⁷⁶ *Лихолат Андрей Васильевич* (12 грудня 1914, с. Росохватка Київ. губ. – 16 грудня 1993, Київ). Разгром националистической контрреволюции на Украине (1917–1922 гг.). – [К.:] Госполитиздат, 1954. – 602 с.
- ⁷⁷ *Брега Галина Степанівна* (нар. 1935). Лихолат А.В. // Вчені Ін-ту історії України: Біобібліогр. довідник. – К., 1998. – С. 185–187.
- ⁷⁸ *Хрущев Н.С.* О культе личности и его последствиях: Доклад [...] XX съезду Коммунистической партии Советского Союза, 25 февраля 1956 г. // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 3 (290). – С. 128–170.
- ⁷⁹ Див.: *Білокінь С.* XX з'їзд КПРС на півсторічній відстані // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К.: Ніка-Центр, 2006. – Вип. 10. – С. 100–111.
- ⁸⁰ Див.: *Адамович А.* Задачи изучения СССР в области идеологии и культуры // VI конф. Ин-та по изучению СССР. – Мюнхен, 1955. – С. 32–40; *Ковалевский Н.* Задачи изучения СССР в области социальной и политической // Там же. – С. 23–31; *Кох Г.* Советоведение, советознание или советология // Там же. – С. 8–22.
- ⁸¹ *Данько Микола.* СССР – вязница народов. Другий наклад. – Буенос-Айрес: Перемога, 1947. – 37 с.
- ⁸² *Kravchenko Victor* (11 жовтня 1905, Катеринослав – 25 лютого 1966). I choose Freedom: The Personal and Political Life of a Soviet Official. – New York, 1946. – 496 p. Переклад: *Кравченко Віктор Андрійович.* Я вибрав волю: Особисте й політичне життя советського урядовця. Торонто: Укр. робітник, 1948. [8], 497 с. Про нього див.: *Струве Глеб Петрович* (1898–1985). Русская литература в изгнании. Изд. 3, испр. и доп. – Париж; Москва, 1996. – С. 323.
- ⁸³ *Приходько Микола Федорович* (23 грудня 1907 – ?). Я прошу слова. – Буенос-Айрес: Перемога, 1949. – 78 с.; *Його ж.* На роздоріжжях смерті. – Вінніпег: Тризуб, 1949. – 158 с.; *Prychodko N.* I was in Siberia // Ukrainian Quarterly. – 1951. – Vol. 7. – № 4. – Р. 358–361; *Його ж.* Від Сибіру до Канади: Повість-хроніка. – Буенос-Айрес: Юліан Середяк, 1979. – 305 с. Свою роботу над мемуарами автор розпочав ще під час німецької окупації, див.: Спогади політ'язня // Відродження. – Ромни, 1942. – 28 серпня. – № 66. – С. 2. Див. про нього: Ukrainians in North America: A Biographical Directory of Noteworthy Men and Women of Ukrainian Origin in the United States and Canada / Ed. Dmytro M. Shtohryn. – Champaign, Illinois, 1975. – Р. 265; *Марунчак Михайло* (нар. 4 жовтня 1914, с. Далешів Городенського пов.). Біографічний довідник до історії українців Канади. – Вінніпег, 1986. – С. 525.
- ⁸⁴ *Суслик Р.Л.* (Рись Левко [Леонтій] Денисович; 16 червня 1901, хут. Недільківщина Зіньків. пов. Полт. губ. – 13 травня 1997, м. Редінг, Англія). Криваві

- сторінки з неписаних літописів. – Англія, 1956. [4]. – 337 с. *Інші праці*: Сумні спогади: 1933 рік на Полтавщині. На чужині, 1951. – 29 с.; Він має задуху: на маргінесі пленуму ЦК партії у Москві. – Лондон: Накладом автора, 1961. – 31 с. Дж.: *Ротач Петро Петрович*. Розвіяні по чужині: Полтавці на еміграції: Короткий біобібліогр. довідник. – Полтава, 1998. – С. 137.
- ⁸⁵ *Каздоба Кузьма Прохорович* (20 жовтня 1907, хут. Новий Ставок Арбузинськ. вол. на Херсонщині – 11 квітня 1984, Аделаїда, Австралія). Заметений шлях: Спогади про хресну дорогу розкуркулених. – Мюнхен; Аделаїда, 1974. – 367 с. Про автора див.: Енциклопедія української діяспори. – К. та ін., 1995. – Т. 4. – С. 90.
- ⁸⁶ *Дубровський Василь Васильович* (19 травня 1897, Чернігів – 23 квітня 1966, Річмонд, Вірджинія, США). 2-й Відділ БАМЛАГ'у ГПУ—НКВД. – Нью-Йорк: Наша Батьківщина, 1965. – 81 с.
- ⁸⁷ *Дубровський В.* Машина масового вбивства. – Мюнхен: Укр. селянин, 1954. – 40 с.
- ⁸⁸ *Костюк Григорій Олександрович* (25 жовтня 1902, с. Боришківці біля Кам'янця-Подільського – 3 жовтня 2002, США). Зустрічі і прощання: Спогади. – Едмонтон: КІУС, 1987. – Кн. I. – С. 485–660. Дж.: *Новини з Академії*. – New York, 2002. – Ч. 26. – С. 14.
- ⁸⁹ *Гуменна Докія Кузьмівна* (10 березня 1904, Жашків – 4 квітня 1996, США). Дар Евдотії: Іспит пам'яті. Ч. 1–2. – Балтимор; Торонто: Смолоскип, 1990. Дж.: *Новини з Академії*. – New York, 1996. – Ч. 20. – С. 12.
- ⁹⁰ *Babenko A.* Is an underground possible in Russia? // The New International. – 1949. – December; *Zurichenko A.* How a camp was built? // The Challenge. – 1950. – October. – Vol. 1. – № 2; *Grishchenko M.* One of millions // The Challenge. – 1951. – October. – Vol. 1. – № 6; *Yakovenko Y.* Among top criminals // The Challenge. – 1951. – April. – Vol. 4. – № 4.
- ⁹¹ ЦДАГО України. – Ф. 263, оп. 1, № 49863 ФП. – Арк. 206.
- ⁹² *Штепа (Штеппа) Константин Феодосьевич* (псевд. Н. Громов, В. Лагодин, К. Федоров; 3 грудня 1896, Лохвиця – 19 листопада 1958, Нью-Йорк). Советская система управления массами и ее психологические последствия. Мюнхен, 1951; *Его же*. Сталин и идеологическая борьба в партии ко времени XIX-го съезда / Материалы Конференции [...] 20–22 марта 1953. – Мюнхен: Ин-т по изучению истории и культуры СССР, 1953. – С. 8–22; *Его же*. В плену коммунизма // Новый журнал. – Нью-Йорк, 1959. – Кн. LVII. – С. 169–190; *Его же*. Ежовщина // Там само. – 1959. – Кн. LVIII. – С. 143–168; 1960. – Кн. LIX. – С. 157–181.
- ⁹³ *Штепа К., Гоутерманс Фрідріх*. Чистка в Росії. – Х.: Фоліо, 2000. – 176 с. Пор.: *Френкель Виктор Яковлевич*. Профессор Фридрих Хоутерманс: работы, жизнь, судьба. – СПб., 1997. – 200 с.; *Верба Ігор Володимирович* (нар. 30 жовтня 1962). Кость Штеппа // УІЖ. – 1999. – № 3 (426). – С. 97–112; № 4. – С. 98–114; *Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.)*. – К.: Прайм-М, 2004. – С. 315 (І. Верба).
- ⁹⁴ *Beck F. & Godin W.* Russian purge and the extraction of confessions. Transl. from German E. Mosbacher & D. Porter. – New York: Viking Press, 1951. – 277 p.
- ⁹⁵ *Соловей Дмитро Федорович* (23 жовтня ст. ст. 1888, Полтавська губ. – 9 липня 1966, США). Голгота України. Ч. I. – Вінніпег: Укр. голос, 1953. Див.: *Соловей Дмитро*. Україна в системі советського колоніалізму. – Мюнхен, 1959. – 205 с.; *Його же*. Розгром Полтави: Спогади з часів визвольних змагань українського народу, 1914–1921. – Вінніпег: Тризуб, 1974. – 207 с. Дж.: *Петренко П.Й.* Один з останніх могікан: Пам'яті Дмитра Солов'я. – Нью-Йорк; Дітройт, 1968. – 31 с.; *Ротач П.* Розвіяні по чужині. – С. 131–132.
- ⁹⁶ *Соловей Оксана Дмитрівна* (7 лютого 1919 – 21 березня 2004, Міннеаполіс, США), письменниця, перекладач. – Дж.: *Новини з Академії*. New York, 2004. Ч. 28. С. 14; *Ротач П.* Розвіяні по чужині. С. 133.
- ⁹⁷ *Пігідо Федір Петрович* (1 жовтня 1888, с. Стайки Київ. губ. – 11 листопада 1962, Німеччина). Україна під большевицькою окупацією: Матеріали до історії боротьби українського народу в 1920–30 роках. – Мюнхен, 1956. – 143 с.
- ⁹⁸ *Костюк Гр.* Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки: Дослідження і спостереження сучасника. – К.: Смолоскип, 1995. – 508 с.
- ⁹⁹ *Солженицын А.И.* Архипелаг ГУЛаг, 1918–1956. – Paris: YMCA-Press, [1973–1975]. – [Ч.] I–VII.
- ¹⁰⁰ *Підгайний Семен Олександрович* (17 квітня 1907, Кубань – 14 лист. 1965, Канада). Українська інтелігенція на Соловах: Спогади 1939–41. – Новий Ульм: Прометей, 1947. – 93 с.
- ¹⁰¹ *Розанов [Романенко] Мих.* Соловецкий концлагерь в монастыре, 1922–1939 годы. Кн. 1–3. – [Frankfurt am Main: Possev-Verlag], 1979–1987.
- ¹⁰² *Канюка Олександр Кузьмович*. Від Гужівки до Біломор-Каналу: Свідчення концтабірника 1930-х рр. – Нью-Йорк, 1988. – 205 с.
- ¹⁰³ *Савченко Василь*. Безимлаг: Нарис із життя в советському концтаборі. – Авсбург, 1948. – 57 с.
- ¹⁰⁴ *Яковлев Б.* (Троицкий Николай Александрович; 20 квітня 1903, с. Вешкайма –?). Концентрационные лагеря СССР. – Мюнхен, 1955. – 256 с.; Изд. 2: Лондон, Онтарио: Заря, 1983. – 253 с.
- ¹⁰⁵ *Микулин Андрій*. Концентраційні табори в Советському Союзі. – Б. м.: ЗЧ ОУН, 1958. – 228 с. (Біб-ка укр. підпільника. Сер. друга, ч. 2).
- ¹⁰⁶ Розуміється, статті про таку установу в «Енциклопедії українознавства» немає.
- ¹⁰⁷ *Валин Е.* В какой мере «русский коммунизм» — не русский // Новый журнал. – Нью-Йорк, 1977. – Кн. 127. – С. 273–283.
- ¹⁰⁸ *Лавріненко Юрій Адріанович* (3 травня 1905, с. Хижинці Звенигородського пов. Київ. губ. – 14 грудня 1987, Нью-Йорк). Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933. – [Paris:] Instytut literacki, 1959. – 980 с. Дж.: *Полищук В.* Літописець «розстріляного відродження» // Розбудова держави. – 1996. – № 7. – С. 52–54; Українська революційно-демократична партія: УРДП–УДРП: 36. мат. і док. / Упор. О. Коновал. – Чикаго; К.: Фондація ім. Ів. Багряного, 1997. – С. 242–244.
- ¹⁰⁹ *Лавріненко Юрій*. Наші втрати: Матеріали до біографічного словника репресованих у 1930-х роках в УРСР. – К.; Нью-Йорк: УВАН у США; Твім інтер, 2005. – 256 с.

- ¹¹⁰ *Кравців Богдан*, син Миколи (5 травня 1904, с. Лопянка, пов. Долина, Бойківщина – 21 листопада 1975, Рутерфорд, Нью-Джерсі, США). На багрянному коні революції. – Б. м.: Пролог, 1960. – 63 с.; *Чапленко Василь* (18 березня ст. ст. 1900, с. Миколаївка Катериносл. губ. – 4 лютого 1990, Метаван, Нью-Джерсі, США). Пропаді сили: Українське письменство під комуністичним режимом 1920–1933. – Вінніпег: УВАН, 1960. – 143 с.
- ¹¹¹ *Зеров Михайло Костюмович* (літ. псевд. Михайло Орест, 26/14 листопада 1901, Зіньків – 12 березня 1963, Авгсбург). Разрушение культурно-исторических памятников в Киеве в 1934–1936 годах. – Мюнхен, 1951. – 21 с., 6 вкл. Підп.: Б. Микорський; Укр. переклад: *Микорський Б.* Руйнування культурно-історичних пам'ятників у Києві в 1934–1936 рр. // Укр. православний календар на 1956 р. – [St. Bound Brook, N. J., 1955]. – С. 121–126.
- ¹¹² *Миллер Михаил Александрович* (13/26 листопада 1883, слоб. Кам'яно-Міллеровська Облaсті Війська Донського – 15 лютого 1968, Мюнхен). Уничтожение большевиками памятников истории, культуры и искусства в СССР // Вестник Ин-та по изучению истории и культуры СССР. – Мюнхен, 1952. – Т. 3. – Декабрь. – С. 94–105; *Його ж.* Советский музей в системе пропаганды // Вестник Ин-та по изучению истории и культуры СССР. – Мюнхен, 1953. – Апрель–июнь. – № 5. – С. 80–99; *Його ж.* Нищення останніх національно-історичних пам'яток в Україні // Музейні вісті. – Ontario, Cal., 1957. – Кв. I–II. – С. 3–4; *Його ж.* Доля українських археологів під Советами // 36. на пошану укр. учених, знищених большевицькою Москвою / Ред. М. Овчаренко. – Париж; Чикаго, 1962. – С. 112–126 (= ЗНТШ. Т. CLXXIII).
- ¹¹³ *Повстенко Олекса Іванович* (25 лютого 1902, с. Кашове Под. губ. – 15 січня 1973). Історичні відомості // *Його ж.* Катедра Св. Софії у Києві. – [New York,] 1954. – С. 167–181 (= The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S. 1954. Summer-Fall. – Vol. III–IV. – № 4 [10] – 1, 2 [11–12]. Спец. вид.). Передрук уривка див.: *Його ж.* Пограбування релігійно-мистецьких цінностей Софії Київської // Нар. творчість та етнографія. – 1997. – № 4. – С. 80–87. Див. про нього: Ukrainians in North America. – Р. 393; *Одарченко Петро*. Олекса Повстенко — архітектор і мистецтвознавець // Сучасність. – 1973. – Ч. 9 (153). Передрук: *Одарченко П.* Видатні українські діячі: Статті, нариси. – К.: Смолоскип, 1999. – С. 7–23.
- ¹¹⁴ *Sichynsky Volodymyr* (Січинський Володимир Євтимович, 12 червня 1894, Кам'янець-Подільський – 25 червня 1962, в. Патерсон, штат Нью-Джерсі, США). Destruction of Ukrainian Monuments of Art and Culture under the Soviet Russian Administration between 1917–1957. – New York, 1958. – 24 р. Див.: *Кейван Іван* (16 вересня 1909, Снятин. пов. – 18 вересня 1992, Едмонтон). Володимир Січинський — архітект, мистець-графік, мистецтвознавець, дослідник. – Торонто: Євшан-зілля, 1957. – 80 с.
- ¹¹⁵ *Килимник Степан* (5 січня 1890, Под. губ. – 10 травня 1963, Торонто). Зруйнування київських святинь // Віра й культура. – Winnipeg, 1957. – Листопад. – Ч. 1 (49). – С. 10–12; 1958. – Січень. – Ч. 3 (51). – С. 17–20; *Гребля В.* Нищення большевиками культурно-історичних пам'яток у Києві // Український самос-
- тійник. – Мюнхен, 1959. – Ч. 4 (414). – С. 9–14 (передр.: Календар «Рідна нива» на звичайний рік 1961. – Вінніпег: Екклезія, [1960]. – С. 107–114).
- ¹¹⁶ *Геврик Тим* (нар. 13 липня 1936, Дрогобич). Втрачені архітектурні пам'ятки Києва. Вид. 2. – Нью Йорк, 1987. – 64 с.
- ¹¹⁷ *Williams Robert*. Dumping Oils: Soviet Art Sales and Soviet-American Relations, 1928–1933. – Washington, D. C.: The Wilson Center, [1977]; *Його ж.* Russian Art and American Money, 1900–1940. – Cambridge: Harvard University Press, 1980; *Його ж.* Russia Imagined: Art, Culture and National Identity, 1840–1995. – New York: P. Lang, 1997; Замутненне зеркала (A Dark Mirror): Матеріали из собраний Романовых и библиотек императорских и великокняжеских дворцов в Нью-Йоркской Публичной библиотеке: Перечень и руководство для исследования / Сост. Р. Дэвис мл. – Нью-Йорк: Norman Ross Publishing Inc., 1999. – Р. 1–47.
- ¹¹⁸ *Верига Василь* (нар. 3 січня 1922, Тернопільщина). Конфіскація церковних цінностей в Україні в 1922 р. // Богословія. – Рим, 1986. – Т. L. – С. 101–142; 1987. – Т. LI. – С. 37–92. Пор.: *Його ж.* Конфіскація церковних цінностей в Україні в 1922 р. / НДІ ім. О. Ольжича. – Нью-Йорк; Торонто; К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1996. – 190 с.; *Його ж.* Конфіскація церковних цінностей // *Його ж.* Визвольні змагання в Україні 1914–1923 рр. – Львів, 1998. – Т. 2. – С. 349–351.
- ¹¹⁹ Див. про нього: Ukrainians in North America. – Р. 129.
- ¹²⁰ Новини з Академії. – New York, 2003. – Ч. 27. – С. 14.
- ¹²¹ *Kamenetsky Ihor*. The Tragedy of Vinnytsia. – Toronto; New York, 1989; Вінниця: Злочин без кари / Ред. і упор.: Є. Сверстюк, О. Скоп. – К.: Воскресіння, 1994.
- ¹²² Amtliches Material zum Massenmord von Winniza. – Berlin, 1944. – 282 S.
- ¹²³ *Сайерс Майкл* і *Кан Альберт*. Тайная война против Советской России. – М.: Гос. изд-во иностр. лит-ры, 1947. – 456 с. Одночасно з цією книжкою те саме видавництво випустило їхню книжку «Тайная война против Америки».
- ¹²⁴ *Холмогоров Егор*. Исторический флогистон // Отечественные записки. – 2003. – № 1. Поширено в Інтернеті.
- ¹²⁵ *Сядристий Микола Сергійович* (нар. 1 вересня 1937). Передумови і наслідки // Київський вісник. – 1990. – 31 жовтня. – № 249 (3848); *Шановал Юрій Іванович* (нар. 30 липня 1953). Наслідки чого? // Там само; *Клід Богдан*. Історія і політика: Боротьба навколо спадщини Михайла Грушевського // Укр. історик. Т. 28–29. – Нью-Йорк, etc., 1991–1992. – Ч. 3–4 (110–111); 1–4 (112–115). – С. 187–194; *Klid Bohdan W.* The Struggle Over Mykhailo Hrushevs'kyi: Recent Soviet Polemics // Canadian Slavonic Papers. – Vol. XXXIII. – 1991. – March. – № 1. – Р. 34–40; *Роженко Микола Маркович* (нар. 1 лютого 1936, с. Запaдинці Летичівського р-ну Хмельницької обл.). КГБістські архіви дають свідчення тільки «своїм» // Веч. Київ. – 2000. – 6 липня. – № 113 (16575). – С. 4; *Його ж.* Спецдозвіл на пам'ять: Про заборону на дослідження архівів колишнього КГБ // Політика і культура. – 2000. – 1–7 серпня. – № 27 (62). – С. 34–36; *Кузьменко Василь*. «Ориентировать» нас стараются выборочно... // Персонал. – 2004. –

№ 8. – С. 52–54; *Кузьменко В., Роженко М.* Судові потуги І. Саприкіної // Слово. – 2004. – Ч. 3 (110). – С. 1–2.

¹²⁶ *Судоплатов Павел Анатольевич* (1907–1996). Спецоперации: Лубянка и Кремль, 1930–1950 годы. – М.: ОЛМА-Пресс, 1997. – 687 с. Див. також: *Судоплатов Андрей Павлович*. Тайная жизнь генерала Судоплатова: Правда и вымыслы о моем отце. Кн. 1–2. – М.: Современник, ОЛМА-Пресс, 1998. Пор.: *Мудрик-Мечник Степан*. Павел Судоплатов – убийца полковника Євгена Коновальця // *Мудрик-Мечник С.* ОУН в Україні і за кордоном під проводом С. Бандери. – Львів: Галицька Видавнича Спілка, 1997. – С. 132–135; *Коваль Валентин Вікторович* (1 серпня 1966 – 2006). Зізнання убивці [П. Судоплатова]: Як було здійснено замах на полковника Є. Коновальця // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1–2. – С. 302–311.

¹²⁷ *Санников Георгий*. Большая охота. – М.: ОЛМА-Пресс, 2002. – 510 с.

¹²⁸ *Судоплатов П. А.* Спецоперации. – С. 423.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- 1921–1924. Народ и власть: Сб. док. и материалов / Сост.: А. А. Бондаренко, и др.; Редкол.: Б. П. Тренин (отв. ред.) и др.; Томское истор.-просвет., правозащит. и благотв. о-во «Мемориал» и др. – Томск: Водолей, 2000. – 442 с.
- 1925–1929. Народ и власть: Сб. док. и материалов / Сост.: В. И. Марков, Б. П. Тренин; Редкол.: Б. П. Тренин (отв. ред.) и др.; Томское истор.-просвет., правозащит. и благотв. о-во «Мемориал» и др. – Томск, 2000. – 383 с.
- 1930–1933. Народ и власть: Сб. док. и материалов / Сост.: В. И. Марков, Б. П. Тренин; Редкол.: Б. П. Тренин (отв. ред.) и др.; Томское истор.-просвет., правозащит. и благотв. о-во «Мемориал» и др. – Томск, 2001. – 447 с.
- 1932–1933 роки очима партійного функціонера: [З щоденника Д. Заволоки] / Публ. С. Богунова, В. Даниленка // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 66–90.
- 1937 г. Институт красной профессуры: Выступления Н. М. Лукина, В. В. Максакова, О. С. Вейланд, Л. И. Рыклина // Отечественная история. – 1992. – № 2. – С. 119–146.
1937. Показания маршала Тухачевского / Публ. В. К. Виноградова // Военно-исторический журнал. – 1991. – № 8. – С. 44–53; № 9. – С. 55–63.
- 1940–1956. Невольные сибиряки: Сб. док. и материалов / Сост.: И. В. Нам и др.; Редкол.: Б. П. Тренин (отв. ред.) и др.; Томское истор.-просвет., правозащит. и благотв. о-во «Мемориал» и др. – Томск, 2001. – 349 с.
- 20-і рр.: Літературні дискусії, полеміки / Упоряд. В. Г. Дончик. – К.: Дніпро, 1991. – 364 с.
- 30-е годы: Взгляд из сегодня: Сборник / Ин-т военной истории; Отв. ред. Д. А. Волкогонов. – М.: Наука, 1990. – 164 с.
- 40–50-е годы: последствия депортации народов: [Свидетельствуют архивы НКВД–МВД СССР] / Сост. Н. Ф. Бугай / История СССР. – 1992. – № 1. – С. 122–143.
- 58–10: Надзорные производства Прокуратуры СССР по делам об антисоветской агитации и пропаганде, март 1953–1991: Аннотированный каталог / Сост.: О. В. Эдельман, Э. Ю. Завадская, О. В. Лавинский; Под ред.: В. А. Козлова, С. В. Мироненко; Международный фонд «Демократия» и др. – М.: «Материк», 1999. – 944 с.

А

- А. Ш. Письменник, громадський діяч, дипломат: [І. Кулик] // Укр. істор. журнал. – 1962. – № 3. – С. 144–145.
- Абаринов В.К. Катынский лабиринт. – М.: Новости, 1991. – 208 с.
- Абдакимов А. Тоталитаризм: Депортация народов и репрессии интеллигенции / Аппарат Акима Карагандинской обл. и др. – Караганда, 1997. – 84 с.
- Абдулин А., Логвин Э. Последнее слово // Рабочая газета. – 1989. – 14 июля.
- Абдуллін О., Басараб В. Спростування енциклопедії // Робітничая газета. – 1989. – 19 листопада.
- Абраменко Л.М., Амонс А.І. Репресовані прокурори в Україні: документи, нариси, матеріали. – К.: Істина, 2006. – 376 с.
- Абрамкин В.Ф., Чеснокова В.Ф. Тюремный мир глазами политзаключенных, 1940–1980-е годы / Отв. ред. В. Ф. Абрамкин; Обществ. центр содействия реформе уголовного правосудия. – М.: ЗАО ИД «Муравей», 1998. – 384 с.
- Абрамов Н. «Дело Тухачевского»: Новая версия: Рассекречены документы из архива внешней политики СССР // Новое время. – 1989. – № 13. – С. 37–39.
- Авдієвський А. Розважальний заклад чи меморіал?: [Про створення Меморіалу жертв сталінізму у теперішньому Жовтневому палаці культури] // Вітчизна. – 1990. – № 5. – С. 205.
- Авербах Л. Бойові завдання пролетарської літератури в СРСР // Критика. – 1931. – № 7/8. – С. 3–28; № 9. – С. 17–36.
- Авербух (Авенариус) Н.И. Одесская «чрезвычайка» — большевистский застенок: Факты и наблюдения. – Кишинев: Импримерия Статулуй, 1920. – Ч. 1. – 37 с.
- Авербух С.Л. Антисионистская кампания в Советском Союзе 1967–1991 гг. // Єврейська історія та культура в Україні: Матеріали конф., Київ, 22–23 листопада 1993 р. – К.: Асоціація юдаїки України, 1994. – С. 4–8.
- Авраменко Л. Про політичну реабілітацію жертв політичних репресій в Україні // Історія в школі. – 2001. – № 11–12. – С. 43–46.
- Аврутин А. Как Харьковский облисполком «помогает» школам // Учительская газета. – 1937. – 11 сентября.

Аврутин А. Стил ь работы Харьковского облоно // Учительская газета. – 1938. – 25 октября.

Автобіографія М. О. Скрипника / Публ. підгот. Р. Я. Пиріг // Архіви України. – 1989. – № 6. – С. 32–43.

Автобіографія Х. Г. Раковського / Публ. підгот. В. М. Волковинський // Архіви України. – 1989. – № 1. – С. 38–54.

Авторханов А. Происхождение партократии. – Frankfurt/Main: Посев, 1983. – Т. 1: ЦК и Ленин, 2-е изд. – 728 с.; Т. 2: ЦК и Сталин, 2-е изд. – 534 с.

Авторханов А.Г. Технология власти: [О становлении и развитии командно-бюрократической системы в СССР: Главы из одноименной книги, издано в Мюнхене в 1959 г.] // Вопросы истории. – 1991. – № 1. – С. 126–145; № 2–3. – С. 117–137; № 4–5. – С. 101–105; № 6. – С. 90–104; № 7–8. – С. 101–118; № 9–10. – С. 92–113; № 12. – С. 73–98; 1992. – № 1. – С. 65–80; № 2–3. – С. 103–127; № 6–7. – С. 116–142; № 10. – С. 93–140; № 11–12. – С. 86–106; 1993. – № 2. – С. 92–119; № 3. – С. 110–128.

Автушенко І.Б. Українська інтелігенція 20–30-х рр. як об'єкт політичних репресій тоталітарного режиму // Вісник Київського ун-ту. – 2000. – Серія: Історія. – Вип. 49. – С. 60–64.

Агабеков Г.С. Секретный террор: Записки разведчика / Сост. прил. и авт. послесл. А. Колпакиди. – М.: Современник, 1996. – 447 с.

Агабеков Г.С. ЧК за работой / Предисл. А. В. Шавров; Коммент. А. В. Шавров, И. М. Смирнова. – М.: Ассоциация «Книга, просвещение и милосердие», 1992. – 270 с.

Агеєва В. Життя подвижницьке, трагічне: [О. Соколовський, письменник] // Вітчизна. – 1989. – № 12. – С. 177–192.

Агеєва В. Кастальський берег і земні дороги: шляхи до біографії: [О. Слісаренко] // Слово і час. – 1991. – № 3. – С. 36–39.

Аграрный вопрос в России в начале XX столетия. Общественно-политический аспект проблемы (обзор). – М.: Ин-т науч. информ. по общест. наукам РАН, 1996.

Адамовський В.І. Депортація кримських татар у другій половині 40-х рр. ХХ ст.: причини та наслідки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 22–23. – С. 360–374.

Адамовський В.І. Депортація народів Криму у другій половині 1940-х років та проблема їх адаптації на сучасному етапі // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 186–200.

Адамовський В.І. Документи архівів України як джерело вивчення масових депортацій українського населення в 1920–1930-х роках // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2003. – Т. 10. – С. 146–149.

Адамовський В.І. Кримськотатарське національне питання в українському та російському правозахисному русі // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 200–208.

Адамовський В.І. Масові депортації українського населення в 20-х – першій половині 30-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 20/21. – С. 588–610.

Адамський В., Канцелярук Б. Політичні процеси в добу тоталітаризму. «Справа ЦК УПСР» // Сучасність. – 1996. – № 3–4. – С. 65–73.

Адамський В.І. Депортація української інтелігенції в контексті становлення тоталітарного режиму // Розбудова держави. – 1996. – № 8. – С. 40–44; № 9. – С. 47–51.

Адлер Н. Трудное возвращение: судьбы политзаключенных в 1950–1990-е годы. – М.: Звенья, 2005. – 319 с.

Айзенштат Я. Записки секретаря военного. – London: Overseas Publications Interchange, 1991. – 128 с.

Айзеншток І. Спогади про Маркса Йогансена // Вітчизна. – 1990. – № 6. – С. 161.

Академическое дело 1929–1931 гг.: Документы и материалы следственного дела, сфабрикованного ОГПУ. Вип. 1: Дело по обвинению академика С. Ф. Платонова / Редкол.: В. П. Леонов (отв. ред.) и др.; Изд. подгот.: В. П. Захаров и др.; Б-ка РАН. – СПб., 1993. – 296 с.; Вип. 2, ч. I: Дело по обвинению академика Е. В. Тарле. – СПб, 1998. – 306 с.; Вип. 2, ч. II. – СПб, 1998. – 746 с.

Акинитова Л.Б. Жизнь, как сказка. – Одесса, Наук.-докум. серия книг «Реабілітовані історією», 2000. – 191 с.

Акиншин А.Н. Судьбы краеведов (конец 20-х – начало 30-х годов) // Вопросы истории. – 1992. – № 6–7. – С.173–178.

Аксельрод Є. Справа колишніх керівників Хмельівського району // Чорноморська комуна. – 1937. – 5 вересня.

Аксельруд Б. Ось і вся історія. Несподіване продовження однієї публікації в «Радянській Україні»: [М. М. Попов, партійний діяч] // Радянська Україна. – 1990. – 1 січня.

Аксенов Ю.С. Послевоенный сталинизм: удар по интеллигенции // Кентавр. – 1991. – Октябрь–декабрь. – С. 80–89.

Аксенова Е.П. Очерки из истории отечественного славяноведения, 1930-е годы / Отв. ред. М. А. Робинсон; РАН. Ин-т славяноведения. – М., 2000. – 222 с.

Аксіоми для нащадків: Українські імена у світовій науці: Зб. нарисів / Упор. О. Романчук; Львівська обл. іст.-просвіт. організація «Меморіал». – Львів: Меморіал, 1992. – 544 с.

Аксютін Ю., Табачник Д. «Український синодик» Микити Хрущова або Документальні свідчення про те, що реабілітацію жертв сталінщини М. С. Хрущов почав задовго до ХХ з'їзду // Молода гвардія. – 1991. – 26 лютого.

Акуленко В. Галактика Гаврила Лещенка: [Про вченого-економіста, репресованого в 30-х рр.] // Демократична Україна. – 1994. – 9 липня.

Акуленко В.І. Злочин проти пам'яті: Про нищення культурних цінностей на Україні (1927–1941). – К: Вид-во «Знання» України, 1991. – 46 с.

Акулов И.А., Вышинский А.Я. За перестройку и улучшение работы суда и прокуратуры. – М.: Сов. законодательство, [1937].

Акулов І.Б., Малюк О.П. Майстри наклепів. – К.: Політвидав України, 1981. – 72 с.

Албул С.М. Жертвы тоталитаризма: Спогади, документи, статті. – Хмельницький: НВП «Евріка» ТОВ, 2003. – 134 с.

Алдажуманов К.С., Алдажуманов Е.К. Депортация народов – преступление тоталитарного режима / Казахстанское истор.-просвет. о-во «Адилет»; Ин-т истории и этнологии им. Ч. Ч. Валиханова Акад. наук Республики Казахстан. – Алматы: Фонд ХХІ век, 1997. – 16 с.

Александров В.М. Дело Тухачевского. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун-та, 1990. – 192 с.

Александров К.М. Против Сталина: Власовцы и восточные добровольцы во Второй мировой войне: Сб. статей и материалов. – СПб.: Ювента, 2003. – 352 с.

Александрович Є. Тридцять без ретуші: Газетярі // Журналіст України. – 1990. – № 4. – С. 26–30.

Александровский В.Г. Записки лагерного врача. – М.: Возвращение, 1996. – 78 с.

Алексеев А.А. Александр Косарев: Портрет в естественном освещении // Общественные науки. – 1989. – № 6. – С. 138–149.

Алексеев В. Цели разные, участь общая: [О репрессиях против религиозных и антирелигиозных организаций] // Агитатор. – 1989. – № 21. – С. 38–41.

Алексеев В.А. «Штурм небес» отменяется?: Критические очерки по истории борьбы с религией в СССР. – М.: Россия молодая, 1992. – 304 с.

Алексеева Л.М. История инакомыслия в СССР: новейший период. – Вильнюс–М.: Весть, 1992. – 352 с.

Алексеев И.И. Репрессии на Кубани и Северном Кавказе в 30-е гг. XX века. – Краснодар, 1993.

Алексинский М.А. Ликвидируем «левацкое» охвостье в педобразовании // Педагогическое образование. – 1933. – № 1. – С. 14–19.

Алентьев О. Проти низькопоклонства перед буржуазним Заходом // Більшовик України. – 1948. – № 11. – С. 53–62.

Алинин А. Преступная практика подбора кадров на Юго-Западной // Гудок. – 1937. – 23 октября.

Алинин К. «Чека»: личные воспоминания об Одесской чрезвычайке: С портретом жертв ЧК. – Одесса, 1919. – 91 с.

Алтунян Г. Петро Григоренко — генерал свободы // Час. – 1997. – 16–22 октября.

Алтунян Г.О. Цена свободы: Воспоминания диссидента. – Х.: Фолио, 2000. – 350 с.

Альперович С. Память израненного сердца: [Акмолинский женский лагерь] // Московская правда. – 1989. – 21 мая.

Амальрик А.А. Записки диссидента / Предисл.: П. Литвинов. – М.: Слово, 1991. – 432 с.

Амонс А.І. Биківнянська трагедія: Документи й матеріали. – К.: Укр. Центр духовної культури, 2006. – 560 с.

Амонс А. Остання справа військового прокурора // Вісник прокуратури. – 2001. – № 2. – С. 109–114.

Амонс А. Справа військового прокурора Є. Перфільєва // Військово-історичний альманах. – 2004. – № 1. – С. 52–59.

Амонс А. Справа польського прокурора // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 434–453.

Ананьїн Т., Запорізький Б. Буржуазні націоналісти в кінематографії: [Діла і люди Київської студії «Українфільм»] // Комуніст. – 1937. – 29 вересня.

Ананьїн Т., Кошеватський М. Добити буржуазно-націоналістичне охвістя з організації художників: [м. Харків] // Комуніст. – 1937. – 20 вересня.

Андреев А.В. Физики не шутят: страницы социальной истории Научно-исследовательского института физики при МГУ (1922–1954) / РАН. Ин-т истории естествознания и техники. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 320 с.

Андриенко И. Секретные службы махновской армии // В мире спецслужб. – 2004. – № 1. – С. 35–39.

Андрущук О. Репресовані священики Житомирщини: [За матеріалами держархіву Вінницької обл.] // Житомирщина крізь призму століть: Наук. збірник. – Житомир: Вид-во «Журфонд», 1997.

Андрущук О.В. Демографія українського села XV–XX ст. крізь призму історико-краєзнавчого дослідження // Краєзнавство. – 2005. – № 1–4. – С. 111–117.

Андрусишин Б.І. «Зошити» священика отця Павла (1939–1958 рр.) // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 1. – С. 105–122.

Андрусяк М.М. Студені милі: Сповідь матері з покутського села. – Івано-Франківськ: Галичина, 1991. – 52 с.

Андрухів І. Сталінські репресії на території Східної Галичини в 1939–1941 роках // Галицька старовина. – 1994. – Ч. 2. – Вересень.

Антиеврейские процессы в Советском Союзе: Документы и юридический комментарий / Ред. и авт. коммент. А. Рожанский; Еврейский ун-т в Иерусалиме, Центр по исследованию и документации вост.-европ. еврейства. – Иерусалим, 1979. – Т. 1: (1969–1971 гг.) – 536 с.; Т. 2: (1969–1971). – 1128 с.; 1984. – Т. 3: (1972–1975 гг.). – 308 с.

Антипова А. Річ не лише в чоботах Сталіна: [Про встановлення пам'ятника жертвам репресій в Красному Лучі (Луганська обл.)] // Голос України. – 2000. – 28 вересня. – С. 8.

Антипова О. Репресії проти поляків в УРСР у 1930-х рр. в сучасній історіографії // Історіографічні дослідження в Україні / Редкол.: В. А. Смолій (Гол. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 13. – Ч. 2. – С. 69–77.

Антоненко-Давидович Б. Воскресіння Шельменка // Життя і революція. – 1929. – Ч. 2. – С. 95.

Антоненко-Давидович Б. Здалека і зблизька. – К., 1989. – С. 158–168.

Антоненко-Давидович Б.Д. Смерть. Сибірські новели. Завищені оцінки: Повісті, новели, оповідання. – К.: Рад. письменник, 1989. – 559 с.

Антонів К. Від персоналій до концепції — чи навпаки?: [Про трагічну долю письменниці З. Тулуб] // Книжник. – 1991. – № 5. – С. 20.

Антонов-Овсєєнко А. Берія // Юність. – 1988. – № 12. – С. 66–84.

Антонов-Овсєєнко А. Кар'єра палача: [Берія] // Звезда. – 1988. – № 9. – С. 141–164; 1989. – № 5 – С. 72–109.

Антонов-Овсєєнко А. Театр в зоні малої: «Крепостные театры» ГУЛАГа... // Театр. – 1989. – № 11. – С. 144–153.

Антонов-Овсєєнко А.В. Враги народа. – М.: Интеллект, 1996. – 367 с.

Антонов-Овсєєнко А.В. Жертвы и палачи // Советские профсоюзы. – 1989. – № 13. – С. 36–39.

Антонов-Овсєєнко А.В. Лаврентий Берия. – Краснодар: «Советская Кубань», 1993. – 432 с.

Антонов-Овсєєнко А.В. Театр Иосифа Сталина. – М.: Грэгори-Пейдж, 1995. – 380 с.

Антонов-Овсєєнко А.В. Л. Троцький — Й. Сталін: [В. Антонов-Овсєєнко: Фрагменти історії політичної боротьби] // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 3. – С. 124–135.

Антонюк О. Правове забезпечення реабілітаційних процесів репресованих (депортованих) етнічних груп за національною ознакою в Росії та Україні: порівняльний аналіз // Борис-тен. – 2003. – № 1. – С. 29–31.

Араловец Н.А. Потери населения советского общества в 1930-е годы: проблемы, источники, методы изучения в отечествен-

- ной историографии // Отечественная история. – 1995. – № 1. – С. 135–146.
- Арбатова Г.А. Человек системы: [Наблюдения и размышления очевидца её распада]. – М.: Вагриус, 2002. – 459 с.
- Арсенич П. Ви жертвою пали...: [Репресовані діячі культури Західної України] // Жовтень. – 1989. – № 5. – С. 89–92.
- Арсланов В. К спорам об альтернативе сталинизму // Экономические науки. – 1989. – № 10. – С. 69–77.
- Артемьев В.А. Карл Радек: «Пусть время и опыт покажет, кто и в чем ошибался...» // Исторические портреты. – М.: Просвещение, 1993. – С. 286–318.
- Артемьев В.П. Режим и охрана исправительно-трудовых лагерей МВД / Ин-т по изучению СССР (Мюнхен). – Мюнхен, 1956. – 221 с.
- Артизов А.Н. Судьбы историков школы М. Н. Покровского (середина 1930-х гг.) // Вопросы истории. – 1994. – № 7. – С. 34–48.
- Артизов А.Н., Наумов О.В. Некоторые проблемы публикации документов Пленумов ЦК ВКП(б) – КПСС // Новая и новейшая история. – 1998. – № 4. – С. 66–76.
- Артюшенко В. Пам'ять: [Перепоховання репресованих у Биківнянському лісі] // Культура і життя. – 1990. – 25 лютого.
- Архивные документы о высылке 1922 г. // Вестник Российской АН. – 2001. – Т. 71. – № 8. – С. 741–747.
- Архивы Кремля и Старой площади: Документы по «Делу КПСС»: Аннотированный справочник документов, представленных в Конституционный Суд Российской Федерации по «Делу КПСС» / Сост. И. И. Кудрявцев; Под ред. В. П. Козлова; Гос. архив. служба РФ. – Новосибирск: Сибирский хронограф, 1995. – 326 с.
- Архивы Кремля: В 2-х кн. / Подгот.: Н. Н. Покровский, С. Г. Петров. – М.: РОССПЭН–Новосибирск: Сибирский хронограф, 1997. – Кн. 1: Политбюро и церковь, 1922–1925 гг. – 599 с.; 1998. – Кн. 2: Политбюро и церковь, 1922–1925 гг. – 647 с.
- Архиепископ Иоанн. Соловки — Вторая Голгофа. – М.: Община Православной Церкви Божьей Матери, 2003. – 296 с.
- Архипелаг ГУЛАГ / Карта. – Рязань. – 1995. – № 10–11. – С. 64–123.
- Архипенко В. Павел Ефимович Дыбенко // Агитатор. – 1989. – № 4. – С. 40–43.
- Архивно-слідчі справи репресованих: Науково-методичні аспекти використання: Зб. наук. праць / Редкол.: Р. Я. Пиріг (гол.) та ін. – К.: Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України, 1998. – 161 с.
- Архирейський Д., Ченцов В. Антирадянська національна опозиція в УСРР в 20-ті рр.: погляд на проблему кризис архівні джерела // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 16–54.
- Архирейський Д., Ченцов В. Більшовики проти соціалістичних партій: репресивні аспекти політичної боротьби 1920-х рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 19–49.
- Архирейський Д., Ченцов В. Влада та селянство в Україні у 20-ті рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 87–127.
- Архирейський Д.В. Деякі проблеми дослідження українського антирадянського руху 20-х рр. ХХ ст.: [За матеріалами репресивних органів] // Наукові записки Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – К.; Бердянськ, 2002. – Вип. 46: Історичні науки. – С. 85–89.
- Архирейський Д.В., Ченцов В.В. Нестор Махно: нотатки на сторінках біографії // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 140–149.
- Афанасьев Ю.Н. Феномен советской историографии // Отечественная история. – 1996. – № 5. – С. 146–168.
- Ахматов Л. Українська контрреволюція на культурному і літературному фронті: Промова на процесі СВУ. – Х., 1930. – 48 с.
- Ашаренкова Н.Г. Вплив цензури на діяльність публічних бібліотек України (20–30-х рр. ХХ ст.) // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 93–102.
- Ашкенази М.Б. И было в те дни: Очерки, воспоминания / Послесл. Д. С. Лихачева. – Нижний Новгород: Волго-Вят. книжн. изд-во, 1991. – 173 с.
- Ашнин Ф.Д., Алпатов В.М. «Дело славистов»: 30-е годы / Ин-т мировой литературы РАН; Отв. ред. Н. И. Толстой. – М.: Наследие, 1994. – 285 с.
- Ашнин Ф.Д., Алпатов В.М., Насилов Д.М. Репрессированная тюркология / Ин-т востоковедения РАН. – М.: Восточная литература, 2002. – 296 с.

Б

- Бабенко Л.Л.* Віктор Дмитрович Юркевич: [Історик] // Зневажена СЛЮ / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 556–564.
- Бабенко Л.Л.* ВУНК–НКВС: реалізація тактики церковних розколів на початку 20-х років ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 120–136.
- Бабенко Л.Л.* ДПУ проти священика Василя Зеленцова // Історична пам'ять: Наук. зб. – Полтава, 2002. – № 1–2. – С. 119–122.
- Бабенко Л.Л.* Митрополит Володимир (В. О. Романюк): етапи конфлікту з радянською політичною системою // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 175–188.
- Бабенко Л.Л.* Радянські спецслужби про українські голодомори 20–40-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 22–23. – С. 304–317.
- Бабенко Л.Л.* Протестантські громади Буковини: репресії та переслідування 40–50-х років ХХ ст. // Краєзнавство. – 2005. – № 1–4. – С. 78–83.
- Бабенко-Вудбери В.* Обратно к врагам: Автобиографическая повесть. – К.: Видавничий дім «КМ Academia», 2003. – 337 с.
- Бабий А.А., Кириллов В.М., Кузовкин Г.В. и др.* «Возвращенные имена»: Программа и проблемы реализации // Вопросы истории. – 2005. – № 1. – С. 24–40.
- Бабий Яр.* Книга памяти / Сост. И. М. Левитас. – К.: Изд-во «Сталь», 2005. – 570 с.
- Бабий Яр.* Спасители и спасенные / Сост. И. М. Левитас. – К.: Изд-во «Сталь», 2005. – 576 с.
- Бабко Ю.В., Білокобильський І.О.* Микола Олексійович Скрипник. – К.: Політвидав України, 1967. – 202 с.
- Бабков В.В., Саканян Е.С.* Николай Владимирович Тимофеев-Ресовский, 1900–1981 / Отв. ред. Б. С. Соколов; Ин-т истории естествознания и техники им. С. И. Вавилова РАН. – М.: Памятники ист. мысли, 2002. – 672 с.
- Бабченко М.Ф.* Остаточно викорчувати і розгромити троцькістсько-бухарінські і буржуазно-націоналістичні недобитки та повністю ліквідувати наслідки шкідництва в органах юстиції // Революційне право. – 1938. – № 15. – С. 1–6.
- Бабюх В.А.* Військова цензура 1920–1930-х рр. як один із напрямків контролю за інформацією // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 87–97.
- Бабюх В.А.* Євген Олександрович Загоровський: [Історик] // Зневажена СЛЮ / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 196–202.
- Бабюх В.А.* Попередній цензурний контроль друкованих видань в 1920-х – 1930-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 29, ч. 2. – С. 302–317.
- Бабюх В.А.* Поширення політичних анекдотів у контексті реакції населення на суспільні процеси 20–30-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 78–89.
- Бабюх В.А.* Регламентація використання архівних матеріалів в контексті створення системи політичної цензури в Україні (1920–1930-ті рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 139–151.
- Багрянний І.* Ганьба рабовласникам. – Б. м.: Спец. комісія при ЦК УРДП, 1955. – 13 с.
- Багрянний І.* Сад Гетьманський: Роман. – К.: Дніпро, 1992. – 528 с.
- Багрянний І.* Свідчення слідчому ДПУ УРСР 10/III т. Герсенському // Розбудова держави. – 1995. – № 1. – С. 61–64; № 2. – С. 16–29.
- Багрянний І.* Українська література й мистецтво під комуністичним московським терором // Сучасність. – 1994. – № 11. – С. 13–23.

Багрянний І. Чому я не хочу вертатись до СРСР. – Winnipeg; Map.: Комітет українців Канади, 1946. – 40 с.

Багрянний І. Чому я не хочу повертатись до ССРСР? // Українська культура. – 1992. – № 1. – С. 8–11.

Багрянний І.П. Людина біжить над прірвою: Роман. – К.: Укр. письменник, 1992. – 320 с.

Баделін В.И. Золото церкви: Исторические очерки и современность. – Иваново: Экологический вестник, 1993. – 240 с.

Бажан М. До кінця розгромити і викоринити рештки буржуазно-націоналістичної ідеології. – К.: Укрполітвидав, 1947. – 20 с.

Бажан М. Под знаком Леся Курбаса: [Спогади] // Вопросы литературы. – 1983. – № 9. – С. 128–170.

Бажан Н. Леся Курбас и Всеволод Мейерхольд // Театральная жизнь. – 1993. – № 10. – С. 14.

Бажан О., Іващенко С. Події 1932–1933 років за матеріалами фонду контрольної комісії Робітниче-селянської інспекції: Матеріали наук.-практ. конф.: «Голод 1932–1933 років на Полтавщині: До 60-річчя трагедії». – Полтава, 1993. – С. 70–73.

Бажан О., Лошицький О. Апогей «великого терору» на Одещині (1937–1938 рр.) // Юго-Запад. Одесика: Ист.-краевед. научн. альманах. – Одесса: Optimum. – Вып. 3. – С. 163–173.

Бажан О., Ситник А. Доля спадкового правознавця: [Г. Александренко] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 7. – С. 312–317.

Бажан О.Г. 1937 рік на Київщині у світлі нових архівних джерел // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 136–143.

Бажан О.Г. Биківня: в зоні особливого мовчання // Злочин. – Мельбурн; К., 2003. – С. 313–348.

Бажан О.Г. Боротьба з інакодумством в Україні в 50–80-х рр. / VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 338–339.

Бажан О.Г. Гамівна сорочка тоталітаризму // Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Наукові записки. – К., 2001. – Ч. 1. – С. 129–131.

Бажан О.Г. «Генеральний погром» 1972–1973 років в Україні у світлі нововіднайдених документів спецслужб // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) – Вінниця, 2002. – С. 92–96.

Бажан О.Г. Гнівний виклик тирану: До 30-річчя виходу в світ книги В. Чорновола «Лихо з розуму» // Об'єднання українців у Польщі. Український альманах. – Варшава, 1997. – С. 145–147.

Бажан О.Г. Громадський рух за легалізацію УГКЦ в Україні в 1960–1980-х роках // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 174–193.

Бажан О.Г. Депортації народів Криму в роки Другої світової війни через призму документів радянських спецслужб // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 155–167.

Бажан О.Г. Дисидентство в УРСР: Спроба дефініції // Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Магістеріум. – Вип. 7: Історичні студії. – К., 2001. – С. 23–33.

Бажан О.Г. Дисидентство як вияв кризи тоталітарної системи в 60–80-х роках: Матеріали VI Всеукр. наук. конф. з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993. – С. 296–297.

Бажан О.Г. Дисидентський рух на Дніпропетровщині в 1960–80-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 8. – С. 326–332.

Бажан О.Г. До питання про опозиційний рух в середовищі російської православної церкви в Україні в 1950–1980-х рр. // Історія релігії в Україні: Праці X міжнарод. наук. конф. – Кн. I. – Львів, 2000. – С. 52–56.

Бажан О.Г. «Доба великого терору» в Україні: механізм реалізації // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 29. – С. 116–129.

Бажан О.Г. Донбас в історії дисидентського руху в Україні // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 19. – С. 234–241.

Бажан О.Г. Дослідження проблем дисидентського руху в Україні в сучасній зарубіжній та вітчизняній історіографії // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 520–529.

Бажан О.Г. Жива історія про український голокост 1932–1933 років // Краєзнавство. – 2005. – № 1–4. – С. 118–122.

Бажан О.Г. З історії дисидентського руху на Півдні України в 1960–1980-х роках // Історія Півдня України від найдавніших часів до сучасності: проблеми національного, політичного, соціального, економічного, технічного, правового, релігійного та культурного розвитку: Зб. наук. праць. – Миколаїв; Одеса, 1999. – Ч. 2. – С. 204–210.

Бажан О.Г. З числа «небажаних осіб»: [Скульптор І. Гончар] // Краєзнавство. – 1994. – № 1–2. – С. 31–33.

Бажан О.Г. Зовнішні чинники формування ідеології дисидентства в Україні в другій половині 50–80-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 364–384.

Бажан О.Г. Зовнішньополітичні акції СРСР у 50–80-ті рр. та їх вплив на розвиток опозиційного руху в Україні // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 515–524.

Бажан О.Г. Зростання невдоволення серед українського робітництва як один з факторів формування опозиції радянському тоталітаризму в 60–80-х роках (на матеріалах Півдня України) // Розбудова держави. – 1996. – № 2. – С. 32–35.

Бажан О.Г. Зусилля української інтелігенції по збереженню і розвитку національної мови та культури в 1960–1970-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 11. – С. 433–439.

Бажан О.Г. Індустрія знищення інакодумства в Україні (кінець 1950-х – 1980-ті рр.) // Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Наукові записки. Т. 18: Історичні науки. – К., 2000. – С. 74–80.

Бажан О.Г. Кримськотатарський національний рух (друга половина 40-х – початку 90-х років) // Кримські татари 1944–1994 рр. Статті. Документи. Свідчення очевидців. – К., 1995. – С. 17–69.

Бажан О.Г. Кримськотатарський національний рух у 1950–1980-х рр. За документами КДБ // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 4. – С. 126–140.

Бажан О.Г. «...Мене називають сучасним Кочубеєм». Нотатки на полях політичної біографії В. Ю. Маланчука // Літературна Україна. – 1993. – 2 грудня.

Бажан О.Г. Методологічні проблеми у вивченні історії дисидентського руху в Україні в другій половині 1950–1980-х років // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К., 2005. – Вип. 8. – С. 296–303.

Бажан О.Г. Міжнародні кампанії по дотриманню прав людини в Україні в 1960–1980-х рр. і реакція на них з боку партійно-державного керівництва СРСР // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 538–548.

Бажан О.Г. Одеса в історії українського правозахисного руху 60–80-х рр. // Одесі-200: Матеріали міжнарод. наук. конф. – Одеса, 1994. – С. 90–93.

Бажан О.Г. Опозиційний рух в Україні в 50–80-х роках у світлі архівно-слідчих справ // Архівно-слідчі справи репресованих: науково-методичні аспекти використання. – К., 1998. – С. 56–60.

Бажан О.Г. Опозиційний рух в Україні в умовах системної кризи СРСР // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 189–199.

Бажан О.Г. Основні течії в єврейському національному русі у 1960–1980-х роках // Києво-Могилянська академія. Наукові записки. Т. 27: Історичні науки. – К., 2004. – С. 56–58.

Бажан О.Г. Особливості національного культурного життя в Українській РСР в останній період «Сталінщини» // Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Магістеріум. Історичні студії. – К., 2004. – С. 44–49.

Бажан О.Г. П. В. Рубан в історії українського національно-визвольного руху 60–80-х років ХХ ст. // Краєзнавство. – 2001. – № 1–4. – С. 140–142.

Бажан О.Г. Переслідування інакодумства в Українській РСР в другій половині 1960-х рр. // Проблеми історії України:

- Факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 454–464.
- Бажан О.Г.* Переслідування інакодумства в Центральній Україні у 60–80-х рр.: загальні тенденції та характерні особливості // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 422–432.
- Бажан О.Г.* Переслідування інакодумства на Житомирщині в другій половині 50-х – 80-х рр.: [За матеріалами державних, відомчих архівів та самвидаву] // Житомирщина крізь призму століть: Наук. збірник. – Житомир, 1997. – С. 91–93.
- Бажан О.Г.* Переслідування православних священників в Україні в першій половині 80-х рр.: Матеріали III Полтавської наук. конф. з історич. краєзнавства. – Полтава, 1994. – С. 137–139.
- Бажан О.Г.* Поклик Петра Рубана // Реабілітовані історією. Сумська область. У 3-х кн. – Суми: ВВП «Мрія-1», 2005. – С. 556–560.
- Бажан О.Г.* Політико-правові засади карально-репресивної політики в Україні другої половини 1950-х – 1980-х років // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України; Відп. ред. В. Смолій. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2002. – Вип. 6: Зб. наук. праць на пошану С. В. Кульчицького. – С. 500–506.
- Бажан О.Г.* Політичні репресії проти віруючих Української греко-католицької церкви в 1960–1980-х роках XX ст. // Історія релігій в Україні: Матеріали IX Міжнародної конф. – Львів, 1999. – С. 11–14.
- Бажан О.Г.* Половинчатість і незавершеність політики десталінізації в Україні (друга половина 1950-х – початок 1960-х рр.) // Істор. журнал. – 2004. – № 1/2 – С. 18–26.
- Бажан О.Г.* Посіяв бурю...: До 30-річчя з дня виходу в світ праці І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» // Слово і час. – 1995. – № 11–12. – С. 37–40.
- Бажан О.Г.* Проблеми взаємовідносин партійно-радянського керівництва і літературно-мистецької інтелігенції в Україні в 1960–1980-х рр. // Краєзнавство. – 2000. – № 1–2. – С. 219–228.
- Бажан О.Г.* Процес десталінізації в Україні (друга половина 50-х – початок 60-х рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 469–480.
- Бажан О.Г.* Процес десталінізації та зміни в діяльності карально-репресивних органів в Україні (50–60-ті рр. XX ст.) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України; Відп. ред. С. Кульчицький. – К., 2003. – Вип. 8: Спеціальний. – С. 435–444.
- Бажан О.Г.* Прошу термінового втручання: До 30-річчя виходу в світ роману О. Гончара «Собор» // Кур'єр Кривбасу. – 1998. – № 8. – С. 98–102.
- Бажан О.Г.* Реабілітаційні процеси в Україні в 50-х – на початку 60-х років XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 421–436; // З непереможною правдою життя: Зб. наук. праць. – К., 2004. – С. 421–436.
- Бажан О.Г.* Ресталінізація в Україні другої половини 1960-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 20–21. – С. 648–662.
- Бажан О.Г.* Рецидиви терору в хрущовську відлигу // Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Наукові записки. – Т. 20: Історичні науки. – Ч. 2. – С. 28–36.
- Бажан О.Г.* Розділяючи на «чистих» і «нечистих»: Заходи владних структур України по обмеженню впливу окремих релігійних конфесій і течій та реакція на них з боку кліру і віруючих в 60–80-х роках // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 218–234.
- Бажан О.Г.* Розробка проблем української бібліографії в умовах політичної цензури 60-х – першої половини 80-х рр. // Бібліотеки у розвитку історичної науки в Україні: Тези наук. конф. – К., 1994. – С. 8–9.
- Бажан О.Г.* «Самвидав» як засіб поширення об'єктивної інформації про Україну в 60–80-х роках // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 357–364.
- Бажан О.Г.* Силові методи подолання еміграційних настроїв серед єврейського населення в Україні в 60–70-х роках // Єврейська історія та культура в Україні: Матеріали конф. – К., 1996. – С. 12–15.

Бажан О.Г. Слуга, або Фрагменти життя генерала Серова // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 229–240.

Бажан О.Г. Статистика політичних репресій в УРСР у дзеркалі архівних джерел // Краєзнавство. – 2003. – № 1–4. – С. 106–109.

Бажан О.Г. Український національно-визвольний рух (друга пол. 1950-х – 1980-і рр.: основні течії, географія, система репресій) // «Українська історична наука на порозі XXI століття»: Міжнарод. наук. конгрес: Доповіді та повідомлення. – Чернівці, 2001. – Т. 1. – С. 155–159.

Бажан О.Г. Форми і методи репресивної політики радянської влади на Сумщині в 1920 – початку 1930-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 98–119.

Бажан О.Г. Формування ідеології та правової бази для переслідування інакодумства в Україні в другій половині 1950–1970-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 144–158.

Бажан О.Г. Шістдесятники в літературно-мистецькому житті України (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.) // Актуальні проблеми історії та культури України. Зб. наук. праць. – Ч. II. – Миколаїв; Одеса, 2000. – С. 84–89.

Бажан О.Г., Войналович В.А. Війна проти власного народу: [І. Леплевський] // Літературна Україна. – 1993. – 29 липня.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. «Нас повинно об'єднати служіння народів»: [Пам'яті патріарха Київського і всієї Руси України Володимира] // Літературна Україна. – 1995. – 10 серпня.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Випробування вірою. Боротьба за реалізацію прав і свобод віруючих в Україні в 1950–1958-і рр. – К., 2000. – 320 с.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Історія під пресом ідеології: Українська історична наука на порозі XXI століття // Харківський історіографічний збірник. Вип. 2. – Х., 1997. – С. 203–230.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Опозиція в Україні (друга половина 1950-х – 1980-ті рр.). – К., 2000. – 616 с.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Правда про «справу Віктора Погужальського» або Хто і чому здійснив підпал Державної пуб-

лічної бібліотеки АН УРСР // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 177–185.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Тернистим шляхом правди: [Ф. П. Шевченко]: Матеріали наук.-прак. конф. «Дунаєвщина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій». – К., 1997. – С. 223–227.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Український національний рух: основні тенденції і етапи розвитку (кінець 1950-х – 1980-і рр.). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2000. – 232 с.

Бажан О.Г., Данилюк Ю.З., Рубльов О.С. Історія під пресом ідеології: Вступна стаття // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАНУ. – К., 2005. – С. 3–74.

Базалєєв В.І. Чисельність та склад інтелігенції в Україні в 20-і рр. XX ст. // Збірник наук. праць Харківського держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. Серія: Історія та географія. – Х., 2002. – Вип. 11. – С. 16–24.

Базилевський В. Від катастрофи — до ренесансу // Київ. – 1990. – № 7. – С. 103–105.

Базікання замість справжньої боротьби з буржуазними націоналістами: [Наркомос УРСР] // Комуніст. – 1937. – 16 вересня.

Байтальський М. Троцкисты на Колыме (1937 г.) // Минувшее: Исторический альманах. – 2. – М.: Прогресс: Фенікс, 1990. – С. 345–357.

Бакулин В.И., Лейбович О.Л. Рабочие, «спецы», партийцы: [О социальных истоках «великого перелома»] // Рабочий класс и современный мир. – 1990. – № 6. – С. 98–110.

Балабольченко А. «СВУ»: суд над переконаннями. – К.: Кобза. – 1994. – 114 с.

Балабольченко А. Всеволод Голубович і «справа УПРС». – К., 1993. – 55 с.

Балабольченко А. Кривавий верлібр: Про кримінальну справу і трагічну долю Л. М. Старицької-Черняхівської // Вітчизна. – 1990. – № 1. – С. 112–119.

Баландин Р. «Клубок» вокруг Сталина. Заговоры и борьба за власть в 1930-е годы. – М.: Вече, 2003. – 381 с.

Баландин Р. Заговоры и борьба за власть. От Ленина до Хрущева. – М.: Вече, 2003. – 480 с.

Баландин Р., Московченко Н. Дело врачей 1953 г. // Слово: В мире книг. – 1989. – № 9. – С. 15–19.

Баландюк М. Дорога смерті: Чортківська тюрма — Вінниччина — Умань // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. — Вінниця: Велес, 2002. — С. 84–87.

Балдаев Д.С. Татуировки заключенных: Скопированные и собранные ветераном МВД СССР Балдаевым Д.С. с 1948 по 2000 г.: Из личного собрания автора / Под ред. А. М. Судачкова. — СПб.: Лимбус-Пресс, 2001. — 168 с.

Балицкий В. Десять лет борьбы с контрреволюцией на Украине // Известия. — 1927. — 18 декабря.

Балицкий В.А. Десять років боротьби з контрреволюцією // Пролетарська правда. — 1927. — 18 грудня.

Балязин В.Н. Профессор Александр Чаянов. — М.: Агропромиздат, 1990. — 304 с.

Бандера С. З москалями нема спільної мови // Державність. — 1992. — № 4. — С. 41–42.

Баран В. Влада і церква: з історії взаємин у 1945–1965 рр. // Сучасність. — 1995. — № 5. — С. 113–128.

Баран В. Десталінізація в Україні: Перша спроба // Сучасність. — 1995. — № 11. — С. 106–117.

Баран В. Україна 1950–1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. — Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996. — 447 с.

Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і). — К.: Видав. дім «Альтернативи», 1999. — 304 с.

Баран В.К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953–1985 рр. — Львів: МП Свобода, 1992. — 124 с.

Барановський Ю. Покровителі буржуазних націоналістів: [У шкільних та земельних органах Щорсівського р-ну Чернігівської обл.] // Більшовик. — 1937. — 17 вересня.

Барановський Ю. У відділі мистецтв приховують буржуазних націоналістів: [м. Чернігів] // Більшовик. — 1937. — 5 вересня.

Баранченко В.Є. Юрій Петрович Гавен (Я. Е. Дауман). — Сімферополь: Таврія, 1972. — 88 с.

Барбон М. «Кривавий протест»: [Зі споминів колишнього політ'язня Норильських гулагів] // Розбудова держави. — 1995. — № 11. — С. 58–64; № 12. — С. 55–56.

Барбон М. Биківня — давно, учора, сьогодні // Українське слово. — 1995. — № 29. — С. 13.

Барбон М.В. У Норильському концтаборі // Укр. істор. журнал. — 1995. — № 5. — С. 134–136.

Барсуков Н. Провал «антипартийной группы»: Июньский пленум ЦК КПСС 1957 г. // Коммунист. — 1990. — № 8. — С. 98–108.

Басманов М.И. В обзоре реакции: троцкизм 30–70-х гг. — М.: Политиздат, 1979. — 271 с.

Бастрыкин А.И., Громцева О.Ф. Тени исчезают в Смольном: Убийство Кирова / Рос. правовая акад. Северо-Западный филиал. С.-Петербург. юридический ин-т. — СПб.: Европейский дом, 2001. — 380 с.

Батурицкий Д. Программа капиталистической реставрации: [О кондратьевщине] // На аграрном фронте. — 1930. — № 11, 12. — С. 35–43.

Батюк В., Евстафьев Д. Первые заморозки. Советско-американские отношения в 1945–1950 гг. — М.: Рос. научный фонд, 1995. — 221 с.

Батюк В., Савчин М., Сеньків М. Тернистий шлях Бартоломія Копача: [Діяч КПЗУ] // Знання та праця. — 1989. — № 10. — С. 8–9.

Бахтін А. Діяльність місцевих органів влади Півдня України під час здійснення колективізації (1928–1930-і рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. — К., 2005. — Вип. 30. — С. 128–136.

Бацаев И.Д. Особенности промышленного освоения Северо-Востока России в период массовых политических репрессий (1932–1953). Дальстрой. — Магадан: СВКНИИ ДВО РАН, 2002. — 217 с.

Бачинский П., Табачник Д. Гибель премьера: Версии и факты: [А. П. Любченко] // Радуга. — 1990. — № 2. — С. 79–98.

Бачинский П.П., Сергиенко А.А. Эммануил Ионович Квиринг. — К.: Политиздат Украины, 1989. — 197 с.

Бачинский П.П., Табачник Д.В. Афанасий Петрович Любченко // Вопросы истории. — 1990. — № 12. — С. 60–75.

Бачинський П.П. Панас Петрович Любченко. — К.: Політвидав України, 1970. — 144 с.

- Бевз Т.А.* Між романтизмом і реалізмом: [Сторінки історії УПСР]. – К.: Ін-т політичних та етнонаціональних досліджень НАНУ, 1999. – 272 с.
- Без грифа «Секретно» / Авт.-сост. И. Н. Кузнецов. – Минск: БГЭУ, 1997. – 176 с.
- Без строку давності: До 60-річчя «викриття» органами НКВС «Військово-фашистської змови у Червоній Армії» / Публ.: С. Кокіна, О. Пшеннікова // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 135–168; 1998. – № 1/2. – С. 135–173; 1999. – № 1/2. – С. 169–207; 2000. – № 2/4. – С. 113–128.
- Безансон А.* Війна більшовиків проти селян // Всесвіт. – 1993. – № 9/10. – С. 128–132.
- Безбородов А.Б.* Феномен академического диссидентства в СССР: Учеб. пособие. – М., 1998. – 74 с.
- Беземський Б.* Ворожа наволоч в Одеському медінституті // Чорноморська комуна. – 1937. – 24 вересня.
- Безотосний М.* Україна в добу сталінщини: Історія опору. – К.: Ін-т політ. та етнонац. досліджень НАН України, 2002. – 128 с.
- Безотосний М.Т.* Історія України: Еволюція політичної системи України в 1920–30-і рр.: Конспект лекцій / Київ. Ін-т внутрішніх справ. – К.: Б. в., 1996. – 66 с.
- Безотосний М.Т.* Опір сталінізму в Україні (20–30-ті рр.) // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 2–3. – С. 97–103.
- Безуглий А., Гушинець Н.* Дві справи про неіснуючу шпигунську організацію // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 163–166.
- Безуглий А.І.* Репресії серед працівників цукрової промисловості Вінниччини у 30-і рр. ХХ ст. // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія. – Вінниця, 2002. – Вип. 4. – С. 129–132.
- Бек О.А.* Нове призначення: Роман. – К.: Дніпро, 1990. – 223 с.
- Белая книга. О депортации корейского населения России в 30–40-е годы. Кн. 1. – М.: Интерфакс, 1992. – 204 с.
- Белебега І.О.* Україна і комунізм: У 2-х кн. – Х.: Факт, 2003. – Кн. 2. – Ч. 3: Сталінізація України: 1924–1953. – 607 с.
- Белковец Л.П.* «Большой террор» и судьбы немецкой деревни в Сибири (конец 1920-х – 1930-е годы) / Междунар. Союз немецкой культуры. – М.: IVDK: Литературное агентство «Варяг», 1995. – 317 с.
- Белов В.* Незаживающая рана: [Про роки колективізації і розкуркулення: З додатком листів очевидців] // Наш современник. – 1989. – № 11. – С. 111–131.
- Белоконь С.И.* Следственные дела ЧК–ОГПУ–НКВД–КГБ как исторический источник // Тоталитаризм в России (СССР). 1917–1991: оппозиция и репрессии: Материалы науч.-практ. конф. – Пермь, 1998. – С. 38–42.
- Беломорско-Балтийский водный путь: (От замыслов до воплощения) / Сост., авт. предисл. и коммент. Ю. А. Дмитриев. – Петрозаводск, 2003. – 254 с.
- Беломорско-Балтийский канал имени Сталина: История строительства / Под ред. М. Горького, Л. Л. Авербаха, С. Г. Фирина. – М.: ОГИЗ, 1934. – 408 с.
- Беломорско-Балтийский канал имени Сталина: История строительства, 1931–1934 гг. / Под ред. М. Горького, Л. Авербаха, С. Фирина. – М.: ОГИЗ, 1998. – 616 с.
- Белоусов С.* На історичному фронті України: [Завдання ліквідації шкідництва в Ін-ті історії АН УРСР] // Комуніст. – 1937. – 22 серпня.
- Белтов Э.* Это нужно не мертвым — живым...: [Картотека матеріалів про незаконно репресованих у 30–50-ті роки, в т.ч. по Україні] / Литературная запись Г. Нехорошева // Книжное обозрение. – 1988. – № 25. – 17 июня.
- «Белые пятна» советской истории периода 20–30-х гг.: [Метод. рекомендации к лекциям] / Подгот. В. И. Яргульян. – Краснодар: Б.и., 1989. – 39 с.
- Бельський І., Зайкін С.* Політичні сліпці з облмісцевпрому // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 11 жовтня.
- Бениович Б.* Что происходит в Наркомлесе Украины: [Стиль работы руководителей Наркомата] // Лесная промышленность. – 1938. – 27 ноября.
- Бенько А.П.* Рождение ГУЛАГа на Украине и его первые жертвы. – К.: Днепродзержинск, 1993. – 12 с.
- Бербела В. М. К.* Вороний.: Над рядками неопублікованої біографії // Дніпро. – 1990. – № 9. – С. 109–118.
- Бердинских В.* Вятлаг: Учебное пособие. – Киров: Книга, 1998. – 320 с.

- Бердинских В.* Спецпоселенцы: Политическая ссылка народов Советской России. – М.: Новое лит. обозрение, 2005. – 768 с.
- Бердинских В.А.* История одного лагеря (Вятлаг). – М.: Аграф, 2001. – 463 с.
- Бережков В.И.* Испытания чекиста Бокия: Вечный революционер. – СПб.: ГИОРД, 1999. – 70 с.
- Бережков В.И.* Питерские прокураторы: Руководители ВЧК–МГБ, 1918–1954. – СПб.: Рус.-Балт. информ. центр БЛИЦ, 1998. – 279 с.
- Берекета Б., Краснодемський В.* Смітник на людських кістках // Голос України. – 1997. – 10 жовтня. – С. 1, 14.
- Беренштейн Л.Е.* Евреи и политические репрессии в СССР (20–80-е годы). – К., 1996. – 195 с.
- Беренштейн О.* Еліє Співак: життя, творчість, доля // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 3/4. – С. 21–29.
- Беренштейн О. М.* Талалаєвський: постать поета в інтер'єрі епохи // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 3/4. – С. 336–345.
- Берия:* Конец карьеры / Сост. и общая ред. В. Некрасова. – М.: Политиздат, 1991 – 416 с.
- Бернштейн М.* Благородні традиції: [Боротьба передових діячів української культури проти буржуазного націоналізму і низькопоклонства перед Заходом] // Дніпро. – 1947. – № 10. – С. 85–101.
- Беспощадно разоблачают и уничтожают врагов народа: [в системе «Донбассуголь»]* // Социалистический Донбасс. – 1938. – 8 августа.
- Бессмертных Р.* Русская политическая полиция: между законом и реальностью // Свободная мысль XXI. – 2002. – № 3. – С. 123–124.
- Бестужев-Лада И.* Была ли альтернатива сталинизму? // Политическое образование. – 1989. – № 3. – С. 39–47.
- Беляев М.* Богодухів: Трагедія 1933-го // Краєзнавство. – 1995. – № 1–4. – С. 46–49.
- Библиографический указатель изданий общества «Мемориал» (1988–1995)* / Сост.: Б. Беленкин, Е. Козлова, Е. Струкова; НИПЦ «Мемориал» при содействии Hans Bockler Stiftung и Heinrich Boll Stiftungen.V. (Германия). – М.: Мемориал, 1995. – 64 с.
- Биккенин Н.* Сцены общественной и частной жизни: [деятельность СМЕРШа] // Свободная мысль XXI. – 2000. – № 6. – С. 90–106; № 7. – С. 90–106.
- Бикова Т.* Массовый террор у період утвердження радянської влади в Криму (1918–1921 рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 437–464.
- Бикова Т.* «Червоний террор» в Криму (1917–1921 рр.) // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 3–41.
- Билокин С.* Механизм большевицкого насилия: Конспект исследований / Пер. с укр. Н. И. Жарких; Ин-т истории Украины НАНУ. – К., 2000. – 128 с.
- Бим-Бад Б.М.* Сталин: Исследование жизненного стиля. – М.: Изд-во УРАО, 2002. – 192 с.
- Биографические справки:* М. Н. Тухачевский, А. И. Корк, Э. И. Якир, И. П. Уборевич, В. К. Путна, Р. П. Эйдельман, В. М. Примаков, Б. М. Фельдман, Я. Б. Гамарник // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 4. – С. 70–73.
- Биструхін Г.С.* Діяльність спецпідрозділів органів державної безпеки у Великій Вітчизняній війні та використання їх досвіду в сучасних «гарячих точках» // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей / Редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 6. – С. 114–119.
- Бишарев О.Л.* Ученик Есенина: Жизнь, творчество, трагедия Ивана Приблудного (Овчаренко Я.П.). Забытые стихи поэта. – Донецк; Донбасс, 1989. – 129 с.
- Білан А.* Жити в контексті світовому: [Про Євгена Сверстюка] // Українська культура. – 1992. – № 5. – С. 16.
- Білас І.* Інсинуації радянських репресивних органів в Україні та залучення населення до співпраці: [20–50 рр.] // Сучасність. – 1994. – № 7–8. – С. 101–112.
- Білас І.* Комуністична партія, НКДБ, Максим Рильський і служба безпеки організації українських націоналістів // Літературна Україна. – 1994. – № 17–18.
- Білас І.Г.* Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2-х т. – К.: Либідь: Військо України, 1994. – Кн. 1. – 422 с.; Кн. 2. – 428 с.

Білаш Т. Кондратівщина і правий ухил // Шляхи соціалістичної реконструкції сільського господарства. – 1930. – № 9–10. – С. 124–139.

Білецький Л.Т. Основи української літературно-наукової критики. – К.: Либідь, 1998. – 408 с.

Білецький О. Боротьба з ворожими течіями в українській літературі // Київська правда. – 1946. – 2 жовтня.

Білий В. УПА на Київщині: Відверта розповідь колишнього офіцера КДБ // Столиця. – 2000. – 24 червня. – С. 10.

Билинський А. В концтаборах СРСР 1944–1955: Спогади і спостереження. – Мюнхен–Чикаго: Орлик, 1961. – 379 с.

Біллей В. Як я розкопував жертви Биківні власними руками: Спогади // Столиця. – 1999. – 18–20 травня. – С. 1, 5.

Білобровець О. Поляки Володарщини в роки репресій // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 80–83.

Білодід О.І. Про Макаренка М.О. // Археологія. – 1989. – № 1. – С. 120–131.

Білодід О.І., Кіркевич В.Г. Довга дорога до храму мудрості: [М. О. Макаренко] // Україна. – 1988. – № 7. – С. 11–14.

Білокінь С. «Архітектура Всесвіту» Миколи Касперовича // Образотворче мистецтво. – 2004. – № 1. – С. 52–56.

Білокінь С. Автобіографія Василя Стуса // Філософська і соціологічна думка. – 1990. – № 2. – С. 105–106.

Білокінь С. Агатангел Кримський і книга: [Кримський А.Є.] // Наука і культура: Україна 1981. – К., 1982. – С. 317–323.

Білокінь С. Апостол чистої правди: [В. Марченко] // Слово і час. – 1991. – № 1. – С. 24–26.

Білокінь С. Архівіст В. Міяковський // Архівна та бібліотечна справа в Україні доби Визвольних змагань: Зб. наук. праць. – К., 1998. – С. 213–222.

Білокінь С. Більшовизм: механіка тотального винищення населення // Сучасність. – 1998. – № 4. – С. 58–89; № 5. – С. 71–95.

Білокінь С. Велетень мистецтвознавства: [С. А. Таранущенко] // Пам'ятки України. – 1989. – № 3. – С. 12–18; Репресоване «Відродження». – С. 332–345.

Білокінь С. Видатний український бібліограф Яр. Стещенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – К., 1999. – Вип. 2. – С. 53–64.

Білокінь С. Винищення українського духівництва у 1930-х роках // II Міжнарод. конгрес українців: Доповіді і повідомлення. Історія. Ч. II. – Львів, 1994. – С. 81–85.

Білокінь С. Виступ на Всеукраїнському форумі антикомуністичного антиімперського фронту 21 лютого 1993 року // Православний вісник. – 1993. – № 1–3. – С. 71–72.

Білокінь С. Відозва С. Білоконя до Генерального прокурора України М. О. Потебеняка // Слово. – 2000. – Ч. 1(96). – С. 4–5; Визвольний шлях. – 2000. – Кн. 2 (623). – С. 101–110; Персонал. – 2003. – № 1. – С. 20–25.

Білокінь С. Відоме — невідоме. Коли загинув Михайло Бойчук // Культура і життя. – 1989. – 5 березня.

Білокінь С. Вірний сталінець Ленін: Невідомі документи // Літературна Україна. – 1995. – 28 вересня.

Білокінь С. Влада і духівництво: Революція і громадянська війна // Нариси історії української інтелігенції (перша пол. ХХ ст.): У 3-х кн. – К., 1994. – Кн. I. – С. 122–129, 131–132; Посилення антирелігійної політики держави // Там само. – Кн. II. – С. 44–57.

Білокінь С. Володимир Міяковський, 1888–1972 // Вісті УВАН. – Нью-Йорк, 2000. – Ч. 2. – С. 201–267.

Білокінь С. Гіркий спогад про П. А. Кульженко // Пам'ятки України. – 1998. – Ч. 1. – С. 134–148.

Білокінь С. Голодомор в Україні у ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук. конф. – Будапешт; Ужгород, 2003. – С. 80–100.

Білокінь С. Голодомор і становлення «соціалістичного реалізму» в мистецтві // Образотворче мистецтво. – 2003. – № 2. – С. 40–43.

Білокінь С. Голодомор і становлення соцреалізму як «творчого методу» // Сучасність. – 2003. – № 7–8. – С. 98–110.

Білокінь С. Голодомор та інші механізми терору // Голодомор 1932–1933 років як величезна трагедія українського народу: Матеріали Всеукр. наук. конф., Київ, 15 листопада 2002 р. – К.: МАУП–МКА, 2003. – С. 91–98; Персонал. – К., 2002. – № 12. – С. 17–21.

Білокінь С. Джерелознавчі проблеми вивчення слідчих справ НКВД // Розбудова держави. – 1992. – Ч. 6. – С. 29–37; Проблеми історії України. – К.: Наукова думка, 1994. – Вип. 3. – С. 90–101.

Білокінь С. Дитячі та юнацькі роки Михайла Бойчука // Українське мистецтво. – К., 2003. – № 1. – Весна. – С. 57–60.

Білокінь С. Доля української національної аристократії // Генеза. – К., 1996. – Кн. 1. – С. 132–148.

Білокінь С. Доля членів Центральної Ради в СРСР // Визвольний шлях. – 2000. – Кн. 1 (622). – С. 14–26.

Білокінь С. Дослідження історії УАПЦ (1921–1930-ті роки) у незалежній вітчизняній та зарубіжній історичній літературі // Україна ХХ ст.: Зб. статей. – К., 1993. – С. 86–106.

Білокінь С. Другий після Нарбута: [Ол. Лозовський] // Україна. – 1989. – № 5. – С. 16–17.

Білокінь С. Життя і смерть Алли Горської // Розбудова держави. – 1992. – Ч. 4. – С. 45–55; Образотворче мистецтво. – 1992. – Ч. 4. – С. 10–14.

Білокінь С. З розповідей у Патріарших покоях: [Спогади Є. Б. Матвеева, лютий 1995] // Україна: Наука і культура. – 1999. – Вип. 30. – С. 344–348.

Білокінь С. Завещание Михаила Старицкого // Радуга. – 1970. – № 1. – С. 168–172.

Білокінь С. Загибель о. Александра Глаголева: Спостереження джерелознавця // Лаврський альманах. – К., 2004. – Вип. 12. – С. 43–45.

Білокінь С. Закоханий у вроду слів. – К., 1990. – 53 с.

Білокінь С. З-під неправди: [Про видатного українського художника М. Бойчука] // Україна. – № 9. – С. 10.

Білокінь С. Із родини велетнів: [Старицька-Черняхівська Л.М.] // Українська мова і література в школі. – 1989. – № 1. – С. 20–23; Літературна панорама. – К., 1989. – С. 227–236; Українка в світі. – Торонто, 1991. – Ч. 1–3. – С. 17–22; Ч. 4–6. – С. 22–24; Ч. 7–9. – С. 5–9.

Білокінь С. Із старого листування: [Меркурій Сергійович Гіляров, 1912–1985] // Ханенківські читання. Вип. 4: Матеріали наук.-практ. конф. – К.: Кий, 2002. – С. 44–62.

Білокінь С. Із старого листування: Віктор Олександрович Романовський (1890–1971 рр.) // Спеціальні історичні дисцип-

ліни: Питання теорії та методики. Зб. наук. праць. Число 11, ч. 2. – К., 2004. – С. 84–120.

Білокінь С. Із часу, що закривавився // Доброокий: Спогади про І. Світличного. – К., 1998. – С. 305–313.

Білокінь С. Індивідуальний терор // Політичний терор і тероризм в Україні ХІХ–ХХ ст.: Історичні нариси. – К.: Наукова думка, 2002. – С. 208–217.

Білокінь С. Комуністичне насильство з погляду адміністрації СРСР // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 24–29.

Білокінь С. Краєзнавець і патріот Батурина Василь Різниченко // Матеріали наук.-практ. конф. «Видатні діячі Батуринського краю», присвяч. 230-й річниці з дня народ. П. І. Прокоповича (2–3 червня 2005 р.). – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2005. – С. 106–120.

Білокінь С. Культурно-національне життя України 1917–1941 рр. і державний масовий терор // Україна: Національна ідея. Матеріали міжнарод. наук. конф., 23 квітня 2002 р. – К., 2003. – С. 672–685.

Білокінь С. Масовий терор і голодомори як втілення протиевгенічної політики більшовиків // Голод-геноцид 1933 року в Україні: Історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків: Міжнарод. наук.-теорет. конф., Київ, 28 листопада 1998 р.: Матеріали. – К.; Нью-Йорк: М. П. Коць, 2000. – С. 63–83.; Держави, суспільства, культури: Схід і Захід: Зб. на пошану Яр. Пеленського. – Нью-Йорк: Вид-во Росс, 2004. – С. 103–122.

Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917–1941 рр.): Джерелознавче дослідження. – К., 1999. – 447 с.

Білокінь С. Матеріали до бібліографії Бориса Тена // Жадань і задумів неспокій. – К., 1988. – С. 488–538.

Білокінь С. Машина тотального знищення: Штатний розпис НКВД УССР на 1 січня – 31 грудня 1937 р. // Вечірній Київ. – 1997. – 21 серпня; Персонал. – 2002. – № 11. – С. 31; 2003. – № 1. – С. 26–30; № 2. – С. 10–16.

Білокінь С. Межи Сціллою й Харибдою: [Обставини загибелі М. Бойчука] // Образотворче мистецтво. – 2003. – Ч. 4. – С. 8–15.

Білокінь С. Механізм масового винищення людей за більшовиків // Генеза. – К., 1998. – Т. 1–2. – С. 126–133.

Білокінь С. Механізми державного масового терору в історичній практиці СРСР // Плав'юк Микола. Україна — життя моє. — К.: Вид-во ім. О. Теліги, 2002. — Т. 3. — С. 591–610.

Білокінь С. Механіка державного масового терору в Україні // Записки наукового т-ва ім. Т. Шевченка. Т. 238: Праці істор.-філософ. секції. — Львів, 1999. — С. 254–347.

Білокінь С. Микола Зеров // Письменники Радянської України. — К., 1989. — С. 35–64.

Білокінь С. Микола Зеров і книга // Книжник. — 1990. — № 1. — С. 10–19.

Білокінь С. Мистецтвознавець, етнограф: [С. А. Таранушенко] // Народна творчість та етнографія. — 1969. — № 6. — С. 67–69.

Білокінь С. Мистецтвознавча діяльність Є. Ю. Спаської // Народна творчість та етнографія. — 1983. — № 6. — С. 64–67.

Білокінь С. Мріями сповнене життя: минуло 90 років з дня народження Василя Сідляра: [Український художник, репресований у 30-ті рр.] // Культура і життя. — 1989. — 9 квітня.

Білокінь С. Музей України: Збірка П. Потоцького: Дослідження і матеріали. — К., 2006. — 476 с.

Білокінь С. На зламах епохи: Спогади історика. — Біла Церква: О. Пшонківський, 2005. — 336 с.

Білокінь С. На полицях спецфондів у різні роки // Слово і час. — 1990. — № 1. — С. 69–76.

Білокінь С. «Надто далеко Ви заїхали...»: [Про Аллу Цівчинську] // Родинне вогнище Зерових. — К.: Гелікон, 2004. — С. 58–68.

Білокінь С. Нарбутівський збірник // Збереження історико-культурних надбань Глухівщини: Матеріали II наук.-практ. конф., 17 квітня 2003 р. — Глухів, 2003. — С. 76–85.

Білокінь С. Нарком // Сторінки історії УРСР. — К., 1990. — С. 357–367.

Білокінь С. Начерк історії Київської митрополії 1920–1927 років // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей. — К.: Ін-тут історії України НАНУ, 2004. — Вип. 7. — С. 351–367.

Білокінь С. Нескорена Берегиня: Жертви московсько-комуністичного терору ХХ століття. — Торонто; Львів: Піраміда, 2002. — С. 108–110.

Білокінь С. НКВС і Українська автокефальна православна церква (з історії судових процесів у 30-х рр.) // Церква і національне відродження. — К., 1993. — С. 102–117.

Білокінь С. Нові дослідження комуністичних репресій (на Київщині) // АНТ. — 2000. — № 4–6. — С. 132–135.

Білокінь С. О. Лозовський: (Лозовський Лесь [О.К.]) // Український календар. — Варшава, 1980 [1979]. — С. 88–90.

Білокінь С. Останні роки життя Федора Ернста // Київ і кияни: Матеріали щорічної наук.-практ. конф. — К.: Кий, 2005. — Вип. 5. — С. 173–188.

Білокінь С. Останні тижні Михайла Бойчука // Розбудова держави. — 1992. — Ч. 7. — С. 52–62.

Білокінь С. Пам'яті великого Патріарха: (Володимир [Романюк]) // Інформаційний бюлетень Місійного відділу Української Православної церкви Київського патріархату. — 1995. — № 7. — С. 16.

Білокінь С. Пам'ятки УАПЦ 1921 року в Києві // Відомості Митрополії УАПЦ у діаспорі. — Лондон, 1997. — Ч. 4. — С. 19–29; Пам'ятки України. — 1997. — Ч. 3. — С. 66–73.

Білокінь С. Період чрезвычайок // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. К., 2001. — Вип. 4. — С. 308–316; Вип. 5. — С. 160–166.

Білокінь С. Плановість більшовицького терору і його наслідки: Новий погляд на внутрішню політику СРСР // Визвольний шлях. — 1999. — Кн. 3 (612). — С. 276–289.

Білокінь С. Про видання, заборонені на стадії верстки, або тиражі яких було знищено, 1920–1941 // До джерел: Зб. наук. праць на пошану О. Купчинського з нагоди його 70-річчя. — К.; Львів, 2004. — Т. II. — С. 554–602.

Білокінь С. Про достовірність слідчих справ 1930-х років // Матеріали Міжнар. конгресу політв'язнів комуністичних режимів, Київ, 7–8 листопада 1995 року. — К., 2001. — С. 104–112.

Білокінь С. Про крутян-гімназистів // Альманах Українського Народного Союзу. — Парсіппані-Нью-Йорк, б.р., 1999. — С. 84–90.

Білокінь С. Про таємниці мадридського двору // Наше минуле. — 1993. — Ч. 1. — С. 17–38.

Білокінь С. Реабілітація українського поміщицтва // Альманах Українського Народного Союзу. — Джерзі Ситі; Нью-Йорк, б.р. — 1997. — С. 118–121.

Білокінь С. Репетиція беззаконь: Судовий процес над Спілкою Визволення України, якої не було, та його наслідки // Україна. – 1989. – № 37. – С. 13–15; № 38. – С. 20–21.

Білокінь С. Репресії проти музейників у ряду різних типів терору // Музейна справа та музейна політика в Україні XX століття. – К.: Златограф, 2004. – С. 27–35.

Білокінь С. Розгром київського єпархіального управління 1923 року // Київська старовина. – 1999. – № 1 (325). – Січень-лютий. – С. 89–106.

Білокінь С. Розстрільна справа архієпископів УАПЦ Володимира Самборського та Юрія Міхновського // Розбудова держави. – 1993. – № 3. – С. 37–51; Відомості Митрополії УАПЦ у діаспорі. – Лондон, 1994. – Ч. 4. – С. 24–27; 1995. – Ч. 1. – С. 36–38; Україна XX ст.: 36. статей. – К., 1996. – Вип. 2. – С. 122–143.

Білокінь С. Руйнування Києво-Печерської Лаври: Із книги спогадів // Україна XX ст.: Культура, ідеологія, політика. 36. статей. – К.: Ін-тут історії України НАНУ, 2005. – Вип. 8. – С. 398–408.

Білокінь С. Світоч: [Жураковський А.Є.] // Синопис. – К., 1999–2000. – Ч. 1. – С. 46–56.

Білокінь С. СВУ — опера ГПУ? // Наш час. – 1992. – № 12.

Білокінь С. Система обліків, анкетування й паспортизації населення як інформаційна основа державної політики масового терору: Ч. 1 // Матеріали Всеук. конф. [...] «Злочин без кари». – К., 1998. – С. 42–73.

Білокінь С. Слідчі справи ЧК–ГПУ–НКВД–КГБ як історичне джерело // Альманах Українського Народного Союзу на 1996 рік. – Джерзі Ситі; Нью-Йорк, б. р. – С. 123–128.

Білокінь С. Смерть Миколи Касперовича: [Про українського митця і реставратора, репресованого у 1938 р.] // Розбудова держави. – 1992. – № 2. – С. 49–54.

Білокінь С. Смерть митрополита Липківського // Відомості Єпархіального управління УАПЦ у Великій Британії. – Лондон, 1992. – Ч. 3. – С. 21–24; Людина і світ. – 1992. – № 4. – С. 27–34; Українське православне слово. – 1992. – № 11. – С. 7–10; № 12. – С. 6–10.

Білокінь С. Соціальна революція в СРСР і пам'ятки Золотоверхого Києва // Пам'ятки України. – 2004. – Ч. 2. – С. 96–106.

Білокінь С. Соціальний портрет чекістів // Персонал. – 2003. – № 8. – С. 39–46.

Білокінь С. Спадщина Межигірського монастиря в умовах тоталітаризму // Україна XX ст.: Культура, ідеологія, політика: 36. статей. – К., 2002. – Вип. 6. – С. 239–250.

Білокінь С. Таємниці архівів не вічні... // Сучасність. – 1998. – Ч. 10. – С. 57–80.

Білокінь С. Теорія й практика комуністичного терору в СРСР: Виступ на громадському суді над КІПС, Київ, 7 листопада 2001 р. // Кур'єр Кривбасу. – 2002. – № 151. – Червень. – С. 147–164.

Білокінь С. Типи масового терору й голодомор // Громада. – Будапешт, 2004. – Січень-лютий. – № 1. – С. 5–7.

Білокінь С. Українська зірка вченого: [Ф. І. Шміт] // Пам'ятники України. – 1987. – № 1. – С. 24–26.

Білокінь С. Ф. Ернст і Київ // Наука і культура: Україна. – К., 1988. – Вип. 22. – С. 506–511.

Білокінь С. Федір Ернст // Репресоване «Відродження». – С. 308–321; Сучасність. – Мюнхен, 1990. – Ч. 7–8. – С. 86–98; Пам'ятники України. – 1985. – № 2. – С. 32–33.

Білокінь С. Федір Ернст: Бібліограф. покажчик. – Суми, 1987. – 34 с.

Білокінь С. Федір Шміт з учнями й послідовниками // Філателія України. – 2004. – № 6. – С. 10.

Білокінь С. Хресний шлях Архієпископа Олександра Яреценка // Розбудова держави. – 1993. – № 10. – С. 55–63; Укр. засів. – Х., 1994. – Ч. 1. – С. 23–42; Відомості Митрополії УАПЦ у діаспорі. – 1996. – Ч. 2. – С. 45–47; Ч. 3. – С. 43–45.

Білокінь С. Художник Леся Лозовський // Образотворче мистецтво. – 1981. – № 5. – С. 24–25.

Білокінь С. Червоний терор у Криму, 1920–1921 рр. // Крим в історичних реаліях України: Матеріали наук. конф. – К., 2004. – С. 216–227.

Білокінь С. Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле: журнал незалежної історичної думки за ред. С. Білокона. – К., 1993. – Ч. 1(6). – С. 4–16.

Білокінь С. Чи писав про репресії Солженицин? // Свобода (США). – 1992. – 19 серпня; Літературна Україна. – 1992. – № 45. – 12 листопада.

- Білокінь С.* Чисті зерна високої правди: [Скрипник М.О.] // Радянська школа. – 1989. – № 1. – С. 81–86.
- Білокінь С.* Шістдесятник Іван Коваленко: Біограф. нарис // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. 36. статей. – К.: Ін-тут історії України НАНУ, 2004. – Вип. 7. – С. 422–443.
- Білокінь С.* Що таке «єдиний советський народ»? // III Міжнарод. конгрес українців: Історія. – Х., 1996. – С. 158–163.
- Білокінь С.* Щоденник Федора Ернста про боротьбу довкола української культурної спадщини у 1920–1930-х роках: Публікація текстів // Пам'ять століть. – 2005. – № 3–4. – С. 61–137.
- Білокінь С.* Щоденник Федора Ернста про діяльність Госторгу та пограбування українських музеїв // Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики. – К., 2002. – Т. 8–9. – Ч. 2. – С. 35–53.
- Білокінь С.* Юрієві П'ядику — 95: [Мистецтвознавець] // Відкритий архів. – К.: Критика, 2004. – Т. 1. – С. 644–646.
- Білокінь С.І.* Джерелознавчі проблеми вивчення слідчих справ НКВС // Проблеми історії України. – К.: Наукова думка, 1994. – Вип. 3. – С. 90–101.
- Білокінь С.І.* Культурно-національне життя України 1917–1941 рр. і державний масовий терор // Україна: Національна ідея. Матеріали міжнарод. наук. конф., 23 квітня 2002 р. – К., 2003. – С. 672–685.
- Білокінь С.* Шматок металу в житті окремо взятої людини як вияв «моменту істини»: [М. Скрипник] // Старожитності. – 1994. – № 3–4.
- Білоус Л.В.* Правозахисний рух у відродженні Української держави: Автореф. дис. ... канд. політ. наук. – Львів, 1994. – 25 с.
- Білошицький С.В.* Встановлення партійного контролю над державними інститутами як засіб монополізації політичної влади (1917 – середина 1920-х рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 70–86.
- Білошицький С.В.* Знищення опозиційної преси та впровадження цензури в 20-х роках як засіб встановлення однопартійної політичної системи // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 12. – С. 42–55.
- Білошицький С.В.* Ідеологічні, організаційні та репресивні заходи вищого політичного керівництва України, спрямовані на ліквідацію організацій РСДРП (перша половина 20-х рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 124–133.
- Білошицький С.В.* Ліквідація більшовиками політичної опозиції на Харківщині (1919–1925 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 19. – С. 241–252.
- Білошицький С.В.* Практика відкритих судових процесів в 20–30-х роках як засіб запровадження однопартійної політичної системи // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 8. – С. 394–402.
- Білошицький С.В.* Практика політичного блокування та ідейного маневрування більшовиків як засіб розширення соціальної бази Комуністичної партії // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 4–31.
- Білошицький С.В.* Публічна апологетика та критика політичних репресій в громадсько-політичному житті України (1917 – початок 1920-х рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 6–20.
- Білошицький С.В.* Розколи та поглинання опозиційних партій як засіб монополізації політичної влади РКП(б) в Україні в 1917–1925 рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 69–97.
- Білошицький С.В.* Формування більшовиками представницьких органів влади в Україні у 1918–1925 рр. як засіб монополізації влади // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 104–119.

Благовещенська І.М. Життя професора — як спалах зірки: До 110-ї річниці від дня народження проф. М. М. Благовещенського: Істор.-докум. нарис. — Донецьк: Регіон, 2003. — 27 с.

Блум А.В. Советская цензура в эпоху тотального террора, 1929–1953. — СПб.: «Академ. проект», 2000. — 312 с.

Блюхер Василий Константинович: Фото, документи, воспоминания современников / Авт.-восст. Н. Т. Великанов. — М.: Пано-рама, 1990. — 32 с.

Бобир О. Дорога сходження Петра Савицького // Сіверянський літопис. — 1997. — № 4. — С. 63–71.

Бобков А.А. Красный террор в Феодосии. 1920–1921 годы // Новый часовой. — 2000. — № 10. — С. 357–362.

Бобошко Ю.М. Режиссер Лесь Курбас. — К.: Мистецтво, 1987. — 197 с.

Бобринев В.А. За отсутствием состава преступления. — М.: Олимп: Изд-во АСТ, 1998. — 480 с.

Бобринев В.А., Рязанцев В.Б. Палачи и жертвы / Предисл. Л. М. Заики. — М.: Воениздат, 1993. — 379 с.

Богдан В.А. Мимикрия в СССР: Воспоминания инженера, 1935–1942 годы: Ростов-на-Дону. — Frankfurt/Main: Polyglott-Druck, S.a. — 322 с.

Богданова Н.Б. Мой отец — меньшевик. — СПб.: НИЦ «Мемориал», 1994. — 256 с.

Боднар І. Кондратівщина і питання соціальної реконструкції // Шляхи соціалістичної реконструкції сільського господарства. — 1930. — № 9–10. — С. 172–180.

Божко І. Рік 1938-й, Київ, Лук'янівська в'язниця // Україна. — 1989. — № 20. — С. 15–17; № 21. — С. 14–16.

Божко О. Особливі відділи в системі органів державної безпеки 1918–1946 рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. — 2000. — № 2/4. — С. 337–361; 2001. — № 2. — С. 281–315.

Бойко Л. Він повернувся з пекла // Вечірній Київ. — 1989. — 8 серпня.

Бойко Л. Лицар Правди і добра // Літературна Україна. — 1989. — 19 серпня.

Бойко Л. Лицарі неабсурдних ідей і є «партачі життя»: [Репресії проти інтелігенції 30–70-х рр.] // Українське слово. — 1994. — № 32, 33.

Бойко Л. Нескорений: Слово про Б. Антоненка-Давидовича // Українська культура. — 1992. — № 8–9. — С. 40.

Бойко Л. Останній з часу Розстріляного відродження // Самостійна Україна. — 1992. — № 12. — С. 1–3.

Бойко Л.С. Подвижник духу: Документи і факти з життя Бориса Антоненка-Давидовича. — К.: «Пульсари», 2003. — 392 с.

Бойко О. «Особливо небезпечний»: Вирок: [20 липня 1978 р. Л. Г. Лук'яненку] // Трибуна. — 1991. — № 8. — С. 35–39.

Бойко О. Розгортання процесу реабілітації в УРСР у добу перебудови: характерні риси, особливості // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. — 2001. — № 2. — С. 530–534.

Бойко О.Д., Буравченков А.О. Иван Федорович Федько // Укр. істор. журнал. — 1987. — № 7. — С. 137–139.

Бойко С. Народ не прощає. — Ужгород: Карпати, 1976. — 75 с.

Бойко Ю. Поет нездоланної мужності О. Близько // Розбудова держави. — 1994. — № 12.

Бойченко В. Він уславив земляків: [І. Микитенко] // Південна правда. — 1987. — 17 вересня.

Болабольченко А. Петро Стебницький: [Публіцист] // Київська старовина. — 2005. — № 3. — С. 144–159.

Болабольченко А. «СВУ»: Суд над переконаннями: провокації сталінських спецслужб проти української інтелігенції // Вітчизна. — 1989. — № 11. — С. 157–179.

Болабольченко А. «Цей бенкет смерті в образі життя»...: За матеріалами кримінальних справ В. Стуса // Вітчизна. — 1991. — № 8. — С. 141–151.

Боль и память: [О репрессированных писателях и журналистах] / Сост.: Б. С. Бурков, В. А. Мякушков. — М.: Республика, 1993. — 287 с.

Бондаренко В.Д. 1930 рік: справа про шкідництво в лісовому господарстві України // Лісове господарство, лісова паперова і деревообробна промисловість. — 1990. — № 4. — 2-а стор. обкл.

Бондаренко К. Геніальний учений і шпигун: [Віктор Петров-Домонтович] // ПІК. — 1999. — № 8. — С. 32–33.

Бондаренко К. Трагедія Волині: погляд через десятиліття // Дзеркало тижня. — 2003. — 15–21 лютого, № 6.

Бондаренко О. Зустрітися на небесах... // Час/Time. — 1997. — 12–18 червня.

Бондаренко Р. Мощенко Костянтин Васильович: [Етнограф, архітектор] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 65–71.

Бондарук Л.В. Михайло Сорока: До 90-річчя від дня народження і 30-ліття від дня смерті (27.03.1911–16.06.1971). – Дрогобич: Відродження, 2001. – 294 с.

Бондарук Л.В. Повстання в концтаборах Воркути у липні 1953 р. // Десять років незалежності України: Минуле та сучасне державотворення: Наук. зб. / Редкол.: В. Смолій (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – С. 278–284.

Бондарчук В. Про визначення окремих віх політичних репресій на Вінниччині // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 22–24.

Бондарчук Ю. Каральні операції на українських залізницях в першій половині 30-х рр. // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 119–127.

Бондарчук Ю.П. Масові акції протесту залізничників під час економічної кризи (кінець 20-х – початок 30-х рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 348–359.

Бондарчук Ю.П. Деякі питання генезису тоталітарної ідеології // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України; Голов. редкол. наук.-докум. серії книг «Реабілітовані історією». – К., 1996. – Вип. 1. – С. 402–408.

Бондарчук Ю.П. Кадрові втрати українських залізниць в ході масових операцій ДПУ–НКВС УСРР «по очищенню прикордонної смуги» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 239–245.

Бондарчук Ю.П. Каральні операції органів НКВС України по вилученню «троцькістсько-зінов'євських елементів» на залізничному транспорті // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 125–136.

Бондарчук Ю.П. Масовий голод серед залізничників в 1932–1933 рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 433–438.

Боннєр Е. Постскрипtum: Книга о горьковской ссылке // Нева. – 1990. – № 5. – С. 124–145; № 6. – С. 107–129; № 7. – С. 79–128.

Бонь О.І. Олекса Петрович Новицький: [Історик, мистецтвознавець] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 359–389.

Борбачева Л.В. Репрессированная наука Донбасса [Донецький індустріальний ін-тут]. – Донецьк: «Донец. меморіал», 2004. – 64 с.

Бордюгов Г.А., Козлов В.А. История и конъюнктура: Субъективные заметки об истории советского общества 1920–1930-х годов. – М.: Политиздат, 1992. – 350 с.

Бордюгов Г.А., Козлов В.А. Поворот 1929 г. и альтернатива Бухарина // Вопросы истории КПСС. – 1988. – № 8. – С. 15–33.

Бордюгов Г.А., Козлов В.О. Деформації соціалізму: історичний аспект // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 68–96.

Борейко В. «Рыцарь» борьбы с бурьяном: [А. А. Яната] // Свет. – 1992. – № 2. – С. 40–44.

Борейко В., Табачник Д. Трагедія в Асканії-Новій: [Про В. В. Станчинського] // Репресоване «Відродження». – К.: Україна, 1993. – С. 53–62.

Борейко В.Е. Трагедія в Асканії-Нова // Радянська Україна. – 1991. – 25 травня.

Борин А. Преступления без наказания: (Воспоминания узника ГУЛАГа). – М., 2000. – 322 с.

Борис Савинков на Лубянке. Документы / Науч. ред. А. Л. Литвин; Сост.: В. К. Виноградов, А. А. Зданович и др. – М.: РОССПЭН, 2001. – 576 с.

Борисенко М. Методи і механізми культурної політики більшовизму в Україні у 20–30-х роках // Наукові записки Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – К., 2002. – Вип. 45: Історичні науки. – С. 29–36.

Борисенок Е.Ю. Проблема украинизации во второй половине 1920-х годов и Л. М. Каганович // Славяноведение. – 2001. – № 5. – С. 3–13.

Борисов А. Генрих Ягода — соучастник и жертва // Агитатор. – 1989. – № 14. – С. 28–30.

Борисов В. Націоналістичне охвістя в оргкомітеті художників: [м. Харків] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 4 вересня.

Борисов Ю. Эти трудные 20–30-е годы // Слово лектора. – 1989. – № 3. – С. 42–44.

Борисов Ю.С. Политическое развитие страны. Свертывание демократии и его последствия // Преподавание истории в школе. – 1989. – № 1. – С. 8–20.

Борисов Ю.С., Голубев А.В. Политическая реабилитация в СССР (1950–1960-е гг.) в освещении западной историографии // Отечественная история. – 1992. – № 5. – С. 205–209.

Борисова Л.В. Театральная интеллигенция и Советское государство в 20-е годы // Отечественная история. – 1993. – № 2. – С. 94–106.

Борисова О. Церкви вмирили на світанку // Дзвін. – 1995. – № 5. – С. 122–124.

Борисьонок О.Ю. Обговорення проблем українізації вищим партійним керівництвом у 1922–1923 рр. // Укр. істор. журнал. – 2000. – № 4. – С. 90–99.

Боровий В. Шукач живої води: [Про поета В. Свідзинського] // Слобідський край. – 1991. – 18 жовтня.

Боровий В.І. В аркані Каеркана: Спогади і враження. – Х.: Майдан, 2001. – 118 с.

Боровик М.А. Анархістський рух в Україні у 1917–1921 рр. // Укр. істор. журнал. – 1999. – № 1. – С. 3–18.

Боровський В. Поцілунок сатани: Спогади. – Нью-Йорк, 1981. – 192 с.

Бородин В. Репрессии 30-х годов и реальное собрание офицерских кадров Красной Армии накануне Второй мировой войны // Военный вестник АПН. – 1988. – № 20.

Бородич Л.В. Нормативно-правова основа функціонування військ ОДПУ–НКВС в Україні (1923 – червень 1941 гг.) // Вісник Київ. ун-ту. – 2000. – Серія: Юридичні науки. – Вип. 39. – С. 31–37.

Боронникова Н.Н. ГУЛАГ: история становления // Актуальные вопросы российского права. – 2001. – Вып. 1. – С. 82–85.

Бортняк А. Співець молодіжної романтики: До 90-річчя від дня народження Панька Педи // Вінницька газета. – 1997. – 20 грудня.

Борщаговский А.М. Записки баловня судьбы. – М.: Советский писатель, 1991. – 400 с.

Борьба против капиталистических элементов в промышленности и торговле: 20-е – начало 30-х гг. / Сост.: В. А. Архипов, Л. Ф. Морозов. – М.: Мысль, 1978. – 264 с.

Боцюрків Б. Знищення Української православної церкви в Радянському Союзі у 1929–1936 рр. // Сучасність. – 1990. – Число 11. – С. 80–91.

Боцюрків Б. Проблеми досліджень історії релігії та церкви в Україні у міжвоєнний період: Джерела та їх опрацювання // Укр. археографічний щорічник. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 285–294.

Боцюрків Б. Українська Греко-католицька церква в катакомбах (1946–1989) // Ковчег: Зб. статей з церковної історії. – Ч. I. – Львів, 1993. – С. 113–152.

Бошко І. Рік 1938-й, Київ, Лук'янівська в'язниця // Україна. – 1989. – № 20. – С. 15–17; № 21. – С. 14–16.

Брайченко О.Д. С. В. Шамрай: Доля і трагедія вченого // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 482–488.

Брачев В.С. «Дело историков», 1929–1931. – 2-е изд. доп. – СПб.: Нестор, 1998. – 125 с.

Брачев В.С. Сергей Федорович Платонов: [Историк] // Отечественная история. – 1993. – № 1. – С. 111–118.

Брачев В.С. Укрощение строптивой, или как АН СССР учили послушанию: [1928–1929 гг.] // Вестник АН СССР. – 1990. – № 4. – С. 120–127.

Брейтман І. Справи в «Дніпросілелектро» // Вісті. – 1937. – 3 липня.

Брик О. Велике людовбивство: Зо знаменем Хреста проти Христа. – Вінніпег, 1959. – 159 с.

Брилінський Д. «Справа» байкаря Годованця // Друг читача. – 1990. – 23 серпня.

Брилінський Д.М. Панько Педа // Духовні витоки Поділля: творці історії краю: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф., 9–11 вересня 1994 р., м. Кам'янець-Подільський. – Хмельницький, 1994. – С. 119–122.

Бриль Г. Лицарі патріотичного інтересу. – Харків: Пролетарий, 1930. – 281 с.

Бринош І., Петровський Е. Заручник системи: справа болгарського революціонера-політемігранта Б. М. Малчева // Юго-Запад. Одесика: Ист.-краевед. научн. альманах. – Одесса: Optimum. – Вып. 3. – С. 246–261.

Бринош І.В., Петровський Е.П. Біль минулого: нариси з історії репресій 1930-х років серед освітян Одеської області (Іванівський район). – Одеса: СМІЛ, 2006.

Бродский Ю.А. Соловки: Двадцать лет Особого назначения. – М.: РОССПЭН, 2002. – 528 с.

Бройде С. Вредительство, шпионаж и белый террор. – М.: Госгориздат, 1930. – 115 с.

Брошеван В.М. НКВД Крымской АССР: Исторический очерк в документах и материалах о создании в Крымской АССР органов правопорядка и правосудия. – Симферополь, 2000. – 88 с.

Брошеван В.М. Раскулачивание в Крыму: (История в документах и материалах о выселении из Крымской АССР в 20–40-х годах XX столетия бывших помещиков — дворян и крупных землевладельцев, кулаков, раскулаченных, как класс, в числе которых оказались и иностранноподданные). – Симферополь, 1999. – 120 с.

Брук Л., Запорізький Б. Логовище буржуазних націоналістів: [Ін-т мовознавства АН УРСР] // Комуніст. – 1937. – 24 вересня.

Брюханов Б.Б., Шошков Е.Н. Оправданию не подлежит: Ежов и ежовщина, 1936–1938 гг. – СПб.: Петровский фонд, 1998. – 162 с.

Брюховецька Л. Лицарі духу: [шестидесятники] // Українська культура. – 1992. – № 7. – С. 11.

Брюховецький В. Чесність перед собою: [Б. Д. Антоненко-Давидович (Катриченко)] // Дніпро. – 1989. – № 6. – С. 100–101.

Брюховецький В. Шлях на Голгофу: Життєва доля Миколи Зерова // Літературна Україна. – 1990. – 10 травня.

Брюховецький В.С. Микола Зеров. – К.: Т-во «Знання» УРСР, 1990. – 48 с.

Брюховецький В.С. Микола Зеров: Літературно-критичний нарис. – К.: Радянський письменник, 1990. – 309 с.

Бубер-Нейман М. Мировая революция и сталинский режим: Записки очевидца о деятельности Коминтерна в 1920–1930-х гг. – М.: АИРО-XX, 1995. – 262 с.

Бугай М.Ф. Депортації населення з України (30–50-і рр.) // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 10. – С. 32–38; № 11. – С. 20–26.

Бугай М.Ф. Депортація кримських татар у 1944 р. // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 1. – С. 29–45.

Бугай М.Ф. «За повідомленням НКВС СРСР були переселені...»: Про депортацію населення з України у 30–40-і роки. – К.: Знання, 1992. – 48 с.

Бугай Н.Ф. «Мобилизовать немцев в рабочие колонны... И. Сталин»: Сб. документов (1940-е годы). – М.: Готика, 1998. – 350 с.

Бугай Н.Ф. «По сведениям НКВД были переселены...». – К., 1992. – 48 с.

Бугай Н.Ф. 20–40-е годы: депортация населения с территории Европейской России // Отечественная история. – 1992. – № 4. – С. 37–49.

Бугай Н.Ф. 20–50-е годы: переселения и депортации еврейского населения в СССР // Отечественная история. – 1993. – № 4. – С. 175–185.

Бугай Н.Ф. 40-е годы: «автономию немцев Поволжья ликвидировать» // История СССР. – 1991. – № 2. – С. 172–180.

Бугай Н.Ф. За что переселяли народы // Агитатор. – 1989. – № 11. – С. 22–25.

Бугай Н.Ф. К вопросу о депортации народов СССР в 30–40-х годах // История СССР. – 1989. – № 6. – С. 135–144.

Бугай Н.Ф. Л. Берия — И. Сталину: «Согласно Вашему указанию...» / Ассоциация исследователей рос. о-ва XX в. – М.: АИРО-XX, 1995. – 320 с.

Бугай Н.Ф. О депортации калмыцкого народа // Теечин Гере (Элиста). – 1990. – № 3.

Бугай Н.Ф. Операция «Улусы». – Элиста: Калмыцкое кн. изд-во, 1991. – 88 с.

Бугай Н.Ф. Правда о депортации чеченского и ингушского народов // Вопросы истории. – 1990. – № 7. – С. 32–44.

Бугай Н.Ф. Социальная натурализация и этническая мобилизация: Опыт корейцев России / Под ред. М. Н. Губогло; Ин-т этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая РАН; Центр по изучению межнац. отношений. – М.: ЦИМО ИЭА РАН, 1998. – 340 с.

Бугай Н.Ф. Турки из Месхетии: долгий путь к реабилитации (1944–1994). – М.: Изд. дом «РОСС», 1994. – 162 с.

Бугай Н.Ф. Чрезвычайные органы советской власти: ревкомы 1918–1921. – М.: Наука, 1990. – 320 с.

Бугай Н.Ф., Броев Т.М., Броев Р.М. Советские курды: время перемен. – М.: Капъ, 1993. – 192 с.

Бугай Н.Ф., Гонов А.М. Кавказ: народы в эшелонах (20–60-е годы). – М.: ИНСАН, 1998. – 368 с.

Бугай Н.Ф., Коцонис А.Н. «Обязать НКВД СССР... выселить греков»: (О депортации греков в 1930–1950 годы) / М-во по делам Федерации и национальностей РФ; Междунар. объедин. греков «Понтос»; Объединение греч. об-в России «ОГОР». – М.: ИНСАН, 1999. – 167 с.

Будем помнить...: (Воспоминания жертв политических репрессий) / Под ред. Совета ДИПП и БО «Мемориал» г. Самары; Авт. вступ. статьи В. М. Семенов; ДИПП и БО «Мемориал» г. Самары. – Самара: Изд. дом «Федоров», 2000. – 87 с.

Будівництво радянської України: Збірник. Вип. 1: За ленінську національну політику. – Х.: Держвидав України, 1929. – 268 с.

«Будут немедленно преданы суду Военного Трибунала...»: (Из истории интернирования гражданского населения Австрии, Болгарии, Венгрии, Германии, Румынии, Чехословакии и Югославии в 1944–1945 гг.) / Ввод. статья, подгот. текста и коммент. В. Б. Конасова и А. В. Терещука // Русское прошлое: Ист.-докум. альманах. – СПб., 1994. – Кн. 5. – С. 317–337.

Будуючи соціалізм: [Про події 20–30 рр. в Україні. Українізація, репресії] // Сторінки історії Компартії України. Запитання і відповіді. – К., 1990. – С. 124–185.

Буковский В. Московский процесс. – Париж–М.: МИК: Русская мысль, 1996. – 525 с.

Бургарт Л.А. Немцы в Восточном Казахстане в 1941–1956: Депортация и жизнь в условиях режима спецпоселения: Конспект лекций / Восточный Гуманитарный ин-т; Немецкий Культурный Центр ВКО. – Усть-Каменогорск, 1997. – 251 с.

Бурденюк В., Маринін В. «Японський шпигун» або Сумна доля чекіста: [Ф. І. Слюсаренко] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 111–117.

Бурлацкий Ф. После Сталина: Заметки о политической оттепели // Новый мир. – 1988. – № 10. – С. 153–197.

Бурлацкий Ф. Хрущев: Штрихи к политическому портрету // Литературная газета. – 1988. – 24 февраля. – С. 14.

Бурлацкий Ф.М. Никита Хрущев и его советники — красные, черные, белые. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. – 445 с.

Бурляй Ю. В полоні націоналістичних концепцій: [Ю. Яновський] // Дніпро. – 1948. – № 5. – С. 114–122.

Бурляй Ю. Правда про смерть Хвильового // Київ. – 1995. – № 6. – С. 140–142.

Бурмага В.П. Взаємовідносини селянства та частин Червоної армії на Катеринославщині у 1920 р. (в контексті вирішення продовольчого питання) // Грані. – 2003. – № 3 (29). – С. 51–56.

Бурмага В.П. Деякі аспекти продовольчого забезпечення Червоної армії в Україні (1921–1922 рр.) // Питання аграрної історії України та Росії. Матеріали IV наук. читань, присвяч. пам'яті Д. П. Пойди. – Д., 2002. – С. 151–156.

Бурмага В.П. Деякі аспекти участі міліції України у вирішенні продовольчого питання (1920–1921 рр.) // Грані. – 2004. – № 4 (36), липень–серпень. – С. 39–42.

Бурмага В.П. Надзвичайні органи радянської влади у вирішенні продовольчого питання на Катеринославщині (1920–1921 рр.) // Бористен. – 2005. – № 2 (164). – С. 12–13.

Бурмага В.П. Негативні тенденції в діяльності продовольчих органів України у 1920–1921 рр. // Бористен. – 2003. – № 5(143). – С. 25–26.

Бурмага В.П., Іваненко В.В. Участь військових частин у вилученні продовольчих ресурсів на Катеринославщині у 1920 р. // Питання аграрної історії України та Росії. Матеріали V наук. читань, присвяч. пам'яті Д. П. Пойди. – Д., 2004. – С. 114–119.

Бурмага В.П., Саричев В.І. З досвіду вирішення продовольчого питання на Катеринославщині у 1919 році // Бористен. – 2002. – № 10 (136). – С. 18–20.

Бурнашов Г. Злочини більшовизму. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. – 184 с.

Буртина Е. Коллективизация без «перегибов» // Октябрь. – 1990. – № 2. – С. 152–173.

Бурчо Й. «До вищої міри...»: [Б. Беземський, журналіст] // Чорноморська комуна. – 1989. – 26 листопада.

Бут А.А., Добров П.В. «Экономическая контрреволюция» в Украине в 20–30-е годы XX века: От новых источников к новому осмыслению. – Донецк: КИТИС, 2000. – 314 с.

Бут О.М. «Економічна контрреволюція» в радянській Україні у дзеркалі архівних документів // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2003. – Т. 10. – С. 144–146.

Бут О.М. «Економічна контрреволюція» в Україні в 20–30-і рр. XX ст.: від нових джерел до нового осмислення. – Донецьк: УкрНТЕК, 2002. – 314 с.

Бут О.М., Бут Г.О. Будьонівські вороги (Донбас): міфи та дійсність // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 109–118.

Бут О.М., Добров П.В. Маловідомі імена в краєзнавстві: кадри важкої промисловості Донбасу під жорнами сталінських репресій // Краєзнавство. – 2005. – № 1–4. – С. 65–68.

Бут О.М., Зозуля Є.В. Богадиця П.І. — грек? Ні, син українського народу // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 342–348.

Бут О.М., Зозуля Є.В. Недосліджена доля: [П. О. Фесенко] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 306–312.

Бутенко А.П. О социально-классовой природе сталинской власти // Вопросы философии. – 1989. – № 3. – С. 65–78.

Бути на варті революційної законності: [Викриття шкідницьких банд в ряді районів України] // Комуніст. – 1937. – 2 вересня.

Бутченко Ф. Про народну пильність і злочинне гавлення ворога: [Дніпропетровський облвиконком] // Зоря. – 1937. – 18 червня.

Бухарин Н.И. Уроки хлебозаготовок, шахтинского дела и задачи партии // Бухарин Н.И. Путь к социализму: Избранные произведения. – Новосибирск, 1990. – С. 261–294.

Буцько О. Про долю українських громадян, репатрійованих на Батьківщину після Другої світової війни // IV Міжнарод. конгрес українців, Одеса, 26–29 серпня 1999 р.: Доповіді та повідомлення: Історія. – Одеса; К.; Львів, 1999. – Ч. 2. – С. 541–545.

Буцько О.В. Військовополонені в СРСР (1941–1945 рр.) // Укр. істор. журнал. – 2000. – № 4. – С. 120–126.

Буяльський Б.А., Трачук О.М. Жертва і свідок більшовицького раю: Спогади про 1937–1940 рр. – Вінниця, 2000. – 96 с.

Буянов М.И. Женщины глазами психиатра. – М.: Рос. общество медиков-литераторов, 1995. – 152 с.

Буянов М.И. Президиум, или кто управляет советской психиатрией. – М.: Прометей, 1992. – 152 с.

Быков В. Жизнь в борьбе: [Н. Н. Крестинский] // Дипломатический ежегодник, 1989. – М., 1990.

Был ли Сталин агентом Охранки? / Вступ. статья Б. Ю. Фельштинского. – М.: ТЕРРА–Книжный клуб, 1999. – 480 с.

Был ли у России выбор?: [Н. И. Бухарин и В. М. Чернов в социально-философских дискуссиях 20-х годов] / Отв. ред. Богданов Б.В.; РАН, Ин-т философии. – М., 1996. – 176 с.

Быстрова И.В. Государство и экономика в 1920-е годы: борьба идей и реальность // Отечественная история. – 1993. – № 3. – С. 19–34.

Бычков Г. Коломна, 1937-й // Коммунист. – 1990. – № 17. – С. 75–77.

В

В Комиссии Политбюро ЦК КПСС по дополнительному изучению материалов, связанных с репрессиями, имевшими место в период 30–40-х гг. и начала 50-х гг. // Советы народных депутатов. – 1988. – № 5–42.

В концтаборах СРСР // Визвольний шлях. – 1999. – № 11. – С. 1302–1312.

В. И. Ленин и ВЧК: Сборник документов (1917–1922 гг.) / Сост.: Ю. А. Ахапкин, В. К. Виноградов и др.; Ин-т марксизма-ленинизма при ЦК КПСС. – М.: Политиздат, 1975. – 679 с.

В'ядро Ш., Близнюк П. Буржуазно-націоналістичне кубло в музеях Києва // Комуніст. – 1937. – 2 жовтня.

Ваганов Ф.М. Правый уклон ВКП(б) и его разгром (1928–1930 гг.). – М.: Политиздат, 1970. – 185 с.

Вагман И.Я. 100 знаменитых тиранов. – Х.: Фолио, 2004. – 510 с.

Вадимов Д. На пленуме ЦК Комсомола Украины // Правда. – 1937. – 25 июля.

Вадимов Д. На студенческом партийном собрании: [Днепропетровский горный ин-т] // Правда. – 1937. – 16 января.

Вадимов Д. Порочные методы подбора партийных кадров: [Житомирский округ Киевской обл.] // Правда. – 1937. – 12 августа.

Вадимов Д., Лильченко Т. Топтание на месте: Еще раз о положении в Киевском оперном театре // Правда. – 1938. – 3 января.

Вайль Б.Б. Особо опасный / Пер. с англ. – 2nd, 1980. – 340 с.; Харьк. правозащитная группа. – Х.: Фолио, 2005. – 320 с.

Ваксберг А. Окровавленные сюжеты // Театр. – 1991. – № 1. – С. 134–168.

Ваксберг А. Процессы // Реабилитированные посмертно. – М., 1989. – Вып. 1. – С. 189–203

Ваксберг А.И. Из ада в рай и обратно: Еврейский вопрос по Ленину, Сталину и Солженицыну. – М.: Олимп, 2003. – 491 с.

Ваксберг А.И. Царица доказательств. Вышинский и его жертвы. – М.: А/О «Книга и бизнес», 1992. – 351 с.

Вакуленко Л. Талант, не підвладний часу: [М. Куліш] // Київ. – 1988. – № 7. – С. 65–68.

Вакулюк П. Про репресії у лісовому господарстві України // Український ліс. – 1995. – № 3–4. – С. 29–32.

Вакулюк П.Г. Лисенківщина: Лекції. – К.: Укрцентркадриліс, 2003. – 122 с.

Вакулюк П.Г. Реабілітовані історією: Лекція. – К., 1998. – 31 с.

Вакулюк П.Г. «Справа ВУПЛУ»: [Репресії проти лісоводів у 30-ті роки] – К.: Укрцентркадриліс, 1994.

Валента Я. «Дело» маршала М. Н. Тухачевского. К вопросу о хронологии и интерпретации // Советское славяноведение. – 1991. – № 4. – С. 37–48.

Валуев Д.В. Лишненцы в системе социальных отношений (1918–1936 гг.): (На материалах западного региона РСФСР): Автореф. дис... канд. ист. наук. – Брянск, 2003. – 23 с.

Варгатюк П.Л. Євгенія Бош: відоме і невідоме // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 364–381.

Варгатюк П.Л. Перший голова Президії ЦВК Радянської України Ю. Г. Медведєв: сторінки біографії // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 5. – С. 88–96.

Варламов А. ...Але знов повертаюся в юність: [«Білі плями» в історії комсомолу України] // Дніпро. – 1989. – № 6. – С. 2–19.

Васецкий Н.А. Г. Е. Зиновьев: взлеты и падения // Исторические портреты. – М.: Просвещение, 1993. – С. 97–118.

Васецкий Н.А. Л. Д. Троцкий: «Никто из нас не имеет буржуазной и безгрешной биографии» // Исторические портреты. – М.: Просвещение, 1993. – С. 26–49.

Василевський П. Колимські ретроспективи: Спогади колишнього політв'язня (1952–1955) // Україна. – 1990. – № 14. – С. 21.

Василевський П. «Сповідь у камері № 2» // Молода гвардія. – 1990. – 19 вересня.

Василевський П. Так загинув він на Колимі: [М. П. Драй-Хмара, 1939 р.] // Літературна Україна. – 1989. – 26 жовтня.

Василенко В. «Я прошу пожаліти мою старість...» // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 280–296.

Васильев В. 30-е годы на Украине // Коммунист. – 1990. – № 17. – С. 77–82.

Васильев М. и др. В Наркомпросе УССР притуплена большевицкая бдительность // За коммунистическое просвещение. – 1937. – 2 марта.

Васильева О.Ю. Русская православная церковь в политике советского государства в 1943–1948 гг. / РАН, Ин-т российской истории. – М., 2001. – 214 с.

Васильева О.Ю., Кнышевский П.Н. Красные конкистадоры. – М.: Соратник, 1994. – 269 с.

Васильев В.Ю. «Великий терор» (1937–1938 рр.) у вугільній промисловості Донбасу та його вплив на економічний розвиток УРСР // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 29. – С. 143–156.

Васильев В.Ю. Вплив «великого терору» (1937–1938 рр.) на сільське господарство України // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 163–173.

Васильев В.Ю. Діяльність надзвичайної хлібозаготівельної комісії В. Молотова в Україні (жовтень–листопад 1932 р.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 347–364.

Васильєв В.Ю. Діяльність органів ВЧК–ОГПУ–НКВД–МГБ СРСР щодо арештів та допитів «антирадянських елементів» (1920–1940 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 195–204.

Васильєв В.Ю. Економічна політика керівництва УСРР в середині 1920-х рр.: діяльність Л. Кагановича // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 402–411.

Васильєв В.Ю. Л. Каганович і хлібозаготівельна кампанія на Північному Кавказі (жовтень–листопад 1932 року) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 105–126.

Васильєв В.Ю. Механізми арештів та допитів в НКВД–МГБ у 30–40-х роках ХХ ст. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.). – Вінниця: Велес, 2002. – С. 88–92.

Васильєв В.Ю. Репресивна політика керівництва СРСР на Поділлі: погляд з ХХІ століття // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листоп. 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 12–17.

Васильєв В.Ю. Селянський опір колективізації в Україні (1930-і рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 140–150.

Васильєв В.Ю. Соціально-економічне становище українського села в 1933 році: політика радянського керівництва та її наслідки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 15. – С. 208–214.

Васильєв В.Ю. Україна в політиці радянського керівництва напередодні Другої світової війни // Укр. істор. журнал. – 2005. – № 2. – С. 4–15.

Васильєв В.Ю. Формування комуністичного центра влади в Україні (1917–1918 рр.) // Історія України. Маловідомі імена,

події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 22–23. – С. 343–359.

Васильєв В.Ю., Лінь Виола. Колективізація і селянський опір на Україні (листопад 1929 – березень 1930 рр.). – Вінниця: Логос, 1997. – 536 с.

Васильчик В.М. Перехід від політики «українізації» до боротьби з «національною контрреволюцією» в 30-х роках на Україні // Наукові праці істор. ф-ту Запорізького держ. ун-ту. – Запоріжжя, 2001. – Вип. 10. – С. 139–151.

Васюта І.К. Національно-визвольний рух у Західній Україні (1918–1939 рр.) // Укр. істор. журнал. – 2001. – № 5. – С. 22–42; № 6. – С. 35–64.

Вбиваючи віру, стріляють у людей...: [Списки репресованих діячів культури та служителів культу] // Молода гвардія. – 1990. – 14 квітня.

Вбивство Л. П'ятакова: Документи / Підгот. до друку Т. М. Шевченко // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 4. – С. 95–99.

Веденєєв Д. Рубка кадров. Как в Украине ликвидировали «военно-чекистский заговор» во главе с Ионой Якиром // Киевский телеграф. – 2001. – № 12. – С. 23.

Везміцький О. Літературний фронт: 1919–1931 // Літературний архів. – 1931. – № 4–5. – С. 104–128.

Вейгман С. Незабытые могилы: [Винницкие массовые расстрелы] // Столичные новости. – 2001. – 19–25 марта. – С. 14.

Велидов А.С. На пути к террору // Вопросы истории. – 2002. – № 6. – С. 87–118.

Великий терор на Хмельниччині: Іст.-краєзн. зб.: Документи, свідчення, публіцистика / Упоряд.: В. А. Дмитрик, Л. Савицький; Редкол.: І. Ключ (гол.) та ін.; Хмельницьке обл. т-во «Меморіал» ім. В. Стуса та ін. – Хмельницький: «Єврика», 2004. – 416 с.

Велігура І. Чи тільки політична сліпота?: [Чернігівський цукротрест] // Комуніст. – 1937. – 22 листопада.

Венгеров А. Законность, как ее понимал А. Вышинский // Общественные науки. – 1989. – № 6. – С. 47–63.

Венер М. Лицом к деревне: Советская власть и крестьянский вопрос (1924–1925 гг.) // Отечественная история. – 1993. – № 5. – С. 86–107.

Венжер В.Г. Как было, как могло быть, как стало, как должно
стать // Вопросы истории нашего строя. – М.: Наука, 1990. – 109 с.

Веніамінов Р. Оздоровити Харківську організацію композиторів
// Соціалістична Харківщина. – 1937. – 15 жовтня.

Верба І. До взаємин Олександра Оглобліна з Михайлом Гру-
шевським (1920-ті рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. –
1999. – № 1/2. – С. 233–259.

Верба І.В. Мірза-Авак'янц Наталія Юстинівна // Істор. ф-т
Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–
2004 рр.). – К., 2004. – С. 254.

Верба І.В. Кость Штеппа // Укр. істор. журнал. – 1999. – № 3. –
С. 97–112; № 4. – С. 98–114.

Верба І.В. Олександр Оглоблин: життя і праця в Україні. – К.,
1999. – 384 с.

Верба І.В. Політичний терор і тероризм в Україні XIX–XX с.
// Укр. істор. журнал. – 2003. – № 1. – С. 137–142.

Верба І.В., Губицький Л.В., Цимбал Ю.В. Сташевський Євген
Дмитрович: [Історик] // Істор. ф-т Київ. нац. ун-ту
ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.). – К.,
2004. – С. 296.

Вербиленко Г. Діяльність Всеукраїнської Академії наук за до-
кументами вищого політичного керівництва України другої
половини 20-х – першої половини 30-х рр. // З архівів ВУЧК–
ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 186–206.

Вервес Г. «Де хоч клаптик яснів би блакитного неба...»: [М. Во-
роний] // Літературна Україна. – 1990. – 19 липня.

Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914–1923 рр. – Львів,
1998. – Т. 2.

Верига В. Конфіскація церковних цінностей в Україні в
1922 р. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1996. – 192 с.

Веркалець М.М. А. Ю. Кримський у колі своїх сучасників. –
К., 1990. – 74 с.

Верменич Я.В. Данило Михайлович Щербаківський: [Мистецт-
вознавець] // Зневажена СЛЮ / Ін-т історії України НАН
України. – К., 2005. – С. 537–555.

Верменич Я.В. Данило Щербаківський // Історіографічні дос-
лідження в Україні: Визначні постаті української істо-
ріографії XIX–XX ст. – К., 2005. – Вип. 15. – С. 558–572.

Верменич Я.В. Діяльність О. Я. Шумського по здійсненню полі-
тики українізації // Історія України: Маловідомі імена, події,
факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.;
Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. –
С. 89–103.

Верменич Я.В. Наступ на українське відродження в ході згор-
тання політики українізації // Україна XX ст.: Культура,
ідеологія, політика. Зб. статей. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 154–159.

Верменич Я.В. Національна політика більшовиків і опозиція:
підґрунтя маневрів навколо українізації 20–30-х рр. XX ст.
// Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей
/ Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.:
П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 34–45.

Верменич Я.В. Політичні наслідки і уроки політики україніза-
ції 20–30-х рр. // Україна XX ст.: культура, ідеологія: Зб.
статей / Ін-т історії України НАНУ; Редкол.: В. М. Дани-
ленко (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 4. – С. 288–308.

Верменич Я., Даниленко В. «Українізація» 20-х – 30-х рр.
XX ст.: Зміст та основні напрямки // Україна XX ст.: Куль-
тура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Дани-
ленко (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 4–12.

Вернидубов І. В ім'я справедливості: Про роботу органів проку-
ратури України по виконанню Закону України від 17 квітня
1991 року «Про реабілітацію жертв політичних репресій на
Україні» // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. –
№ 1/2. – С. 9–11.

«Верните мне свободу!»: Деятели литературы и искусства России
и Германии — жертвы сталинского террора: Мемориальный
сборник документов из архивов бывшего КГБ / Ин-т искус-
ствознания, ЦА ФСБ РФ; Ред.-сост.: В. Ф. Колязин,
В. А. Гончаров. – М.: Медиум, 1997. – 446 с.

Верный В. Советские спецслужбы в жизни и судьбе Михаила
Тухачевского // В мире спецслужб. – 2004. – № 2. – С. 68–71.

Верстюк В.Ф. «Военный коммунизм» на Україні // Маршрутами
історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України,
1990. – С. 97–134.

Верстюк В.Ф. Махновщина. Селянський повстанський рух на
Україні. 1918–1921 рр. – К.: Наукова думка, 1991. – 336 с.

Верстюк В.Ф. Симон Петлюра: політичний портрет // Укр.
істор. журнал. – 2004. – № 3. – С. 112–126.

- Верховинець Я.* Пам'яті митця: [Про хорового диригента, хореографа, фольклориста В. Верховинця, репресованого в 1938.] // Соціалістична культура. – 1990. – № 1. – С. 30–31.
- Веселая Г.П.* Осуждены к расстрелу: [О репрессиях 1937–1938 гг.] // Человек. – 1997. – № 5. – С. 163–182.
- Веселова О.М.* Висвітлення голоду 1932–1933 рр. у збірниках документів і матеріалів // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 101–125.
- Веселова О.М.* Сумщина в голодні 1946–1947 роки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 331–336.
- Веселова О.М.* Увічнення пам'яті жертв голоду-геноциду 1932–1933 рр. в Україні // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 2. – С. 50–67.
- Веселова О.М., Марочко В.І., Мовчан О.М.* Голодомори в Україні: 1921–1923. 1932–1933. 1946–1947. Злочини проти народу. – Вид. 2-е, доп. – К.; Нью-Йорк, 2000. – 271 с.
- Веселова О.М., Панченко П.П.* Ще одна трагічна сторінка історії України // Укр. істор. журнал. – 1995. – № 6. – С. 112–115.
- Вечерський В.* Кривава правда підвалів Жовтневого палацу: [Репресії 1930–1950-х рр. у Києві] // Українське слово. – 1999. – № 18–19. – С. 10.
- Вечоркевич П.* Ланцюг смерті: Чистка в Червоній Армії 1937–1939 рр.: [Рецензія на цю книгу Р. Росляка у газеті «Народна армія», 2002. – 29 жовтня].
- Веденєєв Д.* Служби безпеки українських націоналістичних організацій 1920–1950 рр.: [Історіографічний нарис] // Пам'ять століть. – 2003. – № 1. – С. 59–69.
- Веденєєв Д., Єгоров В.* Меч і тризуб. Нотатки до історії служби безпеки організації українських націоналістів // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 365–389; 2000. – № 2/4. – С. 252–264.
- Веденєєв Д.В., Шевченко С.В.* Українські Соловки: Збірник. – К.: ЕксОБ, 2001. – 206 с.
- Взгляд в прошлое: Становление тоталитарной системы в СССР: Указатель книг и статей на русском языке за 1998 – первую половину 1990 г. / Сост. К. К. Тарасов; Ред. В. А. Фокаев; Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина. – М.: ГБЛ, 1990. – 80 с.*
- Виверти історії: [Про «Спільку визволення України» та пов'язані з нею репресії в Україні в 30-х рр.] // Урядовий кур'єр. – 1994. – 1 вересня. – С. 9.*
- Виговський М.* Національні пріоритети політичної діяльності Миколи Скрипника (історіографічний дискурс) // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки. Міжвідомчий зб. наук. праць. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2005. – Вип. 13. – С. 160–169.
- Визвольні змагання очима контррозвідника: [Документальна спадщина Миколи Чеботарьова] / Вступ. ст. В. Сідак; Упоряд.: Т. В. Вронська, А. В. Кентій, В. С. Лозицький. – К.: Темпора, 2003. – 288 с.*
- Викорчовувати шкідництво на радіовузлах // Соціалістичний зв'язок. – 1937. – 22 жовтня.*
- Викорчовувати ворогів з органів планування: [Дніпропетровська обл.] // Зоря. – 1937. – 28 червня.*
- Викорчовувати ворожу агентуру в комсомолі // Комуніст. – 1937. – 2 липня.*
- Викрити і до кінця розгромити безрідних космополітів на Україні // Радянська Україна. – 1949. – 19 лютого.*
- Викторов А.В.* Быль о голых королях. – Иерусалим, 1997. – 136 с.
- Викторов Б.* «Заговор в Красной Армии» // Правда. – 1988. – 29 апреля.
- Викторов Б.А.* Без грифа «секретно»: Записки военного прокурора. – М.: Юрид. лит-ра, 1990. – 335 с.
- Вильямс А.* Дневники Берии. – М.: Стикс, 1994. – 160 с.
- Винар Л.* Грушевськознавство: Генеза й історичний розвиток. – К.; Львів; Париж; Нью-Йорк; Торонто, 1998. – 215 с.
- Винниченко В.* Відродження нації. В 3-х т. – К.; Відень, 1920. – Т. 1. – 348 с.; Т. 2. – 328 с.; Т. 3. – 535 с.
- Винниченко І.* До питання про етнічний склад осіб, примусово виселених з України в 1930–1940-х роках // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. робіт / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 356–360.
- Винниченко І.* Примусове переселення. 1920-ті – початок 1950-х років // Золоті ворота. – 1994. – Ч. 1(7). – С. 49–70.

Винниченко І. Трагічний злам 20–30-х років: [Уривки з книги «Україна 1920–1980-х: депортації, заслання, вислання»] // Вісті з України. – 1994. – 18–24 серпня (№ 34). – С. 14.; 1–7 вересня (№ 36). – С. 13.

Винниченко І.І. Україна 1920–1980-х: депортації, заслання, вислання. – К.: Рада, 1994. – 126 с.

Винничук В.І. Терниста дорога до волі. – Снятин: «Прут-Принт», 2000. – 72 с.

Винокур І.С., Корнілов В.В. Ю. Й. Сіцінський // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 3. – С. 69–74.

Винс Г. Евангелие в узах. – Б. м., 1991. – 253 с.

Вирок військової колегії Найвищого суду СРСР в Києві в справах терористів-білогвардійців // Вісті. – 1934. – 18 грудня.

Вирок у справі ворога народу Дубинського: [Голова колгоспу ім. Тельмана Чернігівської обл.] // Більшовик. – 1937. – 26 жовтня.

Вирок у справі про шпигунство і зраду батьківщини Тухачевського, Якіра, Уборевича та ін. // Радянська література. – 1937. – № 6. – С. 129–130.

Вирок: [У справі фастівського пункту «Заготзерно» Київської обл.] // Пролетарська правда. – 1937. – 11 жовтня.

Вирок: [Чернігівського обласного суду Л. Г. Лук'яненку 20 липня 1978 р.] // Дзвін. – № 3.

Вироки військової колегії Найвищого Суду Союзу РСР в м. Києві в справах про терористів-білогвардійців // Більшовик. – 1934. – 18 грудня.

Вискіль С. За залізною брамою: Спогади політв'язня. – Львів: Галицька видавнича спілка, 1996. – 223 с.

Вихристенко В.І. Спецслужби в геноциді України. – Одеса: Маяк, 2002. – 174 с.

Вишня Остап. Чибко. 1934. Уривки з табір. щоденника // Літературна Україна. – 1989. – 3 серпня.

Вівдиченко І. Про недоліки роботи з кадрами у Ворошиловградській обласній партійній організації // Більшовик України. – 1950. – № 3. – С. 41–48.

Вівчарик М.М. Політичні репресії в Західній Україні (кінець 30–50-х рр.) // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 186–194.

Вівчарик М.М., Козенюк В.О. «Закордот» — агентурно-розвідувальна організація більшовиків України // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 5. – С. 144–149.

Відроджена пам'ять: Книга нарисів / В. В. Іваненко (наук. ред.). – Дніпропетровськ, 1999. – 608 с.

Вінницький мартиролог: Книга пам'яті жертв політичних репресій на Вінниччині (20–50-і рр. XX ст.). – Т. 1: А–Г / Кер. наук.-видав. групи В. П. Лациба. – Вінниця: Велес, 2001. – 398 с.

Вінниця: Злочин без кари: Документи, свідчення: Матеріали про більшовицькі розстріли у Вінниці в 1937–1938 рр. / Ред.-упоряд.: Є. Сверстюк, О. Скоп. – К.: Воскресіння, 1994. – 333 с.

Віночок тернових доль / Упоряд. В. Савчук. – Бережани, 1993. – 48 с.

Вісник репресій в Україні / Закордонне представництво Української Гельсінської групи. – Нью-Йорк, 1980: Вип. 1–3. – 22 с., Вип. 7. – 34 с., Вип. 8. – 46 с., Вип. 9. – 52 с., Вип. 10. – 38 с.; 1984: Вип. 1. – 20 с., Вип. 2. – 20 с.; 1985: Вип. 1. – 20 с., Вип. 2. – 20 с.

Вітвицький О. Політичні репресії та релігійна ситуація на Галицькому Поділлі у першій чверті XX століття // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 53–56.

Влада і костюл в Радянській Україні, 1919–1937 рр.: римо-католицька церква під репресивним тиском тоталітаризму / Публ.: Н. Рубльова, С. Кокін // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 2. – С. 3–494.

Влада і церква в Україні (перша половина XX століття): Зб. наук. праць / Полтавський пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; В. О. Пащенко (ред.). – Полтава, 2000. – 136 с.

Власенко І. Микола Крапив'янський // Літературна Україна. – 1989. – 23 лютого.

Власенко К. Навести порядок в Держлітвидаві // Комсомолец України. – 1937. – 9 жовтня.

Власть и общество в СССР: Политика репрессий (1920–1940-е гг.): Сб. статей / РАН, Ин-т российской истории и сотруд. с ун-том им. Мелена / Редкол.: В. П. Дмитренко и др. – М.: ИРИ РАН, 1999. – 358 с.

Власть и общество в условиях Гражданской войны // Отечественная история. – 1998. – № 3. – С. 83–102.

Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б)–ЦК ВКП(б)–ОГПУ–НКВД о культурной политике. 1917–1953 / Под ред. А. Н. Яковлева; Сост.: А. Артизов, О. Наумов. – М.: Междунар. Фонд «Демократия», 1999. – 872 с.

Во власти Губчека: Воспоминания неизвестного протоиерея. – М.: Изд-во им. Св. И. Ставропольского, 1996. – 79 с.

Водотика С., Заруба В. Михайло Єлисейович Слабченко // Зневажена СЛЮ / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 417–431.

Водотика С.Г. Академік Михайло Єлисейович Слабченко: Нарис життя та творчості. – К.; Херсон, 1998. – 141 с.

Водотика С.Г. «Соціальне замовлення» історичній науці УСРР (1920–1930-і рр.) // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 4. – С. 194–207.

Водотика С.Г. Трагічна доля академіка ВУАН М. Є. Слабченка // Проблеми історії України. – К., 1994. – Вип. 3. – С. 76–84.

Водотика С.Г., Кондрашов В.Ф. О. Ю. Гермайзе // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 12. – С. 80–90.

Военнопленные в СССР. 1939–1956: Документы и материалы / Под ред. М. М. Загорулько / Научно-исслед. ин-т проблем экономики истории ХХ в. Волгоградского гос. ун-та и др. – М.: Логос, 2000. – 1118 с.

Вождь. Хозяин. Диктатор. – М.: Патриот, 1990. – 575 с.

Возвращение имени и чести: Очерки, воспоминания, информационные и справочные материалы / Ред.-сост. В. В. Михайличенко; Редкол.: Л. И. Дайнеко (пред.), Н. Н. Гупан и др.; Луганская обл. редкол. «Реабилитированные историей». – Луганск, 1995. – 286 с.

Возвращенные имена: Сборник публицистических статей: В 2-х кн. / Сост. А. Проскурин. – М.: Изд-во АПН, 1989. – Кн. 1. – 335 с.; Кн. 2. – 319 с.

Возвращенные имена: Сотрудники АН Беларуси, пострадавшие в период сталинских репрессий / Сост. Н. В. Токарев; Под ред. А.С. Махнач. – Минск: Навука і тэхніка, 1992. – 120 с.

Возгрин В.Е. Империя и Крым — долгий путь к геноциду. – Бахчисарай, 1994. – 42 с.

Войналович В. Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940–1960-х років: Політологічний дискурс. – К.: Світогляд, 2005. – 741 с.

Войналович В.А. Наступ на етноконфесійні осередки як один із засобів здійснення національної політики в Україні (друга половина 40-х – 50-ті рр. ХХ ст.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 207–226.

Войналович В.А. Обмежувальні заходи влади щодо римо-католицького духовенства в Україні: причини, механізм, наслідки (друга половина 40-х – 50-і рр. ХХ ст.) // Науковий вісник Полтавського ун-ту споживчої кооперації України. Серія: Гуманітарні науки. – Полтава, 2002. – Вип. 2(6). – С. 64–71.

Войналович В.А. Релігійні традиції німецького населення України: історичний досвід та проблеми відродження // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 521–537.

Войналович В.А. Централізація Управління пізньопротестантськими спільнотами як політична Технологія радянського режиму: український досвід 1940–1960-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 217–233.

Войналович В.А. Чорні дні «чорного» духовенства: Ліквідація православних монастирів в Україні в ході антирелігійної компанії другої половини 50-х – першої половини 60-х рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 209–217.

Войналович В.А. Що насправді коїлось у патріарших палатах: Маловідомі документи про опозиційний рух у Руській православній церкві // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 152–157.

Войналович В.А., Данилюк Ю.З. Каральні акції органів ДПУ на Поділлі за матеріалами «окремої» папки рішень Політбюро ЦК КП(б)У: (1930–1932 рр.) // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження. – Хмельницький, 1995. – С. 169–170.

Войналович О.О. Шкільна освіта для національних меншин в Україні і репресивна каральна система 30-х років // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарн. та секц. засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 321–322.

Войнович В.Н. Портрет на фоне мифа: [о А. И. Солженицыне]. – М.: Эксмо, 2002. – 191 с.

Войславский Л.К. Воспоминания из ушедшего столетия / Харьк. правозащитная группа. – Х.: Фолио, 2002. – 120 с.

Войтенко С.В. Опозиційний робітничий рух в Україні на завершальному етапі непу (1926–1928) // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Історія. – К., 2002. – Вип. 59–60. – С. 34–35.

Войцехович-Рахальська О. І серед дня настала раптом ніч: [Жінки-в'язні Кініру, 1954 р.] // Независимость. – 1994. – № 53.

Волинець М. Репортаж з пащі конвойного пса / Харк. правозахисна група. – Х.: Фолио, 2005. – 128 с.

Волинський О. Страх. Кінорежисер Тимофій Левчук та українські письменники Іван Ле, Павло Усенко, Яків Городський, як свідки обвинувачення по справах, сфабрикованих у тридцять років органами НКВС: [З архівів КДБ] // Вітчизна. – 1992. – № 9. – С. 164–170.

Волков А. Из истории переписи населения 1937 г. // Вестник статистики. – 1990. – № 8. – С. 45–56.

Волков І.М. Виселення селян України у віддалені райони СРСР наприкінці 40-х років // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 7/8. – С. 37–43.

Волков С.В. Белое движение в России: организационная структура. – М., 2000. – 368 с.

Волков С.В. Интеллектуальный слой в советском обществе. – М., 1999. – 250 с.

Волков С.В. Офицеры российской гвардии: Опыт мартиролога. – М.: Русский путь, 2002. – 567 с.

Волков С.В. Погружение во тьму: Из пережитого. – М.: Советская Россия, 1992. – 432 с.

Волков С.В. Русский офицерский корпус. – М., 1993. – 368 с.

Волков С.В. Трагедия русского офицерства. – М., 1993. – 298 с.; М.: Фокус, 1999. – 383 с.

Волковинский В. П. П. Постышев: Страницы политической биографии // Под знаменем ленинизма. – 1990. – № 17. – С. 52–60.

Волковинский В.Н. Павел Петрович Постышев. – К.: Политиздат Украины, 1987. – 190 с.

Волковинський В. Йона Якір // Політика і час. – 1991. – № 3. – С. 74–82.

Волковинський В. Командуючий збройними силами України і Криму Й. Є. Якір // Історія України. – 1997. – № 45. – С. 1–3; № 46. – С. 4–5.

Волковинський В.М. Армія і народ: 20–30-і роки. – К.: Либідь, 1990. – 128 с.

Волковинський В.М. Діяльність П. П. Постышева на Україні в 1923–1930 рр. // Укр. істор. журнал. – 1987. – № 9. – С. 132–140.

Волковинський В.М. Й. Е. Якір без легенд // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 2. – С. 81–93.

Волковинський В.М. Нестор Махно: звивисті стежки політичного авантюриста // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 7. – С. 112–123; № 9. – С. 122–135; № 10. – С. 130–141; № 11. – С. 91–98; 1990. – № 2. – С. 108–112; № 4. – С. 108–119; № 5. – С. 134–135; № 6. – С. 119–130; № 7. – С. 121–133; № 8. – С. 104–112; № 9. – С. 85–92; № 12. – С. 132–141.

Волковинський В.М. Нестор Махно: легенди і дійсність // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 574–597.

Волковинський В.М., Кульчицький С.В. Християн Раковський: Політичний портрет. – К.: Політвидав України, 1990. – 226 с.

Волкогонов Д.А. Сталинизм: сущность, генезис, эволюция // Вопросы истории. – 1990. – № 3. – С. 3–17.

Волкогонов Д.А. Триумф и трагедия: Политический портрет И.В. Сталина: В 2-х кн. – М.: Новости, 1990. – Кн. 1, 2-е изд., доп. – 624 с.; Кн. 2. – 688 с.

Волкогонов Д.А. Тріумф і трагедія: Політичний портрет Й. В. Сталіна: У 2-х кн. – К.: Політвидав України, 1989. – Кн. 1. – 596 с.; 1990. – Кн. 2. – 672 с.

Волкогонов Д.А. Троцкий: Политический портрет: В 2-х кн. – М.: Новости, 1994. – Кн. 1. – 414 с.; Кн. 2. – 414 с.

Волобуев О.В., Ильяшук Г.И. Послеоктябрьский меньшевизм // История СССР. – 1991. – № 2. – С. 32–51.

Волович О.І. Спомини про «світле» минуле. – Кіровоград: Мавік, 2003. – 76 с.

Волосник Ю.П. Нова буржуазія України та розвиток приватно-підприємницької діяльності на фінансовому ринку в роки непу. – Х.: НМЦ «СД», 2002. – 384 с.

Волошин Ю. Гавриїл Костельник: Три листи до Московського Патріарха // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 416–428.

Волошин Ю. Ліквідація Ужгородської унії (1948 р.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 406–418.

Волошин Ю. «Найбільш важлива духовна персона в Києві...»: До 100-річчя з дня народження патріарха УАПЦ Мстислава // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 281–285.

Вольвач П. Володимир Смиренко: Матеріали про переслідування вченого // Родовід. – 1995. – Ч. 1. – С. 63–76.

Вольвач П. Повернення із забуття: [В. Смиренко, професор, помолог] // Київська старовина. – 1996. – № 4/5. – С. 93–101.

Вольвач П. Понищене гніздо велетнів: [Родина Смиренків] // Основа. – 1994. – № 5 (27). – С. 114–137.

Вольвач П. Садівничий геній України: До 150-ліття Левка Смиренка // Розбудова держави. – 2005. – № 5–8. – С. 54–68.

Вольф А. Родом из «Красного городка»: [О судьбах детей, репрессированных в годы сталинщины] // Народное образование. – 1989. – № 4. – С. 138–142; № 5. – С. 148–153; № 6. – С. 133–138.

Воля і доля: Книга пам'яті Галицького району: Документи, матеріали, спогади / Відп. ред.: Ф. Бандура, І. Коваль. – Галич, 1997. – 399 с.

Воля Олесь. Мор. Книга буття України. – К.: «Кобза», 2002. – 1152 с.

Воля П.О. Останні настоятелі Київського Михайлівського Золотоверхого монастиря // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство України. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та семінарського засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 339–341.

Ворожі справи в Одеській кіностудії // Чорноморська комуна. – 1938. – 18 травня.

Вороненко В.В., Кістерська Л.Д., Матвеева Л.В., Усенко І.Б. Микола Прокопович Василенко. – К.: Наукова думка. – 1991. – 272 с.

Воронов І.О., Пилявець Ю.Г. Голод 1946–1947 рр. – К.: «Знання» УРСР, 1991. – 48 с.

Воропай Олекса. В дев'ятім крузі... – Лондон: Вид-во «Сум», 1953. – 48 с.

Восленский М.С. Номенклатура. Господствующий класс Советского Союза. – М.: «Сов. Россия»; МП «Октябрь», 1991. – 624 с.

Вострышев М.И. Патриарх Тихон. – 2-е изд. испр. – М.: Молодая гвардия, 1997. – 302 с.

Враги народа пойманы с поличным. К процессу над участниками объединенного центра троцкистско-зиновьевского блока. – М.: Партиздат ЦК ВКП(б), 1936. – 103 с.

Враги народа: [К итогам процесса антисоветского троцкистского центра]: Сб. статей. – М.: Партиздат, 1937. – 133 с.

Времена и нравы: мемуары, письма, дневники: Академики в защиту репрессированных коллег // Вестник Российской Академии наук. – 2002. – Т. 72. – № 6. – С. 530–536.

Вронська Т., Коваль М. Повертаючись до справи академіка Олександра Гольдмана // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 316–335.

Вронська Т.В., Осташко Т.С. Участь українських зарубіжних політичних та громадських організацій в акціях протесту 30-х рр. XX ст. проти голодомору в УСРР // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 65–81.

Всегда помнит о капиталистическом окружении: [«Дело» Тухачевского и др.] // Партийное строительство. – 1937. – № 12. – С. 3–8.

Всероссийский национальный центр / Редкол.: В. В. Шелохаев (отв. ред.); Сост. и авт. коммент. Н. Н. Канищева; Введ. В. В. Шелохаев; Ассоц. «Рос. полит. энцикл.» и др. – М.: РОССПЭН, 2001. – 608 с.

Всесоюзное совещание о мерах улучшения подготовки научно-педагогических кадров по историческим наукам, 18–21 декабря 1962 г. / Редкол.: Е. М. Жуков, П. Н. Поспелов, Ю. П. Францев и др.; АН СССР и др. – М.: Наука, 1964. – 517 с.

Всех поименно назвать: [Про жертвы політичного терору м. Маріуполя та Приазов'я] / Авт.-упор. Г. М. Захарова. – Маріуполь: ЗАО «Газета «Приазовский рабочий»», 2002. – 197 с.

Встреча политзаключённых 50–80-х годов, С.-Петербург, 11–12 августа 1990 г. / С.-Петербургский «Мемориал». – СПб.: Мемориал, 1991. – 139 с.

Вторая катастрофа. Евреи — жертвы ленинско-сталинского террора (1917–1953) / Сост.: Э. Бааль. – Тель-Авив: Библиотека Матвея Черного. – Кн. 1. – 1998. – 319 с.; Кн. 2. – 2000. – 336 с.; Кн. 3. – 2001. – 319 с.

ВУНК в 1921 році: Загальні завдання і структура ВУНК / Підгот. докум. до друку Є. Скляренко // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 69–89.

Бургафт Й. Класова боротьба на різних етапах революції і проблема знищення клас. – Х.; О.: ДВОУ, 1932. – 24 с.

ВЧК и начало НЭПа: Архивные документы // Свободная мысль XXI. – 2000. – № 4. – С. 114–128.

ВЧК-ГПУ / Сост. Фельштинский Ю. – Benson: Chalidze, 1989. – 215 с.; М.: Изд-во гуманитар. лит-ры, 1995. – 271 с.

Вылцан М.А. Завершающий этап создания колхозного строя: 1935–1937 гг. М.: Наука, 1978. – 263 с.

Вылцан М.А. Крестьянство России в годы большой войны 1941–1945: Пиррова победа / Российский научный фонд, Московское отделение. – М., 1995. – 79 с.

Вылцан М.А. Репрессии против крестьян, 30-е годы // Власть и общество в СССР: Политика репрессий (20–40-е гг.): Сб. статей / Редкол.: В. П. Дмитренко, Г. Б. Куликова, Л. В. Ярушина. – М., 1999. – С. 236–265.

Вылцан М. Гарантируется высшая мера: [С публикацией документов об осуществлении оперативного приказа НКВД СССР № 00447] // Труд. – 1997. – 2 августа.

Вылцан М., Данилов В. Применение ВМН «нами гарантируется»: [Документы по осуществлению приказа НКВД СССР № 00447] // Наука и жизнь. – 1997. – № 9. – С. 68–72.

Выше большевистскую непримиримость!: [Передова] // Пролетарий. – 1934. – 2 ноября.

Выше политическую бдительность: [«Дело» Тухачевского и др.] // Искусство. – 1937. – № 2. – С. 3–4.

Вышинский А. Итоги и уроки шахтинского дела. – М.; Л.: Госиздат, 1928. – 101 с.

Вышинский А. Итоги шахтинского дела // Революция права. – 1928. – № 5. – С. 3–13.

Вышинский А. Методы вредительско-диверсионной работы троцкистско-фашистских разведчиков. – Красноярск, 1937. – 22 с.

Вышинский А.Я. Дело «Промпартии» // Научный работник. – 1930. – № 11–12. – С. 7–25.

Вышинский А.Я. Некоторые методы вредительско-диверсионной работы троцкистско-фашистских разведчиков. – Б.м.: Партиздат ЦК ВКП(б), 1937. – 31 с.

Вышинский А.Я. Речь государственного обвинителя — Прокурора Союза ССР А. Я. Вышинского на процессе антисоветского троцкистского центра, 28 января 1937 г. – Б.м.: Партиздат ЦК ВКП(б), 1937. – 80 с.

Вышинский А.Я. Судебные речи. – М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1938. – 519 с.

Вядро Ш., Близнюк П. Буржуазно-націоналістичне кубло в музеях Києва. – Комуніст. – 1937. – 2 жовтня.

Г

Гавриленко І., Ченцов В. «...Визнавати себе українцем стало більш небезпечним, аніж за царату» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 112–125.

Гавриленко Ю. Риба гниє з голови...: [Злочинна діяльність керівників Одеського спортивного товариства «Спартак»] // ГПО. – 1937. – 28 лютого.

Гаврилова Е.П. Художники: ГУЛАГ (КарЛАГ). – Караганда, 1999. – 64 с.

Гаврилюк В.К. Я — син «ворога народу»: Художньо-документальна повість. – Луцьк: Ініціал, 2003. – 285 с.

Гаврилюк Л. Меженко Юрій Олексійович: [Бібліограф, літературознавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 27–31.

Гаврилюк Л.О. Політика ідеологізації і репресій серед науковців України (20–30-ті роки) // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційних засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 314–316.

Гаврилюк О.Н. Репресії тоталітарного режиму як засіб вирішення економічних проблем західноукраїнського села (кінець 40-х – початок 50-х рр.) // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 111–119.

Гаєвська Г. Биковнянська трагедія // Хрещатик. – 2003. – 13 травня. – С. 2.

Гайдабура В. І відгукнувся рік украденого щастя: [Актор В. М. Добровольський] // Український театр. – 1995. – № 1. – С. 16–19.

Гайдабура В. Курбас: нове у хроніці Голгофи // Український театр. – 1994. – № 3. – С. 3–6.

Гайдабура В.М. Театр захований в архівах: Сценічне мистецтво України періоду німецько-фашистської окупації (1941–1944). – К.: Мистецтво, 1998. – 224 с.

Гайдабура В.М. Театр між Гітлером і Сталіним: Україна 1941–1944. Доля митців. – К.: Факт, 2004. – 320 с.

Галамай О. «Безбожницька» політика радянської держави (20–30-і роки ХХ ст.) // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 152–155.

Галатенко В.І. Чорна книга Бориспільщини. – Бориспіль, 1998. – 74 с.

Галевич Д. Незаарештовані листи: Листи священника з України до Німеччини, 1922–1938. – Б. м.: КОЗАКИ, 2001. – 128 с.

Галин Б. Кадры: [Подготовка новых руководящих кадров на ХТЗ] // Правда. – 1938. – 30 апреля.

Галицький В.П. Цифры, которых мы не знали: О судьбах советских и немецких военнопленных во Второй мировой войне: [Беседы с военным историком] // Новое время. – 1990. – № 24. – С. 37–39.

Галицький П., Пейсаченко М. Троцькіста-дворушника Вронського викрито: [Дніпропетровський обком у справах фізкультури і спорту] // ГПО. – 1937. – 5 березня.

Галіат-Валаєв Р. У крижаній пустелі: [Лесь Курбас на Соловках] // Україна. – 1988. – № 7. – С. 20–21.

Гальперин Ф.Я. Революцией призванные: Очерки: [Про командующих — В. Блюхера, І. Якіра, Р. Ейдельмана, І. Федько та ін.]. – К.: Молодь, 1990. – 240 с.

Гальчак С. Фільтрація як обов'язковий елемент репатріації «східних робітників» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 412–420.

Гальченко С. Заживо похороненная Надежда: [Н. В. Суровцева-Олицкая] // Независимость. – 1994. – № 53.

Гамрецький Ю.М. В. П. Затонський // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 1. – С. 100–104.

Ган Я. В полоні у «віденщини»: [Репертуар і творчо-виховна робота в Київському театрі музкомедії] // Комуніст. – 1938. – 30 січня.

Ган Я. Одеські театри та їх «опікуни» // Радянська Україна. – 1946. – 26 травня.

Ганжа І.О. Я. Б. Гамарник на Україні // Укр. істор. журнал. – 1984. – № 6. – С. 123–126.

Ганжа О. Опір селянства політиці суцільної колективізації в Україні // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 200–215.

Ганжа О.І. Боротьба з куркульством на Україні в 1921–1923 рр. // Укр. істор. журнал. – 1987. – № 5. – С. 109–117.

Ганжа О.І. Опір селян становленню тоталітарного режиму в УРСР. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1996. – 42 с.

Ганжа О.І. Українське селянство в період становлення тоталітарного режиму (1917–1927). – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2000. – 208 с.

Ганкин А. Враги народа и их покровители: [В совхозе имени 10-летия МОПРа Украины] // Совхозная газета. – 1937. – 4 марта.

Гапак М.В. На небезпечній службі в ГУЛАГу. – Ужгород: Патент, 1999. – 148 с.

Гарасева А.М. Я жила в самой бесчеловечной стране...: Воспоминания анархистки / Лит. запись, вступ. стаття, комент. и указ. А. Л. Никитина. – М.: Интерграф Сервис, 1997. – 335 с.

Гарбузова Л.Г. Сторінки біографії Н. К. Дмитрука // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді і повідомлення. – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. I. – С. 374–378.

Гарбузова Л. Н. К. Дмитрук — дослідник традиційної народної культури краю // Житомирщина крізь призму століть: Наук. зб. – Житомир: Вид-во «Журфонд», 1997.

Гарин М. Еще выше поднять большевистскую бдительность! // Пролетарий. – 1934. – 29 октября.

Гарматюк А. Уроки славетного: [М. Годованець] // Камертон-Ікс. – 1993. – 24 вересня (№ 34); Вінницька газета. – 1993. – 24 вересня.

Гартман М. Більшовицькі злочини в Одесі: [Розслідування летжифод. комісії в 1943–1944 рр.] // Літопис Червоної Калини. – 1993. – № 3–4(21–22).

Гваришвили О.М. Сталин и злопамятный 1937 год. – Батуми: Аджара, 2000. – 138 с.

Гвоздкова Л.И. История репрессий и сталинских лагерей в Кузбассе / Кемеровский гос. ун-т. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 1997. – 516 с.

Гвоздкова Л.И. Принудительный труд: Исправительно-трудовые лагеря в Кузбассе (30–50 гг.). Т. 1 / Сост. и отв. ред.: Л. И. Гвоздкова; Кемеровский гос. ун-т. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 1994. – 287 с.; Т. 2 / Сост.: Л. И. Гвоздкова, А. А. Мить; Кемеровский гос. ин-т. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 1994. – 248 с.

Гелбгардт-Федоров Г.Л. Записки «врага народа»: Немного о работе, жизни, экономике, политике: Взгляд инженера и коммерсанта – М.: Христ.-просвет. изд-во «Аслан», 1996. – 191 с.

Геворкян Н. Встречные планы по уничтожению собственного народа: [Резолюция политбюро ЦК ВКП(б) «Об антисоветских элементах» от 28 августа 1937 г. и запросы республиканских и областных руководителей ВКП(б) и НКВД в ЦК ВКП(б), И. В. Сталину, Н. И. Ежову об увеличении лимита репрессированных] // Московские новости. – 1992. – 21 июня (№ 25). – С. 18–19.

Геврик Тит. Втрачені архітектурні пам'ятки Києва. Вид. 2-е. – Нью-Йорк, 1987. – 64 с.

Гедз М. Репресії 1937 року у селі Кіровка // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 175–179.

Геллер М.Я. Концентрационный мир и советская литература. – London: Overseas Publications Interchange, 1974. – 352 с.

Геллер М.Я. Машина и винтики: История формирования советского человека. – М.: МИК, 1994. – 336 с.

Геллер М.Я., Некрич А.М. Утопия у власти. – М.: МИК, 2000. – 856 с.

Геллер М.Я., Некрич А.М. Утопия у власти: История Советского Союза с 1917 года до наших дней. 2-е изд., испр. и доп. – London: Overseas Publications Interchange, 1986. – 925 с.

Генис В.Л. «Любитель парадокса»: [Г. Я. Сокольников, дипломат, финансист] // Исторические портреты. – М.: Просвещение, 1993. – С. 65–96.

Генкин М. Честь редакторского мундира: [Клевета врагов народа на инженера киевской ГЭС № 2 Рабинского и позиция редакции киевской газеты «Пролетарская правда»] // Известия. – 1938. – 14 февраля.

Геноцид українського народу: Історична пам'ять та політико-правова оцінка. Міжнарод. наук.-теор. конф, Київ, 25 листопада 2000 р. Матеріали Ін-ту історії України НАН України. – К.; Нью-Йорк: Вид-во М. М. Коць, 2003. – 594 с.

Генрих Ягода: Нарком внутренних дел СССР, Генеральный комиссар государственной безопасности: Сб. докум. / Сост.: В. К. Виноградов и др.; Научн. ред. А. Л. Литвин. – Казань, 1997. – 535 с.

Георгий Жуков. Стенограмма октябрьского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы / Под ред. А. Н. Яковлева; Сост.: В. Наумов и др. – М.: Международный Фонд «Демократия», 2001. – 820 с.

Герасимов В.Л. О ведомственных наградах советских органов госбезопасности: [О кн.: Буяков А.М. Ведомственные награды ВЧК–НКВД (1922–1940)] // Военно-исторический журнал. – 2003. – № 1. – С. 78.

Герасимов И. Перед приходом тьмы. Перековка нового советского человека в 1920-х гг.: свидетельства участников // АВ Imperio. – 2002. – № 3. – С. 297–320.

Герасимов І.О. Створення книг Пам'яті // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 10. – С. 3–9.

Героїзм і трагедія Холодного Яру: Збірник матеріалів і спогадів (1917–1930 рр.) / Г. С. Гребенюк, А. П. Демартино та ін. – К., 1996. – 312 с.

Гжимайло Ю.Д. Тривожать душу спогади. – Б.м.: Б.в., 2000. – 39 с.

Гимпельсон Е.Г. НЭП и советская политическая система, 20-е годы / РАН. Ин-т российской истории. – М., 2000. – 439 с.

Гимпельсон Е.Г. Политическая система и НЭП: неадекватность реформ // Отечественная история. – 1993. – № 2. – С. 29–43.

Гимпельсон Е.Г. Путь к однопартийной диктатуре // Отечественная история. – 1994. – № 4/5. – С. 94–110.

Гимпельсон Е.Г. Руководящие советские кадры: 1917–1920-е годы // Отечественная история. – 2004. – № 6. – С. 61–73.

Гимпельсон Е.Г. Формирование советской политической системы: 1917–1923 гг. – М.: Наука, 1995. – 232 с.

Гинзбург Е.С. Крутой маршрут: Хроника времен культа личности // Юность. – 1988. – № 9. – С. 35–67; М.: Книга, 1991. – 734 с.

Гинзбург С.З. О гибели Серго Орджоникидзе // Вопросы истории КПСС. – 1991. – № 2. – С. 88–98.

Гинцберг Л. Массовые депортации крестьян в 1930–1931 гг. и условия их существования в северных краях: [По материалам «особых папок» политбюро ЦК ВКП(б) и «комиссии Андреева»] // Отечественная история. – 1998. – № 2. – С. 190–196.

Гинцберг Л.И. Московские процессы 1936–1938 гг.: позиция деятелей международного коммунистического движения // Новая и новейшая история. – 1991. – № 6. – С. 10–23.

Гинзбург Е.М. Непохитна мужність поета: [М. Годованець] // Культура Поділля. Історія і сучасність. Матеріали II наук.-практ. конф., присвяч. 500-річчю м. Хмельницького, 27–29 серпня 1993 р. – Хмельницький, 1993. – С. 236–239.

Гинзбург І. Оздоровити будівельний інститут (в Одесі) // Чорноморська комуна. – 1937. – 20 листопада.

«Гіркий був келих життєвий...»: [Бібліограф. покажчик] / Уклад.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян; Вінницька обл. універ. наук. біб-ка ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2001. – 75 с.

Гірчак Є. До теоретичних засад українського націоналістичного ухилу // Більшовик України. – 1930. – № 5/6. – С. 42–53.

Гірчак Є. Платформа українського націоналізму // Більшовик України. – 1928. – № 6. – С. 29–43.

Гірчак Є. Шумськизм і розкол у КПЗУ // Більшовик України. – 1928. – № 5. – С. 21–41.

Гірчак Є.Ф. Проти націоналістичної контрабанди та ліберального ставлення до неї / Всеукраїнська АН. – К., 1932. – 72 с.

Гісцова Л.З. Олександр Олександрович Рябінін-Скляревський (1878–1937). Матеріали до словника архівних діячів // Архіви України. – 1992. – № 4. – С. 30–31.

Главацкий В. В издательстве «Мистецтво» неблагополучно // Советская Украина. – 1938. – 8 августа.

Главацкий М.Е. «Философский пароход»: год 1922-й: Историко-графические этюды. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2002. – 224 с.

Главлит и литература в период «литературно-политического брожения в Советском Союзе» / Вступ. заметка и публ. Т. Горяевой // Вопросы литературы. – 1998. – № 5. – С. 276–320.

Гладков Т. Награда за верность — казнь. – М.: Центрполиграф, 2000. – 573 с.

Глазов Л. Только ли беспечность: [Вредительство в Донецком радиокомитете] // Правда. – 1937. – 20 июня.

Глазунов Г. Хоч репресованим не значився...: [І. Микитенко] // Вітчизна. – 1991. – № 3. – С. 155–158.

Глазунов Г. Чесне ім'я Карла Максимовича: [Один із засновників КПЗУ] // Політика і час. – 1991. – № 5. – С. 76–82.

Глазунов Г.П. Петро Дятлов: відоме та невідоме // Комуніст України. – 1991. – № 8. – С. 78–83.

Глазунов Г.П. Політичні звинувачення знято: [М. Г. Хвильовий] // Комуніст України. – 1990. – № 10. – С. 71–73.

Глазунов Г.П., Замковий В.П. М. О. Скрипник: «Я своє слово кажу не з особистого приводу...»: Новий крок до повного відновлення справедливості і доброго імені видатного діяча нашої партії і держави // Комуніст України. – 1991. – № 2. – С. 76–80.

Глейзер С. Очистити університет від ворогів явних і замаскованих // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 28 січня.

Глимак Е., Антонов В. Накануне страшной даты: [К 60-летию процесса Тухачевского] // Октябрь. – 1997. – № 2. – С. 149–160.

Глинка Е. «Колымский трамвай» средней тяжести // Нева. – 1989. – № 10. – С. 111–113.

Глузман С.Ф. Псалмы и скорби. – Х.: Фолио, 1994. – 168 с.

Глушаниця П. 1932–33 рік. Війна без вистрілу. Розкидані долею, або моя відповідь яничарам. – К., 1993. – 136 с.

Глушаниця П. Війна без пострілів. – К.: КМ «Академія», 2004. – 118 с.

Глушаниця П. Я ніс тяжкий хрест тернистою дорогою на українську Голгофу. – К.: КМА, 2005. – 143 с.

Глушкова С.И. Права человека в России: Теория, история и практика / Уральский гос. ун-т им. А. М. Горького, Гуманитарный ун-т. – Екатеринбург: Изд-во Гуманит. ун-та, 2002. – 748 с.

Глюксман А. Кухарка и людоед: Этюд об отношениях между государством, марксизмом и концлагерем / Пер. с фр.: Н. Ставиская. – London: Overseas Publications Interchange, 1980. – 248 с.

Гнатенко С. Надія Віталіївна Суровцова // Слово і час. – 1993. – № 8. – С. 58–59.

Гнатюк О.В. З архіву моєї пам'яті. – Житомир: Полісся, 2001. – 131 с.

Гнатюк І. Таврований доносами: [Б. Харчук, письменник] // Дзвін. – 1991. – № 9. – С. 141–144.

Гнатюк М. «Не дайте мені загинути на чужині»: [Про З. Тулуб] // Літературна Україна. – 1990. – 29 листопада.

Гнатюк М. Байкар Поділля: [М. Годованець] // Подільська зоря. – 1993. – 21 серпня.

Гнітько С. Боротьба з контрабандою в Україні у 20-ті рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 410–423.

Гнітько С. «Кадри вирішують все...»: До 70-річчя судових процесів над технічною інтелігенцією // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 80–95.

Гнітько С. «Український інженерний центр» — філіал «промпартії» в Україні (1930–1931) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 142–155.

Говоров И.В. Негласная агентура советской милиции в 1940-х гг. // Вопросы истории. – 2004. – № 4. – С. 109–119.

Гогинский М. Дело секретаря Полтавского горкома // Правда. – 1937. – 30 декабря.

Год 1937...: Сборник документов и материалов / Редкол.: Б. П. Тренин (отв. ред.) и др.; Сост.: А. А. Бондаренко, В. И. Марков, Б. П. Тренин; Томское истор.-просвет., правозащитное и благотворительное о-во «Мемориал» и др. – Томск, 1998. – 372 с.

Год кризиса. 1938–1939. Документы и материалы: В 2-х т. / МИД СССР. – М.: Политиздат, 1990. – Т. 1. – 555 с.; Т. 2. – 432 с.

Голанд Ю. Как свернули НЭП // Знамя. – 1988. – № 10. – С. 166–184.

Голанд Ю. Политика и экономика: Очерки общественной борьбы 20-х гг. // Знамя. – 1990. – № 3. – С. 116–152.

Голанд Ю.М. Кризисы, разрушившие НЭП. Валютное регулирование в период НЭПа. 2-е изд., доп. – М.: Фонд экон. кн. «Начала», 1998. – 160 с.

Голгофа мільйонів. Документальні свідчення: [Ю. Б. Азаренко, Ф. Анаденко, К. С. Афанасьєва та ін.]. – К.: Стилос, 2002. – 101 с.

Голгофа: По материалам архивно-следственного дела № 603 на Соколову-Пятницкую Ю.И. / Сост. В. И. Пятницкий. – СПб.: Палитра, 1993. – 158 с.

Голдин В.И. Армия в изгнании: Страницы истории Русского Обще-Воинского Союза / Поморский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Мурманский гос. пед. ун-т, Северный ин-т предпринимательства. – Архангельск; Мурманск: СОЛТИ, 2002. – 300 с.

Голинков Д.Л. Крушение антисоветского подполья в СССР. – 4-е изд. – М.: Политиздат, 1986. – Кн. 1. – 335 с; Кн. 2. – 396 с.

Голобородько Я. Їх стратили в один день // Літературна Україна. – 1997. – 6 листопада.

Головко В.А., Станчев М.Г., Чернявский Г.И. Между Москвой и Западом: Дипломатическая деятельность Х. Г. Раковско-го. – Х.: Око, 1994. – 383 с.

Головко Г.В. Недостатки работы украинской организации (архитекторов) // Архитектурная газета. – 1938. – 23 марта.

Голод 1921–1923 рр. в Україні: Зб. документів і матеріалів / Ін-т історії України НАН України; Відп. ред. С. В. Кульчицький. – К.: Наукова думка, 1993. – 236 с.

Голод 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки / В. І. Марочко (кер. авт. кол.); Гол. ред. В. М. Литвин. – К., 2003. – 887 с.

Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів / Редкол.: Ф. М. Рудич (гол.), І. Ф. Курас, М. І. Панчук, Р. Я. Пиріг, В. Ф. Солдатенко. – К.: Вид-во політ. літ-ри України, 1990. – 590 с.

Голод 1946–1947 років на Полтавщині (До 50-річчя трагедії): Матеріали і документи. – Полтава: Гротеск, 1996. – 139 с.

Голод в Україні 1946–1947: Документи і матеріали / НАН України; Упоряд.: О. М. Веселова та ін.; Відп. ред. В. А. Смолій. – К.; Нью Йорк, 1996. – 376 с.

Голод в Україні 1946–1947 років / Упоряд.: О. М. Веселова, П. П. Панченко // Укр. істор. журнал. – 1995. – № 6. – С. 115–123.

Голод в Україні 1946–1947 років / Упоряд.: Т. Т. Гриценко, Р. Я. Пиріг, А. А. Соловйова // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 1. – С. 129–142; № 2. – С. 116–132.

Голод на Поділлі: Книга свідчень / Ред.-упоряд. В. Мацько. – Кам'янець-Подільський, 1993. – 98 с.

Голод на Україні (1931–1933) / Упоряд.: Є. П. Шаталіна, В. І. Марочко // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 7. – С. 99–111; № 8. – С. 105–117; № 9. – С. 110–121; № 11. – С. 78–90; № 12. – С. 123–128; 1990. – № 1. – С. 104–112.

Голод-геноцид 1933 р. в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків: Матеріали міжнарод. наук.-теор. конф., Київ, 28 листопада 1998 р. – К.; Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2000. – 533 с.

Голодомор 1932–1933 років: основні дійові особи і механізм здійснення: Матеріали II міжнарод. наук. конф., Київ, 28 листопада 2003 р. – К.: МАУП, 2004. – 320 с.

Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: Причини і наслідки: Міжнарод. наук. конф., Київ, 9–10 вересня 1993 р. Матеріали. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1995. – 198 с.

Голодомори в підрадянській Україні: Праці членів Асоціації дослідників голодоморів в Україні / Редкол.: О. М. Веселова, С. Кульчицький та ін. – К.; Львів; Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2003. – 724 с.

Голодомори в Україні, 1921–1923, 1932–1933, 1946–1947. Злочини проти народу / О. М. Веселова, В. І. Марочко, О. М. Мовчан; Асоціація дослідників голодоморів в Україні; Ін-т історії України НАН України. – К., 2000. – 262 с.

Голос народа: Письма и отклики рядовых советских граждан о событиях 1918–1932 гг. / Отв. ред. А. К. Соколов; Сост.: С. В. Журавлев и др.; Ин-т рос. истории и др. – М.: РОССПЭН, 1997. – 326 с.

Голосовкер Я.Э. Засекреченный секрет: Философская проза. – Томск: Водолей, 1998. – 224 с.

Голуб А.І. «Справа» Дніпропетровської «філії СВУ» та Д. І. Яворницький // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. Зб. наук. праць / Редкол.: С. І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2005. – С. 74–79.

Голуб Ю.Г. Судьбы российской художественной интеллигенции в условиях сталинского режима. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2002. – 192 с.

Голуб Я.Б. Мій батько — Борис Антоненко-Давидович: Спогади. – Полтава: Криниця, 1995. – 294 с.

Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. – Львів: Академічний експрес, 2001. – 176 с.

Голубець О. «Прорив шістдесятників»: з віддалі часу // Вісник Львівської академії мистецтв. – Львів, 2001. – Вип. 12. – С. 73–87.

Голубцов С., протодиякон. Профессура МДА в сетях Гулага и ЧеКа. – М.: Изд-во Православного братства Сподручницы грешных, 1999. – 96 с

Голубчиков С. Сталинские «Освенцимы» на Чукотке // Энергия: экономика, техника, экология. – 1991. – № 2. – С. 35–39.

Гольдберг Р. Слово и дело по-советски. Последний из НКВД: [Беседа с последним оперуполномоченным Тюменского оперсектора НКВД] // Родина. – 1998. – № 9. – С. 85–87.

Гольдфанк И.И. Двусмысленные числа: [О предвоенных репрессиях в армии] // Вопросы истории. – 2002. – № 6. – С. 170–173.

Гольдфарб Л., Айзенберг Н. Підсобники ворогів у «Комсомольці України» // Комсомолец України. – 1937. – 2 липня.

Голько О.Ф. Свідки Єгови — сибірський маршрут: Добірка розповідей та архівних документів, зібраних вченим-архівістом, живим свідком описаних подій. – Л.: «Фаворит», 2002. – 201 с.

Голяк В. Трагедія родини Старосольських: [Адвокат, громадський діяч] // Літопис Червоної Калини. – 1994. – № 4–6. – С. 58–63.

Гонтар О.В., Юрченко Л.Г. Сталінські репресії проти професорсько-викладацького складу та студентства Одещини в 20–30-ті роки // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство. Традиції та сучасність»: Матеріали пленарного та секц. засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 316–318.

Гонтар О.В. Олександр Сухов — сходознавець і краєзнавець // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді та повідомлення. – К.; Х: Рідний край, 1997. – Ч. I. – С. 118–119.

Гончаров Г.С., Яценко В.П. Маршал Радянського Союзу В. К. Блюхер на Україні // Укр. істор. журнал. – 1988. – № 5. – С. 116–122.

Горак В. Повстанець чи бандит?: Трагедія отамана Григор'єва // Вітчизна. – 1992. – № 11. – С. 124–132.

Горбаневская Н.Е. Полдень: Дело о демонстрации 25 августа 1968 года на Красной Площади. – Франкфурт-на-Майне: Посев, 1970. – 497 с.

Горбань А.В. Український національно-визвольний рух в 1920-х – 1930-х рр.: етапи становлення // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 158–166.

Горбач А.Г. Поет повинен бути людиною: Пам'яті Василя Стуса // Сучасність. – 1988. – Березень. – С. 43.

Горбач Н. Українізація. Злет і трагедія... // Жовтень. – 1989. – № 2. – С. 78–85.

Горбачев Я. До конца выкорчевать врагов и их пособников: [В установах зв'язку України] // Социалистическая связь. – 1937. – 10 октября.

Гордасевич Г. Твої, Україно, діти...: [Про долі українських письменників, репресованих в 30-ті рр., які не ввійшли до книги «...З порога смерті...»] // Березіль. – 1993. – № 9/12. – С. 129–141.

Гордасевич Г. Українки під знаком тоталітаризму // Літературна Україна. – 1995. – № 31–32.

Гордасевич Г.Л. Нескорена Берегиня: Жертви московсько-комуністичного терору ХХ ст. – Торонто; Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2002. – 280 с.

Гордиенко А.Н. Иосиф Сталин. – Минск: Литература, 1998. – 287 с.

Гординський Я. Літературна критика підсовєцької України. – Львів; К., 1939. (Фото-передрук. – Мюнхен, 1985). – С. 74.

Гордієнко В. Сталінізм і Українська Греко-католицька церква // Матеріали конф., присвяч. життю та діяльності митрополита Андрія Шептицького. – Львів, 1990.

Гордійчук М. Проти безрідного космополітизму в музичній критиці // Радянське мистецтво. – 1949. – 17 березня.

Гордон Л., Клопов Э. Тридцатые – сороковые // Знание–сила. – 1988. – № 2. – С. 28–34; № 3. – С. 1–7; № 4. – С. 22–31; № 5. – С. 46–52.

Гордон Л.А., Клопов Э.В. Что это было?: Размышления о предпосылках и итогах того, что случилось с нами в 30–40-е годы. – М.: Политиздат, 1989. – 319 с.

Горелик Г. Два портрета // Нева. – 1989. – № 8. – С. 167–173.

Горелик Г. Не успевшие стать академиками // Природа. – 1990. – № 1. – С. 123–128.

Горелик Я.М. Август Корк: [військовий діяч, 1887–1937] // Вопросы истории. – 1987. – № 7. – С. 173–178.

Горелов О.И. Цугцванг Михаила Томского. – М.: РОССПЭН, 2000. – 288 с.

Горенштейн Ш., Самохін А. Подвійна «бухгалтерія» професора Крупського: [Київський медичний ін-т] // Пролетарська правда. – 1937. – 23 вересня.

Горин П.М. М. Яворский. История Украины в кратком очерке (рецензия) // Правда. – 1929. – 10 февраля.

Горинов М. 30-е годы: «чрезвычайная модель» развития // Развитие. – 1991. – Июль (№ 20). – С. 14–15.

Горинов М.М. Советская история 1920–1930-х годов: от мифов к реальности // Исторические исследования в России. Тенденции последних лет. – М.: «АИРО–XX», 1996. – С. 239–277.

Горинов М.М. Советская страна в конце 20-х – начале 30-х гг. // Вопросы истории. – 1990. – № 11. – С. 31–47.

Горинов М.М., Цакунов С.В. Евгений Преображенский: трагедия революционера // Отечественная история. – 1992. – № 2.

Горинский М. Дело секретаря Полтавского горкома: [Уманца] // Правда. – 1937. – 30 декабря.

Горинь В. Чи відбувся перегляд справи Катерини Грушевської? // Дзвін. – 2005. – № 8. – С. 103–107.

Горлов В.М. Я. Б. Гамарник на Україні // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 6. – С. 110–117.

Городецький В. Комуністичне вбивство під грифом «Совершенно секретно» // Час/Time. – 1997. – 7–13 серпня.

Городинець І. Данина пам'яті: [І. І. Падалка, репресований художник, 1937 р.] // Київ. – 1990. – № 10. – С. 150–154.

Горохов С.Н. Невольные рыбаки Заполярья / Сост.: С. Н. Горохов, А. С. Сучковская, Отв. ред. А. С. Птицына. – Якутск: Изд-во ЯГУ, 2000. – 104 с.

Горчаков О. Ян Берзин: судьба командарма невидимого фронту // Новая и новейшая история. – 1989. – № 2. – С. 131–159.

Горчева А.Ю. Пресса ГУЛАГа (1918–1955). – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1996. – 152 с.

Горынь Р. Преступление (1917–1953). – К., 2002. – 212 с.

Горький М. и украинская литература: Письмо т. Кулику // Литературная газета. – 1934. – 22 червня.

Горяева Т.М. Политическая цензура в СССР, 1917–1991. – М.: РОССПЭН, 2002. – 397 с.

Горяинов А.Н. Славяноведы — жертвы репрессий 1920–1940-х годов. Некоторые неизвестные страницы из истории советской науки // Советское славяноведение. – 1990. – № 2. – С. 78–89.

Госбезопасность и литература на опыте России и Германии (СССР и ГДР) / Ред.: Е. В. Шукшина, Т. В. Громова; Фонд Генриха Бёлля. – М.: Рудомино, 1994. – 152 с.

Гофман И. Власов против Сталина. Трагедия Русской освободительной армии: 1944–1945. – М.: АСТ Астрель, 2005. – 539 с.

Гошовська В.А. Трагедія Волині: погляд через 60 років. – К., 2003. – 164 с.

Гошуляк И. Народный герой: К 100-летию со дня рождения Н. Г. Крапивянского // Под знаменем ленинизма. – 1989. – № 23. – С. 57–62.

Гошуляк І. Речник самостійної України: [Ю. Бачинський] // Київська старовина. – 1996. – № 2/3. – С. 83–89.

Гошуляк І.Л. А. С. Бубнов. Сторінки життя і діяльності // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політ-видав України, 1990. – С. 344–363.

Граб В. «За відсутністю складу злочину»: Про одну із сторінок життя видатного українського вченого [Ю. В. Кондратюк] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 98–103.

Граб В. Невідомий «К. И. Н.»: [Репресований І. Н. Капустянський, учений-філолог] // Книжник. – 1992. – № 4. – С. 10–13.

Граб В. Нереабілітована криниця: [Г. А. Коваленко, письменник і художник] // Книжник. – 1991. – № 5. – С. 6–7.

Граб В. «Что привело меня к... перерождению?»: З кримінальної справи М. Драй-Хмари // Книжник. – 1991. – № 1. – С. 39–43.

Граб В.І. У лещатах ДПУ: [Нариси про безпідставно репресованих діячів вітчизняної науки та культури]. – Полтава: Археологія, 1999. – 215 с.

Граб О.В. Шістдесятництво: витоки і духовні наслідки // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. праць. – Рівне, 2001. – Вип. 6. – С. 68–76.

Грабар С. Пекельний край: [Українські в'язні Соловків] // Нова генерація. – 1991. – № 12. – С. 22–23.

«Гранитный» из 505...: (Исследование по истории исправительно-трудовых лагерей заключенных, расположенных на территории г. Красноярск-26) / Авт.-сост. С. П. Кучин; Муницип. орг. культуры г. Красноярск-26, Музейно-выставочный центр. – Красноярск-26, 1994. – 61 с.

Гранкіна О. Архівно-слідчі справи другої половини 1937 року щодо представників національних меншин України: Джерелознавчий аналіз складу документів // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 174–183.

Гранкіна О. «Репресувати на підставі наказу наркома внутрішніх справ СРСР...» // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 208–223.

Гранкіна О.В. Деякі аспекти джерелознавчого аналізу архівно-слідчих справ репресованих у 1920-х – 1950-х рр. в СРСР // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 4. – С. 49–57.

Гранкіна О.В., Омельчук Д.В., Московченко Н.П. Використання архівно-слідчих справ громадян, репресованих у 1920–1950-ті рр.: Методичні рекомендації. – К.: Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України, 1997. – 35 с.

Грациози А. Великая крестьянская война в СССР. Большевики и крестьяне. 1917–1933 / Пер. с англ. Л. Ю. Пантина. – М.: РОССПЭН, 2001. – 96 с.

Гребельский З.В. Федор Раскольников. – М.: Московский рабочий, 1988. – 188 с.

Гребенюк А.В. «Если завтра война...»: [Репрессии комсостава РККА] // Преподавание истории в школе. – 1991. – № 6. – С. 6–8.

Гребля В. Нищення більшовиками культурно-історичних пам'яток у Києві // Український самостійник. – Мюнхен, 1959. – Ч. 4. – С. 9–14.

Греко-католицька церква в 1944–1991 рр.: Документи / Упоряд. В. І. Сергійчук // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 4. – С. 101–114; 1997. – № 2. – С. 98–110; 1999. – № 1. – С. 118–131.

Грех О.В. Душа болить: Поезії, документальна повість, спогади: Світлій пам'яті жертв сталінських і гітлерівських репресій. – Хмельницький: ТОВ НВП «Еврика», 2004. – 145 с.

Грехов В.Н. Расправа с руководством комсомола в 1937–1938 годах // Вопросы истории. – 1990. – № 11. – С. 136–145.

Гречанюк С. «Прийдеться жалкувати, що я сюди повернувся...»: [Михайло Грушевський і ГПУ] // Народна газета. – 1995. – № 6.

Гречанюк С. Щоб давнє слово на чатах стало: [Літературознавець П. П. Филипович] // Вітчизна. – 1991. – № 2. – С. 172–180.

Греченко В.А. Внутріпартійні дискусії початку 20-х років: досвід, уроки // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 196–214.

Греченко В.А. До історії внутріпартійної боротьби в Україні у 20-і роки // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 9. – С. 114–121.

Греченко В.А. І. К. Дашковський: нарис політичної діяльності // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 10. – С. 87–94.

Греченко В.А. Україна у добу «раннього» тоталітаризму (20-і рр. ХХ ст.). – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внут. справ, 2001. – 275 с.

Греченко В.А., Шаповал Ю.І. Внутріпартійні дискусії 20-х рр. // Комуніст України. – 1990. – № 9. – С. 86–92.

Гречина Л.А., Колотошина Т.С. Автоматизована система «Банк даних реабілітованих історією» // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність: Матеріали пленарного та секційних засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 343–346.

Грибачевський Б.Є. Листи з Соловків: [Про українських письменників та діячів культури, репресованих у 30-і рр.]. – К.: Молодь, 1992. – 88 с.

Грибов Р. Історики Києва: [Ф. Ернст] // Вечірній Київ. – 1986. – 24 листопада.

Григор'єва Т.Ф. Голодоморний синдром: доля української родини під час «великого терору» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 151–162.

Григор'єва Т.Ф. Колективізація по-стайківськи // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 266–280.

Григор'єва Т.Ф. Кримінальна справа «Чорний орел» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 136–143.

Григоренко А.П. А когда мы вернемся... – Нью-Йорк: Фонд «Крым», 1977. – 210 с.

Григоренко П. Вітер зустрічний: Із спогадів // Україна. – 1991. – № 19. – С. 38–45; № 20. – С. 25–31; № 21. – С. 23–25; № 22. – С. 25–30.

Григоренко П. Воспоминания // Звезда. – 1990. – № 1. – С. 189–205; № 2. – С. 191–207; № 3. – С. 192–207; № 4. – С. 180–204; № 5. – С. 192–205; № 6. – С. 190–200; № 7. – С. 166–207.

Григоренко П. Наши будни или рассказ о том, как фабрикуются уголовные дела на советских граждан, выступающих в защиту прав человека. – Б.м.: Сучасність, 1978. – 117 с.

Григоренко П.Г. В подполье можно встретить только крысы... – М.: Звенья, 1997. – 639 с.

Григоренко П.Г. Мысли сумасшедшего: Избранные письма и выступления. – Амстердам: Фонд им. Герцена, 1973. – 333 с.

Григоренко Петро. Спогади / Д. Кислиця (пер). – Детройт: Українські вісті, 1984. – 751 с.

Григорчук П., Степанчук Ю. Ліквідація заможного селянства — «куркулів» на Поділлі // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидок та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 137–141.

Григорчук П.С. Вплив сталінізму на культуру Поділля в 30-х рр. ХХ століття // Культура Поділля. Історія і сучасність. Матеріали II наук.-практ. конф., присвяч. 500-річчю м. Хмельницького. – Хмельницький, 1993. – С. 91–93.

Григорчук П.С. Репресії проти селянства на Поділлі в 20–30-х роках ХХ ст. // Тези доповідей XII Вінницької обл. істор.-краєзн. конф., 7 вересня 1993 р. – Вінниця, 1993. – С. 52–53.

Григорчук П.С., Романюк І.М. Особливості культурного будівництва на Поділлі в 30-х рр. ХХ ст. // VII Всеукр. наук.

- конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного і секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 331–332.
- Григорьян А., Галигузов И. Как они вредили: [В педагогических вузах Украины] // Советское студенчество. – 1937. – № 7. – С. 36–38.
- Гридасов П. Лицо врага: О вредительской работе буржуазных националистов в украинской кинематографии // Кино. – 1937. – 24, 29 сентября.
- Гридин В.М. Мы, которых не было...: Воспоминания о ГУЛАГе в стихах и прозе. – Одесса: Астро-Принт, 1996. – 202 с.
- Гринев П. Оздоровить радиокомитет Украины // Правда. – 1938. – 7 сентября.
- Гринев П. Райком, не борющийся с клеветниками: [Октябрьский РК КП(б)У г. Киева] // Правда. – 1938. – 31 августа.
- Гриневич Л. «Волобуєвщина» // Нова генерація. – 1992. – № 1. – С. 10–11.
- Гриневич Л. Опозиція в РСЧА (1928 р.) // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць / Редкол.: С. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 207–224.
- Гриневич Л. Следственное дело Главкома красных войск в Украине М. Муравьева // Зеркало недели. – 2000. – 15 апреля. – С. 17.
- Гриневич Л. «Тест на політичну лояльність»: суспільно-політичні настрої населення УСРР в умовах «воєнної тривоги» 1927 року // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць / Редкол.: С. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 13. – С. 343–355.
- Гриневич Л.В. Сталінська «революція згори» та голод 1933 р. як фактори політизації української спільноти // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 50–64.
- Гринько Г. Шахтинское дело // Народный учитель. – 1928. – № 8. – С. 45–57.
- Гринько О.Б. Білі ночі, чорні дні: Автобіографічна повість колишнього політв'язня Комі-ГУЛАґу. – Львів: Фонд «Джерело», 1997. – 154 с.
- Грицак П.Є. Вежі і кулемети: (Спогади з Дивізії і більшовицького полону). – Львів–New-York: Видання пластового куреня Ватага «Бурлаків», 1995. – 164 с.
- Грицуненко І., Кушнарєнко Д. Шкідницькі залишки в Інституті фольклору (АН УРСР) // Пролетарська правда. – 1937. – 3 жовтня.
- Грицяк Є. Короткий запис спогадів (для себе самого): Історія Норильського повстання. – Балтимор–Торонто: Укр. вид-во «Смолоскип», 1980. – 118 с.
- Грицяк Є. Норильське повстання: (Спогади і документи). – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1999. – 80 с.
- Гришина Р.П. Советские спецслужбы и несостоявшийся переворот. Болгария, сентябрь 1922 г. // Славяноведение. – 2002. – № 5. – С. 15–21.
- Гришин-Грицук І. Дні і ночі під Воркутою: Повість із табірного життя // Дзвін. – 1991. – № 9. – С. 21–79.
- Гришин-Грицук І. Останні дні поета: [Є. Плужник] // Дніпро. – 1990. – № 2. – С. 121–125.
- Гридасов П. Як шкодили націоналісти в українському кіно // Радянське кіно. – 1937. – № 6. – С. 10–19.
- Грінберг С., Дранов М. Вороги біля мікрофона: [Уккратдіокомітету] // Комсомолець України. – 1937. – 3 липня.
- Гріншпон А. Вороги в музеях: [м. Київ] // Комсомолець України. – 1937. – 9 вересня.
- Гроссман В.С. Жизнь и судьба. – М.: Сов. писатель, 1990. – 67 с.
- Грузман З. Лев Квитко: [Життя і творчість поета, репресованого в 1949 р., розстріляного в 1952 р.] // Слово і час. – 1990. – № 10. – С. 43–46.
- Грэхэм Л.Р. Призрак казненного инженера: Технология и падение Советского Союза / Пер. с англ.: А. Стручков. – СПб.: Европ. Дом, 2000. – 185 с.
- Губка І. У царстві сваволі (стежка до дому): Спогади / Ред. М. Панчук. – Львів: Укр. технології, 2000. – Ч. 2. – 2003. – 576 с.
- Гудзенко К.Н. Трагічні голоси: Мученикам голодної весни 1933 р., їхнім дітям, онукам і правнукам присвячую. – Кам'янка, 1993. – 195 с.
- Гуз А., Штоквиш О. З історії зафронтової діяльності органів держбезпеки України в період Великої Вітчизняної війни // Історія в школі. – 2002. – № 7. – С. 17–19.
- ГУЛАГ 1917–1960 / Сост.: А. И. Кокурин, Н. В. Петров; Науч. ред. В. Н. Шостаковский; Междунар. Фонд «Демократия». – М.: Материк, 2000. – 888 с.

ГУЛАГ в годы войны: Доклад начальника ГУЛАГа НКВД СССР В. Г. Наседкина. Август 1944 г. / Подгот. А. И. Кокурин // Исторический архив. – 1994. – № 3. – С. 60–86.

ГУЛАГ в Карелии: Сб. документов и материалов, 1930–1941 / Сост.: А. Ю. Жуков, В. Г. Макуров (научн. ред.), И. Г. Петухова и др.; РАН, Карельский науч. центр, Ин-т языка, лит. и истории, Центр. госархив Республики Карелия. – Петрозаводск, 1992. – 225 с.

ГУЛАГ на Севере / Авт.-сост.: М. В. Буторин, А. В. Сметанин; Архангельская обл. организация «Совесть»; Архангельское отд. Сов. фонда мира. – Архангельск, 1991. – 32 с.

ГУЛАГ на Севере и его последствия: По материалам науч.-практ. конф. и воспоминаниям очевидцев / Авт.-сост.: В. А. Митин, М. В. Буторин; Архангельская обл. орг. «Совесть»; Архангел. обл. краевед. музей. – Архангельск, 1992. – 29 с.

ГУЛАГ: Главное управление лагерей. 1918–1960 / Под общей ред. А. Н. Яковлева; Сост.: А. И. Кокурин, Н. В. Петров. – М.: МФД; Материк, 2002. – 888 с.

ГУЛАГ: Его строители, обитатели и герои: [Раскулачивание и гонение на Православную Церковь пополняли лагеря ГУЛАГа] / Г. М. Иванова, Т. И. Славко, Г. Ф. Весновская А. Н. Артемов, И. В. Добровольский; Под ред.: И. В. Добровольского, В. М. Новицкого (отв. ред.); Междунар. О-во Прав Человека. – Франкфурт/Майн; М.: МОПЧ, 1999. – 453 с.

ГУЛАГ: Его строители, обитатели и герои: [Россия — по дорогам фанатизма и мученичества] / Под ред. И. В. Добровольского; отв. ред. В. М. Новицкий; Междунар. О-во Прав Человека. – М.; СПб.: Норма, 1998. – 174 с.

Гуль Р.Б. Красные маршалы: Тухачевский, Ворошилов, Блюхер, Котовский. – М.: Молодая гвардия, 1990. – 254 с.

Гунчак Т. У мундирах врага. – К.: Час України, 1993. – 205 с.

Гупало К.К. Триумф прокурора Дальского: Драма в 4-х дѣях. – Львів: НТШ, 2001. – 88 с.

Гурский К.П. Мой Вайгач: [Записки заключенного]. – Нарьян-Мар, 1999. – 118 с.

Гурьянов А., Кокурин А. Эвакуация тюрем // Карта. – Рязань, 1994. – № 6. – С. 16–21.

Гусев А.В. Левокоммунистическая оппозиция в СССР в конце 20-х годов // Отечественная история. – 1996. – № 1. – С. 85–103.

Гусев К.В. Партия эсеров: от мелкобуржуазного революционизма к контрреволюции. Исторический очерк. – М.: Мысль, 1975. – 384 с.

Гусейнов Э.Е., Сироткин В.Г. Лицо и маски Карла Радека: Архивы раскрывают тайны... Международные вопросы: события и люди. – М., 1991.

Гусев В. «Застосувати як одну з репресивних мір проти професури вислання за межі федерації»: [1922 р.] // Віче. – 1994. – № 10. – С. 119–128.

Гусев В., Верба І. Процес 24-х, або Як радянська влада приборкувала харківську інтелігенцію // Політологічні читання. – 1995. – № 1. – С. 96–114.

Гусев В., Верба І. ...«Ягідки визріли потім»: [З чого почало «перековувати» харківську інтелігенцію радянське правосуддя] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 157–165.

Гусев В.І. Про депортацію групи української інтелігенції за кордон у 1922 р. // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті рр.: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 178–186.

Гусев В.І. Україна першої половини 20-х рр. ХХ ст.: Мачуха чи земля обітована для євреїв. – К.: МФА, 1997. – 35 с.

Гутянський Веніамін (1903–1956) // Літературна Україна. – 1991. – 19 липня. – С. 8.

Гуцало І. Зойки і плач людської душі: [Г. Косинка] // Літературна Україна. – 1989. – 30 листопада.

Гучва І. Документи Державного архіву Вінницької області про Бориса Антоновича-Давиденка // Тези доповідей XIV Вінницької обл. істор.-краєзн. конф. 5 вересня 1995 р. – Вінниця, 1995. – С. 87–88.

Д

Давид К. Сумний досвід Київської студії: [«Укрфільм»] // Радянське кіно. – 1937. – № 7. – С. 35–38.

Давидюк А. До питання про періодизацію більшовицького терору в Україні // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 17–21.

Давидюк А. Репресований джаз // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 302–316.

Давидюк А.Т. Жертви червоного терору. – Вінниця: Континент-Прим, 2001. – 272 с.

Давидюк Р.П. Посол провини не визнав // Вільне слово. – 2005. – № 63. – 23 серпня.

Давидьянц А. «По суровым законам кого-то...»: [О репрессиях 1937 г.] // Журналист. – 1988. – № 12. – С. 69–74.

Давыдов Ю. Тоталитаризм и бюрократия // Политическое образование. – 1989. – № 16. – С. 52–61.

Дайнес В. Иоаким Вацетис: [Військовий діяч] // Агитатор. – 1988. – № 12. – С. 41–44.

Дайнес В.О. В. К. Блюхер — страницы жизни: К 100-летию со дня рождения. – М.: Знание, 1990. – 64 с.

Дайнес В.О. М. Н. Тухачевский // Вопросы истории. – 1989. – № 10. – С. 38–60.

Далавурак С. І він розчинився на Колимі...: [Д. Загул, письменник] // Літературна Україна. – 1994. – № 37.

Далавурак С. Талант згасили вітри Колими: [Д. Ю. Загул] // Друг читача. – 1989. – 28 вересня.

Даниленко В. Боротьба сталінського режиму з «єврейським націоналізмом» в радянській Україні у повоєнний період (1946–1953 рр.) // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. робіт / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 8. – С. 392–411.

Даниленко В. Один з 45-ти: В. Дурдуківський // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 253–262.

Даниленко В. Українська інтелігенція як об'єкт репресивної політики сталінського режиму в повоєнний період (1946–1953 рр.) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України; Відп. ред. С. Кульчицький. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 406–420.

Даниленко В.М. Педагогічна діяльність В. Ф. Дурдуківського (1874–1938) // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 4. – С. 3–30.

Даниленко В.М., Бондарчук П.М. Міграційні процеси 1920-х – 30-х рр. в УСРР як чинник «українізації» // Україна ХХ ст.:

культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К., 2002. – Вип. 6. – С. 218–224.

Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20–30-ті роки. – К.: Либідь, 1991. – 344 с.

Даниленко В.М., Кузьменко М.М. Науково-педагогічна інтелігенція в роки голоду // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 145–155.

Данилов А.А., Пыжигов А.В. Рождение сверхдержавы: СССР в первые послевоенные годы. – М.: РОССПЭН, 2001. – 303 с.

Данилюк Ю.З. Боротьба з космополітизмом в другій половині 40 – першій половині 50-х рр. ХХ ст.: Шляхи, причини і наслідки. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 169–183.

Данилюк Ю.З. Євген Дмитрович Сташевський: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 457–466.

Данилюк Ю.З. Доля військовополонених та інтернованих в СРСР (1945–1950 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 162–168.

Данилюк Ю.З. З в'язниці уже не вийшов: [Сташевський] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 282–286.

Данилюк Ю.З. Масові незаконні репресії щодо грецького населення в Україні у другій половині 30-х рр. // Україна–Греція: Історія та сучасність: Тези II міжнарод. наук. конф., м. Київ, 22–24 лютого 1995 р. / Відп. ред. В. А. Смолій. – К., 1995. – С. 60.

Данилюк Ю.З. Опір духовенства і віруючих Російської православної церкви конформістські настроєним ієрархам РПЦ (50–80-і рр. ХХ ст.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 161–175.

Данилюк Ю.З. Основні етапи реабілітації громадян польської національності у другій половині 1940-х – початок 1950-х рр.

- // Історіографічні дослідження в Україні. – К., 2003. – Вип. 13. – Ч. I. – С.
- Данилюк Ю.З. Переслідування інтелігенції у Києві з встановленням радянської влади // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 342–343.
- Данилюк Ю.З. Порушення законності в діяльності органів МДБ–МВС в другій половині 40-х – першій половині 50-х рр. // Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Наукові записки. Серія: Політологія і етнологія: Збірник. – К., 1999. Вип. 9. – С. 176–180.
- Данилюк Ю.З. Російська Академія наук АН СРСР під «опікою» владних структур // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 20/21. – С. 663–703.
- Данилюк Ю.З. Сліди «злочину» вели у Ватикан... // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 330–336.
- Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 1950-х – 1980-ті рр. XX ст.). – К.: Рідний край, 2000. – 616 с.
- Данилюк Ю.З., Юренко О.П. Михайло Григорович Криворотченко: [Краєзнавець] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 283–297.
- Данилюк Ю.З., Юренко О.П. Один з організаторів українського краєзнавства: [М. Г. Криворотченко] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 174–188.
- Даниэль А. Истоки и корни диссидентской активности в СССР // Неприкосновенный запас. – 2002. – № 1/21. – С. 51–65.
- Дашкевич Я. Кенгірське повстання 16 травня – 26 червня 1954 рр. // Україна в минулому. – К.; Львів, 1993. – Вип. 3. – С. 114–133.
- Дашкевич Я. Українізація: Причини і наслідки // Слово і час. – 1990. – № 8. – С. 55–64.
- Двадцять роки: Літературні дискусії, полеміки. – К., 1991.
- Дворжецкий В.Я. Пути больших этапов: Записки актера. – М.; Нижний Новгород: Возвращение: Деком, 1994. – 117 с.
- Девис Р., Хлевнюк О.В. Вторая пятилетка: механизм смены экономической политики // Отечественная история. – 1994. – № 3. – С. 92–108.
- Дедалевський Я. Робітництво і більшовизм. – Роттердам: ОУН, 1948. – 40 с.
- Делеган М. Документи Державного архіву Закарпатської області про переслідування сектантів-єговістів у 1947–1953 рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 419–427.
- Дело № 503 / Предисл.: В. Сиротинин; Красноярское о-во «Мемориал». – Красноярск, 1992. – 11 с.
- Дело Берия. Пленум ЦК КПСС 2–7 июля 1953 г. Стенограф. отчет // Известия ЦК КПСС. – 1991. – № 1. – С. 140–214; № 2. – С. 141–208.
- Дело Бориса Савинкова / Со статьей Б. Савинкова «Почему я признал советскую власть» / Предисл. Е. Ярославского. – М.: Госиздат, б.г. – 160 с.
- Дело Киевского областного «Центра действия»: Стенограф. отчет. – Х.: Юрид. изд-во НКЮ УССР, 1927. – 820 с.
- Дело «КР»: Из истории гонений на советскую интеллигенцию: [Обвинения против ученых-медиков Н. Ключевой, Г. Роскина в 1946–1947 гг.] / Статья В. Есакова и Е. Левиной, документы // Кентавр. – 1994. – № 2, 3.
- Дело о вредительстве на электрических станциях в СССР...: Официальный стенограф. отчет Специального присутствия Верховного Суда СССР. – Вып. 3. Заседания 16, 17, 18 и 19 апреля 1933 г. – М.: ОГИЗ–Сов. законодательство, 1933. – 166 с.
- Дело о демонстрации на Пушкинской площади 22 января 1967 г.: Сб. документов / Под общ. ред. П. Литвинова. – London: Overseas Publications Interchange, 1968. – 158 с.
- Дело о так называемой «антисоветской троцкистской военной организации в Красной Армии»: [1937 г.] // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 4. – С. 42–68.
- Дело Орлова / Сост. Л. Алексеева. – Нью-Йорк: Хроника, 1980. – 326 с.
- Дело Твердохлебова / Сост.: В. Чалидзе и др. – Нью-Йорк: Хроника, 1976. – 97 с.
- Дело Фани Каплан, или Кто стрелял в Ленина? / Сост.: В. К. Виноградов и др.; Науч. ред. А. Л. Литвин. – М.: X–History, 2003. – 2-е изд., испр. и доп. – 295 с.

Дело членов Центрального Комитета Украинской партии социал-революционеров Голубовича, Петренко, Лызанивского, Часныка, Ярослава и др.: Стенограф. отчет / Под ред. Д. З. Мануильского, С. С. Дукельского. – Х.: Тип-я Всеукраинского ЧК, 1921. – 429 с.

«Дело» Тухачевского // Неделя. – 1989. – № 7. – С. 10–11.

Дель О.А. От иллюзии к трагедии: Немецкие эмигранты в СССР в 30-е годы. – М.: Нойес Лебен, 1997. – 147 с.

Дем'яненко Б. Порівняльний аналіз італійської та сталінської моделей тоталітаризму // Нова політика. – 1998. – № 6. – С. 45–53.

Дем'яненко Б. Порівняльний аналіз фашистської та сталінської моделей тоталітаризму // Нова політика. – 1999. – № 1. – С. 36–47.

Дем'янчук М. «Мені перед ранком приснився сон...»: [Дружина про В. К. Дем'янчука [1897–1938]] // Молода гвардія. – 1989. – 14 квітня.

Демиденко Г.Г. М. Скрипник проти Й. Сталіна у національному питанні // Вісник Академії правових наук України. – 1996. – № 6. – С. 88–97.

Демченко Т. Оздоровити Київський державний університет // Комуніст. – 1938. – 27 січня.

Денисенко В. Буржуазні націоналісти та їх покровителі: [На конференції профспілки працівників вищої школи] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 3 жовтня.

Денисенко Г. Кримський Агатангел Юхимович: [Сходознавець, славіст, академік УАН] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. I. – С. 287–293.

Денисенко Г. Міяковський Володимир Варламович: [Історик, архівіст] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 47–51.

Денисенко Г. Розстріляне вчительство: [О. А. Якименко з м. Полтава] // Радянська освіта. – 1990. – 26 січня.

Денисенко О. Єфремов Сергій Олександрович: [Літературознавець, академік УАН] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. I. – С. 207–211.

Депортации народов СССР (1930–1950-е годы). Ч. 1: Документальные источники Центрального Государственного Архива Октябрьской Революции, высших органов государственной власти и органов государственного управления СССР. – Материалы к серии: Народы и культуры. Вып. XII / Сост., предисл.: О. Милова; РАН. Ин-т этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая. – Л.; М., 1992. – 353 с.

Депортации народов СССР (1930–1950-е годы). Ч. 2: Депортация немцев (сентябрь 1941 – февраль 1942 гг.). – Материалы к серии: Народы и культуры / Сост.: О. Л. Милова; РАН. Ин-т этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая. – М., 1995. – 248 с.

Депортация народов и проблема прав человека: Материалы семинара, Алматы, 12 июня 1997 г. / Ред.: И. Трутанов и др.; Ист.-просвет. о-во «Адилет» Республика Казахстан; Ин-т истории и этнологии им. Ч. Ч. Валиханова; Фонд им. Фридриха Эберта. – Алматы: Фонд XXI век, 1998. – 82 с.

Депортация народов Крыма: Документы, факты, комментарии / Предисл., коммент. Н. Ф. Бугая. – М.: ИНСАН, 2002. – 238 с.

Депортация: О выселении народов с исконных земель в годы сталинщины: Подборка документов // Коммунист. – 1991. – № 3. – С. 101–112.

Депортації українців та поляків: кінець 1939 – початок 50-х рр.: [До 50-річчя операції «Вісла»]: Матеріали міжнарод. наук. конф. – Львів, 1998. – 132 с.

Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр.: Документи, матеріали, спогади: У 3-х т. / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ. – Львів, 1996. – Т. 1: 1939–1945 рр. – 751 с.; 1998. – Т. 2: 1946–1967. – 539 с.; 2002. – Т. 3: Спогади. – 391 с.

Депортированные в Казахстан народы: время и судьбы / Сост. Г. Анес; Редкол.: А. К. Кекилбаев (пред.) и др.; Мин-во информ. и обществ. согласия Республики Казахстан; Фонд изучения наследия репрессированной интеллигенции Казахстана «Арыс». – Алматы: Арыс-Казахстан, 1998. – 413 с.

Депортовані кримські татари, болгар, вірмени, греки, німці: Зб. документів (1941–1998). – К.: Абрис, 1999. – 176 с.

Депортовані кримські татари, болгар, вірмени, греки, німці: Зб. документів (1989–2003) / Упоряд.: Ю. Білуха, О. Власенко. – К.: Абрис, 2004. – 248 с.

Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: Статистичні матеріали (1989–1999) / Упоряд.: Ю. Білуха та ін. – К.: Абрис, 2000. – 200 с.

Деревянкин Т.И., Толстов Р.Д. НЭП и рыночные отношения: [По материалам Украины]. – К.: УкрНИИТИ Госкомэкономки УССР, 1991. – 48 с.

Дерейко И. Убийство — инструмент власти. Советский режим избавлялся от слишком популярных своих сторонников задолго до репрессий 1937 г. // Корреспондент. – 2004. – № 32. – С. 48–51.

Держава і українська інтелігенція: [Деякі проблеми взаємовідносин у 20-х – на початку 30-х рр.] / Редкол.: І. М. Хворостяний (голов. ред.) та ін. – К., 1990. – 41 с.

Десять «железных» наркомов // Комсомольская правда. – 1988. – 29 сентября.

Десять років роботи Комісії Київради з питань поновлення прав реабілітованих: Матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., Київ, 27–28 квітня 2001 р. / Авт.-упоряд.: Е. Л. Богацька, Н. О. Вірченко, А. А. Кондрацький та ін. – К.: Варта, 2001. – 216 с.

Десять років роботи Комісії Київради з питань поновлення прав реабілітованих: Міжнарод. наук.-практ. конф., Київ, 27–28 квітня 2001 р. / Авт.-упоряд.: Е. Л. Богацька, М. М. Роженко; Комісія Київради з питань поновлення прав реабілітованих, Київ. міське т-во політв'язнів та жертв репресій. – К.: Укр. Центр духов. культури, 2001. – 76 с.

Дети ГУЛАГа, 1918–1956 / Международный фонд «Демократия». – М.: МФД, 1998. – 611с.

Дети ГУЛАГа, 1918–1956: Сб. / Сост.: С. С. Виленский и др. – М.: МФД: Материк; Стэнфорд (Калифорния), 2002. – 628 с.

Дети Карлага / Сост. В. В. Горецкий; Центр правовой статистики и информатики при прокуратуре Карагандинской обл. – Караганда, 1999. – 59 с.

Дешериев Ю. Жизнь во мгле и борьбе: О трагедии репрессированных народов. – М.: Палея, 1995. – 276 с.

Действующие распоряжения по местам заключения: Систем. сборник с пояснениями / Сост. Б. С. Утевский. – М., 1929. – 298 с.

Деятели крымскотатарской культуры (1921–1944 гг.): Библиографический словарь / Глав. ред. и сост. Д. П. Урсу; Респуб. крымскотатарская библиотека. – Симферополь, 1999. – 239 с.

Деятели СССР и революционного движения России. Энциклопедический словарь Гранат. – М.: Сов. энциклопедия, 1989.

Джалагония В. Шутки усталых вождей: [О заседаниях Совнаркома, где советские руководители рисовали друг на друга шаржи] // Эхо планеты. – 2002. – № 47. – С. 26–32.

Джамільов М. Петро Григоренко та кримськотатарський національний рух // Політологічні читання. – 1994. – № 4.

Джеджула Ю. Українські більшовики проти Сталіна. Національні питання // Сільські обрії. – 1990. – № 1. – С. 4–7.

Джекобсон Майкл. Песенный фольклор ГУЛАГа как исторический источник (1941–1991). – М.: Современ. гуманитар. ун-т, 2001. – 561 с.

Джимбинов С. Эпитафия спецхрану?...: О закрытых фондах библиотек // Новый мир. – 1990. – № 5. – С. 243–252.

Дзеніс О. Добити класового ворога // Комуніст. – 1934. – 7 листопада.

Дзержинский Ф.Э. Избранные статьи и речи. 1908–1926. – М.: Госполитиздат, 1947. – 391 с.

Дзюба И. «Утешает ли история?»: Возвращение украинского культурного наследия: проблемы и перспективы // Литературное обозрение. – 1990. – № 1. – С. 59–67.

Дзюба І. Вогнем гартований хорал: [Василь Еллан-Блакитний] // Україна. – 1989. – № 2. – С. 3–4.

Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? – К.: КМ Academia, 1998. – 272 с.

Дзюба І. Література соціалістичного абсурду: [Твори українських радянських письменників 30-х рр. про індустріалізацію, колективізацію, розкуркулення, голод] // Сучасність. – 2003. – № 1. – С. 88–112.

Дзюба І.М. Пастка: 30 років зі Сталіним. 50 років без Сталіна. – К.: Криниця, 2003. – 141 с.

Диссидент, вернувшись в холод: Интервью Ю. Константинова с С. Глузманом // Киевские новости. – 1995. – 3 ноября.

Діброва С. 30-ті: трагедія політичних діячів України. Правда історії // Сільські обрії. – 1989. – № 3. – С. 16–19.

Діброва С. Еммануїл Йонович Квірінг // Під прапором ленінізму. – 1989. – № 18. – С. 63–67.

Діброва С.С. К. О. Кіркїж: «...Особисті моменти у мене ніколи не були вищі за партійні...» // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 511–521.

Дімаров А. «Чорний ворон»: Повість: [Про сталінські репресії після війни] // Вітчизна. – 1988. – № 12. – С. 22–66.

Дітчук В. Він був провидінням для України: [Поет Василь Симоненко] // Дзвін. – 2005. – № 8. – С. 151–154.

«Для выселения чеченцев и ингушей направит части НКВД»: Документы о проведении спецоперации по депортации народов Чечено-Ингушской АССР. 1943–1944 гг. / Подгот. В. П. Сидоренко // Исторический архив. – 2000. – № 3. – С. 66–81.

Дмитревский В.И. О. А. Пятницкий. – М.: Молодая гвардия, 1971. – 270 с.

Дмитриев П.Ф. «Солдат Берии»: Воспоминания лагерного охранника. – Л.: Час пик, 1991. – 160 с.

Дмитрієв В.С. Макаренко Микола Омелянович // Істор. ф-т Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.). – К., 2004. – С. 241.

Дмитрук В.І. Боротьба греко-католиків за реалізацію своїх прав наприкінці 40-х – першій половині 60-х років ХХ століття / / Література та культура Полісся. – Вип. 27: Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті. – Ніжин: Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – С. 177–182.

Дмитрук В.І. Вплив подій в Чехословаччині на активізацію релігійного життя греко-католиків в Україні наприкінці 60-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 29. – С. 204–213.

Дмитрук В.І. Громадський рух за легалізацію Української греко-католицької церкви в контексті подій в Чехословаччині 1968 року // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 506–520.

Дмитрук В.І. Документи Державного архівного фонду України про події 1968 р. в Чехословаччині та реакцію українського суспільства // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 422–453.

Дмитрук В.І. Закриті листи ЦК КПРС як один із шляхів формування громадської думки щодо подій 1968 р. у Чехословаччині // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 28. – С. 449–462.

Дмитрук В.І. Зростання напруженості в українському суспільстві у світлі подій 1968 р. в ЧССР // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 385–400.

Дмитрук В.І. Зростання негативних настроїв в середовищі політичної еліти України в зв'язку з подіями 1968 р. в Чехословаччині: (На прикладі кримінальної справи М. С. Ліхцова) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 7. – С. 322–326.

Дмитрук В.І. Ініціативи української громадськості щодо відновлення греко-католицької церкви в кінці 1960-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. – Вип. 32. – С. 364–378.

Дмитрук В.І. Настрої серед радянських військовослужбовців щодо подій 1968 року в Чехословаччині // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 251–259.

Дмитрук В.І. Нелегальна інформаційна мережа в Чехословаччині та її вплив на формування опозиційних настроїв в Україні (кінець 60-х – початок 70-х рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 525–532.

Дмитрук В.І. Перший секретар ЦК КПУ П. Ю. Шелест в чехословацьких подіях 1968 року // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 12. – С. 70–79.

Дмитрук В.І. Піднесення громадської активності в Чехословаччині в другій половині 60-х рр. та її вплив на розвиток демократичних процесів в Україні // Історія України: Мало-

- відомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 11. – С. 419–433.
- Дмитрук В.І.* Події в Чехословаччині 1968 р.: спроба історіографічного аналізу // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. – Вип. 22–23. – С. 264–287.
- Дмитрук В.І.* Політичні репресії в боротьбі з інакодумством: (На основі кримінальних справ, пов'язаних з оцінкою подій 1968 року в Чехословаччині) // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2005. – Вип. 8. – С. 318–327.
- Дмитрук В.І.* «Празька весна» та її вплив на релігійні процеси в Україні на рубежі 60–70-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 9. – С. 288–298.
- Дмитрук В.І.* Протестні ініціативи населення міст України щодо окупації Чехословаччини в 1968 р. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 20–21. – С. 173–185.
- Дмитрук В.І.* Російська православна церква і Українська греко-католицька церква наприкінці 60-х років ХХ століття: спровокований конфлікт // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 183–193.
- Дмитрук В.І.* Україна не мовчала. Реакція українського суспільства на події 1968 року в Чехословаччині / Ін-т історії України НАН України. – К., 2004. – 314 с.
- Дмитрук В.І.* Хто ж винен у ліквідації Української греко-католицької церкви на Закарпатті? // Література та культура Полісся. – Ніжин: НДПУ, 2002. – Вип. 21. – С. 227–233.
- Дмитрук В.І.* Шляхи розповсюдження об'єктивної інформації про події 1968 р. в Чехословаччині та реакція українського суспільства // Наукові записки: Збірник. – К.: Ін-т політ. і етнонац. досліджень; Полтава: АСМІ, 1999. – Вип. 9. – С. 200–204.
- «Дні мої проходять у горінні...»: З неопублікованих листів Мирослава Ірчана // Дніпро. – 1987. – № 10. – С. 41–46.
- Дніпровець В.* «Катеринослав. ГубЧК»: Суспільно-політичне та економічне життя краю в документах органів державної безпеки // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 43–50.
- Дніпровець В.* Оббріхана благодійність. Компрометація і закриття єврейських благодійницьких організацій в Україні у 1920–1930-х роках // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 199–208.
- Дніпровський І.* Микола Хвильовий // Сучасність. – 1992. – № 3. – С. 125–132.
- До біографії Михайла Івченка / Публ.: С. А. Гальченко // Слово і час. – 1990. – № 8. – С. 52–54.
- До історії міжнародних процесів на Україні / Упоряд.: Р. Я. Пиріг, А. В. Кентій, А. А. Соловйова, Л. В. Яковлева, А. В. Огінська // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 6. – С. 109–118; № 8. – С. 87–103; № 10. – С. 130–142; № 11. – С. 107–118; 1991. – № 1. – С. 99–112; № 2. – С. 89–102; 1992. – № 12. – С. 91–106; 1993. – № 2/3. – С. 58–69.
- До кінця викорчувати вороже кубло в Наркоматі: [НКВТ] // Радянська торгівля. – 1937. – 3 липня.
- До кінця викрити антинародний формалістичний напрям в музиці // Радянська Україна. – 1948. – 29 лютого.
- До кінця викрити ворожі дії в радіокомітеті // Пролетарська правда. – 1937. – 15 липня.
- До кінця викрити дружків ворогів народу: [На Дніпропетровському заводі металургійного устаткування] // Зоря. – 1937. – 16 вересня.
- До кінця викрити і розгромити буржуазних націоналістів: [Київська міська організація КП(б)У] // Комуніст. – 1937. – 18 вересня.
- До кінця ліквідувати буржуазно-націоналістичні перекинуття історії України // Більшовик України. – 1947. – № 8. – С. 1–10.
- До кінця ліквідувати наслідки шкідництва: [В системі охорони здоров'я України] // Соціалістична здоровоохорона. – 1937. – 3 липня.
- До кінця розгромити безрідних космополітів: Антипатріотична група театральних критиків та їх львівські прихвосні // Вільна Україна. – 1949. – 26 березня.

До кінця розгромити буржуазно-націоналістичних ворогів народу: [Білоцерківський р-н Київської обл.] // Пролетарська правда. – 1937. – 22 вересня.

До кінця розгромити космополітів-антипатріотів: На пленумі правління Спілки радянських письменників України // Радянський Львів. – 1949. – № 3. – С. 53–59.

Добраницкий М. Систематический указатель литературы по истории русской революции. – М.; Л.: Госиздат, 1926. – 152 с.

Добров В. Сталин растил себе смену, но Хрущев расправился с ней // Что делать?. – 2003. – № 5. – С. 46–49.

Добровольський В. Опальний академік: [М. П. Кравчук, математик, педагог] // Вісник АН України. – 1992. – № 11. – С. 86–91.

Доброчаева Д.Н. Владимир Ипполитович Липский: [Ботаник, 1863–1937] // Очерки истории естествознания и техники. – 1989. – Вып. 36. – С. 81–90.

Довбня О.А. Судові переслідування селян в Україні в 1930–1932 роках: трагічні сторінки вітчизняної історії // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2002. – Вип. 21. – С. 190–194.

Довганич О. «За відсутністю складу злочину»: [Про репресованих учасників антирадянських молодіжних організацій Мукачівщини] // Карпатський край. – 1996. – № 1–4. – С. 19–20; № 8–12. – С. 28–29; 1997. – № 1–5. – С. 16–17.

Довганич О.Д. В тенетах «Смершу»: Репресовані діячі Карпатської України. Статті і нариси. – Ужгород: Два кольори, 2002. – 59 с.

Довганич О.Д. В'язень сталінських концтаборів: До 95-річчя з дня народження Миколи Бандусяка // Старий замок – Паланок. – 2004. – 17–23 грудня.

Довганич О.Д. Відкриті судові процеси над керівниками політичних партій А. Бродієм і С. Фенциком та їх спільниками // Карпатський край. – 1998. – № 1–2. – С. 32–35.

Довганич О.Д. Євреї в роки війни: Переслідування і трагічні долі // В кн.: Рейдер А. Еврейская община Закарпатья: события, судьбы, документы. – Ужгород: Издание В. Падяка, 2004. – С. 139–143.

Довганич О.Д. Жертва сталінського терору: Політичний портрет І. Мондока // Закарпатська правда. – 1991. – 30, 31 травня, 1 червня.

Довганич О.Д. З Соловків не повернувся: [Невідомі сторінки про життя та діяльність Івана Мондока] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 356–365.

Довганич О.Д. Поборник правди і справедливості: [Про репресованого Василя Рогача] // Соціал-демократ. – 2000. – 29 січня.

Довганич О.Д. Репресовані міністри Карпатської України // Новини Закарпаття. – 1998. – 2 березня.

Довганич О.Д. Страхітливі свідчення: [Документ про перебування закарпатців у таборах ГУЛАГу] // Закарпатська правда. – 1991. – 7 червня.

Довганич О.Д. У сутінках забуття: Репресовані делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2000. – 35 с.

Довганич О.Д., Хланта О.В. Повернення до правди: Бібліограф. покажчик / Закарпатська обл. універс. наук. б-ка та ін. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2000. – 52 с.

Довганич О.Д., Хланта О.В. У жорнах сталінських репресій: З історії ліквідації греко-католицької церкви та її возз'єднання з російською православною церквою, переслідування інших релігійних громад у 40–50-х роках ХХ ст. – Ужгород: Карпати–Гражда, 1999. – 126 с.

Довженко Г. Із спогадів про Бойчука і бойчукістів // Наука і суспільство. – 1990. – № 3. – С. 33–36.

Дойков Ю. О судьбах социалистов в сталинской России: [О репрессиях против эсеров в 1937 г.] // Воля. – 2002. – № 8–9. – С. 225–233.

Дойков Ю.В. Предшественники Соловков: новые архивные свидетельства // Отечественные архивы. – 1994. – № 1. – С. 76–84.

Доклад Н. С. Хрущева о культе личности Сталина на XX съезде КПСС / Редкол.: К. Аймермахер. (отв. ред.) и др., Сост.: В. Ю. Афиани (отв. сост.) и др.; Рурский ун-т (Бохум, ФРГ). Ин-т рус. и сов. культуры им. Ю. М. Лотмана, Рос. гос. архив новейшей истории. – М.: РОССПЭН, 2002. – 912 с.

Документ из лагерной канцелярии: Акт // Минувшее: Исторический альманах, 2. – М.: Прогресс: Феникс, 1990. – С. 362–363.

Документи з історії НКВС УРСР / Публ. С. Білоконя // Наше минуле. – 1993. – № 1. – С. 39–150.

Документи трагічної історії України (1917–1927 рр.) / Головна редкол. видання «Реабілітовані історією»: П. Т. Тронько

- (гол.) та ін.; Редкол. Київ. обл. кн. «Реабілітовані історією»: О. П. Смирнова (гол.) та ін.; Ред.-упоряд. П. П. Бачинський. – К., 1999. – 640 с.
- Документы КГБ в балтийских странах: Доклады: Эстонско-латвийско-литовский совместный семинар / Филиал Госархива Эстонии. – Таллинн, 1996. – 88 с.
- Документы Московской Хельсинкской группы, 1976–1982 / Авт. вступ. статьи Л. М. Алексеева; Авт. археогр. предисл.: Г. В. Кузовкин, Д. И. Зубарев; Сост., подгот. текста, коммент.: Г. В. Кузовкин, Д. И. Зубарев, Н. В. Костенко; Моск. Хельсинк. группа. – М.: Зацепа, 2001. – 639 с.
- Долженков О.О. Тоталітаризм в Україні: проблеми формування та трансформації / Одеський ін-т внутрішніх справ. – Одеса, 2000. – 194 с.
- Долженков О.О. Утвердження тоталітаризму в Україні: Нариси політичної історії. – Луганськ: Ред.-вид. відділ ЛІВС ЛВВС України, 1997. – 53 с.
- Домчин В. Талант, помножений на честь // Час/Time. – 1997. – 24 січня.
- Донков И. Г. Е. Зиновьев // Агитатор. – 1989. – № 11. – С. 35–38.
- Донський Д. Засуджений до розстрілу: Розповідь про трагічні епізоди з біографії письменника: [Остап Вишня] // Радянська Україна. – 1989. – 26, 28 листопада.
- Донцов Д. Дві літератури нашої доби. – Львів, 1991. – 60 с.
- Дороги за колючою проволоку: Сб. воспоминаний, очерков о людях ГУЛАГа и о правозащитном движении в Одессе / Сост.: В. М. Гридин, Р. Б. Иванова, Г. В. Копелева; О-во «Одесский «Мемориал». – Одесса: Астро-Принт, 1996. – 259 с.
- «Дорогой наш товарищ Сталин!»... и другие товарищи: Обращения родственников репрессированных командиров Красной Армии к руководителям страны / Сост. Н. С. Черушев; Редкол.: А. Б. Рогинский (пред.) и др.; О-во «Мемориал». – М.: Звенья, 2001. – 335 с.
- Дорошенко В. Сталинские репрессии и «Новая историческая общность» — русский народ // ЭКО: Экономика и организация промышленного производства. – Новосибирск, 1995. – № 12. – С. 142–148
- Дорошенко М.С., Колесник В.Ф. Формування в Україні більшовицької партійно-державної номенклатури в 20-і роки // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 9. – С. 40–51.
- Дорошкевич О. Максим Горький та українська література // Життя і революція. – 1932. – № 10. – С. 94.
- Дорошко М. Органи ВУЧК–ГПУ–НКВД у здійсненні контролю над компартійно-державною номенклатурою УСРР у 1920–1930-і роки // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 50–59.
- Дорошко М. Сталінська «селекція» партійно-державної номенклатури УСРР в 1930-і роки: причини та наслідки // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2005. – Вип. 8. – С. 147–155.
- Дорошко М.С. Компартійно-державна номенклатура УСРР у 20–30-і рр. ХХ ст.: соціоісторичний аналіз. – К.: Київ. університет, 2004. – 154 с.
- Дорошко М.С. Партійно-державна номенклатура УСРР у 1919–1923 роках: соціально-політичний портрет // Історична пам'ять. Наук. зб. – Полтава, 2002. – № 1–2. – С. 70–76.
- Доценко Р. «Особливо небезпечний». Тим-то приречений на безвість: [Поет О. Григоренко, репресований в 1959–1961 рр.] // Україна. – 1993. – № 12. – С. 21–22.
- Драган А. Пам'ятаймо про Вінницю! – Вінниця: Континент, 1992. – 45 с.
- Дранов С.В. В Харківській організації письменників // Комсомолец України. – 1937. – 5 жовтня.
- Драч І. Геноцид України — виклик ХХ ст. // Віче. – 1992. – № 12. – С. 89–95.
- Драч І. Дорога Миколи Хвильового / Передумова // М. Хвильовий. Сині етюди. – К.: Рад. письменник, 1989. – С. 5–12.
- Драч І. Пам'ятаймо розстріляне Відродження. Не даймо розстріляти майбутнє! // Час/Time. – 1997. – 6–12 листопада (№ 44)
- Дробот У. Из життя Б. Д. Антоненка-Давидовича: [1937 р.] // Сучасність. – 1988. – Січень. – Ч. І. – С. 87–102.
- Дровозюк С.І. Більшовицька «культурна революція» в українському селі: Історіографія проблеми // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К., 2002. – Вип. 6. – С. 337–344.
- Дровозюк С.І. Морально-психологічні аспекти репресій проти українського селянства в 20–30-х рр. ХХ ст.: історіографічний аналіз // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.;

Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 22–23. – С. 225–237.

Дроздовский И.И. Судьба «врага народа» и его семьи // Советские архивы. – 1991. – № 1. – С. 77–82.

Другий президент: Історико-біографічний нарис про М. П. Василенка / Уклад.: В. Вороненко та ін. // Вісник АН УРСР. – 1990. – № 2. – С. 55–72.

Дружников Ю.И. Доносчик 001, или Вознесение Павлика Морозова. – М.: Московский рабочий, 1995. – 272 с.

Дубас М. Мелодії і ритми тюремної камери // Біль. – 1996. – Вип. 7. – С. 170–184.

Дубас М. Немов пунктири долі: Про альманах колишніх політв'язнів // Соціалістична культура. – 1990. – № 10. – С. 10–11.

Дубина М. Антін Крушельницький: Шляхи письменницької долі // Літературна Україна. – 1990. – 13 грудня.

Дубина М. Василь Бобинський: [Про українського письменника, репресованого у 1933 р.] // Літературна Україна. – 1990. – 26 квітня.

Дубина М. Круті дороги повернення: Літературно-критичні статті та нариси. – Дніпропетровськ, 2000. – 284 с. [Серія «Реабілітовані історією»].

Дубинский И. Об украинской конторе «Заготзерно» и его руководителе Кончакове: [Вредительство] // Советская Украина. – 1938. – 21 августа.

Дубинський І.В. Віталій Примаков. – К.: Молодь, 1977. – 288 с.

Дубовик А. За колючим дротом Колими: Спогади жертви сталінських репресій / Літер. запис та передмова М. Шудрі // Сільські обрії. – 1989. – № 9. – С. 15–17.

Дубровський В.В. Машина массового вбивства. – Мюнхен: Укр. селянин, 1954. – 40 с.

Дугас И.А., Черон Ф.Я. Вычеркнутые из памяти: Советские военнопленные между Гитлером и Сталиным. – Париж: YMCA-Press, 1994. – 433 с.

Дугин А.Н. Говорят архивы: неизвестные страницы ГУЛАГа // Социально-политические науки. – 1990. – № 7. – С. 90–101.

Дугин А.Н. Неизвестный ГУЛАГ: Док. и факты. – М.: Наука, 1999. – 103 с.

Дугин А.Н. Сталинизм. Легенды и факты: [Статистика ГУЛАГа] // Слово. – 1990. – № 7. – С. 22–26.

Дуда А. Репресії проти української інтелігенції Буковини (1944–1951 рр.) // Буковинський журнал. – 1996. – № 1/2. – С. 123–133.

Дудик М. «Вінницькі ями» — трагічна сторінка української історії // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 191–195.

Дудинцев В.Д. Белые одежды: Роман. – М.: Книжная палата, 1988. – 688 с.

Дудко І.П. Микола Григорович Крапив'янський. – К.: Політвидав України, 1965. – 117 с.

Дуднік О.Я. Студентство як основна складова української політичної еміграції у 20-і рр. XX ст. // Наукові записки Вінниц. держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія. – Вінниця, 2002. – Вип. 4. – С. 103–106.

Дузь І.М. Сквозь тернии ГУЛАГА. – Одесса: «Зюйд-вест», 1993. – 127 с.

Дузь І. Недоспівана пісня // Чорноморська комуна. – 1989. – 15 січня.

Дукельський С. ЧК на Украине. – Вермонт, 1989. – 150 с.

Дукельський С. ЧК–ДПУ // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 1. – С. 25–36; № 3. – С. 16–25.

Душу не погублю: Ісповедники и осведомители в документах и ... о методах агентурной работы / Сост. В. Королев. – М.: Содружество Православный Паломник, 2001. – 240 с.

Дьяконов В.Б. Я, лагерная пыль, свидетельствую... / Записал Ю. Мартыненко. – Астрахань: ТОО «Форзац», 1996. – 98 с.

Дьячкова Е. Поколение вернувшихся: Дело о киевских школьниках и дело о киевских студентах. Послевоенные жертвы сталинских репрессий // Новое поколение. – 1990. – № 1. – С. 13–15.

Дюжков Б. Військові трибунали в роки війни // Радянське право. – 1985. – № 5. – С. 13–15.

Е

Еврейский антифашистский комитет в СССР, 1941–1948: Документированная история / Сост.: И. А. Альтман и др., Отв. ред. Ш. Редлих, Науч. ред. Г. Костырченко; Редкол.:

К. М. Андерсон и др.; Гос. архивная служба РФ и др. – М.: Международные отношения, 1996. – 423 с.

Еврейский вопрос: поиски ответа. Документы 1919–1926 гг. / В. Ю. Васильев и др. – Винница: Глобус-Пресс, 2003. – 351 с.

Евсеев Е. Палач: Ягода и его время (1920–1938) // Патриот. – 1990. – 15–21 октября (№ 42); 1992. – сентябрь (№ 38–40).

Егоров А.П. Бдительность железнодорожника против коварства врага. – М.: Трансжелдориздат, 1942. – 64 с.

Еланцева О. БАМ: страницы трудной истории // Карта. – Рязань, 1995. – № 7–8. – С. 13–22.

Еланцева О.П. БАМ: первое десятилетие // Отечественная история. – 1994. – № 6. – С. 89–103.

Еланцева О.П. БАМлаг в контексте истории и литературы: Из фондов дальневосточных библиотек / Дальневосточный гос. ун-т, Российский гос. ист. архив Дальнего Востока. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 2000. – 232 с.

Еланцева О.П. Из истории строительства железной дороги Комсомольск–Советская Гавань. 1943–1945 гг. // Отечественные архивы. – 1995. – № 3. – С. 90–100.

Еланцева О.П. Кто и как строил БАМ в 30-е годы // Отечественные архивы. – 1992. – № 5. – С. 71–81.

Еланцева О.П. Поэты и поэзия БАМЛАГа: Обзор документов и материалов к спецкурсу «Великие стройки сталинской эпохи» / Дальневосточный гос. ун-т. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1994. – 60 с.

Еланцева О.П. Строительство № 500 НКВД СССР: Железная дорога Комсомольск–Советская Гавань (1930–40-е годы). – Владивосток: Изд-во Дальневосточного ун-та, 1995. – 101 с.

Елисаветский С. Полвека забвения: евреи в движении сопротивления и партизанской борьбе в Украине (1941–1944). – К., 1998. – 399 с.

Елисеев А. Кто развязал «Большой террор»? // Наш современник. – 2005. – № 3. – С. 171–250.

Еловских В. Спецпереселенцы: [О трагических страницах коллективизации] // Наш современник. – 1989. – № 8. – С. 139–151.

Елфимов Е., Щетинов Ю. Три процесса над старой интеллигенцией (1928–1931 г.) // Политическое самообразование. – 1989. – № 16. – С. 69–75.

Емелин А., Ивашов Л. ГУЛАГ в годы Великой Отечественной войны // Военно-исторический журнал. – 1991. – № 1. – С. 14–21.

Емельянов Б.М., Гаврильченко В.С. Лаборатория «Б»: Сунгульский феномен. – Снежинск (Челябинская обл.): Изд-во РФЯЦ-ВНИИТФ, 2000. – 440 с.

Емельянов Э.И. Мы не забыли: Мемориал памяти жертв незаконных политических репрессий. – Ростов-на-Дону: Издат.-полиграф. фирма «Малыш», 2000. – 59 с.

Емельянов Ю.В. Был ли заговор Тухачевского? // Слово. – 1991. – № 12. – С. 8–11.

Емірова А. Ностальгія: [Депортація кримських татар] // Український оглядач. – 1994. – № 6.

Ермакова Н. Он должен был погибнуть: [Л. Курбас] // Театральная жизнь. – 1993. – № 10. – С. 27.

Ермолинский С.А. О времени, о Булгакове и о себе / Предисл.: Н. Крымова; Сост. и коммент.: Н. А. Громова. – М.: Аграф, 2002. – 448 с.

Ерофеев В. Волгострой — стройка века // Секретные материалы. – 2003. – № 17. – С. 12–13.

Есив М. В подземията на Одеската Чрезвычайк. – София, 1931. – 168 с.

Ессад Бей. Змова проти світу: Г.П.У. – Львів; Хортиця, 1936. – 180 с.

Есть всюду свет...: Человек в тоталитарном обществе: Хрестоматия для старшеклассников / Сост. С. Виленский; Московское ист.-лит. о-во «Возвращение». – М.: Возвращение, 2000. – 480 с.

Ефимкин А.П. Дважды реабилитированные: Н. Д. Кондратьев, Л. Н. Юровский. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 224 с.

Є

Євселевський Л.І. Організатор промислового виробництва: [П. І. Свистун] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 475–481.

Єгоренко С. До кінця викорчувати вороже кубло в радіомовленні // Комуніст. – 1937. – 15 липня.

Єдельман М. Ще раз про вороже кубло в Одеському медінституті // Чорноморська комуна. – 1937. – 24 жовтня.

Єленський В.Є. Морозна «відлига»: про антицерковну кампанію кінця 50-х – початку 60-х років // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 271–285.

Єлінов І.М. Протестні настрої студентів Дніпропетровського гірничого інституту під час масової колективізації початку 30-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 359–365.

Ємець В. До мартирології кобзарства: [Нищення українського кобзарства] // Українська культура. – 1996. – № 11–12. – С. 27–30.

Єневич Ф. Проти формалізму в літературознавстві і літературній критиці // Більшовик України. – 1948. – № 6. – С. 51–63.

Єрмак О. Доля болгарських комуністів // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 59–63.

Єрмак О.П. «Ліквідація куркульства як класу» // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 1991. – Вип. 1. – С. 46–58.

Єрмак О.П. Реабілітований «диверсант»: [Інженер-механік Дмитро Барлет] // Історична пам'ять. Наук. збірник – Полтава, 2002. – № 1–2. – С. 123–127.

Єфименко В. Кадровий склад спеціального підрозділу ОУН(б): спроби аналізу // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 443–456.

Єфименко В. Організація діяльності спецпідрозділу ОУН(б) на західноукраїнських землях після Другої світової війни // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 502–519.

Єфименко В. Тактика та методи роботи працівників спеціального підрозділу ОУН(б) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 504–514.

Єфіменко Г. Питання національної політики Кремля в Україні в першій половині 1937 р. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2004. – Вип. 12. – С. 277–294.

Єфіменко Г.Г. Зміна векторів у національній політиці Москви в голодоморний 1933 р. // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 25–50.

Єфіменко Г.Г. Зміни в національній політиці ЦК ВКП(б) в Україні (1932–1938) // Укр. істор. журнал. – 2000. – № 2. – С. – 82–93; № 4. – С. 37–47.

Єфіменко Г.Г. Національна політика керівництва ЦК ВКП(б) в Україні 1932–1938 рр. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2000. – 72 с.

Єфіменко Г.Г. Національні аспекти у формуванні компартійно-радянського апарату в УРСР (1932–1938) // Укр. істор. журнал. – 2000. – № 5. – С. 3–17; № 6. – С. 51–66.

Єфіменко Г.Г. Національно-культурна політика ВКП(б) щодо радянської України (1932–1938). – К., 2001. – 304 с.

Єфімов Л. «Ворог народу» з села Стайки: Судова повість: [Про вчителя М. Дудку] // Вітчизна. – 1989. – № 8. – С. 124–140.

Єфімов Л. Зібрання фальшивок у 250-ти томах: [Процес «СВУ»] // Вітчизна. – 1989. – № 11. – С. 157–159.

Єфремов С. Из «Щоденника»: [1923–1929 рр.] // Вісник Міжнародної асоціації українців. – 1991. – № 2. – С. 80–90.

Єфремов С. Історія українського письменства. Вид. 4-е. – К.; Лейпциг: Укр. накладна, 1923. – Т. I. – 445 с.

Єфремов С. Муравйов як діагноз: [Терор в Україні у 20-х рр.] // Українська культура. – 1997. – № 1. – С. 5.

Єфремов С.О. Щоденники, 1923–1929 / Упоряд.: О. І. Путро (гол. упор.) та ін.; Наук. ред. Е. С. Соловей; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Ін-т архівознавства. – К.: Газ. «РАДА», 1997. – 848 с.

Ж

Жаворонков Г. Тайна Черной дороги.: Тысячи могил казненных в 30–40-х гг. до сих пор скрыты от нас (Харьковской обл.) // Московские новости. – 1990. – 17 июня.

Жадько В. Український некрополь: Історико-науковий довідник. – К.: СПД «Жадько В.О.», 2005. – 352 с.

Жамойда О. Найзапекліші вороги народу: [Процес «троцькістського “паралельного центру”»] // Більшовик України. – 1937. – № 1. – С. 107–117.

Жахливі свідощтва «советської» доби: Українці у ГУТАБі: Свідчать документи // Українське слово. – 1994. – № 37.

Жезицький В.Й. «Великий терор» на Поділлі у другій половині 30-х рр. // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді та повідомлення. – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. II. – С. 183–186.

Жезицький В.Й. Масові депортації населення Поділля (друга половина 30-х рр. XX ст.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 128–134.

Жезицький В.Й. Політичні репресії в першій половині 20-х рр. як засіб формування однопартійності в Україні // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 259–263.

Жезицький В.Й. Політичні репресії на Поділлі на початку 20-х рр. XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 439–447.

Жезицький В.Й. Репресії в середовищі молоді у другій половині 20-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 408–416.

Жезицький В.Й. Трагічні сторінки історії Поділля // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство: традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційних засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 320.

Жертвы войны и мира: Статьи, очерки, эссе, мемуары, поэтические миниатюры и музыкальные образцы: Публ. и худож. сб. материалов. – Одесса: Астропринт, 2000. – 252 с.

Жертвы политического террора в СССР (электронный ресурс): База данных и списки жертв политических репрессий из 43 регионов — более 640000 имен. Книги памяти. Памятники и памятные знаки / Подгот.: В. А. Крахотин, В. В. Фролов. – М.: «Звенья», Мемориал, 2002. – 1 Электрон. опт. диск (CDR); Изд. 3 / Науч. конс. проекта: Н. Г. Охотин, А. Б. Рогинский; Программное обесп. В. А. Крахотина. – М., 2004. – 2 диска.

Жертвы репрессий / Авт. кол.: Ю. С. Шемшученко (отв. ред.) и др.; Ин-т государства и права НАН Украины. – К.: Юринформ, 1993. – 296 с.

Жженов Г.С. Прожитое. – М.: Пропаганда, 2002. – 269 с.

Жив'юк А.А. «Бути з бандерівцями вважаю за щастя»: до 70-річчя з дня народження Мелетія Лакмана // Волинь. – 2005. – № 14. – 8 квітня. – С. 19; № 15. – 15 квітня. – С. 19.

Жив'юк А.А. Під катком політичних репресій, або історія життя здолбунівського підприємця Теодора Страки // Нове життя. – 2005. – № 10–11. – 12 лютого. – С. 7.

Живая память: О жертвах сталинских репрессий / Авт.-сост. Д. Хожаев; Ред. В. А. Симагина. – Грозный: Книга, 1991. – 88 с.

Жигулин А.В. Полвека боли и любви: Стихотворения и проза / Вступ. статья И. В. Жигулина. – М.: Союз рос. писателей, 2001. – 336 с.

Жизнь — смерть — жизнь: Из незабываемого страшного прошлого / Сост. Н. Н. Крейер; Редкол.: Н. Н. Крейер (отв. ред.) и др.; Рижский Мемориал. – Рига: Лидумс, 1993. – 288 с.

Жизнь и смерть Григория Баглюка: [письменник] // Донбас. – 1993. – № 1–2. – С. 138–142.

Жизнь и творчество О. Э. Мандельштама: Воспоминания, материалы к биографии, «новые стихи», комментарии, исследования: Сборник / Редкол.: В. Л. Гордин (отв. секр.) и др. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1990. – 543 с.

Жилюк С. Репресії проти духовенства та віруючих на Житомирщині у 30-х роках // Людина і світ. – 2002. – № 7–8. – С. 40–44.

Жилюк С. Справа архієпископа Орлика // Людина і світ. – 2002. – № 2. – С. 46–49.

Жилюк С.І. Червоний терор проти духовенства і віруючих на Східній Волині (Житомирщині) у 20–30-х рр. XX ст. – Рівне: Волинські обереги, 2003. – 151 с.

Жирков Г.В. История цензуры в России, XIX–XX вв.: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Аспект пресс, 2001. – 368 с.

Жиромская В.Б. Демографическая история России в 1930-е годы. Взгляд в неизвестное. – М.: РОССПЭН, 2001. – 280 с.

Житарюк М.Г. Четвертована, але жива: Закордонна преса про політичні процеси в Україні напередодні другої світової війни. – Львів: За вільну Україну, 1997. – 123 с.

Жители ГУЛАГа, так сколько же их было ? // Что делать? – 1991. – № 9.

Житник А. Коли убиває держава. Сторінки історії // Сільські обрії. – 1990. – № 4. – С. 14–17; № 5. – С. 14–17.

Життя, як спалах... Хронологія репресій української інтелігенції // Галичина. – 1995. – 9 грудня. – С. 6.

Жовтневий Н. Підручні буржуазних націоналістів: [Пирятинський р-н Полтавської обл.] // Комуніст. – 1937. – 28 вересня.

Жовтневий Н., Местєчкін Б. Підла наклепниця: [Вчителька А. Д. Могилевська, м. Київ] // Комуніст. – 1939. – 30 січня.

Жорна: Нариси. Спогади. Документи: Про політичні репресії 1917–1980-і роки. Кн. 1 / Авт. кол.: В. Деркач, П. Жук та ін. – Черкаси: Обл. вид-во «Сіяч», 1999. – 136 с.

Жохов М. Комкор Примаков // Красная Звезда. – 1988. – 1 октябрю.

Жохов М. Ян Гамарник // Коммунист Вооруженных сил. – 1988. – № 17. – С. 33–43.

Жуков Ю.Н. Репрессии и Конституция СССР 1936 г. // Вопросы истории. – 2002. – № 1. – С. 3–27.

Жуков Ю.Н. Тайны «Кремлёвского дела» 1935 г. и судьба Авеля Енукидзе // Вопросы истории. – 2000. – № 9. – С. 83–113.

Жуков Ю.Н. Тайны Кремля: Сталин, Молотов, Берия, Маленков. – М.: Терра-Книжный клуб, 2000. – 686 с.

Жукова А. Недоспівана пісня: [Про репресованого актора С. В. Шагайду] // Новини кіноекрана. – 1990. – № 11. – С. 2–3.

Жуковский В.С. Лубянская империя НКВД, 1937–1939. – М.: Вече, 2001. – 352 с.

Жуковська О. У табірній зоні: [Остап Вишня] // Літературна Україна. – 1989. – 12 листопада.

Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів: Вид-во наук. т-ва ім. Шевченка, 1992. – 230 с.

Жулинський М. Драматичні парадокси долі, або хто такий В. Винниченко // Український театр. – 1990. – № 1. – С. 22–23.

Жулинський М. Іван Багряний // Слово і час. – 1991. – № 10. – С. 7–10.

Жулинський М. Микола Хвильовий // Літературна Україна. – 1988. – 7 квітня.

Жулинський М. Невтомний, запальний і романтичний: [М. Хвильовий] // Вісті з України. – 1988. – № 12. – С. 5–6.

Жулинський М. Талант, що прагнув до зір. З приводу віднайденних перед смертю записок М. Хвильового // Літературна Україна. – 1989. – 17 серпня.

Жулинський М. Художник, распятый на кресте политики: Судьба В. Винниченко // Дружба народов. – 1989. – № 12. – С. 147–160.

Жулинський М. Шлях із неволі, з небуття: [М. П. Драй-Хмара] // Слово і час. – 1990. – № 1. – С. 36–40; Початкова школа. – 1991. – № 4. – С. 69–71.

Жулинський М.Г. Безодня української печалі... // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 481–492.

Жулинський М.Г. Із забуття — в безсмертя: (Сторінки призабутої спадщини). – К.: Дніпро, 1990 – 447 с.

Жулинський М.Г. Повернемо із забуття: [Про діяльність Всесоюзної комісії по літературній спадщині репресованих і загиблих письменників 20–30-х років] // Літературна Україна. – 1989. – 11 травня.

Жулинський М.Г. Помилки — це теж історія // Молодь України. – 1988. – 31 березня.

Жулинські М. і Г. «То твій, сину, батько»: Українська душа — на голгофі ХХ століття. – К.: Генеза, 2003. – 112 с.

Журавський А. Жизнеописания новых мучеников казанских: Год 1918-й. – М.: Изд-во им. Святителя И. Ставропольского, 1996. – 205 с.

Журавський А.В. Казанская церковь в эпоху гонений: Страницы истории / О-во славянской культуры (Казань). – Казань: Заря-Тан, 1994. – 38 с.

Журавський А. Хто ворог народу?: [Остап Вишня] // Літературна Україна. – 1988. – 9 червня.

Журавський А.Ф. Ніколи не сміявся без любові: Сторінки життя і творчості О. Вишні / Вступ. стаття Є. П. Кирилюка. – К.: Мистецтво, 1983. – 199 с.

Журецький Я.І. Освітня Миколаївщини — жертви репресій сталінізму / Я. І. Журецький, М. М. Шитюк. – Миколаїв, 1994. – 69 с.

Жусенин Н. Берия. Несколько эпизодов одной преступной жизни // Неделя. – 1988. – 22–28 февраля. – С. 11–12.

- З неопублікованих листів М. Г. Куліша / Вступ. стаття та публ. Н. Кузякіної // Радянське літературознавство. – 1972. – № 8. – С. 71–78.
- «З Новим роком!» або поздоровлення в архівних документах / / Час/Time. – 1997. – 17 січня.
- З облоги ночі: Зб. невідомої поезії України 30–80 рр. / Упоряд. М. О. Самійленко. – К.: Укр. письменник, 1993. – 492 с.
- ...З порога смерті... Письменники України — жертви сталінських репресій. / Упоряд. О. Мусієнко. – К.: Рад. письменник, 1991. – Вип. I. – 494 с.
- З'їзд письменників Радянської України: I Всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників, 25–28 січня 1927 р.: Стенограф. звіт. – Х.: Держвидав України, 1927. – 131 с.
- За большевистскую консолидацию сил пролетарской литературы // На литературном посту. – 1930. – декабрь.
- За відсутністю провини: Довідник про репресованих жителів Рівненщини, реабілітованих у 50-ті роки. – Рівне: Азалія, 1994. – 64 с.
- За пять лет...: Документы и показания / Сост. П. Смирнов. – Мюнхен: La Presse Libre, 1972. – 334 с.
- За сценарієм ДПУ: (Кримінальна справа «Українська революційно-демократична спілка»): Документи і матеріали / Упоряд. Т. Ф. Григор'єва. – К., 2004. – 454 с.
- За сценарієм невблаганної долі: Розкрито деякі слідчі справи Тодосія Осьмачки: [Документи] // Літературна Україна. – 1995. – № 17–18.
- За Україну, за її волю... // Матеріали II Всесвітнього конгресу українських політичних в'язнів, 4–6 червня 1993 р., м. Київ / Упоряд. В. С. Бишовець. – К.: Райдуга, 1994. – 236 с.
- Забвению не подлежит // Материалы «круглого стола», посвященного Дню памяти жертв политических репрессий, 30 мая 2002 г. / Редкол.: У. А. Амантаев (отв. ред.) и др.; Сост. Л. В. Михеева; Отдел арх. и документации Акима Караганд. обл., Госархив Караганд. обл., Караганд. гос. ун-т им. Е. А. Букетова. – Караганды: Изд-во КарГУ, 2002. – 127 с.
- Заболотна Т.В. Каральна політика радянських органів правопорядку на початку Великої Вітчизняної війни // Сторінки

- воєнної історії України: Зб. наук. статей / Редкол.: О. Є. Лисенко (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 8. – С. 146–153.
- Заболоцкий Н.Н. Дело Н.А. Заболоцкого // Воля. – 1995. – № 4–5. – С. 25–86.
- Заболоцкий Н.Н. Жизнь Н. А. Заболоцкого. – М.: Согласие, 1998. – 590 с.
- Забуті та воскреслі імена в історії та культурі, спірні історичні питання / Упоряд. Г. Самойленко. – Ніжин, 2002. – 389 с.
- Забуттю не підлягає: Нариси, спогади, оповідання: Альманах / Ред.-упоряд. Є. О. Дубовик; Херсон. облдержадміністрація. – Херсон: Ред-я «Реабілітовані історією», 1994. – 360 с.
- Завальнюк К. Ананій Волинець — організатор повстанського руху на Поділлі — 1920 рр. // Тези доповідей і повідомлень XVII Вінницької обл. істор.-краєзн. конф. 18 вересня 1997 р. – Вінниця, 1997. – С. 13–18.
- Завальнюк К. Невідомі рядки біографії Лялі Ратушної // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 123–126.
- Завальнюк К. Репресії московсько-більшовицької влади проти української інтелігенції у 1919 р. // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.). – Вінниця: Велес, 2002. – С. 116–121.
- Завальнюк К. Юхим Щуриця — освітній діяч на Поділлі // Матеріали XII Вінницької обл. істор.-краєзн. конф., 3 лютого 1998 р. – Вінниця, 1998.
- Завальнюк О.М. Володимир Олександрович Геринович: [Краєзнавець, географ] // Зневажена СЛЮ / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 116–141.
- Заворотнов С.М. Харьковская Хатынь. – Х.: Консум, 2003. – 140 с.
- Загиблі на чужині: Книга Пам'яті України про громадян, які загинули у воєнних конфліктах за рубежом. – К., 2003. – 622 с.
- Загребельний П. З покоління сонцелюбів: Передмова // Сенченко І.: Твори: В 2-х т. – К., 1981. – Т. 1. – С. 5–15.
- Заєць І. Він відчуває пульс доби: [І. Микитенко] // Вітчизна. – 1987. – № 9. – С. 188–192.

Заика Л., Бобринев В. Заговор против законности: [Военная прокуратура периода сталинщины] // Коммунист Вооруженных сил. – 1990. – № 14. – С. 69–74; № 15. – С. 63–68; № 16. – С. 77–81.

Зайковатый С.И. Они были репрессированы. – Екатеринбург, 1994. – 56 с.

Зайончковский Ю. О пользе сталинизма для Украины // Журналист. – 1999. – № 7–8. – С. 22–23.

Зайцев К., протоиерей. Время Святителя Тихона. – М.: Изд-во им. Св. Игнатия Ставропольского, 1996. – 190 с.

Зайцев Ю. Антирежимный рух (1926–1931) // Львів. Історичні нариси. – Львів, 1996.

Зайцев Ю. Дисиденти // Молодь України. – 1995. – 21, 23, 24, 28, 30 березня; 4, 6, 11 квітня.

Зайцев Ю. Дисиденти: опозиційний рух 60–80-х рр. // Сторінки історії України: ХХ століття. – К., 1992. – С. 195–235.

Закон України. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», прийнятий 15 травня 1992 р. // Голос України. – 1992. – 6 червня (№ 105). – С. 11.

Закон України. Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», прийнятий 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 2. – Ст. 9; Голос України. – 1992. – 25 листопада. – С. 3.

Закон УРСР про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні, прийнятий 17 квітня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 22. – Ст. 262; Правда Украины. – 1991. – 13 мая; Голос України. – 1991. – 8 травня.

Закончена чистка партийной организации писателей Харькова // Литературная газета. – 1934. – 6 июля.

Закрытое письмо ЦК ВКП(б) «О террористической деятельности троцкистско-зиновьевского контрреволюционного блока». 29.07.1936 г. // Известия ЦК КПСС. – 1989 – № 9. – С. 109.

Закусило С. На 1051 кілометрі...: Свідчить Зіновій Дашевський — комуніст з покоління розстріляних: [Захоронення розстріляних НКВД в урочищі Халівське Чернігівської обл.] // Радянська Україна. – 1990. – 10, 12 серпня.

Залесский К.А. Империя Сталина. Биографический энциклопедический словарь. – М.: Вече, 2000. – 608 с.

Заливаха О. Ніхто не пройшов за тебе твого шляху: [Спогади про І. Світличного] // Культура і життя. – 1994. – № 7–8.

Замковий В. Доля революціонера. Сторінки політичної біографії М. О. Скрипника // Під прапором ленінізму. – 1990. – № 1. – С. 52–59.

Замковий В.П. Андрій Хвиля: епізоди життя // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 467–479.

Замковий В.П. Сторінки біографії Андрія Хвилі // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 3. – С. 115–121.

Замковий В., Шаповал Ю. Перелистывая страницы биографии: [Е. Й. Квиринг] // Правда Украины. – 1988. – 13 сентября.

Замлинська О. Ідеологічний терор та репресії проти творчої інтелігенції у перші повоєнні роки (1945–1947 рр.) // Київська старовина. – 1993. – № 2. – С. 79–80.

Замлинська О.В. Ідеологічні репресії в галузі культури в Україні у 1948–1953 рр. // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. 36. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 2. – С. 144–157.

Замятин Т. Иосиф Сталин. «Винных судить ускоренно. Приговор — расстрел»: Рассекречен личный архив вождя народов // Известия. – 1992. – 11 июня.

Запаско М. Діти 1933 року // Дзвін. – 1990. – № 12. – С. 71–73.

Заповіт Срібної Землі: Карпатська Україна в боротьбі за незалежність / Ред. М. Парцей. – Львів: Світ, 2001. – 192 с.

Запорізький Б. Слова і діла керівників з тресту «Руда»: [Стан і завдання ліквідації наслідків шкідництва на шахтах Кривбасу] // Комуніст. – 1937. – 24 листопада.

Запорізький Б., Шуйський Г. Партком Наркомзему УРСР покриває ворогів // Комуніст. – 1937. – 3 липня.

Запорожець А. Більшовизм: Життя в СРСР. – Буенос-Айрес: Перемога, 1947. – 614 с.

Заревич Н. Валеріан Поліщук: «Я хочу жити і творити» // Культура і життя. – 1988. – № 28. – 10 липня.

Зарецький О.В. Офіційний та альтернативний дискурси, 1950–80-ті роки в УРСР / Відп. ред. М. Коцюбинська; Ін-т укр.

- мови НАН України. – К.: Укр. фітосоціологічний центр, 2003. – 260 с.
- Зарічанський Г.В.* «Спілка визволення України»: правда через півстоліття // Трибуна лектора. – 1989. – № 10. – С. 22–23.
- Заруба В.* Знищення київської школи істориків М. Грушевського: За матеріалами архіву ВУАН // Сучасність. – 1996. – № 5. – С. 105–116.
- Заруба В.* Мов ружа дивна, запашна. Риси до портрету Людмили Старицької-Черняхівської // Культура і життя. – 1990. – 2 вересня.
- Заруба В.* Останні роки життя академіка Михайла Слабченка // Пам'ять століть. – 2005. – № 3–4. – С. 285–294.
- Заруба В.* Погром. Як нищили школу і істориків академіка М. С. Грушевського // Літературна Україна. – 1991. – 11 липня.
- Заруба В.М.* Історик трагічної долі: [Академік М. Слабченко] // Архіви України. – 1992. – № 5/6. – С. 70–86.
- Заруба В.М.* Михайло Слабченко в епістолярній та мемуарній спадщині (1882–1952). – Донецьк: Юридична академія МВС, 2004. – 350 с.
- Заруба В.М.* Розгром і знищення Київської школи історії Михайла Грушевського // Укр. історик. – 1991. – Ч. 3–4; 1992. – № 1–4. – С. 147–168.
- Зарубежная историография об индустриализации в СССР. Реферативный сборник. – М.: Ин-т научной информации по общественным наукам АН СССР, 1976. – 205 с.
- Заря советского правосудия / Сост. и предисл. М. Геллера. – London: Overseas Publications Interchange, 1991. – 263 с.
- Заслужена кара: [Суд у Золочівському районі Харківської обл.] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 9 вересня.
- «Засуджено необґрунтовано...»: Як реабілітували репресованого журналіста: [К. А. Загорного] // Радянська Україна. – 1990. – 20 жовтня.
- Затонський В.П.* Національно-культурне будівництво і боротьба проти націоналізму: доповідь та заключне слово на січневій сесії ВУАН. – К., 1934. – С. 61 с.
- Затонський В.* У боротьбі за лінію партії: Доповідь ЦКК КП(б)У на XI з'їзді партії. – Х.: Пролетарій, 1930. – 104 с.
- Захаревич Н.* Емпіреї душі: [В. Г. Кравченко] // Культура і життя. – 1990. – 17 червня.
- Захаров В.* Виктор Александрович Романовский. (1890–1971) // Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики: Число 5. У 2-х ч.: Зб. наук. праць на пошану акад. НАНУ В. А. Смолія. – К., 2000. – Ч. 1. – С. 418–440.
- Захаров Б.Є.* Нарис історії дисидентського руху в Україні, 1956–1987 / Харківська правозахисна група. – Х.: Фоліо, 2003. – 143 с.
- Захаров И.А., Суриков И.М.* Генетики — жертвы репрессий // Цитология и генетика. – 1989. – Т. 23. – № 6. – С. 57–67.
- Захарова Г.* Мариупольская трагедия. О жертвах политических репрессий Мариуполя и Приазовья. – Мариуполь, 2000.
- Захарова Г.М.* Дело К. Ф. Челпана: О первом Главном конструкторе двигателя танка Т–34 / Федерация греческих о-в Украины. – Мариуполь: Газ. «Приазов. рабочий», 2000. – 80 с.
- Захарова Г.М.* Дело Константина Челпана / Федерация греческих обществ Украины. – Мариуполь: Газ. «Приазов. рабочий», 2001. – 2-е изд., доп. – 100 с.
- Захарова Г.М.* Мариупольская трагедия: (О жертвах политических репрессий Мариуполя и Приазовья). – Мариуполь: Газ. «Приазов. рабочий», 2000. – 274 с.
- Захарова Г.М.* Расстрелянное пароходство: [Репрессии органов НКВД в Азовском морском пароходстве, 1937–1938 гг.] / Ред. А. Чудновский. – Мариуполь, 1998. – 289 с.
- Зборовець І.* Обставини загибелі поета В. Свідзінського // Краєзнавство. – 1995. – № 1–4. – С. 53–55.
- Зборовська Н.* Шістдесятники // Слово і час. – 1999. – № 1. – С. 74–80.
- Звагельський В.* Відмовитися не можливо // Червоний промінь (Суми). – 1988. – 10 грудня.
- Звагельський В.* Опір: [Микола Омелянович Макаренко] // Червоний промінь (Суми). – 1990. – 21 квітня.
- Звагельський В.* Справа Макаренка // Червоний промінь. – 1989. – 15 липня.
- Звагельський В.Б.* Хроніка життя і діяльності М. Макаренка / Вивчення історичної та культурної спадщини Роменщини. Проблеми і перспективи. Тези доповідей та повідомлень наук.-практ. конф., присвяч. 70-річчю Роменського краєзн. музею. Листопад 1990 р. – Суми–Ромни, 1990. – С. 53–60.

Звенья: Исторический альманах. / Ред.-сост.: А. И. Добкин, А. Б. Рогинский; Ред.: Н. Г. Охотин, М. Ю. Сорокина; Всесоюз. ист.-просвет. о-во «Мемориал» и др. – М.; СПб.: Феникс: Atheneum, 1991. – Вып. 1. – 618 с.; 1992. – Вып. 2. – 653 с.

Звіт-довідка про діяльність Київського губернського відділу ДПУ за 1923 рік / Публ.: П. Кулаковського, Є. Складенка // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 305–332.

Звягинцев А., Орлов Ю. Воинствующий безбожник: Прокурор Суда СССР П. Красиков // Прокурорская и следственная практика. – 1998. – № 3. – С. 197–210.

Звягинцев А., Орлов Ю. «И поменьше юристов ...»: Прокурор Республики Николай Янсон // Прокурорская и следственная практика. – 1998. – № 4. – С. 199–210.

Звягинцев А., Орлов Ю. Народный трибун: Прокурор Республики Н. Крыленко // Прокурорская и следственная практика. – 1997. – № 3. – С. 193–208.

Звягинцев А.Г., Орлов Ю.Г. Приговоренные временем: Российские и советские прокуроры, XX век, 1937–1953. – М.: РОССПЭН, 2001. – 536 с.

Звягинцев А.Г., Орлов Ю.Г. Распятие революцией: Российские и советские прокуроры, XX век, 1922–1936. – М.: РОССПЭН, 1998. – 511 с.

Здобути необхідні уроки: [ЦК КП(б)У та Київський обком] // Комуніст. – 1937. – 22 січня.

Зевелев А.И. Истоки сталинизма. – М.: Высшая школа, 1990. – 110 с.

Зеленин И.Е. Коллективизация и единоличник (1933-й – первая половина 1935 г.) // Отечественная история. – 1993. – № 3. – С. 35–55.

Зеленин И.Е. Кульминация «Большого террора» в деревне. Зигзаги аграрной политики (1937–1938) // Отечественная история. – 2004. – № 1. – С. 175–180.

Зеленин И.Е. Осуществление политики «ликвидации кулачества как класса» (осень 1930–1932 гг.) // История СССР. – 1990. – № 6. – С. 31–49.

Зеленин И.Е. Политотделы МТС – продолжение политики «чрезвычайщины» (1933–1934 гг.) // Отечественная история. – 1992. – № 6. – С. 42–61.

Зеленов М.В. Аппарат ЦК РКП(б) – ВКП(б), цензура и историческая наука в 1920-е годы. – Нижний Новгород: Нижполиграф, 2000. – 538 с.

Зеляк В.Г. История горнодобывающей промышленности Дальстроя в 1932–1957 гг.: (Социально-экономический аспект): Автореф. дис. ... канд. ист. наук. – Томск: Том. гос. ун-т, 2001. – 22 с.

Земсков В. ГУЛАГ, где ковалась победа (1941–1944 гг.) // Родина. – 1991. – № 6/7. – С. 69–70.

Земсков В.Н. ГУЛАГ: историко-социологический аспект // Социологические исследования. – 1991. – № 6. – С. 10–27.

Земсков В.Н. Заключение в 1930-е годы: социально-демографические проблемы // Отечественная история. – 1997. – № 4. – С. 54–79.

Земсков В.Н. Заключение в 30-е годы: демографический аспект // Социологические исследования. – 1996. – № 7. – С. 3–14.

Земсков В.Н. Заключение, спецпоселенцы, ссыльнопоселенцы, ссыльные и высланные: [Статистико-географический аспект] // История СССР. – 1991. – № 5. – С. 151–165.

Земсков В.Н. «Кулацкая ссылка» в 30-е годы // Социологические исследования. – 1991. – № 10. – С. 3–21.

Земсков В.Н. «Кулацкая ссылка» накануне и в годы Великой Отечественной войны // Социологические исследования. – 1992. – № 2. – С. 3–26.

Земсков В.Н. Массовое освобождение спецпереселенцев и ссыльных (1954–1960) // Социологические исследования. – 1991. – № 1. – С. 5–26.

Земсков В.Н. О некоторых проблемах «Большого террора» 1937–1938 годов: [Ответ на письмо А. Ф. Степанова в редакцию журнала «Отечественная история», с. 197–200] // Отечественная история. – 2000. – № 1. – С. 200–205.

Земсков В.Н. Принудительные миграции из Прибалтики в 1940–1950-х гг. // Отечественные архивы. – 1993. – № 1. – С. 4–19.

Земсков В.Н. Репатриация советских граждан и их дальнейшая судьба (1944–1956 гг.) // Социологические исследования. – 1995. – № 5. – С. 3–13.

Земсков В.Н. Спецпоселенцы в СССР, 1930–1960 / РАН, Ин-т российской истории. – М.: Наука, 2003. – 305 с.

Земсков В.Н. Спецпоселенцы: (По документам НКВД–МВД СССР) // Социологические исследования. – 1990. – № 11. – С. 3–17.

Земсков В.Н. Судьба кулацкой ссылки (1930–1954 гг.) // Отечественная история. – 1994. – № 1. – С. 118–147.

Зенькович Н. Покушения в Кремле: от Ленина до Ельцина. Тайны. Версии. Подоплека. – М.: Инфра, 1995. – 160 с.

Зенькович Н.А. Тайны кремлевских смертей. – М.: АО «Надежда Лтд.», 1995. – 2-е изд., доп. – 545 с.

Зернова Р.А. Это было при нас. – Иерусалим, 1988. – 245 с.

Зеров М. Нове українське письменство: Історичний нарис. – К.: Слово, 1934. – 135 с.

Зеров М. Разрушение культурно-исторических памятников в Киеве в 1934–1936 годах. – Мюнхен, 1951. – 21 с.

Зерова С. Спогади про Миколу Зерова / Публ., комент. С. Білоконя // Родинне вогнище Зерових. – К.: Гелікон, 2004. – С. 92–149.

Зима В.Ф. Голод в СССР 1946–1947 годов: происхождение и последствия / РАН, Ин-т российской истории. – М., 1996. – 265 с.

Зинковщук А.А. Узники соловецких лагерей: Сборник рассказов. – Челябинск: Изд-во «Газета», 1993. – 48 с.

Зимон Гергард. Чи був голодомор 1932–1933 рр. інструментом «ліквідації» українського націоналізму? // Укр. істор. журнал. – 2005. – № 2. – С. 118–131.

Зіневич Н.О. Цигани в Україні: формування етносу і сучасний стан // Укр. істор. журнал. – 2001. – № 1. – С. 40–52.

Зінченко А. Благовісництво Василя Липківського // Київська старовина. – 1993. – № 5. – С. 104–125.

Зінченко А. Визволитися вірою: Життя і діяння митрополита Василя Липківського. – К.: Дніпро. – 1997. – 424 с.

Зінченко А. Гебізм — за давньою хвороба українського життя // Українське слово. – 2003. – № 4. – С. 10.

Зінченко А. «Зброєю заспокоїти маси, а після цього повести роз'яснювальну роботу»: [Про селянські заворушення на Поділлі навесні 1930 р.] // Народна газета. – 1991. – Червень. – № 5. – С. 7; № 6. – С. 3.

Зінченко А. Зона виживання: система політичних репресій в реаліях українського буття // Політичні репресії на Поділлі

в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 24–31.

Зінченко А. «Це влада не від бога, а від дракона»: ДПУ–НКВС проти свободи совісті // Вітчизна. – 1991. – № 4. – С. 157–163.

Зінченко А. Що передувало процесові: [«СВУ»] // Вітчизна. – 1990. – № 5. – С. 202–203.

Зінченко А. «...Я люблю свою Батьківщину і свою рідну Церкву» // Київська старовина. – 1993. – № 3. – С. 114–127.

Зінченко А.В. Самвидав у суспільно-політичному житті України в 1960–1975 рр. // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді і повідомлення. – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. II. – С. 234–236.

Зінченко А.Л. Благовістя національного духу: Українська церква на Поділлі в першій третині ХХ ст. – К.: Освіта, 1993. – 256 с.

Зінченко Ю.І. Кримські татари: Історичний нарис. – К.: Вид-во мовами нац. меншин, 1998. – 206 с.

Зінченко Ю.І. Кримськотатарська проблема: історія та сучасність: (До 60-річчя депортації) // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 3. – С. 62–73.

Зінкевич О. Справа Української автокефальної православної церкви на процесі Спільки визволення України, її ліквідація у 1930 р. // Сучасність. – 1988. – № 7/8. – С. 218–228.

Зінько Ю. Переслідування радянським режимом священнослужителів та віруючих Вінниччини у 20–30-х рр. ХХ ст. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.). – Вінниця: Велес, 2002. – С. 147–149.

Зіньковський В. Слово про батька: [Л. М. Задов-Зіньковський] // Наука і суспільство. – 1991. – № 7. – С. 26–28.

Зленко Г. Куди подівся історик Євген Загоровський? // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – Лютий.

Зленко Г. Ще кілька слів про Сергія Смеречинського: [Вчений, письменник] // Слово. – 1993. – № 4. – С. 5.

Злочин / Упоряд. П. Кардаш. – Мельбурн; К.: Фортуна, 2003. – 555 с.

Злочин Москви у Вінниці. – Нью-Йорк, 1951. – 56 с.

Зневажена СЛЮ: 36 статей / Відп. за вип. Ю. З. Данилюк; Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – 594 с.

Знищене відродження: [«Справа боротьбистів»] // Радянська Україна. – 1991. – 19 січня.

Знищити підлу наволоч: [Суд в Куп'янському районі Харківської обл.] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 15 вересня.

Золотарьов В., Парфьоненко В. «...Один з активніших працівників ЧК–ГПУ»: [Сторінки біографії старшого майора державної безпеки Юхима Кривця] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 355–402.

Золотарьов В.А. Випробування совістю. Сторінки біографії комісара держбезпеки 3-го рангу С. Мазо // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 374–389.

Золотарьов В.А. Заручник системи Я. Камінський // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 286–304.

Золотарьов В.А. Комісар держбезпеки 3-го рангу: сторінки біографії Василя Іванова // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 367–387.

Золотарьов В.А. Начальницький склад НКВС УСРР у середині 30-х рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 326–342.

Золотарьов В.А. Секретно-політичний відділ ДПУ УСРР: справи та люди / Упор. О. А. Ємельянов. – Х.: Фоліо, 2007. – 319 с.

Золотарьов В.А. Чекісти 20-х – 30-х: Матеріали до біографічного словника // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 168–176; 1995. – № 1/2. – С. 334–340.

Золотарьов В.А., Шаповал Ю.І. В. А. Балицький. На шляху до правди про нього // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 4–6. – С. 50–63; № 7–8 – С. 53–69.

Золотарьов В.А., Шаповал Ю.І. «Гільйотина України» // Літературна Україна. – 1992. – № 36, 37.

Золотарьов В.А., Шаповал Ю.І. Кар'єра ката: [Про Ю. Г. Євдокимова] // Розбудова держави. – 1995. – № 1. – С. 27–36.

Золотарьов В.А., Шаповал Ю.І. «Коливань у проведенні лінії партії не було»: Сторінки біографії К. М. Карлсона — заступника наркома внутрішніх справ УРСР // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 1. – С. 91–105.

Золотницкий Д.И. Мейерхольд: Роман с советской властью. – М.: Аграф, 1999. – 384 с.

Золотько А. Дева Мария отдается за 30.000.000 долларов // Харьковские ведомости. – 1993. – № 1.

Зона. Громадський та літературний часопис Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих / Гол. ред. Ю. Хорунжий; Всеукр. т-во політв'язнів і репресованих. – К., 2002. – № 16. – 353 с.

Зоренко Н. Наслідки політичної безтурботності: [В системі Укоопспілки] // Радянська торгівля. – 1937. – 3 липня.

Зуб І. Остап Вишня: «Ніякого злочину я не вчинив...» // Літературна панорама. – 1990. – Вип. 5. – С. 204–215.

Зубкова Е. О «детской» литературе и других проблемах нашей исторической памяти // Исторические исследования в России. Тенденции последних лет. – М.: АИРО-XX, 1996. – С. 155–175.

Зубкова Е.Ю. Маленков и Хрущев: личный фактор в политике послесталинского руководства // Отечественная история. – 1995. – № 4. – С. 103–115.

Зубкова Е.Ю. Послевоенное советское общество: политика и повседневность. 1945–1953. – М.: РОССПЭН, 1999. – 229 с.

Зубчанинов В.В. Увиденное и пережитое. – М., 1995. – 159 с.

И

Ибрагимов О. Жизнь и судьба чекиста Евдокимова // Новости разведки и контрразведки. – 1996. – № 8.

Иванов Б.С. Плата за платину. – Иркутск: Макаров С.Е., 2001. – 112 с.

Иванов В.А. Операция «Бывшие люди» в Ленинграде (февраль–март 1935 г.) // Новый часовой. – 1998. – № 6–7. – С. 118–131.

Иванов В.М. Маршал М. Н. Тухачевский. – М.: Военное изд-во, 1990. – 320 с.

Иванов М.Н. Из дневника политзаключенного / Сост., науч. ред., авт. введ., коммент., послесл. Г. А. Салтык. – Курск: Изд-во Кур. гос. с.-х. акад., 2002. – 516 с.

Иванова Г.М. Гулаг в системе тоталитарного государства. – М.: Моск. обществ. научный фонд, 1997. – 228 с.

Иванова Г.М. ГУЛАГ в советской государственной системе: (Конец 1920-х – середина 1950-х годов): Автореф. дис. ... д-ра ист. наук. – М.: Изд. центр. ИРИ РАН, 2002. – 47 с.

Иванова Г.М. ГУЛАГ в экономической и политической жизни страны // СССР и холодная война. – М.: Мосгорархив, 1995. – С. 203–248.

Иванова Г.М. ГУЛАГ языком документов // Новая и новейшая история. – 2001. – № 4. – С. 149–154.

Иванов-Разумник В. Писательские судьбы. Тюремь и ссылки / Сост., вступ. статья: В. Г. Белоус; Коммент.: В. Г. Белоус, А. В. Лавров и др. – М.: Новое литератур. обозрение, 2000. – 544 с.

Ивашов Л., Емелин А. ГУЛАГ в годы Великой Отечественной войны // Военно-исторический журнал. – 1991. – № 1. – С. 14–24.

Ивкин В. Высшие органы представительной власти СССР: [Историко-биографическая справка] // Источник. – 1997. – № 2. – С. 128–160; № 3. – С. 148–160.

Ивницкий Н.А. Коллективизация и раскулачивание (начало 30-х годов): Учебное пособие для вузов и школ / Ин-т «Открытое о-во». – М.: МАГИСТР, 1996. – 287 с.

Ивницкий Н.А. Репрессивная политика советской власти в деревне (1928–1933 гг.) / РАН, Ин-т российской истории, Ун-т г. Торонто (Канада). – М., 2000. – 350 с.

Игрицкий Ю.И. Снова о тоталитаризме // Отечественная история. – 1993. – № 1. – С. 3–17.

Из Варшавы. Москва, товарищу Берия...: Документы НКВД СССР о польском подполье 1944–1945 гг. / Сост.: Т. В. Волокитина и др.; Отв. ред. А. Ф. Носкова; РАН. Ин-т славяноведения, Госархив Рос. Федерации. – М.; Новосибирск: Сиб. хронограф, 2001. – 448 с.

Из досье КГБ на академика Л. Д. Ландау / Публ. А. С. Гроссмана // Вопросы истории. – 1993. – № 8. – С. 112–118.

Из истории взаимоотношений чрезвычайных комиссий и революционных трибуналов / Предисл. К. И. Букова // Вопросы истории. – 1990. – № 7. – С. 155–163.

Из истории Всероссийской Чрезвычайной комиссии, 1917–1921 гг.: Сб. документов / Редкол.: Г. А. Белов, А. Н. Куренков, А. И. Логинова и др.; Сост.: А. К. Гончаров и др. – М.: Политиздат, 1958. – 510 с.

Из истории немцев Казахстана (1921–1975 гг.): Сб. документов / Сост.: И. Н. Бухонова, Т. Б. Митропольская (отв.) и др.; Отв. ред. Г. А. Карпыкова; Архив Президента Респ. Казахстан. – Алматы; М.: Готика, 1997. – 376 с.

Из истории поляков в Казахстане (1936–1956 гг.): Сб. документов / Редкол.: Л. Д. Дегитаева (отв. ред.) и др., Сост.: Е. М. Гри-

банова (отв. сост.) и др.; Архив Президента Респ. Казахстан, Комитет по управлению архивами и документацией М-ва культуры, информации и обществ. согласия Респ. Казахстан. – Алматы: Казакстан, 2000. – 344 с.

Из судебного отчёта 1938 г.: [Публикация документов о жертвах сталинизма] // Кодры. – 1989. – № 8. – С. 90–108.

Икрамов К. Дело моего отца. – М.: Сов. писатель, 1991. – 304 с.

Ильина И.Н. Общественные организации России в 1920-е годы / РАН, Ин-т рос. истории. – М., 1999. – 215 с.

Ильина Л.Л. Мифы России: Раздумья жившей в эпоху сталинизма. – СПб.: Европ. дом, 2003. – 176 с.

Ильина Л.Л. Мой отец против НКВД / Предисл. В. В. Иофе. – СПб.: Мемориал, 1998. – 197 с.

Ильинский М.М. Нарком Ягода. – М.: Вече, 2002. – 480 с.

Илькевич Н.Н. Адам Бабарека: арест, лагерь, смерть: Расправа со ссыльными белорусами в Кирове в 1937–1938 гг.: Докум. очерк. – Смоленск: Посох, 1999. – 127 с.

Илькевич Н.Н. Академик Гавриил Горещкий: первое столкновение с ГПУ: К истории высылки за границу отечественной интеллигенции в 1922 году: Докум. очерк. – Смоленск: Посох, 1998. – 87 с.

Илькевич Н.Н. «Дело» Македонова: Из истории репрессий против Смоленской писательской организации. 1937–1938 гг. – Смоленск: ТРАСТ-ИМАКОМ, 1996. – 223 с.

...Иметь силу помнить: Рассказы тех, кто прошел ад репрессий: Сб. воспоминаний / Сост. Л. М. Гурвич. – М.: Московский рабочий, 1991. – 368 с.

Инженеры путей сообщения. Т. 1: Железнодорожный путь. Мосты. Строительство / Ред.: В. Г. Ряскин, С. В. Любимов; Отв. за вып. А. И. Ратников. – М.: Путь-пресс, 1999. – 325 с.

Инквизитор. Сталинский прокурор Вышинский. – М.: Республика, 1992. – 381 с.

Иностранные военнопленные второй мировой войны в СССР / Под общ. ред. В. А. Золотарева; Ин-т военной истории, Гос. арх. Рос. Федерации. – М.: Терра, 1996. – 560 с.

Инский М. Вражеские дела на Шахтезаводе: [№ 1–2 треста Первомайскуголь] // Социалистический Донбасс. – 1937. – 3 апреля.

- Инталия: Стихи и воспоминания бывших заключенных Минлага (г. Инта Коми АССР) / Сост. и общ. ред. А. Я. Истогиной. – М.: Весть, 1995. – 243 с.
- Интеллигент в провинции: Тезисы докладов Всерос. науч.-практ. конф. 4–6 февраля 1997 г.: Вып. 2 / Редкол.: М. Е. Главацкий (отв. ред.) и др.; Админ-я Губернатора Свердлов. обл. и др. – Екатеринбург. – 1997. – 176 с.
- Интеллигенция. Власть. Народ: Антология / Сост.: Л. И. Новикова, И. Н. Сиземская / РАН, Ин-т философии. – М.: Наука, 1993. – 336 с.
- Интервенты и контрреволюционные вредители перед пролетарским судом: [Процесс «Промпартии»] // Красный интернационал профсоюзов. – 1930. – № 1–2. – С. 3–8.
- Интервенция перед судом пролетарской диктатуры: [Процесс «Промпартии», 1930 г.] // Коммунистический интернационал. – 1930. – № 33. – С. 3–10.
- Иосиф Сталин — Лаврентию Берия: «Их надо депортировать...»: Документы, факты, комментарии / Сост. Н. Ф. Бугай. – М.: Дружба народов, 1992. – 286 с.
- Иофе В.В. Границы смысла: Статьи, выступления, эссе / Сост. И. А. Флиге; Науч.-информ. центр «Мемориал» (СПб.). – СПб.: НИЦ «Мемориал», 2002. – 329 с.
- Иоффе Г.А., Нестеренко А.В. Волчий камень (Урановые острова архипелага ГУЛАГ). – СПб: Петербург-XXI век, 1998. – 136 с.
- Иоффе М.М. Одна ночь: Повесть о правде. – Нью-Йорк: Хроника, 1978. – 130 с.
- Исаев Е. Перестраховщики из украинского аптекоуправления // Медицинский работник. – 1938. – 28 февраля.
- Исаев Е. Расхлябанность в Медиздате Украины // Медицинский работник. – 1939. – 11 февраля.
- Исаев И.С. О Колыме, товарищах, судьбе. – М.: Марчекан, 2002. – 109 с.
- Иссерсон Г. Судьба полководца: [М. Н. Тухачевский] // Дружба народов. – 1988. – № 5. – С. 179–192.
- Исторические исследования на Севере Дальнего Востока / Отв. ред.: А. И. Лебединцев, В. Ф. Куляс; РАН. Дальневосточное отд. Северо-Восточного науч. центра. Северо-Вост. комплекс. науч.-исслед. ин-т. – Магадан: СВКНИИ ДВО РАН, 2000. – 210 с.
- Исторические чтения на Лубянке, 1997 год: Российские спецслужбы: История и современность / Редкол.: А. А. Зданович и др.; ФСБ РФ. – М.; Великий Новгород, 1999. – 119 с.
- Исторические чтения на Лубянке, Российские спецслужбы на переломе эпох: Конец XIX века – 1922 год / Редкол.: А. А. Зданович и др.; ФСБ РФ. – М.; Великий Новгород, 1999. – 123 с.
- «Исторический архив», 1919–1999 гг.: Указатель документальных публ. / Сост.: И. А. Кондакова, А. А. Чернобаев; Федер. архив. служба РФ; «История–Сервис». – М.: Изд. центр ООО «История–Сервис», 1999. – 124 с.
- История без «белых пятен»: (Сб. материалов о работе по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в Сахалинской области в период 30–40-х и начале 50-х годов) / Отв. за вып. А. И. Костанов. – Южно-Сахалинск, 1989. – 56 с.
- История Всесоюзной Коммунистической партии (большевиков): Краткий курс. – [М.]: ОГИЗ, 1945. – 351 с.
- История и сталинизм. – М.: Политиздат, 1991. – 446 с.
- История одной голодовки: Май–июнь 1969 года. – Франкфурт-на-Майне: Посев, 1971. – 132 с.
- История политических репрессий и сопротивления несвободе в СССР: Книга для учителя / Науч. ред. В. В. Шелохаев; Авт. предисл.: Ю. В. Самодуров, В. В. Шелохаев; Музей и общ. центр. им. Андрея Сахарова. – М.: Изд-во «Мосгорархив», 2002. – 504 с.
- История репрессий в Казахстане после 1917 года: Науч.-практ. конф., Алма-Ата, 21–22 ноября 1991 г.: [Программа и тезисы докладов] / Казахстанское добровольное ист.-просвет. о-во «Адилет»; Ин-т истории и этнологии АН КазССР; О-во «Знание». – Алма-Ата, 1991. – 16 с.
- История репрессий на Урале: Идеология, политика, практика (1917–1980-е годы): Сб. статей науч. конф. «История репрессий на Урале» / Редкол.: В. М. Кириллов (отв. ред.) и др.; Нижнетагильский гос. пед. ин-т. – Нижний Тагил, 1997. – 207 с.
- История российских немцев в документах. В 2-х т. / Сост.: В. А. Ауман, В. Г. Чеботарева. – Т. I: (1763–1992 гг.). – М.: Междунар. ин-т гуманитар. программ, 1993. – 448 с.; Т. II: Общественно-политическое движение за восстановление нацио-

нальной государственности (1965–1992 гг.). – М.: Рос. эконом. журнал, 1994. – 510 с.

Исупов В.А. Демографические катастрофы и кризисы в России в первой половине XX века: Историко-демографические очерки. – Новосибирск: Сиб. хронограф, 2000. – 244 с.

Итоги работы среди национальных меньшинств на Украине к 10-й годовщине Октябрьской революции. По материалам Центральной комиссии нацменьшинств при ВУЦИК. – Х.: ЦК Нацмен. при ВУЦИК, 1927. – 108 с.

Их называли КР: Репрессии в Карелии 20–30-х годов / Сост.: А. М. Цыганков. – Петрозаводск: Карелия, 1992. – 336 с.

Их страданиями очистится Русь: Сборник. – М.: Изд-во им. Св. Игнатия Ставропольского, 1996. – 261 с.

I

Иваненко В. Трагедія партійного функціонера: [М. М. Хатаєвич] // Козацтво. – 1993. – № 1. – С. 56–58.

Иваненко В.В. Біль і звитяга: XX ст. в українському вимірі. – Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2003. – 330 с.

Иваненко В.В., Ченцов В.В., Голуб А. Інтелігенція Дніпропетровщини у вирі репресій 30-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 198–212.

Иванисенко В. Михайло Драї-Хмара // Дніпро. – 1989. – № 10. – С. 93–106.

Иваничук Р. «Бо війна — війною...»: [Пам'яті українського вченого-полярника М. М. Іваничука, репресованого в 1937 р.] // Жовтень. – 1989. – № 7. – С. 20–60; № 8. – С. 22–74.

Иванов В. Відшукався слід Марії: [Льотчиця М. Нестеренко, репресована в 1941 р.] // Прапор. – 1990. – № 5. – С. 144–147.

Ивановський М. Вороги з облземвідділу та їх підсобники // Більшовик Полтавщини. – 1938. – 6 липня.

Иванченко Р. Нащадкам треба залишити правду // Молодь України. – 1988. – 27 жовтня.

Иванченко Р.П. Українська державність в 20–90-х роках: Навчальний посібник / Міжнародний ін-т лінгвістики і права. – К.: МІЛП, 2000. – 255 с.

Иванчук О. Пам'яті в'язнів Колими / Всеукраїнське т-во «Меморіал» ім. В. Стуса, Полтавське обл. об'єднання Всеукр. т-ва «Просвіта» ім. Т. Шевченка. – Полтава: РІК, 2000. – 19 с.

Ивашко В. Микола Зеров і літературна дискусія (1925–1928) // Слово і час. – 1990. – № 4. – С. 18–27.

Ивашко В. «Як дзвін сонетного катрена...»: [М. Зеров] // Кур'єр ЮНЕСКО. – 1990. – № 3. – С. 49–50.

Иващенко Г. Антигерой: [Л. Каганович] // Україна. – 1988. – № 36. – С. 20–22.

Ивилевський Л.І., Пустовій П.Н. Олександр Калістратович Сербиченко: [Партійний діяч]. – Х.: Прапор, 1975. – 85 с.

Ивченко В. Крізь в'язниці й етапи // Науковий світ. – 2002. – № 12. – С. 22–23, 30–31.

Игнатуша О.М. Боротьба держави проти церкви в Україні: кампанії 20–30-х рр. XX ст. // Вісник Запорізького юрид. ін-ту. – Запоріжжя, 2002. – № 1(18). – С. 239–250.

Игнатуша О.М. Державно-церковні взаємини в Україні 20–30-х рр. XX ст. у світлі сучасної історіографії // Південний архів: Історичні науки: Зб. наук. праць. – Херсон, 2002. – Вип. 7. – С. 44–50.

Із забуття: Генеалогічні дослідження / Упоряд. З. Служинська. – Львів, 2002. – 144 с.

Із криниці печалі: Збірник спогадів та документів. – Рівне: Азалія, 1993. – Вип. 1. – 104 с.; 1995. – Вип. 2. – 104 с.; 1996. – Вип. 3. – 104 с.; 1997. – Вип. 4. – 120 с.

Із резолюції на доповідь тов. Хвилі про стан на мовному фронті // Вісті. – 1933. – 30 червня.

Ільєвич С. Трагічні долі селекціонерів // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 297–303.

Ільєнко І. «Їхати на північ може»: Табірна одіссея І. І. Іванова // Вітчизна. – 1992. – № 11. – С. 133–138.

Ільєнко І. Боже! За віщо? Судний день Миколи Вороного // Літературна Україна. – 1991. – 14 березня.

Ільєнко І. Оскаржує історія // Літературна Україна. – 1990. – 17 травня.

Ільєнко І. Хватальна евакуація: [Про репресованого академіка А. Кримського] // Літературна Україна. – 1990. – 25 жовтня.

Ільєнко І.О. У жорнах репресій. Оповіді про українських письменників: [За архівами ДПУ–НКВС]. – К.: Веселка, 1995. – 447 с.

- Ільницький М.* Між двох світових: Літературний процес 20-х рр. у Західній Україні // Дзвін. – 2005. – № 2. – С. 123–136; № 4. – С. 113–126.
- Ільченко І.* Більшовики проти Лаври // Людина і світ. – 1997. – № 4. – С. 17–20.
- Ільющин І., Пшенніков О.* Діяльність оперативно-чекістських груп НКВД у Західних областях України // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 424–433.
- Імена, повернені історії: [Невідомі фото- і кінодокументи з фондів ЦДАКФФД УРСР] // Архіви України. – 1989. – № 2. – С. 41–43.
- Ісаєнко Ж.* Подруга Жанни Лябурб: [Соколовська (О.К.)] // Радянська Україна. – 1964. – 12 квітня.
- Історія Радянської Конституції в декретах і постановах Радянського уряду, 1917–1936. – К.: Рад. буд. і право, 1937. – 389 с.
- Історія України. Навчальний посібник / Під ред. В. А. Смолія. – К.: Альтернативи, 1997. – 423 с.
- Історія України: нове бачення: У 2-х т. / Ін-т історії України НАНУ. – К.: Україна, 1996. – Т. 1. – 350 с.; Т. 2. – 494 с.
- Історія української літератури ХХ ст.: У 2-х кн. / За ред. В. Г. Дончика. – К.: Либідь, 1993. – Кн. 1: [1910–1930-і рр.]. – 783 с.; 1994. – Кн. 2, ч. 1: [1940–1950-і рр.]. – 367 с.; Ч. 2: [1960–1990-і рр.]. – 510 с.
- Іщенко М.Є.* Самоспалення Олексі Гірника в контексті дисидентського руху 60–70-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 317–321.

І

- Ії засудили за намір терору проти самого Сталіна. А «терористці» не було й сімнадцяти: [Л. Молодецька] // Україна. – 1995. – № 3–4. – С. 10–12.

К

- К истории Московской Хельсинкской группы: Воспоминания, документы ЦК КПСС, КГБ и другие материалы / Сост.: Г. В. Кузовкин, Д. И. Зубарев, С. М. Лукашевский, Н. В. Костенко. – М.: Зацепя, 2001. – 158 с.

- К процессу антисоветской вредительской группы в Украинском институте животноводства: [г. Харьков] // Красное знамя. – 1939. – 27 июня.
- Кабанець Є.* Смерть митрополита Володимира (1918 р.) // Людина і світ. – 1997. – № 4. – С. 21–26.
- Кабачій Р.* Втрата інтелігентності або як добивали прошарок: [Процес «СВУ», 1930 р.] // ПіК. – 2002. – № 33. – С. 32–33.
- Кабачій Р.* Привілей сексота: [Про ін-т секретних співробітників НКВС] // Україна молода. – 2002. – 15 серпня.
- Кавалеридзе И.* Тернистый путь к истине: [О гибели интеллигенции на Украине в годы сталинских репрессий] // Советский экран. – 1988. – № 20. – С. 8–9.
- Каганович Л.* Промови на червневому пленумі ЦК КП(б)У 1926 р. та березневому пленумі ЦК КП(б)У 1927 р. // Будівництво Радянської України: Збірник. – Х., 1929. – Вип. 1. – С. 40–54, 135–141.
- Казачков М.* Американцы в ГУЛАГе // Столица. – 1992. – № 11. – С. 9–10.
- Каздоба К.П.* Заметений шлях: Спогади про хресну дорогу розкуркулених. – Мюнхен; Аделаїда, 1974. – 367 с.
- Казьмирчук Г.Д.* Віктор Олександрович Романовський: Життя та праця вченого. – К., 2000. – 38 с.
- Казьмирчук Г.Д., Латиш Ю.В.* Гермайзе Осип Юрійович // Історичний ф-т Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.). – К., 2004. – С. 175.
- Казьмирчук Г.Д., Латиш Ю.В.* Романовський Віктор Олександрович // Історичний ф-т Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.). – К., 2004. – С. 280.
- Казьмирчук Г.Д., Латиш Ю.В.* Филипович Павло Петрович: [Літературознавець] // Історичний факультет Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.). – К., 2004. – С. 305.
- Как готовилась расправа над генетикой // Вестник АН СССР. – 1990. – № 9. – С. 111–119.
- Как живет украинское село: [Обследование Грабянского и Кошеватского районов Киевщины]. – К.: Сорабкоп, 1924. – 137 с.
- Как создавался образ «врага народа»: Из стенограммы заседания актива работников Наркомата связи СССР. 1937 г. / Публ.

- и предисл. И. И. Дроздовского // Советские архивы. – 1990. – № 4. – С. 84–91.
- Калачев К.Ф.* В круге третьем: Воспоминания и размышления о работе Марфинской лаборатории в 1948–1951 годах. – М., 1999. – 129 с.
- Калиник Олекса.* Що несе з собою комунізм?: [Документи про російсько-комуністичний терор в Україні]. – Мюнхен; Торонто, 1954. – 112 с.
- Калиниченко І.* Зустрічі із Стусом // Камертон–Ікс. – 1994. – 26 травня (№ 20), 9 червня (№ 22).
- Калитко С.* Політичні репресії серед шкільної молоді Вінниччини в 20–40-і рр. ХХ ст. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 202–207.
- Калініченко В.В.* Селянське господарство України в доколгоспний період (1921–1929). – Х.: Основа, 1991. – 131 с.
- Калініченко В.В.* Селянське господарство України в період НЕПу: Історико-економічне дослідження. – Х.: Основа, 1997. – 398 с.
- Кальченко Н.Т.* По-більшовицькому ліквідувати наслідки шкідництва: [Одеський облвиконком] // Чорноморська комуна. – 1938. – 17 червня.
- Калюк О.М.* Основні напрямки діяльності військ НКВС на території України в умовах війни (червень 1941 – жовтень 1944 р.) // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей / Редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К., 2005. Вип. 9. – Ч. 3. – С. 48–54.
- Каманін М.* Мій шлях. – К.: Молодий більшовик, 1937. – 133 с.
- Каминский В.В.* Некоторые особенности политики большевиков по отношению к «лицам Генштаба» (конец 1917–1918 гг.). – СПб.: Нестор, 2000. – 35 с.
- Каминский Я.И.* «Минувшее проходит предо мною...»: Избранное из личного архива / Лит. запись Г. Л. Малинова; О-во «Одесский Мемориал». – Одесса: Аспект, 1995. – 164 с.
- Камінський А.* Динаміка визвольної боротьби. – Б.м.: Сучасність, 1973. – 237 с.
- Камінчук А.* «Давно вже навідувався на рідну Ямпільщину»: [Про репресованого письменника П. Нанієва, народ. в с. Біла] // Ямпільські вісті. – 1994. – 29 червня.
- Кампов П.* У своїй сторінці: [Про закарпатців, репресованих органами КДБ] // Карпатський край. – 1995. – № 5–8. – С. 4–14.
- Кампов П.Ф.* Рідна земле, мій притулку і плаха: Спогади політв'язня брежнєвсько-андроповських ГУЛАГів. – Ужгород: Изд-е В. Падяка, 2001. – 126 с.
- Кандиба І.* За правду і справедливість: Першому секретареві ЦК КП України Шелестові П.Ю. – конфедерація українських вільних профспілкових організацій. – Б.м., 1967. – 30 с.
- Кандидов Б.* Церковь и шпионаж: О некоторых фактах контрреволюционной и шпионской деятельности религиозных организаций. – М.: Гос. антирелиг. изд-во, 1938. – 120 с.
- Канева А.Н.* Гулаговский театр Ухты. – Сыктывкар: Коми кн. изд-во, 2001. – 188 с.
- Канцелярук Б.І.* Як українські переклади творів В. І. Леніна стали «націоналістичними». – К.: «Знання», 1990. – 48 с.
- Канюка М.* Розстріл у Новочеркаську [1962] // Альтернативи. – 1997. – 21–27 квітня (№ 16). – С. 8.
- Канюка О.* Від Гужівки до Біломор-Каналу: Свідчення концтабірника 1930-х рр. – Нью-Йорк, 1988. – 205 с.
- Капелюшний А.О.* Сатирична публіцистика України 20–30-х років // Вісник Львівського ун-ту. Серія: Журналістика. – 1990. – Вип. 16. – С. 79–87.
- Капустин Б.Г.* Современность как предмет политической теории. – М.: РОССПЭН, 1998. – 308 с.
- Капустин М.* Камо грядеши?: [О трагических судьбах советской истории и культуры] // Октябрь. – 1989. – № 8. – С. 151–175.
- Капустян А.Т.* «Дымовское дело»: мнимое и реальное: О событиях 1924–1925 гг. в с. Подлесное Николаевской области и их фальсификации // Вопросы истории. – 1990. – № 7. – С. 186–188.
- Капустян А.Т.* Украинское крестьянство и власть в первые годы нэпа // Отечественная история. – 2001. – № 5. – С. 165–173.
- Капустян Г.* Інформаційні матеріали ВЧК–ГПУ як історичне джерело з вивчення суспільно-політичного життя українського села 20-х рр. // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 465–476.
- Капустян Г.Т.* Влада в суспільно-політичних настроях українського селянства 1920-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН

- України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 237–251.
- Капустян Г.Т.* «Дві правди» або українське село в двадцяті роки двадцятого століття. – Кременчук, 2003. – 324 с.
- Капустян Г.Т.* «Надзвичайщина» та селянський опір в Україні (кінець 1920-х рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 21–34.
- Капустян Г.Т.* Радянська таємна служба про політичні події і настрої в українському селі у 1921–1927 рр.: [За матеріалами архіву ОДПУ Чорнухівського району Полтавської області] / Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 271–275.
- Капустян Г.Т.* Українське село в умовах радянського політичного режиму 1920-х рр.: історіографічний огляд // Наукові праці істор. ф-ту Запорізького держ. ун-ту. – Запоріжжя, 2002. – Вип. 15. – С. 167–177.
- Караваева И.В., Архипкин И.В.* Налоговая политика в России в XX веке / РАН, Ин-т экономики. – М., 2002. – 167 с.
- Кара-Мурза А.А., Поляков Л.В.* Русские о большевизме: Опыт аналитической антологии. – СПб.: Изд-во Рус. Христиан. гуманист. ин-та, 1999. – 439 с.
- Кардаш П.* Злочин. – Мельбурн: Фортуна, 2004. – 555 с.
- Кардин В.* Ветер вчерашнего дня: [Про кінематограф 30–40-х рр.] // Искусство–кино. – 1988. – № 4. – С. 18–28.
- Карета М.* «Мисливці за ворогами»: [Свідчення репресованих у справі «СВУ» жителів с. Сосниці Чернігівської обл.] // Вітчизна. – 1990. – № 5. – с. 204.
- Карнаух Л.* Хто він, Добощ?: (Або початок «великого погрому») // Сучасність. – 2002. – № 2. – С. 112–131.
- Карнер С.* Архипелаг ГУПВИ: Плен и интернирование в Советском Союзе, 1941 / Отв. ред.: Ю. Афанасьев, С. Карнер; Пер. с нем.: О. Асписова. – М.: РГГУ, 2002. – 303 с.
- Кароєва Л.Р.* Етнографи Поділля // Етнографія Поділля. Тези доповідей наук. конф. – Вінниця, 1992. – Ч. 1. – С. 3–12.
- Кароєва Л.* Повернення із забуття: [Ю. Сіцинський] // Вінницька правда. – 1990. – 9 січня.
- Карпов В.* Генералиссимус: [И. В. Сталин] // Что делать? – 2002. – № 10. – С. 56–64; № 11. – С. 63–68; № 12. – С. 60–69; 2003. – № 1. – С. 59–65; № 3. – С. 67–72; № 4. – С. 48–57; № 5. – С. 55–62.
- Карьера политического авантюриста: [Берия] // Аргументы и факты. – 1987. – № 43. – С. 5.
- Касіян Р.* «Краще вмерти стоячи, аніж жити на колінах»: [Репресії на Снятинщині на прикладах сім'ї Куцунів] // Покуття. – 1996. – № 1. – С. 97–99.
- Касперович Э.А.* Спецпереселенцы. – Минск: Беларусь, 1991. – 112 с.
- Каспрук В.* Листи з тридцятих...: [Літератор М. Чумак] // Молодь України. – 1990. – 29 березня.
- Касьянов Г.* Академік М. І. Яворський: доля вченого // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 8. – С. 75–86.
- Касьянов Г.* Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х рр. – К.: Либідь, 1995. – 223 с.
- Касьянов Г.* Проба штыка: «Шахтинское дело — театр политического абсурда» // Донбасс. – 1990. – № 5. – С. 146–162.
- Касьянов Г.* Україна, 1933-й: [Репресії інтелігенції] // Под знаменем ленинизма. – 1990. – № 5. – С. 65–70.
- Касьянов Г.* «Шахтинська справа» // Під прапором ленінізму. – 1989. – № 22. – С. 55–61.
- Касьянов Г.* Шістдесятники. Дисиденти. Неформали. Знайомі незнайомці // Віче. – 1994. – № 10. – С. 106–118; № 11. – С. 138–146.
- Касьянов Г.В.* Доля академіка С. О.Єфремова // Під прапором ленінізму. – 1989. – № 9. – С. 75–78.
- Касьянов Г.В.* К истории мифологизации общественного сознания в период становления сталинизма (20-е – 30-е годы) // Молодь і актуальні проблеми історичної науки: Тези V сусп.-політ. читань, 20–30 травня 1990 р., м. Київ / Редкол.: І. М. Хворостяний (гол. ред.) та ін. – К., 1990. – С. 101–103.
- Касьянов Г.В.* Українська інтелігенція 1920-х–1930-х років: соціальний портрет та історична доля. – К.: «Глобус», «Вік»; Едмонтон: Канадський ін-т укр. студій Альбертського ун-ту, 1992. – 176 с.
- Касьянов Г.В.* Українська інтелігенція в 1933 р: [Репресії] // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України. – К., 1992. – Вип. 2.

Касьянов Г.В. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX ст.: соціально-політичний портрет. – К.: Либідь, 1993. – 176 с.

Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-ті роки). – К.: Наукова думка, 1991. – 96 с.

Касьянов Г.В., Ткачова Л.І. УТОРНІТСО. Епізод з історії «політичного виховання» інтелігенції в умовах тоталітаризму // *Минуле України: відновлені сторінки.* – К.: Наукова думка, 1991. – С. 135–150.

Катаев В. Уже написан Вертер: [Террор в Одессе летом 1920 г.] / Коммент. С. З. Лущика. – Одесса: Optimum, 1999. – 232 с.

Кати України: Альбум з 30 фотографіями. Philadelphia, Pa., – 1922. – 47 с.

Катречко Т. Командир стальной дивизии: Докум. очерк о Д. П. Жлобе. – Донецк: Книжное изд-во, 1963. – 102 с.

Катречко Т.С. Талановитий командир Радянської Армії: [Д. П. Жлоба] // *Укр. істор. журнал.* – 1962. – № 3. – С. 148–149.

Катынская драма: Козельск., Старобельск, Осташков: Судьба интернированных польских военнослужащих / Сост. и общ. ред. О. В. Яснов. – М.: Политиздат, 1991. – 240 с.

Катынь. Март 1940 г. – сентябрь 2000 г.: Расстрел. Судьбы живых. Эхо Катыни. Документы / Редкол.: В. П. Козлов (пред.), Н. С. Лебедева (отв. сост.) и др.; Российская редкол. Д. Наленч (пред.) и др.; Польская редкол.; Сост.: Н. С. Лебедева и др. [Россия], Б. Вошинский и др. [Польша]. – М.: Весь мир, 2001. – 688 с.

Катынь: Пленники необъявленной войны: Сб. документов / Редкол.: Р. Г. Пихоя (пред.), А. Гейштор (пред.) и др.; Сост.: Н. С. Лебедева (отв. сост.), Н. А. Петросова, Б. Вошинский, В. Матерский; Международный фонд «Демократия» и др. – М., 1997. – 605 с.

Катынь: Свидетельства, воспоминания, публицистика / Пер. с пол.: К. Старосельская, С. Ларин; Предисл. В. Конецкого. – М.: Текст: Дружба народов, 2001. – 239 с.

Кауфман А.И. Лагерный врач: 16 лет в Советском Союзе: воспоминания сиониста. – Тель-Авив: Ам Овед, 1973. – 433 с.

Качановский Ю.В. Диктатура Сталина. Уроки и выводы: Учеб. пособие. – Хабаровск: РИЦ ХГАЭП, 2002. – 164 с.

Качуренко О. Бабуся Ніна...: [Документальний нарис про часи сталінських репресій] // *Україна.* – 1990. – № 7. – С. 16–18.

Кашеватський М. Справа, з якої не зроблено політичних висновків: [Полянський, секретар Березанського райкому КП(б)У Одеської обл.] // *Комуніст.* – 1937. – 16 січня.

Квітковський Д. Боротьба за свободу в Україні. – Торонто, 1968. – 68 с.

Кельм О.Ф. Чтоб жить — не умирать / Глазовский центр немецкой культуры «Видергебурт». – Глазов, 2002. – 120 с.

Кенгирское восстание: Документы и воспоминания / Публ.: М. Кравери, Н. Формозов; Коммент.: Н. Формозов // Воля. – 1994. – № 2–3. – С. 307–370.

Кентій А.В. Українська військова організація (УВО) в 1920–1928 рр. Короткий нарис. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1998. – 82 с.

Кербер Л.Л. Туполев. – СПб.: Политехника, 1999. – 339 с.

Керженцев П. Деякі питання літературної політики // *Червоний шлях.* – 1930. – № 9. – С. 80–93.

Керівник чекістів України // Більшовик. – 1937. – 19 грудня.

Керсновская Е.А. Наскальная живопись: «...Беззакония наши свидетельствуют против нас»: Альбом / Ред.-сост. В. Вигилянский. – М.: Квадрат, 1991. – 382 с.

Керсновская Е.А. Сколько стоит человек: [Повесть о пережитом в 12 тетрадах и 6 томах]. – М.: Фонд Керсновской, Тип. «Новости», 2000. – Т. 1: Тетр. 1.: В Бесарабии, Тетр. 2: Исход или Пытка стыдом. – 288 с.; 2001. – Т. 2: Тетр. 3: Вотчина Хохрина, Тетр. 4: Сквозь Большую Гарь. – 288 с.; Т. 3: Тетр. 5: Архив иллюзий, Тетр. 6: Строптивый ветеринар. – 320 с.; Т. 4: Тетр. 7: Оазис в аду, Тетр. 8: Инородное тело. – 288 с.; Т. 5: Тетр. 9: Черная роба или белый халат? Тетр. 10. – 350 с.; Т. 6: Тетр. 11: На вершине, Тетр. 12: Возвращение. – 352 с.

Київ: Жертви репресій: Довідкове видання / Л. Танюк (гол. ред.), Л. М. Абраменко (упоряд.). – К.: Логос, 1997. – Т. 1. – 496 с.; 1999. – Т. 2. – 360 с.

Ким В.Д. Реабилитирован посмертно. Эшелон 58. Навечно в памяти народной. – Ташкент: Ўзбекистон, 1995. – 77 с.

Кимерлинг А.С. Политическая кампания «Дело врачей» в провинции, 1953 год: [На материалах Молотовской и Свердловской обл.]. Автореф. дис. ... канд. ист. наук. – Пермь, 2000. – 19 с.

Кинг Д. Отретушированная история: Фальсификация фотографий и произведений живописи в империи Сталина / Пре-

- дисл.: С. Ф. Козн; Предисл. к рус. изд.: М. Кун. – Будапешт: Полгарт, 2002. – 208 с.: ил.
- Кино: политика и люди, 30-е годы / Отв. ред. Л. Х. Маматова; Роскомкино; Науч.-исслед. ин-т киноискусства. – М.: Материк, 1995. – 231 с.
- Кирилина А. Неизвестный Киров. – СПб.: Нева; М.: ОЛМА-Пресс, 2001. – 543 с.
- Кирилина А.А. Рикошет, или Сколько человек было убито выстрелом в Смольном. – СПб.: Знание, 1993. – 135 с.
- Кириллов В. Сопротивление крестьян-спецпереселенцев и методы борьбы с ними советской власти // Карта. – Рязань. – 1996. – № 13–14. – С. 51–55.
- Кириллов В.М. История репрессий и правозащитное движение в России: Учеб. пособие / Нижнетагил. гос. пед. ин-т. – Екатеринбург: Изд-во УМЦ УПИ, 1999. – 119 с.
- Кирилюк В. Процес «СВУ» — сталінська фальшивка // Літературна Україна. – 1989. – 7 грудня.
- Кириченко А.А. Следы оборвались в Тайшете: Японские военнопленные в ГУЛАГе // Шпион. – 1993. – № 1. – С. 56–64.
- Кириченко В.М. Репресії проти українського селянства після закінчення Другої світової війни // Наукові праці істор. ф-ту Запорізького держ. ун-ту. – Запоріжжя, 2001. – Вип. 10. – С. 152–160.
- Кириченко С. Помилка десидента, або Дефект зору: [Про Українську Гельсінську групу] // ПіК. – 2002. – № 3. – С. 32–33.
- Кириченко С. Посмертний лауреат: [М. Киценко, автор книги про Хортицю] // Краєзнавство. – 1993. – № 1. – С. 25–27.
- Киров С. Марксизм-ленинизм — это единственная наука, которая учит трудящихся побеждать своих врагов: Речь на Пленуме Ленинградского Обкома и Горкома ВКП(б) 10 октября 1934 г. – Л.: Партиздат, 1934. – 32 с.
- Киселев А.В. Сталинский фаворит с Лубянки. – СПб.: Издат. дом. «Нева», 2003. – 192 с.
- Киселев С. Архипелаг Быковня // Комсомольское знамя. – 1990. – 9 октября.
- Кисельов С. Архипелаг мороку: [Захоронення розстріляних НКВД в Биківнянському лісі Києва] // Культура і життя. – 1989. – 20 серпня.
- Кислицын С.А. Шахтинское дело: Начало сталинских репрессий против научно-технической интеллигенции в СССР. – Ростов-на-Дону: Логос, 1993. – 109 с.
- Кислов В., Савін В. Конструктор Калінї: [Репресований в 1938 р.] // Наука і культура. Україна. Щорічник. – К., 1989. – Вип. 23. – С. 159–169.
- Кичкасов Н. Белогвардейский террор против СССР: По материалам процесса пяти монархистов-террористов. – М.: Литиздат Нар. комиссариата по Иностр. Дела, 1928. – 40 с.
- Кищенко І. Чорна «емка» для академіка Кримського // Наука і суспільство. – 1995. – № 1/2. – С. 52–55, 87.
- Кияк Б., Проскура О. Доля академіка Олександра Гольдмана // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 253–262.
- Кініані В. Погромний січень 72-го // Україна молода. – 2002. – 12 січня.
- Кістерська Л.Д., Матвєєва Л.В. Загублені президенти: [АН України]. – К.: Т-во «Знання», 1991. – 48 с.
- Клейменные судьбы: Книга очерков и воспоминаний / Р. Жуйкова, В. Н. Глушков, З. А. Богомолова и др., Сост. А. И. Гашев; Гл. ред. Л. В. Шамсутдинова; Авт. вступ. статьи О. М. Булатова. – Ижевск, 1999. – 172 с.
- Клейн А.С. Клейменные или Один среди одиноких: Записки каторжника. – Сыктывкар, 1995. – 200 с.
- Клейн А.С. Улыбки неволи: (Невыдуманная жизнь. События. Судьбы. Случаи). – Б.м.: Пролог, 1997. – 316 с.
- Клейнер І. Національні проблеми останньої імперії: Національні питання в СРСР очима радянських дисидентів. – Париж, 1978. – 406 с.
- Клементьев В.Ф. В большевицкой Москве, (1918–1920). – М.: Рус. путь, 1998. – 444 с.
- Кленовий А., Запорожський Б. З усіх нір викурити буржуазних націоналістів: [В інститутах АН УРСР] // Комуніст. – 1937. – 5 жовтня.
- Клименко В.А. Борьба с контрреволюцией в Москве: 1917–1920. – М.: Наука, 1978. – 190 с.
- Климчак Б. Оаза-гора — символічний пантеон України та інші твори. – Львів: Поклик сумління, 1994. – 216 с.

Климчук О. Життєві жалі протоієрея Січінського // Подільські вісті. – 1992. – 26 листопада; Україна. – 1993. – № 1. – С. 16–17.

Клюев Н.А. Словесное древо / Редкол.: Н. Н. Скатов (пред.) и др.; Вступ. статья А. И. Михайлова; Сост., подгот. текста примеч. В. П. Гарнин; РАН. Ин-т науч. информации по обществ. наукам. – СПб.: Росток, 2003. – 688 с.

Книга палачей / Ред. Л. Ронис; Группа «22». – Рига: Budina, 1996. – 56 с.

Книга пам'яті і слави Волині. Т. 5: Рівненська область. Корецький район. – Рівне, 2002. – 400 с.

Книга памяти жертв политических репрессий в СССР: Аннотированный указатель / Российская нац. б-ка, Международный проект «Возвращенные имена»; Отв. за вып. А. Я. Разумов. – СПб, 2004. – 335 с.

Книга памяти жертв политических репрессий Красноярского края. – Красноярск: Издательские проекты, 2004. – Кн. 1: А–Б. – 512 с.; 2005. – Кн. 2: В–Г. – 448 с.; Кн. 3: Д–И. – 448 с.

Книга памяти: Бабий Яр / И. М. Левитас (авт.-сост.). – К., 1999. – 300 с.

Книга скорби / Вид. В. В. Шульгін // Малая Русь. – К., 1918. – Вип. 2. – С. 153–231.

Книги і долі: Митці Розстріляного Відродження: Біобіб. покажчик Одеської держ. наук. б-ки ім. Горького / Упоряд. Г. І. Єфимова. – Одеса: Друк, 2002. – 364 с.

Княжинський А. На дні СРСР: Спогади в'язня ГУЛАГу. – Львів: Кент, 2001. – 295 с.

Ко всем ученым, научным работникам, изобретателям, инженерам и техникам: Обращение в связи с вылазкой врагов народа, кучки предателей, нарушивших воинский долг // Энергетика. – 1937. – № 2. – С. 3–4.

Ковалев В.А. Два сталинских наркома: [Г. Ягода, Н. Ежов]. – М.: Прогресс: Универс, 1995. – 320 с.

Ковалев В.А. Распятие духа. Судебные процессы сталинской эпохи. – М.: Норма, 1997. – 288 с.

Коваленко Г.А. До страшних днів у Києві. – К.; Львів: Друк. Л. Віснєвського, 1918. – 32 с.

Коваленко Л. Апокаліпсис 1933 // Людина і світ. – 1990. – № 12. – С. 2–9; 1991. – № 1. – С. 17–22; № 2. – С. 14–21.

Коваленко-Плужник Г. Спогади: [Про Є. Плужника] // Україна. – 1990. – № 2. – С. 15–17; № 3. – С. 13–15; № 4. – С. 13–14.

Ковалець Н.С. Євген Перкович: силует римсько-католицького священика на тлі державного атеїзму // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 6. – С. 101–114.

Ковалів Ю. Рік 1934: Олекса Близько // Культура і життя. – 1989. – 15 жовтня.

Ковалів Ю.І. Літературна дискусія 1925–1928 рр. – К.: Т-во «Знання», 1990. – 47 с.

Коваль В. Донос: [На Остапа Вишню] // Літературна Україна. – 1990. – 26 квітня.

Коваль В. ... Життя як печорська вода: Тричі репресований Мечислав Гаско // Вітчизна. – 1995. – № 1–2. – С. 139–146.

Коваль В. Любить! ...: Суд над одним віршем Володимира Сосюри // Літературна Україна. – 1989. – 2 березня.

Коваль В. Сталінський вирок Миколі Хвильовому // Дніпро. – 1989. – № 9. – С. 81–93.

Коваль М. Політика проти історії: [Сталінський ідеологічний контрнаступ] // Історія України. – 2001. – № 5. – С. 3–5.

Коваль М.В. Під «ковпаком» беріївської держбезпеки: [Українська науково-творча інтелігенція] // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 10/11. – С. 111–122.

Коваль М.В. Справа Олександра Довженка // Укр. істор. журнал. – 1994. – № 4. – С. 108–120.

Коваль М.В., Рубльов О.С. Інститут історії України: перше двадцятиріччя: [1936–1956] // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 6. – С. 50–68.

Коваль Р.М. Рейд у вічність. – К.: Діокор, 2001. – 126 с.

Ковальський М., Ченців В. Полиновий присмак чужини: Документи про долю мешканців Дніпропетровщини, депортованих гітлерівцями до Німеччини // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 60–68.

Ковальчук Г. Директори Всенародної бібліотеки України (20–30-ті рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 179–206.

Ковальчук М.А. Симон Петлюра та військова опозиція в армії УНР у 1920–1921 рр. // Укр. істор. журнал. – 2005. – № 1. – С. 97–108.

- Ковальчук О.* Роль М. Скрипника у національно-культурному русі українців на теренах СРСР за межами УСРР в кінці 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 92–100.
- Ковальчук-Коваль І.К.* Свидание с памятью: (Воспоминания) / Под ред.: А. Истогина, Н. Митрохин; Информ.-эксперт. группа «Панорама». – М.: ИЭГ «Панорама», 1996. – 436 с.
- Коверда І.* Спецпереселенці — раби з України в Нижньому Тагілі. 1931–1933 рр. // Українська газета. – 1994. – № 11–13, 15.
- Ковпак Л.В.* Соціальна реабілітація жертв політичних репресій // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті рр.: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 211–218.
- Ковпаненко Н.* Бойчук Михайло Васильович: [Живописець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 84–90.
- Ковпаненко Н.* Врона Іван Іванович: [Мистецтвознавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 126–131.
- Ковпаненко Н.* Кузьмін Євген Михайлович: [Мистецтвознавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 300–304.
- Ковпаненко Н.* Шміт Федір Іванович: [Історик мистецтва, музеєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. ІІ. – С. 300–307.
- Коган П., Теплицький Ю.* Остаточко викорчувати троцькістське охвістя в комсомолі: [Одеська обл. і міська орг.] // Чорноморська комуна. – 1937. – 2 липня.
- Когут Б.Й.* Під чорними вітрами: Роман-спогад. – Львів: Ін-т української археографії, 1995; Кн. 3. – Львів: Логос, 1999. – 408 с.
- Кодин Е.В.* «Смоленский архив» и американская советология. – Смоленск: СГПУ, 1998. – 286 с.
- Кодин Е.В.* «Смоленский нарыв». – Смоленск, 1995. – 112 с.
- Кожекин А.Г.* Между коллективизацией и войной: [Настроения репрессированных крестьян по архивным материалам] // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді і повідомлення – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. І. – С. 229–231.
- Кожин В.* Загадочные страницы истории ХХ века. Книга вторая: Сталин, Хрущев и госбезопасность // Наш современник. – 1996. – № 5. – С. 141–163.
- Кожукало І.П.* Вплив культу особи Сталіна на ідеологічні процеси на Україні в 40-і – на початку 50-х років // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 2. – С. 14–25.
- Кожукало І.П.* Л. Г. Мельников: у ті важкі післявоєнні роки // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 540–554.
- Козачишин Н.М., Сімончик А.М.* Всупереч волі народу. – Л.: ЛДУ, 1984. – 63 с.
- Козельський Б.В.* Шляхом зрадництва і авантюр. – Х., 1927.
- Козенюк В.О.* «Закордот» у системі спецслужб Радянської України // Воєнна історія. – 2002. – № 1. – С. 79–83.
- Козерод О.В.* Євреї України в період нової економічної політики: 1921–1929. – К.: СПД Савчина, 2003. – 313 с.
- Козлов А.* Рассказывание // Родина. – 1990. – № 6. – С. 64–71.
- Козлов А.Г.* Магадан: История возникновения и развития / Отв. ред. А. И. Лебединцев; РАН. Дальневосточное отд. Сев.-вост. науч. центр; Сев.-вост. комплекс. науч.-исслед. ин-т. – Магадан: СВКНИИ ДВО РАН, 2002. – Ч. 1: (1929–1939). – 349 с.
- Козлов А.Г.* Огни лагерной ramпы: Из истории Магаданского театра 30–50-х годов. – М.: Раритет, 1992. – 143 с.
- Козлов А.Г.* Театр на северной земле: Очерки по истории Магаданского музыкально-драматического театра им. М. Горького (1933–1953 гг.). – Магадан, 1992. – 101 с.
- Козлов В.А.* Массовые беспорядки в СССР при Хрущеве и Брежнев (1953 – начало 1980-х гг.) / Федер. арх. служба России; Гос. арх. РФ. – Новосибирск: Сиб. хронограф, 1999. – 413 с.
- Козлова Н.Н.* Горизонты повседневности советской эпохи: Голоса из хора / РАН, Ин-т философии. – М., 1996. – 216 с.
- Кознова И.Е.* XX век в социальной памяти российского крестьянства / РАН, Ин-т философии. – М., 2000. – 207 с.

Козыбаев М.К. Тоталитарный социализм: реальность и последствия. – Алматы: 21 век, 1997. – 28 с.

Кокін С.А. Становлення тоталітарної системи та початок масових політичних репресій в УРСР (1920–1922 рр.) // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 223–240.

Кокін С.А., Мовчан О.М. Ліквідація більшовиками правосерівської і меншовицької опозиції в Україні в 1920–1924 рр. – К., 1993. – 58 с.

Кокурин А., Петров Н. ГПУ–ОГПУ (1922–1928) // Свободная мысль. – 1998. – № 7. – С. 110–125.

Кокурин А., Петров Н. ГУЛАГ: Структура и кадры // Свободная мысль. – 1999. – Статья 1-я. – № 8. – С. 109–128; Статья 2-я. – № 9. – С. 110–123; Статья 3-я [Дмитлаг]. – № 11. – С. 107–125; Статья 4-я [Дмитлаг]. – № 12. – С. 94–111; 2000. – Статья 5-я [Дмитлаг]. – № 1. – С. 108–123; Статья 6-я [Дмитлаг]. – № 2. – С. 110–112; Статья 7-я. – № 3. – С. 105–123; Статья 8-я. – № 5. – С. 99–116; Статья 9-я. – № 6. – С. 109–124.

Колегова В.И. Лимит. – Красноярск, 1997. – 46 с.

Колективізація і голод на Україні, 1929–1933: Зб. документів і матеріалів / Упоряд.: Г. М. Михайличенко, Є. П. Шаталіна; Ін-т історії АН УРСР. – К.: Наукова думка, 1992. – 733 с.

Колективізація сільського господарства і голод на Полтавщині 1929–1933: Зб. документів і матеріалів. – К.; Варшава: Держ. архів Полтав. обл., 1997. – 264 с.

Колесник В. Шпигунський інтернаціонал: [Троцькісти на службі фашистських розвідок]. – К., Партвидав, 1937. – 16 с.

Колесник В.Ф., Коцур В.П., Коцур Г.Г. Історіографія нової економічної політики в Українській РСР. – Х.: Хрещатик, 2002. – 176 с.

Колесников К.М. В лесах Унжлага: По следам сталинских репрессий: Рассказы бывших узников. – Славянск: ЧП «Канцлер», 2002. – 147 с.

Колесников Л. ...Лицо классового врага. – М.; Л.: Молодая гвардия, 1928. – 112 с.

Количев В.Г. ЦК ВКП(б) у 1938–1941 рр. // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 5. – С. 3–10; № 6. – С. 3–12.

Коллективизация сельского хозяйства: Важнейшие постановления Коммунистической партии и Советского правительства, 1927–1935. – М.: Изд-во Академии наук СССР, 1957. – 575 с.

Коломийченко И.И., Потеряйко Я.И. Борьба КП(б)У против правового уклона за ленинское единство рядов партии. – К.: Вища школа, 1979. – 200 с.

Колпакиди А.И., Прудникова Е.А. Двойной заговор. Сталин и Гитлер: Несостоявшиеся путчи. – М.: ОЛМА-Пресс, 2000. – 559 с.

Колчинский Э.И. Диалектизация биологии: [Дискуссии и репрессии в 20-е – начале 30-х гг.] // Вопросы истории естествознания и техники. – 1997. – № 1. – С. 39–64.

Колыма. Дальстрой. ГУЛАГ: Скорбь и судьбы: Материалы науч.-практ. конф., 13–14 июня 1996 г. / Редкол.: А. М. Бирюков и др.; Отв. ред. Л. П. Бирюкова; Северный междунар. ун-т. – Магадан: Изд-во МПУ, 1998. – 134 с.

Кольман Э. Вредительство в науке // Большевик. – 1931. – № 2. – С. 73–81.

Кольцов П.С. Дипломат Федор Раскольников. – М.: Политиздат, 1990.

Кольцов С.В. Микола Миколайович Криворучко. – Дніпропетровськ: Промінь, 1969. – 126 с.

Кольяк Т.М. Влас Якович Чубар // Укр. істор. журнал. – 1981. – № 2. – С. 28–34.

Кольяк Т.Н. Влас Яковлевич Чубарь: Жизнь и деятельность. – К.: Політвидав України, 1981. – 270 с.

Колочая правда: Документальные рассказы, очерки и воспоминания о судьбах дальневосточников в 30–40-е годы / Ред.-сост. М. Шмакова. – Хабаровск: Хабар. кн. изд-во, 1990. – 144 с.

Командири великого голоду: Поїздки В. Молотова і Л. Кагановича в Україну та на Північний Кавказ. 1932–1933 рр. / За ред. В. Васильєва, Ю. Шаповала; Київська міська орг. «Меморіал»; Всеукр. т-во «Меморіал». – К.: Генеза, 2001. – 399 с.

Комар Л. Процес 59-ти. – Б.м.: Вид-во «Сучасність», 1990. – 75 с.; Львів, 1997. – 101 с.

Комаренко Т.О., Шипович М.А. Влада і літературно-мистецька інтелігенція Радянської України: 20-і рр. XX ст. – К., 1999. – 62 с.

Комаров В. Радянська модернізація України (1928–1938) // Історія в школі. – 2002. – № 10. – С. 18–24.

Комарова І.Л. До 80-річчя від дня народження Д. З. Лебедя: [Партійний діяч] // Укр. істор. журнал. – 1973. – № 2. – С. 130–132.

Коммунизм. Террор. Человек: Дискуссионные статьи на тему «Черной книги коммунизма» / Сост.: С. Кройцберггер, И. Манн-тойфель, А. Штейнингер, Ю. Унзер; Пер. с нем.: В. Швед. – К.: Оптима, 2001. – 195 с.

Композитори — про вироки: [В справі антинародного троцькістського центру] // Радянська музика. – 1937. – № 1. – С. 4–6.

Комсомольский генсек: [О. Косарев] // Ранок. – 1988. – № 5. – С. 6–9.

Кому був вигідний голодомор?: Статті / Відп. ред. М. А. Дроздецька; МАУП. – К.: МАУП, 2004. – 56 с.

Конасов В.Б. Место и роль Управления по делам военнопленных и интернированных в пенитенциарной системе Советского государства: 1939–1953 годы // Отечественная история. – 2005. – № 6. – С. 128–132.

Конасов В.Б. Судебное преследование немецких военнопленных в СССР. Внешнеполитический аспект проблемы / Под общ. ред. В. Ф. Золотарева. – М.: Ин-т военной истории, 1998. – 166 с.

Конасов В.Б. Судьбы немецких военнопленных в СССР: Дипломатические, правовые и политические аспекты проблемы: Очерки и документы. – Вологда: Изд-во Вологод. ин-та повыш. квалиф. пед. кадров, 1996. – 320 с.

Конасов В.Б., Кузьминых А.Л. Немецкие военнопленные в СССР: историография, библиография, справочно-понятийный аппарат. – Вологда, 2002. – 232 с.

Конасов В.Б., Кузьминых А.Л. Польские военнопленные в Грязовецком лагере НКВД (1939–1941 гг.): Исторический очерк, документы и материалы. – Вологда: ВИПЭ, 2002. – 88 с.

Конасов В.Б., Кузьминых А.Л. Финские военнопленные Второй мировой войны на Европейском севере (1939–1955): Очерки и документы. – Вологда: Изд-во Вологод. ин-та развития образования, 2002. – 160 с.

Конасов В.Б., Петелин Б.В. Соппротивление и плен: Документы и материалы по истории антифашист. движения Соппротивления и военного плена в Германии и СССР, 1933 – 1955 г. Ч. 1. – Вологда: Изд-во Волог. ин-та развития образования, 2000. – 140 с.

Кондратьев Ф. Советская психиатрия: секреты перевернутой страницы истории // Российская юстиция. – 1994. – № 1. – С. 24–30.

Кондратюк О. Брачки — село, якого немає // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 76–79.

Кондрацький А.А. Кондрацький Адольф Володимирович (1903–1937) // Аспекти реабілітації. – 2005. – № 1. – С. 34–37.

Кондрацький А.А. Терор і переслідування українських поляків в умовах тоталітаризму // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 160–169.

Кондрацький А.А. Часопис київського політпрезентства: Коротка історія Київського Товариства політв'язнів та жертв репресій (1988–2003). – К., 2003. – 140 с.

Кондрашов В.Ф. Трагічна сторінка історії вищої школи в Ніжині // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство. Традиції та сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 318–319.

Конец карьеры Ежова: (Документы, освещающие финал отстранения Ежова от руководства НКВД СССР, вторая половина ноября 1938 г.) / Г. В. Костырченко, Б. Я. Хазанов // Исторический архив. – 1992. – № 1. – С. 123–131.

Конквест Р. Большой террор / Пер. с англ. Л. Владимирова. – Firenze: Edizioni Aurora, 1968. – 1064 с.; Рига: Ракстниекс, 1991. – Т. 1. – 416 с.; Т. 2. – 430 с.

Конквест Р. Большой террор: [Из истории СССР периода сталинщины] // Нева. – 1989. – № 9. – С. 127–147; № 10. – С. 115–142; № 11. – С. 118–140; № 12. – С. 150–165; 1990. – № 1. – С. 134–147; № 2. – С. 147–167; № 3. – С. 123–145; № 4. – С. 139–144; № 5. – С. 146–162; № 6. – С. 136–159; № 7. – С. 129–141; № 8. – С. 125–145; № 9. – С. 118–142; № 10. – С. 117–146; № 11. – С. 133–149; № 12. – С. 114–141.

Конквест Р. Жатва скорби: Советская коллективизация и террор голодом / Пер. с англ.: И. Коэн Н. Май; Под ред. М. Хейфеца. – London: Overseas Publications Interchange, 1988. – 620 с.

Конквест Р. Жнива розпачу: Фрагменти з книги // Всесвіт. – 1990. – № 1. – С. 144–156; № 2. – С. 156–169.

Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. – К.: Либідь, 1993. – 385 с.

Конквест Р. Жнива скорботи: Розділ з книги / Пер. з англ. // Дніпро. – 1990. – № 1. – С. 81–120; № 2. – С. 89–116.

Конквест Р. Культ личности — ничто по сравнению с террором и фальсификацией // Известия. – 1990. – 19 мая.

Конквест Р. Почему сталинизм невозможно реанимировать: [Об исторических корнях сталинизма] // Новое время. – 1990. – № 30. – С. 14–15.

Кононенко В.В. Репатрійовані громадяни УРСР після Другої світової війни: носії західного чи радянського світогляду? // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2002. – Вип. 20: Історичні та культурологічні процеси на Поліссі. – С. 237–243.

Кононенко Ж.О. Из небытия: [Репресовані вчені 1930–1940-х – поч. 1950-х рр.] // Археологія. – 1992. – № 1. – С. 103–108.

Константинов Д. Предшественники «Архипелага» // Новое русское слово. – [Нью-Йорк], 1974. – 24 мая. – № 22324.

Конта Р.М., Тищенко І.І. Кримський Агатангел Юхимович // Історичний ф-т Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: минуле й сьогодення (1834–2004 рр.). – К., 2004. – С. 227.

Контрреволюціонери і шкідники у системі «Українфільму» // Вісті. – 1938. – 16 лютого.

Конфедерация репрессированных народов РФ, 1990–1992: Документы, материалы / Сост. И. Алиев; Под ред. М. Губогло; Центр по изучению межнац. отношений Ин-та этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая РАН. – М., 1993. – 293 с.

Концур В.П. Історичні дослідження: Упереджені та об'єктивні оцінки (соціальні зміни і політичні процеси в Україні в 1920-х – 30-х рр.: Історіографія. – К., 1998. – 506 с.

Кооперативный план: Иллюзии и действительность / Общ. ред. Ю. Н. Афанасьева; Науч. ред. Н. А. Ивницкий; Рос. гос. гуманит. ун-т. – М.: РГГУ, 1995. – 95 с.

Копелев Л.З. Вера в слово: Выступления и письма, 1962–1976 гг. – Ann Arbor: Ardis, 1977. – 80 с.

Копелев Л.З. Утоли мои печали: Мемуары. – М.: Слово, 1991. – 336 с.

Копелев Л.З. Хранить вечно: [Воспоминания]. – М.: Вся Москва, 1990. – 688 с.

Копылова О.Н. В поисках «спецкартотеки ГАУ НКВД СССР» // Отечественные архивы. – 2001. – № 1. – С. 31–37.

Корж М. «Справа» УФТИ // Краєзнавство. – 1995. – № 1–4. – С. 50–52.

Корж О. Еллан-Блакитний, Семенко, Сосюра, Хвильовий та ін.: [Спогади] // Прапор. – 1983. – № 1. – С. 54–96.

Коржавин Н. Будни «Тридцать седьмого года» // Континент. – 1997. – № 1. – С. 208–226.

Коржавин Н. Я питомец киевского ветра // Радуга. – 1991. – № 10. – С. 95–97.

Корнеев В.Е., Копылова О.Н. Архивист в тоталитарном обществе: борьба за «чистоту» архивных кадров (1920–1930-е годы) // Отечественные архивы. – 1993. – № 5. – С. 29–42.

Корни травы: Сборник статей молодых историков / Под ред.: Л. С. Еремина; Е. Б. Жемкова; О-во «Мемориал». – М.: Звенья, 1996. – 229 с.

Корниенко Н. Детективная история без финала: [Л. Курбас] // Театральная жизнь. – 1993. – № 10. – С. 15.

Корнилов В. Серьезные недостатки в работе двух вузов: [Педінститут ім. Г. Сковороди, Ін-т іноземних мов ім. Н. К. Крупської в м. Харкові] // Красное знамя. – 1953. – 20 января.

Корнієвська Д. Від Олександра Корнієвського: [Спогади кобзаря] // Родовід. – 1993. – № 6. – С. 78–80.

Корогодський Р. «Може колись поговоримо...»: [Г. Л. Липа-Захарясевиц, художник] // Образотворче мистецтво. – 1991. – № 3. – С. 15–17.

Корогодський Р. Драма шестидесятників // Образотворче мистецтво. – 1991. – № 1. – С. 1–4.

Корогодський Р. Садівник // Час/Time. – 1997. – 13–19 лютого; 27 лютого – 5 березня.

Короленко В.Г. Письма к Луначарскому. – Milano: Edizioni dello Scorpione, 1977. – 64 с.

Короленков А.В. Еще раз о репрессиях в РККА в предвоенные годы // Отечественная история. – 2005. – № 2. – С. 154–162.

Король К.П. Моя Голгофа. – Чернівці: Троянда, 2000. – 214 с.

Корольков М. Дело Кондратьева: [Процесс над «Трудовой крестьянской партией», 1931 г.] // Знание – сила. – 1991. – № 3. – С. 33–41.

Корольов Б. І., Левін В.С. Михайло Мусійович Майоров. – К.: Політвидав України, 1969. – 196 с.

Корсунська Б. Михайло Семенко // Радянське літературознавство. – 1968. – № 6. – С. 19–33.

Корчак-Чепурківський Ю. Перспективні обчислення людності УСРР на 1932–1937 рр. // Демографічні дослідження: Міжвідом. зб. наук. праць. – 1996. – Вип. 18. – С. 152–159.

Коршунов М.П. Тайны и легенды Дома на набережной. – М.: Слово, 2002. – 400 с.

Коршунов М.П., Терехова В.Р. Тайна тайн московских: Собрание и рассказано. – М.: Слово, 1995. – 335 с.

Косарев В.В. Физтех, ГУЛАГ и обратно: [Белые пятна из истории ленинградского физтеха] // Чтения памяти А. Ф. Иоффе. – 1990. – СПб, 1993. – С. 105–177. Из змісту: [Про М. Бронштейна]. – С. 112–114, 138, 144–145, 161–162.

Косик В. Перші відомості на Заході про масові розстріли у Вінниці в 1937–1938 рр. // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 187–191.

Косиор С. Итоги и задачи КП(б)У в борьбе за поднятие сельского хозяйства Украины // Правда. – 1933. – 15 февраля.

Косів М. Політично-психологічні наслідки комуністичного терору в Україні // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 96–103.

Косіор С. Про масову колективізацію, ліквідацію куркуля як класу і чергові завдання партії // Більшовик України. – 1930. – № 3. – С. 13–24.

Косіор С.В. Підсумки і найближчі завдання національної політики на Україні // Червоний шлях. – 1933. – № 8–9. – С. 230–233.

Косіор С.В. Чотири роки боротьби за соціалізм і завдання Радянської України. Промова на XIII з'їзді Рад УРСР 17 січня 1935 р. – К.: Партвидав ЦК КП(б)У, 1935. – 21 с.

Косіор С.В. Радянську літературу — на рівень завдань побудови безкласового соціалістичного суспільства // Червоний шлях. – 1934. – № 7–8. – С. 191–199.

Косовський В., Хорунжий Ю. Трагедія села Веприк: Правда про голод на Україні 1933 р. // Жовтень. – 1989. – № 8. – С. 83–95.

Костенко А. Останні дні митрополита Василя Липківського // Благовісник відродження Української Автокефальної Православної Церкви. – 1991. – 17 березня (№ 6).

Костин Н.Д. Суд над террором. – М.: Мос. рабочий, 1990. – 254 с.

Костриця М. Павло Постоєв. Краєзнавець, географ, педагог // Житомирщина крізь призму століть: Наук. збірник. – Житомир: Вид-во «Журфонд», 1997. – С. 26–29.

Костриця М.Ю. З полону забуття. Етнограф Никанор Дмитрук // Житомирщина крізь призму століть. Наук. збірник. – Житомир: Вид-во «Журфонд», 1997. – С. 31–32.

Костриця М.Ю., Костриця Н.С. Забуті імена єврейських літераторів // VII Всеукр. наук. конф. «Українське краєзнавство. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 334–336.

Костырченко Г. «Дело врачей» // Родина. – 1994. – № 7. – С. 66–71.

Костырченко Г.В. В плену у красного фараона: Политические преследования евреев в СССР в последнее сталинское десятилетие: Документальные исследования. – М.: Международ. отношения, 1994. – 400 с.

Костырченко Г.В. «Дело врачей»: миф и реальность // Труды Ин-та российской истории РАН, 1997–1998, 2000. – Вып. 2. – С. 354–393.

Костырченко Г.В. Кампания по борьбе с космополитизмом в СССР // Вопросы истории. – 1994. – № 8. – С. 47–60.

Костырченко Г.В. Тайная политика Сталина: Власть и антисемитизм. – М.: Международ. отношения, 2003. – 784 с.

Костюк Г. Українські письменники та вчені у більшовицьких тюрмах і таборах: спогади та зустрічі // Краківські вісті. – 1943. – 13 листопада.

Костюк Г.О. Зустрічі і прощання: Спогади. Кн. 1. – Едмонтон: КІУС, 1987.

Костюк Г.О. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки: Дослідження і спостереження сучасника. – К.: Смолоскип, 1995. – 508 с.

Костюшко И.И. Польское национальное меньшинство в СССР (1920-е годы) / Отв. ред. А. Ф. Носкова; РАН. Ин-т славяноведения. – М., 2001. – 222 с.

- Кот С. Брілінг Густав Вальдемарович: [Музеєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. I. – С. 100–104.*
- Кот С. Гермайзе Йосип Юлійович: [Історик] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. I. – С. 131–135.*
- Кот С. Клепатський Павло Григорович: [Історик, краєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. I. – С. 260–264.*
- Кот С. Отамановський Валентин Дмитрович: [Музеєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 115–124.*
- Кот С. Таранущенко Стефан Андрійович: [Мистецтвознавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 223–229.*
- Котигоренко В.О. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт. – К.: Світогляд, 2004. – 772 с.*
- Котляр Э. Думы о былом // Наука и жизнь. – 1989. – № 1. – С. 20–28.*
- Котляр Э. Клеймо: Из исповедей наших читателей // Дружба народов. – 1991. – № 7. – С. 206–213.*
- Котляр Ю. Регіональні аспекти повстанського руху селян 20-х рр. XX ст. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2005. – Вип. 13. – С. 183–201.*
- Котляр Ю.В. Терор тоталітарної влади проти селянства півдня України в роки НЕПУ // Вісник Севастопольського держ. техн. ун-ту. – Севастополь, 2003. – Вип. 50: Політологія. – С. 18–26.*
- Котлярчук А. Українські домовини — за Полярним колом: [Концтабори для переселенців з Західної України біля Канда-лакші] // Голос України. – 1991. – 16 січня.*
- Кофман М.Л. Бессарабское дело / Ред. А. Ронкин. – Тель-Авив: Starlight, Б.г. – 120 с.*
- Кохан В.Р. Зв'язковий Леніна: [В. І. Зофа]. – Львів: Каменяр, 1990. – 160 с.*
- Коханова О. Дисидентський рух в Україні // Україна: короткі нариси з історії. – К., 1992. – С. 124–141.*
- Коцур В.П. Соціальні зміни і політичні процеси в Україні 1920–30-х рр.: Історіографія. Дис. ... д-ра. істор. наук. – К., 1999. – 475 с.*
- Коцюбинська М. «На цвинтарі розстріляних ілюзій...» // Слово і час. – 1990. – № 6. – С. 21–32.*
- Коцюбинська М. Під осінь воно видніше: [Про Н. В. Суровцеву — жертву репресій] // Україна. – 1989. – № 32. – С. 19–21; № 33. – С. 17–18.*
- Коцюбинська М. «Світ мінеться — і проростає слово...» // Дніпро. – 1993. – № 4/6. – С. 2–10.*
- Коцюрба А., Жук П. «Винним себе не визнаю...»: [Доля черкащан, репресії у 30–40-і рр.] // Радянська Україна. – 1989. – 10 грудня.*
- Кочур Г. Рік Михайла Драй-Хмари // Літературна Україна. – 1989. – 26 жовтня.*
- Кошеватський М. Інститут, відірваний від виробництва і життя: [Харків. ін-т землеробства] // Комуніст. – 1937. – 21 вересня.*
- Кошевой Н. Как «очищали» украинский язык?: [Националистические извращения в «Російсько-українському словнику», изд. АН УССР] // Правда. – 1937. – 4 октября.*
- Кошелівець І. Микола Скрипник // Дніпро. – 1993. – № 10–12. – 208 с.*
- Кошмарные тайны Киевской чрезвычайки: Рассказ «Смертника». – К.: Юг, 1919. – 8 с.*
- Коцій Л.В. «Загублене» десятиліття: Київський період (1918–1928) наукової і громадської діяльності В. С. Фінкільштейна: [Вчений-фізик] // Вісник АН УРСР. – 1990. – № 5. – С. 74–78.*
- Коэн С. Большевизм и сталинизм: [Статья из США] // Вопросы философии. – 1989. – № 7. – С. 46–72.*
- Коэн С. Бухарин. Политическая биография. – М.: Прогресс, 1988. – 572 с.*

Кравець Б. Справи бабанські: [Викриття троцькістів у парторганах] // Пролетарська правда. – 1937. – 2 жовтня.

Кравців Б. На багрянному коні революції: До реабілітаційного процесу в УРСР. – Нью-Йорк: Пролог, 1960. – 63 с.

Кравців Б. Розгром українського літературознавства: 1917–1937 рр. // Записки НТШ. – Т. 173. – Чикаго, 1962. – С. 217–308.

Кравченко В. Я вибрав волю: Особисте й політичне життя советського урядовця / Пер. з англ. – Торонто: «Український робітник», 1948. – 498 с.

Кравченко В.В. Д. И. Багалей: научная и общественно-политическая деятельность. – Х., 1990. – 149 с.

Кравченко П. Документи про арешти свідків розкопок 1943 року у Вінницькому парку // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 195–199.

Кравченко П.М. Динаміка соціально-політичних настроїв робітничого класу України в 1920–1930-х рр.: (На прикладі новобудов) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 45–62.

Кравчук П. Спілка революційних письменників Західної України // Літературна Україна. – 1989. – 14 грудня.

Кравчук С.Г. Без вини винні // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 60. – 12 серпня.

Кравчук С.Г. В'язень камери Сталіна // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 23. – 25 березня.

Кравчук С.Г. Довгими були допити... // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 67. – 9 вересня.

Кравчук С.Г. Із династії Прушинських // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 46. – 22 червня.

Кравчук С.Г. Контрреволюційний український хлібороб // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 41. – 3 червня.

Кравчук С.Г. Кулемет... на пасіці // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 57. – 3 серпня; Волинь. – 2005. – № 36. – 9 вересня.

Кравчук С.Г. Рясничанин із уряду Центральної Ради // Вісті Рівненщини. – 2005. – № 47. – 24 червня.

Кравчук С.Г. Темної ночі перед Спасом // Вільне слово. – 2005. – № 23. – 22 березня.

Кравчук С.Г. Шкірзавод Бриманів // Рідний край. – 2005. – № 78–79. – 8 жовтня.

Крайности истории и крайности историков: Сб. статей / Редкол.: А. И. Ушаков (отв. сост.) и др.; Рос. независимый ин-т соц. и нац. проблем. – М.: РНИСиНП, 1997. – 280 с.

Крамар Ю.В. Національні меншини в політиці воєводської адміністрації Г. Юзевського на Волині (1928–1938 рр.) // Науковий вісник Волинського ун-ту. – 2000. – Серія: Історичні науки. – № 1. – С. 83–88.

Крамер Д. Истории одного плена / Пер. с нем. А. Шор-Чудновской; О-во «Мемориал». – М.: «Мемориал»: Звенья, 2002. – 100 с.

Крапивский С.Я. Трижды рожденный. – Тель-Авив: Панорама, 1976. – 282 с.

Красильников С.А. На изломах социальной структуры. Маргиналы в послереволюционном российском обществе (1917 – конец 1930-х годов): Учеб. пособие. – Новосибирск, 1998. – 91 с.

Красильников С.А. Серп и молот: Крестьянская ссылка в Западной Сибири в 1930-е. – М.: РОССПЭН, 2003. – 288 с.

Красная Армия и коллективизация деревни в СССР (1928–1933 гг.): Сб. документов из фондов Российского Государственного Военного Архива / Сост.: А. Романов, Н. Тархова; Отв. за исслед. Ф. Беттанин / Istituto Universitario Orientale (Италия), Рос. Гос. Воен. Арх. (Россия). – Napoli, 1996. – 538 с.

Красная книга ВЧК: В 2-х т., 2-е изд., уточн. / Предисл., коммент., науч. ред. А. С. Велидов. – М.: Политиздат, 1989. – Т. 1. – 416 с.; Т. 2. – 541 с.

Краснов В.Н. Сталинщина в ВМФ и кораблестроении: [30-е годы] // Судостроение. – 1990. – № 7. – С. 64–69.

Краснов Н.Н. Незабываемое, 1945–1956: Воспоминания Н. Н. Краснова-младшего: Материалы по трагедии казачества накануне, во время и по окончании Второй мировой войны / Сост. и ред. Г. Кокунько. – М.: Рейтаръ-Станица, 2002. – 252 с.

Красножон Н. Адміністративно-репресивне переслідування вчителів України у повоєнні роки (1944–1953 рр.) // Етнічна історія народів Європи: 36. наук. праць Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – Вип. 12. – С. 20–24.

Краснощок Ю. Гільйотина для маршалів: Документальний детектив // Демократична Україна. – 2000. – 21, 28 січня; 5, 8 лютого.

Краснощок Ю.І. Гільйотина для маршалів: Документальний детектив. – К.: ВЦ «Друк», 2000. – 320 с.

Красный террор в годы гражданской войны: По материалам Особой следственной комиссии по расследованию злодеяний большевиков / Ред.-сост. Ю. Г. Фельштинский. – London: Overseas Publications Interchange Ltd, 1992. – 432 с.

Красовицкая Т.Ю. Модернизация России: Национально-культурная политика 20-х гг. / РАН, Ин-т российской истории. – М., 1998. – 414 с.

Красуцький М. Репресовані безвинно: Про те, чому немає і не може бути прощення. – Хмельницький, 1992. – 78 с.

Крашаныця А. Враги и их покровители: [Черниговский обком КП(б)У] // Правда. – 1937. – 17 июля.

Крашаныця А. На Черниговщине не считаются с волей избирателей: [О смене руководства райсоветов] // Правда. – 1937. – 6 марта.

Кресін О.В. Національна концепція Миколи Хвильового // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 6. – С. 58–63.

Кресс В. Зекамерон XX века: Роман. – М.: Худож. лит., 1992. – 428 с.

Крестный путь Церкви в России, 1917–1987. – Б. м.: Посев, [1988]. – 14 с.

Крестьянское движение в Тамбовской губернии, 1917–1918: Документы и материалы / Редкол.: В. Данилов (отв. ред.) и др., Сост: В. Данилов, В. Канищев, Г. Ходякова и др. / Ин-т рос. истории РАН и др. – М.: РОССПЭН, 2003. – 480 с.

Кржижановский Г.М. Вредительство в энергетике: Стенографический доклад в Ком. Академии 19 и 23 ноября 1930 г. – М.; Л.: Соцэкгиз, 1931. – 72 с.

Кржижановский Г.М. Вредительство как оно есть. – М.; Л.: Госиздат, 1930. – 31 с.

Кривдіна І.Б. Активні діячі правозахисного руху в Одесі (II пол. 70-х – 80-і роки XX ст.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. / Ін-т історії України НАН України та ін. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 16. – С. 179–182.

Кривдіна І.Б. Дисиденти-правозахисники в боротьбі за незалежність України (остання чверть XX ст.) // Записки істор. ф-ту Одеського нац. ун-ту ім. І. Мечникова. – Одеса, 2001. – Вип. 11. – С. 292–299.

Кривдіна І.Б. Українська інтелігенція та її правозахисна опозиційна діяльність в Гельсінському русі (друга половина 70-х – кінець 80-х рр. XX ст.) // Інтелігенція і влада. Зб. наук. праць. – Одеса, 2002. – Вип. 1(2). – Ч. 1. – С. 248–252.

Кривицкий В.Г. Я был агентом Сталина // Вопросы истории. – 1991. – № 12. – С. 90–136; 1992. – № 1. – С. 81–100.

Кривобок Петро. По тернистых шляхах советських: на чужині. – Детройт, 1993. – 55 с.

Кривова Н.А. Власть и церковь в 1922–1925 гг.: Политбюро и ГПУ в борьбе за церковные ценности и политическое подчинение духовенства / Предисл. Р. Г. Пихоя. – М.: АИРО–XX, 1997. – 248 с.

Кривоніс В.М. Соціальні функції органів «правопорядку» в період голодомору 1932–33 рр. в Україні // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 1. – С. 101–110.

Криворученко В. Александр Косарев. Трагедия судьбы // Молодой коммунист. – 1990. – № 6. – С. 60–69.

Криворученко В.К. Под прессом культа: [Из истории ВЛКСМ] // Молодой коммунист. – 1990. – № 2. – С. 68–72.

Кривошеев Ю.В., Дворниченко А.Ю. Изгнание науки: российская историография в 20-х – начале 30-х годов XX века // Отечественная история. – 1994. – № 3. – С. 143–158.

Кривуцький І. За Полярним колом: Спогади в'язня Гулагу Ж-545. – Львів; Полтава: Духовна вість, 2001. – 376 с.

Кривуцький І. Поляки між українцями у більшовицьких концтаборах // Визвольний шлях. – 1999. – № 7. – С. 865–874.

Крижанівський С. Інтелігент нової формації: [Про В. Бобринського (1883–1933)] // Вітчизна. – 1987. – № 10. – С. 172–175.

Крижанівський С. Про висвітлення літературного процесу 20–30-х рр. // Радянське літературознавство. – 1974. – № 1. – С. 42–52.

Кризис и война: Международные отношения в центре и на периферии мировой системы в 30–40-х годах / А. Д. Богатуров (отв. ред.), Е. Г. Капустян, В. Г. Коргун и др.; Московский обществ. научн. фонд. – М., 1998. – 352 с.

Крикуненко В. Міст до Атлантиди: [Трагічні долі українських письменників Кубані 30-х рр.] // Дніпро. – 1994. – № 5–6. – С. 108–120.

Крикуненко В. Чи писав в ув'язненні: [Остап Вишня] // Літературна Україна. – 1989. – 12 листопада.

Крикунов В.П. Штрафники // Военно-исторический журнал. – 1990. – № 6. – С. 59–63; № 8. – С. 47–53.

Криленко М. Промова на суді над «Промпартією»: [З додатком вироку найвищого суду]. – Х.: Пролетар, 1931. – 191 с.

Криленко Н. Шкідництво в постачанні і соціалістичне будівництво. – Х.: Укр. робітник, 1930. – 39 с.

Крим в етнополітичному вимірі / Уклад.: М. Панчук, Г. Бекірова, В. Ганкевич та ін. / Ін-т політичних та етнонаціональних досліджень. – К.: Світогляд, 2005. – 533 с.

Кримські татари. 1944–1994 р.: Статті, документи, свідчення очевидців / Упоряд.: О. Г. Бажан, Ю. З. Данилюк. – К.: Рідний край, 1995. – 362 с.

Кримські татари: Історія і сучасність: (До 50-річчя депортації кримськотатарського народу): Матеріали міжнар. наук. конф.: (Київ, 13–14 травня 1994 р.) / Редкол.: І. Курас (гол.) та ін. / Ін-тут нац. відносин і політології НАН України та ін. – К., 1995. – 234 с.

Кримські татари: шлях до повернення. Кримськотатарський національний рух (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) очима радянських спецслужб: Зб. документів та матеріалів / Упоряд.: О. Г. Бажан, Ю. З. Данилюк, С. А. Кокін, О. А. Лошицький. – К., 2004. – Ч. 1. – 395 с.; Ч. 2. – 362 с.

Кримськотатарський національний рух у 1950–1980-х рр. за документами КДБ: Документи та матеріали / Вступ. ст., підгот. докум. О. Г. Бажан // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 4. – С. 126–140.

Критчлоу Дж. Репрессированные народы Советского Союза. Наследие сталинских депортаций / Отчет Хельсинкской группы по правам человека. – [Место изд. не указано]: Helsinki Watch, a Committee of Human Rights Watch. – 1991. – 98 с.

Крізь пекло ГУЛАГів: Документи, спогади, нариси / Упоряд.: О. Д. Довганич, Ю. С. Чорі. – Ужгород: Журнал «Карпатський край», 1996. – 185 с.

Кроль А. Всеукраинский съезд писателей // Литературная газета. – 1934. – 26 июня.

Кронид: Избранные статьи К. Любарского / Сост. Г. И. Салова (Любарская). – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 687 с.

Кронштадт 1921: Документы о событиях в Кронштадте весной 1921 г. / Сост., введение, примеч.: В. П. Наумов, А. А. Косаковский. – М.: МФД, 1997 — 432 с.

Кронштадтская трагедия 1921 года: Документы: В 2-х кн. / Редкол.: В. П. Козлов (отв. ред.) и др.; Сост.: И. И. Кудрявцев (отв. сост.) и др.; Центр. архив ФСБ России и др. – М.: РОССПЭН, 1999. – Кн. 1 – 687 с.; Кн. 2. – 671 с.

Кропачев С. Большой террор на Кубани: Драматические страницы истории края 30–40-х гг. / Краснодар. гор. добр. ист.-просвет. о-во «Мемориал», Краснодар. гор. Ассоц. жертв незакон. полит. репрессий. – Краснодар, 1993. – 116 с.

Круглов М. Земельные органы оставлены без руководящих кадров: [Донецкая обл.] // Правда. – 1938. – 7 января.

«Кругом террор. И на каждом шагу его следствия»: [Из дневника В. И. Вернадского. 1937 г.] // Исторический архив. – 2002. – № 5. – С. 69–72.

Крук О.І. Партійна номенклатура в ідеологічних чистках другої половини 1940-х – початку 1950-х років (сторінки політичної біографії Олексія Кириченка) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 233–244.

Крумин Г.И. Шахтинский процесс. – М.; Л.: Моск. рабочий, 1928. – 76 с.

Круцик Р. Чи відповідає чинний закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій» нормам правової держави? // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.). – Вінниця: Велес, 2002. – С. 103–107.

Крушельницька Л. Рубали ліс...: Спогади галичанки // Дзвін. – 1990. – № 3. – С. 119–133; № 4. – С. 127–132; № 5. – С. 118–131.

Крыленко Н.В. Судебные речи: Избранное. – М.: Политиздат, 1964. – 328 с.

Крым многонациональный: вопросы и ответы. – Симферополь: Таврия, 1988. – Вып. 1. – 143 с.

Крючков Г. О Сталине и сталинизме // Что делать? – 2003. – № 2. – С. 54–63.

Крючков Ф. Искупить кровью: Правда об офицерских штрафных батальонах // Ветеран. – 1989. – № 3. – С. 9–10.

Кубанская ЧК: Органы госбезопасности Кубани в документах и воспоминаниях / Сост.: Н. Т. Панчишкин, В. В. Гусев, Н. В. Сидоренко; Ред. совет.: Е. Л. Воронцов (пред.) и др. – Краснодар: Сов. Кубань, 1997. – 669 с.

Кувшинов В.А. О белом и красном терроре // Что делать? – 2002. – № 12. – С. 28–30.

Кугутяк М.В. Історія української націонал-демократії (1918–1929). – Т. 1. – К.; Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 536 с.

Куделя М.П. Під мурами луцької тюрми: Спогади колишнього в'язня. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – 128 с.

Кудерина Л.Д. Геноцид в Казахстане: Исторический очерк. – М.: Скорпион, 1994. – 63 с.

Кудерина-Насонова Т.Г., Кудерина Л.Д. Недалекое прошлое. – М., 1994. – 296 с.

Кудін С.А. В лабетах ГУЛАГу: Автобіографічна повість колишнього політв'язня Комі-ГУЛАГу. – Л.; Дубно: «Джерело», 2000. – 65 с.

Кудінов В.М. Маловідомі події та факти. – Кіровоград: КП «Центр. укр. вид-во», 2002. – 324 с.

Кудров В.М. Крах советской модели экономики / Московский обществ. научный фонд. – М., 2000. – 223 с.

Кудрявцев В.Н., Трусов А.И. Политическая юстиция в СССР. – М.: Наука, 2000. – 365 с.

Кузик В. Справа радіокомітету. Рік 1937 // Музика. – 1994. – № 3. – С. 22–24.

Кузнецов И.Н. Возвращение памяти. – Минск: АРТИ-ФЕКС, 1997. – 277 с.

Кузнецов И.Н. Знать и помнить: (Историческое исследование массовых репрессий и реабилитации жертв террора 30-х гг.). – Томск: Изд-во Том. ун-та, 1993. – 208 с.

Кузнецова Е.Б. Карлаг: По обе стороны «колючки». – Сургут: Дефис, 2001. – 258 с.

Кузнецов В.М. Биківня. Вся правда?: Шлях до істини: Свідчення очевидців // Культура і життя. – 1989. – 20 серпня.

Кузьменко В. Етап: [Публікація розділу роману-хроніки з життя радянських повоєнних таборів, автор — був в'язнем] // Подоля. – 1992. – 30 червня.

Кузьменко В. «Ориентировать» нас стараются выборочно... // Персонал – 2004. – № 8. – С. 52–54.

Кузьменко В., Роженко М. Судові потуги І. Саприкіної // Слово. – 2004. – Ч. 3. – С. 1–2.

Кузьменко М. Висвітлення масових репресій проти науково-педагогічних кадрів в Україні в період сталінщини: історіографічний аналіз сучасної української літератури // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 227–233.

Кузьменко О. Українці на соловецькій каторзі (1922–1940) // Наш час. – 1995. – № 35.

Кузьмин Г.Г. Враженья: Повесть и рассказы. – Хабаровск: Хабар. кн. изд-во, 1994. – 176 с.

Кузьмин С. Лагерники: [ГУЛАГ без ретуши] // Молодая гвардия. – 1993. – № 3. – С. 144–168; № 4. – С. 170–212; № 5. – С. 160–189.

Кузьмин С., Гилязутдинов Р. ГУЛАГ в годы войны // Преступление и наказание. – 1998. – № 5. – С. 28–31.

Кузьмина М.А. Комсомольск-на-Амуре: легенды, мифы и реальность. – Комсомольск-на-Амуре, 2002. – 387 с.

Кузьмина М.А. Плен: Японские военнопленные в Хабаровском крае. – Комсомольск-на-Амуре: Изд-во Комсомольского-на-Амуре гос. пед. ин-та, 1996. – 156 с.

Кузьмина М.А. Последний вагон на север. – Комсомольск-на-Амуре, 2001. – 219 с.

Кузьмина М.А. Сизиман. – Комсомольск-на-Амуре, 2003. – 91 с.

Кузьмина М.А. Строительство № 15: Нефтепровод. – Комсомольск-на-Амуре, 2000. – 144 с.

Кузьмина М.А. «Я помню тот Ванинский порт...». – Комсомольск-на-Амуре, 2001. – 127 с.

Кузьминська О. Василенко Микола Прокопович: [Історик права, академік УАН] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 104–109.

Кузьмінська О.Д. Київський період життя та діяльності Василенка М.П. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.;

Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 489–494.

Кузякина Н. Возвращение Кулиша // Советская культура. – 1988. – 1 октября.

Кузякина Н. За соловецким пределом: [Л. Курбас] // Театральная жизнь. – 1993. – № 10. – С. 30–31.

Кузякін Н.Б. Архівні сторінки...: [Про долю українських письменників М. Куліша, М. Хвильового, І. Дніпропетровського] // Національна асоціація українознавців. – К.: Б.в., 1992. – 127 с.

Кузякіна А. За Соловецькою межею: Листи М. Зерова, М. Куліша, Г. Епіка, В. Підмогильного // Київ. – 1988. – № 7. – С. 111–134.

Кузякіна Н. Несподіваний сюжет: Із слідчої справи Миколи Куліша // Київ. – 1991. – № 11. – С. 117–126.

Кузякіна Н. Ув'язнений за суворою ізоляцією: [М. Куліш] // Київ. – 1993. – № 7.

Кукушкина А.Р. Акмолинський лагерь жен «Изменников Родины»: История и судьбы. – Караганда, 2002. – 184 с.

Кулешова Н.Ю. Военно-доктринальные установки сталинского руководства и репрессии в Красной армии конца 1920-х годов // Отечественная история. – 2001. – № 2. – С. 61–72.

Кулинич І.М., Кривець Н.В. Нариси з історії німецьких колоній в Україні. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1995. – 272 с.

Куліш А.Ф. Геноцид. Голодомор 1932–1933. Причини, жертви, злочинці / Асоціація дослідників голодомору в Україні. – К.; Х., 2001. – 97 с.

Куліш А.Ф. Геноцид: Голодомор 1932–1933. Причини, жертви, злочинці. – Полтава, 2000. – 84 с.

Куліш А.Ф. Книга пам'яті українців. – Х.: Просвіта, 2000. – 59 с.

Куліш М. Твори: У 2-х т. – К.: Дніпро, 1990. – Т. I. – 509 с.; Т. 2. – 877 с.

Кульбаев Т.С. Депортация. – Алматы: Данекер, 2000. – 274 с.

Культурне будівництво в Українській РСР, 1917–1927: Зб. док. і матеріалів. – К.: Наукова думка, 1979. – 666 с.

Культурное строительство в СССР, 1917–1927: Разработка единой государственной политики в области культуры: Документы и материалы / Отв. ред. А. Н. Ненароков. – М.: Наука, 1989. – 382 с.

Кульчик Й. Чайки Кінгіру. – Львів: Край, 2000. – 121 с.

Кульчинський С.В. Таємниця тридцять сьомого року // Бахмутський шлях. – 2001. – № 3/4. – С. 116–125.

Кульчицький С. Таємниця Тридцять сьомого року (проблема джерел) // Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики: Число 5. У 2-х ч.: Зб. наук. праць на пошану акад. НАНУ В. А. Смолія. – К., 2000. – Ч. 1. – С. 378–395.

Кульчицкий С.В. Внутренние ресурсы социалистической индустриализации СССР. 1926–1937. – К.: Наукова думка, 1979. – 255 с.

Кульчицький С.В. 1933 — трагедія голоду. – К.: «Знання», 1989. – 47 с.

Кульчицький С.В. Депортації польського та німецького населення з України (1934–1937) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1998. – Вип. 4. – С. 196–208.

Кульчицький С.В. Державний антисемітизм в Академії наук УРСР (1949–1953 рр.) // Єврейська історія та культура в Україні: Матеріали конф., Київ, 2–5 вересня 1996 р. – К.: Ін-т юдаїки, 1997. – С. 66–67.

Кульчицький С.В. Дискусії про голодомор наприкінці 80-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. / Ін-т історії України НАН України. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 69–81.

Кульчицький С.В. Еволюція державного устрою в Україні: від тоталітаризму до демократії // Віче. – 1997. – № 1. – С. 21–31.

Кульчицький С.В. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919–1928). – К.: Основи, 1996. – 396 с.

Кульчицький С.В. Криза колгоспного ладу // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 5–25.

Кульчицький С.В. Між двома війнами (1921–1941) // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 8. – С. 3–20; № 9. – С. 3–17.

Кульчицький С.В. Національна політика більшовиків в Україні під час створення комуністичного ладу // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2005. – Вип. 13. – С. 3–56.

Кульчицький С.В. Нова економічна політика: уроки для сьогодення // Маршрутами історії / Відп. ред. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 135–173.

Кульчицький С.В. Опір селянства суцільній колективізації // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 2. – С. 31–50.

Кульчицький С.В. Партійно-радянський апарат у системі влади // Укр. істор. журнал. – 1994. – № 6. – С. 3–15.

Кульчицький С.В. Перші депортації польського населення УРСР у світлі сталінської національної політики // Депортації українців та поляків: кінець 1939 – початок 50-х років: (До 50-річчя операції «Вісла»). – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 1998. – С. 13–18.

Кульчицький С.В. Сталінські атаки на «безродних космополітів»: [До 50-річчя терористичної кампанії] // Історія України. – 1999. – № 12. – С. 4; Освіта України. – 1999. – 17 лютого.

Кульчицький С.В. Україна між двома війнами. 1921–1939. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с.

Кульчицький С.В. Україна як об'єкт комуністичного експерименту // Розбудова держави. – 1992. – № 6. – С. 38–46.

Кульчицький С.В. Ціна «великого перелому». – К.: Україна, 1991. – 431 с.

Кульчицький С.В. Чорна борозна. Сталін і соціальна колективізація на Україні // Донбас. – 1991. – № 1. – С. 116–134.

Кульчицький С.В. «Шахтинська справа»: [Перша у циклі справ про економічну контрреволюцію] // Бізнес і політика. – 1999. – № 6. – С. 24.

Кульчицький С.В. Ще раз до питання про демографічні наслідки голоду 1932–1933 р. в Україні // Укр. істор. журнал. – 1995. – № 5. – С. 137–141.

Кульчицький С.В., Максудов С. Втрати населення України від голоду 1933 р. // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 2. – С. 3–10.

Кульчицький С.В., Мовчан О.М. Невідомі сторінки голоду 1921–1923 рр. в Україні. – К., 1993. – 70 с.

Кульчицький С.В., Шаталіна Є.П. Становище дітей на Україні у 1931–1933 роках: Документальна розповідь // Минуле України: відновлені сторінки. – К., 1991. – С. 168–189.

Кульчицький Ю. Шаблі з плугів: Український повстанський рух у визвольних змаганнях. – Львів, 2000. – 260 с.

Куманев В.А. Судьбы советской интеллигенции (30-е годы) // История СССР. – 1990. – № 1. – С. 23–39.

Кун М. Бухарин: Его друзья и враги. – М.: Республика, 1992. – 478 с.

Кунєва В. «Мене цькують як собаку...»: [І. Микитенко] // Вітчизна. – 1991. – № 3. – С. 159–160.

Куп'як Д. Спогади нерозстріляного. – Львів: Каменяр, 1993. – 431 с.

Курас І. Слово про академіка М. Є. Слабченка // Вісник АН України. – 1993. – № 2. – С. 37–44; Київська старовина. – 1994. – № 1. – С. 40–52.

Курас І., Водотика С. Академік М. Є. Слабченко // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 11/12. – С. 92–108.

Курас І.Ф. Правда — без «білих плям» // Трибуна лектора. – 1988 – № 4. – С. 11–13; № 5. – С. 10–11.

Курас І.Ф., Овдієнко П.П. О. Я. Шумський у роки Жовтня і громадянської війни: еволюція поглядів і політична діяльність // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 2. – С. 105–116.

Курас І.Ф., Солдатенко В.Ф. 1917 рік: Соціально-політичні альтернативи і Україна // Маршрутами історії / Відп. ред. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 31–65.

Курбанова Ш.И. Переселение: как это было. – Душанбе: Ирфон, 1993. – 86 с.

Курбас Л. Театральний лист: [З «Літературно-критичного альманаха», 7 жовтня 1918 р.] // Український театр. – 1989. – № 1. – С. 23–26.

Курганов И.А. Женщины и коммунизм. – Нью-Йорк, 1968. – 264 с.

Курицын В.М. 1937 год в истории советского государства // Советское государство и право. – 1988. – № 2. – С. 109–119; Собеседник. – 1989. – № 43. – С. 10.

Курносков Ю.О. Духовне життя на Україні в 20–30-х роках // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 1. – С. 93–99.

Курносков Ю.О. Інакомислення в Україні: [60-ті – перша половина 80-х рр. XX ст.]. – К., 1990. – 222 с.

Курносков Ю.О. Насилля — головний аргумент більшовизму // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 12. – С. 16–28; 1992. – № 1. – С. 3–18.

Курносів Ю.О. Суспільно-політичне життя на Україні в 20–30-х роках // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 12. – С. 89–95.

Курумля Х. Сталинский «великий перелом» и процесс над «Союзом освобождения Украины» // Отечественная история. – 1994. – № 1. – С. 190–197.

Куцай С.Г. 3688 діб в сталінсько-беріївських концтаборах: Розповідь про червоний терор. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – 244 с.

Куценко Г.П. Дякую тюрмі: Спогади і документи. – К.: Просвіта, 1998. – 135 с.

Куценко Л. Гуляйполе Микола Зерова // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 12. – С. 64–68.

Куценко Л. Другий вирок Миколи Вороного // Україна. – 1991. – № 3. – С. 36–37.

Кучер М. Хто орудує у Ніжинському педінституті // Комсомолец України. – 1937. – 6 жовтня.

Кучерук О. Ще одна версія вбивства міністра внутрішніх справ Польщі Б. Перацького // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 171–178.

Кучер О.О. Розгром збройної внутрішньої контрреволюції на Україні у 1921–1923 роках. – Х.: Вид-во Харків. ун-ту, 1971. – 171 с.

Кучин С.П. Полянский ИТЛ: (ГУЛАГ — уголовный): Докум.-истор. повествование об исправительно-трудовом лагере «Полянский» (из цикла «История города»). – Железнодорожск (Красноярск-26), 1999. – 248 с.

Кушникова М.М. Красная Горка: Очерки истории «американской» коммуны в Щегловске, провинциальных нравов, быта и психологии 1920–1930-х гг.: Документальная версия / М. М. Кушникова, В. В. Тогулев; Редкол.: В. А. Сергиенко (отв. ред.) и др. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2001. – 834 с.

Кушнір Б. Душа подільської історіографії: [Ю. Сіцінський] // Писанка. – 1993. – № 3/4. – С. 25–26.

Кушнета-Петрошук М. Кривава розправа більшовицького режиму // Час/Time. – 1997. – 12–18 червня.

Л

Лабінський М., Шудря М. Справа № 3168: [Л. Курбас] // Український театр. – 1991. – № 3.

Лаврентий Берия. 1953: Стенограмма июльского пленума ЦК КПСС и другие документы / Сост.: В. Наумов, Ю. Сигачев; Под ред. А. Н. Яковлева; Международный фонд «Демократия». – М.: МФД, 1999. – 509 с.

Лавріненко Ю. Наші втрати: Матеріали до біографічного словника репресованих у 1930-х роках в УРСР. – К.; Нью-Йорк: УВАН у США, 2005. – 256 с.

Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. – Париж; Мюнхен, 1959.

Лавров Ф. Викорчувати буржуазно-націоналістичне коріння на мистецькому фронті // Більшовик України. – 1937. – № 11–12. – С. 160–172.

Лаговієр Н., Роднянський А. Социалистическое наступление и кулацкий террор: Уголовно-судебные очерки. – М.; Л.: Госиздат, 1930. – 167 с.

Ладейщиков В. Записки смертника // Воля. – 1994. – № 2–3. – С. 221–242.

Лазаренко В. Важка школа: [Про Антоненка-Давидовича] // Камертон–Ікс. – 1993. – 19 березня. (№ 10).

Лазаренко В. Все... з любові: [Про композитора, скрипаля, художника Г. С. Патрака-Кухаренка з Кешнівки] // Комсомольське плем'я. – 1984. – 24 травня.

Лазаренко В. Знищений талант: [Про історика, правозахисника М. Мельника (1943–1979)] // Самостійна Україна. – 1992. – Липень (№ 26).

Лазаренко В. «Крамоли не писав» // Камертон–Ікс. – 1993. – 6 серпня (№ 28). – С. 10.

Лазаренко В. «Крамольних» віршів не писав // Голос України. – 1991. – 13 березня. – С. 11.

Лазаренко В. Людиною він був нечистою і безкомпромісною // Вінниччина. – 1992. – 23 червня.

Лазаренко В. Мовчазний патріотизм: [Про М. Мельника, правозахисника] // Камертон–Ікс. – 1993. – 16 липня.

Лазаренко В. Реабілітований посмертно: [Про композитора і диригента Р. Скалецького] // Камертон–Ікс. – 1994. – 21 квітня.

Лазаренко В. Розстріляний на світанку // Вінницька правда. – 1989. – 14 травня.

Лазарук М. «Пісні холодні розстеляю в небі...»: [О. Масикевич, письменник] // Дзвін. – 1991. – № 9. – С. 17–18.

Лазарук М. Поет повертається додому: [Д. Ю. Загул, репресований у 1937 р.] // Літературна Україна. – 1990. – 15 листопада.

Лазебник Ю. Відчуження: як чинився поділ суспільства на «наших» і «не наших»: Трагедії та уроки цього поділу // Літературна Україна. – 1992. – 16 липня.

Лайпанов К.Т. Этногенетические взаимосвязи карачаево-балкарцев с другими народами / Отв. ред. А. И. Козлов. – Черкесск, 2000. – 80 с.

Лактіонов-Стезенко М.П. Смак трави або приклад швидкої побудови соціалізму в окремо взятій країні. – К.: Дніпро, 2003. – 382 с.

Ланц П. Самоїдство. Знищення Ленінградського та Кримського обкомів ВКП(б) // Сучасність. – 2001. – № 1. – С. 98–106.

Ланщиков А. Диктатура диктатуры: [Об истоках командно-административной системы] // Наш современник. – 1990. – № 7. – С. 117–124.

Ланно Д.Д. Жертвы беззакония / Науч. ред. Р. Г. Гостев. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1994. – 216 с.

Ланчинська Н. Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» — не декларація, а питання державної політики // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 7: Спеціальний. – С. 465–470.

Ларина-Бухарина А.М. Незабываемое. – М.: Вагриус, 2003. – 445 с.

Ларцева Н.В. Театр расстрелянный. – Петрозаводск: Петропресс, 1998. – 159 с.

Ласкович К. Стройбатальоны // Карта. – Рязань. – 1994. – № 4. – С. 26–33.

Ластунов И.И. Вооруженные формирования и репрессивная политика большевиков и их противников на Европейском Северо-Востоке (1918–1920). – Сыктывкар, 2000. – 44 с.

Лациба В. Вінницький мартиролог жертв політичних репресій 20–50-х рр.: формування, структура, значення // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 108–112.

Лацис С. Перелом: [Свертывание НЭПа и переход к индустриализации и коллективизации] // Знамя. – 1988. – № 6. – С. 124–178.

Лашкевич Л.Н. Политические процессы в УССР и их влияние на сознание народа в 1920-х гг. // Актуальные проблемы современной науки. – 2003. – № 2. – С. 16–19.

Ле І. Очистити літературний фронт від буржуазно-націоналістичного мотлоху // Комуніст. – 1937. – 30 вересня.

Лебедев В. Итоги IV пленума ВМБИТ по вопросу о выполнении органами профсоюзов и ИТС постановлений руководящих организаций в связи с шахтинским делом // Инженерный работник. – 1928. – № 11–12. – С. 130–131.

Лебедева В.А. М. Н. Тухачевский и военно-фашистский заговор // Военно-исторический архив. – 1997. – Вып. 1. – С. 149–225; 1998. – Вып. 2. – С. 3–81.

Лебедева Н.С. Катынь: Преступление против. – М.: Прогресс: Культура, 1994. – 352 с.

Лебедеванский М. В трудные тридцатые: О советском изобразительном искусстве // Советская культура. – 1988. – 22 сентября.

Левенець Ю.А. Сергій Єфремов і його щоденник // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. допов. Всеукр. конф. (19–20 листопада 1996 р.): В 2-х ч. – К., 1997. – Ч. 2. – С. 79–89.

Левенштейн (Джонстон) Г.-Р. За решеткой и колючей проволокой / Под общ. ред. Н. И. Сазонова. – Йошкар-Ола: Марийский полиграф.-издат. комбинат, 1998. – 271 с.

Левенштейн Г.Р. Марийский лесоповал: Врачом за колючей проволокой. – Йошкар-Ола: Марийский полиграф.-издат. комбинат, 1999. – 293 с.

Левин Н., Бахит В. Кто орудует в Первой советской больнице: [г. Харьков] // Красное знамя. – 1938. – 1 августа.

Левитас И. Герои и жертвы: факты из истории еврейского народа. – К.: Астарта, 1997. – 415 с.

Левитас И. Палачи и жертвы. Сталинизм в действии // Еврейские вести. – 2001. – № 23–24. – С. 8–9.

Левитас И. Праведники Бабьего Яра. – К.: Фонд «Память Бабьего Яра», 2001. – 255 с.

Левитский В.В. Воскресение имени: Историко-филологическое обозрение. – Х.: ТО Ексклюзив, 2002. – 204 с.

Левицький В.В. С. В. Косіор. На шляху до правди про нього // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політ-видав України, 1990. – С. 444–466.

Левицький П. Серйозні недоліки в роботі Чернівецького держ-університету // Радянська Буковина. – 1953. – 15 лютого.

Левін В.С. Партійний діяч та історик М. М. Майоров // Укр. істор. журнал. – 1965. – № 2. – С. 124–127.

Левітіна С. Диверсанти з Літфонду // Пролетарська правда. – 1938. – 4 квітня.

Левкович-Маслюк М.Ф. Сквозь бури времени: Докум. повесть: [О соратнике Г. И. Петровского М. О. Левковиче]. – Днепропетровск: Промінь, 1990. – 191 с.

Левые эсеры и ВЧК: Сб. документов / Сост.: В. К. Виноградов и др.; Науч. ред. А. Л. Литвин. – Казань: Ассоциация «НТК», 1996. – 508 с.

Лейтес А., Яшек М. Десять років української літератури (1917–1927): В 3-х т. – Х.: Держвидав України, 1928. – Т. I: Біо-бібліографічний. – 672 с.

Ленин В.И. Против догматизма, сектантства, «левого» оппортунизма. Изд. 3-е, доп. – М.: Политиздат, 1971. – 467 с.

Ленин В.И. и Сталин И.В. О борьбе за установление советской власти на Украине. – К.: Партиздат, 1938. – 96 с.

Ленинградский мартиролог: 1937–1938. В 5-ти т. / Отв. ред. А. Я. Разумов. – СПб: Центр «Возвращенные имена», 1995–2002. – Т. 1: август–сентябрь 1937 г. – 1995. – 804 с.; Т. 2: октябрь 1937 г. – 1996. – 574 с.; Т. 3: ноябрь 1937 г. – 1998. – 638 с.; Т. 4: 1937 г. – 1999. – 734 с.; Т. 5: 1937 г. – 2002. – 725 с.

Ленін В.І. Лист до з'їзду // Комуніст України. – 1990. – № 1. – С. 15–18.

Леплевський І.М. Двадцять років ВЧК–ОДПУ–НКВС // Комуніст. – 1937. – 20 грудня.

Лесь Курбас. «...Я принял это молча...»: [Стенография заседания коллегии Наркомпроса УССР, 1933 г.] / Статьи и послесл. Т. Киктевой, А. Стародуба; Предисл. А. Черкашина // Театр. – 1989. – № 4. – С. 120–143.

Лившин А.Я., Орлов И.Б. Власть и народ: «сигналы с мест» как источник по истории России 1917–1927 гг. // Общественные науки и современность. – 1999. – № 2. – С. 94–102.

Ликвидируем полностью последствия вредительства в угольной промышленности // Уголь. – 1938. – № 147. – С. 1–11.

Ликвидируем последствия шпионской работы: [«Дело» Тухачевского] // Техника воздушного флота. – 1937. – № 6. – С. 1–4.

Лилик Т. В кігтях Г.П.У.: У більшовицькому «раю»: Драматична картина в 3-х діях. – Львів: Трембіта, 1936. – 40 с.

Лильченко Т. Срываю подгодовку к учебному году: [Укркниго-культторг] // Правда. – 1937. – 21 июля.

Линс У. Опасный язык: Книга о преследованиях эсперанто / Пер. с эсперанто: В. Аролович, Л. Вульфович, Л. Новикова. – М.: Права человека: Импэто, 1999. – 547 с.

Липилин В.Г. «А–1–942» свидетельствует: (Факты. Сегодняшние раздумья о них с оглядкой на прошлое). – Л., 1990. – 44 с.

Лис В. Постріли на світанні обірвали життя рідних Симона Петлюри: [1926 р., Полтава] // Літературна Україна. – 1995. – № 9.

Лисенко А. На чолі повстанських мас: отаман Никифор Григор'єв // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 61–86.

Лисенко В. Ув'язнена поезія: [Тексти творів поетів таборів 30–80 рр.] // Слово і час. – 1994. – № 4–5. – С. 54–59.

Лисенко М. Могили Биківні чекають: [Поховання жертв сталінських репресій] // Молода гвардія. – 1990. – 27 листопада.

Лисенко М.Г. Биківня: Злочин без каяття: Літературно-публіцистичні нариси / Т-во «Меморіал Київщини»; Київське т-во політв'язнів та жертв репресій. – Бровари: Криниця, 1996. – 136 с.

Лисенко Т.А. Олесь Досвітній: знаний і незнаний // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 11. – С. 88–92.

Лисий А. Репресії радянської влади щодо католиків Подільського регіону // Політичні репресії на Поділлі в ХХ ст.: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 156–159.

Лисичкин В.А. Крестный путь Святителя Луки: Подлинные документы из архивов КГБ. – М.: Троицкое слово: Феникс, 2001. – 445 с.

Лискин А. Расстрелянные генералы. Приказ № 270 // Совершенно секретно. – 2001. – № 3. – С. 28–29.

Лист В. Стуса до Л. Лук'яненка (1977 р.) // Сучасність (Мюнхен). – 1988. – Ч. 2. – С. 108–116.

Лист І. Качуровського ... про долю засудженого у справі «СВУ» // Вітчизна. – 1990. – № 5. – С. 204–205.

Листи Василя Стуса до сина і дружини // Сучасність (Мюнхен). – 1989. – Ч. І. – С. 87–93.

Лисянский В.Ю. Воспоминания. – Калуга, 2003. – 262 с.

Литвин А.Л. Без права на мысль: Историки в эпоху большого террора. Очерки судеб. – Казань: Тат. кн. изд-во, 1994. – 191 с.

Литвин А.Л. Красный и белый террор в России: 1918–1922 гг. – Казань: Татар. газет.-журн. изд-во, 1995. – 328 с.

Литвин А.Л. Красный и белый террор в России: 1917–1922 гг. // Отечественная история. – 1993. – № 6. – С. 46–62.

Литвин В. Україна: міжвоєнна доба (1921–1938). – К.: Альтернативи, 2003. – 512 с.

Литвин І. Очистити педінститут від націоналістичної наволочі // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 13 вересня.

Литвин М. Розстріляний з'їзд кобзарів // Літературна Україна. – 1997. – 13 листопада.

Литвин М. Товариш секретар: [В. Пересада, комсомольський діяч] // Молодь України. – 1989. – 29 жовтня.

Литвин С. Вбивство С. Петлюри і ГПУ // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 398–409.

Литвин С.Х. Симон Петлюра у 1917–1926 роках. Історіографія та джерела. – К.: Аквілон–Плюс, 2000. – 464 с.

Литвин Т. Таємниця урочища Халявинське: [Встановлення пам'ятного знака на місці масових поховань жертв сталінських репресій] // Культура і життя. – 1989. – 24 грудня.

Литвин Ю. Правозахисний рух на Україні, його засади та перспективи // Слово і час. – 1992. – № 2. – С. 22–27.

Литературные дела КГБ: Дела Суперфина, Эткинда, Хейфеца, Марамзина. В приложении: документы о советской цензуре / Под ред. В. Чалидзе. – Нью-Йорк: Хроника, 1976. – 179 с.

Литинский А.Б. Жития не святых: (О судьбах человеческих). – Х.: Фолио, 2001. – 96 с.

Литовцы у Ледовитого океана: [Сборник воспоминаний] / Сост.: Мерките Р. и др. – Якутск: Бичик, 1995. – 192 с.

Лиханов Д., Никонов В. Я почистил ОГПУ. Дело Ежова // Совершенно секретно. – 1992. – № 4.

Лихачев Д.С. Избранное: Воспоминания. – СПб.: Logos, 1997. – 605 с.

Лихачев Д.С. Статьи ранних лет. – Тверь: Твер. обл. отд. Рос. фонда культуры, 1993. – 145 с.

Лихачова Л.Б., Брага К.М. Коренізація греків та німців Донбасу у 1920–30-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 294–298.

Лихо з розуму: Портрети двадцяти «злочинців» / Уклад. В. Чорновіл. – Париж, 1967. – 335 с.

Лихо з розуму: Портрети двадцяти «злочинців»: 36. матеріалів / Уклад. В. Чорновіл. – Львів: Львів. істор.-просвіт. орг. «Меморіал», 1991. – 340 с.

Лихолат А.В. Розгром националистической контрреволюции на Украине (1917–1922). – [К.]: Госполитиздат, 1954. – 602 с.

Лихолобова З. Найбільша «чистка» в Донбасі // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 177–189.

Лихолобова З.Г. Велика чистка в Донбасі (1936–1938 рр.): Статистична характеристика // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 311–312.

Лихолобова З.Г. Рабочие Донбасса в годы первых пятилеток (1928–1937). – Донецк, 1973. – 178 с.

Лихолобова З.Г. Сталінський тоталітарний режим та політичні репресії кінця 30-х років в Україні: (Переважно на матеріалах Донбасу). – Донецьк: ДонДУ, 1966. – 143 с.

Лицар духу: [Фрагменти з щоденника академіка С. Єфремова: 1923–1929] / Передм. В. Шмельова // Київська старовина. – 1992. – № 1. – С. 38–51.

Лідер: [Бесіда з академіком Веркиним про вченого-фізика Л. В. Шубнікова] // Наука і суспільство. – 1989. – № 11. – С. 25–30.

Ліквідація УГКЦ (1939–1946): Документи радянських органів державної безпеки. У 2-х т. / За заг. ред. В. Сергійчука; Упоряд.: С. Кокін, Н. Сердюк, С. Сердюк. – К.: ПП Сергійчук М.І., 2006. – Т. 1. – 920 с.; Т. 2. – 804 с.

Ліквідувати недоліки партійної роботи: [В Спілці письменників України] // Літературна газета. – 1937. – 26 лютого.

Лінн Віола. Народний опір в сталінські 1930-ті рр.: монолог адвоката диявола // Історія України: Маловідомі імена, події,

- факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 103–139.
- Лірмак Л. У парторганізації Наркомосвіти // Вісті. – 1937. – 26 лютого.
- Лісовенко М. Правда про «шахтинську справу» // Урядовий кур'єр. – 1997. – 14 червня. – С. 8.
- Літопис Голготи України. – Т. І: Спогади політв'язнів, репресованих і переслідуваних / Гол. ред. В. Цветкова. – Львів, 1993. – 245 с.
- Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. Кн. 1 / Редкол.: Я. Лялька (відп. ред.) та ін.; Ін-т українознавства НАН України та ін. – Львів: Просвіта, 1993. – 800 с.
- Лобановський Б. Повернення майстра: [М. Бойчук] // Кур'єр ЮНЕСКО. – 1990. – № 9. – С. 46–50.
- Лобач-Жученко Б.Б. На перекрестках судьбы: Воспоминания: [Потомки М. Вовчок и репрессии 20–30-х гг.] // Радуга. – 1990. – № 11. – С. 109–126.
- Ловицький Н. Що таке шумськизм // Більшовик України. – 1928. – № 6. – С. 60–70.
- Логинов В.М. Тени Сталина: Генерал Власик и его соратники. – М.: Современник, 2000. – 224 с.
- Логинов М. Их воспитали чекисты: (Рассказы об участии бывших заключенных в Отечественной войне Советского союза против фашистской Германии) / Под литератур. ред. С. Марвича. – М.: КВО ГУЛАГа МВД СССР, 1946. – 94 с.
- Лозицький В. На перехресті нової доби // Наука і суспільство. – 1989. – № 9. – С. 24–29.
- Лозицький В.С. Не сприйнявши нових реалій. Сторінки біографії В. К. Винниченка // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 598–617.
- Лозицький В.С. Політбюро ЦК компартії України: історія, особи, стосунки (1918–1991). – К.: Генеза, 2005. – 368 с.
- Лозицький В.С. Політика українізації в 20–30-х роках. Історія, проблеми, уроки // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 3. – С. 46–55.
- Лойко О. Інтелігенція Поділля в умовах НЕПу // Тези доповідей XV Вінницької обл. наук.-практ. конф., 14 травня 1996 р. – Вінниця, 1996. – С. 56–57.
- Локшин А.А. «Гений зла». «Быть может выживу». «Трагедия предательства» как портрет эпохи / Апраксина Т.И. Лицо, в котором не было загадок. – М.: МАКС-Пресс, 2003. – 127 с.
- Лопаткіна Л.В. Жертвам нема кінця...: [Списки киян — жертв сталінського свавілля] // Молода гвардія. – 1990. – 3 серпня.
- Лопухов А.М. У истоков сталинщины: [Формирование бюрократично-репрессированного режима в СССР] // Преподавание истории в школе. – 1991. – № 2. – С. 113–120.
- Лоскутов В. Уроки сталинизма: Опыт исторического исследования // Север. – 1990. – № 7. – С. 89–132.
- Лошицький О. «Лабораторія»: Нові документи і свідчення про масові репресії 1937–1938 років на Вінниччині // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 183–227.
- Лошицький О. «Лабораторія-2»: Полтава: Документальні матеріали про масові репресії в Полтавській області у 1937–1938 рр. // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 129–178.
- Лощинська Н. Літературні дискусії 20–30-х рр.: від політичних заперечень до політичних доносів // Диво слово. – 2000. – № 1. – С. 13–15.
- Лубянка: ВЧК–ОГПУ–НКВД–НКГБ–МГБ–МВД–КГБ, 1917–1960: Справочник / Сост., введ. примеч.: А. И. Кокурин, Н. В. Петров; Науч. ред. Р. Г. Пихоя; Междунар. фонд «Демократия». – М.: МФД, 1997. – 352 с.
- Лубянка: Органы ВЧК–ОГПУ–НКВД–НКГБ–МГБ–МВД–КГБ, 1917–1991: Справочник / Сост.: А. И. Кокурин, Н. В. Петров; Междунар. фонд «Демократия». – М.: МФД: Изд-во Йельского ун-та: Материк, 2003. – 768 с.
- Лубянка. Сталин и ВЧК–ГПУ–ОГПУ–НКВД. Архив Сталина: Документы высших органов партийной и государственной власти. Январь 1922 – декабрь 1936 / Сост.: В. Н. Хаустов и др.; Междунар. фонд «Демократия» (Россия); Изд-во Йельского ун-та (США). – М.: Материк, 2003. – 912 с.
- Лугин А.Н. Говорят архивы: неизвестные страницы ГУЛАГа // Социально-политические науки. – 1990. – № 7. – С. 90–101.
- Лугин А.Н. Сталинизм: Легенды и факты: Статистика ГУЛАГа // Слово. – 1990. – № 7. – С. 22–26.
- Луговикова М. Плоды политической беспечности: [Наркомзем УССР] // Советская Украина. – 1938. – 26 апреля.

Луговской А.Г. Евгений Владимирович Оппоков (1869–1938): [Гидролог] // Очерки истории естествознания и техники. – 1989. – Вып. 37. – С. 113–117.

Лук'яненко Л. Життєпис // Вітчизна. – 1992. – № 1. – С. 147–157.

Лук'яненко Л. З часів неволі: Сосновка-7. – К.: МАУП, 2005. – 528 с.

Лук'яненко Л. Злочинна суть КПРС–КПУ. Нюрнберг-2. – К.: МАУП, 2005. – 124 с.

Лук'яненко Л. Найвища сила душі: [Поет Ю. Литвин] // Україна. – 1991. – № 24.

Лук'яненко Л. Нюрнберг-2. – К.: Нора-Прінт, 2001. – 114 с.

Лук'яненко Л. Останні дні Василя Стуса // Вінницька правда. – 1991. – № 1. – С. 131–137.

Лук'яненко Л. Політв'язень Василь Стус. Останні дні // Українська газета. – 1995. – № 14.

Лук'яненко Л.Г. Вірую в бога і в Україну. – К.: МП «Пам'ятки України», 1991.

Лук'яненко Л.Г. Не дам загинуть Україні! – К.: «Софія», 1994. – 512 с.

Лук'яненко Л.Г. Сповідь у камері смертників. – К.: Журн. «Вітчизна»; Газ. «Ділова Україна», 1991. – 128 с.

Лукин Е. На палачах крови нет: Типы и нравы Ленинградского НКВД. – СПб.: Библиополис, 1996. – 96 с.

Лукин Ю.Ф. Из истории сопротивления тоталитаризму в СССР (20–80-е годы). – М.: Изд-во МГУ, 1992.

Луначарский А.В. Об антисемитизме. – М.; Л.: Госиздат, 1929. – 48 с.

Луценко И. Тепло рук побратима: [А. Крымский] // Радуга. – 1991. – № 5. – С. 119–123.

Луців Є. Причетність «Меморіал». – Надвірна, 2004. – 56 с.

Луцький Ю. Літературна політика в Радянській Україні. 1917–1934. – К.: Гелікон, 2000. – 248 с.

Луцький Ю. «Чеські справи» (1930–1937 рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 156–168.

Любовець Г.В. Боротьбисти і більшовики: співпраця та протиборство // Наукові записки Ін-ту політичних та етнонаціональних досліджень НАНУ. – 1999. – Вип. 7. – С. 121–134.

Любченко А. Щоденник. – Торонто: Нові дні, 1951. – 7 с.

Любченко П. З Варшавським договором проти п'ятирічки [До процесу СВУ]. – Х.: Держвидав України, 1930. – 72 с.

Любченко П. Огонь по националистической контрреволюции и по национал-уклонистам. – Х., 1933. – 36 с.

Любченко П. Шляхи і банкрутство української контрреволюції: Промова на процесі СВУ. – Х.: Юрид. вид-во, 1930. – 47 с.

Любченко П.П. Привітальне слово художній нараді // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 2. – С. 120–125.

Любченко П.П. Промова на першому Всеукраїнському з'їзді радянських письменників // Вісті ВУЦВК. – 1934. – 9 липня.

Любченко П.П. Радянська Україна між XII і XIII з'їздами Рад: Доповідь на XIII Всеукр. з'їзді Рад, 15 січня 1935 р. – К.: Партвидав, 1935. – 46 с.

Люди и судьбы: Библиографический словарь востоковедов – жертв политического террора в советский период (1917–1991) / Подгот.: Я. В. Васильков, М. Ю. Сорокин. – СПб.: Петерб. востоковедение, 2003. – 496 с.

Лясковська С. Кого чекісти звинувачували в економічних злочинах: за даними відомчої статистики 1927–1928 рр. // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. Кульчицький (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 13. – С. 214–237.

Ляховецький М. Выкорчевать остатки вредительства: [Киевская киностудия] // Кино. – 1937. – 4 августа.

Ляшко О. Микита Хрущов: відлига і заморозки // Вітчизна. – 1994. – № 7/8. – С. 98–110.

Лященко Н.Г. Дыбенко Павел Ефимович // Военно-исторический журнал. – 1989. – № 5. – С. 79–83.

М

М. С. Хрущов і Україна: Матеріали наукового семінару 14 квітня 1994 р., присвяченого 100-річчю від дня народження М. С. Хрущова / Відп. ред. С. В. Кульчицький. – К., 1995. – 200 с.

Магур Ю. Про себе і КДБ розповідає «Марко»: Спогади / Упор. С. Процик; Львівська обл. іст.-культуролог. організація «Меморіал». – Львів: Поклик сумління, 1996. – 173 с.

Мадієвський С. Трагедія ЄАК: [Єврейського антифашистського комітету 1942–1952 рр.] // Політична думка. – 2002. – № 2/3. – С. 123–138.

Маевская И.В. Вольное поселение: [в 1953 г. по амнистии]. – М.: Возвращение, 1993. – 72 с.

Мазепа І. Україна в огні й бурі революції, 1917–1921. – Мюнхен: Прометей, 1950. – 223 с.; 2-е вид. – К.: Темпора, 2003. – 608 с.

Мазепа І.І. Проти національних перекинувань історії України. – Львів: Вільна Україна, 1947. – 29 с.

Мазниця А. А дума тремтить — обпалена...: [Гайя Каратаєва зібрала архів репресованих] // Дзеркало тижня. – 2002. – 20–26 квітня. – С. 20.

Мазурик В.С., Шпильова Л.М. Громадський та культурний діяч Поділля початку ХХ ст. Ю. О. Щириця // Культура Поділля. Історія і сучасність: Матеріали II наук.-практ. конф., присвяч. 500-річчю м. Хмельницького. – Хмельницький, 1993. – С. 256–258.

Мазус И.А. История одного подполья. – М.: Права человека, 1998. – 352 с.

Майер Р. О чудесах и чудовищах. Стахановское движение и сталинизм // Отечественная история. – 1993. – № 3. – С. 56–66.

Маймескулов Л.Н., Рогожин А.И., Сташис В.В. Всеукраинская чрезвычайная комиссия (1918–1922) / Под ред.: Н. М. Голушко. – Х.: Основа, 1990. – 345 с.

Мак О. З часів ежовщини: Спогади. – Мюнхен: Українське вид-во, 1954. – 308 с.

Макаев В. «Классовый враг проникает в школу»: [О сталинском режиме в школе 20–30-х гг.] // Народное образование. – 1990. – № 2. – С. 142–144.

Макаренко Д. «Кримінальна справа» академіка Світальського // Наука і суспільство. – 1995. – № 3/4. – С. 30–33.

Макаренко Н. Згадай, Україно, всіх дітей своїх: [Про політичні репресії в Україні] // Молодь України. – 1994. – 9 серпня.

Макаров В.Г., Христофоров В.С. Пассажиры «философского парохода»: [Судьбы интеллигенции летом–осенью 1922 г.] // Вопросы философии. – 2003. – № 7. – С. 113–137.

Макарова А. Норильское восстание // Воля. – 1993. – № 1. – С. 68–108.

Макарчук С.А. Переселення поляків із західних областей України в Польщу у 1944–1946 рр. // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 3. – С. 103–115.

Макдермотт К., Агню Дж. Коминтерн: История международного коммунизма от Ленина до Сталина / Пер. с англ. И. С. Давидян; Ассоц. исследователей рос. о-ва ХХ века. – М., 2000. – 224 с.

Македонов А.В. Эпоха Твардовского. – Смоленск: ТРАСТ-ИМАКОМ, 1995. – 448 с.

Маковійчук І.М., Пилявець Ю.Г. Голод на Україні у 1946–1947 рр. // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 8. – С. 14–32.

Максименко М.М. Переселення в Крим сільського населення з інших районів СРСР (1944–1960 рр.) // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 11. – С. 52–58.

Максименко Н.Д. Жизнь и судьба, рассказанные им самим и его близкими. – Одесса: Астропринт, 2004. – 60 с.

Максимович М. Невольные сравнения: Документы, воспоминания, встречи. – London: Overseas Publications Interchange, 1982. – 158 с.

Максудов С. Демографічні втрати населення України в 1930–1938 рр. // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 1. – С. 121–127.

Максудов С. Документи з архіву ОДПУ 1921–1927 рр. // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 2. – С. 100–111.

Максудов С. Потери населения СССР. – Benson: Chalidze, 1989. – 298 с.

Маланюк Є. Чупринка і проблема біографії // Україна. – 1991. – № 11. – С. 12–13.

Малаш М. Рабом не став...: [В. Марченко] // Золоті ворота. – 1991. – Вип. 1. – С. 145–152.

Малиа М. Советская трагедия: История социализма в России, 1917–1991 / Пер. с англ.: А. В. Юрасовский, А. В. Юрасовская. – М.: РОССПЭН, 2002. – 584 с.

Малигін А. Гулаг — за анекдот: [Оперний співак Ю. Максимов] // Культура і життя. – 1994. – № 45.

Малигін А. Репресії 1919–1923, 1937–1947 років на Поділлі // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 112–116.

Малик Я.Й. Кримінальні переслідування М. Грушевського: 1914–1934. – Львів, 1992.

Малик Я.Й. Тоталітаризм в українському селі: Перша спроба впровадження (жовтень 1917 – березень 1918 рр.). – Львів: ЛДУ, 1996. – 149 с.

Малинова Г.Л. Из-под завесы тайны... Одесса: Госкомархивов Украины, Архив Одес. обл., 2002. – 380 с.

Малиновский В. Последний несправедный суд эпохи сталинизма: Заметки о судьбе Еврейского антифашистского комитета // Воля. – 1995. – № 4–5. – С. 182–202.

Малиновський О.О. Радянські поправно-трудоі установи порівнюючи з буржуазними тюрмами. – К.: ВУАН, 1928. – 227 с.

Малис А. Вредный учебник: [Р. Б. Либерфарб, М. М. Кранц. «Русский язык»: Учеб. для 2 кл. нач. школы с укр. языком преподавания] // Советская Украина. – 1938. – 23 мая.

Малицький Я.І. Закована молодість. Спогади, нариси, публіцистика. – Львів: Каменяр, 1994. – 72 с.

Малицький Я.І. Спілка політичних в'язнів України. 1990–2003. – Львів: Афіша, 2003. – 224 с.

Малицький Я.І. Стежками долі. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2002. – 148 с.

Малицький Я.І. Тернисті шляхи крізь темряву. – Львів: Афіша, 2002. – 96 с.

Малумян А. Июль пятьдесят третьего / Пер. с фр. Л. Новиковой // Воля. – 1997. – № 6–7. – С. 127–135.

Мальков В.М. Раскулачивание: Как это было: Воспоминания о прожитом и пережитом с 1920 года по 1939 год. – Юргамыш; Екатеринбург, 1996. – 95 с.

Мальсагов С.А. Адские острова: Советская тюрьма на Дальнем Севере: [Описание Акмолинского лагеря № 26] / Пер. с англ. Ш. Яндиева. – Нальчик: Изд. центр «Эль-Фа», 1995. – 128 с.

Мальц Ф. Наука Запоріжжя: [Троцькістсько-бухарінські шкідники на Дніпрокомбінаті] // Зоря. – 1937. – 30 червня.

Мальц Ф. Як ворог обдурих довірливих керівників: [У державних інститутах м. Дніпропетровська] // Зоря. – 1937. – 21 червня.

Малюта О. Голодомор на Поділлі як форма репресій щодо українського народу в науковому доробку І. Шульги // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) /

Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 159–163.

Малыренко В. Комуністичне катування людини // Українська газета. – 1998. – 24 вересня. – С. 6.

Мандельштам Н.Я. Воспоминания: [В 3-х т.]. Т. 1: Воспоминания / Ред. В. Кочетов; Подгот. текста Ю. Фрейдина; Предисл. Н. Панченко; Примеч. А. Морозова. – М.: Согласие, 1999. – XX, 552 с.; Т. 2 / Ред. В. Кочетов, Предисл. и примеч. А. Морозова; Подгот. текста С. Василенко. – М.: Согласие, 1999. – XVI, 750 с.

Мандрик Я. Суспільно-культурне життя України в умовах сталінського тоталітарного режиму (1929–1938 рр.) // Обрії. – 1996. – № 1. – С. 49–51.

Мандрик Я.І. Переслідування освітян України в період становлення сталінської диктатури (1929–1938 рр.) // Проблеми освіти. – 1996. – № 5. – С. 121–126.

Маннинг Р.Т. Женщины советской деревни накануне Второй мировой войны. 1935–1940 годы // Отечественная история. – 2001. – № 5. – С. 88–106.

Мануильский Д.З. На пороге второй пятилетки: Доклад на Всемирном конгрессе МОПР (ноябрь 1932 г.). – М., 1933. – 43 с.

Мануїльський Д. Суд над Українською контрреволюцією: [Процес над есерами]. – К., 1921. – 15 с.

Мануїльський Д. Українсько-німецькі націоналісти на службі у фашистської Німеччини: Доповідь на нараді учителів західних областей України, 6 січня 1945 р. – К.: Укрдержвидав, 1946. – 24 с.

Мануїльський Д.З. Про капіталістичне оточення і троцькістські резерви. – К.: Партвидав, 1937. – 32 с.

Мануйлов В. Причины и цели сталинских чисток // Молодая гвардия. – 2002. – № 10. – С. 105–119.

Манукян А.С. Политические репрессии в Армении, 1920–1953 гг. – Ереван, 1999. – 263 с.

Маньковська Р.В. Діяльність Є. Ю. Спаської на ниві музейництва // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 286–293.

Маньковська Р.В. Євгенія Юріївна Спаська: [Етнограф, музеєзнавець] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 450–456.

Маньковська Р.В. Музейники в лещатах тоталітаризму // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 389–398.

Маньковська Р.В. Ф. А. Козубовський — директор Інституту історії матеріальної культури Всеукраїнської академії наук // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 189–196.

Маньковська Р.В. Репресії серед музейних працівників в кінці 20–30-х рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 263–271.

Марголин Ю.Б. Путешествие в страну Зэ-Ка. – Тель-Авив: О-во по увековечению памяти Д-ра Юрия Борисовича Марголина, 1976. – 414 с.

Маргулис М.Д. «Еврейская» камера Лубянки. – Иерусалим: Гешарим, 1996. – 222 с.

Маринин В. КГБ: Структура и функции // В мире спецслужб. – 2004. – № 1. – С. 18–19.

Маринович М. Права людини: Демократичні зошити. – К., 1995. – 44 с.

Маринович М., Глузман С., Антонюк З. Листи з волі. – К.: Сфера, 1999. – 400 с.

Маринович М.Ф. Українська ідея і християнство або Коли гарцюють кольорові коні Апокаліпсису. – К.: Дух і літера, 2003. – 548 с.

Мариновський Ю.Ю. Черкаська минувшина. – Черкаси: Відлуння, 1997. – Кн. 2: Православні монастирі на терені сучасної Черкаської області після 1917 р. – 2002. – 480 с.

Маркин Ю. Искусство при тоталитаризме: История в параллельных биографиях // Декоративное искусство СССР. – 1989. – № 12. – С. 4–10.

Маркман В. На краю географии. – Б. м.: Москва – Иерусалим, 1979. – 146 с.

Маркова Е., Волков В., Родный А. и др. Судьбы интеллигенции в Воркутинских лагерях. 1930–1950-е годы // Новая и новейшая история. – 1999. – № 5. – С. 52–77.

Маркова Е., Волков В., Родный А., Ясный В. Ученые — узники Печорских лагерей ГУЛАГа // Новая и новейшая история. – 1998. – № 1. – С. 19–45.

Маркова Е.В. Константин Генрихович Войновский-Кригер, 1894–1979. – М.: Наука, 2001. – 142 с.

Маркова Е.В. Формирование научных исследований в концлагерях Республики Коми — украинская тема // Наука та наукознавство. – 2001. – № 1. – С. 89–103.

Мармус В. Друже зверхнику!.. – Чортків, 2001. – 119 с.

Марочко В. «Де тепер О. Гермайзе, й що з ним...»? // Пам'ять століть. – 2005. – № 2. – С. 81–85.

Марочко В. Справа «Контрреволюційної шкідницької організації в сільському господарстві УСРР»: механізм і наслідки терору // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 96–104.

Марочко В., Хіліз Г. Репресовані педагоги України: Жертви політичного терору (1929–1941). – К.: Науковий світ, 2003. – 302 с.

Марочко В.І. Концептуальні підвалини західноєвропейської та російської історіографії голодомору 1932–1933 рр. в Україні // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 125–144.

Марочко В.І. «Реабілітація або смерть»: загадка наркома О. Я. Шумського // Вісник Академії праці та соціальних відносин Федерації профспілок України. – К., 2003. – № 2(21). – С. 72–86.

Марочко В.І. Справа «мужицької партії» на Україні: судовий процес, вирок і доля людей // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України. – К., 1992. – Вип. 2. – С. 99–104.

Мартиролог херсонців, розстріляних у роки сталінських репресій / Ред.-упоряд. А. Е. Вірлич. – Херсон: Айлант, 2003. – 74 с.

Мартиросян Г. Об одной белой странице черного предательства // Карта. – Рязань. – 1994. – № 4. – С. 10–15.

Мартусь В.І. Панас Михайлович Жарко: [Нарком шляхів УРСР]. – Х.: Прапор, 1972. – 80 с.

Мартынов А. Мои украинские впечатления и размышления. – М.; Пг: Госиздат, 1923. – 75 с.

Мартюшев Ф.И. Жертвы и палачи. – Екатеринбург: СВ-96, 1997. – 188 с.

Марунчак І.О. Куркульський недобиток / Упоряд. Л. Григоренко. – К.: Всеукр. т-во політв'язнів і репресованих, 2002. – 127 с.

Марусик Т. Студентство Буковини під тиском сталінських репресій (1945–1950-ті рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 457–468.

Марусик Т.В. Західноукраїнська гуманітарна інтелігенція: Реалії життя та діяльності (40–50-і рр. ХХ ст.). – Чернівці: Рута, 2002. – 463 с.

Марченко А.Т. Мои показания. От Тарусы до Чуны. Живи, как все / Сост. Л. И. Богораз; Ред. Л. С. Еремина. – М.: Весть-ВИМО, 1993. – 448 с.

Марченко В., Ловкий Я. Кубло ворожих підсобників: [Наркомзв'язку УРСР] // Соціалістичний зв'язок. – 1937. – 28 жовтня.

Марченко В.В. Невільницькі листи: [Із табору] // Філософська і соціологічна думка. – 1991. – № 8. – С. 145–160.

Марченко В.В. Творчість і життя: [Зібрання літературних творів і перекладів] / Упоряд.: Н. Смужаниця-Марченко, Н. Качан. – К.: Сфера: Дух і літера, 2001. – 535 с.

Марчук В. Українська греко-католицька церква у 1941–1944 рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 412–419.

Марчук В.В. Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст.: Автореф. дис. ... д-ра іст. наук. – Чернівці, 2004. – 35 с.

Маршрутами історії: Зб. статей / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – 655 с.

Марьянов Б., Тартаковский Б. Серьезные недостатки в подготовке аспирантов: [Український НДІ педагогіки] // Сталинское племя. – 1951. – 5 сентября.

Масарик Т.Г. Світова революція за війни й у війні 1914–1918: Спомини. – Львів: «Червона калина», 1930. – 334 с.

Маслов В., Чистяков Н. Сталинские репрессии и советская юстиция // Коммунист. – 1990. – № 10. – С. 102–112.

Маслов Н.Н. Советское государство под гнетом «метода» социалистического реализма: политические и идеологические аспекты (30–40-е годы) // Отечественная история. – 1994. – № 6. – С. 160–174.

Маслов О. Сталін і генералітет: Репресії в Україні (1941–1945 роки) // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Вип. 9: Українознавство. – К., 2005. – С. 49–51.

Маслов О., Тар Є. Навести більшовицький порядок в Українському комітеті. Тов. Масгоренко не може бути керівником фізкультурної організації України // ГПО. – 1937. – 29 вересня.

Масляев І. Подільський соловейко: [Р. Скалецький, композитор і диригент] // Вінницька правда. – 1989. – 24 листопада.

Масненко В.В. Між колоніальною адміністрацією та національною елітою: українізація компартії, державних органів, комсомолу в 1920-х роках // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 4. – С. 218–244.

Масненко В. Цензура в підрадянській Україні 20-х рр.: система, інституції, репресивна політика // Сучасність. – 1997. – № 6. – С. 81–90.

Масові політичні репресії серед єврейського населення Миколаївської області в 20–50-ті рр. ХХ ст. / Уклад.: В. Вашкевич та ін. – Миколаїв: «Атол», 2003. – 122 с.

«Массовые репрессии оправданы быть не могут»: (Обобщающие документы по итогам работы комиссии Президиума ЦК КПСС 1961 г. и политбюро ЦК КПСС 1987 г. по изучению материалов, связанных с репрессиями, имевшими место в период 30–40-х и начала 50-х годов) // Источник. – 1995. – № 1. – С. 117–132.

Матвеева С.Я., Шляпентох В.Э. Страхи в России: В прошлом и настоящем. – Новосибирск: Сиб. хронограф, 2000. – 180 с.

Матвеев А. Репресивна політика щодо церкви в 30-х роках ХХ ст. на Поділлі // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 143–146.

Матвеева Л. Тяжкий хрест опального академіка: [Документи про А. Ю. Кримського] // Віче. – 1995. – № 9. – С. 134–146.

Матвеева Л., Кістерська Л. Втрата. Як загубили другого президента АН УРСР: [М. Василенка] // Наука і суспільство. – 1989. – № 8. – С. 18–23.

Матеріали к семінарам-тренінгам / Сост. и вступ. статья: В. М. Кириллов; Нижнетагильский гос. пед. ин-т, Междунар. ист.-просветит., благотвор. и правозащит. о-во «Мемориал», Рабочая группа проекта «Возвращенные имена». – Нижний Тагил, 2002. – 322 с.

Материалы по истории русского освободительного движения: Статьи, документы, воспоминания / Под общ. ред. А. В. Око-рокова. – М.: Архив РОА, 1999. – Вып. 4. – 568 с.

Материалы февральско-мартовского пленума ЦК ВКП(б) 1937 г. // Вопросы истории. – 1992. – № 2–3. – С. 3–44; № 4–5. – С. 3–26; № 6–7. – С. 3–29; № 8–9. – С. 3–29; № 10. – С. 3–36; № 11–12. – С. 3–19; 1993. – № 2. – С. 3–33; № 5. – С. 3–23; № 6. – С. 3–30; № 7. – С. 3–24; № 8. – С. 3–26; № 9. – С. 3–32; 1994. – № 1. – С. 12–28; № 2. – С. 3–29; № 6. – С. 3–23; № 8. – С. 3–29; № 10. – С. 3–27; № 12. – С. 3–29.

Матеріали Всеукраїнської конференції сумної пам'яті великого терору 1937 року «Злочин без кари», 3–4 листопада 1997 р. / Авт.-сост.: А. А. Кондрацький, М. М. Роженько. – К.: Сти-лос, 1998. – 270 с.

Матеріали Міжнародного конгресу політичних в'язнів комуніс-тичних режимів, Київ, 7–8 листопада 1995 р. / Г. Дідківська, О. Лук'янчук (упоряд.-ред.). – К.: Ред.-видав. центр НБУ ім. Вернадського, 2001. – 300 с.

Матеріали міжнародної конференції «Іван Фещенко-Чопівсь-кий — видатна постать в історії науки та українського дер-жавотворення»: (До 50-річчя від дня загибелі): Львів, 27–28 вересня 2002 р. / Наук. т-во ім. Шевченка, Нац. ун-т «Львівсь-ка політехніка», Громад.-просвіт. фонд ім. І. Фещенко-Чо-півського «Джерело», Львів. обл. іст.-просвіт. правозахисна орг. «Меморіал», Львів. обл. т-во «Пошук». – Львів, 2002. – 117 с.

Матеріали науково-теоретичної конференції «Реабілітовані істо-рією. Центральна Україна, 1917–1991 роки», 28–29 жовтня 1997 р. / Редкол.: М. М. Суворов (гол.) та ін.; Кіровоградська облдержадміністрація; Наук.-ред. відділ по підготовці ви-дання «Реабілітовані історією. Кіровоградська область» та ін. – Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, [1998]. – 50 с.

Матешук О. Репресоване слово нескорених духом поетів // Писанка. – 1995. – № 1. – С. 26–27.

Матюшкін О. Безстрашний комісар: [О. К. Соколовська (С.І.)] // Робітнича газета. – 1964. – 12 квітня.

Матяш І. «Він ніколи не був ні шовіністом, ні націоналістом, а тільки українцем...» (Життєва драма О. Грушевського) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 252–264.

Матяш І. Ольга Водолажченко: історик, організатор архівної освіти, ворог народу // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 336–346.

Матяш І.Б. Особа в українській архівістиці: Біографічні нари-си: [Про репресованих вчених архівістів В. Модзалевського, В. Міяковського, П. Клименка, В. Базилевича та ін.]. – К., 2001. – 228 с.

Матяш І.Б. Репресоване архівознавство // Українське архіво-знавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доповіді Всеукр. конф. (19–20 листопада 1996 р.): В 2-х ч. – К., 1997. – Ч. 1. – С. 130–137.

Мацевич А.Ф. Микола Скрипник: Біографічна повість. – К.: Молодь, 1990. – 216 с.

Мацкевич І. Шляхом чуття: [Галина Орлівна (Мневська Г.І.), письменниця, репресована у 1931 р.] // Україна. – 1990. – № 29. – С. 14–15.

Мацкевич Ю. Катинь / Пер. с пол. С. Крыжицкого. – Лондон (Канада): Заря, 1988. – 345 с.

Мацько В. Повертаємо ім'я Панька Педи // Слово і час. – 1993. – № 5. – С. 83–84.

Машков И. Вылазка буржуазных националистов: [Музей им. Т. Шевченко в Киеве] // Архитектурная газета. – 1937. – 8 октября.

Медведев Ж.А. Атомный ГУЛАГ // Вопросы истории. – 2001. – № 1. – С. 44–60.

Медведев Р. Время и судьба // Книжное обозрение. – 1989. – 5–11 мая.

Медведев Р. Каменев. Штрихи к политическому портрету // Литературная газета. – 1989. – 3 мая.

Медведев Р. Необъявленная война против народа: [О массовых репрессиях в период сталинщины] // Молодой коммунист. – 1989. – № 2. – С. 67–73.

Медведев Р. О Сталине и сталинизме: Исторические очерки // Знамя. – 1989. – Кн. 1. – С. 159–209; Кн. 2. – С. 174–222; Кн. 3. – С. 144–192; Кн. 4. – С. 16–203.

Медведев Р. Параллелей — нет!: Можно ли ставить на одну доску — сталинские «репрессии» и «красный террор» времен гражданской войны // Новое время. – 1989. – № 7. – С. 42–43.

Медведев Р. Сахаров и Солженицын // Свободная мысль. – 2001. – № 8. – С. 62–77.

Медведев Р. Трагическая статистика: [О сталинских репрессиях] // Советская Литва. – 1989. – 28 марта; Аргументы и факты. – 1989. – № 5.

Медведев Р., Ермаков Д. «Серый кардинал»: М. А. Суслов. Политический портрет. – М.: Республика, 1992. – 238 с.

Медведев Р.А. О Сталине и сталинизме. – М.: Прогресс, 1990. – 486 с.

Медведев Р.А. Они окружали Сталина. – М.: Политиздат, 1990. – 351 с.

Медведева Л.В. Шістдесятництво: Філософія та естетика опору // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. праць. – Рівне, 2000. – Вип. 5. – С. 232–252.

Медвідь В. Тодось Осьмачка. Божевільний чи геній? // Українське слово. – 1995. – № 15.

Медвідь В. Шістдесятництво: міф і реальність // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – Червень.

Международный проект создания единого электронного банка данных жертв политических репрессий «Возвращённые имена»: Сб. материалов по итогам первого этапа проекта, 2000–2003 гг. – Нижний Тагил, 2003. – 304 с.

Мейс Дж. Буремний дух розстріляного відродження: [Микола Хвильовий] // Сучасність. – 1994. – № 11. – С. 31–43.

Мейс Дж. Зачаровані кола ідола або про тоталітаризм і геноцид в історії України // Літературна Україна. – 1994. – № 9.

Мейс Дж. Політичні причини голодомору в Україні (1932–1933 рр.) // Укр. істор. журнал. – 1995. – № 1. – С. 34–48.

Мейс Дж. Український національний комунізм: Трагічні ілюзії. – К.: ІНВіП, 1997. – 82 с.

Мейс Дж. Чи був геноцид в Україні. Юридичні аспекти // Час/Time. – 1995. – 10 листопада.

Мейс Дж., Солдатенко В.Ф. Національне питання у житті і творчості Миколи Скрипника // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 2. – С. 74–86; № 3. – С. 130–143.

Мелетій Я. Трагедія в Заполяр'ї: до 50-річчя розстрілу політв'язнів-шахтарів на шахті № 29 // Український форум. – 2003. – 30 вересня.

Мельгунов С.П. Воспоминания и дневники / Сост., примеч. и подгот. текста Ю. Н. Емельянова. – М.: Индрик, 2003. – 528 с.

Мельгунов С.П. «Красный террор» в России. 1918–1923. – Берлин, 1924. – 312 с.; Симферополь: Таврия, 1991. – 255 с.

Мельгунов С.П. Судьба императора Николая II после отречения / Ред. А. Серебrenников. – Нью-Йорк: Телекс, 1991. – 422 с.

Мельник В. Валер'ян Підмогильний повертається // Київ. – 1989. – № 10. – С. 35–38.

Мельник В. Два життя Л. Зінковського-Задова // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 154–170.

Мельник В. Колос на ниві скорботи: [В. Підмогильний] // Голос України. – 1991. – 5 лютого.

Мельник В. На відстань серця: [В. Підмогильний] // Культура і життя. – 1989. – 5 лютого.

Мельник В. На перехресті міста і села: [До історії літературної дискусії 1925–1928 рр.] // Слово і час. – 1990. – № 11. – С. 23–33.

Мельник В. «Найбільш інтелектуально заглиблений»...: [В. Підмогильний] // Літературна панорама. – 1990. – Вип. 5. – С. 157–170.

Мельник В. Один з-поміж перших: [В. Підмогильний] // Літературна Україна. – 1991. – 31 січня.

Мельник В. Повернутий із забуття // Україна. – 1990. – № 46. – С. 13–14.

Мельник В. Початок трагедії Миколи Хвильового // Київ. – 1990. – № 1. – С. 41–47.

Мельник В. Соловки: Про безвинно загиблих українських письменників, 1923–1939 рр. // Літературна Україна. – 1990. – 1 листопада.

Мельник В. «Стоял на попутнических позициях...»: [Про письменника М. Івченка] // Радуга. – 1990. – № 9. – С. 100–106.

Мельник В. У тридцять сьомому: [В. Підмогильний] // Україна. – 1989. – № 43. – С. 40–41.

Мельник В. Шлях на Голгофу: Правда про смерть Валер'яна Підмогильного // Вітчизна. – 1991. – № 1. – С. 150–158.

Мельник В.О. Валер'ян Підмогильний. – К.: Т-во «Знання» України, 1991. – 48 с.

Мельник З. Биківня-2: Карта-схема поховань жертв сталінського терору: [Поблизу с. Білогородка Києво-Святошинського р-ну Київської обл.] // Україна. – 1990. – № 24. – С. 20.

- Мельник М.Ф. Політичні репресії на Миколаївщині // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секц. засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 313–314.
- Мельниченко В. Михайло Грушевський: «Я оснувався в Москві, Арбат 55». – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2005. – 448 с.
- Мельниченко В. Суд історії. Останні роки життя і діяльності Християна Раковського // Наука і суспільство. – 1989. – № 5. – С. 24–30; № 6. – С. 22–30.
- Мельниченко В.Е. Раковский против Сталина. – М.: Знание, 1991. – 64 с.
- Мельниченко В.Ю. XII з'їзд РКП(б): Раковский проти Сталіна // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 12. – С. 27–36.
- Мельничук І. Репресивний характер земельної політики та податкової системи на селі в період непу: (На матеріалах Поділля) // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 141–143.
- Мельничук Л. Євгенія Юрїївна Спаська і Поділля // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 133–137.
- Мельтюхов М. Репрессии в Красной армии: итоги новейших исследований // Отечественная история. – 1997. – № 5. – С. 109–121.
- Мельтюхов М.И. Упущенный шанс Сталина. Советский Союз и борьба за Европу: 1939–1941: (Документы, факты, суждения). — М.: Вече, 2000. – 608 с.
- Меляков А. Депортація мешканців Харкова до Німеччини у період 1941–1943 рр.: Джерелознавчий аспект // Краєзнавство. – 2000. – № 1–2. – С. 116–119.
- Мемориальное кладбище Сандармох. 1937: 27 октября – 4 ноября: [Соловецкий этап] / Сост. И. А. Резникова; Международ. о-во «Мемориал». – СПб.: НИЦ «Мемориал», 1997. – 171 с.
- Мемуары русских националистов / Сост. Н. А. Митрохин; Информ.-эксперт. группа «Панорама». – М.: ИЭГ «Панорама», 1995. – 235 с.
- Менталитет и аграрное развитие России (XIX–XX вв.): Материалы международной конференции. Москва, 14–15 июня 1994 г. / Редкол.: В.П. Данилов, Л. В. Милов (отв. ред.) и др.; Ин-т Рос. истории РАН; Науч. совет по проблемам аграрной истории. – М.: РОССПЭН, 1996. – 440 с.
- Меньковский В.И. Власть и советское общество в 1930-е годы: англо-американская историография проблемы. – Минск: БГУ, 2001. – 188 с.
- Меньковский В.И. Дискуссия о масштабах «сталинского террора» в англо-американской историографии // Веснік Беларускаго дзяржаўнага ўніверсітэта. – 2002. – № 1. – С. 32–38.
- Меньшагин Б.Г. Воспоминания: Смоленск... Катынь... Владимирская тюрьма... / Подгот. к печати: А. Грибанов и др.; Коммент. Г. Суперфина. – Paris: YMCA-Press, 1988. – 247 с.
- Меньшевики в 1921–1922 гг. / Отв. ред.: З. Галили (США), А. Ненароков (Россия); Отв. сост. Д. Павлов; Ассоц. «Рос. полит. энцикл.» (Россия) и др., Ратгерский ун-т Штата Нью-Джерси (США) и др. – М.: РОССПЭН, 2002. – 622 с.
- Меньшевики в большевистской России. 1918–1924 / Отв. сост. Д. Павлов. – М.: РОССПЭН, 2002. – 622 с.
- Меньшевицкий процесс 1931 года: Сб. документов: В 2-х кн. / Сост., авт. введ. статьи А. Л. Литвин; Сост.: В. К. Виноградов и др. – М.: РОССПЭН, 1999. – Кн. 1. – 638 с.; Кн. 2. – 486 с.
- Мерзенні зрадники Батьківщини: [Передмова. Процес антирадянського «Троцькістського центру», м. Москва, 1937 р.] // Партробітник України. – 1937. – № 2. – С. 49–54.
- Меркатун І.П. Антирелігійна кампанія 50–60 років на Україні // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 10. – С. 70–76.
- «Мероприятия по выселению являлись чрезвычайной мерой» // Источник. Вестник Архива Президента Рос. Федерации. – 1996. – № 1. – С. 137–139.
- Мертвым не больно. Больно живым: Сб. очерков / Под общ. ред. С. Х. Нафиева; Редкол.: Н. Н. Оленин и др. – Казань, 2000. – 371 с.
- Меружан. Во Владимирской тюрьме: Повесть о пережитом / Пер. с арм. Т. Ованесян. – Ереван, 2003. – 62 с.
- Место расстрела Сандармох / Отв. ред. Ю. А. Дмитриев; Академия социально-правовой защиты. – Петрозаводск: Барс, 1999. – 350 с.
- Мета В.И., Диденко В.В. Жертвы Колымы. Магадан: Документальные очерки, рассказы. – Магадан: ОАО «Маобти», 2000. – 302 с.

Мечник С. Від опричнини до КГБ духовність московського імперіалізму. – Мюнхен: Укр. вид-во, 1981. – 330 с.

Мешко О. Між смертю і життям. – К.: НВП «Ява», 1991. – 90 с.

Мешков О.В., Діброва С.С. Партийний діяч, вчений-історик: [М. П. Попов] // Укр. істор. журнал. – 1981. – № 1. – С. 110–115.

Миграционные процессы среди советских немцев: Исторический аспект: Материалы международ. науч. конф., Анапа, 26–30 сентября 1997 г. / Международный союз немецкой культуры. – М.: Готика, 1998. – 444 с.

Миграция и новые диаспоры в постсоветских государствах / Отв. ред. В. А. Тишков. – М.: Ин-т этнологии и антропологии РАН, 1996. – 238 с.

Микулин А. Концентраційні табори в Советському Союзі. – [Б.м.]: ЗЧ ОУН, 1958. – 228 с.

Миллер М. Уничтожение большевиками памятников истории, культуры и искусства в СССР // Вестник Ин-та по изучению истории и культуры СССР. – Мюнхен, 1952. – Т. 3. – С. 94–105.

Мимотин В. Контрреволюционное вредительство в сельском хозяйстве // На аграрном фронте. – 1930. – № 9. – С. 3–14.

Минаков С.Т. За отворотом маршальской шинели. – Орел: Орелиздат, 1999. – 360 с.: ил.

Минаков С.Т. Советская военная элита 20-х годов: (Состав, эволюция, социокультурные особенности и политическая роль. – Орел: Орелиздат, 2000. – 559 с.

Миндлин М.Б. Анфас и профиль: 58–10 / Ред. С. С. Виленский – М.: Возвращение, 1999. – 175 с.

Мир за колючей проволокой: Материалы российско-германского семинара, 16–22 апреля 2001 г., Воронеж / Под ред. Н. П. Тимофеева; Воронежский гос. пед. ун-т. – Воронеж, 2002. – 164 с.

Мирек А.М. Тюремный реквием: Записки. – М.: Права человека, 1997. – 319 с.

Мироненко А.Н., Бенько А.П. Война без тыла: Репрессии на Украине. – Днепродзержинск, 1994. – 29 с.

Мироненко А.Н., Бенько А.П. Жертвы сталинского террора предвоенного пятилетия на Украине / Ин-т государства и права АН Украины. – К.; Днепродзержинск, 1994. – 18 с.

Мироненко А.Н., Бенько А.П. Карательный меч в послевоенной Украине. – К.; Днепродзержинск, 1994. – 20 с.

Мироненко А.Н., Бенько А.П. Проблемы законности на этапе новой экономической политики в Украине (1921–1927 гг.). – К.; Днепродзержинск, 1992. – 25 с.

Мироненко А.Н., Бенько А.П. Уголовная политика на Украине в первой половине 30-х гг. XX столетия. – К.; Днепродзержинск, 1992. – 15 с.

Мироненко О.М., Бенько О.П. Репресії на Україні за доби Директорії і утворення радянської влади (1919–1920 рр.) / Ін-т держави і права АН України. – К.; Дніпродзержинськ, 1994. – 40 с.

Миронець Н. Борис Антоненко-Давидович перед судом спецколегії при Бамлазі НКВС // Розбудова держави. – 1994. – № 12.

Миронець Н. Слідчі справи Івана Багряного: за матеріалами архівів ДПУ–НКВС // Розбудова держави. – 1995. – № 1. – С. 51–60.

Миронець Н.І. На тлі трагічної історії. – К.: Вид-во О. Теліги, 2003. – 160 с.

Мирский Г. Судьба советской элиты: самоубийство или трансформация // Мировая экономика и международные отношения. – 1999. – № 9. – С. 79–82.

Мирский М.Б. Процессы врачей-убийц. 1929–1953 годы // Вопросы истории. – 2005. – № 4. – С. 73–91.

Митрополит Андрій Шептицький в документах радянських органів державної безпеки (1939–1944) / Упоряд.: С. Кокін, Н. Сердюк, С. Сердюк. – К.: Укр. вид. спілка, 2005. – 480 с.

Митрохин Н.А. Движение русских националистов в СССР: (1953–1985 гг.). – М., 2002. – 297 с.

Миф о застое: Сборник. – Л.: Лениздат, 1991. – 478 с.

Михаил, священник. Положение Церкви в советской России: Очерк бежавшего из России священника. – Переизд. 1931 г. (Иерусалим) / Комментар. А. Л. Никитина; При участии Миссионер. фонда Зап.-Европ. епархии Русской Православной Церкви (за границей). – СПб., 1995. – 131 с.

Михайленко О., Лошицький О. Належить до негайного виконання: [Слідча справа Кирила Коршака] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 285–293.

Михайленко П., Довбня В. Становлення робітничо-селянської міліції УРСР (1919–1922) // Міліція України. – 2003. – № 7. – С. 18–19; № 8. – С. 18–19.

Михайлик М. Українська контрреволюція перед пролетарським судом: Промова на процесі СВУ. – Х.: Юрид. вид-во НКЮ УСРР, 1930. – 40 с.

Михайло Грушевський: Між історією та політикою (1920–1930-і рр.): Зб. док. і матеріалів / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Упоряд.: Р. Я. Пиріг (кер.) та ін.; Редкол.: П. С. Сохань (гол.) та ін. – К., 1997. – 183 с.

Михайло Грушевський: Справа «УНЦ» і останні роки (1931–1934) / Публ. підг.: В. Пристайко, Ю. Шаповал. – К., 1999. – 353 с.

Михайло Мороз // Південний Буг. – 1992. – 21 березня.

Михайлов Г. До конца выкорчевать вражеское охвостье в комсомоле // Партийный организатор. – 1938. – № 24. – С. 36–39.

Михайлов К. Серьезные пороки «Вісника Академії наук УРСР» // Правда Украины. – 1948. – 17 марта.

Михайлов Л. Враги народа и чужаки в Киевской киностудии // Кино. – 1937. – 22 июля.

Михайлов Н., Тепцов Н. Чрезвычайщина: [О произволе в период проведения коллективизации и раскулачивания] // Родина. – 1989. – № 8. – С. 28–35.

Михайлуца М.І. НКВС, «справа» ІПЦ та професор В. П. Філатов: [На матеріалах архіву УСБУ по Одеській обл.] // Інтелігенція і влада. Зб. наук. праць. – Одеса, 2002. – Вип. 1(2). – Ч. 2. – С. 45–48.

Михайлюта О. Розтерзаний факультет: [Репресії в Запорізькому університеті] // Молодь України. – 1989. – 24, 25 жовтня.

Михайлюта О. «Справа Чубаря»: Нарис-дослідження // Молодь України. – 1989. – 16 травня.

Михальчук В. Вбивство С. Петлюри // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 2. – С. 111–125.

Михеев В.И. Роль спецслужб в осуществлении репрессивной политики советской власти в 1920-х – начале 1930-х годов // Отечественная история. – 2005. – № 6. – С. 77–93.

Михненко А. Колективізація в Донбасі та її наслідки (1929–1933 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 439–449.

Михненко А.М. Масові репресії у Донбасі (кінець 20-х – 30-і роки) // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2001. – Вип. 4. – С. 317–331.

Мишанич О. Митрополит Йосип Сліпий перед «судом» КДБ. – К., 1993. – 80 с.

Мишанич О. Українська література під забороною: 1937–1990 // Літературна Україна. – 1994. – 18 серпня.

Мишанов С. Расчетливое безумие...: Причины и последствия чисток в Красной Армии // Военные знания. – 1994. – № 1. – С. 12–13.

Мікушев В., Ребкало В. Микола Щорс — таємниця загибелі // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 2003. – № 1. – С. 130–153.

Міллер М. Доля українських археологів під Сове́тами // Зб. на пошану укр. учених, знищених більшовицькою Москвою / Ред. М. Овчаренко. – Париж; Чикаго, 1962. – С. 112–126.

Міронова І.С. Національні меншини України: Навч.-метод. посібник. – Одеса; Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. – 464 с.

Мірус Б. «Тому, що ти — українець...» // Український театр. – 1992. – № 1. – С. 6–9.

Мірчук П. За чистоту позицій українського визвольного руху. – Мюнхен; Лондон: Накладом автора, 1955. – 184 с.

Місінкевич Л.Л. Антико́лгоспні заворушення 1930 року серед національних меншин Поділля // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 281–288.

Місінкевич Л.Л. Берієвська «відлига» 1939р.: причини та наслідки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 173–187.

Місінкевич Л.Л. Єврейська і польська національні меншини Поділля (20–30-ті рр. ХХ ст.). – К., 2001. – 254 с.

Місінкевич Л.Л. Опір духовенства та віруючих більшовицькій політиці: ствердження державного атеїзму в 20–30-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 63–78.

- Місінкевич Л.Л.* Партиїно-державна політика щодо реабілітації репресованих в Західній Україні в 50–60-і рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 29, ч. 2. – С. 318–338.
- Місінкевич Л.Л.* Політика партійно-державного керівництва СРСР у 1939–1940-х роках щодо реабілітації репресованих громадян // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 205–216.
- Місінкевич Л.Л.* Реабілітація жертв політичних репресій у першій половині 50-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 22–23. – С. 374–389.
- Місінкевич Л.Л.* Реалізація в областях Державної програми увічнення пам'яті жертв політичних репресій // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 387–395.
- Місінкевич Л.Л.* Репресії серед національних меншин Поділля на початку 30-х років ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 455–466.
- Місця скорботи (Львівська область) / Упоряд. І. Б. Кабанчик. – Львів, 2004. – 24 с.
- Міттенвальд, 1946–1951: З нагоди 50-ліття Таборів українських біженців в Міттенвальді, Німеччина. – Мічіган: Воррен, 2001. – 753 с.
- Міхеева О.К.* Побудова та правоохоронна діяльність НК–ДПУ (1918–1925) // Нові сторінки історії Донбасу. – Донецьк, 1999. – Кн. 7. – С. 34–43.
- Мищанин В.* Реабілітовані історією. До питання трагічної долі гончарів Полтавщини в 30-і рр. ХХ ст. // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді та повідомлення. – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. II – С. 153–155.
- Мищенко В.* Як вороги розставляли кадри: [Дніпропетровська міська та обласна організації комсомолу] // Комсомолец України. – 1937. – 3 липня.
- Млечин Л.* Если бы Лаврентия Берия не арестовали (1953) // Новое время. – 1993. – № 41. – С. 34–38.
- «Мобилизовать немцев в рабочие колонны...» И. Сталин: Сб. документов (1940-е гг.) / Сост., предисл. коммент.: Н. Ф. Бугай; Мин-во региональной и национальной политики РФ; Междунар. союз немец. культуры. – М.: Готика, 1998. – 352 с.
- Мовчан О.* Терор голодом в Україні в 1921–1923 рр. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 66–78.
- Мовчан О.* Українські профспілки і Радянська держава в 20-і рр. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1999. – 278 с.
- Мовчан О.М.* Голод 1921–1923 рр. на Україні // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 10. – С. 38–45; № 12. – С. 30–36.
- Мовчан О.М.* Придушення меншовицької опозиції в профспілковому русі України (1920–1924 рр.) // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 2/3. – С. 37–47.
- Мовчан О.М.* Робітничий страйковий рух в Україні (20-і рр.) // Укр. істор. журнал. – 1998. – № 6. – С. 12–21; 1999. – № 1. – С. 31–41.
- Мовчан О.М.* Українські профспілки в компартійно-радянській системі влади (20-ті рр.). – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2004. – 420 с.
- Мовчан О.М., Ресент О.П.* Міжпартійна політична боротьба у профспілковому русі України (1917–1922) // Укр. істор. журнал. – 1995. – № 5. – С. 8–27.
- Мовчан Ю.* Похорон Хвильового // Соціалістична культура. – 1990. – № 1. – С. 4–5.
- Могильницький В.М.* Звезды Гулага. – Астана, 2001. – 131 с.
- Мозиль Ю.* «На вронках»: Спомини політв'язня. – Торонто: Укр. вид-во «Добра книжка», 1959. – 129 с.
- Мозохин О.* Вся страна — концлагерь (правовое регулирование внесудебных полномочий ГПУ–ОГПУ) // Закон и право. – 1999. – № 1. – С. 40–44.
- Мозохин О.Б.* Дело «Контроль К» // Военно-исторический архив. – 2002. – № 7. – С. 22–48; № 8. – С. 159–176.
- Мозохин О.Б.* Комиссия по политическим делам при ЦК ВКП(б) // Военно-исторический архив. – 2002. – № 4. – С. 61–68.

- Мозохин О.Б. Статистика репрессивной деятельности органов ВЧК–ОГПУ (1921–1934) // Военно-исторический архив. – 2004. – № 6. – С. 96–114.
- Мокрицький Г. Жертви справи про «Польську організацію військову», сфабрикованої Житомирським УНКВД // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.). – Вінниця: Велес, 2002. – С. 72–76.
- Молодежное движение России в документах (1905–1938 гг.) / Ред.-сост., авт. вступ. статьи П. Деркаченко; Вступ. статья О. Е. Пильщикова; Ред. совет: И. Н. Муравьева, О. Е. Пильщиков, П. П. Деркаченко; Моск. Молодеж. Палата; Моск. Комитет по делам семьи и молодежи. – М.: ОМП–Press, 1999. – 383 с.
- Молоствов М.М. Из заметок вольнодумца: Сб. статей. – СПб.: «Мемориал», 2003. – 330 с.
- Молотов В. Боротьба за соціалізм і боротьба за мир: Доповідь VI з'їздові Рад Союзу РСР. – Б.м.: Пролетар, 1931. – 126 с.
- Молотов В.М. Будівництво соціалізму і суперечності зростання: Доповідь про роботу ЦК ВКП(б) на Першій Московській обласній партійній конференції, 14 вересня 1929 р. – Х.: Пролетарій, 1929. – 104 с.
- Молотов В.М. Уроки вредительства, диверсии и шпионажа японо-немецко-троцкистских агентов. – Б.м.: Партиздат ЦК ВКП(б), 1937. – 71 с.
- Молотов, Маленков, Каганович. 1957. Стенограмма июньского пленума ЦК КПСС и другие документы / Под ред. А. Н. Яковлева; Сост.: Н. Ковалева, А. Коротков, С. Мельчин, Ю. Сигачев, А. Степанов. – М.: МФД, 1998. – 848 с.
- Мона Ж.Н. Софія Олександрівна Нелепинська-Бойчук в контексті української культури першої третини ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 8. – С. 475–477.
- Мондич М.Д. СМЕРШ: (Год в стане врага). – М., 1984. – 212 с.
- Мониковская Н.П. Годы утрат и минуты счастья. – Калуга, 2001. – 58 с.
- Монич Н. Второе рождение: 1941–1953 // Воля. – 1995. – № 4–5. – С. 257–312; 1997. – № 6–7. – С. 340–366.
- Монько О. Суд над антирадянською контрреволюційною бандою диверсантів і терористів: [Контори «Заготзерно» та «Союзборошно»] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 30 жовтня, 1 листопада.
- Монько, Веракса. До кінця викорчувати вороже охвістя: [На літературному факультеті КДУ] // Комсомолец України. – 1937. – 29 листопада.
- Моргун В. За що боровся Раковський?: Розповідь про гірку долю батька і сина Раковських. Говорять документи, історики, свідки // Прапор. – 1989. – № 3. – С. 127–140.
- Мордухович М. Наказание без преступления: [Из воспоминаний репрессированного в 1938 г.] // Наука и жизнь. – 1990. – № 3. – С. 96–105; № 4. – С. 88–94.
- Морен Э. О природе СССР: Тоталитарный комплекс и новая империя / Пер. с франц.: А. В. Карлов, М. Чешков. – М.: Наука для о-ва, РГГУ, 1995. – 220 с.
- Мороз В. Серед снігів. – Торонто: Старшина Пластової Станиці, 1972. – 32 с.
- Мороз В.А. Толстой в моей арестантской жизни: (Выдержки из дневника 1974–1981 гг.). – СПб., 1996. – 118 с.
- Мороз-Стрілець Т. Реабілітований посмертно: [Із спогадів дружини про Г. Косинку] // Наука і культура. – Україна: Щорічник. – К., 1989. – Вип. 23. – С. 435–445.
- Мороз-Стрілець Т. Репресований через місяць: [Спогади про Є. Плужника] // Вітчизна. – 1988. – № 12. – С. 156–157.
- Мороз-Стрілець Т. Спогад про Миколу Вороного // Вітчизна. – 1989. – № 5. – С. 184–186.
- Морозенко С. КДБ. Біля витоків корупції: Погляд на проблему в західній історіографії // Віче. – 2005. – № 4. – С. 70–76.
- Морозов В.А. Владимир Петрович Затонский. – К.: Політвидав України, 1988. – 157 с.
- Морозов Н.А. ГУЛАГ в Коми крае, 1929–1956. – Сыктывкар, 1997. – 190 с.
- Морозов Н.А., Рогачев М.Б. ГУЛАГ в Коми АССР: [20–50-е годы] // Отечественная история. – 1995. – № 2. – С. 182–187.
- Морозюк В. Скривджена спадщина: [З історії боротьби проти «українського буржуазного націоналізму»] // Дзвін. – 1990. – № 3. – С. 75–81.

Морозюк В. Як рубали наш національний корінь // Дзвін. – 1991. – № 1. – С. 79–88.

Московський М. Професор Фінкільштейн замітає сліди: [Дніпропетровський фіз.-тех. ін-т] // Зоря. – 1937. – 3 липня.

Мосс В. Православная церковь на перепутье (1917–1999) / Ред., пер. с англ. Т. А. Сенина – СПб.: Алетейя, 2001. – 415 с.

Мостовой Я., Ягнич Ю. Тревожные цифры: Аттестация учителей Украины // Учительская газета. – 1938. – 11 сентября.

Мотузка М. Українська контрреволюційна еміграція. – Х.: Держвидав України, 1928. – 106 с.

Моцний А. Страшна правда голодомору (Спогади про голодомор 1932–1933 років). – Л.; М.: Коць, 2000. – 176 с.

Мудрик-Мечник С. Павел Судоплатов — убийца полковника Евгена Коновальца // Мудрик-Мечник С. ОУН в Україні і за кордоном під проводом С. Бандери. – Львів: Галицька Видавнича Спілка, 1997. – С. 132–135.

Мудрик-Мечник С. Служба безпеки Революційної ОУН у боротьбі з НКВД–НКГБ–МГБ–КГБ. – Тернопіль, 1994. – 125 с.

Музиченко Я. Життя як перешкода // Україна молода. – 2004. – 30 листопада.

Мукомела О. Борис Колос. Розстріляне слово: [Журналіст] // Знання та праця. – 1990. – № 10. – С. 16–17.

Мукомела О. Євген Касьяненко: [Репресований в 1937 р.] // Знання та праця. – 1990. – № 5. – С. 16–17.

Мукомела О. Максим Славінський // Київська старовина. – 1993. – № 5. – С. 96–102.

Мукомела О. Михайло Яловий: [Письменник] // Знання та праця. – 1990. – № 6. – С. 16–17.

Мукомела О. Олесь Досвітній. Розстріляне слово // Знання та праця. – 1990. – № 7. – С. 16–17.

Мукомела О. Сергій Пилипенко: [Журналіст, репресований в 1933 р.] // Знання та праця. – 1990. – № 1. – С. 16–17.

Мукомела О. Тоталітарний терор в українській журналістиці // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 120–124.

Мукомела О. Феодосій Таран: [Редактор газети «Вісті»] // Знання та праця. – 1990. – № 4. – С. 16–17.

Мукомела О.Г. Невідома сторінка літературної дискусії (1925–1928) // Слово і час. – 1990. – № 1. – С. 5–7.

Мукомела О.Г. Розстріляне відродження і українська журналістика // Вісник Київського ун-ту. – Серія: Журналістика. – К., 1993. – С. 3–12.

Мукомель В.И. Депортированные народы в Средней Азии: проблемы и перспективы социально-демографического развития. – Ашхабад, 1991.

Мураній-Мейсарош Г.І. ...Потім не спом'яне нас ніхто... / І. Ребрик (ред.). – Ужгород: Гражда, 2002. – 79 с.

Муранов А., Звягинцев В. Суд над судьями: (Особая папка Ульриха). – Казань, 1993. – 113 с.

Муранов А.И. По законам военного времени: [Деятельность военных судов в годы Великой Отечественной войны] // Социалистическая законность. – 1990. – № 5. – С. 17–20.

Муранов А.И., Звягинцев В.Е. Досье на маршала: Из истории закрытых судебных процессов. – М.: Андреевский флаг, 1996. – 272 с.

Мурашов Ю. «Вирок на Паску зачитували!»: [Спогади про зустріч з В. М. Ганцовим, репресованим у справі «СВУ»] // Вітчизна. – 1990. – № 5. – С. 205.

Мусієнко І. Політичні репресії на Північній Буковині та Хотинщині у 1940–1941 рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 472–484.

Мусієнко О. Василь Симоненко // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 28–31.

Мусієнко О. Злочин без кари: [Судовий процес над Я. М. Струханчуком] // Київська старовина. – 1995. – № 6. – С. 98–104.

Мусієнко О. Микита Годованець // Літературна Україна. – 1991. – 11 липня.

Мусієнко О. Письменники України – жертви сталінського терору // Літературна Україна. – 1991. – 4 квітня.

Мусієнко О. Пророк: [Правозахисник М. Д. Руденко] // Рідна школа. – 1994. – № 7. – С. 10–17.

Мусієнко О. Українські правозахисники. Витоки // Літературна Україна. – 1997. – 16 січня.

Мусієнко О. Фундація «Мартиролог України» // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 13–23.

Мусієнко О. Шістдесятники: Звідки вони? // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 15.

Муха Л.Ю. З Австрії на Колиму: Спогади дивізійника. – Львів: Афіша, 2003. – 198 с.

Мушинка М. Музей визвольної боротьби України в Празі та доля його фондів: Історико-архівні нариси / Державний комітет архівів України. – К., 2005. – 127 с.

«Мы даем клятву...»: [Діячі КП(б)У 20–30-х рр.] / Сост.: Ю. В. Сколов. – Х.: Прапор, 1989. – 263 с.

Мы из ГУЛАГа / Сост.: Р. Б. Иванова, Л. С. Рыбак; О-во «Одесский Мемориал». – Одесса: Астро-Принт, 1999. – 324 с.

Мы из ГУЛАГа: [Воспоминания] / Союз репрессированных; О-во «Мемориал». – Искитим, 1992. – Кн. 1. – 48 с.; 1994. – Кн. 2. – 132 с.

Мы из ГУЛАГа: Одесская область / Сост.: С. Г. Матвеева, Г. В. Копелева; О-во «Одесский Мемориал». – Одесса: Optimum, 2001. – 372 с.

Мы требуем...: [Письмо Х. Раковского, Н. Муралова, В. Косиора, В. Каспарова из сибирской ссылки в апреле 1930 г.] // Новое время. – 1990. – № 25. – С. 40–42.

Н

На защите революции: Из истории Всеукраинской Чрезвычайной комиссии 1917–1922: Сб. документов и материалов. – К.: Политиздат Украины, 1971. – 392 с.

На идеологическом фронте борьбы с контрреволюцией: Сб. статей. – М.: Красная новь, 1923. – 262 с.

На маргінесі процесу «СВУ» в Харкові: Д. Дорошенко. Лист до редакції // Діло. – 1930. – 16 березня. – Ч. 70. – С. 4.

На суд історії: Суд над Генріхом Алтуняном. – Париж; Нью-Йорк, 1984. – 110 с.

На чолі молоді: [Нариси, спогади про комсомольських діячів України 20–30-х рр.]. – К.: Молодь, 1969. – 374 с.

На шляху до відтворення історичної правди / Бесіда з головою редколегії «Реабілітовані історією» акад. П. Троньком // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – №1/2. – С. 5–7.

Набатов Я.Н. Наказание без преступления // Урал. – 1990. – № 2. – С. 126–142; № 3. – С. 142–149.

Наберухін А.І. Михайло Маркович Кіллерог: [Партійний діяч] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 217–240.

Наберухін А.І. 1944 рік: детатаризація Криму // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 448–462.

Наберухін А.І. Один з псевдотроцькістів: [М. М. Кіллерог] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 341–355.

Навасардов А.С. Транспортное освоение Северо-Востока России в 1932–1937 гг. – Магадан: СВНЦ ДВО РАН, 2002. – 184 с.

Нагорна Л.П. Позиція України у новоствореній союзній державі: 20-і роки кризь призму 90-х // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 1. – С. 3–15.

Нагорна Л.П. Товариш Картвелішвілі // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 428–443.

Нагорний В.І. Більшовизм як національна форма революційного процесу // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 205–237.

Нагорний В.І. Українська радянська політична культура: витоки, суть, генеза // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 259–271.

Надзорные производства Прокуратуры СССР по делам об анти-советской агитации и пропаганде. Март 1953–1991. Аннотированный каталог / Под ред. В. А. Козлова и С. В. Мироненко; Сост. О. В. Эдельман. – М.: МФД, 1999. – 944 с.

Наєнко М.К. Історія українського літературознавства. – К.: Вид. центр «Академія», 2001. – 359 с. [Розділ «Становлення і нищення шкіл та напрямів у літературознавстві 20–30-х рр. XX ст. – С. 157–207].

Наєнко М.К. Один із розстріляного відродження: [О. Слісаренко] // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 3. – С. 85–88.

Назаренко С. Доцент Терлецкий извращает историю славянских народов // Львовская правда. – 1948. – 16 января.

Назаров Г. Сколько лет троцкизму? // Молодая гвардия. – 1990. – № 8. – С. 231–239.

Назвати поіменно: [Репресовані члени і кандидати у члени ЦК КП(б)У, члени Ревізійної комісії КП(б)У, обрані на XIII з'їзді КП(б)У в травні–червні 1937 р.] // *Комуніст України*. – 1989. – № 5. – С. 56–65.

Назвать поименно: Свидетельствуют жертвы и очевидцы сталинского террора / Сост. М. А. Хазанов. – Горький, 1990. – 160 с.

Найдьорова К.В. Розгром генетики та наслідки лисенківщини на Україні // *Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін.* – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 302–306.

Найхолодніше недержавним народам: У добу «холодних» війн // *Голос України*. – 2000. – 29 січня. – С. 6–7.

Наказ народного комісара оборони СРСР № 96, 12 червня 1937 р.: [«Справа» Тухачевського та ін.] // *Комуніст*. – 1937. – 14 червня.; *Вісті*. – 1937. – 14 червня; *Червона армія*. – 1937. – 14 червня.

Наказ Ф. Дзержинського про каральну політику надзвичайних комісій від 8 січня 1921 р. // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 86–89.

Наказанный народ: По материалам конф. «Репрессии против российских немцев в Советском Союзе в контексте советской национальной политики», проведен. Немецким культурным центром им. Гете в г. Москве совместно с Обществом «Мемориал» 18–20 ноября 1998 г. / Ред.-сост. И. Л. Щербакова; Редкол.: А. Б. Рогинский (пред.) и др.; О-во «Мемориал»; Goethe-Institut (М.). – М.: Звенья, 1999. – 288 с.

Наказано вбивати: геноцид XX ст. // *Закон і бізнес*. – 2003. – № 43. – С. 1–5.

Наринский А.С. Воспоминания главного бухгалтера ГУЛАГа: [Записки очевидца событий]. – СПб.: Латона, 1997. – 335 с.

Народ не безмолвствует / Сост. М. И. Пономарев. – Алматы: «Обелиск»: Простор, 1996. – 302 с.

Народовбивство в Україні: Офіційні матеріали про масові вбивства у Вінниці. – Львів, 1995. – 263 с.

Народы России: проблемы депортации и реабилитации. – Майкоп: Меоты, 1997. – 197 с.

Нарымская хроника, 1930–1945: Трагедия спецпереселенцев: Документы и воспоминания / Сост. и коммент. В. Н. Макшеева. – М.: Рус. путь, 1997. – 256 с.

Население России в XX веке: Исторические очерки: В 3-х т. Т. 1. 1900–1939 / Отв. ред. изд. Ю. А. Поляков; Отв. ред. В. Б. Жиромская; Ин-т рос. истории РАН. – М.: РОССПЭН, 2000. – 463 с.

Насильственная коллективизация и голод в Казахстане, 1931–1933 гг.: Сб. документов и материалов / Сост.: К. С. Алдажуманов и др., Редкол.: М. К. Козыбаев (гл. ред.) и др.; АН Респ. Казахстан. Ин-т истории и этнологии им. Ч. Ч. Валиханова, Арх. Президента Респ. Казахстан, Центр. госархив Респ. Казахстан. – Алматы, 1998. – 263 с.

Натыкин В. Дети ГУЛАГа. Взгляд сквозь годы // *Труд*. – 1989. – 30 августа.

Науменко В.Г. Великое предательство. – СПб.: Нева, 2003. – 445 с.

Науменко И. Как судили райком: [Оріх. р-н Дніпропетр. обл., 1932 р.] // *Неделя*. – 1989. – № 30. – С. 10.

Науменко І.Я. Важкий час правди: Документально-публіцистичні розповіді про репресії на Запоріжжі. – Запоріжжя: Юрид. ін-т МВС України, 2001. – 158 с.

Наумов В., Коротков А. Лаврентий Берия — ласковый палач // *Московские новости*. – 1994. – № 36.

Наумов В., Краюшкин А. Последнее слово Николая Ежова // *Московские новости*. – 1994. – № 5.

Наумов В.П. Александр Гаврилович Шляпников: Страницы политической биографии. – М.: Знание, 1991. – 64 с.

Наумов В.П. Александр Шляпников // *Исторические портреты*. – М.: Просвещение, 1993. – С. 133–158.

Наумов М. Об ошибках Черниговского обкома КП(б)У // *Советская Украина*. – 1938. – 4 марта.

Наумов С. Голод 1933 г.: палачи и жертвы // *Молодая гвардия*. – 1990. – № 2. – С. 137–142.

Научно-техническая интеллигенция Урала в 20–30-е годы: Дела и судьбы / Под ред.: М. Е. Главацкий, В. Г. Чуфаров; Ред. совет.: Г. В. Гассельбах, М. Е. Главацкий, Ю. С. Кирьяков и др.; Рос. фонд культуры, Свердловское отделение. – Екатеринбург, 1993. – 118 с.

Національні відносини в Україні у XX ст.: 36. документів і матеріалів / НАН України, Ін-т нац. відносин і політології; Упоряд.: М. І. Панчук та ін. – К.: Наукова думка, 1994. – 560 с.

- Національні меншини в Україні, 1920–1930-ті рр. Історико-картографічний атлас / Упоряд.: М. І. Панчук, О. П. Печеніжська, Б. В. Чирко. – К.: Четверта хвиля, 1996. – 103 с.
- Національні меншини України у ХХ столітті: Політико-правовий аспект. – К.: Ін-т політ. та етнонац. досліджень НАНУ, 2000. – 356 с.
- Національні процеси в Україні: історія і сучасність: Документи і матеріали. Довідник. У 2-х ч. / Упоряд.: І. О. Кресіна (кер.) та ін.; За ред. В. Ф. Панібудьласки. – К.: Вища школа, 1997. – Ч. І. – 583 с.; Ч. ІІ. – 704 с.
- Національно-визвольна боротьба 20–50 рр. ХХ ст. в Україні: Зб. матеріалів І Міжнарод. наук. конф., Львів, 25–26 червня 1991 р. / Ін-т української археографії АН України, Укр. центр документації нац.-визвольної боротьби (УДЕДОК). – К.; Львів: Б.в., 1993. – 287 с.
- Не відлюбив свою тривогу ранню... Василь Стус — поет і людина: Спогади, статті, листи, поезії. – К.: Укр. письменник, 1993. – 400 с.
- Не відступлюся!: До 100-річчя Оксани Яківни Мешко / Харк. правозахисна група; Упоряд.: В. В. Овсієнко, О. Ф. Сергієнко. – Х.: Права людини, 2005. – 344 с.
- Не забудеться, не проститься / Упоряд. М. П. Давидов; 2-е вид. – Ужгород: Карпати, 1988. – 192 с.
- Не останавливаться на полпути!: [О задачах киев. обкома КП(б)У по проверке и изменениях в редакции газеты «Пролетарская правда»] // Правда. – 1937. – 24 июля.
- Не останавливаться на полпути. Постановление бюро киевского областного комитета КП(б)У от 25 июля 1937 г. по поводу (одноименной) статьи в «Правде» (1937, № 202 об ошибках в работе киевской газеты «Пролетарская правда» и проверке ее аппарата // Правда. – 1937. – 27 июля.
- Невежин В.А. Метаморфозы советской пропаганды в 1939–1941 гг. // Вопросы истории. – 1994. – № 8. – С. 164–171.
- Невідомі сторінки життя О. П. Оглобліна в архівних документах // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 260–315.
- Невідомський Л. Дивна планета Колима, де вічно плачуть, співають або К–577 — це я: Автобіографічна повість: [Записки політв'язня]. – К.: Фенікс, 2003. – 808 с.
- Невідомський Л. К–577, або Дивна планета Колима, де вічно плачуть і співають. – К.: Альтер-прес, 2004. – Ч. 2: Сиблаг. – 367 с.
- Негретов П.И. Все дороги ведут на Воркуту. – Benson (Vermont): Chalidze, 1985. – 235 с.
- Недужко Ю.В. Взаємодія Державного центру УНР в екзилі та Американського комітету визволення від більшовизму в інтелектуальній альтернативі СРСР (перша половина 50-х років ХХ століття) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 316–328.
- Неживий О. На глибині донецьких руд // Молода гвардія. – 1990. – 20 липня.
- Незабутий злочин: Свідчення про винищування Москвою українського народу / Зібрав і опрацював Д. Білий; Демократичне об'єднання бувших політично репресованих українців Советами. – Мюнхен: Видання головної управи ДОБПРУС, 1985. – 191 с.
- Неизвестная Карелия: Документы спецорганов о жизни республики, 1921–1940 гг.: Сборник / Подгот.: А. В. Климова, В. Г. Макуров, А. Т. Филатова; Науч. ред. В. Г. Макуров; Карельский науч. центр РАН. Ин-т языка, литературы и истории; Госархив обществ.-полит. движений и формирований Респ. Карелия. – Петрозаводск: Карел. науч. центр РАН, 1997. – 368 с.
- Неизвестная Россия. XX век: [Альманах]. – М.: Историческое наследие, 1992. – 352 с.
- Неизвестное о Тухачевском: Из неопубликованных рукописей / Публ. В. А. Алексеева // Военно-исторический журнал. – 1990. – № 12. – С. 88–100.
- Неизвестные страницы политических репрессий в Крыму: Права голоса лишены / Сост.: Д. В. Омельчук (рук.) и др.; Редкол.: И. В. Иванченко (пред.) и др.; Науч.-ред. группа Крымской редкол. книг «Реабилитированные историей». – Симферополь: Таврия, 1998. – 103 с.
- Неизвестные страницы: [Обвинительное заключение по уголовному делу Л. Г. Лукьяненко, 20 апреля 1961 р., г. Львов] // Донбасс. – 1991. – № 5.
- Некрасов В. Генрих Ягода // Советская милиция. – 1990. – № 1. – С. 16–23.
- Некрасов В. Лаврентий Берия // Советская милиция. – 1990. – № 3. – С. 18–24.

Некрасов В. Николай Ежов // Советская милиция – 1990. – № 2. – С. 21–25.

Некрич А. Наказанные народы // Родина. – 1990. – № 6. – С. 31–33.

Некрич А. Наказанные народы. – Нью-Йорк: Хроника, 1978. – 170 с.

Немцы и Русский Север: Сб. статей / Сост. М. А. Ефимова, Науч. ред.: Ю. И. Петров, А. А. Куратов; Обществ. акад. наук рос. немцев. – М., 2000. – 230 с.

Немцы России и СССР: 1901–1941 гг.: Материалы междунар. науч. конф., Москва, 17–19 сентября 1999 г. / Науч. ред. А. Герман. – М.: Готика, 2000. – 430 с.

Немцы СССР в годы Великой Отечественной войны и в первое послевоенное десятилетие, 1941–1955 гг.: Материалы VII Междунар. науч. конф., Москва, 19–22 октября 2000 г. / АОО «Межд. союз нем. культуры». – М.: Готика, 2001. – 568 с.

Ненароков А.П. Верность долгу: [О маршале Советского Союза А. И. Егорове]. 2-е изд. – М.: Политиздат, 1983. – 112 с.

Непідсудний Т.А. З життя в царсько-сталінському Сибірі. – Б.м., 1951. – 131 с.

Непомнящий А.А. З історії кримського краєзнавства в 30-і рр. ХХ ст.: за неопублікованим листуванням А. І. Маркевича // Краєзнавство. – 2005. – № 1–4. – С. 160–171.

Неправедный суд. Последний сталинский расстрел: Стенограмма судебного процесса над членами Еврейского антифашистского комитета / Комиссия при президенте РФ; Отв. ред. В. П. Наумов. – М.: Наука, 1994. – 400 с.

Неправильная политика руководителя Керченского металлургического завода: Письма в редакцию // Правда. – 1938. – 4 сентября.

Нерлер П. «С гурьбой и гуртом...»: Хроника последнего года жизни О. Э. Мандельштама. – М., 1994. – 112 с.

Нескорена Берегиня: Жертви московсько-комуністичного терору ХХ ст. Присвячено пам'яті героїчних жінок-політв'язнів України / Упоряд. Б. Гордасевич. – Торонто; Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2002. – 279 с.

Нескорена Долинщина: Літопис визвольних змагань: Мартирологи, біографії, спогади, документи, фотографії / Упоряд., авт. передмови істор. довідки й окремих матеріалів М. Борис; Редкол.: М. Борис (гол.) та ін.; Літер. ред. М. Захарчук;

Станична управа Братства ОУН–УПА Долинського р-ну. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2002. – 700 с.

Нестеренко В. Життя та діяльність Івана Любарського // Тези доповідей XV Вінницької обл. істор.-краєзн. конф., 14 травня 1996 р. – Вінниця, 1996. – С. 62–63.

Нестор Иванович Махно: Воспоминания, материалы и документы / Сост.: В. Ф. Верстюк; Отв. ред. В. О. Замлинский. – К.: РИФ «Дзвін», 1991. – 191 с.

Нестуля О.О. Борис Пилипенко: [Художник, етнограф] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 390–396.

Нестуля О.О. Володимир Автономович Грінченко: [Археолог] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 142–146.

Нестуля О. Доля церковної старовини в Україні, 1917–1941 рр.: В 2-х ч. – К., 1995. – Ч. 1: 1917 – середина 20-х рр. – 278 с.; Ч. 2: Кінець 20-х – 1941 р. – 215 с.

Нестуля О.О. Михайло Якович Рудинський: [Історик, археолог] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 404–412.

Нестуля О.О. Федір Людвігович Ернст // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 182–190.

Нестуля О.О. Феодосій Миколайович Мовчанівський: [Музеєзнавець] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 352–358.

Нестуля О.О. Феодосій Тимофійович Калінський: [Археолог] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 203–216.

Нестуля О.О. Яків Омелянович Риженко: [Музеєзнавець] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 397–403.

Нестуля С. Епістолярії українських дисидентів другої половини 1940-х – початку 1950-х рр. // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2003. – Т. 9. – С. 150–154.

Нет пощады врагам народа!: [На сахарозаводах Украины] // За пищевую индустрию. – 1937. – 26 сентября.

Неуслышанные голоса: Документы Смоленского архива. Кн. 1: 1929: Кулаки и партейцы / Сост. С. Максудов. – Ann Arbor: Ardis, 1987. – 286 с.

Нехамкин С. «Пусти меня, отдай меня, Воронеж...»: [Як катували Осипа Мандельштама: Публікація унікальних документів] // *Известия (Украина)*. – 2004. – 25 июня. – С. 5.

Нецька Л. «Карроти» в законі, або як більшовицькі спецпідрозділи встановлювали диктатуру пролетаріату в Україні на початку 20-х рр. // *Військо України*. – 2001. – № 11–12. – С. 34–36.

Нечай П. Хто ж він, Тарас Кострів?: [Про репресованого редактора газети «Пролетарська правда»] // *Журналіст України*. – 1990. – № 4. – С. 17–19.

Нечитайло Л. Матеріали архіву СБУ — важливе джерело з дослідження політичної історії України ХХ ст. // *Літературна Україна*. – 2000. – 11 травня.

Неженцев Ю. Наука у лещатах «Великого перелому»: [Свідчать документи] // *Наука і суспільство*. – 1991. – № 5. – С. 18–19.

Неженцев Ю.І. Інтелігенція: де джерела соціальної пасивності?: [Про деякі фактори зміни соціально-психологічного обличчя технічної інтелігенції у 20–30-х рр.] // *Вісник АН УРСР*. – 1990. – № 9. – С. 50–54.

Никанорова О. Таємниця урочища Сандармох: [Розстріл в'язнів Соловецького табору в 30-х рр.] // *Урядовий кур'єр*. – 1997. – 18 листопада. – С. 9.

Николаев В. Восстание в ГУЛАГе: [Джезказганская обл., 1954 г.] // *Простор*. – 1990. – № 3. – С. 98–105.

Николаев К. Чудная планета Колыма: [Использование труда заключенных на предприятиях «Дальстроя»] // *Наука и жизнь*. – 1990. – № 2. – С. 40–49.

Николаи В. Тайные силы. Интернациональный шпионаж и борьба с ним во время мировой войны и в настоящее время / Пер. с нем. К. К. Звонарева. – М., 1925. – 141 с.

Николай Иванович Вавилов: К 100-летию со дня рождения: Сборник. / Сост.: В. И. Иванов – М.: Знание, 1987. – 64 с.

Николишин С. Культурна політика більшовиків і український культурний процес // *На чужині*. – 1947. – 119 с.

Николишин С. Націоналізм у літературі на Східних Українських Землях. – [Paris], 1938.

Никольский В.Н. «Директива НКВД № 50215» (репрессии 30-х гг. как средство ликвидации общинных традиций греков) // *Україна-Греція: Історія та сучасність: Тези II між-*

народ. наук. конф., м. Київ, 22–24 лютого 1995 р. / Відп. ред. В. А. Смолій. – К., 1995. – С. 92–93.

Ні могили, ні хресного знаку. Голодомори 1932–1933 і 1946–1947 років у Чорнухинському районі Полтавщини: Документи і матеріали. Свідчення / Упоряд. М. Булда. – Чорнухи; К., 2004. – 477 с.

Ніжинська І. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями службових осіб органів дізнання і досудового слідства під час репресій. Порівняльний аналіз // *Підприємництво, господарство і право*. – 2003. – № 5. – С. 40–42.

Нікітін В.І. Шитюк М.М. Репресовані краєзнавці Миколаївщини // *Краєзнавство*. – 1999. – № 1–4. – С. 134–138.

Ніколаєць Ю. Дезертирство із лав Червоної Армії в Україні на початкових етапах Великої Вітчизняної війни // *З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ*. – 1997. – № 1/2. – С. 169–176.

Ніколаєць Ю.О. Первинні осередки компартії України у суспільно-політичному житті республіки в роки хрущовської «відлиги» у дослідженнях вітчизняних вчених // *Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 328–339.*

Нікольський В. Історичні аспекти юридичних підвалин політичних репресій 1941–1980-х рр. в Україні // *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., Вип. 8. – С. 444–451.*

Нікольський В. Кадри держбезпеки Донеччини на початку 1970-х рр. // *Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 475–487.*

Нікольський В. Політичні репресії щодо іноземців та осіб без громадянства на Донеччині у 1937–1938 рр. // *Історичні і політологічні дослідження*. – 2001. – № 2(6). – С. 96–102.

Нікольський В. Репресивна діяльність органів ГПУ під час голодоморів в УСРР (1932–1933 рр.) // *З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ*. – 2001. – № 2. – С. 477–495.

Нікольський В. Статистика політичних репресій 1937 р. в Українській РСР // *З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ*. – 2000. – № 2/4. – С. 103–112.

Нікольський В. Статистика соціального складу репресованих радянськими органами державної безпеки у 1943–1957 рр.: (За документами державного архіву СБ України) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 103–129.

Нікольський В. Українці Донеччини, репресовані в 1937–1938 рр.: Соціологічний аналіз статистики // Схід. – 1995. – № 3. – С. 37–45.

Нікольський В. Ще раз про «Думки...» Олексі Тихого: Хроніка життя та боротьби — мовою документів // Донбас. – 1993. – № 1–2. – С. 112–116.

Нікольський В.М. 1936 рік в загальному контексті політичних репресій на Україні 1930-х рр. // Вісник Донецького ун-ту. Серія Б: Гуманітарні науки. – 1999. – Вип. 2. – С. 32–41.

Нікольський В.М. Географія політичних репресій 1937–1938 рр. на Донеччині // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 18. – С. 214–220.

Нікольський В.М. До питання щодо розшуку місць поховання жертв політичних репресій // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді та повідомлення. – Х.: Рідний край, 1997. – Ч. II. – С. 155–159.

Нікольський В.М. Масові репресії 1937 р. на Миколаївщині: порівняльний аналіз звітності НКВС // Наукові праці Нац. ун-ту Києво-Могилянської академії. Миколаївська філія. – Миколаїв, 2000. – Т. 5: Істор. науки. – С. 94–98.

Нікольський В.М. Національні аспекти політичних репресій 1937 р. в Україні // Укр. істор. журнал. – 2001. – № 2. – С. 74–89.

Нікольський В.М. Політичні репресії 1937–1938 рр. на залізницях Донбасу // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 349–353.

Нікольський В.М. Політичні репресії 1946–1980 рр. в Донбасі // Вісник Донецького ун-ту. Серія Б: Гуманітарні науки. – 1999. – Вип. 1. – С. 76–82.

Нікольський В.М. Правове обґрунтування політичних репресій 1941–1980-х рр. в Україні (історичні аспекти) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т

історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 166–179.

Нікольський В.М. Репресивна діяльність органів державної безпеки СРСР в Україні (кінець 1920-х – 1950-і рр.): Історико-статистичне дослідження. – Донецьк: Вид-во Донец. ун-ту, 2003. – 624 с.; Автореф. дис. ... д-ра іст. наук. – Донецьк, 2003. – 38 с.

Нікольський В.М. Репресії органів держбезпеки на Донеччині щодо євреїв у 1919–1936 рр. // Історичні і політологічні дослідження. – 2001. – № 4(8). – С. 79–88.

Нікольський В.М. Соціальний склад репресованих в Україні у 1937 р. // Укр. істор. журнал. – 2005. – № 2. – С. 141–162.

Нікольський В.М. Статистика релігійних переслідувань на Донеччині в 1937–1938 рр. // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 324–326.

Німці в Україні 20–30-ті рр. ХХ ст.: 36. документів державних архівів України / Уклад. Л. В. Яковлева; Ін-т нац. відносин і політології НАН України. – К., 1994. – 244 с.

Німчук І. 595 днів советським в'язням. – Торонто; Онтаріо, 1950. – 235 с.

Нінювський В.І. Відлуння ленінського пекла. – Івано-Франківськ: Сіверсія, 2002. – 139 с.

НКВД и польское подполье, 1944–1945: (По «Особым папкам» И. В. Сталина) / Сост.: Т. В. Волокитина и др.; Отв. ред. А. Ф. Носкова; РАН. Ин-т славяноведения и балканистики и др. – М., 1994. – 304 с.

Нова В., Катоша Б. «На щаблях сидіти жорстко...»: [Алла Горська] // Вітчизна. – 1991. – № 1. – С. 200–208.

Новицька В. Оздоровити керівництво органами наросвіти: [в Дніпропетровській обл.] // Зоря. – 1937. – 14 листопада.

Новицький О. Слово із-за колючого дроту: [Г. Кочур] // Радянська Україна. – 1991. – 12 вересня.

Новиченко Л. Історичний маскарад українсько-німецьких націоналістів // Радянське слово. – 1946. – 22, 23, 26 жовтня.

Новиченко Л.П. П. Тичина і його час: не зайві доповнення // Радянське літературознавство. – 1989. – № 3. – С. 3–15; № 4. – С. 9–22.

Новопашин Ю.С. Миф о диктатуре пролетариата // Вопросы истории. – 2005. – № 1. – С. 41–50.

Новосад В. Пісня з-за ґрат: [Про Р. Скалецького, композитора, диригента] // Вінниччина. – 1993. – 6 травня.

Новоселов Д.С. Кризис ВЧК в конце 1918 – начале 1919 годов // Отечественная история. – 2005. – № 6. – С. 66–77.

Новочеркасск 1–3 июня 1962 г. Забастовка и расстрел: (На основе свидетельств очевидцев и интервью с П. П. Сиудой) / Предисл. Д. Манделя. – М., 1992. – 51 с.

«Новый курс» Л. П. Бери. 1953 г. // Исторический архив. – 1996. – № 4. – С. 133–164.

Нолл В. Трансформація і репресії української сільської культури в період колективізації // Матеріали до української етнології: Зб. наук. праць: Щорічник. – К., 2002. – Вип. 2(5). – С. 192–194.

Норильская Голгофа: [Сб. статей, очерков и воспоминаний] / Сост. О. Л. Подборская; Об-во «Мемориал». – Красноярск, 2002. – 177 с.

Нормы и ценности повседневной жизни: Становление социалистического образа жизни в России, 1920–1930-е годы / Под общ. ред. Т. Вихавайнена; Акад. наук Финляндии; Ин-т Финляндии в СПб. – СПб., 2000. – 480 с.

Носова О.П. В объятиях удава: Воспоминания узницы ГУЛАГа. – СПб.: Изд-во СПбГТУ, 2001. – 216 с.

Нуйкин А. Революция и совесть: Приватные размышления о корнях сталинизма // Урал. – 1990. – № 10. – С. 3–21.

Нуриджанова С.А. Жизнь незабываемых людей: Дневники. Письма. Справки. Воспоминания. – Уфа: Изд-во «ИС», 2000. – 324 с.

НЭП: Завершающая стадия: Соотношение политики и экономики: Сб. статей / Редкол.: В. П. Дмитренко (отв. ред.) и др.; РАН, Ин-т рос. истории. – М., 1998. – 270 с.

О

О восстановлении прав всех жертв политических репрессий 20–50-х годов: Указ Президента СССР (13 августа 1990 г.) // Правда. – 1990. – 14 августа.

О деле Гамарника Я.Б.: Постановление Президиума ЦК КПСС 6 августа 1955 г. Записка Генерального прокурора СССР // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 4. – С. 68–69.

О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30–40-х и начала 50-х годов: Постановление ЦК КПСС, 5 января 1989 г. // Правда. – 1989. – 6 января.

О культе личности и его последствиях: Доклад Первого секретаря ЦК КПСС тов. Хрущева Н.С. XX съезду Коммунистической партии Советского Союза, 25 февраля 1956 г. / Реабилитация: Политические процессы 30–50-х годов. – М., 1991. – С. 19–67.

О масштабах репрессий в Красной Армии в предвоенные годы / Публ. А. С. Степанова // Военно-исторический журнал. – 1993. – № 2. – С. 71–79; № 3. – С. 25–32; № 5. – С. 59–65.

О методах и приемах иностранных разведывательных органов и их троцкистско-бухаринской агентуры: Сборник. – М.: Партиздат ЦК ВКП(б), 1937. – 216 с.

О недостатках в научно-исследовательской работе Ужгородского университета // Советское Закарпатье. – 1953. – 24 марта.

О некоторых коварных методах и приемах иностранных разведок и их троцкистско-бухаринской агентуры: Сб. материалов. – Горький, ОГИЗ, 1937. – 168 с.

О подрывной деятельности фашистских разведок, троцкистско-бухаринской банды в СССР и задач борьбы с ними. – Пятигорск: Ордж. краевое изд-во, 1938. – 300 с.

О постановлении ЦК ВКП(б) от 14 августа 1946 г. “О журналах «Звезда» и «Ленинград»”: Постановление Политбюро ЦК КПСС, 20 октября 1988 г. // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 1. – С. 45.

О преодолении культа личности и его последствий: Постановление ЦК КПСС // Правда. – 1956. – 2 июля; Правда Украины. – 1956. – 3 июля.

О процессе троцкистско-зиновьевской контрреволюционной банды. Постановление объединенного заседания Президиума ВЦСПС совместно с Президиумом ЦК союзов и профсоюзным активом Дворца труда от 23 августа 1936 г. – Ростов-на-Дону, 1936. – 8 с.

О работе врагов народа внутри комсомола: Постановление IV Пленума ЦК ВЛКСМ 28 августа 1937 г. // Позывные истории. Вып. 9. – М.: Молодая гвардия, 1990. – С. 47–53.

О Станиславе Косиоре: Воспоминания, очерки, статьи. – М.: Политиздат, 1989. – 271 с.

О судьбе членов и кандидатов в члены ЦК ВКП(б), избранного XVII съездом партии // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 12. – С. 82–113.

О так называемом «деле Еврейского антифашистского комитета» (1952 г.) // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 12. – С. 35–45.

О так называемом «параллельном антисоветском троцкистском центре»: [Январь 1937 г.] // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 9. – С. 30–50.

Об образовании комиссии Политбюро ЦК КПСС по дополнительному изучению материалов, связанных с репрессиями, имевшими место в период 30–40-х и начале 50-х годов: Постановление Политбюро ЦК КПСС, 28 сентября 1987 г. // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 11. – С. 109–110.

Об увековечении памяти жертв репрессий 30–40-х и начале 50-х годов: [Изложение постановления] // Правда. – 1989. – 4 июля.

Обвинительное заключение по делу группы участников контрреволюционной право-троцкистской вредительской организации в системе Донбассугля... // Социалистический Донбасс. – 1937. – 4 августа.

Обвинительное заключение по делу о контрреволюционной право-троцкистской группе на шахте № 12–18 треста «Буденнов-уголь» // Социалистический Донбасс. – 1938. – 27 июля.

Обвинительное заключение по делу: Бухарина Н.И., Рыкова А.И., Ягоды Г.Г., Крестинского Н.Н., Раковского Х.Г., Розенгольца А.П., Иванова В.И., Чернова М.А., Гринько Г.Ф., Зеленского И.А., Бессонова С.А., Икрамова А., Ходжаева Ф., Шаранговича В.Ф., Зубарева П.Т., Буланова П.П., Левина Л.Г., Плетнева Д.Д., Казакова И.Н., Максимова-Диковского В.А. и Крючкова П.П. / Отв. ред. Р. Денисова. – М.: Госполитиздат, 1938. – 31 с.

Обеліск на честь загиблого села: [с. Грива Камінь-Каширського р-ну Волинської обл., мешканці якого в 1951 р. були силоміць виселені, а будинки знищені] // Радянська Україна. – 1990. – 9 серпня.

Обірвані життя: [Список комсомольських працівників, репресованих у роки сталінізму, зокрема по області] / Підг.: Д. Юрасов, В. Ростальний // Молодь України. – 1990. – 8 квітня.

ОБЛВНО ще не очищений від ворогів народу — буржуазних націоналістів: [Одеська обл.] // Чорноморська комуна. – 1937. – 16 вересня.

Обреченные. Переписка академика Д. Б. Рязанова с профессором П. С. Рыковым (май 1937 г.) / Вступ. статья Я. Г. Рокитянского // Отечественные архивы. – 1995. – № 2. – С. 95–102.

Общество и власть, 1930-е годы: Повествование в документах / Сост.: С. В. Журавлев и др.; Отв. ред. А. К. Соколов; Ин-т Рос. истории РАН; ФСБ РФ; Рос. госархив экономики. – М.: РОССПЭН, 1998. – 351 с.

Обяк Д. Меморіал: Львів // Нова генерація. – 1991. – № 12. – С. 16–19.

Овод В. Відновлення духовних надбань: [Репресовані українські радянські письменники] // Літературна Україна. – 1988. – 16 червня.

Овсієнко В. Йому не було місця на волі...: [Правозахисник Ю. Литвин] // Слово і час. – 1992. – № 2. – С. 18–21.

Овсієнко В. Любов. Добро. Свобода: [Поет Ю. Литвин] // Україна. – 1991. – № 24. – С. 12–17.

Овсієнко В. «Ми канемо у вічність молодими...»: Спогади товариша по нарах про В. Стуса // Вітчизна. – 1994. – № 7/8. – С. 138–144; № 9/10. – С. 96–104.

Овсієнко В. Покіс // Час/Time. – 1997. – 24 січня: [12 січня 1972 р. органи КДБ заарештували в Україні декілька десятків чоловік української інтелігенції] // Самостійна Україна. – 1992. – Січень (№ 2). – С. 2–3.

Овсієнко В.В. Світло людей: Мемуари та публіцистика: У 2-х кн. / Упоряд. В. В. Овсієнко. – Х.; К.: Смолоскип, 2005. – Кн. 1: [Спогади про В. Стуса, Ю. Литвина, О. Тихого, В. Марченка, О. Мешко]. – 352 с.; Кн. 2. – 352 с.

Овсієнко В.В. Світло людей: Спогади-написи про Василя Стуса, Юрія Литвина, Оксану Мешко. – К., 1996. – 108 с.

Одержимість: Интерв'ю Юрія Зайцева з Ігорем Калинцем. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 2002. – 178 с.

Одеський мартиролог: Дані про репресованих Одеси і Одеської обл. за роки радянської влади: В 2-х т. / Уклад.: Л. В. Ковальчук, Г. О. Разумов. – Одеса: ОКФА, 1997. – Т. 1. – 752 с.; 1999. – Т. 2. – 800 с.

Оджей М. К вопросу о кадрах механизаторов в советском сельском хозяйстве (1929–1939 гг.) // Отечественная история. – 1993. – № 2. – С. 176–182.

Одностайно схвалюємо вирок: Резолюція мітингу письменників столиці, співробітників СРПУ, Літфонду й УЗАП // Літературний журнал. – 1936. – № 3. – С. 10–11.

Одолинская Н.Ф. Советские каторжанки: Воспоминания / О-во «Одесский Мемориал». – Одесса: Астропринт, 1998. – 144 с.

Озерлаг: как это было...: Сборник. – Иркутск: Вост.-сиб. изд-во, 1992.

Озеров Г.А. Туполевская шарага. – Франкфурт-на-Майне: Посев, 1971. – 125 с.

Окіншевич Л. Моя академічна праця в Україні / Ред. О. Романів; Наукове товариство ім. Шевченка. – Львів, 1995. – 87 с.

Окіннюк В. Позасудові репресії в УСРР 1922–1934 рр. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 56–61.

Окіннюк В. Правові засади фінансування органів ГПУ УСРР у 20-ті рр. // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 358–366.

Окіннюк В. Правові основи забезпечення режиму таємності органами ДПУ УСРР (20-ті – початок 30-х рр.) // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2001. – № 2. – С. 317–325.

Окіннюк В.Т. Державне політичне управління УСРР (1922–1934): Історико-юридичний аналіз. – К.: НА СБУ, 2002. – 290 с.

Окончание войны в Сталинграде и Кельне, 1943–1945: Материалы науч. конф. (г. Волгоград, апрель 1995 г.) / Под ред. М. М. Загорюлько, Й. Дюльффера; Волгоградский гос. ун-т и др. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 1997. – 324 с.

Окороков А., Хинкулов Л. Серьезные недостатки в идеологическом воспитании молодежи: [Київ. держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка] // Правда Украины. – 1946. – 5 октября.

Оксана Мешко, козацька матір: До 90-ліття з дня народження / Уклад. В. Овсієнко; Укр. Респуб. партія. – К., 1995. – 63 с.

Окуневская Т.К. Татьяна день / Ред. И. С. Гайдамович. – М.: Вагриус, 1998. – 447 с.

Олександров Р. З тавром репресованого: [Про Р. Скалецького, композитора, диригента] // Вінницька газета. – 1993. – 4 травня.

Олександровський С. Інтервенти і шкідники. – Х.: Укр. робітник, 1931. – 63 с.

Олень. Ужасы чрезвычайек: Большевицкий застенки в Харьковке и Царицыне. – Ростов-на-Дону: Осваг, 1919. – 32 с.

Олицкая Е.Л. Мои воспоминания: В 2-х т. – Франкфурт/Майн: Посев, 1971. – Т. 1: Гл. 1–6. – 318 с.; Т. 2: Гл. 7–15. – 270 с.

Олійник З.В. Національна політика РКП(б) щодо України: історіографія питання // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 467–477.

Олійник М. Штрафбат // Независимость. – 1995. – № 43–44.

Олійник О.І. Народний комісаріат внутрішніх справ України в 1927–1930 рр.: (Структура, функції, діяльність) // Література та культура Полісся. – Ніжин, 1998. – Вип. 11. – С. 143–155.

Олійниченко Л. Типологія судово-слідчих джерел: (На матеріалах документів органів НК–ГПУ–НКВС) // Архівознавство. Археологія. Джерелознавство. – 2000. – Вип. 2. – С. 211–214.

Оліфіренко В. Розстріляне відродження: Сторінки літературної історії Донбасу // Донбас. – 1993. – № 1–2. – С. 143–154.

Олтар скорботи. Біографічні довідки художників, скульпторів, мистецтвознавців України — жертв сталінського терору / Упоряд. О. Мусієнко // Київська старовина. – 1995. – № 3. – С. 88–99; № 6. – С. 81–97; 1996. – № 1. – С. 120–124; Пам'ять століть. – 1996. – № 1. – С. 125–141.

Ольшеский В. Выжить!...: Воспоминания маленького статиста большой трагедии (1937 г.) // Радуга. – 1990. – № 5. – С. 146–161; № 6. – С. 132–137; № 8. – С. 88–99.

Омельченко В. Голгофа мого батька: [Спогади сина, 1934–1938 рр.] // Українська газета. – 1994. – № 15.

Омельчук Д. К вопросу об обоснованности репрессивных действий среди населения и личного состава РККА в первые месяцы войны (июнь–декабрь 1941 г.) // Политические аспекты Второй мировой войны и проблемы современных международных отношений: Сб. докл. и выступ. по материалам заседаний Круглого стола, посвящ. 59-й годовщине Победы в Великой Отечественной войне. – Симферополь; Севастополь: «Мир», 2004. – С. 27–34.

Омельчук Д. Коллаборационизм и проблема политических репрессий в СССР // Три подхода к войне и миру: Сталин, Рузвельт, Черчилль на Крымской (Ялтинской) конференции

- 1945 г. и уроки для формирования новой системы международной безопасности. Материалы межд. научн. конф. Ялта, 5–7 февраля 2004 г. – Симферополь: ИПЦ «Магистр», 2004. – С. 70–73.
- Омельчук Д.* Леонтий Стародворський. Портрет учителя в контексті епохи // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 304–310.
- Омельчук Д.* Политические репрессии в Крымской АССР: национальный аспект // Крымский сборник. Доклады конф. «Эстонцы Крыма XIX–XX века» (9–10 сентября 2004 г., г. Симферополь). – Таллинн, 2005. – С. 251–255.
- Омельчук Д.* Решения «Большой тройки» и послевоенные репрессии в СССР. Тегеранская встреча «Большой тройки»: взгляд сквозь годы // Материалы научн. конф., Ялта, 28 ноября 2003 г. / Под ред. С. В. Юрченко. – Симферополь: Магистр, 2004. – С. 75–84.
- Омельчук Д.* Следственные дела реабилитированных граждан как историко-краеведческий источник // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді та повідомлення. – К. –Х.: Рідний край, 1997. – Ч. II – С. 123.
- Омельчук Д., Батурін Д.* Етнічні чинники політичних відносин в Україні // Людина і політика. – 2004. – № 4. – С. 154–155.
- Омельчук Д.В.* Позбавлення виборчих прав як різновид політичних репресій // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 330–331.
- Они не молчали* / Сост. А. Ф. Афанасьев. – М.: Политиздат, 1991. – 448 с.
- Онишко Л.В.* Катерина Зарицка. Молитва до сина. – Львів: Світ, 2002. – 176 с.
- Оноприенко В.* Павел Аполлонович Тутковский. – М.: Наука, 1987. – 160 с.
- Оноприенко В.И.* Флоренские / Отв. ред. И. И. Мочалов. – М.: Наука, 2000. – 349 с.
- Оноприєнко В.І.* На його честь лише названо мінерал...: [Історико-біографічний нарис про геолога М. Г. Світальського] // Вісник АН УРСР. – 1990. – № 7. – С. 58–65.
- Оноприєнко В.І., Щербань Т.О.* Доля науки в Україні (кінець XIX – 30-і роки XX ст.) // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 4/6. – С. 3–14.
- Опера СВУ — музыка ГПУ: Спогади свідків* / Упоряд. Ю. М. Хорунжий. – Кам'янськ-Шахтинський: Станіца, 1992. – 149 с.
- Опришко Т.* Василь Іванушкін: життя і доля // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 347–357.
- Опыт ненасилия в XX столетии: Социально-этические очерки* / Под ред. Р. Г. Апресяна; Научно-просветительский центр «Этика Ненасилия». – М.: Аслан, 1996. – 288 с.
- Органы государственной безопасности СССР в Великой Отечественной войне: Сб. документов: [В 8-и т.]. Начало: 22 июня – 31 августа 1941 года* / Редкол.: Н. П. Патрушев (пред.) и др.; Авт.-сост.: В. П. Ямпольский (рук. группы) и др.; Акад. ФСБ РФ. – М.: Русь, 2000. – Т. 2. – Кн. 1. – 717 с.; Т. 2. – Кн. 2. – 699 с.
- Орден российских тамплиеров* / Публ., вступ. статья, коммент. указ. А. Л. Никитина. – М.: Минувшее, 2003: Т. 1: Документы 1922–1930 гг. – 419 с.; Т. 2: Документы 1930–1944 гг. – 376 с.; Т. 3: Легенды тамплиеров. Литература Ордена. – 528 с.
- Орджоникидзе Г.К.* О шахтинском деле и задачах молодых пролетарских специалистов // Правда. – 1928. – 28 марта.
- Орел В.* Важкі 30-ті // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 2. – С. 121–127.
- Орел В.* У наших рядах навіки: [Про репресії комсомольських діячів] // Молода гвардія. – 1988. – 29 жовтня.
- Орел К.І.* Правозахисник Валерій Марченко // Українознавство — наука самопізнання українського народу: Матеріали X щорічної міжнарод. наук.-практ. конф. «Стан, проблеми, перспективи розвитку українознавства», 18–20 жовтня 2001. – К., 2001. – С. 151–154.
- Орлов А.* Тайная история сталинских преступлений / Под общ. ред. И. Косинского. – Нью-Йорк; Иерусалим; Париж: Время и мы, 1983. – 350 с.; М.: Автор, 1991. – 352 с.
- Орлов А.* Тайная история сталинских преступлений: [Воспоминания бывшего генерала НКВД] // Огонек. – 1989. – № 46. – С. 23–27; № 47. – С. 18–22; № 48. – С. 21–24; № 49. – С. 22–25; № 50. – С. 20–23; № 51. – С. 20–24; № 52. – С. 12–14.
- Орлов Ю.Ф.* Опасные мысли: Мемуары из русской жизни. – М.: Аргументы и факты, 1992. – 360 с.
- Осадченко М.* До кінця розмотати клубок: [Наркомзем УРСР] // Вісті. – 1937. – 20 січня.

Осадченко М. Кубло шкідництва і шахрайства: [У Вінницькій облспоживспільці] // Вісті. – 1937. – 4 жовтня.

Осадчук П. Мій друг Бухбіндер // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 3/4. – С. 357–362.

Осипов В.Н. Дубравлаг. – М.: Наш современник, 2003. – 200 с.

Осипов Г. Из Полтавы — на Луну: [О судьбе А. И. Шаргея] // Новое время. – 2002. – № 15. – С. 38–40.

Осипова И.И. «В язвах своих сокрой меня...»: Гонения на католическую церковь в СССР: По материалам следственных и лагерных дел. – М.: Серебряные нити, 1996. – 223 с.

Осипова И.И. «Сквозь огонь мучений и воды слёз...»: Гонения на Истинно-Православную Церковь: По материалам следственных и лагерных дел заключенных. – М.: Серебряные нити, 1998. – 432 с.

Осипова И.И. Хасиды: «Спасая народ свой...»: История хасидского подполья в годы большевистского террора: По материалам отчетов ОГПУ–НКВД–МГБ и следственных дел заключенных. – М.: Формика-С, 2002. – 293 с.

Осмыслить культ Сталина: Сб. статей / Ред.-сост. Х. Кобо. – М.: Прогресс, 1989. – 650 с.

«Особая папка» Бери. Из материалов Секретариата НКВД–МВД СССР, 1946–1949 гг.: Каталог документов / Отв. ред. М. А. Колеров; Сост.: Е. Д. Гринько, Е. А. Данилина, О. К. Локтева, К. Г. Лященко. – М.: Серия «Каталоги», 1996. – 681 с.

«Особая папка» В.М. Молотова: Из материалов Секретариата НКВД–МВД СССР, 1944–1956 гг.: Каталог документов / Сост.: Е. Д. Гринько (отв. сост.) и др.; Под ред.: В. А. Козлова, С. В. Мироненко. – М.: Благовест, 1994. – 219 с.

«Особая папка» И.В. Сталина: Из материалов Секретариата НКВД–МВД СССР, 1944–1953 гг.: Каталог документов / Отв. сост.: М. Е. Колесова и др.; Под ред.: В. А. Козлова, С. В. Мироненко; Госархив Рос. Федерации. – М.: Благовест, 1994. – 358 с.

«Особая папка» Н.С. Хрущева (1954–1956 гг.). Переписка МВД СССР с ЦК КПСС (1957–1959 гг.): Из материалов Секретариата МВД СССР 1954–1959 гг.: Каталог документов / Под ред.: В. А. Козлов, С. В. Мироненко; Сост.: В. П. Козлов (отв. сост.) и др.; Госархив Рос. Федерации. – М.: Благовест, 1995. – 364 с.

Осокина Е.А. За фасадом «сталинского изобилия»: Распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации, 1927–1941. – М.: РОССПЭН, 1999. – 272 с.

Осокина Е.А. Иерархия потребления. О жизни людей в условиях сталинского снабжения. 1928–1935 гг. – М.: Изд-во МГОУ, 1993.

Останні слова підсудних: [Справа «Спілки визволення України»]. – Х.: Юрид. вид-во НКЮ УСРР, 1931. – 72 с.

Останній сталінський удар: Нариси. Спогади. Оповідання: Альманах / Ред.-упоряд. Е. О. Дубовик; Редкол. «Реабілітовані історією». – Херсон, 1997. – 262 с.

Остання адреса: До 60-річчя соловецької трагедії: [Служба безпеки України та ін.]: У 3-х т. – К.: Сфера, 1997. – Т. 1 / Упоряд.: П. Кулаковський, Г. Смірнов, Ю. Шаповал; Відп. ред. А. Зінченко. – 325 с.; 1998. – Т. 2 / Упоряд.: П. Кулаковський, Ю. Шаповал; Відп. ред. Ю. Шаповал. – 286 с.; 1999. – Т. 3 / Упоряд.: П. Кулаковський, Ю. Шаповал; Відп. ред. Ю. Шаповал. – 394 с.

Остання адреса: Розстріли соловецьких в'язнів з України у 1937–1938 рр.: У 2-х т. / Упоряд.: С. Кокін та ін.; Відп. ред. Ю. Шаповал. – К.: Сфера, 2003. – Т. 1. – 471 с.; Т. 2. – С. 473–1093.

Осташко Т.С. Й. Е. Якір на Україні // Укр. істор. журнал. – 1986. – № 8. – С. 119–121.

Острова скорби: Список кладбищ лагерей НКВД–МВД для военнопленных и интернированных // Карта. – Рязань. – 1994. – № 4. – С. 8–9.

Островский М. Вредители в металлопромышленности: [Процесс «Промпартии»] // Металл. – 1930. – № 10–12. – С. 3–7.

Остроухов В.В. Практика застосування насилля і терору в період існування пролетарської диктатури в СРСР. Більшовизм по-сталінськи // Мультиверсун. – 2000. – № 11. – С. 179–190; № 12. – С. 112–123.

От Каинска до Колымы: Тема политических репрессий 20–50-х годов XX века в воспоминаниях и документах. – Куйбышев (Новосибирская обл.), 2002. – 140 с.

От нэпа к административно-командной системе (историография проблемы): Аналитический обзор / Ин-т научной информации по общественным наукам АН СССР. – М., 1991. – 46 с.

Открытый архив: Справочник опубликованных документов по истории России XX века из государственных и семейных

- архивов (по отечественной журнальной периодике и альманахам), 1985–1996 / Авт.-сост. И. А. Кондакова. – М.: РОССПЭН, 1999. – 303 с.
- Отчет Екатеринославской губернской чрезвычайной комиссии с 1 января 1920 по 1 ноября 1921 г. / Уклад. та автор передм. В. Ченцов. – Дніпропетровськ: Дніпро, 1994. – 231 с.
- Отчет о полугодовой деятельности (январь–июнь 1922 г.) ГПУ УССР // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 317–383.
- Охотин Н., Рогинский А. Из истории «немецкой операции» НКВД 1937–1938 гг. // Наказанный народ. Репрессии против российских немцев / Ред.-сост. И. Л. Щербатова. – М., 1999. – С. 35–75.
- Очеретний. Зірка видимої величини: [Поет В. Свідзинський] // Маяк. – 1992. – 14 листопада.
- Очеретяню В. Політична цензура в системі контролю за особистістю та суспільством // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 70–79.
- Очеретяню В.І. Влада та інтелігенція у 1920–1930-х рр.: історіографія проблеми // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 309–316.
- Очеретяню В.І. Грудневі 1923 р. події на Соловках // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 105–111.
- Очеретяню В.І. Загратована думка. – К.: Рідний край, 2000. – 150 с.
- Очеретяню В.І. Загратовані книги. Встановлення партійно-державного контролю над виданням, розповсюдженням та використанням літератури в Україні у 20–30-ті рр. // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 128–141.
- Очеретяню В.І. Ідеологічне обґрунтування політичних репресій щодо української інтелігенції (1917–1920 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 322–337.
- Очеретяню В.І. Михайло Іванович Корнилович (Кравник) // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 275–282.
- Очеретяню В.І. Основні етапи формування політичної цензури в радянському суспільстві в 20–30-і рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 297–312.
- Очеретяню В.І. Основні етапи формування політичної цензури в Україні // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 150–162.
- Очеретяню В.І. Переслідування української інтелігенції в першій половині 20-х рр.: (За матеріалами фондів «Російського зарубіжного архіву» Державного архіву Російської Федерації) // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 240–252.
- Очеретяню В.І. Політична цензура в системі контролю за особистістю та суспільством: До 80-річчя створення радянської цензури // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 70–79.
- Очеретяню В.І. Системі не скорився: [М. І. Корнилович] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 293–300.
- Очеретяню В.І. Уніфікація інтелектуальної діяльності як неодмінна умова процесу «радянзації» (20-і рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 56–70.
- Очеретяню С.І. Згорання німецької національної освіти в Україні та посилення репресій серед освітян в 30-х роках ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 8. – С. 468–472.
- Очистити комсомол від ворожої агентури: [Вінницька обл.] // Більшовицька правда. – 1937. – 1 липня.
- Очистити лави ЛКСМУ від ворожої погані // Комсомолец України. – 1938. – 15 листопада.
- Очистити музеї від ворожої погані: [Чернігівська область] // Більшовик. – 1937. – 23 вересня.
- Ошверова Л. Концлагерь для детей «врагов народа» // Известия. – 1991. – 5 июля.

П

- Павленко І.* Радянський режим проти українського національно-визвольного руху у Західній Україні // Розбудова держави. – 1999. – № 1–6. – С. 158–166.
- Павленко С.* Головнокомандуючий військами // Трибуна лектора. – 1976. – № 12. – С. 32–33.
- Павленко С.О.* Опозиція на Чернігівщині: 1944–1990 рр. – Чернігів: Обл. управл. по пресі, 1995. – 67 с.
- Павленко Ю.В., Ранюк Ю.Н., Храмов Ю.А.* «Дело» УФТИ, 1935–1938 / Отв. ред. А. И. Ахиезер; Нац. науч. центр «Харьков. физ.-тех. ин-т»; Ин-т гуманитар. исследований. – К.: «Феникс» УАННП, 1998. – 324 с.
- Павлов В.* Сталинизм на Колыме: [Фотоальбом] / Авт. съемки и сост. В. Н. Павлов; Предисл. А. Сандлер – Б.м.: Ассоциация «Апекс», 1991. – 160 с.
- Павлов Д.Б.* Большевицкая диктатура против социалистов и анархистов, 1917 – середина 1950-х годов. – М.: РОССПЭН, 1999. – 231 с.
- Павлов Д.І., Куликова З.М.* Микола Антонович Плевако: [Український літературознавець, бібліограф] // Слово і час. – 1990. – № 12. – С. 44–47.
- Павлов И.* Потерянное поколение: Воспоминания узника тюрем Одессы и Киева, лагерей и ссылки на Колыме и в Магадане. – Одесса: Астропринт, 2002. – 314 с.
- Павлов М.П.* Процессы и судьбы: Воспоминания и размышления военного прокурора. – К.: Логос, 2005. – 316 с.
- Павлова И.В.* Современные западные историки о сталинской России 30-х годов: (Критика «ревизионистского» подхода) / Отечественная история. – 1998. – № 5. – С. 107–121.
- Павлова И.В.* Механизм власти и строительство сталинского социализма / Отв. ред. В. Л. Дорошенко. – Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2001. – 460 с.
- Павлова И.В.* Сталинизм: Становление механизма власти. – Новосибирск: Сиб. хронограф, 1993. – 247 с.
- Павлова И.В.* Сталинизм: Тайна власти // Экономика и организация промышленного производства. – 1991. – № 5. – С. 145–155.
- Павловцев П., Котляренко Б.* Плоды потери классовой бдительности: [В харьковских втузах] // Высшая школа. – 1937. – № 5. – С. 3–19.
- Падалка І.* Життя, осяяне любов'ю: [П. А. Тутковський] // Вінницька правда. – 1983. – 1 березня.
- Падун-Лук'янова Л.* «Володимир Куткін — художник зі зболеним серцем» // Біль. – 1996. – Вип. 7. – С. 166–168.
- Падун-Лук'янова Л.* Михайло Грушевський і «справа УНЦ» / Зона. – 1993. – № 4. – С. 102–116.
- Палей Б.* Кто руководит Днепропетровским [алюминиевым] заводом // Индустрия. – 1938. – 20 сентября.
- Палибин Н.В.* Записки советского адвоката. 20–30-е годы / Всероссийская мемуарная библиотека. – Paris: YMCA-Press, 1988. – Т. 9. – Серия: Наше недавнее. – 203 с.
- Палій М.* Полон, гіркіший долину: Спогади колишнього полоненого подолянина. – Тернопіль: Збруч, 2003. – 52 с.
- Паліюк В.* Специфіка розгляду судами справ у період тоталітаризму (20–50-ті роки ХХ ст. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 162–169.
- Пам'ять Биківні: Документи та матеріали / Редкол.: П. Т. Тронько (гол.), В. О. Савчук (відп. ред.) та ін.; Упоряд.: О. Г. Бажан та ін.; Головна редколегія наук.-докум. серії книг «Реабілітовані історією». – К.: Рідний край, 2000. – 320 с.*
- Панайотов Ф.* Голова Раднаркому України: Сторінки з життя Кристья Раковського // Всесвіт. – 1988. – № 11. – С. 143–147.
- Панєкєвич Є.* Танкодром на кістках // Літопис Червоної Калини. – 1997. – Т. 4. – № 1/3. – С. 433–435.
- Паникаров И.А.* История поселков Центральной Колымы. – 2-е изд. – Магадан: МАОБТИ, 1997. – 260 с.
- Панин Д.М.* Лубянка — Экибастуз: Лагерные записки / Вступ. статьи: В. Максимов, И. Панина. – М.: Скифы, 1991. – 384 с.; // Звезда. – 1991. – № 1. – С. 182–200.
- Панібудьласка В.Ф.* Я. А. Яковлев — активний діяч Комуністичної партії України // Укр. істор. журнал. – 1962. – № 3. – С. 147–148.
- Пантелеев М.М.* Репрессии в Коминтерне (1937–1938 гг.) // Отечественная история. – 1996. – № 6. – С. 161–168.
- Панченко В.* Не забути б про корінь проблем: [Про репресії українських літераторів] // Літературна Україна. – 1988. – 25 серпня.

- Панченко П.П.* Релігійні конфесії в Україні в контексті історизму. – К.: Укр. Центр духовної культури, 2003. – 100 с.
- Панчук М.* Життя і смерть Олександра Шумського // Літературна Україна. – 1989. – 26 січня.
- Панчук М.І.* КПЗУ. Народження, боротьба, розпуск // Комуніст України. – 1989. – № 3. – С. 39–55.
- Панчук М.І.* «Націонал-ухильництво». Анатомія проблеми // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 215–243.
- Панчук М.І., Діброва С.С.* 20–30-ті: Документи, факти, свідчення: Діалог з історією // Комуніст України. – 1990. – № 4. – С. 70–84.
- Панькова С.* Базилевич Василь Митрофанович: [Історик, архівіст] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 56–63.
- Панькова С.* Грушевський Олександр Сергійович: [Історик] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 163–170.
- Панькова С.* Ернст Федір Людвігович: [Історик, мистецтвознавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. І. – С. 194–204.
- Панькова С.* Макаренко Микола Омелянович // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. ІІ. – С. 12–16.
- Панькова С.* Шамрай Сергій Вікторович: [Історик, києвознавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. ІІ. – С. 274–281.
- Папков С.А.* Лагерная система и принудительный труд в Сибири и на Дальнем Востоке в 1929–1941 гг. // Возвращение памяти: Историко-архивный альманах. – Новосибирск, 1997. – Вып. 3. – С. 37–67.
- Папчинский А.А.* Продолжая разговор, начатый Г. Авторхановым: Письмо в редакцию: [Репрессии кадров НКВД] // Вопросы истории. – 1992. – № 2/3. – С. 188–189.
- Папчинский А.А., Тумшис М.А.* Щит, расколотый мечом. НКВД против ВЧК. – М.: Современник, 2001. – 367 с.
- Параджанов С.* «Проти мене організовано блокаду»: [Виступ у Мінському будинку кіно 1 грудня 1971 р. та Доповідна записка в ЦК КПУ від 28 груд. 1971 р.] // Українська культура. – 1994. – № 1. – С. 12–16.
- Парецький І., Виноградов Б.* Викорчовувати буржуазно-націоналістичне охвістя в системі народної освіти: [Харківська обл.] // Вісті. – 1937. – 24 вересня.
- Парецький І., Генін Л.* Вороже кубло в Харківському облздороввідділі // Вісті. – 1937. – 11 жовтня.
- Парнак С.М.* Родинні спомини як джерело вивчення політики переселення українського народу 1944–1946 рр. // Соборність українських земель в контексті подій Другої світової війни: 36. матеріалів загальноукр. наук. конф., 24–25 жовтня 2000 р. – Кривий Ріг, 2001. – С. 161–164.
- Парсаданова В.* К истории катынского дела // Архивы раскрывают тайны...: Международные вопросы: события и люди. – М., 1991. – С. 134–153.
- Парсаданова В.С.* Депортация населения из Западной Украины и Западной Белоруссии в 1939–1941 гг. // Новая и новейшая история. – 1989. – № 2. – С. 36–44.
- Парсаданова В.С.* Советско-польские отношения в годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг. – М.: Наука, 1982. – 280 с.
- Партия меньшевиков и деникинщина: процесс киевских меньшевиков 21–23 марта 1920 г.* – М.: Изд-во «Красная Новь», 1923. – 119 с.
- Пасат В.И.* Трудные страницы истории Молдовы, 1940–1950 гг. – М.: Терра, 1994. – 800 с.
- Пасат В.И.* Эвакуация немецких колонистов с территории Бессарабии и Северной Буковины в 1940 г. // Отечественная история. – 1997. – № 2. – С. 87–106.
- Пасемко І.* Як приховали нагороду Григорія Кочура... // Літературна Україна. – 1994. – 17 лютого.
- Пастух Б.В.* Підтримую, заперечую, пропоную: [Корнійчук проти української культури] // Дніпро. – 1989. – № 6. – С. 142–144.
- Пастушенко Л.* Соловецький соціалізм: (Як нищили еліту України) // Дзвін. – 2001. – № 5–6. – С. 102–106.

Пасховер О. Агатагел Кримський: шлях у безсмертя // *ПіК.* – 2001. – № 22. – С. 38–39.

Пахаренко В. Червоний терор у культурі // *Українська мова та література.* – 1998. – № 2. – С. 1–3.

Пашков А., Дударец Г. Депортации на Сахалине // *Карта.* – Рязань. – 1994. – № 5. – С. 14–17.

Пащенко В. Більшовицька держава і православна церква в Україні 1917–1930-і рр. – Полтава, 2004. – 336 с.

Пащенко В. Греко-католики в Україні: Від 40-х рр. ХХ ст. до наших днів. – Полтава: Б.в., 2002. – 615 с.

Пащенко В. Дітище ДПУ: До витоків обновленського руху в Україні // *З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ.* – 1994. – № 1. – С. 51–58.

Пащенко В. Маловідома сторінка церковної трагедії // *Філософські обрії.* – 2001. – № 6. – С. 146–158.

Пащенко В. «Ніч минула, а день наблизився...»: Держава і православ'я в Україні, 20-і роки. – К., 1994. – 169 с.

Пащенко В. Православ'я в новітній історії України. – Полтава, 1997. – Ч. 1. – 354 с.

Пащенко В. Церковна контрреволюція: вигадка ДПУ–НКВС // *Київська старовина.* – 1992. – № 6. – С. 89–93.

Пащенко В., Сітарчук Р. Деякі аспекти державно-церковних відносин у 20–30-і рр. ХХ ст.: (На прикладі громад баптистів та євангельських християн Полтавщини) // *З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ.* – 2003. – № 1. – С. 278–286.

Пащенко В.О. Благородні наміри і трагічні наслідки політичного курсу ВКП(б) з релігійного питання (20–30-ті рр.) // *Зб. наук. праць Харківського держ. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія: Історія та географія.* – Х., 2002. – Вип. 11. – С. 155–172.

Пащенко В.О. Гіркі уроки 30-х років // *Рідна школа.* – 1994. – № 7. – С. 2–4.

Пащенко В.О. Держава і православ'я в Україні: 20–30-ті роки ХХ ст. – К., 1993. – 188 с.

Пащенко В.О. Православна церква в тоталітарній державі. Україна 1940 – початку 1990-х років. – Полтава: АСМІ, 2005. – 631 с.

Пащенко В.О. Свобода совісті в Україні: Міфи і факти 20–30 років. – К., 1994. – 249 с.

Пащенко В.О. Трагічне десятиліття УАПЦ // *Церква і національне відродження.* – К., 1993. – С. 90–101.

Пащенко В.О., Рибачук М.Ф. Першоєрарх нової Української церкви митрополит Василь Липківський // *Укр. істор. журнал.* – 1993. – № 2/3. – С. 48–57.

Певзнер Г. Кто руководит радиовещанием на Украине? // *Правда.* – 1937. – 9 июля.

Певзнер Г. Так большевики не подбирают кадры!: [Вінницький обком КП(б)] // *Правда.* – 1937. – 22 июля.

Певний Б. Трагедія Алли Горської: погляди із закордону // *Слово і час.* – 1991. – № 11. – С. 64–72.

Педан Ю. Полювання на вільнодумців // *Архітектура України.* – 1991. – № 3. – С. 56–69 с.

Пенько В. Політичний терор і культура // *Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.)* / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 46–52.

Первый Всесоюзный съезд советских писателей: Стенографический отчет. – М.: Госиздат, 1934. – 708 с.

Первый съезд КП(б)У, 5–12 июля 1918 г.: Статьи и протоколы съезда: – Х.: Госиздат, 1923. – 180 с.

Перегук двох над безвістю: Листування українського політв'язня Зіновія Красівського з членом Міжнародної Амністії американкою Айріс Акагоші / Упоряд. Л. Маринович. – Х.: ІНАРТ, 1995. – 160 с.

Перед ви роком жовто-блакитним контрреволюціонерам: Останні слова підсудних: [Л. Старицька-Черняхівська] // *Червоний край.* – 1930. – 20 квітня.

«Перед смертю не лгут»: Письмо Сталину приговоренного к расстрелу Ангарского-Клестова / Вступ. и публ. Ю. Б. Живцова // *Отечественные архивы.* – 1995. – № 5. – С. 81–85.

Переїденко О. Згубні накази наркома: [Репресії в армії] // *Вечірній Київ.* – 1990. – 1 жовтня.

Перельман Р. Забвению не подлежит // *Литературный Азербайджан.* – 1989. – № 1. – С. 83–106.

Перепелиця Г.М. Ліміти на смерть // *VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краснзнавство в Україні. Традиції і сучасність»:* Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 307–308.

Переслідування українських жінок в СРСР / Упоряд. Н. Строката. – Б.м., 1982. – 4 с.

Перковський А.Л., Пирожков С.І. Демографічні втрати Української РСР у 30-і роки // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 8. – С. 24–36.

Перковський А.Л., Пирожков С.І. Демографічні втрати народонаселення Української РСР у 40-х рр. // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 2. – С. 15–25.

Перший Всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників, 25–28 січня 1927 р.: Стенограф. звіт. – Х.: ДВУ, 1927. – 132 с.

Петербургские мартинисты 1910–1925 годов: Документы Архива Министерства безопасности Российской Федерации / Публ. подгот. В. С. Брачев // Отечественная история. – 1993. – № 3. – С. 177–192.

Петін. Буржуазні націоналісти та інша ворожа навала на обласних курсах підготовки вчителів: [Одеська обл.] // Чорноморська комуна. – 1937. – 16 вересня.

Петлюра С.В. Вибрані твори та документи. – К.: Довіра, 1994. – 271 с.

Петренко В. До питання про роль інституту «ответчиков» у придушенні селянського повстанського руху на Київщині в 1920–1924 рр. // Доба. – 1998. – № 1. – С. 39–45.

Петренко В. Репресії більшовиків в Україні у 1921–1922 роках // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 126–130.

Петренко В.І. Джерела Державного архіву Вінницької області для вивчення історії селянського опору більшовицькій політиці «воєнного комунізму» у 1920–1922 роках // Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: Науковий збірник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 202–205.

Петренко В.І. Причини селянської війни проти більшовиків в Україні у 1920–1922 рр. (на матеріалах Поділля) // Наукові записки. Історія / ВДУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. 4. – Вінниця, 2002. – С. 67–71.

Петренко В.І. Про причини масових виступів подільських селян проти радянської влади у 1921 р. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії

України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 263–266.

Петренко В.І. Самообкладання селян як складова політики насильницьких хлібозаготівель в Україні (кінець 1927 – початок 1928 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 119–128.

Петренко М. Говорити і писати правду: [Репресії 20–30-х рр. в Україні] // Людина і світ. – 1989. – № 5. – С. 2–7.

Петриченко О. Очистити Укоопспілку від ворожого охвістя // Радянська торгівля. – 1937. – 28 вересня.

Петров В. Діячі української культури (1920–1940 рр.) — жертви більшовицького терору/ Вступ. стаття С. І. Білоко-ня. – К.: «Воскресіння», 1992. – 72 с.

Петров В. Спогади про Миколу Зерова // Українська мова і література в школі. – 1990. – № 4. – С. 27–31.

Петров В.І. Комкор червоних козаків: [Про В. М. Примакова]. – К.: Політвидав України, 1964. – 136 с.

Петров Н. Первый председатель КГБ генерал Иван Серов // Отечественная история. – 1997. – № 5. – С. 23–43.

Петров Н. Убийство Игнатия Рейса // Московские новости. – 1995. – 17–24 ноября.

Петров Н.В., Скоркин К.В. Кто руководил НКВД, 1934–1941: Справочник / Под ред.: Н. Г. Охотина, А. Б. Рогинского; О-во «Мемориал» и др. – М.: Звенья, 1999. – 503 с.

Петровский Г.И. Советская Украина в 1925 г.: Речь на X окружном съезде Советов в г. Луганске. – Х.: ГИЗ Украины, 1925. – 30 с.

Петровский Л.П. Десять из 1001 «преступлений» Петра Якира // Кентавр. – 1995. – № 1. – С. 61–75.

Петровський Е. Іван Іванович Погорілий (1899–1937): Трагічна доля керівника кафедри історії України Одеського ун-ту // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2004. – Вип. 12. – С. 380–388.

Петровський Е. Кадрова ситуація на історичному факультеті Одеського державного університету в 1930-х роках // Пробле-

- ми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – Вип. 13. – С. 260–273.
- Петрушин А.А.* «Мы не знаем пощады...»: Известные, малоизвестные и неизвестные события из истории тюменского края по материалам ВЧК–ГПУ–НКВД–КГБ / Регион. упр. ФСБ России по Тюменской обл. – Тюмень: Изд-во Ю. Мандрики, 1999. – 304 с.
- Петухов Ю.Д.* Геноцид. Общество истребления: Русский холокост: Тактика и стратегия апартеида в России. – М.: Метагалактика, 2004. – 382 с.
- Печальная пристань / Сост. И. Л. Кузнецов. – Сыктывкар: Коми кн. изд-во, 1991. – 416 с.
- Печенкин А.А.* Высший командный состав Красной армии в годы второй мировой войны. – М., 2002. – 293 с.
- Пивоваров Ю.С.* Тоталитаризм и политическая культура России: (Обзор) // Тоталитаризм: Что это такое? (Исследования зарубежных политиков). – М.: ИНИОН РАН, 1993. – Ч. 1. – С. 46–83.
- Пивоваров В.* Отже, «Геть від Москви!», або Повернення Миколи Хвильового // Краєзнавство. – 1995. – № 1–4. – С. 72–74.
- Пилипович П.* Українське літературознавство за 10 років революції / За ред.: С. Єфремова, М. Зерова, П. Пилиповича // Література. – К., 1928. – Зб. 1.
- Пилявець Л.* Автокефальна православна церква на Україні // Людина і світ. – 1990. – № 5. – С. 19–24.
- Пилявець Л.* Взаємовідносини між православними церквами в Україні в умовах становлення тоталітаризму // Церква і національне відродження. – К., 1993. – С. 78–89.
- Пилявець Л.* Хрещениця ДПУ. З історії діяльності Христової церкви // Людина і світ. – 1992. – № 5/6. – С. 26–29.
- Пименов Р.И.* Воспоминания: В 2-х т. / Автор вступ. ст. Р. И. Митрохин; Информ.-эксперт. группа «Панорама». – М.: ИЭГ «Панорама», 1996. – Т. 1. – 565 с.; Т. 2. – 413 с.
- Пиріг О.А.* Нова економічна політика: теорія і практика її реалізації на Україні: Текст лекції. – К.: КТЕІ, 1991. – 19 с.
- Пиріг Р.* Наслідки тоталітаризму початку 1930-х років на Київщині // Золоті ворота. – 1993. – № 4. – С. 46–67.
- Пиріг Р.* Юрій Коцюбинський: велич і трагізм долі // Літературна Україна. – 1989. – 15 червня.
- Пиріг Р., Маковська Н.* З матеріалів «окремої папки». Документи вищого політичного керівництва України // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 90–94.
- Пиріг Р., Шаповал Ю.* Микола Скрипник: Хроніка загибелі: Документальна розповідь // Політика і час. – 1991. – № 4. – С. 75–86.
- Пиріг Р.Я.* В. М. Молотов на Україні: Сторінки політичної біографії // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 7. – С. 87–99.
- Пиріг Р.Я.* Документи з історії голодомору у фондах архівосховищ України // Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 82–101.
- Пиріг Р.Я.* Грушевськознавство: стан та перспективи розвитку // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 5. – С. 71–83.
- Пиріг Р.Я.* Життя Михайла Грушевського: Останнє десятиліття (1924–1934) / Ін-т української археографії НАНУ. – К., 1993. – 200 с.
- Пиріг Р.Я.* Катерина Михайлівна Грушевська // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 155–172.
- Пиріг Р.Я.* М. С. Грушевський: між історією і політикою (1924–1934 рр.) // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 4. – С. 54–66; № 5. – С. 50–61; № 7. – С. 38–48; № 8. – С. 54–63; № 9. – С. 50–60; № 10. – С. 44–51; № 11. – С. 3–13.
- Пиріг Р.Я.* Проблеми підготовки наукової біографії Михайла Грушевського // Укр. істор. журнал. – 2005. – № 4. – С. 178–189.
- Пиріг Р.Я.* Рідний брат Михайла Грушевського: [О. С. Грушевський] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 89–93.
- Пиріг Р.Я.* Сергій Вікторович Шамрай: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 508–515.
- Пиріг Р.Я.* «Справа» Юрія Коцюбинського // Маршрутами історії / Упоряд: Ю. І. Шаповал. – К., 1990. – С. 318–328.
- Пиріг Р.Я., Гранкіна О.А.* Архівно-слідчі справи репресованих як історичне джерело // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 38–44.

Пирог Р.Я. Как погиб председатель Совнаркома Украинской ССР П. П. Любченко? // Известия ЦК КПСС. – 1990. – № 10. – С. 140–141.

Пирожков С. Ціна: [Демографічні наслідки колективізації, голоду, війни, репресій] // Україна. – 1990. – № 46. – С. 10–11.

Пирожков С., Перковський А. Екстремальні ситуації і демографічні катастрофи в Україні (1920–1930) // Пам'ять століть. – 1997. – № 5. – С. 103–114.

Писарев Е.Н. Рада, Потьма, тьма ГУЛАГа: Французы в советских концлагерях // Карта. – Рязань. – 1994. – № 4. – С. 3–7; Тамбов, 1999. – 66 с.

Письма Бухарина // Вопросы истории КПСС. – 1988. – № 11. – С. 42–50.

Письма из деревни: Год 1937-й // Коммунист. – 1990. – № 1. – С. 94–101.

Письменники Радянської України: 1917–1989: Бібліограф. довідник. – К.: Рад. письменник, 1988. – 719 с.

Письменники Радянської України: 20–30 роки: Нариси творчості / Упоряд. С. А. Крижанівський – К.: Рад. письменник, 1989. – 406 с.

Письменники Радянської України: Довідник / Упоряд.: О. В. Килимник, О. І. Петровський. – К.: Рад. письменник, 1976. – 420 с.

Письменники України вітають історичну постанову ЦК ВКП(б) // Вісті. – 1932. – 11 травня.

Пиха Д.Д. В. К. Блюхер на Україні // Укр. істор. журнал. – 1964. – № 6. – С. 115–119.

Пиха Д.Д. Командарм І. Ф. Федько // Укр. істор. журнал. – 1972. – № 6. – С. 130–131.

Пиха Д.Д. Командарм Й. Е. Якір // Укр. істор. журнал. – 1971. – № 8. – С. 122–127.

Пиччони П. Товарищ безмолвие / Пер. с итал. Т. Кокшарова. – Одесса: Черноморье, 1996. – 128 с.

Пігідо Ф. Україна під більшевицькою окупацією: Матеріали до історії боротьби українського народу в 1920–1930-х роках. – Мюнхен, 1956. – 143 с.

Під софітами секретних служб: Документи з формуляра на О. П. Довженка / Підг. до друку В. Попик // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 235–280.

Підвищити бойову озброєність комсомолу: [Комсомольська організація Спілки письменників м. Києва] // Літературна газета. – 1937. – 2 липня.

Підгайний С. «Рай» на Соловках: із-за ґрат: [українці-в'язні концтабору] // Літопис Червоної Калини. – 1994. – № 1–3. – С. 52–59.

Підгайний С. Українська інтелігенція на Соловках: Спогади 1933–1941 рр. / Ред.: Р. Матейко, Б. Мельничук. – Тернопіль: Джура, 1999. – 124 с.; Б.м.: Прометей, 1947. – 93 с.

Піддубний А.І. Трагедія Новокерменчика // Агропром України. – 1989. – № 5. – С. 76–79.

Підсумки з'їзду об'єднаних гортюванських організацій // Культура і побут. – 1925. – 20 березня.

Пільгук І. Космополітичне паплюження класичної спадщини // Дніпро. – 1949. – № 5. – С. 120–123.

Пінчук О. Ім'я, повернуте літературі: [С. Щупак] // Нове життя. – 1988. – 20 жовтня.

Піскова Е. Титова О. Сіцінський Юхим Йосипович: [Археолог, етнограф, музеєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 204–209.

Піст від диявола / Упоряд. і автор тексту ігумена Серафима. – К.: Мистецтво. – 112 с.

Планида Степана Кожум'яки. 1898–1989: Життя і діяльність / Упоряд. Ю. В. Колісник. – Черкаси: Брама, 2004. – 224 с.

Платонов О. Тайная история России. XX век. Эпоха Сталина. – М.: Москвитянин, 1997. – 320 с.

Платонова Н. Законодавчі та відомчі нормативні акти щодо спецпоселенців з України, 20–30-і роки ХХ ст. (За документами Держархіву МВС України // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 91–102.

Плацинда С. Привид кривавого 37-го під Биківнею // Столиця. – 2000. – 8 квітня.

Пленник эпохи: Памяти Л. Э. Разгона / Сост. М. М. Кораллов; Редкол.: А. Б. Рогинский (пред.) и др.; О-во «Мемориал». – М.: Звенья, 2002. – 334 с.

Плетникова Л.Н. Когда искусство уходило из памяти: Искусство Караганды, 1930–1950 гг. Закрытые страницы истории

- / Авт.-сост.: Л. Н. Плетникова, Д. М. Сафарова. – Караганда, 2001. – 74 с.
- Плимак Е.Г., Антонов В.С.* 1 декабря 1934-го: трагедия Кирова и трагедия Советской России // Отечественная история. – 2004. – № 6. – С. 31–45.
- Плиска М.* Вдовина доля. – Кременчук: Християнська зоря, 2002. – Кн. 2. – 491 с.
- Плотников В.Д.* «Колыма — Колымушка» / Предисл. И. Паникарова; О-во «Поиск незаконно репрессированных» (пос. Ягодное, Магаданской обл.). – Магадан: МАОБТИ, 2001. – 64 с.
- Плотников И.Е.* Ссылка крестьян на Урал в 1930-е годы: Документы из архивов // Отечественная история. – 1995. – № 1. – С. 160–161.
- Пльонсак О.* Родом з Клекотини: [А. Добровольський] // Комунар. – 1991. – 10 серпня.
- Плющ В.* Боротьба за українську державу під советською владою. Підпільні українські організації в Україні в 1920–1941 роках. Розгром української еліти й українського селянства. – Лондон: Українська Видавнича Спілка, 1973. – 126 с.
- Плющ Л.* Тридцять чорний рік // Сучасність. – 1997. – № 9. – С. 88–111.
- Плющ Л.И.* На карнавале истории. – London: Overseas Publications Interchange, 1979. – 711 с.
- Плясецький О.* Адміністративно-силові структури більшовицького режиму і діяльність Центральної комісії національних меншин в Україні в 20–30-х рр. ХХ ст. // Україна соборна: Зб. наук. статей / Редкол.: О. П. Реєнт (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 2. – Ч. I. – С. 264–269.
- По «закону о пяти колосках» // Советская культура. – 1990. – 31 марта.
- Побожій С.* «Жупани»: Справа № 1029 про процес над харківськими мистецтвознавцями // Родовід. – 1999. – № 1. – С. 17–25.
- Поварцов С.* Причина смерти — расстрел. Хроника последних дней Исаака Бабеля. – М.: Терра, 1996. – 189 с.
- Повернені імена / НАН України, Головна ред. колегія з підготовки та випуску серії книг «Реабілітовані історією». – К.: Вир, 1998. – Кн. 1: Статті, нариси, короткі біографічні довідки: [Про реабілітовані жертви політ. репресій у Запорізькій області]. – К., 1998. – 350 с.; Кн. 2: Документи, короткі біографічні довідки: [Про реабілітовані жертви політ. репресій у Запорізькій області] / Редкол.: П. П. Ребро та ін. – Запоріжжя, 1999. – 349 с.; Кн. 3: Документи, короткі біографічні довідки: [Про реабілітовані жертви політ. репресій у Запорізькій області] / Редкол.: І. С. Дерев'янко та ін. – Запоріжжя, 2000. – 330 с.; Спокута: Альманах / Додаток до серії: «Повернені імена». – Запоріжжя, 1999. – 240 с.
- Повернені імена. Мартиролог / Наук. ред. В. В. Іваненко. – Дніпропетровськ, 2002. – 480 с.
- Повернення із небуття. Документи і матеріали про жертви сталінського свавілля у Дніпропетровському університеті. – Дніпропетровськ: МП «Промінь», 1995. – 162 с.
- Повертаючи чесні імена: [Заходи СБУ по реабілітації жертв політичних репресій на Україні] // Літературна Україна. – 1995. – № 44. – С. 1.
- Повстенко О.І.* Пограбування релігійно-мистецьких цінностей Софії Київської // Народна творчість та етнографія. – 1997. – № 4. – С. 80–87.
- Погибли в годы беззакония: Мартиролог РККА 1937–1941 гг. / Публ. подгот. А. Ф. Сувениров // Военно-исторический журнал. – 1993. – № 2. – С. 81–83; № 3. – С. 33–34; № 5. – С. 65–66; № 6. – С. 81–82; № 7. – С. 45–46; № 8. – С. 69–70; № 10. – С. 87–90.
- Погребельник Ф.* Сергій Кезуб: [Про літературознавця, дослідника творчості М. Коцюбинського, репресованого в 30-ті рр.] // Рада. – 1993. – 22 квітня.
- Погребенник Ф.* Повернення художника на батьківщину: [Я. Струханчук] // Культура і життя. – 1994. – № 28.
- Погребінський М.* Брати Косіори // Вітчизна. – 1989. – № 2. – С. 126–135.
- Погребінський М.Б.* Гірка правда та іншої немає: [С. В. Косіор] // Комуніст України. – 1989. – № 11. – С. 52–58.
- Погребняк В.А.* «Репресовані» книги: [Про механізм репресій проти книг] // Вісник АН УРСР. – 1990. – № 4. – С. 38–44.
- Погром в Україні 1972–1979 / Упоряд., довідки і передмова Р. Купчинського. – Нью-Йорк: Сучасність, 1980. – 312 с.
- «Погружены в эшелоны и отправлены к местам поселений...»: [К истории депортации народов в период сталинщины] / Публ. подг. Н. Ф. Бугай // История СССР. – 1991. – № 1. – С. 143–160.

Погуляйло С. Червона рута для Оксани Мешко: [Організатор українського комітету Гельсінських угод] // Жінка. – 1995. – № 2. – С. 6–7, 18.

Подибайло М.Т. Національна політика більшовиків щодо грецької меншості Приазов'я в 20–30-ті роки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 18. – С. 209–214.

Подкур Р.Ю. «Вінницький обласний відділ ДПУ повідомляє...»: [Суспільно-політичне життя Поділля на початку 30-х років за матеріалами ДПУ] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 90–108.

Подкур Р.Ю. ВЧК–ГПУ–НКВД в партійно-державній структурі управління СРСР // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 20–21. – С. 350–360.

Подкур Р.Ю. Діяльність ВЧК–ГПУ у ліквідації сіоністських організацій у середині 20-х рр. ХХ ст. // Наукові записки Кам'янець-Подільського держ. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2004. – Т. 13. – С. 195–213.

Подкур Р.Ю. Діяльність радянських спецслужб в Україні: історіографія проблеми // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 466–475.

Подкур Р.Ю. Документи ДПУ як джерело до вивчення колективізації та голоду 30-х років на Поділлі // Голодомор як засіб політичного терору: Матеріали наук.-практ. конф., 26.XI.2003. – Вінниця: Книга-Вега, 2004. – С. 107–113.

Подкур Р.Ю. ДПУ УРСР у 1922–1934 рр.: портрет на тлі епохи // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 440–449.

Подкур Р.Ю. За повідомленнями радянських спецслужб. – К.: Рідний край, 2000. – 230 с.

Подкур Р.Ю. Збройний виступ як радикальна форма опору радянській владі в УРСР в 1920-ті – початку 1930-х рр.: (За матеріалами ВУЧК–ГПУ) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 90–102.

Подкур Р.Ю. Інформаційна мережа ВЧК–ГПУ в Україні в 20-х роках ХХ ст. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ ст.: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф., 23–24 листопада 2001 р. – Вінниця, 2001. – С. 39–45.

Подкур Р.Ю. Інформаційно-аналітична робота як один з напрямків діяльності спецслужб в 20–30-х роках // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 342–356.

Подкур Р.Ю. Інформаційно-аналітичні документи ВУЧК–ДПУ як джерело з історії міст і сіл України // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 16. – С. 230–237.

Подкур Р.Ю. Інформаційно-аналітичні матеріали ВУНК–ДПУ про повстанський рух в Україні на початку 20-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 478–482.

Подкур Р.Ю. Інформаційно-аналітичні матеріали ВУНК–ДПУ як джерело до вивчення діяльності політичних партій на Поділлі // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 219–237.

Подкур Р.Ю. Інформаційно-аналітичні матеріали колишніх спецслужб як джерело до вивчення релігійних процесів на Поділлі 20–30-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 197–208.

Подкур Р.Ю. Колективізація 1930-х рр. очима співробітників органів державної безпеки. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 136–151.

Подкур Р.Ю. Колективізація на Поділлі в 1930 році за документами органів ГПУ // Політичні репресії на Вінниччині в контексті національної пам'яті українського народу. – Вінниця, 2006. – С. 85–95.

Подкур Р.Ю. Органи державної безпеки у становленні однопартійної системи в Україні на початку 1920-х рр. (на мате-

- ріалах Подільського та Полтавського губвідділів ВЧК–ГПУ) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 120–138.
- Подкур Р.Ю.* Організаційне становлення ВЧК: тимчасові Комісії чи прообраз політичної поліції // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 84–103.
- Подкур Р.Ю.* Організаційне становлення економічного управління ВУЧК–ГПУ на початку 1920-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 29. – С. 130–142.
- Подкур Р.Ю.* Особова справа співробітника ВУЧК–ГПУ–НКВД: категорії документів // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 396–401.
- Подкур Р.Ю.* Переселення «політично неблагонадійних» громадян України на початку 1935 року в контексті репресивної політики партійно-державного керівництва СРСР // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 127–149.
- Подкур Р.Ю.* Повстанський рух та опозиційні політичні угруповання в інформаційних документах органів ЧК–ГПУ (початок 20-х рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 390–397.
- Подкур Р.Ю.* Політичні репресії в історіографії другої половини 80-х – початку 90-х рр. XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 28. – С. 471–485.
- Подкур Р.Ю.* Реформування радянських спецслужб у 20–30-х рр.: причини та наслідки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 405–420.
- Подкур Р.Ю.* Співробітництво партійно-радянських органів з ВЧК–ГПУ у ліквідації організацій у 20-х роках XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2003. – Вип. 22–23. – С. 317–343.
- Подкур Р.Ю.* Створення мережі секретного інформування ВУЧК–ГПУ на початку 20-х рр. XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 14. – С. 251–268.
- Подолінний А.* Вінницька справа Бориса Давидовича // Вінницька газета. – 1996. – 20 квітня.
- Подолінний А.* Сергій Смеречинський. Справа № 826 // Слово. – 1993. – № 11. – С. 8.
- Подольський В., Яхнес І.* Вороги та їх підручні: [Харківський обком комсомолу] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 3 липня.
- Подольн Д.* «Я вернувся до тебе, Вітчизно моя»: [Брати Зерови] // Українське слово. – 1994. – № 27.
- Подольн І.* Професор Лещенко // Трибуна праці. – 1979. – 28 квітня.
- Подолелова Н.* Голодомор 1932–1933 років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 326–331.
- Подрабинек П.А.* Филиал ада на земле: «Процесс» по делу Кириллы Подрабинек: (Почти документальная хроника). – Париж: Поиски, 1982. – 112 с.
- Пожаров А.* КГБ и партия (1954–1964) // Отечественная история. – 1999. – № 4. – С. 169–174.
- Пожаров А.И.* КГБ СССР в 1950–1960-е годы: проблемы историографии // Отечественная история. – 2001. – № 3. – С. 141–148.
- Поживши в ГУЛАГе: Сборник воспоминаний* / Сост. А. И. Солженицын. – М.: Русский путь, 2001. – 408 с.
- Позняк[Скрип'юк] Ганна.* Мені було дев'ятнадцять...: Автобіографічна розповідь. – К.: «Academia», 2001. – 124 с.
- Поіменні списки громадян, розстріляних органами НКВС в тюрмах на початку війни* / Підгот. до друку П. Кулаківський

- // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 191–228; 1995. – № 1/2. – С. 399–473.
- Показания Ежова / Публ. В. Жуковского // Воля. – 1994. – № 2–3. – С. 87–100.
- Покаяние: Мартиролог. Коми. Республиканский мартиролог жертв массовых политических репрессий. – Сыктывкар: Коми кн. изд-во, 1998. – Т. 1 / Сост. Г. Н. Невский. – 1184 с.; Т. 2 / Сост. Г. Н. Невский. – 1999. – 1008 с.; Т. 3 / Сост. М. Б. Рогачев. – 2000. – 496 с.; Т. 4, ч. 1 / Сост.: Г. Ф. Доброноженко, Л. С. Шабалова. – 2001. – 1168 с.; Т. 4, ч. 2 / Сост. Н. М. Игнатова. – 2001. – 608 с.; Т. 5 / Сост. М. Б. Рогачев. – 2002. – 960 с.; Т. 6 / Сост.: Г. Ф. Доброноженко, Л. С. Шабалова. – 2004. – 1184 с.; Т. 7 / Сост. М. Б. Рогачев. – 2005. – 640 с.; Т. 8, ч. 1 / Сост.: Е. А. Зеленская, М. Б. Рогачев. – 2005. – 912 с.
- Покінчити з політичною безтурботністю в Спільці радянських письменників України // Комсомолец України. – 1937. – 24 червня.
- Полак Л.С. Так было // Вопросы истории, естествознания и техники. – 1992. – № 2. – С. 101–108.
- Поле відчаю й надії: Альманах. – К., 1994. – 391 с.
- Поликарпов В. Комдив Саблин // Военно-исторический журнал. – 1995. – № 8.
- Поликарпов В. Федор Раскольников // Огонек. – 1987. – С. 4–6.
- Поликарпов В. Чудовищный «урожай»: [Репрессии с 1917 г. и Великая Отечественная война унесли 62 миллиона жизней] // Вечерние вести. – 2001. – 20 ноября. – С. 6.
- Поликарпов В.Д. Трагедия комкора Думенко // Агитатор. – 1989. – № 4.
- Поликовская Л.В. Мое предчувствие... предтеча...: Площадь Маяковского, 1958–1965 / Ред. А. И. Добкин; НИПЦ «Мемориал». – М.: Звенья, 1997. – 399 с.
- Политбюро ЦК РКП(б) – ВКП(б) и Европа. Решения «особой папки» 1923–1939. – М.: РОССПЭН, 2001. – 400 с.
- Политбюро ЦК РКП(б) – ВКП(б): Повестки дня заседаний, 1919–1952: Каталог: В 3-х т. / Редкол.: Г. М. Адибеков (отв. ред.), К. М. Андерсон (отв. ред.), Л. А. Роговая; Подгот. тома: Л. А. Роговая, Л. П. Кошелева, С. С. Иванова; Федер. архивная служба России, Рос. госархив соц.-полит. истории. – М.: РОССПЭН, 2001. – Т. 2. 1930–1939. – 1200 с.
- Политика партии в области украинской художественной литературы: Постановление Политбюро ЦК КП(б)У // Красное слово. – 1927. – № 1. – С. 101–105.
- Политические партии России. Страницы истории / Сост.: С. А. Байбаков, О. С. Березкина, А. В. Гусев и др. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 350 с.
- Политические партии России: история и современность. – М.: РОССПЭН, 2000. – 631 с.
- Политические репрессии 1930–1940-х годов в воспоминаниях и личных документах жителей Ханты-Мансийского автономного округа: Сб. документов / Редкол.: Н. Л. Западнова (отв. ред.) и др.; Сост.: Е. М. Брагина и др.; Госархив Ханты-Мансийского авт. окр. – Ханты-Мансийск: Полиграфист, 2002. – 262 с.
- Политические репрессии в Казахстане в 1937–1938 гг.: Сб. документов / Сост.: И. Н. Бухонова, Е. М. Грибанова и др.; Отв. ред. Д. Дегитаева; Архив Президента Респ. Казахстан. – Алматы: Казакстан, 1998. – 333 с.
- Политические репрессии в Крыму (1920–1940 гг.) / Сост.: Д. В. Омельчук, М. Р. Акулов, Л. В. Вакатова и др. – Симферополь: Таврида, 2003. – 208 с.
- Политические репрессии в России. XX век: Материалы регион. науч. конф., г. Сыктывкар, 7–8 декабря 2000 г. / Редкол.: И. Е. Кулаков (пред.) и др.; Коми респ. благотвор. обществ. фонд жертв полит. репрессий «Покаяние», Ин-т яз., лит. и истории Коми науч. центра УрО РАН, Сыктывкар. о-во «Мемориал». – Сыктывкар, 2001. – 255 с.
- Политические репрессии в Хакасии и других регионах Сибири (1920–1950-е годы): Материалы Межрегион. науч.-практ. конф., г. Абакан, 20 декабря 2000 г. / Отв. ред. А. П. Шекшеев; О-во «Мемориал», Хакасская респ. обществ. орг. жертв полит. репрессий. – Абакан, 2001. – 141 с.
- Политические репрессии на Дальнем Востоке СССР в 1920–1950-е годы: Материалы I Дальневосточной науч.-практ. конф. / Редкол.: А. П. Деревянко (отв. ред.) и др. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1997. – 320 с.
- Политический сыск в России: История и современность / Отв. за вып.: В. С. Измозик и др.; С-Петербург. ун-т экономики и финансов; Музей полит. истории России. – СПб: Изд-во СПбУЭФ, 1997. – 360 с.

Политическое руководство Украины. 1938–1989 / Сост.: В. Ю. Васильев, Р. Ю. Подкур, Х. Куромия, Ю. И. Шаповал, А. Вайнер. – М.: РОССПЭН, 2006. – 544 с.

Полиция и милиция в России: Страницы истории / Авт. кол.: А. В. Борисов, А. Н. Дугин, А. Я. Малыгин и др. – М.: Наука, 1995. – 318 с.

Полищук К. Листи із заслання // Слово і час. – 1992. – № 2. – С. 68–79.

Полищук Р.Е., Разгон Л.Э. С Разгоном о Разгоне: Беседы. Раздумья. Воспоминания. – Минск: Мет, 2000. – 255 с.

Поліковський М. Постанови Комуністичної партії як «правова основа» діяльності радянських карально-репресивних органів в Україні: рік 1945-й // Вісник Львів. ін-ту внутрішніх справ. – Львів, 2000. – № 1(12). – С. 60–66.

Політв'язні та політично ув'язнені українці: [Статистичні цифри] // Біль. – 1996. – Вип. 7. – С. 10–11.

Політика коренізації в радянській Україні (1920–1930-і рр.): Науково-допоміж. бібліограф. покажчик / Упоряд. та автор вступ. статті П. Бондарчук та ін. – К., 2003. – 218 с.

Політика партії в справі української художньої літератури: Постанова Політбюро ЦК КП(б)У // Гарт. – 1927. – № 1. – С. 129–131.

Політичний терор і тероризм в Україні XIX–XX ст.: Історичні нариси / В. А. Смолій (відп. ред.), Д. В. Архієрейський, О. Г. Бажан, Т. Б. Бикова та ін. – К.: Наукова думка, 2002. – 952 с.

Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін.; Вінницька облдержадміністрація та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – 212 с.

Поліщук В. Дороги моїх днів: Автобіографічні матеріали // Дзвін. – 1990. – № 1. – С. 121–123.

Поліщук В. Літописець «розстріляного відродження» // Розбудова держави. – 1996. – № 7. – С. 52–54.

Поліщук В. Степан Бен і «неоклашки»: [Про життя і творчість С. Бена [Бендюженка] 1890–1937] // Слово і час. – 1990. – № 10. – С. 52–55.

Поліщук Я. Повернення зі світу задзеркалля: Художня творчість в'язнів сталінських таборів // Українська культура. – 1992. – № 10/11.

Половинкин С.М. П. А. Флоренский. Логос против хаоса. – М.: Знание, 1989. – 64 с.

Полонский В.В. «Дорога в пять лет в Казахстан и обратно»: Записки ссыльного // Источник. Вестник Архива Президента Российской Федерации. – 1996. – № 1. – С. 66–77.

Польовий Л.П. М. М. Хатаєвич. Біографічний етюд // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 497–510.

Польское подполье на территории Западной Украины и Западной Белоруссии, 1939–1941 гг. / Редкол.: В. Комогоров, А. Подольский и др.; Сост. и ред.: В. Виноградов, З. Гайовничек и др.; Пер.: М. Слонь-Новачек, А. Тергалинский; Федер. служба безопасности РФ, МВД и администрации Республики Польша. – Варшава; Москва, 2001. – Т. 1. – 724 с.; Т. 2. – 722 с.

Польша та Україна у тридцятих–сорокових роках XX ст.: Невідомі документи з архівів спеціальних служб. – Т. 1. – Львів; Коломия; Стрий; Золочів; Варшава; К.: Ритм, 1998. – 1038 с.; Т. 2. – Варшава; К.: Ритм, 2000. – 1007 с.; Т. 3. – Ч. 1. – К.; Варшава, 2004. – 801 с.; Ч. 2. – С. 802–1447; Т. 4. – Ч. 1. – К.; Варшава, 2005. – С. 884–1511.

Полюхович Д. «Дело артековцев»: [1937 год] // Киевский регион. – 2003. – № 18. – С. 21.

Поляки и русские: Взаимопонимание и взаимонепонимание / Сост.: А. В. Липатов, И. О. Шайтанов; Рос. гос. гуманитар. ун-т, РАН. Ин-т славяноведения, Польский ин-т при посольстве Республики Польша в Москве. – М.: Индрик, 2000. – 238 с.

Поляки, репрессированные в Смоленске: (Из архива Алексея Забелина) // Карта. – Рязань. – 1993. – № 2. – С. 35–37; № 3. – С. 33–34.

Поляков С., Фищенко І. Кого прикриває Січевський?: [Чернігівський цукротрест] // Більшовик. – 1937. – 2 жовтня.

Поляков Ю.А., Жиромская В.Б., Киселев И.Н. Полвека молчания. Всесоюзная перепись населения 1937 г. // Социологические исследования. – 1990. – № 6. – С. 3–25; № 8. – С. 30–52.

Полян П.М. «Вестарбайтеры»: интернированные немцы в СССР: (Предыстория, история, география) / Учеб. пособие для спецкурса. – Ставрополь; М.: Изд-во СГУ, 1999. – 48 с.

Полян П.М. География принудительных миграций в СССР: Автореф. дисс. ... д-ра геогр. наук. – М.: Ин-т географии РАН, 1998. – 40 с.

Полян П.М. Жертвы двух диктатур: Жизнь, труд, унижение и смерть советских военнопленных и остарбайтеров на чужбине и на родине / Предисл. Д. Гранина; Ин-т географии РАН. – М.: РОССПЭН, 2002. – 896 с.

Полян П.М. Жертвы двух диктатур: Остарбайтеры и военнопленные в Третьем Рейхе и их репатриация / Предисл. Д. Гранина. – М.: «Ваш выбор» ЦИРЗ, 1996. – 442 с.

Полян П.М. Не по своей воле...: История и география принудительных миграций в СССР. – М.: ОГИ: Мемориал, 2001. – 328 с.

Полянкер Г. Остання зустріч з Соломоном Міхоелсом // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 3/4. – С. 363–381.

Поляновский Э. Гибель Осипа Мандельштама. – СПб.; Париж: Нотабене: Изд-во Гржебина, 1993. – 225 с.

Полянский А.И. Ежов: История «железного» сталинского наркома. – М.: Вече: АРИА–АиФ, 2001. – 400 с.

Померанц Г. Истоки и устье Большого террора: Убийство С. М. Кирова // Нева. – 2003. – № 5. – С. 152–165.

Померанц Г.С. Записки гадкого утенка. – М.: Моск. рабочий, 1998. – 399 с.

Поминальні дні Биківні (травень 1938 р.). – Б.м., б.р. – 26 с.

Поминальные списки Карелии: 1937–1938 / Сост.: И. А. Чухин, Ю. А. Дмитриев. – Петрозаводск, 2002. – 180 с.

Попель М.К. Марійчина свічка: (Із пережитого): Оповіді, нариси, спогади. – Запоріжжя: Хортиця, 2001. – 51 с.

Попільнюк М. «...По шляху кайданів — до волі»: [М. Л. Довгополюк, агроном, педагог. 1893–1944] // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 10–13.

Попов А. Чи тільки «політична несвідомість»? [Київський радіокомітет] // Пролетарська правда. – 1937. – 3 липня.

Попов А.Б. Пленные большой войны: Иностранные военнопленные в СССР в 1941–1945 гг. – Ростов-на-Дону: Изд-во РГУ, 2000. – 286 с.

Попов А.Ю. НКВД и партизанское движение: Факты и документы. – М.: ОЛМА–Пресс, 2003. – 384 с.

Попов Б.С., Оппоков В.Г. Бериевщина // Военно-исторический журнал. – 1989. – № 5. – С. 38–43; 1990. – № 3. – С. 81–90; 1991. – № 1. – С. 44–56, № 10. – С. 56–62.

Попов В.П. Государственный террор в Советской России. 1923–1953 г. Источники и их интерпретация // Отечественный архив. – 1992. – № 2. – С. 20–31.

Попов В.П. Сталин и советская экономика в послевоенные годы // Отечественная история. – 2001. – № 3. – С. 61–76.

Попов М. Задачи украинской литературы // Литературная газета. – 1934. – 26 июня.

Попов М.М. Про націоналістичні ухили в лавах української парторганізації і про завдання боротьби з ними // Червоний шлях. – 1933. – № 7. – С. 109–126.

Попова (Цедербаум) Т.Ю. Судьба родных Л. Мартова в России после 1917 года. – М., 1996. – 62 с.

Попович М. Червоне століття. – К.: Артк, 2005. – 888 с.

Поповский М. Дело академика Вавилова. – Ann Arbor (MI): Эрмитаж, 1983. – 278 с.

Поповский М. Русские мужики рассказывают: Последователи Л. Н. Толстого в Советском Союзе, 1918–1977: Докум. рассказ о крестьянах-толстовцах в СССР: По материалам вывезенного на Запад крестьянского архива. – London: Overseas Publications Interchange, 1983. – 315 с.

Поповский М.А. Дело академика Вавилова / Ред. Л. С. Еремينا; Вступ. статья А. Д. Сахарова. – М.: Книга, 1991. – 303 с.

Порендовський В. У кігтях Степлагу (Кенгір 1949–1954): Спогади. – Л.: Сполом, 2005. – 272 с.

Последнее слово Николая Ежова // Московские новости. – 1994. – № 30.

Последние дни Романовых: Документы, материалы следствия, дневники, версии / Сост.: М. П. Никулина, К. К. Белокуров; Науч. ред. С. Д. Алексеев. – Свердловск: Средне-Уральское кн. изд-во: Ассоц. уральских издателей, 1991. – 304 с.

Постали із забуття: Репресовані залізничники (1919–1953) / Уклад. Л. М. Авраменко. – К.: Транспорт України, 2001. – 176 с.

Постанова Президії ВУЦВК від 16 липня 1923 р.: [Про роботу ВУАН] // Комуніст. – 1932. – 18 липня.

Постанова Президії і ЦВК СРСР від 27 липня 1933 р.: [Про роботу АН СРСР, ВУАН, БАН] // Комуніст. – 1933. – 2 серпня.

Постанова ЦК КП(б)У про зняття з роботи членів редколегії газети «Комуніст» за зв'язок з ворожими елементами // Комуніст. – 1937. – 20 липня.

Постановление пленума Большесольского райисполкома от 18–19.IX.37 г. «О практических мероприятиях по ликвидации последствий “вредительства”». – Тип. газеты «Приволжский колхозник», 1937. – 4 с.

Постаті Поділля: Володимир Свідзинський // Південний Буг. – 1992. – 11 січня.

Постишев П. Особливості сучасного стану і завдання боротьби за більшовицьке збирання, обмолот і хлібозавдання // Більшовик України. – 1933. – № 7–8. – С. 6, 8.

Постишев П.П. Радянська Україна — непохитний форпост СРСР // Червоний шлях. – 1933. – № 8–9. – С. 249–250.

Постишев П.П. Радянська Україна на порозі 1936 р.: Виступ на 3-му зльоті колгоспників-ударників Київської області 26.XI.1935 р. – К.: Партвидав КП(б)У, 1936. – 54 с.

Постников С.П. Библиография русской революции и гражданской войны (1917–1921). – Прага, 1938. – 448 с.

Постолатій В.В. Туга за диктатурою?: [Репресії в Кіровоградському педінституті в 30-х рр.] // Кіровоградщина на зламі тисячоліть: Стан, проблеми, перспективи. Всеукр. наук.-практ. конф. / Кіровоградський пед. ун-т. – Кіровоград, 1999. – С. 88–93.

Постоловська Т.С. Особливості класової боротьби на Україні в період між XVI і XVIII партз'їздами, розгром контрреволюційних організацій і роль органів юстиції в розгромі // Під марксо-ленінським прапором. – 1934. – № 1. – С. 58–60.

Постышев Л. Из уходящего прошлого: [Воспоминания сына П. Постышева о сталинских репрессиях] // Факел, 1989: Историко-революционный альманах. – М., 1989. – С. 202–213.

Постышев П. Особенности классовой борьбы на нынешнем этапе социалистического наступления // Правда. – 1933. – 3 июля.

Постышев П. Советская Украина на новом подъеме // Правда. – 1934. – 24 января.

Поташній Ю. Соловецький етап українського відродження // Київ. – 2003. – № 1. – С. 142–143.

Потебенько О. Протест: [Про засудження та реабілітацію членів «СВУ» 1930–1989 рр.] // Літературна Україна. – 1989. – 31 серпня.

Потильчак О. Полонені німецькі вояки в таборах на теренах України в 1944 р. // Визвольний шлях. – 2000. – № 11. – С. 31–41.

Потильчак О. Полонені німці в таборах на території України (1944–1945 рр.) // Історія в школі. – 2002. – № 1. – С. 12–18.

Потильчак О. Радянський військовий полон та інтернування в Україні (1939–1954). – К.: НПУ ім. Драгоманова, 2004. – 482 с.

Потильчак О. Радянські табори військовополонених в Україні (1939–1954): Організаційно-структурний аспект. – К.: НПУ ім. Драгоманова, 2004. – 88 с.

Початок десталінізації в Україні: До 40-річчя закритої доповіді М. Хрущова на XX з'їзді КПРС: Матеріали «круглого столу» в Ін-ті історії України НАН України (26 лютого 1996 р.) / Відп. ред. С. В. Кульчицький. – К., 1997. – 132 с.

Права человека в России: Прошлое и настоящее: Сб. докладов и материалов науч.- практ. конф. / Сост.: Г. Селянинова, А. Суслов; Ред.: Е. Зайцева и др.; Пермское отделение Междунар. о-ва «Мемориал» и др. – Пермь: Звезда, 1999. – 256 с.

Правда для служебного пользования: Из документов личного архива Ф. Дзержинского / Публ. Г. А. Бордюгова // Незвестная Россия. XX век: Кн. 1. – М., 1992. – С. 28–54.

Правда и только правда: «Белые пятна» нашей истории / Сост. Г. Г. Глушков. – Баку: Азернешр, 1991. – 160 с.

Правда о ГУЛАГе: Свидетельствуют очевидцы / Сост.: А. М. Меситов, Л. А. Москалева – Тула: Приок. кн. изд-во, 1991. – 286 с.

Правда про народну трагедію: [Виклад тексту Постанови ЦК КПУ «Про голод 1932–1933 років на Україні та публікація пов'язаних з них архівних матеріалів»] // Радянська Україна. – 1990. – 7 лютого.

Правда через роки: Статті, спогади, документи / Упоряд. А. М. Сабіна; Редкол.: А. П. Ключев (гол.) та ін.; Донецька обл. редколегія тому «Реабілітовані історією», Донецьк. обл. комітет у справах преси та інформації. – Донецьк: Либідь, 1995. – Вип. 1. – 128 с.; Вип. 2 / Упоряд.: О. М. Бут, А. М. Сабіна; Редкол.: В. І. Теличко (гол.) и др. – Донецьк: Регіон, 1998. – 191 с.; 1999. – Вип. 3. – 174 с.; Вип. 4 / Упоряд.: А. М. Сабіна, В. О. Шевченко; Редкол.: О.М. Гурбич (гол.). – 2000. – 197 с.; 2001. – Вип. 5. – 248 с.

Правдюк О. Куркульським шляхом: [Про творчість І. Багряного] // Критика. – 1931. – № 10. – С. 73–83.

Правдюк О. Наступила темна хмара: [Незаконні репресії у 1948 р. бандуриста С. П. Гнилокваса та інших кобзарів] // Україна. – 1989. – № 28. – С. 18–19.

Праві реставратори капіталізму: 36. статей. – К.: Партвидав ЦК КП (б)У, 1937. – 204 с.

Правобережець В. В'ячеслав Ліпінський // Українська культура. – 1995. – № 5–6. – С. 27–29.

Правова ідеологія і право України на етапі становлення тоталітарного режиму (1929–1941). – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – 2001. – 220 с.

Православие: Библиографический указатель книг на русском и церковнославянском языках за 1918–1993 гг. / Сост.: Н. Ю. Бутина, К. К. Тарасов, Науч. ред. В. Асмус; Православный Свято-Тихонский Богословный ин-т. – М.: Изд-во Православ. Св.-Тихон. Богосл. ин-та, 1999. – 512 с.

Православные монастыри России: Краткий справочник / Отв. сост.: В. Г. Ларина, О. Л. Соломина; Ред.: В. М. Ларин (пред.) и др. – Новосибирск: Сиб. хронограф, 2000. – 456 с.

Презренні космополіти та їх прихвосні — провідники розтлінної буржуазної ідеології // Культурно-освітня робота. – 1949. – № 3. – С. 5–9.

Преловська І. Слідчі справи братів Чехівських як джерело вивчення біографій репресованих діячів УАПЦ (1921–1930 рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 258–277.

Приговор Верховного революционного трибунала по делу партии эсеров. – М., 1922.

Приговор народа. – М.: Профиздат, 1937. – 214 с.

Приговор народа: [К процессу над Тухачевским и др.] // Социалистическая законность. – 1937. – № 7. – С. 1–3.

Приказы НКВД СССР, 1934–1941 гг.: Каталог рассекреченных документов Государственного архива Российской Федерации / Отв. сост. Я. М. Златкис; Ред.: В. А. Козлов, С. В. Мироненко; Госархив Рос. Федерации. – Новосибирск: Сиб. хронограф., 1999. – 508 с.

Прилуцький В. «Ворог народу...»: [С. Андреев — колишній перший секретар ЦК комсомолу України] // Молода гвардія. – 1990. – 31 січня.

Прилуцький В. «За відсутністю складу злочину»: [С. Усенко, секретар ЦК ЛКСМУ] // Молода гвардія. – 1990. – 27 квітня.

Прилуцький В. Опір молоді політиці більшовицького режиму та репресивні заходи проти неї в УСРР (1928–1936 рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 83–102.

Прилуцький В. Опір молоді тоталітарному режиму в УСРР (1920–1927 рр.) // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки. Міжвід. зб. наук. праць. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2002. – Вип. 6. – С. 273–283.

Прилуцький В. Репресивні заходи проти молоді в УСРР в період формування тоталітарного ладу (1920–1936 рр.) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 7: Спеціальний. – С. 190–197.

Прилуцький В.І. Молодь України в умовах формування тоталітарного ладу (1920–1939). – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2001. – 249 с.

Прилуцький В.І. Небільшовицькі молодіжні об'єднання в УРСР в 20-і рр. – К., 1998. – 50 с.

Пристайко В. Жертви терору. Як ДПУ боролось з українською академічною наукою // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 70–82.

Пристайко В. Реабілітація жертв сталінізму // Історія в школах України. – 2001. – № 1. – С. 12–16.

Пристайко В., Пшенніков О., Шаповал Ю. Справа Єврейського антифашистського комітету // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 3/4. – С. 6–20.

Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський і ГПУ–НКВД. Трагічне десятиліття: 1924–1934. – К.: Україна. – 1996. – 335 с.

Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський: Справа «УНЦ» і останні роки (1932–1934). – К.: Критика, 1999. – 356 с.

Пристайко В., Шаповал Ю. «Політичних поглядів, як і правопису, не змінюю...»: Невідомі сторінки біографії Михайла Грушевського у світлі таємних документів ГПУ–НКВД // Літературна Україна. – 1996. – 16 травня.

Пристайко В., Шаповал Ю. Фарс з трагічним фіналом: [До 65-річчя процесу у справі «Спілки визволення України»] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 190–198.

Пристайко В.І. Я жив разом із країною...: Інтерв'ю, виступи, коментарі. – К.: Сфера, 2004. – 223 с.

Пристайко В.І., Пшенніков О.М., Шаповал Ю.І. Шлях на Соловки // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 45–79; 1998. – № 1/2. – С. 105–134.

Пристайко В.І., Шаповал Ю.І. Справа «Спілки визволення України»: невідомі документи і факти. – К.: Інтел, 1995. – 448 с.

Пристайко В.І., Шаповал Ю.І. Сторінки біографії М. С. Грушевського в світлі таємних документів ДПУ–НКВС // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 5. – С. 83–89.

Притуплення революційної пильності та політичного чуття: Розгляд справ комуністів-письменників тт. Тардова, Пятяка і Горіна // Літературна газета. – 1937. – 23 серпня.

Приходько М. На роздоріжжях смерті. – Вінніпег; Манітоба, 1949. – 158 с.

Приходько М.Ф. Я прошу слова. – Буенос-Айрес: Перемога, 1949. – 78 с.

Прицак О. Агатангел Кримський // Київська старовина. – 1992. – № 1. – С. 11–26.

Про виправлення помилок в оцінці опер «Велика дружба», «Богдан Хмельницький» і «Від щирого серця»: Постанова ЦК КПРС, 28 травня 1958 р. // Радянська Україна. – 1958. – 10 червня.

Про виправлення помилок в оцінці творчості деяких композиторів Української РСР: Постанова ЦК КП України // Радянська культура. – 1958. – 3 липня; Мистецтво. – 1958. – № 3. – С. 2–3.

Про деякі помилки на теоретичному фронті: З промови тов. П. Любченка на Пленумі ЦК ЛКСМУ // Вісті. – 1933. – 6 липня.

Про журнал «Вітчизна»: З постанови ЦК КП(б)У // Вітчизна. – 1946. – № 9. – С. 35–37.

Про літературну критику і бібліографію: З постанови ЦК ВКП(б), 1940 р. // Партробітник України. – 1941. – № 1. – С. 36–38.

Про минуле — заради майбутнього / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Вид-во КДУ. – 1988. – 410 с.

Про підривною діяльність фашистських розвідок в СРСР і завдання боротьби з нею: Зб. статей. – К.: Молодий більшовик, 1937. – 266 с.; К.: Пролетарська правда, 1937. – 64 с.

Про помилки, допущені Чернігівським обкомом КП(б)У: Постанова ЦК КП(б)У // Комуніст. – 1938. – 3 березня.; Вісті. – 1938. – 3 березня.; Більшовик. – 1938. – 4 березня.

Про поновлення в складі Академії наук УРСР незаконно репресованих учених: Доповідь президента АН УРСР академіка Б. Є. Патона [на сесії загальних зборів АН УРСР 29–30 березня 1990 р.] // Вісник АН УРСР. – 1990. – № 8. – С. 26–27.

Про порядок введення в дію Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»: Постанова Верховної Ради УРСР, 17 квітня 1991 р. // Голос України. – 1991. – 8 травня.

Про роботу вищих навчальних закладів і про керівництво вищою школою: Постанова РНК СРСР і ЦК ВКП(б) // Комуністична освіта. – 1936. – № 7. – С. 39–46.

Про роботу Інституту червоної професури: Постанова ЦК КП(б)У // Культура і пропаганда. – 1934. – № 5. – С. 94–96; Комуніст. – 1934. – 6 травня.

Про роботу Українського інституту марксизму-ленізму: Постанова ЦК КП(б)У від 28 червня 1931 р. // Комуніст. – 1931. – 6 липня.

Про роботу Українського науково-дослідного інституту педагогіки та Всеукраїнського товариства «Педагог-марксист»: Постанова ЦК КП(б)У // Культура і пропаганда. – 1933. – № 1. – 81–83.

Про увічнення пам'яті жертв репресій періоду 30–40-х і початку 50-х років: [Виклад постанови] // Правда України. – 1989. – 5 липня.

Про хиби і помилки в роботі редакції журналу «Дніпро» // Дніпро. – 1946. – № 9. – С. 121–123.

Проблеми інтеграції кримських репатріантів в українське суспільство. – К.: Світогляд, 2004. – 530 с.

Проблеми міграції та повернення депортованих в Україну: Матеріали міжнарод. симпозіуму, 14–15 березня 1997 р. / Ін-т соціології НАН України. – К.: Freedom House, 1997. – 199 с.

Проблемы военного плена: История и современность: Материалы междунар. науч.-практ. конф., г. Вологда, 23–25 октября 1997 г.: В 2-х ч. / Редкол.: Е. А. Поромонов (пред.) и др. – Вологда, 1997. – Ч. 1. – 206 с.; Ч. 2. – 271 с.

Проблемы истории массовых политических репрессий в СССР: Материалы I-й регион. науч. конф. / Науч. ред. С. А. Кропачев; Краснодарский клуб граждан. образования «ТС “Южная Волна”», Краснодарское краевое отделение общерос. обществ. орг. «Рос. Мемориал». – Краснодар, 2003. – 96 с.

Проблемы истории репрессивной политики на Европейском Севере России (1917–1956): Всероссийская науч. конф. 8–11 ноября 1993 г.: Тезисы докладов / Отв. ред. Н. А. Морозов; Сыктывкар. гос. ун-т. – Сыктывкар, 1993. – 96 с.

Проблемы исторической демографии СССР: Сб. научн. трудов. – К.: Наукова думка, 1988. – 164 с.

Провинциальная ЧеКа: Сб. статей и материалов / Отв. ред. А. Н. Зинухов. – Х.: Ред. журн. «Клио», 1994. – 120 с.

Проданные сокровища России / Авт. проекта: Н. Ильин, Н. Семенова; Общ. ред. Н. Семенова; Предисл. М. Пиотровский; Послесл. П. Хорошилов; Науч. ред. А. Сарабьянов. – М.: Трилистник: Рус. авангард, 2000. – 296 с.

Прокопенко А.С. Чего хотел Тухачевский: [Причины ареста] // Военно-исторический журнал. – 1990. – № 8. – С. 60–62.

Прокопчук В.С. Подоляни — жертви харківського процесу у справі Спільки визволення України // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Серія: Істор. науки. – Кам'янець-Подільський, 2001. – Т. 5(7). – С. 286–294.

Прокопчук В.С. Подоляни — працівники ВУАН, репресовані у справі «Спільки визволення України»: [Голоскевич Г.К., Підгаєцький В.Я.] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 495–505.

Прокоф'єв В.І. «Гірка доля моя»: Спогади колишнього в'язня. – 2-е вид. – К., 2002. – 200 с.

Прокоф'єв В.І. Така доля моя: [Спогади колишнього політв'язня]. – К., 2000. – 106 с.

Пронюк Є. Облава на «інакомислячих» // Самостійна Україна. – 1992. – № 6.

Пронюк Є.В. Месія свободи: [Про реабілітацію репресованих] // Вісник АН УРСР. – 1991. – № 5. – С. 95–96.

Просим освободить из тюремного заключения: Письма в защиту репрессированных / Сост.: В. Гончаров, В. Нехотин. – М.: Соврем. писатель, 1998. – 207 с.

Проти буржуазного космополітизму в педагогіці // Радянська освіта. – 1949. – 25 березня.

Проти космополітичних проявів у архітектурі // Київська правда. – 1949. – 9 квітня.

Против реакционного менделизма-морганизма: Сб. статей. – М.; Л.: АН СССР, 1950. – 351 с.

Проти формалістського трюкацтва, за музику радянську, народну, ідейно-насичену: На зборах київських композиторів // Радянська музика. – 1936. – № 1. – С. 37–43; № 2. – С. 23–31.

Против буржуазных космополитов в искусстве и литературе // Большевицское знамя. – 1949. – 20 марта.

Протоколы заседаний Политбюро ЦК КПСС: [О расстреле 12.VIII.1952 г. членов Еврейского Антифашистского комитета] // Еврейские вести. – 1996. – № 15–16. – С. 7.

Протьюко Т.С. Становление советской тоталитарной системы в Беларуси (1917–1941 гг.). – Минск: Тесей, 2002. – 687 с.

Профессионализм историка и идеологическая конъюнктура: Проблемы источниковедения советской истории / А. К. Соколов (отв. ред.), С. В. Журавлев, Л. В. Борисова и др.; РАН, Институт российской истории. – М., 1994. – 399 с.

Проханов И.С. В котле России, 1869–1933: Автобиография И. С. Проханова, основателя и почетного президента Всероссийского Союза Евангельских Христиан. – Chicago: Всемирный Союз Евангельских Христиан, 1992. – 263 с.

Проценко Л.А. Історія київського некрополя. – К.: Укрбланк-видав, 1995. – 412 с.

Процес антирадянського троцькістського центру [м. Москва, 1937 р.]: Вирок // Партробітник України. – 1937. – № 2. – С. 55–61.

Процес антирадянської шкідницької зграї правих у системі «Заготзерно» // Комуніст. – 1937. – 29 листопада, 1, 2, 3, 4, 8 грудня.

Процес над троцькістсько-бухаринськими шкідниками і диверсантами в хлібозаготівельних органах Одещини: Вирок // Чорноморська комуна. – 1937. – 18 жовтня.

Процесс «Промпартии» (25 ноября – 7 декабря 1930 г.): Стенограмма процесса и материалы, приобщенные к делу / Общ. ред. Г. И. Иваненко. – М.: ОГИЗ: Сов. законодательство, 1931. – 544 с.

Процесс контрреволюционной вредительской право-троцкистской группы на шахте № 12–18 треста «Буденновуголь» // Социалистический Донбасс. – 1938. – 30 июля; 1, 2, 4 августа.

Процесс контрреволюционной организации меньшевиков (1–9 марта 1931 г.): Стенограмма судебного процесса, обвинительное заключение и приговор / Общ. ред. Г. И. Иваненко. – М.: Советское законодательство, 1931. – 472 с.

Процесс над колчаковскими министрами, май 1920 / Отв. ред. и сост. В. И. Шишкин. – М.: МФД: Новый хронограф: Изд-во Йельского ун-та, 2003. – 672 с.

Процесс троцкистско-бухаринской фашистской банды в Тельманском районе // Социалистический Донбасс. – 1937. – 15 августа.

Процесс цепной реакции: Сборник документов по делу Ю. Т. Галанскова, А. И. Гинзбурга, А. А. Добровольского, В. И. Лашковой / Сост. Г. Е. Брудерер. – Франкфурт-на-Майне: Посев, 1971. – 488 с.

Процесс четырех: Сборник материалов по делу Галанскова, Гинзбурга, Добровольского и Лашковой / Сост. и коммент. П. Литвинов. – Амстердам: Фонд им. Герцена, 1971. – 634 с.

Прудович П. О семье Г. И. Петровского: [О репрессированных членах семьи // Минувшее: Исторический альманах, 2. – М., 1990. – С. 358–361.

Прут А. Когда руководители студии беспечны...: [Киевская киностудия] // Кино. – 1938. – 11 июля.

Прядилов А.Н. Записки контрреволюционера. – М., 1999. – 152 с.

Пташник Б., Дудко Л. Всю силу на работу клав: [М. Чайковский, репрессований 1933 р.] // Наука і суспільство. – 1989. – № 10. – С. 27–31.

Путь А. Точна дата смерті невідома: [Про українського археолога Т. М. Мовчанівського, репресованого в 1939 р.] // Знання та праця. – 1990. – № 9. – С. 18–20.

Путько-Стех А. У пам'ять єпископам і священникам — мученикам Української греко-католицької церкви // Визвольний шлях. – 2001. – № 4. – С. 67–75; № 5. – С. 70–78; Бористен. – 2002. – № 4. – С. 30–32.

Пуха Л. Опісля грудня місяця 1933 року...: Про Амвросія Бучму та Бориса Тена // Українська культура. – 2002. – № 4/5. – С. 36–37.

Пфафф И. Прага и дело о военном заговоре: [К истории германских фальшивок о «заговоре» в высшем командовании в Красной Армии, 1937 г.: Статья западногерм. историка] // Военно-исторический журнал. – 1988. – № 10. – С. 44–53; № 11. – С. 47–56; № 12. – С. 61–63.

Пшеничный Е. Хресна дорога Сергія Смеречинського // Вінницькі вісті. – 1991. – березень (№ 1). – С. 4; Слово. – 1992. – № 22. – С. 4.

Пшеничный М. Трагічна доля: [Г. М. Штерн, військовий діяч] // Черкаська правда. – 1989. – 27 серпня.

Пшеничный А.П. Репрессии архивистов в 1930-х гг. // Советские архивы. – 1988. – № 6. – С. 44–48.

Пыльцын А.В. Штрафной удар, или как офицерский штрафбат дошел до Берлина. – СПб.: Знание, ИВЭСЭП, 2003. – 295 с.

Пятницкая Ю. Дневник жены большевика / Предисл., имен. указ.: С. Максудов. – Benson (Vermont): Chalidze, 1987. – 194 с.

Пятницкий В.И. Заговор против Сталина / Композ. постр. и лит. обр. И. Минутко; Послел. и прил. А. Колпакиди. – М.: Современник, 1998. – 478 с.

Пятое декабря 1965 года в воспоминаниях участников событий, материалах Самиздата, документах партийных и комсомольских организаций и в записках Комитета государственной безопасности в ЦК КПСС / Сост.: Н. В. Костенко, Г. В. Кузовкин и др.; Ред.: А. Ю. Даниэль (отв.), А. Б. Рогинский; Интервью брали: Т. Косинова, Н. Кравченко, Е. Морозова, Л. Поликовская; НИПЦ «Мемориал». – М., 1995. – 96 с.

Р

Рабинович Я.Й. На зламі віків. – К., 1998. – 395 с.

Рабинович М.Г. Як ворог орудував в Харнархарчі // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 6 лютого.

Радзиховский Л. Бойня № 00447: [О секретном приказе наркома внутренних дел 1937 г. о массовых расстрелах] // Столица. – 1992. – № 21. – С. 11–12.

Радигін А. Життя в мордовських концтаборах зблизька. – Мюнхен, 1974. – 110 с.

Радин А., Генкин М. Перестраховщики из Наркомпроса Украины: [Увольнение учителей по ложным обвинениям] // Известия. – 1938. – 27 января.

Радлов А. До конца выкорчевать вражеское охвостье в комсомоле: [Украины] // Советская Украина. – 1938. – 17 декабря.

Радянський суд в роки Великої Вітчизняної війни / Підгот. публ. документів Е. М. Скляренка // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 210–235.

Радянський суд виконав волю народу: З вироку виїзної сесії спеціальної колегії Харківського обласного суду в Красноградському «Заготзерно» // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 3 жовтня.

Радянські закони — непорушні!: [Судові процеси в Чегельнівському р-ні Вінницької обл. та Ширяївському р-ні Одеської обл.] // Комуніст. — 1937. — 27 червня.

Разведчики, Чекисты, Агенты: Биограф. справочник / Ассоциация историков спецслужб им. А. Х. Артузова. — М., 1999. — 106 с.

Разгон Л. Перед раскрытыми делами. — М., 1991. — 48 с.

Разгон Л. Плен в своем отечестве: [Докум. повесть о ГУЛАГе] // Новое время. — 1991. — № 31. — С. 30–35; № 32. — С. 27–31; № 33. — С. 30–35; № 34. — С. 30–34.

Разгон Л.Э. Непридуманное: Повесть в рассказах / Предисл. Д. Данина; Ред. Э. Б. Кузьмина — М.: Книга, 1989. — 288 с.

Разумович Н. Как родилась сталинская кадровая политика // Дружба народов. — 1989. — № 4. — С. 196–209.

Райзман М.И. «Задержанная литература». — Магадан, 2000. — 136 с.

Райский Н.С. Польско-советская война 1919–1920 годов и судьба военнопленных, интернированных, заложников и беженцев. — М., 1999. — 91 с.

Ракитин А.В. В. А. Антонов-Овсеенко: Историко-биографический очерк. — Л.: Лениздат, 1989. — 351 с.

Раковский Х. Безнадежное дело // Известия ВЦИК. — 1919. — 3 января.

Рапопорт Я.Л. На рубеже двух эпох. Дело врачей 1953 года. — М.: Книга, 1988. — 271 с.; СПб.: Изд-во «Пушкинского фонда», 2003. — 277 с.

Рапопорт В., Алексеев Ю. Измена Родине: Очерки по истории Красной Армии / Послесл. П. Григоренко. — Лондон: Overseas Publications Interchange, 1989. — 514 с.

Рапопорт В., Геллер Ю. Измена родине. — М.: Стрелец, 1995. — 464 с.

Раскулаченные спецпереселенцы на Урале (1930–1936 гг.): Сборник документов / Сост.: Т. И. Славко, А. Э. Бедель; Отв. ред. В. В. Алексеев; РАН. Уральское отделение. Ин-т истории и археологии. — Екатеринбург: Урал. издат. фирма «Наука», 1993. — 221 с.

Раскулачивали даже... иностранцев: Документы периода коллективизации / Публ.: Д. Нохотович, Н. Тепцов // Неизвестная Россия. XX век: Кн. 2. — М., 1992. — С. 324–336.

Расправа. Прокурорские судьбы / Сост. П. М. Захаров. — М.: Юрид. лит., 1990. — 320 с.

Распятие: Писатели — жертвы политических репрессий / Авт.-сост. З. Л. Дичаров. — СПб.: Северо-Запад, 1993. — Вып. 1: Тайное становится явным — 239 с.; СПб.: Всемирное слово, 1994. — Вып. 2: Могила без крестов. — 215 с.; СПб.: Просвещение, 1998. — Вып. 3: Палачей судит время. — 256 с.; Вып. 4: От имени живых... — 256 с.; СПб.: БЛИЦ, 2000. — Вып. 5: Мученики террора — 238 с.; Вып. 6: Слово, взятое в цепь. — 262 с.

Рассекреченный Зубр: Следственное дело Н. В. Тимофеева-Ресовского: Документы / Вступ. статья Я. Г. Рокитянского, Сост.: Я. Г. Рокитянский и др. — М.: Academia, 2003. — 576 с.

Рассказов Л.П., Упоров И.В. Лишение свободы в России: Истоки, развитие, перспективы. — Краснодар, 1999. — 490 с.

Расстрел по разнарядке, или как это делали большевики: [Рассекреченные архивные документы, связанные с политическими репрессиями 1937 г.] // Труд. — 1992. — 4 июня. (Резолюция политбюро ЦК ВКП(б) от июля 1937 г. и др.).

Расстрелян по пятьдесят восьмой: Письма с фронта, погубившие солдата М. П. Ермолова / Вступ. и публ. О. М. Мельника // Отечественные архивы. — 1995. — № 3. — С. 86–89.

Растерзанные тени: Избранные страницы из «дел» 20–30-х годов ВЧК–ОГПУ–НКВД, заведенные на друзей, родных, литературных соратников, а также на литературных и политических врагов Сергей Есенина / Сост.: Ст. Куняев, С. Куняев. — М.: Голос, 1995. — 480 с.

Ратушинская И.Б. Серый — цвет надежды. — London: Overseas Publications Interchange, 1989. — 323 с.

Рауль Валленберг. Отчет шведско-российской рабочей группы / Ред.: И. Палмклинт, Д. Ларссон; МИД Швеции. Департ. стран центр. и вост. Европы. — Стокгольм, 2000. — 350 с.

Рафальский В. Репортаж из ниоткуда // Воля. — 1995. — № 4–5. — С. 162–181.

Рафальський О. Друга світова війна. Етніонаціональний аспект // Віче. — 2001. — № 7. — С. 131–140.

Рафальський О.О. Національні меншини України у ХХ ст.: Історіографічний нарис. — К.: Поліс, 2000. — 447 с.

Рахлин Ф.Д. О Борисе Чичибабине и его времени. Строчки из его жизни / Харьк. правозащитная группа. — Х.: Фолио, 2004. — 216 с.

Рахматуллин М.А. Дело по обвинению академика С. Ф. Платонова // Отечественная история. – 1994. – № 6. – С. 174–183.

Рашковец И. Не склонившие головы // Коммунист Вооруженных сил. – 1991. – № 4. – С. 59–62.

Реабилитация и восстановление прав жертв политических репрессий: Сб. законодательных актов и методических материалов / Сост.: Н. А. Олышанский, О. Н. Епачина. – Великий Новгород, 2001. – 104 с.

Реабилитация: Как это было: Документы Президиума ЦК КПСС и другие материалы: В 3-х т. Т. 1: Март 1953 – февраль 1956 / Сост.: А. Артизов, Ю. Сигачев, И. Шевчук, В. Хлопов; Междунар. фонд «Демократия». – М.: МФД, 2000. – 502 с.

Реабилитация: Политические процессы 30–50-х гг. / Под общ. ред. А. Н. Яковлева; Сост.: И. В. Курилов, Н. Н. Михайлов, В. П. Наумов. – М.: Политиздат, 1991. – 461 с.

Реабилитирован посмертно / Сост.: Ф. А. Карманов, С. А. Панов. – М.: Юрид. лит.-ра., 1988. – Вып. 1: Возвращение к правде. – 511 с.; Вып. 2: Возвращение к правде. – 368 с.

Реабилитированы историей: Очерки о первых начальниках Главного политического управления Советской Армии и Военно-Морского Флота / Гл. ред. Л. Головнев. – М.: Глав. полит. упр. Сов. Армии и ВМФ, 1989. – 94 с.

Реабілітація репресованих: Законодавство і судова практика / Уклад.: В. Т. Маляренко, Є. І. Овчинников; Под ред. В. Т. Маляренко; Верховний суд України. – К.: Юрінком, 1997. – 461 с.

Реабілітована правда // Радянська Україна. – 1990. – 12 вересня.

Реабілітовані історією / Ін-т історії України НАН України; Відп. ред. П. Т. Тронько. – К.; Полтава: «Рідний край», 1992. – 402 с.

Реабілітовані історією: [Серія статей про масові репресії на Київщині протягом 1917–1941 років] / Підг. публ.: П. П. Бачинський // Київська правда. – 1994. – 12, 13, 17, 19, 26, 31 травня; 7, 14, 17, 21, 23, 30, червня; 5, 7, 12, 19, 26, 28, липня; 2, 9, 16 серпня.

Реабілітовані історією: Зб. наук. статей і матеріалів міжнарод. наук.-практ. конф. «Реабілітовані історією», Луцьк, 5–6 грудня 2002 р. / Упоряд. М. М. Кучерепа. – Луцьк: Надстир'я, 2003. – 166 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Автономная

республика Крым. – Кн. 1. – Симферополь: ИПЦ «Магистр», 2004. – 408 с.; Кн. 2. – Симферополь: Изд-во «АнтикВА», 2006. – 392 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Вінницька область. – Кн. 1 / Упоряд.: В. П. Лациба та ін. – Вінниця: ДП «ДКФ», 2006. – 906 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Дніпропетровська область. – Т. 3: Минуле з гірким присмаком: репресії в історичній ретроспективі радянського суспільства / Упоряд.: Р. К. Терещенко, В. В. Іваненко, Л. Л. Прокопенко. – Дніпропетровськ, 2002. – 240 с.; Т. 4. – Кн. 1: Повернені імена. Мартиролог. – Дніпропетровськ, 2002. – 480 с.; Т. 4. – Кн. 4: Повернені імена. Мартиролог. – Дніпропетровськ, 2002. – 328 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Донецька область. – Донецьк: Вид-во КП «Region», 2004. – Кн. 1. – 648 с.; 2005. – Кн. 2. – 624 с; 2006. – Кн. 3. – 624 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Житомирська область / Упоряд.: Л. А. Копійченко, Д. Я. Самолук, Є. Р. Тіміряєв. – Житомир: Полісся, 2006. – Кн. 1. – 721 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Закарпатська область. – Ужгород: Вид-во «Закарпаття», 2003. – Кн. 1. – 788 с.; 2004. – Кн. 2. – 800 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Запорізька область. – Т. 1. – Запоріжжя: Дніпр. металург, 2004. – 584 с.; Кн. 2. – 2005. – 772 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Івано-Франківська область. – Кн. 1 / Упоряд., авт. передм. Л. Вардзарук. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2004. – 982 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Київська область. – Кн. 1 / Відп. за вип. І. Х. Чистик. – К.: ДП «Редакція журн. «Охорона праці», 2004. – 544 с.; Кн. 2. – К.: Основа, 2007. – 1040 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Кіровоградська область. – Кн. 2 / Упоряд. В. Бондар. – Кіровоград: МПП «Антураж», 2004. – 536 с.; Кн. 3 — 2005. – 532 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Луганська область. – Кн. 1 / Ред.-упоряд. В. В. Михайличенко. – Луганськ, 2004. – 736 с.; Кн. 2. — 2005. — 701 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Миколаївська область. – Кн. 1 / Відп. ред.: С. С. Макарчук. – К.; Миколаїв: Світогляд, 2005. – 870 с.; Кн. 2. — 2006. — 707 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Полтавська область. – Кн. 2. – Полтава: Вид-во «Асмі», 2004. – 720 с.; Кн. 4. — 2006. — 736 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Рівненська область. – Кн. 1. – Рівне: ВАТ «Рівненська друкарня», 2006. – 578 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Сумська область. – Кн. 1. – Суми: ВВП «Мрія-1», 2005. – 756 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Харківська область. – Кн. 1. – Ч. 1. – Х.: «Оригінал», 2005. – 800 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Херсонська область / Ред.-упоряд. А. Е. Вірлич. – Херсон: Вид-во «Наддніпрянська правда», 2005. – 944 с.

Реабілітовані історією: Наук.-докум. серія книг: У 27-ми т. / Гол. редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – Черкаська область. – Кн. 1. – Черкаси: Тясмин, 2006. – 600 с.; Кн. 2. – Черкаси: Відлуння–Плюс, 2002. – 480 с.; Кн. 3. – Сміла–Тясмин, 2003. – 528 с.; Кн. 4. – Сміла–Тясмин, 2004. – 504 с.

Ревенко Ф. Викоренити націоналістично-фашистську агентуру: [Одеський театр революції] // Чорноморська комуна. – 1937. – 21 вересня.

Революцией призванный: [И. Федько] // Военный вестник. – 1988. – № 2. – С. 24.

Ревуцький В. Співтворці: [Трагічні сторінки театру Курбаса-Куліша] // Український театр. – 1992. – № 6. – С. 28–29.

Регельсон Л. Трагедия русской Церкви, 1917–1945. – Paris: YMCA-PRESS, 1977. – 628 с.

Реєнт О., Лисенко О. Вінницька трагедія: слідами більшовицьких репресій (1938) // Історія в школі. – 1996. – № 2. – С. 43–45.

Реєнт О.П. Українська революція і робітництво: (Соціально-політичні та економічні зміни 1917–1920 рр.). – К.: Поліграфкнига, 1996. – 265 с.

Реєстр народних співців, які були знищені у 30-х роках або доля яких невідома / Уклад. Б. Жеплинський // Українська культура. – 1992. – № 6. – С. 26–27.

Режим личной власти Сталина: К истории формирования / Под ред. Ю. С. Кукушкина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1989. – 160 с.

Резникова И. Католики на Соловках, 1925–1937 / Науч.-информ. центр «Мемориал»; Римско-католический приход Св. Станислава, Епископа и мученика. – СПб.: НИЦ «Мемориал», 1997. – 44 с.

Резникова И. Православие на Соловках: Материалы по истории Соловецкого лагеря / Науч.-информ. центр «Мемориал». – СПб.: Изд-во НИЦ «Мемориал», 1996. – 206 с.

Религия, общество и государство в XX веке: Материалы конф. (Москва, 22–25 октября 1991 г.) / Редкол.: Я. Н. Щапов (отв. ред.) и др.; Ин-т истории СССР АН СССР. – М., 1991. – 144 с.

Ремарк Є.М. и лагерная литература / Сост., отв. ред. авт. предисл. Р. Р. Чайковский. – Магадан: Кордис, 2003. – 127 с.

Репатриация советских граждан. – М.: Воениздат, 1945. – 51 с.

Репресії 20–30–40-х і початку 50-х років на Україні: Наук.-допом. бібліограф. покажчик / Ін-т історії України НАНУ, Держ. істор. біб-ка України, Всеукр. спілка краєзнавців України; Наук. консульт. П. Т. Тронько. – К., 1992. – 186 с.

Репресії проти освітян Запорозжчини / М. М. Окса (ред.). – Мелітополь, 2001. – 105 с.

Репресована церква: Про трагічну долю Української греко-католицької церкви / Упоряд. В. Цветков. – Дрогобич: «Відродження», 1994. – 526 с.

Репресоване «відродження» / Упоряд.: О. І. Сидоренко, Д. В. Табачник. – К.: Україна, 1993. – 399 с.

Репресоване краєзнавство (20–30-і рр.) / Ін-т історії України НАНУ; Редкол.: П. Т. Тронько (гол.) та ін. – К.: Рідний край, 1991. – 506 с.

Репресовані письменники Тернопільщини: Бібліогр. покажчик / Упоряд. М. В. Друневич. – Тернопіль, 2000. – 54 с.

Репресии в Архангельске, 1937–1938: Документы и материалы / Авт.-сост.: В. А. Митин и др.; Госархив общ.-полит. движений и формирований Архангельской обл. и др. – Архангельск: Изд-во Помор. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова, 1999. – 271 с.

Репрессии в Красной Армии (30-е годы): Сб. документов из фондов Российского Государственного Военного Архива / Сост.: А. Кристиани, В. Михалева, Отв. за исслед. Ф. Беттанин; Науч. совет: С. Бертолисси и др.; Рос. Гос. Военный Архив. – Napoli, 1996. – 468 с.

Репрессии против поляков и польских граждан / Исторические сборники «Мемориала». Вып. 1 / Сост. А. Э. Гурьянов; Редкол.: А. Б. Рогинский (пред.) и др.; Науч.-информ. и просвет. центр «Мемориал». – М.: Звенья, 1997. – 256 с.

Репрессии против советских немцев. Наказанный народ / Ред.-сост. И. Л. Щербакова. – М.: Звенья, 1999. – 288 с. [По материалам конф. «Репрессии против советских немцев в Советском Союзе в контексте советской национальной политики», проведен. Немецким культурным центром им. Гете в г. Москве совместно с обществом «Мемориал» 18–20 ноября 1998 года].

Репрессированная наука / Сост.: А. И. Мелуа и др.; Общ. ред. М. Г. Ярошевского; АН СССР. Ин-т истории естествознания и техники – Л.: Наука, 1991. – Вып. 1. – 559 с.; СПб.: Наука, 1994. – Вып. 2. – 320 с.

Репрессированное востоковедение. Востоковеды, подвергшиеся репрессиям в 20–50-е гг.: [Алфавитный список] // Народы Азии и Африки. – 1990. – № 4. – С. 113–125.

Репрессированные геологи: Биограф. материалы: 2-е изд. / Всероссийский НИИ геологии; Сост.: А. И. Баженов, Л. П. Беляков и др. – М.; СПб., 1995. – 210 с.

Репрессированные народы России: Чеченцы и ингуши: Документы, факты, комментарии / Сост. Н. Ф. Бугай; Гос. комитет РФ по делам федерации и национальностей. Департамент по проблемам народов и граждан, Фонд репрессир. народов и граждан. – М.: Капъ, 1994. – 259 с.

Репрессированные народы: История и современность: (Тезисы докладов и сообщений Рос. науч.-практ. конф. 28–29 мая 1992 г.) / Редкол.: В. Б. Убушаев (отв. ред.) и др. – Элиста, 1992. – 190 с.

Репрессированные этнографы / Сост. и отв. ред. Д. Д. Тумаркин; РАН. Ин-т этнологии и антропологии им. Н. Н. Миклухо-Маклая. – М.: Восточная лит-ра, 1999. – Вып. 1. – 343 с.; 2003. – Вып. 2. – 495 с.

Речи государственных обвинителей: Луначарского, Покровского, Крыленко, представителей Коминтерна: К. Цеткин, Муна, Бокания. – М.: Красная новь, 1922. – 248 с.

Решение Особых Троек приводит в исполнение немедленно: [Докум. материалы Пленума ЦК КПСС 22–29 июня 1957 г., свидетельствующие о причастности И. В. Сталина и др. членов политбюро ЦК ВКП(б) к массовым репрессиям 1937–1938 гг.] / Публ. Т. Кузьмичевой // Источник. – 1999. – № 5. – С. 81–85.

Решетова Н.А. Интеллигенция Дона и революция, (1917 – первая половина 1920-х гг.) / Науч. ред. Э. А. Шеуджен. – М.: РОССПЭН, 1998. – 240 с.

Ржезач Т., Цуркан В. Розшукуються... – К.: Політвидав України, 1989. – 234 с.

Рибак І.В. Репресії у Зінківі (Поділля) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 417–422.

Рибак І.В. Соціальна інфраструктура українського села: зміни, труднощі, проблеми (20-і – початок 90-х рр. XX ст.). – К.: Рідний край, 1997. – 164 с.

Рибак І.В. Соціально-побутова інфраструктура українського села, 1921–1991. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. – 303 с.

Рибак І.В. Типологія антиколгоспних виступів на Поділлі у період «колективізаторської лихоманки» (грудень 1929 – березень 1930 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 298–302.

Рибак І.В., Матвеев А. Розкуркулення на Поділлі // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т

- історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 133–140.
- Рибалка І.К.* Сталінщина і розселяння країни // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 10. – С. 12–37; № 11. – С. 3–12.
- Рибалко О.* Знайдено в архівах. Шкіц до життєпису В. Свідзинського // Вітчизна. – 1989. – № 1. – С. 144–147.
- Рильський Б.* Болюче свідчення: [Арешт М. Рильського у 1931 р.] // Культура і життя. – 1990. – 18 березня.
- Рильський М.* Два поети громовиці: [Г. Косинка та М. Хвилювий] // Радянське літературознавство. – 1988. – № 1. – С. 55–57.
- Риутта У., Тоги Й.* Осужденный по 58-й статье: История человека, прошедшего уральские лагеря / Пер. с фин. Д. И. Орехова. – СПб.: Христиан. о-во «Библия для всех», 2001. – 271 с.
- Рівненський мартиролог сорок четвертого: Документи та спогади. – Рівне: Азалія, 1998. – 96 с.
- Рівненщина репресована, депортована, мордована. 1939–1941. – Рівне: Азалія, 1997. – 92 с.
- Річицький А.* До проблеми ліквідації пережитків колоніальності та націоналізму: відповідь М. Волобуєву // Більшовик України. – 1928. – № 3.
- Річицький А.* Національна програма українського соціал-фашизму // Більшовик України. – 1930. – № 5/6. – С. 30–41.
- РКП(б): Внутрипартийная борьба в двадцатые годы: Документы и материалы. 1923 год. – М.: РОССПЭН, 2004. – 464 с.
- Рогинский М.* Уроки ширяевского процесса: [Одесская обл.] // Социалистическая законность. – 1937. – № 8. – С. 110–114.
- Роговий О.* Де ти, брате?: [Про одну з родинних таємниць Василя Земляка] // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 166–171.
- Роговин В.З.* 1937 / Науч. ред. Н.Ф. Наумова. – М., 1996. – 480 с.
- Роговин В.З.* Партия расстрелянных. – М., 1997. – 527 с.
- Роговин В.З.* Сталинский неонеп. – Б. м.: Б. г. – 382 с.
- Рождение ГУЛАГа: дискуссии в верхних эшелонах власти // Исторический архив. – 1997. – № 4. – С. 142–156.
- Рождение партийной номенклатуры / Подг. М. В. Зеленов // Вопросы истории. – 2005. – № 2. – С. 3–24; № 3. – С. 3–16.
- Роженко М.* Парти́но-кадебі́стський погром 1972 р. в Інституті філософії АН УРСР // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті роки: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 240–253.
- Роженко М.* «Просимо згоди»: [Репресії проти інтелігенції 60–70 рр.] // Українське слово. – 1994. – № 44, 45.
- Роженко М.М.* КГБістські архіви дають свідчення тільки «своїм» // Вечерній Київ. – 2000. – 6 липня. – № 113.
- Роженко М.М.* Спецдозвіл на пам'ять: Про заборону на дослідження архівів колишнього КГБ // Політика і культура. – 2000. – № 27. – С. 34–36.
- Роженко М.М.* Сосни Биківні свідчать: злочин проти людства / Редкол.: Д. М. Єсипенко (гол.) и др.; Всеукр. т-во політв'язнів і репресованих. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1999. – Кн. 2. – 2002. – 596 с.; Кн. 3. – 600 с.
- Роженко М.М.* Трагедія академіка Володимира Юринця: Штрихи до історії української філософії радянської доби. – К., 1999. – 192 с.; К.: Укр. Центр духовної культури, 1996. – 188 с.
- Роженко М., Федущак І.* Хто вони, «вороги народу» (1941р.) // Мандрівець. – 2001. – № 5–6. – С. 59–65.
- Рожко В.* І потекла сторіками... могили не можуть мовчати / Ін-т дослідів Волині. – Австралія: Спадщина, бг. – 272 с.
- Розанов М.М.* Соловецкий концлагерь в монастыре, 1922–1939 годы: Факты — домыслы — «параши»: Обзор воспоминаний соловчан соловчанами: В 3-х кн. – Б.м., 1979. – Кн. 1: Ч. 1, 2, 3. – 299 с.; 1980. – Кн. 2: Ч. 4, 5, 7, 8. – 176 с.; 1987. Кн. 3: Дополнения. – 87 с.
- Розгорнути більшовицьку критику: На зборах письменників у м. Києві // Літературна газета. – 1937. – 29 березня.
- Розгромити буржуазно-націоналістичну агентуру фашизму! // Комуніст. – 1937. – 3 вересня.
- Розкуркулєння в УСРР / Упоряд. Є. П. Шаталіна // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 3. – С. 113–123; № 4. – С. 77–95; № 6. – С. 103–115; № 7/8. – С. 103–111.
- Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933: Поезія — проза — драма — есей / Упоряд., передм. Ю. Лавріненка. – К.: Смолоскип, 2002. – 984 с.

Розстріляне слово. Письменники Прикарпаття — жертви сталінських репресій. — Івано-Франківськ, 1992. — 18 с.

Розстріляти за постановою ЦК ВКП(б): Документи про арешт і розстріл сестер та небожа Симона Петлюри / Публ. В. Пашенка // Київська старовина. — 1993. — № 1.

Розстрільний список Соловків: [з № 70] // Літературна Україна. — 1992. — 23 липня.

Розтальний В. Митрополит — мученик // Голос України. — 1992. — 19 червня.

Рокитянский Я., Мюллер Р. Красный диссидент: Академик Д. Б. Рязанов — оппонент Ленина, жертва Сталина: Биограф. очерк. Документ. — М.: Academia, 1996. — 464 с.

Роковые дороги поволжских немцев, 1763–1993 гг.: Исторические факты. Документ. Обращения к властям. Письма. Воспоминания лиц преследуемого народа / Авт. и сост. В. Фукс. — Красноярск: Краснояр. краевое нем. о-во «Возрождение», 1993. — 223 с.

Романець Н.Р., Ченцов В.В. «Оріхівська справка»: правда і вигадки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. — К., 1996. — Вип. 1. — С. 383–401.

Романів О. Вінниця — дзеркало більшовицького народовбивства в Україні // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. — Вінниця: Велес, 2002. — С. 31–38.

Романів О.М., Федущак І.В. Західноукраїнська трагедія, 1941. — Львів; Нью-Йорк, — 428 с.

Романов С. Архипелаг ГУЛАГ: попытка картографирования // Карта. — Рязань. — 1995. — № 10–11. — С. 62.

Романов Ф. Приговор народа: [Процесс над Тухачевским и др.] // Вопросы профдвижения. — 1937. — № 13. — С. 4–7.

Романова В. «Немедленно принять меры к оздоровлению кадров»: [Репрессии 30-х гг. и архивы] // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство. — 2001. — Вип. 4. — С. 272–284.

Романова С.Н. «Дела по обвинению» православного духовенства и мирян. 1937–1938 гг. // Отечественные архивы. — 2001. — № 4. — С. 4–12.

Романовський М.В. Над чим працюють західні дослідники сталінізму // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. — К.: Політвидав України, 1990. — С. 620–631.

Романчук О.К. Син землі: [П. А. Тутковський] // Аксиоми для нащадків: Українські імена в світовій науці: Зб. нарисів. — Львів, 1991. — С. 202–211.

Романюк І. Державна політика насильницького виселення селянства наприкінці 40-х — на початку 50-х рр. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. — Вінниця: Велес, 2002. — С. 207–209.

Романюк І. Репресивна політика держави стосовно селянства на початку 1950-х рр. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. — К., 2003. — Вип. 7: Спеціальний. — С. 450–453.

Ронкин В.Е. На смену декаблям приходят январы...: Воспоминания бывшего бригадмилыца и подпольщика, а позже — политзаключенного и диссидента / Ред.: А. Ю. Даниэль, Б. А. Рогинский, Предисл. А. Ю. Даниэля; О-во «Мемориал». — М.: О-во «Мемориал»: Звенья, 2003. — 478 с.

Росин В.Е. Изъято при аресте: Повесть о неизвестных фактах деятельности НКВД Украины. — К.: Укр. письменник, 1992. — 160 с.

Рослицький Є. Наші голокості і світова українська хвилина скорботи: [Про гігантські людські жертви, які зазнав у своїй історії український народ з 1917 р. до розвалу імперії] // Вісті з України. — 1994. — 25–30 серпня (№ 35). — С. 10.

Росляков М.В. Убийство Кирова. Политические и уголовные преступления в 1930-х годах. Свидетельства очевидцев. — Л.: Лениздат, 1991. — 127 с.

Росси Ж. Справочник по ГУЛАГу: В 2-х ч.; 2-е изд., доп. / Текст проверен Н. Горбаневской. — М.: Просвет, 1991. — Ч.1. — 263 с.; Ч. 2. — 285 с.

Российские немцы: Историография и источниковедение: Материалы междунар. науч. конф., Анапа, 4–9 сентября 1996 г. / Ред.: И. Плева, А. Герман; Международный союз немецкой культуры. — М.: Готика, 1997. — 371 с.

Российские немцы: Проблемы истории, языка и современного положения: Материалы междунар. науч. конф., Анапа, 20–

- 25 сентября 1995 г. / Международный союз немецкой культуры. – М.: Готика, 1996. – 511 с.
- Российские спецслужбы: История и современность: Материалы исторических чтений на Лубянке, 1997–2000 гг. / Редкол.: А. А. Зданович, М. Н. Петров, В. Н. Хаустов. – М.: X-History, 2003. – 280 с.
- Россия антибольшевистская: Из белогвардейских и эмигрантских архивов / Сост.: Г. А. Трукан (отв. ред.), Л. И. Петрушева, Е. Ф. Теплова / РАН, Ин-т рос. истории, Госархив Российской Федерации. – М., 1995. – 443 с.
- Россия в XX веке: Люди, идеи, власть / Отв. ред.: А. К. Соколов, В. М. Козьменко; Ин-т рос. истории РАН и др. – М.: РОССПЭН, 2002. – 240 с.
- Ростальний В.М., Табачник Д.В. Червоний лев революції: [Штрихи до політичного портрету Л. Д. Троцького] // Філософська і соціологічна думка. – 1989. – № 8. – С. 77–94.
- Ротфорт М.С. Колыма — круги ада: Воспоминания. – Екатеринбург: Урал. рабочий, 1991. – 101 с.
- Рубан С. Герои, предатели, жертвы?: [О советских военнопленных в годы Великой Отечественной войны] // Коммунист Вооруженных сил. – 1990. – № 8. – С. 71–73.
- Рубач М.А. Буржуазно-куркульська націоналістична ідеологія під машкарою демократії «трудового народу»: [Соціально-політичні погляди М. С. Грушевського] // Червоний шлях. – 1932. – № 5. – С. 115–135.
- Рубин Н. Лаврентий Берия: Миф и реальность. – М.; Смоленск: Олимп: Русич, 1998. – 476 с.
- Рубинштейн Д. Разгром Еврейского антифашистского комитета: [Мемориальный музей Холокоста в США; пер. с англ.]. – СПб.: Академический проект, 2002. – 142 с.
- Рубіш Ф.Ф. Опалені долі: [Нариси-портрети про політв'язнів та репресованих]. – Ужгород: Патент, 2000. – 341 с.
- Рублёв А. Тоталитарный режим 1930-х годов и украинская интеллигенция: Дело «Украинской военной организации» // Impactul trecutului totalitar asupra noilor democrații din Europa Centrală și de Est: Simpozion internațional, Chișinău, 1–2 iulie 1999. – Chișinău, 2000. – P. 29–41.
- Рубльов О.С. Викриття «агентури польського фашизму» в УСРР: «Справа» «Польської військової організації» 1933–1934 рр.: мета, механізм фабрикації, наслідки // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 170–189.
- Рубльов О.С. Галицькими маршрутами ГУЛАГу: західноукраїнська інтелігенція у таборах СРСР, 1930-ті роки // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: В. Смолій (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2002. – Вип. 6: 36. наук. праць на пошану С. В. Кульчицького. – С. 319–341.
- Рубльов О.С. Дослідження проблем тоталітарного минулого в сучасній українській історіографії // Міжнародний науковий конгрес «Українська історична наука на порозі XXI ст.», Чернівці, 16–18 травня 2000 р.: Доповіді та повідомлення / Укр. іст. т-во; Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича; Відп. ред.: Л. Винар, Ю. Макар. – Чернівці: «Рута», 2001. – Т. 1. – С. 319–325.
- Рубльов О.С. Дослідження проблем тоталітарного минулого у сучасній українській історіографії: До постановки проблеми // Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики. – Ч. 5; Історіографічні дослідження в Україні. – Вип. 10: Об'єднаний збірник наук. праць на пошану акад. В. А. Смолія: З нагоди 25-річчя наук. діяльності та 50-річчя від дня народження: У 2-х ч. / Ін-т історії України НАНУ; Відп. ред.: М. Ф. Дмитрієнко, Ю. А. Пінчук. – К., 2000. – Ч. 2: Історіографія. – С. 234–245.
- Рубльов О.С. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2004. – 648 с.
- Рубльов О.С. Західноукраїнська інтелігенція у Наддніпрянщині (1914–1921 рр.) // Актуальні проблеми вітчизняної історії XX ст.: Збірник наук. праць, присвяч. пам'яті акад. НАН України Ю. Ю. Кондуфора / Ін-т історії України НАНУ; Редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Т. 1. – С. 141–193.
- Рубльов О.С. Лідер «істориків-марксистів» України: М. І. Яворський // Репресоване краєзнавство: 20–30-ті роки. – К., 1991. – С. 293–304.
- Рубльов О.С. Любченко Панас Петрович // Уряди України у XX ст.: Наук.-докум. вид. – К.: «Наукова думка», 2001. – С. 357–361.

Рубльов О.С. Маловідомі сторінки біографії українського історика: [М. Марченко] // Укр. істор. журнал. – 1996. – № 1. – С. 106–129; № 2. – С. 92–116; № 3. – С. 66–77.

Рубльов О.С. Матвій Іванович Яворський: [Історик, академік] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 565–592.

Рубльов О.С. Михайло Грушевський: перший рік у Радянській Україні (спроба реконструкції) // Укр. іст. журн. – 1996. – № 5. – С. 50–71; № 6. – С. 3–16.

Рубльов О.С. Михайло Козоріс: доля інтелігента // Укр. археографічний щорічник / Редкол.: П. С. Сохань (гол. ред.) та ін. – К., 1993. – Вип. 2 (5). – С. 104–122.

Рубльов О.С. Невідомий голова Раднарком: [М. М. Марчак – голова уряду УРСР, 1937–1938 рр.] // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 129. – С. 5.

Рубльов О.С. Невідомі документи до біографії Л. Д. Дмитерка: За матеріалами його слідчої справи 1933 р. // Укр. археографічний щорічник / Редкол.: П. С. Сохань (гол. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 3/4. – С. 550–574.

Рубльов О.С. Особистий секретар академіка М. С. Грушевського: Ф. Я. Савченко // Репресоване краєзнавство: 20–30-ті роки. – К., 1991. – С. 168–173.

Рубльов О.С. Повертаючись до надрукованого: Гирич І.Б., Кіржаєв С.М. До історії Всеукраїнської Академії наук. Михайло Грушевський і Агатангел Кримський: З приводу «Осібної гадки академіка М. Грушевського до протоколу Спільного зібрання УАН від 17 жовтня 1927 року» // Укр. археографічний щорічник. – К., 1992. – Вип. 1(4). – С. 332–340; 1993. – Вип. 2(5). – С. 428–434.

Рубльов О.С. Репресивний режим в Україні, 1930-і роки: Справа «Української військової організації» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 169–184.

Рубльов О.С. Советські пенсії західноукраїнським інтелектуалам, 1920-ті – початок 1930-х рр.: Timeo danaos...? // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 8. – С. 161–176.

Рубльов О.С. Сторінка з історії київського «галичознавства» 1920-х рр.: аспіранти М. С. Грушевського О. Павлик і В. Костащук // Укр. іст. журн. – 2003. – № 2. – С. 89–113.

Рубльов О.С. Фундатор української географічної науки: С. Л. Рудницький // Репресоване краєзнавство: 20–30-ті роки. – К., 1991. – С. 121–129.

Рубльов О.С. Шляхами на Соловки: радянське десятиріччя Михайла Лозинського // Укр. іст. журн. – 1997. – № 4. – С. 103–117.

Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. – К.: Вид. дім «Альтернативи», 1999. – 320 с.

Рубльов О., Репринцев В. Репресії проти поляків в Україні у 1930-ті рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 116–156.

Рубльов О., Фельбаба М. Долі співробітників «УРЕ» на тлі репресивної політики 30-х років // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4 (13/15). – С. 207–251.

Рубльов О., Фельбаба М. О. І. Бадан-Яворенко — Учений секретар НКО УСРР, завідувачий сектором чужомовних словників «УРЕ» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 279–290.

Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Західноукраїнська інтелігенція та сталінщина / Ін-т історії України АН УРСР. Препринт № 7 (19). – К.: Інститут історії України АН УРСР, 1990. – 58 с.

Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Згадка про сумні роковини. – К., 1990. – 20 с.

Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20–50-ті роки ХХ ст.) / НАН України: Ін-т історії України, Ін-т укр. археографії; Відп. ред. П. С. Сохань. – К.: «Наукова думка», 1994. – 350 с.

Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції: 20-ті – 40-ві роки ХХ ст. // Укр. іст. журн. – 1991. – № 1. – С. 3–12; № 2. – С. 10–19; № 3. – С. 3–15; № 4. – С. 30–43; № 5. – С. 17–28; № 6. – С. 24–34; № 7. – С. 3–15.

Рубльова Н.С. Антикозольна кампанія в УСРР: причини, інструментарій, перебіг // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 388–404.

Рубльова Н.С. Ліквідація в Україні ієрархії римо-католицької церкви (кінець 1917–1937 рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 311–330.

Рубльова Н.С. Невідома ділянка «антирелігійного фронту»: Боротьба владних структур УСРР проти римсько-католицької церкви, 1920-і роки // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 228–243.

Рубцов Ю.В. Alter ego Сталина: [Страницы политической биографии Л. З. Мехлиса]. – М.: Звонница–МГ, 1999. – 304 с.

Руденко М. Найбільше диво — життя: Спогади / Канадський ін-т українських студій. – К.: Таксон, 1998. – 558 с.

Руденко О.Ю. «Наш перший мученик преси» (Федір Павлович Матушевський) // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Зб. статей / Редкол.: В. М. Даниленко (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 4. – С. 84–106.

Руденко Р.А. Суд над контрреволюционной вредительской бандой из областной конторы «Заготзерно» // Социалистический Донбасс. – 1937. – 30 сентября.

Рудин В. Два года «Ежовых рукавиц»: [О массовых репрессиях 1937–1938 гг.] // Литературный Кузбасс. – 1989. – № 4. – С. 94–107.

Рудницький К.Л. Мейерхольд. – М.: Искусство, 1981. – 423 с.

Рудницький О.П. Демографічні наслідки голоду 1932–1933 рр. в Українській РСР // Історія народного господарства та економічної думки УРСР. – 1990. – Вип. 24. – С. 22–26.

Ружи́ло В. Тоді, наприкінці тридцятих...: [Бесіда з дочкою Я. Гамарника] // Робітнича газета. – 1988. – 16 липня.

Русанівський І. Без підстави звинувачень: [Спогади про батька — М. Русанівського, вченого-літературознавця] // Україна. – 1990. – № 33. – С. 8–10.

Русначенко А.М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х рр. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1998. – 720 с.

Русначенко А.М. Український національний фронт — підпільна група 1960-х рр. // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 4. – С. 81–94.

Русская наука в биографических очерках / Отв. ред.: Э. И. Колчинский, И. П. Медведев; Сост.: Т. В. Андреева, М. Ф. Хартанович; РАН. Ин-т истории естествознания и техники им. С. И. Вавилова; С.-Петербург. филиал; С.-Петербург. ин-т истории. – СПб.: Д. Буланін, 2003. – 506 с.

Русский Харбин и Пермь: Материалы науч.-практ. конф., 15 мая 1998 г. / Сост. Т. И. Быстрых; Пермская обл. универсальная б-ка им. А. М. Горького; Госархив по делам полит. репрессий Пермской обл. – Пермь, 1998. – 48 с.

Русское и советское молодежное движение в документах, 1905–1937 гг. / Вступ. ст. О. Пильщикова. – М.: ОМПИ-Press, 2002. – 288 с.

Рутыч Н.Н. Белый фронт генерала Юденича: Биографии чинов Северо-западной армии. – М.: Русский путь, 2002. – 503 с.

Рыбаков А.Н. Дети Арбата: Роман. – М.: Сов. писатель, 1987. – 480 с.

Рыбаковский Л.А. Роковые — тридцать седьмые // Народонаселение. – 2003. – № 1. – С. 34–49.

Рыбкин А. Н., Кушнер Д.Л. «В тщетных поисках смысла...»: О судьбах делегатов ХУП съезда ВКП(б) от Средневолжского края / НППЦ «Ретроспектива». – Самара: Самар. Дом печати, 1992. – 152 с.

Рыльков С. Лекарство от амнезии: [Глуховский концлагерь в Сумской обл.] // Столичные новости. – 2000. – 23–29 мая (№ 17). – С. 16.

Рютин М.Н. На колени не встану / Сост. Б. А. Старков. – М.: Политиздат, 1992. – 351 с.

Рябокобила О.О. Олександр Алоїзович Яната — видатний краєзнавець України // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді і повідомлення. – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. I. – С. 168–170.

Рябчун І. Розгромити націоналістичне кубло в обласному ВНО: [В Чернігівській обл.] // Більшовик. – 1937. – 13 вересня.

Рязанская деревня в 1929–1930 гг.: Хроника головокругения: Документы и материалы / Отв. ред.-сост.: Л. Виола (Канада), С. В. Журавлев (Россия), Т. МакДоналд (Канада), А. Н. Мельник (Россия); Ун-т Торонто. Центр рос. и вост.-европ. исслед. (CREES) (Канада), Госархив Рязанской обл. (Россия). – М.: РОССПЭН, 1998. – 703 с.

С

Савельев Л. Шпионы перед советским судом. – М.: Воениздат, 1940. – 80 с.

Савенко І. «Писати можна і на Печорі...»: Спогади про Г. Майфета: [Український письменник] // Вітчизна. – 1990. – № 7. – С. 161–168.

- Савин О.М.* «Дело производством прекращено...»: Историко-документальные очерки о репрессированных в годы культа личности Сталина. – Пенза, 1992. – 296 с.
- Савицький П.* Загибель і віднова неоцінених скарбів: Розгром руської зодчеської спадщини і доконечність її відбудови / Передм. В. Вечерського // Пам'ятники України. – 1997. – Ч. 3. – С. 58–65.
- Савостьянов В.И., Егоров П.Я.* Командарм первого ранга: [И. П. Уборевич]. – М.: Политиздат, 1966. – 215 с.
- Савцов В.* Злочин, якого не було. Роздуми над кримінальною справою «СВУ» // Радянська Україна. – 1989. – 12, 13, 16, 19, 26, 27 вересня.
- Савченко Б.А.* Вадим Козин. – М.: Искусство, 1993. – 238 с.
- Савченко В.* Безимлаг: Нарис із життя в советському концтаборі. – Авгсбург, 1948. – 57 с.
- Савченко В.* Хроніка одного кримінального процесу: [Політичні арешти 1969 р. в м. Дніпропетровську] // Сучасність. – 1993. – № 9. – С. 153–163.
- Савченко І.В.* Данило Вікторович Єрмолов: [Історик] // Зневажена СЛЮ / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 191–195.
- Савченко І.В.* Державний контроль за видавничою діяльністю в 20–30-х роках // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 108–114.
- Савченко О.* За що репресували М. Волобуєва // Наука і суспільство. – 1990. – № 11. – С. 11–14.
- Савченко Я.* Проблема культурної революції і українська радянська література // Пролетарська правда. – 1928. – 20 червня.
- Савчук В.О.* Краєзнавча діяльність архівних установ України в 20-х – першій половині 30-х років // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 213–221.
- Савчук О.В.* Учителі польських шкіл Поділля в лещатах репресій 20–30-х рр. ХХ ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 288–294.
- Савчук П.* З неволі до волі. – Івано-Франківськ, 2001. – 328 с.
- Саєнко О.* Троцькістсько-бухарінську банду шкідників засуджено: [«Заготзерно» Одеської обл.] // Чорноморська комуна. – 1937. – 9 жовтня.
- Саленко І., Посадов О.* Кому довірена підготовка кінокадрів: [Про директора Київ. кіноінституту Д. Хмеля] // Вісті. – 1937. – 29 вересня.
- Салехов Н.И.* Ян Борисович Гамарник: Очерк жизни и деятельности. – М.: Политиздат, 1964. – 80 с.
- Саликов Р.А., Копылов И.Я., Юсупов Э.Ю.* Национальные процессы в СССР. – М.: Наука, 1987. – 351 с.
- Салтык Г.А.* Неонародническое движение Черноземного Центра России: 1901–1923 гг. / Редкол.: А. Ю. Друговская, В. В. Зверев, В. П. Пашин, С. В. Леонов, Л. Г. Косулина. – М.: Прометей, 2002. – 575 с.
- Самойленко О.Г.* Справа М. П. Загребського — черговий акт сталінського «правосуддя» // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2002. – Вип. 20. – С. 188–198.
- Самойлов Ю.* К сведению высшего суда // Урал. – 1989. – № 8. – С. 149–160.
- Самоопределение или шовинизм ?* // Жизнь искусства. – 1926. – 6 июля.
- Самосудов В.М.* Большой террор в Омском Прииртышье, 1937–1938. – Омск: Омск. пед. ун-т, 1998. – 268 с.
- Самохін А., Брушко І.* Історія одного цькування: [Справа студента Я. І. Вальдмана, КДУ] // Пролетарська правда. – 1938. – 25 січня.
- Самсонов В.А.* Жизнь продолжится: Записки лагерного лекпома. – Петрозаводск: Карелия, 1990. – 318 с.
- Самсонов В.А.* Парус поднимаю: Записки лишенца. – Петрозаводск: Карелия, 1993. – 247 с.
- Сандлер А.* Мы были выше и упрямей своей трагической судьбы. Из записок реабилитированного: [Включая спогати про А. З. Добровольського] // Собеседник. – 1987. – № 43. – С. 12–13.
- Сандлер А., Этлис М.* Современники ГУЛАГа: Книга воспоминаний и размышлений. – Магадан: Кн. изд-во, 1991. – 557 с.

Сандормох: масове вбивство на честь 20-ліття Великого Жовтня // *Час/Time*. – 1997. – 6–12 листопада.

Санников Г. Большая охота. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2002. – 510 с.

Сануков К.Н. Из истории Марий Эл: Трагедия 30-х годов. – Йошкар-Ола, 2000. – 196 с.

Санцевич А.В. Видатний український історик М. Є. Слабченко. – К., 1993. – 69 с.

Санцевич А.В. М. І. Яворський: Нарис життя та творчості. – К., 1995. – 60 с.

Сапеляк С. Хроніки дисидентські: Невольничі силвети // *Дзвін*. – 2005. – № 7. – С. 103–110.

Саппа М. Винниченко і Раковський: 1928–1930 рр. // *Вітчизна*. – 1990. – № 11. – С. 131–143.

Сапун М. Георгій Леонидович Пятаков // *Под знаменем ленинизма*. – 1989. – № 8. – С. 43–49.

Сапун М.М. Володимир Петрович Затонський // *Укр. істор. журнал*. – 1988. – № 8. – С. 122–127.

Сапун М.М. Завжди в опозиції. Політичні погляди Г. Л. Пятакова // *Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал*. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 522–539.

Сапун М.С. Косіор: світло і тіні політичної долі // *Робітнича газета*. – 1988. – 29 вересня.

Саранча І. Викорінити троцькістсько-націоналістичну агентуру в органах народів: [Дніпропетровська обл.] // *Зоря*. – 1937. – 26 серпня.

Саранча І. Ще раз про ворожі дії в облнаросвіті: [Дніпропетровська область] // *Зоря*. – 1937. – 18 вересня.

Сарбей В. Учений — захисник рідної мови і природи України: [О. А. Яната] // *Кур'єр Кривбасу*. – 1997. – Лютий.

Саржан А.О. Репатріація і повернення жителів Донбасу з німецької неволі (друга половина 40-х – початок 50-х рр.) // *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України*. – К., 2001 – Вип. 1. – С. 121–126.

Сафонов Н.С. Записки адвоката: Крымские татары. – М.: Вся Москва, 1990. – 175 с.

Сафошкин В.Д. Лидия Русланова — от Рейхстага до ГУЛАГа. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. – 416 с.

Сафронов А. Повністю розгромити антипатріотичну групу в тоталітарній та літературній критиці // *Соціалістична Харківщина*. – 1949. – 29 березня; *Красное знамя*. – 1949. – 29 марта.

Сахаров А.Д. Воспоминания: В 2-х т. / Ред.-сост.: Е. Холмогорова, Ю Шиханович. – М.: Права человека, 1996. – Т. 1 – 910 с. ил.; Т. 2. – 862 с.

Сахарова Г. Мариупольские репрессии. – Мариуполь, 2000.

Сахно А. Лист до Сталіна // *Урядовий кур'єр*. – 1996. – 25 травня.

Сахно А. Розстріляний романс або чи міг Хрущов не знати правди // *З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. – 1997. – № 1/2. – С. 296–301; *Літературна Україна*. – 1997. – 22 травня.

Сахно А.І. Щоденник «контрреволюціонера» / Передм. Ю. Шаповала. – К.: Бланк-Прес, 1999. – 160 с.

Сборник законодательных и нормативных актов о репрессиях и реабилитации жертв политических репрессий / Сост. Е. А. Зайцев. – М.: Республика, 1993. – 224 с.

Сверстюк Є. Гострої розпуки гострий біль: [М. Зеров] // *Сучасність*. – 1994. – № 11. – С. 24–30.

Сверстюк Є. Загадка смерті Василя Стуса // *Молодь України*. – 1991. – 18 червня.

Сверстюк Є. Лице людини перед лицем терору // *Сучасність*. – 1995. – № 2. – С. 139–144.

Сверстюк Є. Минає чверть віку // *Час/Time*. – 1997. – 13–19 лютого.

Сверстюк Є. Трудівник: [Спогади про І. Світличного] // *Кур'єр Кривбасу*. – 1997. – січень.

Свешников Б.П. Борис Свешников. Лагерные рисунки / Сост.: И. Голомшток, И. Осипова; Редкол.: А. Б. Рогинский (пред.) и др.; Пер.: Р. Чандлер, Д. Дынин; О-во «Мемориал». – М.: Звенья, 2000. – 160 с.

Светов С., Любітов С. Судить мене. Семенківщина перед судом пролетарського студентства. – Х.; К.: Молодий більшовик, 1931. – 141 с.

Свідницький А.І. Запам'ятаємо їх живими: [С. Г. Лазоверт] // *Комуніст України*. – 1990. – № 4. – С. 84–86.

Свідчать документи. Справа Єврейського антифашистського комітету // *З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. – 1998. – № 3/4. – С. 30–82.

Свідчення з минушини: Мовою документів / Дніпропетровська облредколегія наук.-докум. серії книг «Реабілітовані історією»; Уклад.: В. В. Іваненко та ін. – Дніпропетровськ: Моноліт, 2001. – 320 с.

Світлий розум — шляхетне серце: Родина Річинських: спогади, листування / Упоряд. Л. А. Річинська. – Луцьк: Терен, 2004. – 66 с.

Світличний І. Голос доби. Кн. 1: Листи з «Парнасу» / Упоряд. Л. Світлична. – К.: Сфера, 2001 – 544 с.

Связь времен / Науч. ред. И. Л. Жеребцов; Ред.-сост.: И. Л. Жеребцов, М. И. Курочкин. – Сыктывкар: Фонд «Покаяние», 2000. – 864 с.

Свяневич С. В тени Катыни / Пер. с пол., примеч. В. Абрамкин. – London: Overseas Publications Interchange, 1989. – 400 с.

Святиня і голодомор: Документи і матеріали з Наукового архіву Шевченківського нац. заповідника / Упоряд. О. В. Білокінь. – Канів, 2003. – 60 с.

Сейерс М., Канн А. Тайная война против Советской России / Пер. с англ. – М.: Госиздат, 1937. – 456 с.

Сейфулла Р.Д. Записки потомка хана Крым-Гирея. – М.: Экслибрис-Пресс, 2000. – 240 с.

Селезнева И.Н. Интеллектуалам в Советской России места нет (1922 г. в СССР) // Вестник Российской Академии наук. – 2001. – Т. 71. – № 8. – С. 738–741.

Селецький А. Станіслав Вікентійович Косіор // Під прапором ленінізму. – 1989. – № 13. – С. 56–62.

Селешко М. Вінниця: Спомини перекладача комісії дослідів злочинів НКВД в 1937–1938 рр. / Ред. В. Верига. – Нью-Йорк; Торонто; Лондон; Сідней: «Новий шлях»: Фондація ім. Ольжича, 1991. – 212 с.

Селюцький А. Розплата за відданість: [М. Скрипник] // Наука і суспільство. – 1990. – № 10. – С. 55–57.

Семененко В. Слепая верность: из истории Всеукраинской ЧК: Провинциальная ЧеКа: Сб. статей и материалов. – Х., 1994. – С. 3–30.

Семененко В.І. Л. Д. Троцький та Україна (1917–1919 рр.) // Вісник Харківського ун-ту. – 1998. – № 401. – Серія: Історія України. – Вип. 2. – С. 35–45.

Семененко О. Харків, Харків... – Х.; Нью-Йорк, 1992.

Семенов Д. и др. Буржуазные националисты в украинском кино: [Д. Семенов, Б. Бродский, Б. Каневский] // Кино. – 1937. – 4 октября.

Семенов С.Н. Андропов. 7 тайн генсека с Лубянки. – М.: Вече, 2001. – 415 с.

Семенова В.Г. «Кипучий, жизнерадостный ум» // Советский библиограф. – 1990. – № 4.

Семиволос Ю. Плюнув, та не розтер... // Час/Time. – 1997. – 9–15 жовтня.

Семнадцатый съезд ВКП(б): [Москва, 26 января – 10 февраля 1934 г.] // КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. – М.: Госполитиздат, 1971. – Т. 5. – С. 127–173.

Сенин А.С. А. И. Рыков. Страницы жизни. – М., 1993.

Сенченко А., Постоловська Т. Розгромити до кінця рештки контрреволюційних націоналістів і троцькістів // Комуніст. – 1934. – 7 листопада.

Сербін І. Гнилі ліберали з облЗУ // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 14 лютого.

Сергеев Ф. Нацистская разведка против СССР: «Дело» Тухачевского, операция «Цепелин» // Новая и новейшая история. – 1989. – № 1. – С. 114–132.

Сергійчук В. Геноцид національних меншин у Радянській Україні в 20–80 рр. ХХ ст. // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Українознавство. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 56–59.

Сергійчук В. Симон Петлюра і єврейство. Вид. 2-е, доп. – К.: ПП Сергійчук, 2006. – 152 с.

Сергійчук В. «Українізація Росії»: Політичне ошукаство українців російською більшовицькою владою в 1923–1932 рр. – К.: Укр. вид. спілка, 2000. – 336 с.

Сергійчук В.І. Десять буремних літ: Західноукраїнські землі у 1944–1953 рр.: Нові док. і матеріали. – К.: Дніпро, 1998. – 944 с.

Сергійчук В.І. Як нас морили голодом: [1921–1923, 1932–1933, 1946–1947]. – К.: Укр. видав. спілка, 2003. – 250 с.

Сергійчук С. Революційний трибунал як репресивний орган на Поділлі // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24

- листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 121–123.
- Сергийчук С.Л.* Нове про Сіцинського // Тези доповідей XI Вінницької обл. іст.-краєзн. конф. – Вінниця, 1992. – С. 47–48.
- Сергийчук В.* Компартийный десант в концлагерь: [Борьба з дисидентами] // Независимость. – 1994. – № 88, 89.
- Сердюк Н.* Справа ієрархів УГКЦ (1945): Документи і матеріали // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 287–354.
- Серж В.* От революции к тоталитаризму: Воспоминания революционера. – М.; Оренбург: Праксис, 2001. – 696 с.
- Серигова В.* Концерт для гильотины с оркестром: [История Октябрьского дворца культуры г. Киева] // Комсомольское знамя. – 1990. – 31 января.
- Сибирь в истории и культуре польского народа / Науч. ред.: А. Кучинский (польск. изд.), П. С. Романов (рус. изд.); Конгресс поляков в России (Россия), Центр вост. исслед. и каф. этнологии Вроцлавского ун-та (Польша), Семинария о-ва Божественного Спасителя, Ассоциация «Польская община». – М.: Ладомир, 2002. – 568 с.
- Сигалов А.* Повернення // Радянська Україна. – 1989. – 21 червня.
- Сидоренко А.Ю.* Всеукраинская Чрезвычайная Комиссия в первые годы Советской власти // Проблемы законности. – 2000. – Вып. 41. – С. 48–54.
- Сидоренко Б.* Грались хлопці у політику. Розповідь про спробу створення партії, альтернативної КП(б)У, що завершилась трагедією // Голос України. – 1991. – 3 січня.
- Сидоренко О.* Неправедний вирок. Про один судовий процес 30-х років [СВУ] // Наука і суспільство. – 1991. – № 6. – С. 18–21.
- Сидоренко О.* «Підлішого часу не було...». Як і чому було сфабриковано справу так званої «Спілки визволення України» // Вечірній Київ. – 1991. – 15 травня.
- Сидоренко О.* «Підлішого часу не було...»: [Про репресованого віце-президента ВУАН С. Єфремова] // Сільські обрії. – 1990. – № 12. – С. 12–16.
- Сидоренко О., Балабольшенко А.* Катарсис, або ким і як було сфабриковано справу «Спілки визволення України» // Київ. – 1994. – № 7. – С. 103–119; № 8–9. – С. 127–143.
- Сидоренко П.* Медленно и со скрипом: [О работе кинематографистов Украины] // Советская Украина. – 1938. – 17 июля.
- Сидоров В.А.* Классовая борьба в доколхозной деревне: 1921–1929 гг. – М.: Мысль, 1978. – 244 с.
- Сидоров С.В.* Штрафні підрозділи як форма покарання радянських військовослужбовців та бойового використання військ у роки Другої світової війни // Укр. істор. журнал. – 2004. – № 6. – С. 60–68.
- Сидоров С.Г.* Использование военнопленных в угольной промышленности СССР в 1941–1949 гг. // Экономическая история России: проблемы, поиски, решения: Ежегодник: Вып. 1. – Волгоград, 1999. – С. 204–212.
- Сидоров С.Г.* Труд военнопленных в СССР, 1939–1956 гг. / Науч. ред. М. М. Загоруйко; Науч.-исслед. ин-т проблем экон. истории России XX в. Волгоградского гос. ун-та. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2001. – 508 с.
- Симбирская Голгофа, 1917–1938 / Сост. В. Дмитриев, священник. – Ульяновск: Симбир. Епарх. Ведомости, Б. г. – 163 с.
- Симоненко Р.* «До конца человеческого...»: Жизнь и судьба Х. Г. Раковского // Политобразование. – 1989. – № 11. – С. 76–82.
- Сингаївський М.* Все пізнав і пережив: [В. П. Підмогильний] / Прапор комунізму. – 1989. – 28 жовтня.
- Синенька О.* За рідний край, за народ свій – Тернопіль: Воля, 2002. – 272 с.
- Синицький П.Е.* «Справа Суровцової—Петренка» 1927–1928 рр.: опрацювання моделей масових репресій проти вітчизняної інтелігенції кінця 1920-х – початку 1930-х рр // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 166–185.
- Синяевский и Даниэль на скамье подсудимых / Авт. вступ. статей: Н. Zamoyska, Б. Филиппов. – Б. м.: Междунар. Литератур. Содружество, 1966. – 128 с.
- Система исправительно-трудовых лагерей в СССР, 1923–1960: Справочник / Сост. М. Б. Смирнов; Науч. ред.: Н. Г. Охотин, А. Б. Рогинский; О-во «Мемориал», Госархив Рос. Федерации. – М.: Звенья, 1998. – 600 с.

- Ситник А.* «Провина» страченого — причетність до музею Репіха: [М. О. Макаренко] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 189–190.
- Ситник А.А., Бажан О.Г.* Доля спадкового краєзнавця: [Гліб Александренко] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 312–317.
- Сідак В.С.* Повстансько-партизанський штаб Державного центру УНР в еміграції (1921р.). – К., 1996. – 66 с.
- Сідак В.С., Степанков В.С.* З історії української розвідки та контррозвідки // Нариси. – К.: Ін-т СБ України, 1995. – 402 с.
- Сізонов К.* Добити рештки контрреволюційного троцькізму на фронті радянського будівництва і права // Вісті ВУЦВК, 1934. – 1 листопада.
- Сільськогосподарський союз голландських вихідців на Україні (1921–1927):* Зб. документів і матеріалів / Упоряд. В. І. Марочко. – К., 2000. – 339 с.
- Сірук Н.М.* «Космополітизм»: ідеологічні процеси в Україні у післявоєнний період (друга половина 40-х – початок 50-х рр. XX ст.) // Наукові записки Вінницького держ. пед. ін-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія. – Вінниця, 2005. – Вип. 9. – С. 200–202.
- Скалій Р.* Історія нас виправдає...: [Репресії українських письменників та поетів] // Розбудова держави. – 1996. – № 10. – С. 51–56; № 12. – С. 44–48.
- Скачко В.* ... І буде час совісті: [Про створення Всеукраїнського товариства репресованих] // Молода гвардія. – 1990. – 3 серпня.
- Скирда А.* Нестор Махно — казак свободы (1888–1934): Гражданская война и борьба за вольные советы в Украине 1917–1921. – Париж: Громада, 2001. – 450 с.
- Скирта Л.* Повернувся назавжди: [Плужник Є.П.] // Вітчизна. – 1988. № 12. – С. 148–165.
- Скільки ж було жертв сталінізму?* // Українське слово. – 1989. – 30 квітня. – С. 11.
- Склярєнко Д.Є.* Ю. Коцюбинський — дипломат, державний діяч. Мовою документів: [Лист Р. Коцюбинського] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 316–341.
- Склярєнко Є.* Видання, пов'язані з реабілітацією жертв політичних репресій в Україні // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 25. – С. 346–386.
- Склярєнко Є.М.* Витоки репресивної політики радянської тоталітарної держави // VIII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: Наукові доповіді та повідомлення. – К.; Х.: Рідний край, 1997. – Ч. II – С. 183–186.
- Склярєнко Є.М.* Від робітника до наркому: [М. Алексєєв] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 376–382.
- Склярєнко Є.М.* Заложниками стали залізничники // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 177–188.
- Склярєнко Є.М.* Микола Марчак — державний діяч України // Культура Поділля. Історія і сучасність. Матеріали II наук.-практ. конф., присвяч. 500-річчю м. Хмельницького. – Хмельницький, 1993. – С. 258–259.
- Склярєнко Є.М.* Реалізація державної програми підготовки серії книг «Реабілітовані історією» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 253–259.
- Склярєнко Є.М.* Тяжкий талант Миколи Марчака // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1999. – Вип. 9. – С. 385–398.
- Склярєнко Є.М.* Чистки і перевірки у правлячій комуністичній партії та їх наслідки. // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. – К., 2001. – Вип. 19. – С. 173–185.
- Скорбний путь Михаила Романова: От престола до Голгофы:* Документы, материалы следствия, дневники, воспоминания / Сост.: В. М. Хрусталеv, Л. А. Лыкова. – Пермь: Пушкина, 1996. – 248 с.
- Скорбний путь Романовых, 1917–1918 гг. Гибель царской семьи:* Сборник документов и материалов / Отв. ред. и сост. В. М. Хрусталеv, при участии М. Д. Стейнберг; Федер. архив.

- служба России, Госархив Рос. Федерации. – М.: РОССПЭН, 2001. – 320 с.
- Скорульська Р. Зі сторінок, що неволила тьма...: [Про репресованих українських композиторів] // Музика. – 1990. – № 4. – С. 26–27.
- Скотников С., Тваринский В. Второе пришествие комиссара // Зеркало недели. – 1996. – 16 ноября.
- Скотников С., Тваринский В. Еху «сдают» властелина: [О судьбе наркома внутренних дел УССР 1934–1938 гг. Балицкого] // Зеркало недели. – 1996. – № 26. – С. 20.
- Скотніков С. Кримінальна справа за № 50045: [М. С. Бачинський, заступник наркома НКВС УРСР // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 94–97.
- Скотська Т. «І не було ніде йому спокою»: Невідома сторінка біографії Тодося Осьмачки // Україна. – 1991. – № 1. – С. 17–19.
- Скотт Дж. Оружие слабых: обыденные формы сопротивления крестьян // Крестьяноведение. Теория. История. Современность. Ежегодник–1996 / Под ред. В. Данилова, Т. Шанина. – М.: Аспект-Пресс, 1996. – С. 26–60.
- Скрипка В. Свічка Олекси Тихого // Слово і час. – 1992. – № 11. – С. 34–35.
- Скрипник В. Три кола пекла // Голос України. – 1998. – 14 лютого.
- Скрипник Микола Олексійович: До 125-річчя з дня народження: Матеріали з «Круглого столу» Ін-ту історії України НАН України, 24 січня 1997 р.: 36. статей. – К., 1998. – 94 с.
- Скрипник М. Джерела та причини розламу в КПЗУ. – Х., ДВУ, 1928.
- Скрипник М. З приводу економічної платформи націоналізму // Більшовик України. – 1928. – № 6. – С. 44–50.
- Скрипник М. За кадри соціалістичної п'ятирічки // Кадри. – 1930. – № 3–4. – С. 9–11; 1931. – С. 7–10.
- Скрипник М. Інтелігенція в реконструктивну добу // Шлях освіти. – 1930. – № 7–8. – С. 8–17.
- Скрипник М. Помилки та виправлення академіка М. Яворського // Більшовик України. – 1930. – № 2. – С. 12–26.
- Скрипник М.О. Вибрані твори / Упоряд.: І. Ф. Курас (кер.) та ін. – К.: Україна, 1991. – 617 с.
- Скрипник М.О. Основні завдання культурного будівництва за доби соціалістичної реконструкції країни. – Х.: Держ. вид-во України, 1929. – 73 с.
- Скрипник М.О. Перебороти лівозакрутицтво в програмах художніх ВИШів // Червоний шлях. – 1932. – № 5–6. – С. 110–114.
- Скрипник М.О. Перебудовними шляхами: (Проблеми культурного будівництва національностей України). Доповідь на I Всеукраїнській конференції культурно-освітніх робітників нацменшостей, 20 травня 1931 р. // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 8. – С. 118–124; № 11. – С. 99–108; № 12. – С. 129–135.
- Скрипник М.О. Перебудуватися по-справжньому // Червоний шлях. – 1932. – № 5–6. – С. 103–109.
- Скрипник М.О. Статті і промови з національного питання / Упоряд. І. Кошелівець. – Б. м.: Сучасність, 1974. – 268 с.
- Скрыпник Н. Союз освобождения Украины // Коммунистический интернационал. – 1930. – № 11. – С. 19–31.
- Скрипник П. Пархоменко Володимир Олександрович: [Історик, краєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 130–134.
- Скрипник П. Рихлік Євген Антонович: [Славист, етнограф] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 179–183.
- Скрипник Т.О. Життя прожити — не поле перейти: [Спогади]. – Х.: Просвіта, 2003. – 87 с.
- Скубицкий Т. Рецензия на книгу: М. Яворский. История Украины в сжатом очерке. – К., 1929. – 345 с. // Историк-марксист. – 1929. – № 12. – С. 282–284.
- Скуратівський В. «Неокласики» — далекі і близькі // Культура і життя. – 1988. – 14 лютого.
- Скуратівський В. Про щирість — давню і нову: [Про розвиток української культури в 20–30-ті роки] // Культура і життя. – 1987. – 1 листопада.
- Скуратівський В.Т. Україна в терорі: Трагедія роду і народу. – (Малин): Кур'єр, 2001. – 48 с.
- Скуратовский В. Украинская культура–XX: Расстрелянный ренессанс 20-х годов // Театр. – 1990. – № 10. – С. 62–74.

- Слабошпицький М.* Дорога від себе й до себе: [Про в'язнів сталінських концтаборів] // Вітчизна. – 1991. – № 8. – С. 201–208.
- Слабошпицький М.* Напруга ніжної душі: [В. Підмогильний] // Радянська жінка. – 1991. – № 7. – С. 9.
- Славко Т.И.* Кулацкая ссылка на Урале, 1930–1936. – М.: Мосгорархив, 1995. – 173 с.
- Славута Г.* Антирелігійна політика радянської держави в галузі народної освіти у 20–30-х рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 244–252.
- Славутич Я.* Володимир Свідзинський // *Славутич Я.* Меч і перо. Вибрані дослідження, статті та огляди. – К., 1992. – С. 245–251.
- Славутич Я.* Місцями Запорізькими: нариси та спогади. – Запоріжжя: Хортиця, 2002. – 88 с.
- Славутич Я.* Розстріляна муза. Мартиролог. Нариси про поетів. – 2-е вид. випр. і доп. – К.: Либідь, 1992. – 184 с.
- Славуцкая А.М.* Все, что было...: Записки дочери дипломата. – М.: Книга и бизнес, 2002. – 192 с.
- Славуцка А.* Справи театру музкомедії: [Київ] // Комуніст. – 1937. – 1 листопада.
- Следственное дело Патриарха Тихона: Сб. документов: По материалам Центр. архива ФСБ РФ / Отв. сост. Н. А. Кривова; Гл. ред. В. Воробьев, протоиерей.; Правосл. Св.-Тихон. Богосл. ин-т. – М.: Память истор. мысли, 2000. – 1016 с.
- Следствие закончено. Запомните!: [О местах захоронения жертв сталинских репрессий в балке Сучья и на Гусиновском кладбище, г. Луганск] // Комсомольское знамя. – 1990. – 14 сентября.
- Сливка Ю.* Лаврентій Берія і Україна: 1953 рік. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2005. – 59 с.
- Сливка Ю.Ю.* Сторінки історії КПЗУ. – Львів: Каменяр, 1989. – 93 с.
- Слідами однієї забутої полеміки: Одвертий лист В. Винниченка до М. Горького [1928] // Слово і час. – 1990. – № 6. – С. 33–39.
- Слідча справа М. А. Муравйова: Документальна історія / Упоряд.: В. А. Гриневич. Л. В. Гриневич. – К., 2001. – 336 с.
- Сліпанський А.* Теорія кондратівців і соціалістична реконструкція сільського господарства // Шляхи соціалістичної реконструкції сільського господарства. – 1930. – № 9–10. – С. 150–171.
- Слободянюк Е.* Монастирі України: історія нищення // Київська старовина. – 1995. – № 1. – С. 105–108.
- Слово, якого чекали...: [Невідомі листи М. Хвильового до М. Зерова] / Публ. листів та примітки В. Брюховецького // Культура і життя. – 1989. – 26 лютого.
- СЛОН — СТОН: Соловецкие лагеря и тюрьма особого назначения (1923–1939): Рекомендательный указатель / Сост.: М. А. Смирнова и др.; Ред. М. А. Смирнова; Соловецкий гос. ист.-архитектур. и природ. музей-заповедник, Архангельская обл. науч. б-ка им. Н. А. Добролюбова. Отд. краеведения «РС». – Архангельск: Принт-Мастер, 2003. – 68 с.
- Служили два товарища: Книга о жизни кинодраматургов Дунского и Фрида / Сост. З. Б. Осипова. – М.: Зебра Е: ЭКСМО, 2002. – 639 с.
- Случ С.З.* «Дело Тухачевского»: Велика ли заслуга СД? // Советское славяноведение. – 1992. – № 1. – С. 27–29.
- Случевська С.Я.* Полум'яний більшовик І. Е. Клименко // Укр. істор. журнал. – 1962. – № 4. – С. 152–153.
- Смерть Василя Стуса // Сучасність. – 1988. – Червень.
- Смерть зрадникам і шпигунам!: [Резолюція конференції українських композиторів, 13 червня 1937 р.] // Радянська музика. – 1937. – № 6–7. – С. 5.
- Смертю смерть подолали. Голодомор в Україні, 1932–1933 / Авт. кол.: П. П. Панченко (кер.), М. М. Вівчарик, А. І. Голуб та ін. – К.: Україна, 2003. – 348 с.
- Смерч: Отблеск костра. Рютин против Сталина: Сб. / Сост. И. А. Анфертьев. – М.: ДОСААФ, 1989. – 399 с.
- Смирнов В.А.* Реквием XX века. – Одесса: Оптимум, 2001. – 606 с.; Одесса: Астропринт, 2001. – Ч. 2. – 2003. – 796 с.
- Смирнов О.П.* Командарм Федько. – К.: Молодь, 1969. – 285 с.
- Смирнов О.П.* Матрос, нарком, командарм: [П. Ю. Дибенко]. – К.: Політвидав України, 1967. – 83 с.
- Смирнов В.А.* Реквием XX века. Ч. 1 / О-во «Одесский мемориал». – Одесса: Optimum, 2001. – 608 с.
- Смирнов Н.Г.* Вплоть до высшей меры. – М.: Моск. рабочий, 1997. – 220 с.

Смирнов Н.Г. Репрессированное правосудие. – М.: Гелиос АРВ, 2001. – 432 с.

Снегов С.А. В середине века: (В тюрьме и зоне). – Калининград: Янтарный сказ, 1996. – 493 с.

Снегов С.А. Норильские рассказы. – М.: Сов. писатель, 1991. – 304 с.

Снегов С.А. Язык, который ненавидит. – М.: Просвет, 1991. – 251 с.

Снегір'юв Г. «Власним виміром я міряв долю свою»: Щоденникові записи та вірші // Київ. – 1991. – № 1. – С. 23–41.

Снегір'юв Г. Набої для розстрілу: (Ненько моя, ненько...): Лірико-публіцистична розвідка. – К., 1990. – 492 с.

Собачко О.М. Літературні дискусії доби українізації в контексті процесів зміцнення тоталітаризму // Наукові записки Ін-ту політ. та етнонац. досліджень НАНУ. – 2001. – Вип. 13. – С. 197–204.

Собачко О.М. Суспільно-політичні тенденції в українській літературі 20–30-х рр. // Наукові записки Ін-ту політ. та етнонац. досліджень НАНУ. – 1999. – Вип. 9. – С. 147–151.

Соболев В.К. Письма с Колымы / Под ред. А. В. Иващенко. – М.: Возвращение, 2000. – 127 с.

Соболев Д.А. Репрессии в советской авиапромышленности // Вопросы истории естествознания и техники. – 2000. – № 4. – С. 44–58.

Соболь П.І. Нищення інтелектуальної еліти півдня України: 30-і роки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 276–281.

«Совершенно секретно», «Таємно...»: Матеріали І Всеукр. студентської конф. до 70-річчя голодомору — геноциду в Україні, 1932–1933 / Ін-т історії України НАН України. – К., 2003, 2004. – 473 с.

«Совершенно секретно»: Лубянка — Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М.: Ин-т рос. истории. – Т. I: 1922–1923. – Ч. 1. – 2001. – 490 с., Ч. 2. – 2001. – 491–1103; Т. II: 1924–2001. – 511 с.; Т. III: 1925. – Ч. 1. – 2002. – 495 с., Ч. 2. – 2002. – 496–967; Т. IV: 1926. – Ч. 1. – 2001. – 704 с., Ч. 2. – 2001. – 705–1191 с.; Т. V: 1927. – 2003. – 798 с.; Т. VI: 1928. – 2002. – 795 с.

Советская деревня глазами ВЧК–ОГПУ–НКВД, 1918–1939: Документы и материалы: В 4-х т. / Под ред.: А. Берелович (Франция), В. Данилов (Россия); Сост.: Л. Борисова, В. Данилов, Н. Ивницкий и др.; Ин-т рос. истории РАН, Дом наук о человеке (Франция) и др. – М.: РОССПЭН, 1998. – Т. 1: 1918 – 1922. – 863 с.; 2000. – Т. 2: 1923 – 1929. – 1168 с.; 2003. – Т. 3: Советская деревня глазами ОГПУ–НКВД. 1930 – 1934, Кн. 1: 1930–1931: Документы и материалы. – 864 с.

Советская интеллигенция, Лубянка и Старая площадь в 1960-х – 1980-х годах / Публ. подг. А. В. Новиков, предисл. Ю. В. Аксютин // Вопросы истории. – 2005. – № 9. – С. 3–26.

Советская повседневность и массовое сознание, 1939–1945 / Сост.: А. Я. Лившин, И. Б. Орлов; МГУ им. М.В. Ломоносова; Фак. гос. упр. (Россия) и др.; Istituto italiano per studi filosofici (Италия); Ecole des hautes etudes en sciences sociales (Франция) etc. – М.: РОССПЭН, 2003. – 472 с.

Советские немцы: история и современность / Материалы Всесоюзной науч.-практ. конф. – М., 1990. – 382 с.

Советский атомный проект: Конец атомной монополии. Как это было... / Авт. кол.: Е. А. Негин (рук.), Л. П. Голеусова, Г. Д. Куличков и др. – Нижний Новгород: Арзамас-16, 1995. – 206 с.

Советский фактор в Восточной Европе, 1944–1953: Документы: В 2-х т. / Редкол.: Т. В. Волокитина (отв. ред. и сост.) и др.; Ин-т славяноведения РАН и др. – М.: РОССПЭН, 1999. – Т. 1: 1944–1948. – 687 с.

Советское руководство. Переписка. 1928–1941 / Сост.: А. В. Квашонкин и др.; Федерал. архив. служба России и др. – М.: РОССПЭН, 1999. – 519 с.

Совєтов І. Бумеранг: [Останні дні життя М. Скрипника] // Україна. – 1990. – № 20. – С. 6–8.

Совєтов І. «Моя сторінка закінчена. Я сходжу зі сцени»: [Лесь Курбас] // Україна. – 1988. – № 24. – С. 18–19.

Сойфер В.Н. Власть и наука: История разгрома генетики в СССР. – М.: Лазурь, 1993. – 706 с.

Соколинский Д.М. Уметь распознавать врага: О некоторых методах шпионско-диверсионной и вредительской работы агентов иностранной разведки в Донбассе // Социалистический Донбасс. – 1937. – 12–14 июля.

Соколінський Д.М. З усією силою революційної законності карати ворогів народу: [Розмова з начальником облуправління НКВС] // *Більшовицька правда*. – 1934. – 20 серпня.

Соколов А.К. «Ежовщина» // *Власть и общество в СССР: Политика репрессий (20–40-е гг.): Сб. статей / Редкол.: В. П. Дмитренко, Г. Б. Куликова, Л. В. Ярушина*. – М., 1999. – С. 265–285.

Соколов А.К. Лекции по советской истории, 1917–1940. – М.: Мосгорархив, 1995. – 280 с.

Соколов Б. Тухачевский — Ворошилов: диалог двух маршалов // *Знание — сила*. – 2004. – № 2. – С. 94–99.

Соколов Б.В. Истребленные маршалы. – Смоленск: Русич, 2000. – 528 с.

Соколов Б.В. Михаил Тухачевский: Жизнь и смерть «Красного маршала» / Отв. ред. А. А. Жеребилов. – Смоленск: Русич, 1999. – 512 с.

Соколов Б.В. Наркомы страха: Ягода. Ежов. Берия. Абакумов. – М.: АСТ-Пресс Книга, 2001. – 384 с.

Соколов Н.А. Убийство царской семьи. – М.: Сирин: Сов. писатель, 1990. – 365 с.

Соколовица З. Ще одне загублене життя: Зі спогадів дочки // *Літературна Україна*. – 1997. – 6 березня.

Солдатенко В. Георгій Пятаков: миттєвості неспокоїної долі. – К.: Світогляд, 2004. – 331 с.

Солдатенко В.Ф. В. О. Бистрянський — більшовик, публіцист, вчений-історик // *Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал*. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 406–427.

Солдатенко В.Ф. Володимир Винниченко: на перехресті соціальних і національних прагнень. – К.: Світогляд, 2005. – 324 с.

Солдатенко В.Ф. Нарком Микола Скрипник (1919–1927 рр.) // *Укр. істор. журнал*. – 2002. – № 1. – С. 79–95; № 2. – С. 51–68.

Солдатенко В.Ф. Незламний: Життя і смерть Миколи Скрипника. – К.: «Книга Пам'яті України», 2002. – 352 с.

Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис. – К.: Либідь, 1999. – 976 с.

Солдатов О.Н. Трагические страницы в истории советского изобретательства // *Советские архивы*. – 1991. – № 1. – С. 101–103.

Солженицын А.И. Архипелаг ГУЛАГ, 1918–1956.: Опыт художественного исследования. – Минск: Мастац. літ., 1990. – Т. 1. – 585 с.; Т. 2. – 636 с.; Т. 3. – 574 с.

Солженицын А.И. В круге первом: Роман. – Вермонт; Париж: УМСА-Пресс, 1989. – 405 с.

Солженицын А.И. Один день Ивана Денисовича и другие рассказы. – Томск: Книжное изд-во, 1990. – 320 с.

Солженицын А.И. Раковый корпус: Повесть. – Петрозаводск: Карелия, 1991. – 445 с.

Соловей Д. Голгота України. – Вінніпег, 1953. – Ч. 1: Московсько-більшовицький окупаційний терор в УРСР між першою і другою світовою війною. – 288 с.

Соловей Д. Сказати правду. Три праці про голодомор 1932–1933 років. – К.; Полтава: Ін-т політ. і етнонац. досліджень НАНУ, 2005. – 300 с.

Соловей Д. Україна в системі советського колоніалізму. – Мюнхен, 1959. – 205 с.

Соловей Д., Лебединський І. Заготівля та збут хліба на Україні року 1925–1926: Матеріали до вивчення хлібної торгівлі пореволюційної доби (ЦСУ УРСР). – Х, 1928. – 75 с.

Соловей Е. Невпізнаний гість: Доля і спадщина Володимира Свідзінського. – К.: Наукова думка, 2006. – 224 с.

Соловецька каторга: Документи / Ред. Л. Чикаленко. – Варшава, 1931. – 72 с.

Соловейова П. Документи ЦДАГО України про останні дні М. О. Скрипника // *Історія України*. – 1998. – № 7. – С. 5.

Соловки: [Публикация воспоминаний узников Соловецких лагерей особого назначения] / Публ. и ком. Ю. Бродского // Наше наследие. – 1989. – № 4. – С. 45–60.

Соловки: Сандармох... Левашово... Биківня: Матеріали до наук.-прак. конф. у Київській міськраді 27–28 квітня 2001 р. / Авт.-упоряд.: Е. Л. Богацька, М. М. Боженко. – К.: Укр. центр духовної культури, 2001. – 76 с.

Соломон П. Советская юстиция при Сталине / Пер. с англ. Л. Максименкова. – М.: РОССПЭН, 1998. – 464 с.

Солоневич И.Л. Россия в концлагере. – М.: Москва, 1999. – 557 с.

Солопов А.Н. Кого считали кулаком в 20-е годы: [До історії передумов перегинів у селі] // *Вопросы истории КПСС*. – 1990. – № 10. – С. 59–71.

- Соостер Л. Мой Соостер. – Таллинн: Авенариус, 2000. – 175 с.
- Сопельняк Б. 13 дней в подвалах Лубянки // Родина. – 1994. – № 9.
- Сопротивление в ГУЛАГе: Воспоминания, письма, документы: Сборник / Сост. С. С. Виленский. – М.: Возвращение, 1992. – 236 с.
- Сопротивление произволу: [О противостоянии сталинским репрессиям: Статьи.] // Коммунист. – 1990. – № 17. – С. 67–82.
- Соратники Николая Ивановича Вавилова: Исследователи генофонда растений / Редкол.: В. А. Драгавцев (отв. ред.) и др. – СПб., 1994. – 615 с.
- Сорока М. Василь Захарченко: [Письменник] // Пам'ять століть – 1997. – № 2. – С. 37–39.
- Сорока М. Вячеслав Чорновіл // Пам'ять століть – 1997. – № 2. – С. 32–36.
- Сорока М. ...З порога смерті...: [Про арешт З. Тулуб] // Знання та праця. – 1990. – № 11. – С. 16.
- Сорока Ю. Населення Західної України у 1939–1941 рр.: депортації, заслання, висланія // Етнічна історія народів Європи: Зб. наук. праць. – К., 2001. – Вип. 12. – С. 120.
- Сорока Ю.М. Переселення українського населення з території Польщі на Волинь в 1944–1946 роках // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 149–165.
- Сосни Биківні свідчать: злочин проти людства / Всеукр. історико-культурне просвітницьке т-во «Меморіал» ім. В. Стуса; Всеукр. т-во політв'язнів і репресованих. – К.: Укр. центр духовної культури, 1999. – Кн. 1 / М. М. Роженко, Е. Л. Богацька. – 1999. – 566 с.; Кн. 2 / М. М. Роженко. – 2001. – 596 с.; Кн. 3 / М. М. Роженко. – 2002. – 600 с.; Кн. 4 / М. М. Роженко, С. І. Білокінь та ін. – 2003. – 600 с.; Кн. 6 (підсумкова) / М. М. Роженко, С. І. Білокінь та ін. – 2005. – 594 с.
- Сосновский В.Л. «Индия»: [Воспоминания]. – Магадан: ОАО «МАОБТИ», 2000. – 32 с.
- Сосновська Т. Голод 1946–1947 рр.: Свідчення очевидців // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 158–167.
- Состояние работы над «Книгами памяти» жертв политических репрессий в России, Казахстане и Украине: Сб. материалов по проекту «Возвращенные имена» / Редкол.: В. М. Кириллов (отв. ред.) и др.; Нижнетагильский гос. пед. ин-т, Рос. нац. б-ка, Междунар. ист.-просветит., благотвор. и правозащит. о-во «Мемориал», Рабочая группа проекта «Возвращенные имена». – Нижний Тагил: Изд-во НТГПИ, 2002. – 138 с.
- Соуса М. ГУЛАГ: Архивы против лжи / Пер. с англ. В. Чеченцева; Ред. А. М. Стрельцов. – М., 2001. – 28 с.
- Сохань П.С., Уляновський В.І., Кіржаєв С.М. М. С. Грушевський і Academia: Ідея, змагання, діяльність. – К., 1993. – 250 с.
- Социальный портрет лишенца: На материалах Урала: Сб. документов / Сост.: Е. В. Байда, В. М. Кириллов, Л. Н. Мазур и др.; Отв. ред. Т. И. Славко; Уральский гос. ун-т им. А. М. Горького. – Екатеринбург: УрГУ, 1996. – 256 с.
- «Союз визволення України» — загін світового фашизму. – Х.: ДВУ, 1930. – 18 с.
- «Союзник» Остапа Вишні: [Свідчення Д. С. Мастепанова про табірне життя ГУЛАГУ в 1942–1943 рр.] // Слово і час. – 1990. – № 11. – С. 92–93.
- Специальные лагеря НКВД-МВД СССР в Германии, 1945–1950 гг.: Сборник документов и статей / Под ред. С. В. Мироненко; Отв. сост. Ю. Г. Орлова; Госархив Рос. Федерации. – М.: РОССПЭН, 2001. – 376 с.
- «Спецпереселенцы — жертвы сплошной коллективизации»: Из документов «особой папки» Политбюро ЦК ВКП(б), 1930–1932 гг. / Подгот. Г. М. Адибеков // Исторический архив. – 1994. – № 4. – С. 145–180.
- Спецпереселенцы в Западной Сибири: 1930 – весна 1931 года. / Сост.: С. А. Красильников, В. Л. Кузнецова, Т. Н. Осташко, Т. Ф. Павлова и др.; Новосибирское ист.-просвет. о-во «Мемориал»; Госархив Новосиб. обл.; Ин-т истории СО РАН – Новосибирск: Экор, 1992. – 286 с.
- Спецпереселенцы в Западной Сибири: Весна 1931 – начало 1933 года / Сост.: С. А. Красильников, В. Л. Кузнецова, Т. Н. Осташко и др.; Отв. ред.: В. П. Данилов, С. А. Красильников; Госархив Рос. Федерации, Госархив Новосибирской обл., РАН, Сиб. отделение. Ин-т истории и др. – Новосибирск: Экор, 1993. – 341 с.
- Спецпереселенцы в Западной Сибири: 1933–1938 гг. / Сост.: С. А. Красильников, В. Л. Кузнецова, Т. Н. Осташко, Т. Ф. Павлова, Л. С. Пащенко, Р. К. Суханова. – Новосибирск: Экор, 1994. – 310 с.

Спецпереселенцы в Западной Сибири: 1939–1945 гг. / Сост.: С. А. Красильников, Д. Н. Нохотович, Т. Н. Осташко, Т. Ф. Павлова и др.; Госархив Рос. Федерации и др. – Новосибирск: Экор, 1996. – 234 с.

Спецпереселенцы в СССР в 1944 году или Год большого переселения / Вступ. статья, коммент., подгот. докум.: А. И. Кокурин // Отечественные архивы. – 1993. – № 5. – С. 98–111.

Спецпереселенцы в Хибинах: Спецпереселенцы и заключенные в истории освоения Хибин: (Книга воспоминаний) / Хибин. о-во «Мемориал». – Апатиты, 1997. – 222 с.

Списки граждан, розстріляних органами НКВС у в'язницях західних областей УРСР на початку Великої Вітчизняної війни / Публ. М. Завадського, О. Кукси, П. Кулаковського // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 390–430.

Списки граждан, розстріляних органами НКВС у в'язницях міст Києва та Ізмаїла на початку Великої Вітчизняної війни / Публ. І. Бухаревої, П. Кулаковського // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 410–439.

Списки діячів культури та мистецтва м. Києва, репресованих за сталінських часів // Молода гвардія. – 1989. – 18 жовтня.

Списки репрессированных армянских офицеров // Карта. – Рязань. – 1994. – № 4. – С. 16–19.

Спілка визволення України й Спілка української молоді: Спогади, документи й матеріали про діяльність. – Нью-Йорк; Мюнхен: Спілка визволення України, 1964. – 36. 2. – 270 с.

Спілка визволення України: З винувального висновку в справі «СВУ». – К.: Держвидав. України, 1930. – 97 с.

Спілка визволення України: Ідейні основи, історія та матеріали до пізнання її діяльності на рідних землях / В. Плющ (гол. ред.). – Мюнхен, 1953. – 36. 1. – 64 с.

Спілка визволення України: Стенографічний звіт судового процесу. – Х.: Вид-во «Пролетар», 1931 – Т. 1. – 712 с.

Сповіді з-за ґрат / Авт.-упоряд. В. Бондар. – Кіровоград: Держвидав України, 1997. – 192 с.

Спогади із минулого — далеких днів комуністичних репресій в Україні / Ред.-упоряд. М. О. Василенко. – Херсон, 2002. – 108 с.

Спогади політв'язнів, репресованих і переслідуваних / Гол. ред. В. Цветков. – Львів: Ред. Літопису Голгофи України, 1993. – 246 с.

Спогади про мучеників на Воркуті // Місіонер. – 1997. – № 2. – С. 23–24.

Спогади: пережите із минулого комуністичних репресій в Україні. 2-е вид. / Ред. В. Писко та ін. – Херсон, 2002. – Кн. 2. – 138 с.

Справа «Всесоюзної військово-офіцерської контрреволюційної організації» (Справа «Весна», 1930–1931 рр.) за документами Державного архіву Служби безпеки України / Упоряд.: С. Кокін, О. Пшенніков, Я. Тинченко // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2002. – № 1. – 381 с.; № 2. – 418 с.

Справа № 272: Максим Рильський: Написано у в'язниці. Рік 1931-й // Київ. – 1991. – № 2. – С. 79–101.

Справа контрреволюційної шкідницької зграї в системі «Заготзерно»: [Вінницька обл.] // Комуніст. – 1937. – 16, 17 вересня.

Справа контрреволюційної шкідницької організації в Уманському районі // Комуніст. – 1937. – 9 вересня.

Справа Юрія Бадзя як барометр демократизації в СРСР / Публ. Н. Світличної // Сучасність. – 1988. – Січень. – Ч. І. – С. 106–115.

Справка о проверке обвинений, предъявленных в 1937 г. судебными и партийными органами тт.Тухачевскому, Якиру, Уборевичу и другим военным, в измене Родины, терроре и военном заговоре // Военные архивы России. – 1993. – № 1.

Срібняк І.В. Обеззброєна, але нескорена: Інтернована Армія УНР у таборах Польщі і Румунії (1921–1924 рр.). – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1997. – 128 с.

СССР. Верховный суд. Обвинительное заключение по делу Бухарина Н.И., Рыкова А.И., Ягоды Г.Г., Крестинского Н.Н., Раковского Х.Г., Розенгольца А.П., Иванова В.И. и др. – М.: Госиздат полит. л-ры, 1938. – 40 с.

СССР. Кабинет Министров. Об отмене постановлений бывшего Государственного комитета обороны СССР и решений Правительства СССР в отношении советских народов, подвергшихся репрессиям и насильственному переселению: Постановление... 6 июня 1991 г. № 336 // Собрание постановлений Правительства СССР. – 1991. – № 16–17. – Ст. 69.

- Ссылка крестьян на Урал в 1930-е годы: Документы из архивов / Публ. подгот. И. Е. Плотников // Отечественная история. – 1995. – № 1. – С. 160–161.
- Ссылные мужики: Правда о спецпоселках / Публ. докум. М. В. Тепцова // Неизвестная Россия: XX век. Кн. 1. – М.: Историческое наследие, 1992. – С. 184–268.
- Ставицька Н. Ліквідація науково-дослідних установ ВУАН по розробці проблем юдаїки в контексті боротьби з троцькізмом та сіонізмом // Єврейська історія та культура в Україні: Матеріали конф., Київ, 21–22 серпня 1995 р. – К.: Ін-т юдаїки, 1996. – С. 98–99.
- Ставицька Н.П. Згортання в Україні політики коренізації та його негативні наслідки для національних меншин // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 8. – С. 483–486.
- Ставицький О., Шумило Н. «Репресована» п'єса: [«Куди вітер віє» Степана Васильченка] // Соціалістична культура. – 1990. – № 1. – С. 32.
- Сталенко С. Командарм-непман. Червона Зірка царського генерала: [В. Ольдерогге] // ПіК. – 2001. – № 11. – С. 41–43.
- Сталин и Каганович: Переписка. 1931–1936. / Сост.: О. В. Хлевнюк, Р. У. Дэвис, Л. П. Кошелева. – М.: РОССПЭН, 2001. – 798 с.
- Сталин И.В.: Миф. Осмысление. Преодоление: Научно-образовательный форум / Рук. проекта Ю. Н. Афанасьев; Рос. гос. гуманитар. ун-т, Ин-т науч. информации по обществ. наукам РАН. – М.: РГГУ, 2003. – 153 с.
- Сталин И.В. О работе апрельского объединенного пленума ЦК и ЦКК: [Доклад на собрании актива московской организации ВКП(б) 13 апреля 1928 г.]. – М.; Л., 1928. – 43 с.
- Сталин И.В. Об антиленинских ошибках и националистических извращениях в киноповести Довженко «Украина в огне»: [Стенограф. выступ. на заседании Политбюро ЦК ВКП(б) 31 января 1944 г.] // Искусство–кино. – 1990. – № 4. – С. 84–96.
- Сталинизм в российской провинции: смоленские архивные документы в прочтении зарубежных и российских историков / Под общ. ред. Е. В. Кодина; Смоленский гос. пед. ун-т. – Смоленск: СГПУ, 1999. – 310 с.
- Сталинское Политбюро в 30-е годы: Сб. документов / Сост.: О. В. Хлевнюк, А. В. Квашонкин, Л. П. Кошелева, Л. А. Роговая. – М.: АИРО-XX, 1995. – 340 с.
- Сталін Й.В. Підсумки першої п'ятирічки: Доповідь 7 січня 1933 р.: Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК ВКП(б), 7–12 січня 1933 р. // Твори. – 1951. – Т. 13. – С. 204.
- Сталін Й.В. Про антиленінські помилки і націоналістичні перекручення в кіноповісті Довженка «Україна в огні»: Виступ 31 січня 1944 р. // Літературна Україна. – 1990. – 5 липня.
- Сталін Й.В. Про правий ухил у ВКП(б): [3 промови на пленумі ЦК ВКП(б) у квітні 1929 р.] // Більшовик України. – 1930. – № 1. – С. 9–41.
- Сталін Й.В. Про роботу на селі: Промова 11 січня 1933 р.: Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК ВКП(б), 7–12 січня 1933 р. // Твори. – 1951. – Т. 13. – С. 229.
- Сталін Й.В. Про хиби партійної роботи і заходи ліквідації троцькістських та інших дворучників: Доповідь на пленумі ЦК ВКП(б), 3 березня 1937 р. // Партійний робітник України. – 1937. – № 5. – С. 7.
- Сталін Й.В. Про хлібозаготівельні та перспективи розвитку сільського господарства: 3 виступів у різних районах Сибіру в січні 1928 р. // Твори. – 1949. – Т. 11. – С. 5–6.
- Сталінізм: Деякі аспекти внутрішньої та зовнішньої політики. Репресії проти військових кадрів на Україні / Редкол.: І. М. Хворостяний (гол. ред.) та ін. – К., 1988. – 42 с.
- Станіцина Г.О. Петро Іванович Смоличев: [Археолог] // Археологія. – 1992. – № 2. – С. 101–111.
- Станчев М.Г., Чернявський Г.И. Фарс на крові: [Х. Раковський]. – Х.: Око, 1997. – 287 с.
- Старков Б. 100 днів лубянського маршала // Источник. – 1993. – № 4.
- Старков Б. Из истории сопротивления режиму личной власти: [30-е годы] // Вестник высшей школы. – 1990. – № 5. – С. 54–62.
- Старков Б.А. Дела и люди сталинского времени. – СПб.: Изд-во ПЭФ, 1995.
- Старков Б.А. Судьба Вальтера Кривицкого // Вопросы истории. – 1991. – № 11. – С. 82–93.
- Старовойтова С.В. Несправедливо забуті імена: діячі української творчої інтелігенції в роки культу особи Сталіна. – К.: РБЕНТІП, 1991. – 92 с.

Стасюк І.А. Трагічні долі репресованих теофіпольців. – Хмельницький: Поділля, 2000. – Т. 1. – 656 с.; – Т. 2. – 640 с.

Статистика антиармейского террора // Военно-исторический архив. – 1998. – Вып. 2. – С. 105–117; Вып. 3. – С. 39–51; 1999. – Вып. 4. – С. 50–74; 2000. – Вып. 8. – С. 156–172.

Степанов (Русак) В. Свидетельство обвинения. – М.: Рус. книгоиздат. т-во, 1993. – Т. 1. – 298 с.; Т. 2. – 279 с.; Т. 3. – 275 с.

Степанов А.Ф. Расстрел по лимиту: [Хроника политических репрессий в ТАССР в годы «ежовщины»]. – Казань: Изд-во реклам. агентства «Чара», 1996. – 62 с.; Казань: Новое Знание, 1999. – 311 с.

Степанов В.М. В. Нікітін — жертва сталінського терору // Кіровоградщина на зламі тисячоліть: Стан, проблеми, перспективи. Всеукр. наук.-практ. конф. / Кіровоградський пед. ун-т. – Кіровоград, 1999. – С. 85–87.

Степанов Ф. «В очах зірниці світової...»: [Про поета В. Свідзинського] // Вітчизна. – 1992. – № 10. – С. 126–129.

Степовик Д.В. Без «білих» плям // Образотворче мистецтво. – 1988. – № 5. – С. 27–29.

Стереть с лица советской земли всех фашистских шпионов: [Процесс Тухачевского и др.] // Пропаганда и агитация. – 1937. – № 11. – С. 1–3.

Стефан Дж., Слюсарев В. Тайна ночного побега // Тихоокеанская звезда. – 1990. – 23 февраля.

Стецовский Ю.И. История советских репрессий: В 2-х т. / Общественный фонд «Гласность». – М.: Знак-СП, 1997. – Т. 1. – 600 с.; Т. 2. – 436 с.

Сто пісень Григорія Патрака-Кухаренка // Камертон-Ікс. – 1994. – 17 лютого. (№ 6). – С. 7.

Столяров К.А. Палачи и жертвы. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1997. – 365 с.

Стомахина Р.И. Храни государственную и военную тайну!: [Краткий указатель лит-ры]. – М.: Тип. б-ки им. Ленина, 1948. – 24 с.

Сторінки історії України: ХХ століття. Посібник для вчителя / Упоряд. В. П. Шевчук. – К.: Освіта, 1992. – 335 с.

Страницы трагических судеб: Сб. воспоминаний жертв политических репрессий в СССР в 1920–1950-е гг. / Редкол.:

Л. Д. Дегитаева (отв. ред.) и др.; Сост.: Е. М. Грибанова (отв. сост.) и др.; Казахстанское ист.-просветит. о-во «Адилет». – Алматы: Жеті жарғы, 2002. – 448 с.

Странное бездействие (радиокомитетов УРСР) // Правда. – 1937. – 17 июля.

Стрелянов (Калабухов) П.Н. Одиссея казачьего офицера: Полковник Ф. И. Елисеев. – М.: Рейттаръ, 2001. – 112 с.

Стремский Н.Е. Мученики и исповедники Оренбургской епархии XX века. – Оренбург: Оренбург. Кн. изд-во. – 2000. – Кн. 3. – 2000. – 575 с.

Стрижук В. Збережена честь // Камертон-Ікс. – 1993. – 16 липня. (№ 25). – С. 10.

Стрільців В. Невинно убієнні: Документальні розповіді, фотографії, списки розстріляних і офіційно реабілітованих в'язнів Колими / Упоряд. Я. Радевич-Виницький. – Львів, 1999. – 183 с.

Стріха М. Вечір Григорія Кочура: [Перекладач, репресований у 30-х рр.] // Наука і культура. Україна: Щорічник. – К., 1989. – Вип. 23. – С. 88–91.

Стродс Х.П. Депортация населения Прибалтийских стран в 1949 году // Вопросы истории. – 1999. – № 9. – С. 130–135.

Строительство социализма и планы интервентов: [Процесс «Промпартии»] // Большевик. – 1930. – № 23–24. – С. 1–8.

Стройка № 503 (1947–1953 гг.): Документы. Материалы. Исследования. Вып. 1 / Сост.: М. В. Мишечкина и др.; Игар. краевед. комплекс «Музей вечной мерзлоты». – Красноярск: Гротеск, 2000. – 208 с.

Стронський Г. Приречена на мовчання: Римо-католицька церква в Україні в 20–30-і рр. // Людина і світ. – 1994. – № 3–4. – С. 17–20.

Стронський Г. Репресії проти польського населення України у 30-ті роки // Проблеми слов'язнознавства. – 1994. – Вип. 46. – С. 49–60.

Стронський Г. Чому поляки? Зміна ставлення радянської влади до польського населення в Україні у 30-і роки // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 69–72.

Стус В. «Знайоме розцвітання» / Вступ. стаття М. Коцюбинської: [Про поета В. Свідзинського] // Слово і час. – 1991. – № 5. – С. 3–13.

Стус В. Листи із слідчого ізолятора // Політика і час. – 1992. – № 1. – С. 82–87.

Субота В. Арешт на сцені: [Про долю співачки К. О. Оловейникової та її чоловіка П. Чернюка, уродж. Вінниччини] // Культура і життя. – 1989. – 10 грудня.

Субота В. Гнат Хоткевич // Культура і життя. – 1990. – 16 грудня.

Сувениров О.Ф. Всеармейская трагедия: [Репрессии в 30-е гг.] // Военно-исторический журнал. – 1989. – № 3. – С. 39–47.

Сувениров О.Ф. Наркомат обороны и НКВД в предвоенные годы // Вопросы истории. – 1991. – № 6. – С. 26–35.

Сувениров О.Ф. «Приказ отменять не будем» // Военно-исторический журнал. – 1989. – № 4. – С. 32–40.

Сувениров О.Ф. Против репрессий в Красной Армии (1937–1940 гг.) // Коммунист. – 1990. – № 17. – С. 67–75.

Сувениров О.Ф. Репрессии в парторганизации РККА в 1937–1938 гг. // Вопросы истории КПСС. – 1991. – № 6. – С. 17–31.

Сувениров О.Ф. Трагедии не избежал никто: Судьба первых армейских комиссаров РККА // Кентавр. – 1992. – Ноябрь–декабрь.

Сувениров О.Ф. Трагедия первых командармов // Отечественная история. – 1996. – № 4. – С. 170–181.

Сувениров О.Ф. Трагедия РККА, 1937–1938 / Науч. ред.: А. С. Орлов; Ин-т военной истории М-ва Обороны РФ. – М.: ТЕРРА, 1998. – 527 с.

Суворова Л.Н. За «фасадом» «военного коммунизма»: политическая власть и рыночная экономика // Отечественная история. – 1993. – № 4. – С. 48–59.

Суд над контрреволюционной троцкистско-бухаринской бандой из «Буденновугля» // Социалистический Донбасс. – 1937. – 3–5 ноября.; Комунист. – 1937. – 12 листопада.

Суд над партией социалистов-революционеров: Тезисы и материалы / Политотдел 16-й Стр. им. Киквидзе Дивизии и Карайона. – Петрозаводск, 1922. – 40 с.

Суд палача. Николай Вавилов в застенках НКВД: Биографический очерк. Документы / Сост.: Я. Г. Рокитянский и др. – М.: Academia, 2000. – 552 с.

Судебный отчет по делу антисоветского «правотроцкистского блока», рассмотренному Военной коллегией Верховного Суда 2–13 марта 1938 г. по обвинению Бухарина Н.И., Рыкова А.И., Ягоды Г.Г., Крестинского Н.Н., Раковского Х.Г., Розенгольца А.П., Иванова В.И., Чернова М.А., Гринько Г.Ф., Зеленского И.А., Бессонова С.А., Икрамова А., Ходжаева Ф., Шаранговича В.Ф., Зубарева П.Т., Буланова П.П., Левина Л.Г., Плетнева Д.Д., Казакова И.Н., Максимова-Диковского В.А. и Крючкова П.П. ...: Полный текст стенографического отчета. – М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1938. – 708 с.

Судебный отчет по делу антисоветского троцкистского центра, рассмотренному Военной коллегией Верховного Суда Союза ССР 23–30 января 1937 года, по обвинению Пятакова Ю.Л., Радека К.Б., Сокольников Г.Я., Серебрякова Л.П., Муралова Н.И., Лившица Я.А., Дробниса Я.Н., Богуславского М.С., Князева И.А., Ратайчака С.А., Норкина Б.О., Шестова А.А., Строилова М.С., Турока И.Д., Граше И.О., Пушина Г.Е. и Арнольда В.В. ... – М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1937. – 258 с.

Судебный процесс над социалистами-революционерами (июнь – август 1922 г.): Подготовка. Проведение. Итоги: Сб. документов / Сост.: С. А. Красильников, К. Н. Морозов, И. В. Чубыкин; Редкол.: Н. Н. Покровский (отв. ред.) и др. – М.: РОССПЭН, 2002. – 1007 с.

Судоплатов А.П. Тайная жизнь генерала Судоплатова: Правда и вымыслы о моем отце: В 2-х кн. / Лит. запись А. Колпакиди. – М.: Современник: ОЛМА-ПРЕСС, 1998. – Кн. 1. – 510 с.; Кн. 2. – 555 с.

Судоплатов П. «Остаюсь единственным живым свидетелем»: [Воспоминания начальника 4-го управления НКВД 1941–1946 гг.] // Молодая гвардия. – 1995. – № 5. – С. 19–43.

Судоплатов П.А. Спецоперации: Лубянка и Кремль, 1930–1950 гг. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1997. – 687 с.

Судьба раскулаченных спецпереселенцев на Урале (1930–1936 гг.) / Сост.: А. Э. Бедель, Т. И. Славко. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 1994. – 232 с.

Судьбы российского крестьянства / Науч. ред. Н. А. Ивницкий; Рос. гос. гуманит. ун-т. – М.: РГГУ, 1996. – XXVI, 595 с.

Судьїн В. Людина свого часу: [І. Р. Піскун, театрознавець] // Український театр. – 1992. – № 1. – С. 4–6.

Сулик Р. Доля батьків художника: [Про батьків українського художника Т. Венгриновича, репресованого в 1945 р.] // Дзвін. – 1990. – № 8. – С. 160.

Сулимов И.Н. Эхо прожитых лет, или Воспоминания о Воркутлаге. – Одесса: Астро-Принт, 1997. – 172 с.

Султанбеков Б.Ф. История Татарстана: Страницы секретных архивов (Историко-публицистические очерки). – Казань: Татар. кн. изд-во, 1994. – 253 с.

Султанбеков Б.Ф. Сталин и «татарский след»: (Научно-популярные очерки). – Казань: Татар. кн. изд-во, 1995. – 252 с.

Султанбеков Б.Ф., Малышева С.Ю. Трагические судьбы: (Научно-популярные очерки). – Казань: Тат. кн. изд-во, 1996. – 285 с.

Султанбеков Б.Ф., Хакимзянов Р.Г. Политические репрессии в Татарстане. Законы, исполнители, реабилитация жертв. – Казань, 2002. – 146 с.

Суровая драма народа: Ученые и публицисты о природе сталинизма / Сост. Ю. П. Сенокосов. – М.: Политиздат, 1989. – 510 с.

Суровцева Н. Життя Надії Суровцової, описане нею самою в селищі Нижній Сеймчан // Наука і культура України – 1990. – Вип. 24.

Суровцева Н. Колимські силуети: [Автор — в'язень ГУЛАГу] // Україна. – 1990. – № 39. – С. 18–20.

Суровцева Н. Спогади про Гната Хоткевича і Олеся Досвітнього // Слово і час. – 1990. – № 9. – С. 76–82.

Суровцева Н.В. Леся Курбас: [1917–1927–1937] // Слово і час. – 1990. – № 5. – С. 59–64.

Суровцева Н.В. Листи. Кн. 1 / Упоряд. Л. Лук'янова. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 2001. – 704 с.

Суровцева Н.В. Спогади. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1996. – 432 с.

Суслов А.Б. Системный элемент советского общества конца 20-х – начала 50-х гг.: спецконтингент // Вопросы истории. – 2004. – № 3. – С. 125–134.

Сутурин А.С. Дело краевого масштаба: О жертвах сталинского беззакония на Дальнем Востоке. – Хабаровск: Хабар. кн. изд-во, 1991. – 304 с.

Сухомлинов А.В. Василий, сын вождя. – М.: Коллекция «Совершенно секретно», 2001. – 416 с.

Сучья балка: здесь, на окраине Луганска, в годы репрессий расстреливали советских людей // Комсомольское знамя. – 1990. – 29 мая.

Сушков М., Бурлаков В. Нехтуючи законністю: [Репресії серед комуністів Одеської обл.] // Чорноморська комуна. – 1989. – 23 серпня.

Сысоев Н.Г. «Практик марксизма»: [О начальнике ГУЛАГа М. Д. Бермане] // Военно-исторический журнал. – 1993. – № 2. – С. 84–87.

Сьомка С. Роздуми про створення в Києві меморіалу пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій // Культура і життя. – 2003. – № 11. – 14 травня.

Сямашка Я.І. Армія Крайова на Беларусі. – Минск: Хата, 1994. – 270 с.

Т

Табачник Д. В чем виноват Павел Постышев или всегда ли стоит торопиться с оценками прошлого? // Комсомольское знамя. – 1990. – 9 сентября.

Табачник Д. Масовий терор проти військових кадрів на Україні наприкінці 30-х років // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 1991. – Вип. I. – С. 85–103.

Табачник Д. Не склонившие головы: Биографические заметки о тех, кто сопротивлялся произволу сталинщины с оружием в руках // Радуга. – 1991. – № 11. – С. 123–134.

Табачник Д. Обірваний політ: [Генерал Є. С. Птухін] // Україна. – 1991. – № 21. – С. 16–20.

Табачник Д. Последний подвиг командарма: [И. Е. Якир] // Рабочая газета. – 1988. – 30 марта.

Табачник Д. Прапорщик — командарм: [І. Ф. Федько] // Наука і суспільство. – 1989. – № 11. – С. 67–70.

Табачник Д. Промениста шабля революції: Оповідь про вкрадену славу і розстріляну легенду: [Б. Думенко] // Україна. – 1989. – № 3. – С. 6–7; № 4. – С. 4–6.

Табачник Д., Погрібняк В. «Ворог народу» і його компанія: [А. Хвиля (Олівер)] // Соціалістична культура. – 1989. – № 11. – С. 10–13.

Табачник Д., Розтальний В. «Білі плями червоного кольору...»: [З історії комсомолу України] // Ранок. – 1989. – № 10. – С. 18–21, 35.

Табачник Д., Розтальний В. Сталінський терор: Україна наприкінці тридцятих: Історико-документальна сповідь // Київ. – 1989. – № 2. – С. 140–157.

Табачник Д., Розтальний В. Трагедія у серпні 37-го // Сільські вісті. – 1988. – 16 жовтня.

Табачник Д.В. Вбивство Симона Петлюри // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 7/8. – С. 112–123; № 9. – С. 122–128.

Табачник Д.В. За стандартними звинуваченнями: терор проти військових кадрів на Україні наприкінці 30-х // Минуле України: відновленні сторінки. – К., 1991. – С. 191–219.

Табачник Д.В. Масовий терор проти військових кадрів на Україні наприкінці 30-х рр. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 1991. – Вип. 1. – С. 85–103.

Табачник Д.В. Павло Маркітан: «Я вірю у чесність друзів...» // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 480–496.

Табачник Д.В. Феномен тоталітарно-репресивного суспільства в Україні (кінець 20-х – 50-і рр.): Історичний та етнополітичний аспекти: Автореф. дис. ... д-ра істор. наук / НАН України: Ін-т нац. відносин і політології. – К., 1995. – 103 с.

Табачник Д.В., Головенько В.А., Корнієвський О.А. Чорні роки комсомолу України. – К.: Молодь, 1990. – 139 с.

Табачник Д.В., Сидоренко О.І. За стандартними звинуваченнями: [Репресії серед військових на Україні в 30-х рр.] – К.: Політвидав України, 1990. – 270 с.

Табачник Д.В., Шаповал Ю.І. О. І. Кириченко: історія однієї політичної долі // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 5. – С. 87–97.

Табачник Д.В., Шаповал Ю.І. Син свого часу: О. І. Кириченко і його доля // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 555–571.

Тайга М. Як вмер на Соловках поет Є. Плужник // Дніпро. – 1991. – № 1. – С. 178–180.

Тайное становится явным: [Места захоронения жертв сталинских репрессий в г. Дрогобыче] // Комсомольское знамя. – 1990. – 21 октября.

Тайны Кремлевского двора: Хроника кровавых событий / Сост.: О. Н. Аврамченко, П. В. Акулов. – Минск: Полымя: Ажур, 1993. – 142 с.

Тайные страницы истории / Ред.-сост. Ю. Г. Фельштинский. – М.: Изд-во гуманитарной л-ры, 1995. – 512 с.

Так это было: Национальные репрессии в СССР, 1919–1952 годы: Документы. Воспоминания. Фольклор. Публицистика. Проза. Поэзия. Драматургия: В 3-х т. / Ред.-сост. С. Алиева. – М.: Рос. Междунар. фонд культуры: Инсан, 1993. – Т. 1: Корейцы. Курды. Немцы. Карачаевцы. И прочие советские народы – 337 с.; Т. 2: Карачаевцы. Калмыки. Ингуши. Чеченцы. Балкарцы. И прочие советские народы. – 336 с.; Т. 3: Балкарцы. Крымские татары. Греки. Месхетинские турки. И прочие советские народы. – 352 с.

Такала И.Ф. Финны в Карелии и в России: История возникновения и гибели диаспоры. – СПб.: Изд-во журн. «Звезда», 2002. – 172 с.

Такер Р. Сталин у власти: История и личность, 1928–1941: Пер. с англ. / Пер. А. Э. Габриэлян и др. – М.: Весь мир, 1997. – 646 с.

Тамарін П. Кому довірити атестацію учителів // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 21 вересня.

Танцюра В.І. Сталін і Україна // Вісник Харківського держ. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2003. – № 603; Історія України. – Вип. 6. – С. 150–154.

Танюк Л. Етнічні колізії на звуженій сцені: (З уроків Розстріляного відродження): [Про М. Куліша, Л. Курбаса] // Людина і політика. – 2001. – № 5. – С. 3–14.

Танюк Л. С пулей в сердце... [Л. Курбас] // Советская культура. – 1989. – 2 февраля; Театральная жизнь. – 1993. – № 10. – С. 4–5.

Танюк Л. Талан і талант Леся Курбаса // Наука і суспільство. – 1989. – № 5. – С. 16–20.

Танюк Л.С. Микола Куліш: [Вступ. стаття] // Куліш М.Г. Твори: У 2-х т. – К., 1990. – Т. 1. – С. 3–35.

Тарапон О. Творча інтелігенція України періоду українізації: громадянська позиція та опір тоталітаризму // Наукові записки з укр. історії Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-ту. – Переяслав-Хмельницький, 2004. – Вип. 15. – С. 137–142.

Тарасенко И.Ф. Меня звали власовцем: Воспоминания, свидетельства, документы, факты / Лит. запись В. Гридина; О-во «Одесский Мемориал». – Одесса: Астропринт, 2001. – 336 с.

Таратухин С.А. Становление и развитие органов ЧК на Украине // Досье секретных служб. – 2000. – № 3. – С. 28–32.

Тарнавский Г., Соболев В.В., Горелик Е.Г. Куропаты: Следствие продолжается. – М.: Юрид. лит., 1990. – 272 с.

Ташкентский процесс: Суд над десятью представителями крымскотатарского народа (1 июля – 5 августа 1969 г.): Сб. документов с иллюстрациями. Амстердам: Фонд им. Герцена, 1976. – 854 с.

Тваринський В. Відлуння Бабиного Яру, або В чому звинувачувались працівники Павлівської психіатричної лікарні // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 64–69.

Тваринський В. На аеродром не повернулися // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 224–232.

Творчество в лагерях и ссылках: Графика, живопись, рукоделие, ремесло: Выставка, Москва 1990: Каталог / Сост., вступ. статья В. А. Тиханова; Пер. на англ. яз. А. Г. Шкаровского; О-во «Мемориал»; Московская организация Союза художников РСФСР. – М.: ИПО «Мемориал», 1990. – 79 с.

Творчество и быт ГУЛАГа: Каталог музейного собрания Общества «Мемориал» / Сост. В. А. Тиханов, Редкол.: А. Б. Рогинский (пред.) и др.; Под общ. ред. Н. Г. Охотина; Науч.-информ. и просвет. центр «Мемориал». – М.: Звенья, 1998. – 207 с.

Театр ГУЛАГа: Воспоминания, очерки / Сост. М. М. Кораллов; Подгот. при участии А. Даниэля, Я. Рачинского; НИПЦ «Мемориал» при содействии Фонда Генриха Бёлля (Германия). – М.: Мемориал, 1995. – 168 с.

Тевельов Ю. У довгій черзі: Проблеми реабілітації // Вісник АН УРСР. – 1991. – № 5. – С. 20–27.

Тевнен Е. Французькі інтелектуали і сталінізм (1935–1975 рр.) // Укр. істор. журнал. – 2000. – № 6. – С. 116–122.

Тези відділу культури і пропаганди ЦК КП(б)У до 120-річчя з дня народження Т. Шевченка // Червоний шлях. – 1934. – № 2–3. – С. 5–12.

Телицын В.Л. «Бессмысленный и беспощадный»?..: Феномен крестьянского бунтарства 1917–1921 годов / Российский гос. гуманитар. ун-т. – М., 2003. – 335 с.

Темин Г.М. В номере: Колымский детектив: Записки заключенного. – Л.: Творч. об-ние «Ленингр. литератор», 1990. – 31 с.

Темко Г.Д. Третій Рим: Імперія проти України: Історико-політичний нарис. – К.: Міжн. Агенція «Bee Zone», 2004. – 352 с.

Темукуев Б.Б. Спецпереселенцы: В 4-х ч. – Нальчик: Логос, 1997. – Ч. I. – 271 с.; Ч. II. – 452 с.; Ч. III. – 472 с.; Ч. IV. – 437 с.

Тенченко С. Буржуазні націоналісти — найлютіші вороги народу // Комсомолець України. – 1938. – 20 вересня.

Теплицький А. За шкідницьким атестатом: [Про начальника відділу Новікова на Дніпропетровському заводі ім. Леніна] // Зоря. – 1937. – 29 червня.

Теплицький Ю. Гнилі ліберали: [Одеська міськрада] // Чорноморська комуна. – 1937. – 2 липня.

Теплицький Ю. Ліберали і ротозії з індустріального інституту: [м. Одеса] // Чорноморська комуна. – 1937. – 3 березня.

Теплицький Ю. Троцькістсько-бухарінські шкідники і диверсанти з «Заготзерно» // Чорноморська комуна. – 1937. – 6 жовтня.

Тепцов Н.В. В дни великого перелома: История коллективизации, раскулачивания и крестьянской ссылки в России (СССР) по письмам и воспоминаниям, 1929–1933 годы / Науч. ред. В. Миронов. – М.: Звонница, 2002. – 416 с.

Терещенко Р.К., Іваненко В.В., Прокопенко Л.Л. Минуле з гірким присмаком. Репресії в історичній ретроспективі радянського суспільства. – Дніпропетровськ, 2002. – 238 с.

Терещеня А.М. Тернистими шляхами юності: Спогади політв'язня сталінських концтаборів. – Дніпропетровськ: Пороги, 2001. – 101 с.

Терновский Л.Б. Мне без вас одиноко. – М.: Возвращение, 1997. – 70 с.

Тер-Погосян Э. Свобода опоздала на целую жизнь. – Алматы: Кітап, 1997. – 317 с.

Тетерин Г.Г., Хохленко Т.Н. Инакомыслие: Трофим Лысенко – Николай Вавилов // Этиология. – 2003. – № 1. – С. 75–81.

Тимофеев Л.И. Устные мемуары / Сост. и предисл.: Н. А. Паньков, Подгот. текст.: Д. В. Радзишевский и др., Примеч.: Л. С. Новикова и др.; Науч. б-ка МГУ. Собрание фоновых документов им. В. Д. Дувакина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2003. – 224 с.

Тимофеев Л.М. Моление о чаше. – Париж: La Presse Libre, 1989. – 224 с.

Тимофеев Л.М. Я особо опасный преступник: Одно уголовное дело. – М.: Вся Москва, 1990. – 256 с.

Тимофеев-Ресовский Н.В. Воспоминания: Истории, рассказанные им самим, с письмами, фотографиями и документами / Сост. и ред. Н. Дубровина; Предисл.: Д. А. Гранин и др. – М.: Согласие, 2000. – 880 с.

Тимофеева Л. Артіль імені Леніна: (За матеріалами Державного архіву Хмельницької обл. та обласного архіву Служби безпеки України) // Краєзнавство. – 1993. – № 1. – С. 28–34.

Тимошик М. Українська журналістика в лежачих московської цензури // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 114–117.

Тимченко Н., Молчанов В. Враг народа Воронов развалил Киевский порт // Водный транспорт. – 1937. – 18 июля.

Тимченко Я. Українські Соловки: [Соловецький табір] // ПіК. – 2001. – № 36. – С. 42–43.

Тинченко Я. Голгофа російського офіцерства в РСЧА: 1930–1931 рр. // Новий час. – 1999. – № 23, 25–33.

Тинченко Я.Ю. Голгофа русского офицерства в СССР, 1930–1931 годы. – М.: МОНФ, 2000. – 516 с.

Тихий В. Мова народу, доля людини: [О. І. Тихий] // Слово і час. – 1991. – № 4.

Тихоненков Д.А. Правовое положение органов ГПУ УССР в 1922–1928 гг. // Проблемы законности. – 2001. – Вып. 49. – С. 35–43.

Тихонов В.И., Тяжельникова В.С., Юшин С.И. Лишение избирательных прав в Москве в 1920–1930-е годы: Новые архивные материалы и методы обработки. – М.: Изд-во об-ния «Мосгорархив», 1998. – 256 с.

Ткаченко Б. Під чорним тавром: [М. Демченко, партійний діяч] // Україна. – 1990. – № 24. – С. 13–15; № 25. – С. 15–17; № 26. – С. 17–19.

Ткаченко В. До двадцятиріччя ВЧК–ОДПУ–НКВС. – К.: Парт-видав ЦК КП(б)У, 1938. – 32 с.

Ткаченко В. Коса над Черніговом: [Справа «СВУ»] // Україна. – 1991. – № 24. – С. 10–11.

Ткаченко В. Мовознавець...з бомбою? Трагічна доля видатного українського вченого: [В. Ганцова] // Вітчизна. – 1991. – № 9.

Ткачова Л.І. Дореволюційна інтелігенція в радянській тоталітарній системі (1917 – поч. 30-х рр.) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 1994. – Вип. 3. – С. 49–57.

Ткачук В.Б. Розробка союзних законодавчих актів щодо адміністративних вислок в контексті репресивної політики партійно-державного керівництва СРСР в першій половині 20-х рр. XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 8. – С. 473–475.

Ткачук В.П., Ткачук П.Д. Примусова колективізація на Волині в перше повоєнне десятиріччя (1944–1954 рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: 36. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 336–342.

Ткачук П.Д. Тоталітарна система і політичні репресії // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність»: Матеріали пленарного і секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 309–311.

Толстой Н. Жертвы Ялты / Пер. с англ.: Е. С. Гессен; Исследования новейшей русской истории. – Париж: YMCA-Press, 1988. – Т. 7. – 530 с.

Толстой Н.Д. Жертвы Ялты / Пер. с англ. Е. С. Гессена; Ред. рус. пер. Ю. Г. Фельштинского. – М.: Рус. путь, 1996. – 543 с.

Толчинський І. Навести більшовицький порядок в Одеському індустріальному інституті // Чорноморська комуна. – 1937. – 8 жовтня.

Томан Б.А. Судьба маршала Г. И. Кулика: [Маршал Радянського Союзу, розстріляний у 1950 р.] // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 9. – С. 107.

Томашук Н., Чернець Л. Дмитро Загул // Радянське літературознавство. – 1961. – № 3. – С. 99–111.

Томенко М.Д. Трагічні етюди: Голодомор, геноцид, репресії в Україні: (1921–1922, 1932–1933, 1937, 1947, 1949 рр.): Документи, факти, архівні матеріали, свідчення очевидців, листи-відгуки на епічно-психологічну поему народного болю «Трудова книжка матері». – К.: Деміур, 2003. – 74 с.

Томилини К.А. Ученые в сталинских списках // Вопросы истории естествознания и техники. – 2002. – № 2. – С. 398–401.

Тополінський О. Кооперування бідноти // Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 липня.

Тополянский В. Бесконечное плавание философской флотилии (осень 1922) // Новое время. – 2002. – № 38. – С. 33–35.

Тополянский В. Ежов: портрет палача // Независимая газета. – 1991. – 4 декабря.

Тополянский В.Д. Вожди в законе: Очерки физиологии власти. – М.: Права человека, 1996. – 352 с.

Торчинов В.А. Вокруг Сталина: Историко-биографический справочник. – СПб., 2000. – 608 с.

Торчинов В.А., Леонтьев А.М. Вокруг Сталина: Историко-биографическая справка. – СПб.: Филол. фак. С.-Петерб. гос. ун-та, 2000. – 608 с.

Тоталитаризм в России (СССР), 1917–1991 гг.: Оппозиция и репрессии: Материалы науч.-практ. конф. / Редкол.: Л. А. Обухов (отв. ред.) и др. Междунар. правозащит. ист.-просвет. и благотвор. о-во «Мемориал» и др. – Пермь, 1998. – 192 с.

Тоталитаризм и личность: Тезисы докладов междунар. науч.-практ. конф., Пермь, 12–14 июля 1994 г. / Редкол.: А. Б. Суслов (отв. ред.) и др.; Пермский гос. пед. ин-т. Науч.-исслед. центр «Урал-ГУЛАГ». – Пермь: ПГПИ, 1994. – 168 с.

Тоталитаризм: Что это такое?: [Исследования зарубежных политологов]: Сб. статей, обзоров, реф., пер. – М.: ИНИОН, 1993. – Ч. 1. – 202 с.

Тоталитарная система в СССР: История и пути преодоления: Указ. книг и статей на рус. яз. за 1988-й – перв. половину 1992 г. / Сост. К. К. Тарасов; Ред. В. И. Харламов; Российская гос. б-ка: Сектор истории кн., библиот. дела и библиогр. – М., 1992. – 164 с.

Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-і роки: Матеріали міжнарод. наук. конф., Київ, 15–16 вересня 1994 р. / НАНУ: Ін-т історії України НАНУ, Ін-т держави і права; Всеукр. та Київське т-во політв'язнів і репресованих; Редкол.: П. П. Панченко (гол.), Є. В. Пронюк (співгол.) та ін. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1998. – 290 с.

Точенов С.В. Лагерь № 48 // Отечественная история. – 2001. – № 4. – С. 112–125.

Трагедия войны — трагедия плена: Сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 55-летию образования антифашистских организаций военнопленных в СССР и перспективам развития музея «Трагедия плена», Москва–Красногорск, 1–2 октября 1998 года / Сост. В. А. Всеволодов; Гл. науч. ред. Н. Н. Берников; Рук. проекта А. А. Крупеников; Мемориальный музей нем. антифашистов (Красногорск, Моск. обл.). – М., 1999. – 350 с.

Трагедия России — судьбы ее граждан: Воспоминания о репрессиях / Редкол.: Е. К. Нарцисова (гл. ред.) и др.; Владимирское регион. отделение Рос. о-ва «Мемориал». – Владимир: Маркарт, 2003. – 40 с.

Трагедия советской деревни: Коллективизация и раскулачивание, 1927–1939: Документы и материалы: В 5-и тт. / Гл. ред. совет: В. Данилов (гл. ред.), Р. Маннинг (гл. ред.), Л. Виола (гл. ред.) и др.; Сост.: В. Данилов, М. Кудюкина, Н. Глущенко и др.; Редкол.: В. Данилов (отв. ред.), И. Зеленин (отв. ред.) и др.; Ин-т рос. истории РАН; Бостон колледж (США) и др. – М.: РОССПЭН, 1999. – Т. 1: Май 1927 – ноябрь 1929. – 879 с.; 2000. – Т. 2: Ноябрь 1929 – декабрь 1930. – 927 с.; 2001. – Т. 3: Конец 1930–1933. – 1008 с.

Трагедія століття: голодомор 1932–1933 рр. на Миколаївщині / Уклад.: В. Г. Акоюн, В. М. Вашкевич, Н. В. Вашкевич та ін. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2003. – 472 с.

Трагические судьбы: Репрессированные ученые Академии наук СССР: Сб. статей / Сост. И. Г. Арефьева; Отв. ред. В. А. Куманев; РАН, Отделение истории, Архив РАН. – М.: Наука, 1995. – 253 с.

Трахтенберг Й. Сліпці й ліберали з Дзержинського РПК [м. Харків] // Комуніст. – 1937. – 22 січня.

Трегубов Ю.А. Восемь лет во власти Лубянки: Пережитое: Записки члена НТС. – Б. м.: Издат. исслед. и просветит. содружество «Посев», 2001. – 266 с.

Трембовецький А. Злочин у Вінниці // Наука і суспільство. – 1995. – № 9/10. – С. 24–32.

Трембовецький А. Злочин у Вінниці. – Вінниця, 1943.

Трембовецький А. Чека, ГПУ та НКВД у Вінниці. – [Вінниця, 1943]. – 48 с.

Три голодомори в Україні в ХХ столітті: погляд із сьогодення. Матеріали міжнарод. наук. конф. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – К.: Укр. видавнича спілка, 2003. – 312 с.

Три повстання Січків: У 2-х т. / Харк. правозахисна група; Ред.-упоряд. В. В. Овсієнко. – Х.: Фоліо, 2004. – Т. І: Спогади Стефанії Петраш-Січко. Документи. – 256 с.; Т. 2: Спогади. Інтерв'ю. Листи. – 240 с.

Трипільський А. На чужих позиціях: [Про антинародну діяльність буржуазних космополітів в літературній і театральній критиці] // Вітчизна. – 1949. – № 3. – С. 180–192.

Тронько П.Т. В ім'я історичної правди: [Про видання журналу «З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ»] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 3–4.

Тронько П.Т. Дослідження маловідомих сторінок історії України в процесі реалізації Державної програми підготовки багатотомної науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» // Історія. Ч. І: Тези та повідомлення III Міжнарод. конгресу українців. – Х.: Око, 1996. – С. 181–183.

Тронько П.Т. Институт национальной памяти как средство исцеления от постсоветской ментальности // Зеркало недели. – 2005. – № 45. – 19 ноября.

Тронько П.Т. Микола Петрович Киценко: [Державний діяч] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 241–256.

Тронько П.Т., Бажан О.Г. Олесь Гончар та мовне питання в Українській РСР (1950–1980-ті рр.) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 244–251.

Тростянецький А. Він жив, як писав, і писав, як жив: Юрій Яновський // Вітчизна. – 1986. – № 1. – С. 164–172.

Трофимович В. Використання архівних матеріалів при вивченні післявоєнної історії України // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство: традиції і сучасність»: Матеріали пленарного і секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 333–334.

Троцкий Л. Сталинская школа фальсификаций: Поправки и дополнения к литературе эпигонов // Вопросы истории. – 1989. – № 7. – С. 140–153.

Троцкий Л. Что такое СССР и куда он идет? – Париж: Изд-во «Слово», 1938. – 310 с.

Троцкий Л.Д. Моя жизнь. – М.: Вагриус, 2001. – 572 с.

Троцкий Л.Д. Почему победил Сталин? Социальные корни Термидора / Комментар. А. А. Белых // Вестник Ленинградского ун-та. Серия 5: Экономика. – 1990. – Вып. 3. – С. 107–113.

Троцкий Л.Д. Термидор: [Отрывки из книги «Что такое СССР и куда он идет?»] // Новое время. – 1990. – № 32. – С. 40–43.

Троцкистско-бухаринские бандиты — поджигатели войны во всем мире: Сб. статей. – М.: Молодая гвардия, 1938. – 40 с.

Троцкисты — враги народа. – М.: Молодая гвардия, 1937. – 189 с.

Троцький Л. Про українське питання // Слово і час. – 1999. – № 9. – С. 80–81.

Троцькістська зграя реставраторів капіталізму: Зб. матеріалів. – Дніпропетровськ, 1937. – 92 с.

Троцькістсько-бухаринські та буржуазно-націоналістичні бандити — вороги радянського народу: Зб. статей. – К.: Молодий більшовик, 1938. – 61 с.

Трубенко О. Українське робітництво за умов наступу тоталітаризму (друга половина 20-х – 30-х рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 55–81.

Трубецкой А.В. Пути неисповедимы: Воспоминания 1939–1955 гг. / Подгот. текста, вступ. статья В. П. Польшковской. – М.: Контур, 1997. – 399 с.

Трудовая народно-социалистическая партия: Документы и материалы / Сост.: А. В. Сыпченко, К. Н. Морозов. – М.: РОССПЭН, 2003. – 624 с.

Трукан Г.А. Политическая дискуссия 1928–1929 гг. о путях строительства социализма. – М.: Знание, 1990. – 63 с.

Трус Л.С. Введение в лагерную экономику: [Записки репрессированного] // Экономика и организация производства. – 1990. – № 5. – С. 135–149; № 6. – С. 144–155.

Трущенко Н. Александр Косарев // Агитатор. – 1988. – № 10. – С. 16–19.

Тугужекова В.Н., Карлов С.В. Репрессии в Хакасии / Фонд «Возрождение Хакасии»; Хакассский государственный ун-т им. Н. Ф. Катанова. – Абакан: Изд-во Хакас. гос. ун-та, 1998. – 112 с.

Тулуб З. «Мучительно страдаю по литературной работе...» // Радуга. – 1991. – № 5. – С. 83–96.

Тулуб З. Заява: [Голові Президії Верховної Ради СРСР з розповіддю про безпідставний арешт та покарання і прохання вернути її добре ім'я] // Знання та праця. – 1990. – № 11. – С. 16–18.

Тумишис М.А. Еще раз о кадрах чекистов 30-х годов. Письмо в редакцию // Вопросы истории. – 1993. – № 6. – С. 190–191.

Тун Я. Економічна контрреволюція на останньому етапі: Шкідництво на промисловому фронті і наші завдання щодо ліквідації його наслідків. – Х.: Пролетар, 1931. – 131 с.

Тур Т. Бабин Яр — братська могила українських жертв ЧеКа // Державність. – 1996. – № 3. – С. 53–55.

Турки из Месхетии: Долгий путь к реабилитации / Сост., авт. предисл. Н. Ф. Бугай; Департамент по делам депортированных и репрессированных народов Миннаца России и др. – М., 1994. – 161 с.

Тухачевская Е.Н. В тени монумента: Мемуары // Огонек. – 1988. – № 17. – С. 20–21.

Тщетны происки врага!: [Процесс Тухачевского и др.] // Звезда. – 1937. – № 7. – С. 1–4.

Тэйлор Т. и др. Советское правосудие и эмиграция евреев / При участии А. Дершовица, Д. Флетчера, Л. Липсона, М. Стайна; Пер. с англ. Е. Белич. – New York: Knopf, 1977. – 212 с.

Тюрін К. Свинцевій долі не вклонився: [Про Павла Васильєва, поета, що загинув у таборах в 1948 р.] // Вітчизна. – 1990. – № 7. – С. 198–199.

Тяжельникова В. Самоубийства коммунистов в 1920-е годы // Отечественная история. – 1998. – № 6. – С. 158–173.

Тязин Е.Н. Образование НКВД СССР // Российская экономика: потенциал для развития. – 2001. – Вып. 2. – С. 234–237.

У

У белых вод или свидетельские показания: [Об «антисоветской группе» в с. Даниловка, в составе которой было трое школьников] // Комсомольское знамя. – 1990. – 17 января.

У вирі шістдесятницького руху. Погляд з відстані часу / Ідея видан. та упоряд. В. Квітневого. – Львів: Каменярь, 2003. – 126 с.

У лещатах тоталітаризму: Перше двадцятиріччя Ін-ту історії України НАН України: (1936–1956): 36. документів і мате-

ріалів: У 2-х ч. / Упоряд.: Р. Я. Пиріг та ін.; В. А. Смолій (відп. ред.) – К., 1996. – Ч. I. – 146 с.; Ч. II. – 247 с.

У півстоліття Радянської влади: Документи. – Париж: Перша українська друкарня у Франції, 1968. – 93 с.

УАН в обороні діячів культури (1919–1920) // Слово і час. – 1990. – № 12. – С. 76–80.

Убушаев В.Б. Калмыки: Выселение и возвращение, 1943–1957 гг. – Элиста: Санан, 1991. – 92 с.

Узники: Книга воспоминаний / Н. Кондратцев (ред.-сост.). – Донецк: Донеччина, 2002. – 160 с.

Уйманов В.Н. Репрессии. Как это было...: (Западная Сибирь в конце 20-х – начале 50-х годов) / Под ред. Ю. В. Куперта. – Томск: Изд-во Том. ун-та, 1995. – 336 с.

Уколов А.Т., Ивкин В.И. О масштабах репрессий в Красной Армии в предвоенные годы // Военно-исторический журнал. – 1993. – № 1. – С. 56–59.

Украинская государственность в XX веке: Историко-политологический анализ / В. Адамский, Б. Андресюк, О. Белый и др. – К.: Політична думка, 1996. – 436 с.

Украинский национальный центр: миф, обернувшийся трагедией // Союз. – 1990. – № 2.

Україна. Верховна Рада. Президія. Про підготовку багатотомного науково-документального видання про жертви репресій на Україні. Постанова ... 6 квітня 1992 р. № 2256–XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 29. – Ст. 412.

Україна. Верховна Рада. Про порядок введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Постанова ... 19 листопада 1992 р. // Голос України. – 1992. – 25 листопада (№ 225). – С. 3; Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 2. – Ст. 10.

Україна. Верховна Рада. Про порядок надання пільг реабілітованим особам, які були репресовані за межами республіки і проживають на території України. Постанова ... 19 листопада 1992 р. № 2805–XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 2. – Ст. 11.

Україна. Верховна Рада. Про тлумачення Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»: Постанова ... 24 грудня 1993 р. // Голос України. – 1994. – 21 січня (№ 12). – С. 3.

Україна. Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики. Про затвердження інструкції про порядок пошуку та обліку місць поховання громадян іноземних держав, які загинули внаслідок воєн, депортацій та політичних репресій, на території України. Наказ... 09.02.99 р. № 24 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 8. – Ст. 321.

Україна. Кабінет Міністрів. Про внесення доповнень до Положення про порядок виплати грошових компенсацій, повернення майна, або відшкодування його вартості реабілітованим громадянам або їхнім спадкоємцям. Постанова ... 15 травня 1993 р. № 351 // Урядовий кур'єр. – 1993. – № 72–73. – С. 5.

Україна. Кабінет Міністрів. Про внесення змін і доповнень до Постанови Кабінету Міністрів УРСР «Про заходи щодо реалізації Закону УРСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Постанова ... 5 жовтня 1992 р. № 564 // Зібрання постанов Уряду України. – 1992. – № 11. – Ст. 268.

Україна. Президент. Про заходи щодо вшанування пам'яті жертв політичних репресій, похованих в селищі Биківня. Розпорядження ... 11 серпня 1994 р. // Голос України. – 1994. – 16 серпня. – С. 2; Урядовий кур'єр. – 1994. – 16 серпня. – С. 2.

Україна: друга половина ХХ століття. Нариси історії. – К.: Либідь, 1997. – 350 с.

Українізація партії і боротьба з ухилами // Вісті. – 1927. – 27 листопада.

«Українізація» 1920–30-х рр.: Передумови, здобутки, уроки. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. – 392 с.

Українська Гельсінкська група, 1978–1982: Документи і матеріали / Упоряд. О. Зінкевич. – Торонто–Балтимор: «Смолоскип». – 998 с.

Українська інтелігенція під судом КГБ: Матеріали з процесів В. Чорновола та ін. – Б.м.: Сучасність, 1970.

Українська контрреволюція перед пролетарським судом // Більшовик України. – 1930. – № 5/6. – С. 3–12.

Українське суспільство. Друга половина ХХ ст. Історія та сучасність: Зб. наук.-поп. статей. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2002. – 259 с.

Українські політв'язні в СРСР: Адресний покажчик: [За станом на грудень 1981 р.] / Упоряд. М. Гарасовська. – Торонто; Балтимор: «Смолоскип», 1981. – 204 с.

Українські політичні в'язні і крах більшовицької імперії: Перший (установчий) з'їзд Співки політичних в'язнів України, 20–21 квітня 1991 р.: Матеріали і коментарі / Відп. ред. І. Губка. – Львів: Українські технології, 2001. – 338 с.

Українські юристи під судом КГБ: Зб. документів і матеріалів. – Мюнх: Сучасність, 1968. – 108 с.

Українці в Архіпелазі ГУЛАГ: Матеріали ювілейної наук. конф. в Чернівцях 13–14 червня 1998 р., присвяч. 45-й річниці повстання в Третньому каторжному таборі м. Норильська та початку масової депортації буковинців. – Чернівці, 1999. – 63 с.

Улановская Н., Улановская М. История одной семьи / Ред. М. Ефремова – М.: Весть-ВИМО, 1994. – 432 с.

Улановская Н.М., Улановская М.А. История одной семьи: Мемуары / Ред. Н. Кононов. – СПб.: ИНА-Пресс, 2003. – 463 с.

Ульрих В.В. О бдительности советских людей: Стенография публичной лекции, прочитанной в Октябрьском зале Дома союзов в Москве / Всесоюзное о-во по распространению полит. и науч. знаний. – М., 1947. – 22 с.

Улянич В. Терор голодом і повстанська боротьба проти геноциду українців у 1921–1933 рр. – К.: МАУП, 2004. – 84 с.

Уманець О. Початок «десталінізації» на Чернігівщині // Сіверянський літопис. – 2001. – № 3. – С. 96–100.

Уотт Д.К. Кто против кого устроил заговор?: [Репрессии среди военных, в т. ч. на Украине] // Вопросы истории. – 1989. – № 6. – С. 52–63.

Упадышев Н.В. "С подготовительной работой для расселения на постоянное жительство «переселенцев» ... обстоит из рук вон плохо": Документы Госархива общественно-политических движений и формирований Архангельской области о приеме и расселении раскулаченных в Северном крае. 1930 г. // Отечественные архивы. – 2005. – № 5. – С. 94–107.

Урал и Сибирь в сталинской политике / Отв. ред.: С. Папков (Россия), К. Тэраяма (Япония); Центр исслед. Сев.-Вост. Азии, Ун-т Тохoku (Япония), Ин-т истории СО РАН (Россия). – Новосибирск: Сиб. хронограф, 2002. – 266 с.

Уроки гнева и любви: Сборник воспоминаний о годах репрессий (20-е – 80-е гг.). / Сост. и ред. Т. Тигонен. – СПб., 1991. – Вып. 1. – 95 с.; 1992. – Вып. 3. – 157 с.; 1993. – Вып. 4. – 317 с.; Вып. 5. – 194 с.; 1994. – Вып. 7. – 319 с.

Уроки московского процесса: [«Промпартии»] // Коммунистический интернационал. – 1930. – № 34–35. – С. 3–7.

Уроки советского тоталитаризма и проблемы новгородского гражданского общества: Материалы науч.-практ. конф. 18 апреля 2001 г. / Сост. Б. Н. Ковалев; О-во реабилитированных Новгород. обл., Новгород. гос. ун-т им. Ярослава Мудрого, Юрид. ф-тет. – Великий Новгород, 2001. – 102 с.

УРСР. Кабінет Міністрів. Про заходи щодо реалізації Закону УРСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Постанова ... 24 червня 1991 р. № 48 // Зібрання постанов Уряду УРСР. – 1991. – № 6. – Ст. 51.

Уряди України у ХХ ст.: Науково-документальне видання / Редкол.: С. В. Кульчицький (гол.) та ін. – К.: Наукова думка, 2001. – 608 с.

Усенко І.Б. Позасудова репресія. Як це починалося: [З історії органів державної безпеки] // Комунист України. – 1990. – № 2. – С. 43–53.

Усенко І.Б. Україна в роки непу: доля курсу на революційну законність. – Х., 1995. – 73 с.

Устиева В. Подарок для вице-президента // Воля. – 1995. – № 4–5. – С. 124–130.

Устиловский Г.И. Многоликая правда. – Минск: Хата, 1999. – 462 с.

Устиловский Г.И. Сосногорский Мемориал. – Сыктывкар: Пролог, 1996. – 154 с.

УТОРНІТСО: епізод з історії «політичного виховання» інтелігенції в умовах тоталітаризму // Минуле України: відновлені сторінки. – К., 1991. – С. 135–150.

Ушаков С.Ю., Стукалов А.А. Фронт военных прокуроров: Когда расстреливали прокуроров. Рассказы о военных прокурорах. – М.: ГИПП «Вятка», 2000. – 224 с.

Ушульний М. Хресний шлях у Биківні // Хрещатик. – 1998. – 16 травня. – С. 4.

Ф

Фабианская В.А. Из небытия: Очерки о репрессиях 20–50-х гг. – Одесса: Друк., 2003. – 175 с.

Фадеев В.І. Владислав Петрович Бузескул: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 75–91.

Файнбург З.И. Не сотвори себе кумира...: Социализм и «культ личности»: [Очерки теории]. – М.: Политиздат, 1991. – 317 с.

Фалькевич І. Про великодержавний і український шовінізм. – Х.: Держвидав України, 1930. – 97 с.

Фаст А.А. В сетях ОГПУ–НКВД: (Немецкий район Алтайского края в 1927–1938 гг.). – Барнаул, 2002. – 461 с.

Фатеев А.В. Образ врага в советской пропаганде, 1945–1954 / РАН, Ин-т российской истории в сотрудничестве с ун-том им. Меллена. – М., 1999. – 261 с.

Фатеев П.С. Х. Г. Раковский: Краткий очерк жизни и деятельности. – К.: О-во «Знание» УССР, 1989. – 47 с.

Федін Б. Шкідники орудують в Запорізькому міськздороввідділі // Соціалістична здоровоохорона. – 1937. – 21 вересня.

Федірко А.М. Степан Антонович Гапеев // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 105–115.

Федірко О.А. Микола Михайлович Ткаченко: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 467–480.

Федорів Р. Могили на Україні // Дзвін. – 1990. – № 7. – С. 69–82.

Федорів Р. Свічка перед образом мученика Михайла: [Репресії в Західній Україні] // Жовтень. – 1989. – № 10. – С. 70–73.

Федоров І. Попередні підсумки чистки низового радянського апарату на Україні // Радянська Україна. – 1930. – № 1. – С. 13–19.

Федоров Л. Как придумали партию: [1937 рік. Процес «Промпартії»] // Родина. – 1990. – № 5. – С. 58–62.

Федоров Н.А. Была ли тачка у министра?...: Очерки о строителях канала Москва–Волга. – Дмитров (Моск. обл.): Спас, 1997. – 222 с.

Федорова В., Фрэнкл Г. Дочь адмирала / Пер. с англ. Г. Шахов. – Смоленск: Русич, 1997. – 480 с.

Федорова Л. Новицький Олексій Петрович: [Історик мистецтва, академік ВУАН] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 96–103.

Федорова Л. Щербаківський Данило Михайлович: [Мистецтвознавець, етнограф] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 321–326.

Федорова Л.Д. Василенко Костянтин Прокопович // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 6. – С. 265–268.

Федорук О. Бойчук і геноцид культури // Слово і час. – 1992. – № 4. – С. 76–86.

Федосеева С. Фаворит Ежова // Совершенно секретно. – 1996. – № 9.

Фейхтвангнер Л. Москва 1937: Отчет о поездке для моих друзей / Пер. с нем. – М.: Худож. л-ра, 1937. – 93 с.

Фельбаба М.М. «Товариш Борис»: І. А. Шведов — заступник головного редактора УРЕ // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 377–389.

Фельштинский Ю.Г. ВЧК–ГПУ: документы и материалы. – М.: Изд-во гуманитар. лит-ры, 1995. – 272 с.

Фельштинский Ю.Г. Два эпизода из истории внутрипартийной борьбы: конфиденциальные беседы Бухарина // Вопросы истории. – 1991. – № 2/3. – С. 182–203.

Фельштинский Ю.Г. Разговоры с Бухариным: Комментарий к воспоминаниям А. М. Лариной [Бухариной] «Незабываемое» с приложениями. – М.: Изд-во гуманитарной лит-ры, 1993. – 142 с.

Феофанов Ю.В. Ложь во спасение?: [О вынужденных самооговорах репрессированных в годы сталинщины] // Молодой коммунист. – 1989. – № 3. – С. 67–75.

Фесенко А.М. Суспільно-політична ситуація в СРСР у 20-і рр. та альтернатива лівої опозиції: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Одеса, 2004. – 24 с.

Фещенко В.Г. Іван Юліанович Кулик // Укр. істор. журнал. – 1987. – № 1. – С. 128–130.

Филимонов С.Б. Судебно-следственные дела архива Главного управления службы безопасности Украины в Крыму как источник по истории красного террора в 1920–1921 гг. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Донецьк, 2001. – Вип. 16. – С. 227–229.

Филимонов С.Б. Тайны крымских застенков: Документальные очерки о жертвах политических репрессий в Крыму в 1920–

1940-е годы. – Симферополь: Таврия-Плюс, 2000. – 125 с.; 2-е изд., доп. – Симферополь: Бизнес-Информ, 2003. – 304 с.

Филиппов С. «Освобождение»: Деятельность органов ВКП(б) в западных областях Украины и Белоруссии в 1939–1941 гг. // Карта. – Рязань. – 1995. – № 10–11. – С. 30–39.

«Философский пароход»: (Высылка учёных и деятелей культуры из России в 1922 г.): [Из архива ФСБ РФ] // Новая и новейшая история. – 2002. – № 5. – С. 126–170.

Фильштинский И.М. Мы шагаем под конвоем: Рассказы из лагерной жизни. – М.: Христ. изд-во, 1997. – 327 с.

Финкельберг М.Ф. Оставляю вам. – Ярославль: Александр Рутман, 1997. – 127 с.

Финкельштейн Ю.Е. Свидетели обвинения: Тухачевский, Власов и другие...: (Проклятые генералы). – СПб.; Нью-Йорк: Журн. «Нева», 2001. – 384 с.

Фитткау Герхард. Мой тридцать третий год: Священник из Восточной Пруссии в ГУЛАГе. – К.: Світовид, 1994. – 272 с.

Фицпатрик Ш. Сталинские крестьяне. Социальная история Советской России в 30-е годы: деревня. – М.: РОССПЭН, 2001. – 422 с.

Фишер Л. Парикмахер в ГУЛАГе / Пер. с идиш З. Бейларас. – Тель-Авив, 1977. – 258 с.

Філатова О. Довга дорога до хатини. Михайло Івченко // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – Лютий.

Флоренский П.А. Арест и гибель / Сост., вступ. статья Д. Ю. Васильева; Авт. ст. и публ.: П. В. Флоренский, игумен Андроник (Трубачёв), М. В. Флоренская и др. – Уфа: Градо-Уфим. Богородская церковь, 1997. – 254 с.

Флоренский П.А. Письма из Соловков: [Публ. писем русского философа, 1934–1937 гг.] // Наше наследие. – 1988. – № 4. – С. 115–128.

Фойгт Л.И. Сталинск в годы репрессий: Воспоминания. Письма. Документы. Вып. 2 / Новокузнецкий гор. краеведческий музей. – Новокузнецк: Кузнецкая крепость, Б.г., 1995. – 141 с.

Фокс Майкл С. Троцкий и его критики о природе СССР при Сталине // Вопросы истории. – 1992. – № 11/12. – С. 33–45.

Фольклор и культурная среда ГУЛАГа / Сост.: В. С. Бахтин, Б. Н. Путилов; Фонд «За развитие и выживание человечества». – СПб., 1994. – 211 с.

Фоменко Е. Беспримерный случай в партийной практике: [Подлог в парторганизации редакции газеты «Комуніст» с целью защиты Штокке] // Правда. – 1937. – 18 июля.

Фоменко Е. Еще раз об украинском радиовещании // Правда. – 1937. – 15 июля.

Форденко І. Система чудес: В 2-х ч. – Чикаго, 1981. – 260 с.

Форостюк О.Д. Православная Луганщина в годы гонений и трагических испытаний (1917–1988). – Луганск, 1999. – 119 с.

Фостій І. Діяльність ОУН на Буковині у 1940–1941 рр. // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 454–471.

Фрадкин В.А. Дело Кольцова. – М.: Вагриус: МФД, 2002. – 351 с.

Франко В. Равенсбрюк–Воркута: [Спогади] // Дзвін. – 1990. – № 9. – С. 155–156.

Франко З. Донос як літературний жанр?: [Про арешт Остапа Вишні в 1933 р.] // Слово і час. – 1990. – № 10. – С. 12–13.

Франко З. За невідомих обставин: [Про загибель сина І. Я. Франка — П. І. Франка] // Україна. – 1990. – № 8. – С. 20–24.

Францева Н. Березільська квітка в снігах Карелії: [Про життя і творчість актриси театру «Березіль» Лесі Даценко] // Українська культура. – 1992. – № 3.

Френкин М.С. Трагедия крестьянских восстаний в России, 1918–1921 гг. – Иерусалим: Лексикон, 1987. – 251 с.

Фрид В.С. 58 ¹/₂: Записки лагерного придурка. – М.: Издат. дом Русанова, 1996. – 478 с.

Фриновский М. Приказано убивать!: 67 лет тому назад, летом 1937 г., начались массовые репрессии в СССР. Публ. документов // Правда Украины. – 2004. – 1–7 июня.

Фролов А.П. КГБ и контрразведывательное искусство: Взгляд изнутри на теорию контрразведывательного искусства / Общ. ред. П. С. Дмитриева. – М.: Реалии, 2003. – 184 с.

Фролов М.О. Боротьбисти у КП(б)У в 20–30-і рр. ХХ ст. // Наукові праці істор. ф-ту Запорізького держ. ун-ту. – Запоріжжя, 2001. – Вип. 13. – С. 165–176.

Фролов М.О. Й. В. Сталін і вихідці з інших політичних партій в РКП(б)У в 20–30 роки ХХ ст. // Грані. – 2001. – № 5–6 (19–20). – С. 83–89.

Фролов М.О. Розлам більшовицької еліти: особливості боротьби проти прихильників Л. Троцького в Україні 20-х рр. ХХ ст.

// Наукові праці істор. ф-ту Запорізького держ. ун-ту. – Запоріжжя, 2002. – Вип. 15. – С. 70–79.

Фролов Н.С. Трагедия народа: (Из истории репрессий Черемшанского района Татарстана). – Казань: Память, 1999. – 320 с.

Фролова К. З листів Григорія Епіка: [До дружини із заслання. 1934–1937 рр.] // Радянське літературознавство. – 1965. – № 1. – С. 64–72.

Фурман М. Записки конвоира // Дружба народов. – 1991. – № 7. – С. 176–194.

Фурман П. Годы моей жизни. – Иерусалим, 1984. – 192 с.

Фэйнсод М. Смоленск под властью Советов / Под общ. ред. Е. В. Кодина; Пер. с англ. Л. А. Кузьмина; Смоленский гос. пед. ин-т. – Смоленск: ТРАСТ-ИМАКОМ, 1995. – 495 с.

Ж

Хабаров А.И. Тюрма и зона: От звонка до звонка. Между законом и совестью. Факты и документы. – М.: Центрполиграф, 1997. – 396 с.

Хаваджі Д.Р. Причини депортації народів СРСР як об'єкт історико-правового дослідження // Вісник Нац. ун-ту внутрішніх справ. – Х., 2003. – Вип. 21. – Ч. 2. – С. 108–111.

Хаген М. Держава, нація та національна свідомість: російсько-українські відносини в першій половині ХХ ст. // Укр. істор. журнал. – 1998. – № 1. – С. 122–131.

Хаген М. Проблеми сталінізму і переосмислення радянського минулого // Укр. істор. журнал. – 1994. – № 1. – С. 88–100.

Хаїт І. Про знахарів, які претендували на звання учених: [До постанови ЦК ВКП(б) «Про педагогічні перекинуття в системі наркомосів»] // Комуністична освіта. – 1936. – № 7. – С. 59–63.

Хандрос Б. «Вислухайте, товаришу Сталін»: Нарис із листів, документів, спогадів та з коментарем // Україна. – 1990. – № 2. – С. 20–23.

Хандрос Б. «Справи ворогів народу» у світлі Вінницької трагедії // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 171–175.

Хандрос Б.Н. Смертні листи: Документальна повість. – К.: Дніпро, 1993. – 123 с.

Ханевич В.А. Белостокская трагедия: Из истории геноцида поляков в Сибири. – Томск: Томский вестник, 1993. – 192 с.

Ханталин Р.А. Невольники и бонзы: Документальные очерки. – Архангельск, 1998. – 95 с.

Харев А. Маршал Тухачевский // Красная звезда. – 1988. – 4 июля.

Харинко Н.Ф. В. Я. Чубарь. Жизнь и деятельность // Советская педагогика. – 1989. – № 8. – С. 114–120.

Харченко І. Класова боротьба за доби непу і правий ухил. – Х.: Пролетарій, 1929. – 57 с.

Харченко І. Кондратівщина на Україні // Шляхи соціалістичної реконструкції сільського господарства. – 1930. – № 9, 10. – С. 88–123.

Хасанов Б.В. Национальная интеллигенция Узбекистана и исторические процессы 1917 – начала 50-х годов / Отв. ред. Д. А. Алимова; Ин-т истории АН Респ. Узбекистан, Акад. МВД Респ. Узбекистан. – Ташкент, 2000. – 202 с.

Хатаєвич М.М. Завдання більшовиків України в боротьбі за хліб: Доповідь на Харківській обласній нараді секретарів райпарткомів у листопаді 1932 р. // За соціалістичну перебудову (Харків). – 1932. – 15 листопада.

Хатюшин В. Не покаяние, но искупление // Москва. – 1989. – № 4. – С. 167–171.

Хахуля О. Б. Антоненко-Давидович у пазурах чекістів: Спогади / Передмова та пер. з рос. Д. Чуба. – Мельбурн: Ластівка, 1987. – 215 с.

Хахуля О. На горі і в ямі: [Письменник Б. Антоненко-Давидович] // Україна. – 1991. – № 7. – С. 13–15.

Хвиль М.М. Як селяни писали листа Сталіну // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 1. – С. 113–120; № 7. – С. 103–112.

Хвильовий М. За щоденником С. О. Єфремова — вождя, академіка, «совісті землі української», що палахкотить великим полум'ям // Харківський пролетар. – 1930. – 25 березня.

Хвильовий М. Україна чи Малоросія?: Памфлети / Заг. ред. М. Жулинського. – К.: Смолоскип, 1993. – 290 с.; Вітчизна. – 1990. – № 1. – С. 179–188; № 2. – С. 168–178.

Хвильовий М. Хто ще сидить на лаві підсудних?: [До процесу «Спілки визволення України»] // Харківський пролетар. – 1930. – 16 березня.

Хвиля А. Антисемітизм. – Х.; К., 1932. – 100 с.

Хвиля А. Викорінити, знищити націоналістичне коріння на мовному фронті. – К., 1933. – 30 с.

Хвиля А. Від ухилу в прірву. – Х.: ДВУ, 1928. – 55 с.

Хвиля А. Зрадники // Більшовик України. – 1928. – № 7. – С. 8.

Хвиля А. Трубадури українського фашизму // Більшовик України. – 1930. – № 5/6. – С. 13–29.

Хвостенко Г. Наш земляк Андрій Панів: [Організатор літературного процесу в 20–30 рр.] // Ленінська правда. – 1989. – 11 жовтня.

Хейфец М. Украинские силуэты. – Б.м.: Сучасність, 1983. – 288 с.

Хейфец М.Р. Воспоминаний грустный свиток. – Ієрусалим: Беседер, 1996. – 196 с.

Хейфец М.Р. Избранное: В 3-х т. / Харьк. правозащитная группа. – Х.: Фолио, 2000. – Т. 1: Место и время. Русское поле. – 272 с.; Т. 2: Путешествие из Дубровлага в Ермак. – 228 с.; Т. 3: Украинские силуэты. Военнопленный секретарь. – 296 с.

Хіхляч Б. Антирелігійна боротьба на Поділлі в кінці 20-х – 30-і роки ХХ ст. // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 149–152.

Хлевнюк О. 1937 год: противодействие репрессиям // Коммунист. – 1989. – № 18. – С. 104.

Хлевнюк О. Берия: пределы исторической «реабилитации» // Свободная мысль. – 1995. – № 2. – С. 103–110.

Хлевнюк О. «Друзья» и «враги» советского народа // Коммунист. – 1991. – № 6. – С. 100–104.

Хлевнюк О. Издания «Мемориала». // Свободная мысль. – 1992. – № 7. – С. 123–125.

Хлевнюк О. Л. П. Берия: пределы исторической «реабилитации» // Исторические исследования в России: тенденции последних лет. – М.: «АИРО-XX», 1996. – С. 139–154.

- Хлевнюк О. Политбюро: механизмы политической власти в 1930-е годы. – М.: РОССПЭН, 1996. – 304 с.
- Хлевнюк О. Принудительный труд в экономике СССР: 1929–1941 гг. // Свободная мысль. – 1992. – № 13. – С. 73–85.
- Хлевнюк О.В. 1937 год. Противостояние. – М.: Знание, 1991. – 64 с.
- Хлевнюк О.В. 1937 год: Сталин, НКВД и советское общество. – М.: Республика, 1992. – 270 с.
- Хлевнюк О.В. 30-е годы. Кризисы, реформы, насилие // Свободная мысль. – 1991. – № 17. – С. 75–87.
- Хлевнюк О.В. Политбюро: Механизмы политической власти в 1930-е гг. – М.: РОССПЭН, 1996. – 295 с.
- Хлевнюк О.В. Советская экономическая политика на рубеже 1940–1950-х гг. и «дело Госплана» // Отечественная история. – 2001. – № 3. – С. 77–89.
- Хлевнюк О.В. Сталин и Орджоникидзе: Конфликты в Политбюро в 30-е годы. – М., 1993.
- Хлипняк Я. Спогади політв'язня. – Мукачєво: Карпатська вежа, 2003. – 36 с.
- Хлопницький К. Вінницький парк: трагічне минуле і сьогодення // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 199–200.
- Хмара В. Ворог: [Золочівський райвиконком Харківської обл.] // Соціалістична Харківщина. – 1937. – 11 червня.
- Хмелинский П.В. Навстречу смерчу: [О политике И. В. Сталина накануне войны]. – М.: Моск. рабочий, 1991. – 95 с.
- Хмельницкий П.М. Последний свидетель рассказывает злое-щие тайны Бутыгичага — «долины смерти» на Колыме // Сельская жизнь. – 1989. – 16 ноября.
- Хмельницький І. В країні рабства і смерті. – Чикаго: Самостійна Україна, 1951. – 100 с.
- Хміль І.В. 100-річчя з дня народження П. Ю. Дибенка // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 2. – С. 128–132.
- Хміль І.С. Петлюра і петлюрівщина // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 3. – С. 107–119.
- Ходак В. Шкільна акція організації українських націоналістів 1933 р. // Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин: Зб. наук. праць. – К.; Краків, 2002. – С. 116–118.
- Ходоровський М. Вирок. «Розстріляти»: [Г. Косинка] // Культура і життя. – 1989. – 3 грудня.
- Холодний М. «Я помер у 1972 році: (Інтерв'ю з поетом)» // Ранок. – 1991. – № 8. – С. 22–25.
- Холодницький В.Ф. З історії переселень і депортацій населення Північної Буковини та Бессарабії в 40-х роках ХХ ст. // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Зб. наук. статей. – Чернівці: Рута, 2001. – Т. 8. – 325 с.
- Хоменко Арсен. Національний склад людності УСРР: Популярний нарис за новітніми статистичними даними. – Х.: Вид-во України, 1929. – 71 с.
- Хоменко М. Викорчовувати вороже гніздо: [Глухівський сільськогосподарський ін-т Чернігівської обл.] // Більшовик. – 1937. – 6 жовтня.
- Хоменко М. Очистити інститут від буржуазних націоналістів: [Чернігівський учительський ін-т] // Більшовик. – 1937. – 14 вересня.
- Хоменко М. Послідовники ворогів орудують: [Навчальні заклади Глухівського р-ну Чернігівської обл.] // Більшовик. – 1937. – 28 вересня.
- Хонигсман Я.С., Найман А.Я. Евреи Украины. Краткий очерк истории. Ч. I. – К., 1993. – 175 с.
- Хонигсман Я.С. Колективізація, голодомор і занепад єврейського землеробства в Україні // Укр. істор. журнал. – 1994. – № 2/3. – С. 66–75.
- Хоптяр Ю.А. Правосуддя і колективізація в Україні (1929–1933 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Т. 1. – С. 102–104.
- Хоптяр Ю.А. Судочинство і селянство України // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 151–160.
- Хорошун Б.І. КП(б)У в боротьбі з голодом у 1921–1922 рр. // Укр. істор. журнал. – 1987. – № 7. – С. 98–105.

Хорунжий Ю. Володимир Дурдуківський // Зона. – 1996. – № 11. – С. 102–112.

Хорунжий Ю. Людям мила: Оповіді про Людмилу Старицьку-Черняхівську — письменницю, патріотку, страдницю та щойно знайдена ще не друкована її поема «Великий похорон». – Б.М.: Додаток до часопису «Зона», 1993. – 51 с.

Хорунжий Ю. Постаті в родинному інтер'єрі: Старицькі // Літературна Україна. – 1990. – 13 грудня.

Хорхордина Т.И. Архивы и тоталитаризм: (Опыт сравнительно-исторического анализа) // Отечественная история. – 1994. – № 6. – С. 145–159.

«Хотелось бы всех поименно назвать...»: По материалам следственных дел и лагерных отчетов ГУЛАГа / Обработ. арх. материалов И. Осипова. – М.: Фонд «Мир и человек», 1993. – 244 с.

Хохлов А.Г. Крах антисоветского бандитизма в Белоруссии в 1918–1925 гг. – Минск: Беларусь, 1981. – 172 с.

Хранить вечно: Книга памяти жертв массовых политических репрессий 30–40-х и начала 50-х годов Акмолинской области / Ассоциация жертв незаконных репрессий Акмолинской области. – Астана, 2001. – Ч. 1: «58 статья». – 946 с.; Ч. 2: Узницы АЛЖИРа Карлага. – 503 с.

Хроника барашевской зоны. – New York: Silver Spring, 1986. – 69 с.

Хроника социалистического строительства на Украине, 1921–1925 гг. / С. А. Кокин (авт.-сост.) и др. – К.: Наукова думка, 1989. – 230 с.

Хроніка таборових буднів. – Б.м.: Сучасність, 1976. – 142 с.

Хрущев Н.С. О культе личности и его последствиях: Доклад Первого секретаря ЦК КПСС на XX съезде КПСС, 25 февраля 1956 г. // Известия ЦК КПСС. – 1989. – № 3. – С. 128–170.

Хрущев С.Н. Пенсионеры союзного значения. – М.: Изд-во «Новости», 1991. – 416 с.

Хто і коли очолював найвищий орган державної влади Української РСР: Список / Підгот. М. М. Сапун // Комуніст України. – 1989. – № 8. – С. 74–79.

Хто і коли очолював уряд Радянської України: Список / Підгот. М. М. Сапун // Комуніст України. – 1990. – № 5. – С. 61–71.

Художник Яків Струхманчук — жертва сталінського терору: Публіцистика / Ред.-упоряд. О. Г. Мусієнко. – К.: Дніпро, 1997. – 191 с.

XX век. История одной семьи / Под общ. ред. А. В. Попова; Ин-т полит. и воен. анализа, Центр по изучению рус. зарубежья. – М.: Русаки, 2003. – 272 с.

Ц

Цалик С., Селігей П. Чорні списки: [Про долю українських письменників, мешканців житлового будинку письменників «Роліт»] // Київ. – 2003. – № 1. – С. 145–169.

Цапир Я., Прудницька М. Про одне кубло націоналістів // Вісті. – 1933. – 15 грудня.

Цаплин В.В. Архивные материалы о числе заключенных в конце 30-х гг. // Вопросы истории. – 1991. – № 4–5. – С. 157–163.

Цаплин В.В. Статистика жертв сталинизма в 30-е годы // Вопросы истории. – 1989. – № 4. – С. 176.

Царевская Т. По статье 58–10 УК: [О репрессивной политике в первые годы Великой Отечественной войны] // Знание-сила. – 2001. – № 6. – С. 32–42.

Цвілюк С.А. Українізація України: Тернистий шлях національно-культурного відродження доби сталінізму. – Одеса: Маяк, 2004. – 200 с.

Цвілюк С.А. Українська інтелектуальна еліта як об'єкт сталінського політичного терору в 1920–1930 рр. // Інтелігенція і влада. Зб. наук. праць. – Одеса, 2002. – Вип. 1(2). – Ч. 2. – С. 267–277.

Цейтлин Ю.В. Взлеты и падения великого трубача Эдди Рознера. – М.: Оникс, 1993. – 96 с.

Цена метафоры или Преступление и наказание Синявского и Даниэля / Сост. Е. М. Великанова; Ред. Л. С. Еремина. – М.: Юнона, 1990. – 527 с.

Центр документации «Народный архив»: Справочник по фондам / Авт.: Г. С. Акимова, В. Е. Антонец и др.; Ред. Б. С. Илизаров. – М.: Нар. архив, 1998. – 350 с.

Церковь в истории России / Редкол.: О. Ю. Васильева (отв. ред.) и др.; Ин-т рос. истории РАН. – М.: Издат. центр Ин-та рос. истории РАН, 1999. – 255 с.; 2003. – 379 с.

Цилинский Я.Я. Записки прижизненно реабилитированного. – М.: Изд-во АСТ, 1998. – 480 с.

Цимбал Г. Третя московська спокуса: (Або мої зустрічі з Патріархом Йосифом). – Львів, 1997. – 133 с.

Ципко А. Истоки сталинизма // Наука и жизнь. – 1988. – № 11. – С. 45–55; № 12. – С. 40–48; 1989. – № 1. – С. 46–56; № 2. – С. 53–61.

Цитриняк Г. Расстрельное дело Ежова: Штрихи к портрету палача // Литературная газета. – 1992. – 12 февраля.

Цыганкова Э.Г. Сергей Александрович Ефремов. 1876–1939 // Очерки истории естествознания и техники. – 1991. – Вып. 39. – С. 131–135.

Цыганкова Э.Г. Степан Львович Рудницкий: [Географ] // Очерки истории естествознания и техники. – 1989. – Вып. 37. – С. 110–112.

Цюпа І.А. У пазурах їжовщини. Повість-сповідь. – К.: Укр. письменник, 1994. – 191 с.

Ч

Чабан М. «Мене з ним розлучила куля...»: Сторінки трагічної долі: [Український письменник М. М. Лебідь] // Культура і життя. – 1990. – 15 липня.

Чабан М. «Слідство щодо Девлада О.С. припинити...» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 366–376.

Чайковский А.С. Плен. За чужие и свои грехи. Военнопленные и интернированные в Украине. 1939–1953 гг. – К.: Парламентское изд-во, 2002. – 503 с.

Чапленко В. Пропащі сили: Українське письменство під комуністичним режимом 1920–1933. – Вінніпег: УВАН, 1960. – 143 с.

Чаплицкий Б. Книга памяти. Мартиролог католической церкви в СССР / Прелат Б. Чаплицкий, И. Осипова. – М.: Фонд «Мир и человек», 2000. – 244 с.

Чануга М. Справедливість — повною мірою: [Про репресії проти членів КПЗУ] // Комуніст України. – 1990. – № 2. – С. 68–74.

Час «Чорного ворона»: Нариси / Упоряд.: В. О. Онишко, В. В. Бондар. – Кіровоград: Центр. Укр. вид-во, 1995. – 115 с.

Чеботарев В.Л. Матвей Петрович Бронштейн: [Физик-теоретик] // Физика в школе. – 1991. – № 2. – С. 13–16.

Чеботарева В.Г. Государственная национальная политика в Республике немцев Поволжья, 1918–1941 гг. / Обществ. акад. наук рос. немцев. – М., 1999. – 463 с.

Чегодаева М.А. Два лика времени, 1939: Один год сталинской эпохи. – М.: Аграф, 2001. – 333 с.

ЧЕ–КА: Материалы по деятельности чрезвычайных комиссий / Центральное Бюро Партии социалистов-революционеров. – Берлин: Орфей, 1922. – 255 с.

Человек в истории. Россия–XX век. Вып. 3. Конкурс 2001–2002: Сб. работ победителей / Ред.-сост. И. Л. Щербакова; Междунар. ист.-просветит., правозащит. и благотворит. о-во «Мемориал» и др. – М.: Звенья, 2003. – 479 с.: ил.

Чельцов М.П. Воспоминания «смертника» о пережитом. – М.: Изд-во им. Св. Игнатия Ставропольского, 1995. – 159 с.

Ченцов В. Табу — на думку, заборона — на слово: За матеріалами роботи політконтролю НК–ДПУ у 20-ті роки // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 12–22.

Ченцов В., Архирейський Д. Упокорення селянства // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. Зб. статей. – К.: Рідний край, 1997. – Вип. 2. – С. 246–266.

Ченцов В., Гавриленко І. Дніпропетровська філія «СВУ» — хроніка запланованої драми // Бористен. – 1994. – № 4. – С. 12–14.

Ченцов В., Голуб А. Не можна каятись в тому, чого не робив: [В. О. Пархоменко, професор] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 92–97.

Ченцов В., Голуб І., Іваненко В. «На кожного інтелігента має бути справа...» // Бористен. – 1996. – № 6. – С. 15–18.

Ченцов В., Гордєєв А. Реабілітовані посмертно // Бористен. – 1996. – № 2. – С. 14–15.

Ченцов В., Гордєєв А. Партії віддані: [О. І. Вікторов, секретар Дніпродзержинського КП(б)] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 170–177.

Ченцов В., Єлінов І. Арешт і засудження — безпідставні: [І. П. Бухиник, Г. Є. Євреїнов, С. С. Гембіцький] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 149–156.

Ченцов В., Єлінов І. «У зв'язку з арештом як викритого ворога народу...», або історія «спецеєдства» // Бористен. – 1997. – № 10. – С. 12; № 11. – С. 14–17.

Ченцов В., Іваненко В. «Глибоко військова людина...» // Бористен. – 1996. – № 10. – С. 23–24.

Ченцов В., Іваненко В. Драма чекіста: [О. М. Трепалов] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 464–471.

Ченцов В., Іваненко В. Комкор: [Ф. Ф. Рогальов] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 430–437.

Ченцов В., Іваненко В. «Кому це потрібно? Навіщо?»: [Л. З. Шнеєрсон] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 535–541.

Ченцов В., Іваненко В. «Контрреволюционная организация в сельском хозяйстве Украины» // Питання аграрної історії України та Росії. – Дніпропетровськ: Промінь. – 1997. – С. 154–164.

Ченцов В., Іваненко В. Нескорений в'язень // Бористен. – 1996. – № 12. – С. 26–27.

Ченцов В., Іваненко В. Общность трагических судеб украинцев и русских в условиях утверждения сталинского тоталитаризма конца 20–30-х годов (постановка проблемы) // Нива знань. – Дніпропетровськ, 1997. – № 4. – С. 21–26.

Ченцов В., Куделя Д. За відсутністю доказів: [І. В. Сокіл] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 441–449.

Ченцов В., Романець Н. «Оріхівські зрадники»: справа 1932 року // Південна Україна ХХ століття. Записки наук.-дослідн. лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Запоріжжя: РА «Тандем-У», 1998. – Вип. 1. – С. 211–217.

Ченцов В., Романець Н. Павлоградське повстання. Трагічна сторінка історії колективізації // Бористен. – 1996. – № 5. – С. 21–25.

Ченцов В., Романець Н. Покарання за хліб. Репресії проти селянства Дніпропетровщини у 1928–1933 роках // Бористен. – 1998. – № 1. – С. 8–9; № 2. – С. 15–16; № 3. – С. 9–11; № 4. – С. 10–13.

Ченцов В.В. Аналогии в истории. Деятельность экономического отделения ЧК–ГПУ в условиях новой экономической политики // Тоталитаризм и антитоталитарные движения. Междунар. науч. конф. Т. 1. – Х., 1994. – С. 261–268.

Ченцов В.В. До історії національних меншин // Архіви України. – 1995. – № 1–3. – С. 92–94.

Ченцов В.В. Духовная жизнь Екатеринославской губернии в начале 20-х годов по документам ГПУ // Скарбниця ріднокраю. Зб. матеріалів наук.-практ. конф. з музейної справи і краєзнавства. – Дніпропетровськ: Пороги, 1993. – С. 108–114.

Ченцов В.В. Епігони народництва: (Політичні репресії проти соціалістів-революціонерів у Радянській Україні) // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 421–432.

Ченцов В.В. Ідеолог українського націоналізму: [Д. І. Яворницький] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 106–122.

Ченцов В.В. Інформаційні зведення чекістських органів як джерело до вивчення суспільно-політичного життя України в 20-х роках: (За матеріалами Держархіву Дніпропетровської обл.) // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доповіді Всеукр. конф. (19–20 листопада 1996 р.): В 2-х ч. – К., 1997. – Ч. 2. – С. 111–119.

Ченцов В.В. «Катеринослав. губЧК». Суспільно-політичне та економічне життя краю в документах державної безпеки // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 43–51.

Ченцов В.В. «Натхненник української націоналістичної контрреволюції...» (Невідомі факти про останні роки академіка Д. І. Яворницького) // Хроніка 2000. – К.: Фонд сприяння розвитку мистецтва України, 1996. – Вип. 16. – С. 191–207.

Ченцов В.В. Оббріхана благодійність // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1–2. – С. 199–209.

Ченцов В.В. Органы политконтроля ЧК–ГПУ в 20-е годы // Из истории оперативной деятельности органов государственной безопасности. Сб. статей. – Ин-т подг. кадров МБРФ. – Депонирование № 21/060. – Уч. № 30078, 1990.

Ченцов В.В. ПК. Страницы истории специального подразделения // Вестник Службы безопасности Украины. – 1996. – № 7–8. – С. 167–177.

Ченцов В.В. Політичні репресії в Радянській Україні в 20-ті роки. – Тернопіль: Збруч, 2000. – 481 с.

Ченцов В.В. Революция и контрреволюция. Становление понятия «контрреволюционного преступления» в советском законодательстве // XX століття – століття революцій. Матеріали

- та тези доп. та повідом. Всеукр. наук. конф. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 46–52.
- Ченцов В.В. Репрессии в 30-е годы на Днепропетровщине. (По материалам службы безопасности) // З минувшини Подніпров'я. – Дніпропетровськ: Дніпро, 1995. – С. 141–149.
- Ченцов В.В. Роль органів державної безпеки в становленні радянської тоталітарної держави в 20-х роках // Тези доповідей всеукр. наук.-практ. конф. «Влада в Україні: історія та сучасність». – Дніпропетровськ, 1994. – С. 23–24.
- Ченцов В.В. Трагические судьбы: Политические репрессии против немецкого населения Украины в 1920-е – 1930-е годы. – М.: Готика, 1998. – 208 с.
- Ченцов В.В. Учасник українського національного підпілля // Бористен. – 1996. – № 8. – С. 26–27; № 9. – С. 21–23.
- Ченцов В.В. Чекіст запасу НКВС: [П. І Оніщенко] // Відроджена пам'ять. Книга нарисів. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 383–396.
- Ченцов В.В. Штрихи до портрету одного в'язня: [Рабин Л. Шнеерсон] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1997. – № 1/2. – С. 227–239.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Проблемы политических репрессий против немцев Украины в свете документов НКВД // Вопросы германской истории. Немцы в Украине. – Днепропетровск: ДГУ, 1996. – С. 164–175.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Анархисты Катеринославщины-Днепропетровщины в 1920-х роках // Бористен. – 2002. – № 10. – С. 5–6.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Борьба с украинским национализмом // Политический террор и терроризм в Украине. XIX–XX ст. Истор. нариси. – К.: Наукова думка, 2002. – С. 259–284.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Винищення конкурентних партій // Політичний террор і терроризм в Україні. XIX–XX ст. Истор. нариси. – К.: Наукова думка, 2002. – С. 284–299.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Вулиця Комкора: [Рогальова Федора Федоровича] // Грані. – 2001. – № 5–6(19–20). – С. 23–28.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Деякі аспекти політичного терору проти національних меншин України в 1937–38 рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 8. – С. 316–322.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. За принципом китайського дракону: внутрікомуністична опозиція 20-х років // Гуманітарний журнал. – 1999. – № 3. – С. 44–55.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Інформаційний потенціал судово-слідчих справ як джерела з історії України тоталітарної доби // Наукові записки Острозької Академії. – Острог, 1999. – С. 15–23.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Кримінальні справи з архівів СБУ як джерела до історії боротьби ОУН–УПА проти радянської влади у Придніпров'ї // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2002. – Вип. 21. – С. 35–47.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Органи державної безпеки в системі комуністичної диктатури // Політичний террор і терроризм в Україні. XIX–XX ст. Истор. нариси. – К.: Наукова думка, 2002. – С. 225–243.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Переслідування анархістів України у 1920-х роках // Гуманітарний журнал. – 2000. – № 4. – С. 15–35.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Політичні репресії 30-х років. Регіональний аспект історії // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.; Донецьк: Рідний край, 2001. – Вип. 19. – С. 220–233.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Політичні репресії проти опозиційного руху селянства України в 20-ті рр. // Спадщина: До 75-річчя Державного архіву Дніпропетровської області: Зб. статей. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 143–162.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Придушення «куркульського бандитизму» // Політичний террор і терроризм в Україні. XIX–XX ст. Истор. нариси. – К.: Наукова думка, 2002. – С. 243–259.
- Ченцов В.В., Архирейский Д.В. Терор проти «реакційного духовенства» // Політичний террор і терроризм в Україні. XIX–XX ст. Истор. нариси. – К.: Наукова думка, 2002. – С. 299–317.
- Ченцов В.В., Болотников Ю.А. Докладные записки органов госбезопасности как источник по общественно-политической

- жизни на Днепропетровщине в конце 20-х годов // Скарбниця ріднокраю. Зб. мат. наук.-практ. конф. з музейної справи і краєзнавства. – Дніпропетровськ: Пороги, 1993. – С. 95–99.
- Ченцов В.В., Варшавский А.М. Факты организованной юдофобии на Днепропетровщине в 1920–1930 гг. // Еврейская мысль сквозь века: Сб. тезисов науч. конф. – Днепропетровск, 1997. – С. 45–49.
- Ченцов В.В., Гавриленко И.И. Документы правоохранительных органов как источник по изучению карательной политики советской власти в начале 20-х годов // Скарбниця ріднокраю. Зб. мат. наук.-практ. конф. з музейної справи і краєзнавства. – Дніпропетровськ: Пороги, 1993. – С. 99–103.
- Ченцов В.В., Гавриленко І. «Визнавати себе українцем стало більш небезпечним, аніж за царату» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1998. – Вип. 3. – С. 112–125.
- Ченцов В.В., Голуб А.І. Ще одна зневажена доля... Трагічні сторінки життя історика Володимира Пархоменка // Бористен. – 1994. – № 12. – С. 18–19.
- Ченцов В.В., Голуб А.І., Іваненко В.В. Інтелігенція Дніпропетровщини у вирі репресій 30-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 383–401.
- Ченцов В.В., Гордеев А.Ф. О последних годах жизни и деятельности Д. И. Яворницкого // Регіональне і загальне в історії. Тези. – Дніпропетровськ: Пороги, 1995. – С. 29–31.
- Ченцов В.В., Гордеев А.Ф. Судьба одного ученого // Інтелігенція: суть, історичні долі, перспективи. Тези доповідей. – Дніпропетровськ, 1996. – С. 130–132.
- Ченцов В.В., Гриценко А.Н. Освещение истории советского периода в документах органов государственной безопасности // Скарбниця ріднокраю. Зб. мат. наук.-практ. конф. з музейної справи і краєзнавства. – Дніпропетровськ: Пороги, 1993. – С. 77–82.
- Ченцов В.В., Елинов И.М. Дело «фашистской организации профессуры» // Інтелігенція: суть, історичні долі, перспективи. Тези доповідей. – Дніпропетровськ, 1996. – С. 126–129.
- Ченцов В.В., Єлінов І.М. «За відсутністю складу злочину...»: До історії політичних репресій 20–50 років у Дніпропетровському гірничому інституті. – Дніпропетровськ, 2000. – 192 с.
- Ченцов В.В., Єлінов І.М. Інтелігенція і влада. З історії політичних репресій 1920–1950-х рр. на Дніпропетровщині // Грані. – 2000. – № 2. – С. 44–56; 2002. – № 3. – С. 19–28; № 4. – С. 53–57.
- Ченцов В.В., Іваненко В.В. Академік Дмитро Яворницький під моральним пресом радянських спецслужб наприкінці 1920–30-х років // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. Зб. наук. праць / Редкол.: С. І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропет. ун-ту, 2005. – С. 60–74.
- Ченцов В.В., Киструсская Н.В. История в документах. К материалам о политических репрессиях против немецкого населения Украины в 30-х годах XX ст. // Украина–Германия: Экономическое и интеллектуальное сотрудничество (XIX–XX вв.): Мат. междунауч. конф. Том первый. – Днепропетровск, 1998. – С. 69–79.
- Ченцов В.В., Ковальський М.П. «Фільтраційні справи» — невідомі джерела державних архівів // Архіви України. – 1993. – № 1–3. – С. 35–44.
- Ченцов В.В., Козороз С.Б. Документы правоохранительных органов как источник по изучению общественно-политической ситуации на Украине в начале 30-х годов. (На примере Днепропетровской области) // Скарбниця ріднокраю. Зб. мат. наук.-практ. конф. з музейної справи і краєзнавства. – Дніпропетровськ: Пороги, 1993. – С. 104–108.
- Ченцов В.В., Куделя Д.В. Що в імені твоєму? Пам'яті дніпропетровського педагога // Бористен. – 1994. – № 1. – С. 27–28.
- Ченцов В.В., Пушкін В.Ю. З історії українських політичних партій // Гуманітарний журнал. – 2001. – № 3–4. – С. 22–34.
- Ченцов В.В., Романец Н.Р. Трагические судьбы (из истории против немецкого населения Украины) // Вопросы германской истории. Немцы в Украине. – Днепропетровск: ДГУ, 1996. – С. 175–186.
- Ченцов В.В., Романец Н.Р. Маловідома сторінка історії колективізації // З минувшини Подніпров'я. – Дніпропетровськ: Дніпро, 1995. – С. 164–170.

Ченцов В.В., Романець Н.Р. «Оріхівська справа» — правда і вигадки // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. — К., 1996. — С. 198–212.

Ченцов В.В., Фоменко И.А. О репрессированных немцах-священнослужителях в 30-е годы XX века. (По материалам архива Днепропетровского областного управления Службы безопасности) // З минушини Подніпров'я. — Дніпропетровськ: Дніпро, 1995. — С. 126–134.

Чепелик В. Лицар слави і недолі: Творець київського необароко Д. Дяченко // Україна. — 1991. — № 1. — С. 10–12.

Червоні жорна: Спогади репресованих, членів їх родин, свідків репресій / Авт.-упоряд.: В. М. Вітковський та ін. — Вінниця, 1994. — 79 с.

Червонная С.М. Крымско-татарское национальное движение (1991–1993 гг.). — М.: Ин-т этнологии и антропологии РАН, 1994. — 24 с.

Череватенко Л. Фатальний цей трикутник: [Є. Плужник] // Вітчизна. — 1991. — № 8. — С. 152–160.

Череватенко Л.В. Євген Плужник: Вступна стаття // Плужник Є.П. Поезії. — К.: Радянський письменник, 1988. — С. 5–100.

Черемиський К. Відлуння з холодної гори: Як нищили українських «гомерів» // Українська культура. — 1992. — № 6. — С. 24–25.

Черемиський К.П. Повернення традиції: З історії нищення кобзарства. — Х., 1999. — 287 с.

Черепков В., Татарников С. «Своєчасно не сприйняв учення Леніна» // Голос України. — 1997 — 28 листопада. — С. 7.: [Життєвий шлях письменника М. Чернявського, репресованого і розстріляного у 1938 р.]

Черказьянова И.В. Немецкая национальная школа в Сибири (XVIII – 1938 г.) / Обществ. акад. наук рос. немцев. — М., 2000. — 307 с.

Черкашен Р. Майстер трагігротеску: [І. Гірняк, репресований у 1933 р.] // Український театр. — 1990. — № 1. — С. 14–18.

Чернавин В.В., Чернавина Т.В. Записки «вредителя». Побег из ГУЛАГа. — СПб.: Канон, 1999. — 495 с.

Чернавина Т.В. Побег из ГУЛАГа. — М.: Классика плюс, 1996. — 191 с.

Черная книга коммунизма: Преступления. Террор. Репрессии / Стефан Куртуа, Николя Верт, Жан-Луи Панне и др.; Общ. ред. Н. Ю. Сыромятникова, Отв. ред. И. Ю. Белякова; Пер с фр.; Вступ. статья А. Н. Яковлева. — М.: Три века истории, 1999. — 766 с.; 2-е изд., испр. / Общ. ред. Н. Ю. Сыромятникова, Отв. ред. И. Ю. Белякова; Пер с фр.: Е. Л. Храмов (рук. группы) и др.; Вступ. статья А. Н. Яковлева. — М.: Три века истории, 2001. — 780 с.

Черная книга: («Штурм небес»): Сборник документальных данных, характеризующих борьбу советской коммунистической власти против всякой религии, против всех исповеданий и церквей / Сост. А. А. Валентинов; Ввод. статья П. Струве. — Париж: Рус. нац. студ. об-ние, 1925. — 294 с.

Черненко А. Владислав Косіор: Хто він? // Під прапором ленінізму. — 1990. — № 10. — С. 82–86.

Чернеца А. Суперечливий характер демократизації органів міліції в постановах і директивах КПРС і Компартії України (1956–1985 рр.) // Підприємництво, господарство і право. — 2002. — № 9. — С. 104–108.

Черниченко С.А. Возникновение и развитие советской судебной системы в Украине (1918–1925 гг.) // Проблемы законности. — 2002. — Вып. 52. — С. 27–36.

Чернова Т.Н. Российские немцы: Отечественная библиография, 1991–2000 гг.: Указатель новейшей литературы по истории и культуре немцев России / Предисл. Н. Ф. Бугая. — М., 2001. — 272 с.

Черновіл В., Пенсон Б. Хроніка таборових буднів: В'ячеслав Чорновіл — зековський генерал — К.: Такі справи, 1991. — 160 с.

Черномаз П. Батько української географії: Степан Рудницький і наукове життя Харкова (1926–1933) // Краєзнавство. — 1995. — № 1–4. — С. 42–45.

Черный камень на красной земле / Сост. М. Кузьмина; Городской комитет «Мемориал». — Комсомольск-на-Амуре, 1992. — 96 с.

Чернявский Г.И. Х. Г. Раковский на судебном фарсе 1938 г. // Новая и новейшая история. — 1990. — № 4. — С. 76–95.

Чернявский Г.И., Станчев М.Г. В борьбе против самовластия: Х. Г. Раковский в 1927–1941 гг. — Х.: ХГИК, 1993. — 322 с.

Чернявский Г.И., Станчев М.Г. Х. Г. Раковский — политик, дипломат, борец против самовластия // Исторические портреты. — М.: Просвещение, 1993. — С. 263–285.

Чернявський В., Фещенко С. Обличчя «академіка» Кравчука // Комуніст. – 1937. – 17 жовтня.

Черняхівський Г. «Світить огні...»: [Ю. Вавровий, поет] // Україна. – 1991. – № 26. – С. 21–23.

Черушев Н.С. 1937 год: Элита Красной Армии на Голгофе. – М.: Вече, 2003. – 540 с.

Черушев Н.С. Мартиролог РККА // Военно-исторический архив. – 1998. – № 2. – С. 84–101; № 3. – С. 19–38; 1999. – № 4. – С. 75–107; № 6. – С. 64–107; 2000. – № 8. – С. 122–155; 2002. – № 3. – С. 3–16; № 6. – С. 14–24; № 11. – С. 3–18; 2003. – № 6. – С. 62–83.

Черушев Н.С. Плоды тайного сотрудничества: [Репрессии в армии] // Военно-исторический архив. – 2003. – № 4. – С. 100–131.

Черушев Н.С. Тридцать седьмой год: НКВД и Красная Армия // Военно-исторический архив. – 1999. – № 5. – С. 136–201; № 7. – С. 3–81; 2000. – № 10. – С. 165–268; № 13. – С. 90–130; № 14. – С. 22–45; № 15. – С. 86–102.

Черушев Н.С. Тридцать седьмой год: НКВД и Красная Армия. Заговорщики в Кремле // Военно-исторический архив. – 2001. – № 9. – С. 20–55.

Черушев Н.С. Четыре ступени вниз // Военно-исторический архив. – 2002. – № 12. – С. 141–157.

Четвериков Б.Д. Всего бывало на веку / Предисл. Н. Четверикова. – Л., 1991. – 159 с.

Чехович В.А., Касьянов Г.В., Ткачова Л.Л. Держава і українська інтелігенція: деякі проблеми взаємовідносин у 20-х – на початку 30-х рр. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1990. – 42 с.

Чиркин В. По злой воле: Краткая повесть о трудной жизни ссыльных крестьян / Послесл. Р. Ханталины. – Архангельск: Правда Севера, 2000. – 128 с.

Чирко Б. Нацмен? Значить ворог: Проблеми національних меншин в документах партійних і радянських органів України в 20–30-х рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 95–111.

Чирко Б.В. Национальные меньшинства на Украине. – К., 1990. – 23 с.

Чирко Б.В. Національні меншості на Україні в 20–30-х роках / Укр. істор. журнал. – 1990. – № 1. – С. 51–64.

Чирко Б.В. Национальные меньшинства в Украине (20–30-е гг. XX ст.). – К.: Асоціація «Україно», 1995. – 215 с.

Чирко Б.В. Політичне тавро: «спецпереселенці»: Документальна розповідь про депортацію національних меншин (1930–1931 рр.) // Відродження. – 1993. – № 1. – С. 72–75.

Чирко Б.В. Работа парторганизации с национальными меньшинствами на Украине (1923–1930 гг.) // Укр. істор. журнал. – 1988. – № 6. – С. 68–77.

Чирко Б.В. «Шкідництво різних націй...»: Національні меншини на Україні у 1920–1930-і роках за документами ЦДАГО України // Архіви України. 1992. – № 4. – С. 32–40.

Чирко Б.В., Іваненко І.П. Національно-культурне будівництво на Україні: історія, досвід, проблеми // Радянська школа. – 1990. – № 2. – С. 52–57.

Чирков Ю.И. А было все так...: Моим товарищам посвящается. – М.: Политиздат, 1991. – 382 с.

Чисніков В. Керівники органів державної безпеки Радянської України (1918–1953 рр.) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 362–373.

Чистка радапарату: [Покажчик найважливіших партійних і державних постанов, газетних статей і матеріалів] // Агітатор. – 1930. – № 4–5. – С. 107.

Чистотина С.Л. Федор Иванович Шмит / Отв. ред. и авт. вступ. статьи А. И. Фролов. – М.: Дело, 1994. – 208 с.

Чичкин А. Жертвы хрущевских репрессий // Молодая гвардия. – 2002. – № 10. – С. 53–63.

Чмелик Г. «Особо опасный»: [Спогади політичних в'язнів] // Дзвін. – 1993. – № 7–9. – С. 82–89.

Чмига А.Ф. Колхозное движение на Украине (1917–1929 гг.). – М.: Изд-во Москов. ун-та, 1974. – 320 с.

Чому боявся Брежнев націоналістичних «зубрів»? Мовою таємних документів. Злочин проти українців. Історія: Документи // Українське слово. – 1994. – № 51.

Чоповський В. У боротьбі за волю: [В. Бобинський, письменник] // Журналіст України. – 1991. – № 8. – С. 9.

Чоповський М.Ю. Голгофа Західної України: Злочинна діяльність окупаційних режимів проти населення західно-українських земель та його боротьба за волю і незалежність в 1920–1953 рр. – Львів: Б.в., 1996. – 141 с.

Чорна книга України: 36. документів, архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе / Упоряд. Ф. Зубанич. – К.: Просвіта, 1998. – 782 с.

Чорна Н.В. Тоталітарна система і соціально-економічний розвиток України в 1917–1930 роках: уроки історичного досвіду // 36. наук. праць Харківського держ. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія: Історія і географія. – Х., 2001. – Вип. 7. – С. 96–102.

Чорний В. Губернські трійки по боротьбі з контрабандою і незаконним перетинком кордону // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 130–132.

Чорні жнива: Голод 1932–1933 років у Валківському та Коломацькому районах Харківщини. Документи, спогади, списки померлих / Упоряд. Т. В. Поліщук; Відп. за вип. О. М. Веселова. – К.; Х.; Нью-Йорк; Філадельфія: Вид-во М. П. Коць, 1997. – 368 с.

Чорновіл В. Правосуддя чи рецидиви терору?: Книга перша // Київ. – 1992. – № 6. – С. 11–51; № 7. – С. 55–99.

Чорновіл В. Я нічого у Вас не прошу: Лист до секретаря ЦК КПУ П. Ю. Шелеста. – Торонто, 1968. – 120 с.

Чорногуз Т.А. «Багато акордів на струнах моїх...»: [Д. Ю. Загул] // Українська мова і література в школі. – 1990. – № 10. – С. 88–89.

Что это — нейтралитет?: [Недостаточная бдительность ЦК КП(б)У по отношению к редакции газеты «Комуніст»] // Правда. – 1937. – 20 июля.

Чубар В. Посилимо колективізацію: Доповідь на Пленумі ради Всеукраїнської спілки спілок сільськогосподарської кооперації та колективізації. – К., 1930. – 32 с.

Чубар В.Я. Наші успіхи і чергові завдання: Промова на VII з'їзді Рад СРСР 2 лютого 1935 р. – К.: Партвидав ЦК КП(б)У, 1935. – 30 с.

Чудновцев М.И. Церковники и сектанты в борьбе против колхозов. – М.: Молодая гвардия, 1931. – 139 с.

Чуев Ф. Сто сорок бесед с Молотовым. Из дневника Ф. Чуева. – М.: ТЕРРА, 1991.

Чуев Ф.И. Каганович. Шепилов. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 382 с.

Чуев Ф.И. Молотов: Полудержавный властелин. – М.: ОЛМА-Пресс, 1999. – 736 с.

Чумак В.Г. Далекі дзвони печалі: Художньо-документальний роман. – Ужгород: Патент, 1999. – 264 с.

Чурасов А.В. Без суда и следствия... // Военно-исторический архив. – 2003. – № 2. – С. 99–122.

Чухин И.И. Интернированная юность: История 517-го лагеря интернированных немцев НКВД СССР / «Мемориал» (Москва), Карельское о-во «Мемориал» (Петрозаводск), Фонд Г. Белля (Кельн). – М.; Петрозаводск: Мемориал, 1995. – 64 с.

Чухин И.И. Каналоармейцы: История строительства Беломорканала в документах, цифрах, фактах, фотографиях, свидетельствах участников и очевидцев. – Петрозаводск: Карелия, 1990. – 247 с.

Чухин И.И. Карелия–37: Идеология и практика террора. – Петрозаводск: Изд-во Петроз. гос. ун-та, 1999. – 161 с.

Ш

Шабает Д.В. Правда о выселении балкарцев. – Нальчик: Эльбрус, 1992. – 280 с.

Шабльовський Є., Колесник П. Проти куркульсько-петлюрівського націоналізму в художній літературі // Пролетарська правда. – 1993. – 24 березня. – № 60. – С. 2.

Шаймуханов Д.А. Карлаг. – Караганда: Нац. агентство по делам печати и массовой информ. Респ. Казахстан, 1997. – 175 с.

Шангин М.С. Террор против совести: Об уничтожении духовенства и трудового крестьянства в г. Омске и области: Сб. докум. материалов. – Омск: Омск. кн. изд-во, 1994. – 319 с.

Шановал Ю. Більшовицька таємна політична поліція в Україні у міжвоєнний період: Невідомі документи і факти // Визвольний шлях – 2001. – № 5. – С. 28–45.

Шановал Ю. Во главе ЦК КП(б)У: Страницы политической биографии Н. С. Хрущева // Под знаменем ленинизма. – 1990. – № 6. – С. 78–82; № 7. – С. 72–76.

Шановал Ю. Волинська трагедія і польсько-українські взаємини 1943–1944 рр. у дзеркалі документів Державного архіву Служби безпеки України // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 194–208.

Шаповал Ю. Генеральний писар: [П. О. Христюк] // Літературна Україна. – 1994. – № 22.

Шаповал Ю. Голоси із 37-го. Сторінки історії // Сільські вісті. – 1991. – 9 січня.

Шаповал Ю. ДПУ–НКВС в Україні у 20–40-і рр. XX ст. // Історія України. – 2004. – № 13. – С. 1–10.

Шаповал Ю. «Жива сталінська людина»: Штрихи до портрета Кагановича // Трибуна лектора. – 1990. – № 1. – С. 21–22; № 2. – С. 26–28.

Шаповал Ю. Клинок не дістав серця: Як колишній нарком освіти України [О. Я. Шумський] боронив своє чесне ім'я // Вітчизна. – 1991. – № 10. – С. 154–161.

Шаповал Ю. Людина і система: Штрихи до портрету тоталітарної доби в Україні. – К., 1994. – 272 с.

Шаповал Ю. Михайло Грушевський «під ковпаком» радянських спецслужб. За неопублікованими архівами ГПУ–НКВД // Вітчизна. – 1997. – № 5/6. – С. 114–121.

Шаповал Ю. Московський період і смерть М. Грушевського (1931–1934): Невідомі документи і факти // Кіровоградщина на зламі тисячоліть: Стан, проблеми, перспективи. Всеукр. наук.-практ. конф. / Кіровоградський пед. ун-т. – Кіровоград, 1999. – С. 198–217.

Шаповал Ю. Невідомі документи про УАПЦ у зв'язку із справою «Спілки визволення України» // Людина і світ. – 1996. – № 11/12. – С. 13–17.

Шаповал Ю. Нововіднайдені документи ГПУ–НКВД про соловецьку трагедію 1937 року та їх значення для відтворення політичної історії України XX століття // Політичні репресії на Поділлі в XX столітті: Матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Вінниця, 23–24 листопада 2001 р.) / Редкол.: А. Т. Давидюк та ін. – Вінниця: Велес, 2002. – С. 62–69.

Шаповал Ю. Політичний терор в Україні 20–50-ті рр. XX ст. Важкий тягар тоталітаризму — пошуки істини тривають // День – 2001. – 1 вересня.

Шаповал Ю. Сталинский посланец на Украине. Страницы политической биографии Л. Кагановича // Под знаменем ленинизма. – 1989. – № 20. – С. 76–83.

Шаповал Ю. Сталін та його спадщина у контексті радянської політичної історії // Сучасність. – 2004. – № 1. – С. 53–67.

Шаповал Ю. Сталінізм і Україна // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 12. – С. 43–59; 1991. – № 2. – С. 20–30; № 4. – С. 43–54; № 5. – С. 38–49; № 6. – С. 45–55; № 7. – С. 26–38; № 8. – С. 30–41; № 10. – С. 33–43; № 11. – С. 13–24; № 12. – С. 28–38; 1992. – № 1. – С. 45–56; № 2. – С. 14–25; № 3. – С. 12–22; № 4. – С. 11–21; № 5. – С. 28–38; № 6. – С. 3–14; № 7/8. – С. 13–23; № 9. – С. 15–25; № 10/11. – С. 3–13; № 12. – С. 3–18.

Шаповал Ю. Україна 20–50-х рр.: Сторінки ненаписаної історії. – К.: Наукова думка, 1993. – 350 с.

Шаповал Ю. Україна XX ст.: Особи та події в контексті важкої історії. – К.: Генеза, 2001. – 560 с.

Шаповал Ю. «Я помилявся, взявши на себе провину...»: До 90-річчя М. С. Волобуєва-Артемове // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1994. – № 1. – С. 104–110.

Шаповал Ю., Верба І. Михайло Грушевський. – К., 2005. – 352 с.

Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: Особа, час, оточення. – К.: Стило, 2002. – 468 с.

Шаповал Ю., Пристайко В. Михайло Грушевський і ГПУ–НКВД: Трагічне десятиліття: 1924–1934. – К.: Україна, 1996. – 335 с.

Шаповал Ю., Пристайко В. Справа «Спілки визволення України»: невідомі документи і факти. – К.: Інтел, 1995. – 448 с.

Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК–ГПУ–НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К.: Абрис, 1997. – 608 с.

Шаповал Ю.І. Контраргумент — правда. – К.: Вища школа, Вид-во при Київ. ун-ті, 1989. – 120 с.

Шаповал Ю.І. Л. М. Каганович на Україні // Укр. істор. журнал. – 1990. – № 8. – С. 62–74; № 10. – С. 117–129; № 12. – С. 47–59.

Шаповал Ю.І. Лазар Каганович. – К.: «Знання», 1994. – 40 с.

Шаповал Ю.І. М. С. Хрущов: Нарис політичної діяльності // Укр. істор. журнал. – 1989. – № 1. – С. 103–115.

Шаповал Ю.І. Справа «Спілки визволення України»: погляд із відстані 75 років // Укр. істор. журнал. – 2005. – № 3. – С. 132–143.

Шаповал Ю.І. Сталін, сталінізм і Україна // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 288–317.

Шаповал Ю.І. Сталінський терор в Україні у світлі нововиявлених архівних документів Служби безпеки України // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф. (19–20 листопада 1996 р.). В 2-х ч. – К., 1997. – Ч. 2. – С. 49–56.

Шаповал Ю.І. У ті трагічні роки: Сталінізм на Україні. – К.: Політвидав України, 1990. – 142 с.

Шаповал Ю.І., Левенець Ю.А. Повернення в історію. Сергій Єфремов // Українська ідея. Постаті на тлі революції. – К., 1994. – С. 73–92.

Шаповалов І., Панюхно Г. До кінця викрити ворожу агентуру: [Дніпропетровський металургійний ін-т] // Зоря. – 1937. – 23 серпня.

Шаповалова Л.В. В лабетах сталінських репресій: [Криворіжжя] // Кур'єр Кривбасу. – 1996. – № 45/46.

Шарапов И.П. Одна из тайн КГБ: (К истории инакомыслия в советской России). – М.: Изд. авт., 1990. – 116 с.

Шарпаций В.Г. М. О. Скрипник як діяч української радянської культури (1927–1933 рр.) // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 9. – С. 96–103.

Шаститко П.М. Обреченные догмы: Большевики и национальный вопрос / Ред. Л. А. Рощина; РАН, Ин-т востоковедения. – М.: Вост. лит., 2002. – 272 с.

Шаталіна Є.П. Експропріація селянських господарств в Україні у 1929–1932 рр. // Укр. істор. журнал. – 1992. – № 3. – С. 109–113.

Шаталіна Є.П. Селянські виселки під час колективізації в Україні (1928–1932). – К., 1997. – 67 с.

Шаталов С. Хто порядкує в Чернігівському цукротресті: (Засміченість ворогами) // Комуніст. – 1937. – 26 вересня.

Шатилов И. Из «Записок уцелевшего» // Литературная Россия. – 1989. – 3 ноября.

Шафран М.Ф. Командарм М. І. Василенко // Укр. істор. журнал. – 1985. – № 11. – С. 105–109.

Шаховский С. На ложном пути: [Про «Наукові записки» Ін-ту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР] // Правда Украины. – 1947. – 27 ноября.

Шахтинское дело // Молодой большевик. – 1939. – № 14. – С. 52–55.

Шашков В.Я. К вопросу о выселении раскулаченных семей в Северный край (1930–1933 гг.) // Отечественная история. – 1996. – № 1. – С. 150–155.

Шашков В.Я., Козлов С.С. Спецпереселенцы на защите Отечества // Вопросы истории. – 2005. – № 5. – С. 158–163.

Швайко Ф.Р. Ликвидировать последствия вредительства в легкой и местной промышленности Украины // Охрана труда. – 1938. – № 7. – С. 20–21.

Швидко Г. Композитор і диригент В. Кишницький: невідомі сторінки життя // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2000. – № 2/4. – С. 265–279.

Шевченко А. До питання про участь співробітників дорожніх відділів НКВС УРСР у партизанському русі в роки Великої Вітчизняної війни // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2003. – № 1. – С. 403–409.

Шевченко Л.А. Інтелігенція України — жертва тоталітаризму // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні у 20–80-ті рр.: Матеріали міжнарод. наук. конф. (15–16 вересня 1994 р.). – К., 1998. – С. 72–79.

Шевченко Л.В. «В порядке красного террора...» // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2004. – Вип. 27. – С. 62–72.

Шевченко Л.В. Відображення в пресі України перших репресивних заходів радянської влади: (За матеріалами Київської обл.) // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. I. – С. 103–105.

Шевченко Л.В. Григорій Натанович Лозовик: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 298–304.

Шевченко Л.В. Доля керівників Київського університету в 30-і рр. XX ст. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 20–21. – С. 511–527.

Шевченко Л.В. Лев Натанович Сахновський: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 413–416.

- Шевченко Л.В.* Микита Минович Грищенко: [Історик, педагог] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 147–154.
- Шевченко Л.В.* Наум Ісакович Межберг: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 345–351.
- Шевченко Л.В.* Політичні переслідування наукових працівників ВУАМЛІНу: в контексті постанови ЦК КП(б)У від 3 листопада 1934 р. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 185–194.
- Шевченко Л.В.* Степан Герасович Машкевич: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 339–344.
- Шевченко Л.В.* Шарлемань Микола Васильович: [Зоолог, краєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 281–288.
- Шевченко С.* Соловки: лютнева страта: [У лютому 1938 р. розстріляно 200 соловецьких в'язнів] // Столиця. – 2003. – № 8. – С. 21.
- Шевченко С.* Утікач з Революції // Столиця. – 2002. – 19–25 липня. – С. 25.
- Шевчук В.* Полинова зоря В. Підмогильного // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 1.
- Шевчук І.М.* 90-річчя з дня народження Я. А. Яковлєва // Укр. істор. журнал. – 1986. – № 6. – С. 144–147.
- Шейнис З.* Провокація века: Расстрелянный Наркоминдел. Холодный погром на Путинках. Новое о «деле врачей». – М.: ПИК, 1992. – 220 с.
- Шелест П.* «Справжній суд історії ще попереду»: Спогади, щоденники, документи, матеріали / Упоряд.: В. К. Баран та ін.; Ред. Ю. І. Шаповала. – К.: Генеза, 2004. – 808 с.
- Шелестов Д.* Время Алексея Рыкова. – М.: Прогресс, 1990. – 352 с.
- Шелестов Д.К.* Л. Б. Каменев: пунктир маршрута в эпохе // Исторические портреты. – М.: Просвещение, 1993. – С. 119–132.
- Шелестов Д.К.* Трагедия Алексея Рыкова // Исторические портреты. – М.: Просвещение, 1993. – С. 50–64.
- Шелюбский А.* Матвей Яворский — авантюрист // Правда. – 1930. – 1 марта.
- Шенталинский В.А.* Рабы свободы: В литературных архивах КГБ: Бабель, Булгаков, Флоренский, Пильняк, Мандельштам, Клюев, Платонов, Горький. – М.: Парус, 1995. – 390 с.
- Шерех Ю.* Принципи і етапи більшовицько-мовної політики на Україні // Сучасна Україна. – 1952. – № 11. – 13 липня.
- Шестопал М.* Євреї на Україні: Історична довідка. – К.: Оріяни, 2003. – 218 с.
- Шесть дней: «Белая книга».* – Нью-Йорк: Фонд Крым, 1980. – 451 с.
- Шиллер Ф.П.* Письма из Мёртвого дома / Сост., пер. с нем., примеч., послесл. В. Ф. Дизендорфа; Обществ. акад. наук рос. немцев. – М., 2002. – 1006 с.
- Шилов А.* Неизвестный нарком: [П. Ю. Дыбенко] // Военный вестник. – 1990. – № 6. – С. 91–94.
- Шинкаренко О.І.* Документи свідчать. До 70-річчя пам'яті жертв голодомору в Україні // «Південний архів»: Історичні науки: Зб. наук. праць. – Херсон, 2002. – Вип. 9. – С. 65–69.
- Шип Н.А.* Интеллигенция на Украине: Историко-социологический очерк. – К.: Наукова думка, 1991. – 172 с.
- Шипович М.А.* Репресії проти літературно-мистецької інтелігенції України в 20-і рр. XX ст.: Історіографічний огляд // Вісник Донецького ун-ту. Серія Б: Гуманітарні науки. – 1999. – Вип. 1. – С. 23–26.
- Шипович М.А.* Радянське керівництво та літературно-мистецька інтелігенція України: 20-і роки // Укр. істор. журнал. – 2000. – № 1. – С. 95–102.
- Шиповская Е.А.* Исповедь Рыцаря Света: Воспоминания / Публ., предисл. и указ. имен А. Л. Никитин. – М.: Интерграф Сервис, 1998. – 184 с.
- Шипунов Ф.* Великая заматня: [О коллективизации и уничтожении крестьянства в России в 30-е годы] // Наш современник. – 1990. – № 3. – С. 120–130.
- Ширковский Э.И.* КГБ: Мифы и реальность // Политический собеседник (Минск). – 1990. – № 3. – С. 6–9.

Широков А.И. Дальстрой: предыстория и первое десятилетие. – Магадан: Кордис, 2000. – 151 с.

Ширяев Б.Н. Неугасимая лампада. – М.: Т-во рус. художников, 1991. – 411 с.

Шитюк М. Від коренізації до депортації: політика радянських властей щодо поляків південних районів України у 1900-х – 1920-х рр. // Історія в школі. – 2002. – № 5–6. – С. 17–23.

Шитюк М. Здійснення насильницької політики влади на промислових підприємствах Півдня України в 1930-х рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2001. – Вип. 12. – С. 432–439.

Шитюк М. Комуністичний терор проти інтелігенції півдня України у 20–30-х рр. ХХ ст. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: С. В. Кульчицький (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К., 2003. – Вип. 8. – С. 265–285.

Шитюк М. Останній сталінський удар: післявоєнні репресії на півдні України // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. праць / Редкол.: В. Смолій (відп. ред.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2002. – Вип. 6. – С. 468–488.

Шитюк М. Політичні репресії серед інтелігенції півдня України // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 2000. – Вип. 11. – С. 398–411.

Шитюк М.М. Еволюція репресивно-каральної системи в Радянській Україні // Укр. істор. журнал. – 2001. – № 3. – С. 128–142.

Шитюк М.М. З власним народом війна: [Сталінські репресії на Миколаївщині]. – К.: Акант, 1995. – 78 с.

Шитюк М.М. Масові репресії на території Миколаївщини (30-і рр. ХХ ст.) // Укр. істор. журнал. – 1998. – № 1. – С. 94–98.

Шитюк М.М. Масові репресії проти населення Півдня України в 20–50-і роки ХХ ст. / Ін-т історії України НАН України. – К.; Миколаїв: Тетра, 2000. – 550 с.

Шитюк М.М. Репресії на території Миколаївщини у 1921–1923 рр. // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 266–270.

Шихеева-Гайстер И.А. Дети врагов народа: Семейная хроника времен культа личности. – Tenaflly: Hermitage Publishers, 2003. – 193 с.

Шихеева-Гайстер И.А. Семейная хроника времен культа личности, 1925–1953. – М.: Ньюдиамед-АО, 1998. – 283 с.

Шістдесятництво як явище, його витоки і наслідки: [Фрагменти виступів на конференції] // Слово і час. – 1997. – № 8. – С. 40–55; Літературна Україна. – 1997. – 10 квітня.

Шіфрін А. У советській катівні. Із свідчень політв'язня. – Нью-Йорк: Свобода, 1972. – 60 с.

Шкаровский М.В. Иосифлянство: течение в Русской Православной Церкви / Науч.-информ. центр «Мемориал» (С.-Петербург). – СПб.: НИЦ «Мемориал», 1999. – 399 с.

Шкаровский М.В. Петербургская епархия в годы гонений и утрат, 1917–1945. – СПб.: Лики России, 1995. – 207 с.

Шкаровский М.В. Русская Православная Церковь при Сталине и Хрущеве: (Государственно-церковные отношения в СССР в 1939–1964 годах). – М.: Крутицкое Патриаршее Подворье; Общество любителей церковной истории, 2000. – 400 с.

Шкварко І. Проклинаю!: З щоденника українського політв'язня. – Мюнхен: Дніпрова хвиля, 1953. – 215 с.

Шкварко М. Ухта-Печорський концтабір / Демократичне об'єднання бувших репресованих українців Советами (ДОБРУС). – Нью-Йорк, 1952. – 24 с.

Шкварчук В. Голодомор 1932–33 годов на Черниговщине: Изпод грифа «Совершенно секретно». – Чернигов, 1999. – 98 с.

Шкварчук В. Із енкаведистських архівів: [За матеріалами справ УДБ Чернігівського обласного архіву УНКВС] // Дзвін. – 1995. – № 3. – С. 129–135.

Шкварчук В. Сторінки біографії П. Одарченка: [Аспірант ІНО] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 342–349.

- Шкідництво в сільському господарстві на Україні. Зб. статей: (Всеукр. т-во аграрників-марксистів). – Х.; К.: Держсільгоспвидав, 1991. – 102 с.
- Шкідництво як метода класової боротьби проти диктатури пролетаріату. – Х.: Пролетар, 1931. – 216 с.
- Шкловский Г.Л. Уроки суда над вредителями из «Инженерного треста» и «Промпартии» и задачи технической интеллигенции // Журнал химической промышленности. – 1930. – № 31–33. – VII. – С. 1877–1880.
- Шкляев И.Н. История Одесской ГУБЧК. 1917–1922. – Одесса: Изд. центр «Студия Негоциант», 2002. – 103 с.
- Шкляев И.Н. Одесса в смутное время. – Одесса: Студия «Негоциант», 2004. – 158 с.
- Шкроб'юк П. Попід Золоті ворота. Шість елегій про родину Калинців. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 1997. – 519 с.
- Шлапак Д. Вони любили Україну: [Про книгу «Репресоване краєзнавство (20–30-і рр.)»] // Голос України. – 1992. – 29 вересня (№ 185). – С. 13.
- Шлихтер А. Злейшие враги украинского народа // Советская Украина. – 1938. – 23 марта.
- Шлихтер А. Классовая борьба на селе и партия. – Х.: Пролетарий, 1927. – 42 с.
- Шлихтер А.Г. Борьба с националистическими уклонами на современном этапе. – Х.: Партиздат, 1933. – 84 с.
- Шлихтер О. Посилимо більшовицьку пильність на фронті боротьби за здійснення ленінської національної політики на Україні // Більшовик України. – 1933. – № 9–10. – С. 73.
- Шлихтер О. Право-лівацький блок у площині кондратьївщини // Шляхи соціалістичної реконструкції сільського господарства. – 1930. – № 9–10. – С. 140–149.
- Шлихтер О.Г. Блок «правих» і «лівих» опортуністів у розрізі кондратьєвщини / Український ін-т марксизму-ленізму. – Х.: Пролетар, 1930. – 25 с.
- Шлихтер О. Боротьба проти націоналістичних ухилів на сучасному етапі. – Х.: Партвидав ЦК КП(б)У, 1933. – 78 с.
- Шлихтер О.Г. За більшовицьку непримиренність в теорії // Більшовик України. – 1933. – № 5–6. – С. 70.
- Шлоссберг Г. Церковь и ее гонители / Пер. с англ. Herbert Schlossberg. – СПб.: Шандал, 2003. – 240 с.
- Шляхами на Соловки: радянське десятиріччя Михайла Лозинського / Упоряд. О. С. Рубльов // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 4. – С. 103–135; № 5. – С. 97–118; № 6. – С. 84–102; 1998. – № 1. – С. 112–121.
- Шмельов В. Повернення з небуття: [С. О. Єфремов] // Вісник міжнародної асоціації українців. – 1991. – № 2. – С. 76–79.
- Шморгун П.М. Г. Ю. Храбан — історик черкаського краю // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні. Традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційного засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 432–434.
- Шнеерсон И.И. Записки об аресте / Сост. и пер. Д. А. Гуревич; Отв. ред. М. Х. Левин; Friends of Refugees of Eastern Europe. – Brookline (New York), 1980. – 223 с.
- Шнира В. Вилучення церковних коштовностей у православній церкві в пореволюційний період в Україні (1921–1922 рр.) // Сіверянський літопис. – 2002. – № 1. – С. 66–69.
- Шноль С.Э. Герои и злодеи российской науки. – М.: КРОН-Пресс, 1997. – 463 с.
- Шнура В.В. Православна церква в Україні в умовах утвердження тоталітаризму (1927–1939) // Вісник Прикарпатського ун-ту. Серія: Історія. – Івано-Франківськ, 2001. – Вип. 4–5. – С. 60–65.
- Шова В.П. Кровавый путь: Воспоминания спецпоселенца. – Черновцы, 2000. – 68 с.
- Шовкопляс Г.М. Сильвестр Сильвестрович Магура: [Археолог, 1897–1937.] // Археологія. – 1992. – № 1. – С. 109–115.
- Шохова Л. 18 лет ГУЛАГа из жизни епископа Ивана Федотова. – Б. м.: Воскресенье, 1992. – 191 с.
- Шпанов Н. Дипломаты «Плаща и кинжала». – М.: Молодая гвардия, 1952. – 85 с.
- Шпет в Сибири: ссылка и гибель / Сост.: М. К. Поливанов и др. – Томск: Водолей, 1995. – 336 с.
- Шпигуни і диверсанти за роботою. – К.: Соцеквидав України, 1937. – 80 с.
- Шпионаж и разведка: Библиограф. указатель / Ассоц. историков спецслужб им. А. Х. Артузова. – М., 1999. – 100 с.

Шпионам и изменникам Родины нет и не будет пощады: Сб. статей. – М.: Партиздат ЦК ВКП(б), 1937. – 68 с.

Шпінер Є. Суд над контрреволюційною націоналістичною шкідницькою групою, яка орудувала в системі «Заготзерно» // Колгоспник Донеччини. – 1938. – 9 жовтня.

Шпорт А. Беззаконня: Нотатки репресованого // Київ. – 1991. – № 7. – С. 7–22.

Шпорт А. Беззаконня: Повість-документ: [Спогади] // Вітчизна. – 1992. – № 10. – С. 41–82.

Шрагин Б.И. Мысль и действие: Философия истории. Эстетика. Критика. Публицистика. Воспоминания. Письма / Сост. Н. Н. Садомская. – М.: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2000. – 477 с.

Шрейдер М.П. НКВД изнутри: Записки чекиста. – М.: Возвращение, 1995. – 254 с.

Штейнберг Е. Троцькізм — передовий загін буржуазної контрреволюції. – Х.: Пролетар, 1933. – 68 с.

Штепа К.Ф., Гоутерманс Ф. Чистка в Росії / Харків. правозахисна група; Пер. з англ., передмова Ю. П. Ранюка. – Х.: Фоліо, 2000. – 176 с.

Штеренберг С. Очистити Одеський університет від буржуазно-націоналістичної погані // Чорноморська комуна. – 1937. – 30 вересня.

Штойко П. Степан Рудницький, 1877–1937: Життєписно-бібліографічний нарис / Відп. ред. О. Купчинський; Наукове товариство ім. Шевченка (Львів). – Львів, 1997. – 183 с.

Штонь Г. З «мандатом» куркульського агенту: [Г. М. Косинка] // Вітчизна. – 1988. – № 9. – С. 98–99.

Шубин А.В. От «застоя» к реформам. СССР в 1977–1985 гг. – М.: РОССПЭН, 2001. – 767 с.

Шубин С.И. Северный край в истории России: Проблемы региональной и национальной политики в 1920–1930-е годы / Поморский гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Ин-т упр., права и повышения квалификации. – Архангельск: Помор. гос. ун-т, 2000. – 460 с.

Шубкин В. Грустная правда: Об истоках тоталитаризма и репрессивной политики в стране // Новый мир. – 1991. – № 6. – С. 174–200.

Шугай О. Через терни гетсиманського суду: Штрихи до біографії Івана Багряного: [Український письменник, репресований в 30-ті роки] // Літературна Україна. – 1990. – 6 вересня.

Шудря Є. Подвижники народного мистецтва: Бібліограф. нариси / Передм. С. І. Білокона; [Репресії проти вишивальниць]. – К., 2005. – Вип. 14. – Зошит 2. – С. 9–10.

Шудря М., Лабінський М. Трагедійна доля митця: [Публ. документів про арешт Л. Курбаса] // Україна. – 1991. – № 11. – С. 15–17; № 12. – С. 38–41; № 13. – С. 14–16.

Шульгин В.В. Письма к русским эмигрантам. – М.: Соцэкгиз, 1961. – 95 с.

Шумило Н. Из «сховищ» застережної літератури // Київ. – 1990. – № 7. – С. 61–62.

Шумський О. Промова на червневому пленумі ЦК КП(б)У 1926 р. // Будівництво Радянської України: Збірник. – Х., 1929. – Вип. 1. – С. 25–31.

Шумук Д. Пережите і передумане: Спогади і роздуми українського дисидента-політв'язня з років блукань і боротьби під трьома окупаціями України. (1921–1981). – Детройт, 1983. – 536 с. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1998. – 431 с.

Шумук Д. Я знав Василя Стуса: [Спогади] // Сучасність. – 1992. – № 3. – С. 89–98.

Шустер Б. В полоні буржуазних націоналістів: [Ямпільський райком КП(б)У Чернігівської обл.] // Комуніст. – 1937. – 17 вересня.

Шухман С. Буржуазні націоналісти в обласній освіті: [Київська обл.] // Пролетарська правда. – 1937. – 9 жовтня.

Щ

Ще недавно в тюрмах...: [Із пам'яті складений список жертв тієї української варфоломійської ночі 12 січня 1972 р. Арештовано 54 чол.] // Самостійна Україна. – 1992. – Січень (№ 2). – С. 2.

Щедрина Д. С. 90-річчя з дня народження М. Н. Демченка // Укр. істор. журнал. – 1986. – № 5. – С. 144–147.

Щербаков О.В. Неизвестная поездка / Приморская краевая обществ. орг. «Союз комсомольцев всех поколений Приморского края». – Владивосток: НИЦ «Надежда», 2000. – 224 с.

- Щербань Т.О.* Уроки пам'яті. Штрихи до портрета академіка С. О. Єфремова // Вісник АН України. – 1991. – № 11.
- Щетинов Ю.А., Старков Б.А.* Красный маршал: [М. Н. Тухачевский]. – М.: Молодая гвардия, 1990. – 303 с.
- «Щоденник» Михайла Драй-Хмари: (1924–1928) / Публ. С. Гальченка // Слово і час. – 1990. – № 1. – С. 41–44.
- Щусь О.Й.* Повернути ім'я героя. Розповідь про комдива Д. А. Шмідта // Маршрутами історії / Упоряд. Ю. І. Шаповал. – К.: Політвидав України, 1990. – С. 382–405.

Э

- Эбеджанс С.Г., Важнов М.Я.* Производственный феномен ГУЛАГа // Вопросы истории. – 1994. – № 6. – С. 188–190.
- Эвакуация заключенных из тюрем НКВД СССР в 1941–1942 годах / Подгот. А. И. Кокурин // Военно-исторический архив. – 1998. – № 2. – С. 232–253.
- Эвельсон Е.* Судебные процессы по экономическим делам в СССР (шестидесятые годы). – Лондон: Overseas Publications Interchange Ltd, 1986. – 371 с.
- Эгги Л.* Репрессированные до рождения: Повести и рассказы. – Одесса: Скиф, 1993. – 356 с.
- Эйдеман Р.* Ударные уезды и районы. К вопросу о борьбе с бандитизмом. – Х.: Укрпур, Б.г. – 44 с.
- Эйзенбергер А.И.* Если не выскажусь — задохнусь! – М.: Возвращение, 1994. – 152 с.
- Экономика ГУЛАГа и ее роль в развитии страны, 1930-е годы: Сб. документов / Сост. М. И. Хлусов; Под ред. В. П. Дмитренко; РАН. Ин-т рос. истории. – М., 1998. – 172 с.
- Экономическая контрреволюция в Донбассе: Итоги шахтинского дела: Статьи и документы / Под ред. Н. В. Крыленко. – М.: Юрид. изд-во, 1928. – 305 с.
- Эллис Дж.* Русская православная церковь: Согласие и инакомыслие / Пер. с англ. Г. Сидоренко. – London: Overseas Publications Interchange, 1990. – 308 с.
- Эсеры «на работе» против Советов: К предстоящему процессу. – Петроград, 1922. – 48 с.
- Этингер Я.* «Дело врачей»: Сорок лет спустя // Новое время. – 1993. – № 2/3. – С. 47–50.

- Этингер Я.* Свечи на Лубянке: Кольцо «мемориала» вокруг здания КГБ // Новое время. – 1989. – № 6. – С. 26–27.
- Этингер Я.Я.* Это невозможно забыть...: Воспоминания / Ред. О. А. Зимарин. – М.: Весь мир, 2001. – 272 с.
- Эфрон А.С.* «А душа не тонет...»: Письма 1942–1975: Воспоминания / Сост., подгот. текста, прим., подбор иллюстраций Р. Б. Вальбе; Ред.: Л. И. Лебедева, Ю. Б. Розенблюм. – М. Культура, 1996. – 449 с.
- Эфрон А.С., Пастернак Б.Л.* А. Эфрон Б. Пастернаку: Письма из ссылки (1948–1953): Включает 12 ответных писем Б. Пастернака. – Paris: YMCA-Press, 1985. – 181 с.
- Эфрусси Я.И.* Кто на «Э»? – М.: Возвращение, 1996. – 89 с.

Ю

- Юдин А.* Леонид Федоров / Предисл. Т. Кондрусевич. – М.: Христиан. Россия, 2002. – 303 с.
- Юділевич З., Раковський О.* Зірвати маски з Романського: [Заст. директора Дніпропетровського заводу ім. Петровського] // Зоря. – 1937. – 5 лютого.
- Юзовцев М.* Процес колишнього керівництва Покровського району: [Дніпропетровська обл.] // Зоря. – 1, 2, 3 вересня.
- Юнаки з огненної печі / Упоряд. В. В. Овсієнко; Харків. правозахисна група. – Х.: Фоліо, 2003. – 144 с.
- Юнге М.* Страх перед прошлым: Реабилитация Н. И. Бухарина от Хрущева до Горбачева / Ассоц. исследователей рос. о-ва XX в., Фонд им. Николая Бухарина и Анны Лариной-Бухариной. – М.: А. Ушаков, 2003. – 334 с.
- Юнге М., Биннер Р.* Как террор стал «большим»? // Свободная мысль XXI. – 2003. – № 9. – С. 90–102.
- Юнге М., Биннер Р.* Как террор стал «большим»: Секретный приказ № 00447 и технология / Ассоциация исследователей рос. о-ва XX в. – М.: АИРО-XX., 2003. – 352 с.
- Юрасов Д.* Летописец жертв сталинизма: [Бесіда зі складачем картотеки жертв сталінізму] // Советская торговля. – 1989. – 26 декабря.
- Юрасов Д.* Не захотел идти по потолку: [Интерв'ю з укладачем картотеки жертв сталінських репресій] // Перспективы. – 1992. – № 1. – С. 32–42.

- Юрасов Д.* Право на память: [О работе над картотекой – собрание персональных карточек репрессированных с 1928 по 1935 гг.] // Новое время. – 1989. – № 29. – С. 29–30.
- Юрасов Д.* Протест: [Бесіда з московським архівістом, укладачем картотеки персонального обліку репресованих в період сталінізму] // Молодь України. – 1988. – 21 вересня.
- Юренко О.П.* Василь Матвійович Шахрай: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 516–528.
- Юренко О.П.* Григорій (Грицько) Олексійович Коваленко: [Письменник] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 257–274.
- Юренко О.П.* Дмитро Федорович Соловей: [Історик] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 432–449.
- Юренко О.П.* Іван Васильович Майстренко: [Вчений і журналіст] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 305–320.
- Юренко О.П.* Михайло Семенович Френкін: [Архівознавець] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 481–507.
- Юренко О.П.* Сергій Михайлович Мазлах: [Державний діяч] // Зневажена СЛІО / Ін-т історії України НАН України. – К., 2005. – С. 321–338.
- Юренко О.П.* Тернистий шлях В. Вразливого: [Письменник] // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей / Ін-т історії України НАН України та ін.; Редкол.: П. Т. Тронько (відп. ред.) та ін. – К., 1996. – Вип. 1. – С. 350–375.
- Юренко С.* Козловська Валерія Євгеніївна: [Археолог, музеєзнавець] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. I. – С. 264–271.
- Юренко С.* Магура Сильвестр Сильвестрович: [Археолог] // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України: Біограф. довідник / Відп. ред. В. О. Горбик. – К., 2005. – Ч. II. – С. 3–8.
- Юрій А.* Вудка. Московщина: Мемуарний есей / Переклад. – Лондон: Укр. Видавнича Спілка, 1978. – 299 с.
- Юркевич Ю.* Спогади 1929–1934 років // Зона. – 1992. – № 1. – С. 9–10.
- Юркевич Ю.Л.* Минувшее проходит предо мною... – М.: Возвращение, 2000. – 256 с.
- Юрків В.* Славська Млака: Меморіальний цвинтар-пантеон жертвам комуністичного режиму. – Львів: Літопис, 2004. – 88 с.
- Юрко М., Володін М.* Наслідки політичної сліпоти: Кому довірено виховання дітей в Дніпропетровській обл.? // Комсомолец України. – 1937. – 2 липня.
- Юркова О.В.* Діяльність Науково-дослідної кафедри історії України М. С. Грушевського (1924–1930 рр.). – К., 1999. – 433 с.
- Юркова О.В.* Документи про створення і перші роки діяльності Інституту історії України АН УРСР (1936–1941 рр.). – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2001. – 210 с.
- Юркова О.* Київська історична школа М. С. Грушевського: доля науковців // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1998. – № 1/2. – С. 263–280.
- Юровський В.М.* 80 років від дня народження М. М. Хатаєвича // Укр. істор. журнал. – 1973. – № 3. – С. 130–131.
- Юрченко В.* Зі соловецького пекла на волю. – Львів: Червона калина, 1931. – 287 с.
- Юрченко В.* Шляхами на Соловки. – Львів, 1931. – 231 с.
- Юрченко В.* Пекло на землі: Роман-спогад. – Львів: Червона калина, 1994. – 375 с.
- Юрченко І.* Авербахівське охвістя в Інституті літератури (АН УРСР) // Літературна газета. – 1937. – 2 серпня.
- Юрченко І.* «Кінофіковані» формалісти // Критика. – 1931. – № 10. – С. 116–129.
- Юрчук В.І.* Академік М. П. Василенко // Укр. істор. журнал. – 1994. – № 5. – С. 86–97.
- Юрчук В.І.* Культурне життя в Україні у повоєнні роки: світло і тіні. – К.: Асоціація «Україна», 1995. – 80 с.
- Юсип Д.* Вирок долі: [Д. Квечко, член Українського національного фронту, заарештований 1967 р.] // Дзвін. – 2005. – № 9. – С. 88–94.
- Юсупов У.* До конца истребит контрреволюционную банду. – Ташкент: Изд-во ЦК КП(б) Узбекистана, 1937. – 13 с.

Юшковський В.Д. Жернова. События и судьбы века минувшего / Красноярский. филиал благотвор. фонда «Джойнт»; Ин-т соц. и общин. работников Сибири и Дальнего Востока. – Красноярск: Кларетанум, 2001. – 196 с.

Я

«Я все же жив...»: Письма из неволи: [Г. Поршнева, репрессированного в 1930 г.] / Сост., вступ. статья и прим. О. В. Андреева. – М.: Изд-во МПИ, 1990. – 288 с.

Я нічого у вас не прошу: Лист В. Чорновола до секретаря ЦК КПУ П. Ю. Шелеста. – Торонто, 1968. – 120 с.

Я с вами во все дни до скончания века. Кн. 1: Тяжелые времена гонений и репрессий, 1931–1946 г. / Ред. В. Фаст. – Караганда; Штайнхаген, 2001. – 192 с.

Яворивський В. «Докричатся до совести» // Комсомольское знамя. – 1988. – 17 июня.

Яворський М. Про мої помилки в концепції історії України // Комуніст. – 1929. – 5 вересня.

Яворський М.І. Донкіхотство чи русотяпство? // Прапор марксизму. – 1929. – № 2. – С. 207–213.

Ягнич Ю. Убежище для врагов и бездельников: [Изд-во «Радянська школа» Наркомпроса УССР] // За коммунистическое просвещение. – 1937. – 3 октября.

Яжборовская И.С. и др. Катынский синдром в советско-польских и российско-польских отношениях. – М.: РОССПЭН, 2001. – 496 с.

Язык украинской художественной литературы // Литературная газета. – 1934. – 16 квітня.

Як ліквідувати наслідки шкідництва в Запорізькому педінституті // Зоря. – 1937. – 20 червня.

Як творилося беззаконня: [Суд 13 березня 1984 р. у Києві над правозахисником В. Марченко за матеріалами Самвидаву] // Українське слово. – 1994. – 10 березня.

Яканя В. Вірою спасся: [Про репресованого в 1941 р. та реабілітованого в 1957 р. солдата І. К. Мартиненка] // Молода гвардія. – 1990. – 5 вересня.

Якименко М. Крах соціальної утопії, або Примусова колективізація на Полтавщині та її наслідки // Прапор. – 1990. – № 10. – С. 144–151.

Якимов И.Н., Михеев П.П. Искусство допроса: Практическое пособие для допрашивающих. – Изд-во НКВД, 1928. – 64 с.

Якир П.И. Детство в тюрьме: Мемуары Петра Якира. – London: Macmillan, 1972. – 151 с.

Яковенко Д. Осужден по 58-й: Воспоминания // Звезда Востока. – 1989. – № 4. – С. 64–85.

Яковенко М.М. Агнесса: Устные рассказы Агнессы Ивановны Мироновой-Король о ее юности, о счастье и горестях трёх её замужеств, об огромной любви к знаменитому сталинскому чекисту Сергею Наумовичу Миронову, о шикарных курортах, приёмах в Кремле и... о тюрьмах, этапах, лагерях — о жизни, прожитой на качелях советской истории. – М.: Звенья, 1997. – 229 с.

Яковлев А.Н. Крестосев. – М.: Вагриус, 2000. – 271 с.

Яковлев А.Н. По мощам и елей. – М.: Евразия, 1995. – 191 с.

Яковлев Б. Концентрационные лагеря СССР. – Мюнхен, 1955. – 256 с.; Изд. 2-е. – Лондон; Онтарио: Заря, 1983. – 253 с.

Яковлев Б.А., Бурцов А.П. Концентрационные лагеря СССР / Ин-т по изучению истории и культуры СССР (Мюнхен). – Мюнхен, 1955. – 253 с.

Яковлева Л.В. Діяльність Постійної наради при РНК УСРР по боротьбі з бандитизмом у 1921–1923 рр. // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 8. – С. 42–53.

Якубівський М. Рани та скорпіони, або дурдом — школа комунізму: [Розповідь про себе, щоденникові записи, свідчення] // Розбудова держави. – 1996. – № 12. – С. 49–57.

Якубова Л.Д. Мовна проблема та її вплив на етнокультурне життя українських греків (середина 20-х – 30-і рр. ХХ ст.) / Укр. істор. журнал. – 2004. – № 2. – С. 121–132.

Якубова Л.Д. Національно-культурне життя етнічних меншостей України (20–30-і роки): коренізація і денаціоналізація // Укр. істор. журнал. – 1998. – № 6. – С. 22–36; 1999. – № 1. – С. 41–55.

Якубова Л.Д. Соціально-економічне становище етнічних меншин в УСРР (20-і – початок 30-х рр. ХХ ст.). – К., 2003. – 452 с.

Якубовський Ф. Шкідницьке спотворення історії літератури: [Ін-т літератури АН УРСР] // Літературна газета. – 1937. – 29 червня.

Якупов Н.М. Командарм І. Ф. Федько // Укр. істор. журнал. – 1991. – № 11. – С. 53–58.

Якупов Н.М. Первый Верховный главнокомандующий: [Н. В. Крыленко]. – К.: Знание, 1989. – 32 с.

Якупов Н.М. Сталин и Красная Армия. Архивные находки // История СССР. – 1991. – № 5. – С. 170–175.

Якупов Н.М. Трагедия полководцев: [Репрессии 30–50-х гг.]. – М.: Мысль, 1992. – 349 с.

Якщо не я, то хто ж?... В'ячеслав Чорновіл. Політика та правда життя / Уклад. Г. Васишин. – К., 1998. – 124 с.

Яловецький Я. Троцькістсько-бухарінський посібник: [Бляхер, секретар Каховського РК КП(б)У Миколаївської обл.] // Чорноморська комуна. – 1937. – 4 жовтня.

Ян Гамарник / Упоряд.: К. Б. Богомолова-Гамарник та ін. – К.: Політвидав України, 1982. – 190 с.

Яненко З.П. Документи державного архіву Полтавської області про виселення колгоспників за межі України в 1948–1950 рр. // VII Всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність»: Матеріали пленарного та секційних засідань. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. II. – С. 328–329.

Янсен М. Суд без суда: Показательный процесс социалистов-революционеров / Ред. Э. В. Кузьмина; Пер. с англ.: Е. А. Ильзен-Грин и др. – М.: Возвращение, 1993. – 272 с.

Яременко В. Спалахнув метеором: [Г. Чупринка] // Україна. – 1991. – № 11. – С. 12.

Яременко В.І. Історик Михайло Антонович у спогадах в'язнів сталінських таборів // Укр. істор. журнал. – 1998. – № 3. – С. 140–142.

Яременко І. Викрити всіх ворогів і їх посібників: [Одеський обком і міськком комсомолу] // Комсомолець України. – 1937. – 3 липня.

Яремчик Д.А. Політичні репресії: Історичний аспект: 30-і рр. // Трибуна. – 1995. – № 3–4. – С. 29–33.

Яремчук А. Параджанов — «божевільний» геній в українській пустелі // Українська культура. – 1992. – № 1. – С. 28–29; № 2. – С. 26–28; № 3. – С. 28–30; № 4. – С. 27–29.

Яремчук В.Д., Безверхий В.Б. Татари в Україні: історико-політологічний аспект // Укр. істор. журнал. – 1994. – № 5. – С. 18–29.

Ярославский Е. За последней чертой: Троцкистская позиция после XV съезда: Сб. статей. – М.; Л.: Госиздат, 1930. – 196 с.

Яроцкий А.С. Золотая Колыма // Горизонт. – 1989. – № 1. – С. 36–48; № 2. – С. 2–15; № 3. – С. 87–95; № 4. – С. 15–39.

Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях, 30–50-ті роки XX століття: [Історико-політичний аспект]. – Луцьк: Надстир'я, 1995. – 172 с.

Ярош В. «Я сам являюсь изменником и врагом народа...»: Был ли шпионом Станислав Косиор? // В мире спецслужб. – 2004. – № 1. – С. 40–47.

Ярош Д.В. Исторический опыт идейной закалки коммунистов (1921–1937). – М.: Мысль, 1989. – 175 с.

Ярошенко А.Д. Юрій Михайлович Коцюбинський // Укр. істор. журнал. —1986. – № 12. – С. 128–132.

Ярошенко А.Д. Юрій Михайлович Коцюбинський. – К.: Політвидав України. —1986. —173 с.

Іменний покажчик

А

Абакумов В.С. 362
Александренко Г. 80, 354
Алексеев М. 355
Алтунян Г. 270
Амальрик А.А. 73
Ангарский-Клестов 299
Андреев С.І. 320
Андропов Ю.В. 351
Антоненко-Давидович Б.Д. 105, 110, 143, 153, 169, 235, 260, 261, 396
Антонов-Овсієнко В.О. 328
Антонович М. 434
Арнольд В.В. 373

Б

Бабарека А. 193
Бабель І.Е. 306, 421
Багалій Д.І. 222
Баглюк Г. 177
Багряний І.П. 79, 178, 261, 319, 427
Бадан-Яворенко О.І. 343
Бадзьо Ю. 367
Базилевич В.М. 255, 296
Балицький В.А. 28, 190, 356, 417
Бандусяк М. 166
Барлет Д. 174
Бачинський Ю.О. 146
Бачинський М.С. 356
Беземський Б. 113
Бен С. 314
Берзин Я. 146
Берія Л.П. 13, 75, 92, 111, 123, 157, 162, 178, 179, 192, 194, 203, 235, 263, 265, 273, 275, 282, 290, 316, 317, 340, 358, 362, 397
Берман М.Д. 375
Бессонов С.А. 284, 373
Бистрянський В.О. 362
Благовещенський М.М. 104
Близько О. 105, 209
Блюхер В.К. 104, 134, 144, 152, 154, 304
Бляхер 434

Бобинський В. 170, 413
Бобринський В. 225
Богадиця П.І. 114
Богуславський М.С. 373
Бойчук М.Л. 95–97, 99, 167, 210, 242, 392
Бокий Г.И. 92
Бош Є.Б. 116
Бошко І.В. 38
Брежнев Л.І. 47, 211, 413
Брілінг Г.В. 220
Бродій А. 166
Бродський Б. 351
Бронштейн М.П. 402
Бубнов А.С. 146
Бузескул В.П. 390
Буланов П.П. 284, 373
Булгаков М.О. 173, 421
Бухарін М.І. 8, 107, 114, 115, 221, 233, 284, 304, 367, 373, 392, 429
Бухбіндер Й.Ш. 290
Бухиник І.П. 403
Бучма А.М. 326

В

Вавілов М.І. 278, 317, 364, 372, 379
Вавровий Ю. 412
Вальдман Я.І. 347
Василенко К.П. 392
Василенко М.І. 418
Василенко М.П. 31, 37, 130, 170, 229, 253, 431
Васильєв П. 386
Васильченко С.В. 368
Вацетіс Й.Й. 154
Венгринович Т. 374
Вернадський В.І. 227
Верховинець В.М. 122
Винниченко В.К. 178, 179, 242, 348, 358, 362
Вишинський А.Я. 13, 116, 119, 133, 193
Вишня Остап (Губенко П.М.) 124, 168, 178, 179, 191, 209, 226, 365, 394
Вікторов О.І. 403
Вітик С. 45
Власик Н.С. 242

Власов А.А. 73, 146, 393
Вовчок Марко (Вілінська М.О.) 242
Водолажченко О.Г. 255
Войновський-Кригер К.Г. 251
Волинець А. 181
Волобуєв М.С. 336, 346
Волобуєв-Артемів М.С. 417
Володимир (Богоявленський В.), митрополит 41, 199
Володимир (Романюк В.О.), патріарх 78, 86, 99
Вороний М.К. 91, 120, 197, 234
Воронов 380
Ворошилов К.Є. 13, 152, 362
Вражливий В.Я. 430
Врона І.І. 210
Вронський 134

Г

Гавен Ю.П. 88
Галансков Ю.Т. 326
Гамарник Я.Б. 93, 135, 145, 178, 282, 344, 347, 434
Ганцов В.М. 269, 380
Гапеев С.А. 391
Гаско М.Е. 209
Гембіцький С.С. 403
Геринович В.О. 181
Гермайзе О.Ю. 126, 199, 220, 251
Герсенський 79
Гіляров М.С. 96
Гінзбург А.І. 326
Гірник О.М. 196
Гірняк Й.Й. 410
Гітлер А. 134, 170, 213
Глаголев О.О., священник 96
Глузман С.Ф. 161, 250
Гнилоквас С.П. 319
Годованець М. 109, 136, 138, 140, 269
Голубович В.О. 87, 158
Гольдман О.Г. 131, 207
Гончар І.М. 82
Гончар О.Т. 85, 384
Горбачов М.С. 6, 8, 429
Гордєєв Д. 49

Горецький Г. 193
Горін 322
Горлова З. 48
Городський Я. 128
Горська А.О. 96, 281, 299
Горький О.М. 146, 169, 358, 421
Граше І.О. 373
Григоренко О. 169
Григоренко П.Г. 73, 149, 161
Григор'єв Н. 144, 239
Гринько Г.Ф. 284, 373
Грищенко М.М. 420
Грінченко В.А. 277
Грушевська К.М. 145, 303
Грушевський М.С. 21, 22, 24, 31, 32, 37, 50, 55, 120, 123, 148, 184, 247, 254, 258, 262, 295, 303, 321, 322, 342, 343, 365, 416, 417, 431
Грушевський О.С. 296, 303
Гутянський В. 153

Д

Давидович Б. 311
Дальський 44, 59, 152
Даніель Ю.М. 353, 378, 400
Даценко Л. 394
Дашевський З. 182
Дашковський І.К. 148
Дворжецький В.Я. 156
Девлад О.С. 402
Демченко М.Н. 380, 427
Демчук П. 45
Дем'янчук В.К. 158
Держинський Ф.Е. 272, 319
Дзюба І.М. 84
Дибенко П.Ю. 76, 245, 359, 398, 421
Дмитерко Л.Д. 342
Дмитрук Н.К. 135, 219
Дніпропетровський І. 230
Добош 202
Добровольський А.А. 306, 326
Добровольський А.З. 347
Добровольський В.М. 134

Довгополок М.Л. 316
Довженко О.П. 209, 304, 368, 369
Домонтович О. 41, 58
Дорошенко Д. 270
Досвітній Олесь (Скрипаль О.Ф.) 239, 268, 374
Драй-Хмара М.П. 117, 146, 179, 196, 221, 428
Дробнис Я.Н. 373
Дубинський І.В. 124
Дудка М. 175
Думенко Б. 312, 375
Дунський Ю.Т. 359
Дурдуківський В.Ф. 154, 400
Дятлов П. 139
Дяченко Д.М. 410

Е

Ейдельман Р.П. 93, 134
Еллан-Блакитний В.М. 161, 217
Епik Г.Д. 230, 395
Ернст Ф.Л. 99, 101, 102, 148, 274, 296
Ерстенюк М. 45
Етінгер Я.Я. 429
Еткінд 240
Ефрон А. 429

Є

Євдокимов Ю.Г. 190, 191
Євреїнов Г.Є 403
Єгоров О.І. 276
Єзов М.І. 110, 136, 208, 215, 240, 273, 276, 312, 316, 317, 362, 382, 392, 402
Єлісеєв Ф.І. 371
Єльцин Б.М. 188
Єнукідзе А.С. 178
Єрморлов Д.В. 346
Єрморлов М.П. 329
Єсенін С.О. 93, 329
Єфремов С.О. 22, 32, 158, 203, 237, 241, 352, 396, 402, 418, 425, 428

Ж

Жарко П.М. 251
Жданов А.А. 13

Жлоба Д.П. 204
Жуков Г.К. 137
Жураковський А.Є. 100

З

Забелін О. 315
Заболоцкий Н.А. 181
172а. Заволока Д. 68
Загорний К.А. 184
Загоровський Є.О. 79, 189
Загорецький М.П. 347
Загул Д.Ю. 154, 236, 381, 414
Задов-Зіньковський Л.М. 189, 257
Зарицка К. 288
Затонський В.П. 44, 45, 135, 267, 348
Захарченко В. 364
Зеленский И.А. 284, 373
Зеленцов В., священник 78
Земляк В.С. 336
Зеров М.К. 53, 98, 110, 188, 197, 230, 234, 301, 311, 349, 359
Зінов'єв Г.Є. 42, 117, 168
Зофа В.І. 221
Зубарев П.Т. 284, 373

И

Икрамов А. 284, 373
Иоффе А.Ф. 218

І

Іванов В.І. 190, 284, 367, 373
Іванов І.І. 197
Іваничук М.М. 196
Іванушкін В. 289
Івченко М. 165, 257, 393
Іоанн, архієпископ 76
Ірчан Мирослав (Баб'юк А.Д.) 165

Й

Йогансен М. 71
Йосиф, патріарх 401

К

Каганович Л.М. 13, 30, 43, 107, 118, 197, 213, 266, 368, 414, 416, 417

Казаков И.Н. 284, 373
Калинець І. 285, 424
Калінін 207
Калінський Ф.Т. 277
Каменев Л.Б. 255, 420
Камінський Я. 190
Каневський Б. 351
Канюка О. 51
Каплан Ф.Ю. (Ройтблат) 157
Капустянський І.Н. 146
Каратаєва Г. 246
Карлсон К.М. 190
Картвелішвілі Л.Й. 271
Каспаров В. 270
Касперович М. 94, 100
Касьяненко Є. 268
Качуровський І. 240
Квецко Д. 431
Квірінг Е.Й. 89, 161, 183
Квитко Л. 151
Кезуб С. 307
Кириченко О.І. 227, 376
Киценко М.П. 206, 384
Кишницький В. 419
Кіллерог М.М. 270, 271
Кіркїж К.О. 161
Кіров С.М. 12, 13, 44, 89, 206, 306, 316, 339
Клепатський П.Г. 220
Клименко І.Є. 359
Клименко П.В. 255
Клюева Н. 157
Клюєв М.О. 421
Князев І.А. 373
Коваленко Г.А. 57, 146, 430
Коваленко І. 102
Кожум'яка С. 305
Козин В. 346
Козловська В.Є. 430
Козоріс М. 31, 44, 45, 342
Козубовський Ф.А. 250
Колос Б. 268
Кольцов М.Ю. 394

Кондратьев Н.Д. 173, 217
Кондратюк Ю.В. (Шаргей О.Г.) 146
Кондрацький А.В. 215
Коник К. 44
Коновалець Є. 66, 268
Кончаков 170
Копач Б. 45, 89
Корк А.І. 93, 145
Корнилович М.І. 292, 293
Корнієвський О. 217
Корнійчук О.Є. 297
Коршак К. 261
Косарев О.В. 13, 73, 214, 225, 385
Косинка Г.М. 153, 267, 336, 399, 426
Косіор В.В. 270, 307, 411
Косіор С.В. 13, 238, 283, 307, 348, 350, 435
Косташук В. 343
Костельник Г. 130
Кострів Т. 278
Котовський Г.І. 152
Коцюбинський Ю.М. 303, 354, 435
Кочур Г.П. 281, 297, 371
Кравченко В.Г. 48, 184
Кравчук М.П. 166, 412
Крапив'янський М.Г. 125, 146, 171
Красиков П.А. 186
Красівський З. 299
Краснов Н.Н. 223
Крестинский Н.Н. 115, 284, 367, 373
Кривець Ю. 190
Кривицкий В. 369
Криворотченко М.Г. 156
Криворучко М.М. 213
Криленко М.В. 186, 335, 434
Кримський А.Ю. 22, 94, 120, 158, 197, 207, 216, 244, 253, 298, 322, 342
Крупський 145
Крушельницький А.В. 170
Крючков П.П. 284, 373
Кузьмін Є.М. 210
Куйбишев В.В. 13
Кулик Г.І. 381

Кулик І.Ю. 69, 146, 392
Куліш М.Г. 116, 180, 230, 333, 377
Кульженко П.А. 95
Кун Бела 42
Купчинський О. 99
Курбас Лесь 80, 104, 134, 173, 217, 230, 234, 238, 333, 374, 377, 427
Куткін В. 295
Куцуни 203

Л

Лазоверт С.Г. 349
Ландау Л.Д. 192
Ларина А.М. 392
Лахман М. 177
Лашкова В.И. 326
Ле І. (Мойся І.Л.) 128
Лебедь Д.З. 214
Лебідь М.М. 402
Левин Л.Г. 284, 373
Левкович М.О. 238
Левчук Т.В. 128
Ленін В.І. 9, 27, 36, 38, 40, 42, 56, 87, 95, 115, 116, 188, 201, 247
Леплевський І.М. 86
Лещенко Г. 72, 311
Лившиц Я.А. 373
Лизанівський І.В. 158
Липа-Захарясеви́ч Г.Л. 217
Липківський Василь, митрополит 33, 100, 188, 219, 299
Липський В.І. 166
Лисенко Т.Д. 166, 379
Литвин Ю.Т. 244, 285
Ліпинський В. 320
Ліхцов М.С. 163
Лозинський М.М. 31, 45, 343, 425
Лозовик Г.Н. 419
Лозовський О.К. 96, 99, 101
Лук'яненко Л.Г. 105, 124, 239, 275
Луначарський А.В. 217, 335
Любарський І. 277
Любченко П.П. 89, 304, 322, 341
Лябурб Ж. 198

М

Магура С.С. 425, 430
Мазлах С.М. 430
Мазо С.С. 190
Майоров М.М. 218, 238
Майстренко І.В. 430
Майфет Г.Й. 345
Макаренко М.О. 94, 162, 185, 296, 354
Македонов 193
Максимов Ю. 247
Максимов-Диковский В.А. 284, 373
Максимович К.А. 139
Маланчук В.Ю. 83
Маленков Г.М. 13, 178, 191, 266
Малчев Б.М. 110
Мандельштам О.Е. 177, 276, 278, 316, 421
Марамзин 240
Маркевич А.І. 276
Маркітан П. 376
Маркс К. 38
Мартиненко І.К. 432
Мартов Л. 317
Марчак М.М. 342, 355
Марченко В.М. 94, 247, 285, 289, 432
Марченко М.І. 31, 342
Масгоренко 253
Масикевич О. 236
Матвеев Є.Б. 96
Матушевський Ф.П. 344
Махно Н.І. 77, 121, 129, 277, 354
Машкевич С.Г. 420
Медведев Ю.Г. 116
Межберг Н.І. 420
Меженко Ю.О. 133
Мейерхольд В.Е. 80, 190, 344
Мельник М.С. 235
Мельников Л.Г. 211
Мехліс Л.З. 344
Мешко О.Я. 274, 285, 286, 308
Микитенко І.К. 105, 139, 182, 233
Миронов С.Н. 433

Миронова-Король А.И. 433
Мірза-Авак'янц Н.Ю. 50, 120
Міхновський Юрій, архієпископ 100
Міхоелс С.М. 316
Міяковський В.В. 94, 95, 158, 255
Мневська Г.О. 255
Мовчанівський Ф.М. 277, 326
Могилевська А.Д. 178
Модзалевський В.Л. 58, 255
Молодецька Л. 198
Молотов В.М. 13, 30, 117, 178, 213, 266, 290, 303, 414, 415
Мондок І. 166, 167
Мороз М. 262
Морозов П. 170
Мощенко К.В. 106
Мстислав (Скрипник), патріарх 130
Муравйов М.А. 150, 175, 358
Муралов Н.И. 270, 373

Н

Нанієв П. 200
Наседкин В.Г. 152
Нарбут Г.І. 96
Нелепинська-Бойчук С.О. 266
Нестеренко М. 196
Николай II 257
Нікітін В. 370
Ніколаєв Л. 44
Новицький О.П. 107, 391
Норкин Б.О. 373

О

Оглоблин О.П. 31, 37, 120, 274
Одарченко П. 423
Оловейникова К.О. 372
Онищенко П.І. 406
Оппоков Є.В. 244
Орджонікідзе С. 138, 398
Орлик П., архієпископ 177
Орлов 157
Осьмачка Т.С. 180, 256, 356
Отамановський В.Д. 220

П

Павлик В. 343
Павло (Височанський), священник 74
Падалка І.І. 145
Панів А. 397
Параджанов С.Й. 297, 434
Пархоменко В.О. 357, 403, 408
Патрак-Кухаренко Г.С. 235, 370
Патяк 322
Педа П.М. 108, 109, 255
Перацький Б. 234
Пересада В. 240
Перкович Євген, священник 209
Перфільєв Є. 74
Петлюра С.В. 121, 209, 239, 240, 262, 338, 351, 376, 398
Петраш-Січко С. 384
Петренко 158
Петров-Домонтович В.П. 105
Петровський Г.І. 238, 326
Пилипенко Б. 277
Пилипенко С. 268
Пильняк Б.А. 421
Підмогильний В.П. 230, 257, 353, 358, 420
Піскун І.Р. 373
Плав'юк М. 98
Платонов А.П. 421
Платонов С.Ф. 71, 109, 330
Плевако М.А. 294
Плетнев Д.Д. 284, 373
Плужник Є.П. 151, 209, 267, 354, 376, 410
Погорілий І.І. 301
Погружальський В. 86
Подрабинек К. 311
Пойда Д.П. 113
Покровський М.Н. 76, 335
Поліщук В.Л. 183
Полонська-Василенко Н.М. 55
Полянський 205
Попов М.М. 72, 260
Поршнев Г. 432
Постишев П.П. 13, 128, 129, 318, 375
Постоев П. 219

Постоловська Т.С. 44
Потебенько М.О. 95
Преображенский Е. 145
Приблудний І. 93
Примаков В.М. 93, 170, 178, 301
Прушинські 222
Птухін Є.С. 375
Путна В.К. 93
Пушин Г.Е. 373
П'ядик Ю. 102
Пятаков Г.Л. 8, 348, 362
Пятаков Л. 119
Пятаков Ю.Л. 373
Пятницький О.А. 162

Р

Рабинский 137
Радек К.Б. 76, 153, 373
Разгон Л.Е. 305, 314
Раковський Х.Г. 8, 70, 129, 141, 258, 267, 270, 284, 295, 348, 353, 367, 369, 373, 391, 411
Раскольников Ф. 147, 213, 312
Ратайчак С.А. 373
Ратушна Л. 181
Рейс І. 301
Риженко Я.О. 277
Риков О.І. 284, 351, 367, 373, 420, 421
Риков П.С. 285
Рильський М.Т. 93, 336, 367
Рихлік Є.А. 357
Різниченко В. 97
Річинські 350
Рогальов Ф.Ф. 404, 406
Рогач В. 167
Родзянко Г. 41
Розанов М. 51
Розенгольц А.П. 284, 367, 373
Рознер Е. 401
Романовы 317, 355, 362
Романовський В.О. 96, 185, 199
Романський 429
Романюк М. 45

Роскин Г. 157
Рубан П.В. 83, 84
Руденко М.Д. 269
Рудинський М.Я. 277
Рудницький С.Л. 44, 343, 402, 411, 426
Русанівський М. 344
Русланова Л. 348
Рютин М.Н. 359
Рябінін-Скляревський О.О. 138
Рязанов Д.Б. 285, 338

С

Саблин В.М. 312
Савинков Б.В. 107, 157
Савицький П.М. 59, 104
Савченко Ф.Я. 342
Самборський Володимир, архієпископ 100
Санніков Г. 54
Саприкіна І. 66, 229
Сахаров А.Д. 256, 349
Сахновський Л.Н. 419
Сверстюк Є.О. 93
Свешников Б. 349
Свистун П.І. 173
Свідзінський В.Ю. 108, 185, 292, 318, 336, 358, 363, 370, 371
Світальський М.Г. 246, 288
Світличний І.М. 97, 183, 349
Семенко М.В. 217, 218
Семенов Д. 351
Сербиченко О.К. 197
Серебряков Л.П. 373
Серов І.О. 86, 301
Симиренко В.Ф. 130
Симиренко Л.П. 130
Симоненко В.А. 162, 269
Синявський А.Д. (Терц А.) 353, 401
Сідляр В. 98
Сиуда П.П. 282
Сіцинський Ю.Й. 124, 202, 208, 234, 305, 352
Січевський 315
Січко 384
Скалецький Р. 235, 253, 282, 286

Скрипник М.О. 70, 78, 102, 123, 139, 158, 183, 210, 221, 255, 256, 303, 350, 356, 361 363, 418
 Слабченко М.Є. 37, 126, 184, 233, 348
 Славінський М. 268
 Сліпий Йосип, митрополит 263
 Слісаренко О.А. 70, 271
 Слюсаренко Ф.І. 112
 Смеречинський С. 189, 311, 326
 Смоличев П.І. 369
 Сокіл І.В. 404
 Соколова-Пятницкая Ю.И. 141
 Соколовська О.К. 198, 254
 Соколовський О. 70
 Сокольников Г.Я. 137, 373
 Солженіцин О.І. 51, 56, 57, 101, 116, 128, 256
 Соловей Д.Ф. 430
 Сорока М. 106
 Сосюра В.М. 209, 217
 Спаська Є.Ю. 98, 249, 258
 Спаський І.Г. 37, 55
 Співак Е. 92
 Сталін В.Й. 374
 Сталін Й.В. 8–10, 13, 17, 26, 27, 36, 38, 39, 73, 75, 87, 88, 93, 111, 112, 115, 116, 126, 129, 134, 136, 144, 146, 158, 161, 166 168, 170, 178, 183, 194, 198, 203, 204, 211, 213, 219, 222, 225, 227, 232, 242, 247, 252, 255, 256, 258, 265, 281, 287, 290, 294, 327, 333, 335, 344, 349, 359, 360, 363, 368, 374, 377, 382, 385, 394, 395, 398, 416, 417, 434
 Станчинський В.В. 107
 Старицька-Черняхівська Л.М. 87, 96, 184, 299, 400
 Старицький М.П. 96, 400
 Стародворський Л. 288
 Старосольський 143
 Сташевський Є.Д. 120, 155
 Стебницький П. 105
 Стефанович Л. 41
 Стешенко Я. 95
 Страка Т. 177
 Строилов М.С. 373
 Струхманчук Я.М. 269, 307, 400
 Студинський К. 22, 32
 Стус В.С. 94, 105, 144, 200, 239, 240, 244, 274, 285, 349, 359, 427

Судоплатов П.А. 54, 66, 268, 373
 Суперфин 240
 Суровцова (Олицька) Н.В. 38, 51, 134, 140, 221, 353, 374
 Суслов М.А. 256
 Сухов О. 143

Т

Талалаєвський М. 92
 Таран Ф. 268
 Таранущенко С.А. 49, 94, 98, 220
 Тарле Є.В. 71
 Твардовський О.Т. 247
 Твердохлебов О.Д. 157
 Тен Борис (Хомичевський М.В.) 97, 326
 Терлецький В.М. 271
 Тимофеев-Ресовский Н.В. 78, 329, 380
 Тихий О.І. 280, 285, 356, 380
 Тихон (Белавін Василь), патріарх 131, 182, 358
 Тичина П.Г. 281
 Ткаченко М.М. 391
 Томський М.П. 145
 Трепалов О.М. 404
 Троцький Л.Д. 38, 39, 42, 56, 75, 117, 129, 340, 350, 393, 394
 Тулуб З.П. 75, 140, 364, 386
 Туполєв А.М. 205, 286
 Турок И.Д. 373
 Тутковський П.А. 288, 295, 339
 Тухачевський М.П. 68, 69, 72, 93, 116, 121, 124, 131, 132, 139, 152, 154, 158, 173, 191, 194, 237, 239, 272, 275, 320, 324, 338, 351, 359, 362, 367, 370, 386, 393, 396, 428

У

Уборевич І.П. 93, 124, 346, 367
 Ульріх В.В. 13, 269
 Уманець О.Д. 145
 Урицький М.С. 42
 Усенко П.М. 128
 Усенко С. 320

Ф

Федоров Л. 429
 Федотов Іван, єпископ 425
 Федько І.Ф. 105, 134, 304, 332, 359, 375, 434

Фельдман Б.М. 93
Фенцик С. 166
Фесенко І.О. 114
Фещенко-Чопівський І. 254
Филипович П.П. 148, 199
Філатов В.П. 262
Фінкільштейн В.С. 221, 268
Флоренський П.А. 288, 315, 393, 421
Франко П.І. 394
Френкін М.С. 430
Фрід В.С. 359

Х

Харчук Б.М. 140
Хатаєвич М.М. 196, 315, 431
Хвильовий М.Г. (Фітільов) 113, 139, 165, 169, 178, 179, 209,
217, 224, 230, 256, 257, 265, 302, 336, 359
Хвиля А.А. (Олінтер) 43, 183, 197, 375
Хейфіц Й.Ю. 240
Хмель Д. 347
Ходжаєв Ф. 284, 373
Хоткевич Г.М. 372, 374
Храбан Г.Ю. 425
Христюк П.О. 416
Хрущов М.С. 72, 87, 113, 166, 167, 191, 211, 245, 283, 290, 319,
349, 400, 415, 417, 429

Ц

Цівчинська А. 98

Ч

Чайковський М. 326
Часник 158
Чаянов О. 88
Чеботарьов М. 123
Челпан К.Ф. 185
Чернов В.М. 115
Чернов М.А. 284, 373
Чернюк П. 372
Чернявський М. 410
Чехівські 320
Чехович М. 45

Чичибабин Б. 329
Чорновіл В.М. 81, 364, 411, 432, 434
Чубар В.Я. 213, 262, 396
Чумак М. 203
Чупринка Г.А. 247, 434

Ш

Шагайда С.В. 178
Шамрай С.В. 109, 296, 303
Шарангович В.Ф. 284, 373
Шаргей А.И. 290
Шарлемань М.В. 420
Шахрай В.М. 430
Шведов І.А. 392
Шевченко Ф.П. 87
Шелест П.Ю. 163, 201, 414, 432
Шельменко 75
Шепілов Д.Т. 414
Шептицький Андрій, митрополит 33, 144, 261
Шестов А.А. 373
Шляпников А.Г. 273
Шмідт Д.А. 428
Шміт Ф.І. 101, 210, 413
Шнеєрсон Л.З. 404
Шнеєрсон Р.Л. 406
Штеппа К.Ф. 49, 50, 62, 120
Штерн Г.М. 326
Шубніков Л.В. 241
Шумський О.Я. 121, 138, 233, 242, 251, 296, 416

Щ

Щербаківський Д.М. 120, 391
Щорс М.О. 263
Щупак С.Б. 305
Щуриця Ю.О. 181, 246

Ю

Юденич М.М. 345
Юзевський Г. 223
Юринець В.О. 31, 337
Юркевич В.Д. 78
Юровский Л.Н. 173

Я

Яворницький Д.І. 142, 405, 408, 409
 Яворський М.І. 30, 145, 203, 341, 342, 348, 356, 421
 Ягода Г.Г. 107, 137, 172, 193, 208, 275, 284, 362, 367, 373
 Якименко О.А. 158
 Якір Й.Е. 93, 119, 124, 129, 134, 291, 304, 367, 375
 Якир П. 301, 433
 Яковлев Я.А. 295, 420
 Яловий М. 268
 Яната О.А. 107, 345, 348
 Яновський Ю.І. 113, 384
 Янсон М. 186
 Ярещенко Олександр, архієпископ 101
 Ярослав 158
 Яшвіль В. 41

ЗМІСТ

ІСТОРІОГРАФІЯ ТЕРОРУ: СПРОБА АНАЛІЗУ

Р. Ю. Подкур, О. С. Рубльов

Історіографія політичних репресій в Україні
 (друга половина 1980-х – 1990-ті рр.) 4

С. І. Білокінь

Історіографія державного терору й тероризму в СРСР:
 проблеми систематизації й періодизації 36

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

А	69
Б	78
В	115
Г	133
Д	153
Е	171
Є	173
Ж	175
З	180
И	191
І	196
Ї	198
К	198
Л	234
М	245
Н	270
О	282
П	294
Р	327
С	345
Т	375
У	386
Ф	390
Х	395
Ц	401
Ч	402
Ш	415
Щ	427
Э	428
Ю	429
Я	432
Іменний покажчик	436

Науково-довідкове видання

**Політичні репресії в Україні. (1917–1980-ті рр.).
Бібліографічний показчик** / Авт. вступ. статей:
С. Білокінь, Р. Подкур, О. Рубльов; Упоряд.:
С. Калитко, О. Рубльов, Р. Подкур, Л. Шевченко.
К., 2007. – 456 с.

Відповідальний за випуск: **О. С. Рубльов**

Комп'ютерний набір: **І. І. Ставнюк, Я. О. Зарецька**

Технічне редагування, оригінал-макет: **І. І. Ставнюк**

Формат 60 x 84 1/16

Ум. друк. арк. 26,51 Обл. вид. арк. 8,83

Наклад 300 прим. Зам. 2171.

*Віддруковано з готових оригніл-макетів
у комунальному книжково-газетному видавництві «Полісся».
10008 Житомир, вул. Шевченка, 18а.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ЖТ № 5 від 26.02.2004 року.*